

Польща та Україна
у тридцятих–сорокових роках XX століття
Невідомі документи з архівів спеціальних служб
Том 10

Polska i Ukraina
w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku
Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych
Tom 10

Галузевий державний архів Служби безпеки України
Інститут національної пам'яті –
– Комісія з переслідування злочинів проти польського народу
Інститут політичних і етнонаціональних досліджень
Національної академії наук України

Польща та Україна
у тридцятих–сорокових роках ХХ століття
Невідомі документи з архівів спеціальних служб

Том 10

Наказ № 001353
Операція проскрипції НКВД
1939–1941

Варшава–Київ 2020

Instytut Pamięci Narodowej –
– Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Wydzielone Archiwum Państwowe Służby Bezpieczeństwa Ukrainy
Instytut Badań Politycznych i Narodowościowych
Narodowej Akademii Nauk Ukrainy

Polska i Ukraina
w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku
Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych

Tom 10

Rozkaz nr 001353
Operacja proskrypcyjna NKWD
1939–1941

Warszawa–Kijów 2020

Редакційна колегія

Єжи Беднарек
Йоанна Карбаж-Вілінська
Володимир Ковальчук
Андрій Когут
Мажена Крук
Рафал Леськевич
Марцін Маєвський
Збігнев Навроцький
Вікторія Окіпнюк
Юрій Шаповал

Рецензенти

Альбін Гловацький
Олександр Лисенко
Іван Патриляк

Підбір документів і наукова редакція

Ярослав Антонюк
Єжи Беднарек
Йоанна Карбаж-Вілінська
Петро Кулаковський
Марцін Маєвський
Вікторія Окіпнюк
Данило Саламін
Ванда Худзік
Юрій Шаповал

Переклад

Йоанна Карбаж-Вілінська
Іван Козловський
Станіслав Коллер
Кристина Марчик
Ванда Худзік

Комп'ютерна верстка і обкладинка

ТОВ «ТИРСА»

Друк

Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu

ISBN 978-83-8229-059-2

© Всі права застережені.

Галузевий державний архів Служби безпеки України
Інститут національної пам'яті – Комісія з переслідування злочинів
проти польського народу
Інститут політичних і етнонаціональних досліджень
Національної академії наук України
Варшава 2020

Komitet redakcyjny

Jerzy Bednarek
Joanna Karbarz-Wilińska
Andrij Kohut
Wołodymyr Kowaleczuk
Marzena Kruk
Rafał Leśkiewicz
Marcin Majewski
Zbigniew Nawrocki
Wiktoria Okipniuk
Jurij Szapował

Recenzenci

Albin Głowacki
Ołeksandr Łysenko
Iwan Patrylak

Wybór dokumentów i redakcja naukowa

Jarosław Antoniuk
Jerzy Bednarek
Wanda Chudzik
Joanna Karbarz-Wilińska
Petro Kułakowski
Marcin Majewski
Wiktoria Okipniuk
Danyło Sałamin
Jurij Szapował

Przekład

Wanda Chudzik
Joanna Karbarz-Wilińska
Stanisław Koller
Iwan Kozłowski
Krystyna Marczyk

Fotoskład i okładka

„TYRSA” Sp. z o.o.

Druk i oprawa

Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu

ISBN 978-83-8229-059-2

© Copyright by
Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu
Wydzielone Archiwum Państwowe Służby Bezpieczeństwa Ukrainy
Instytut Badań Politycznych i Narodowościowych Narodowej
Akademii Nauk Ukrainy
Warszawa 2020

ЗМІСТ

Вступне слово Президента Польщі XX

Вступне слово Президента України XXIV

ВІД КОЛЕКТИВУ УПОРЯДНИКІВ. XXVIII

ДОКУМЕНТИ

- № 1. **21 вересня 1939, Москва.** Наказ № 001124 наркома внутрішніх справ СРСР Лаврентія Берії про оперативно-чекістські заходи 2
- № 2. **Вересень 1939, [Київ].** Лист заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову про штатну побудову органів НКВС. 8
- № 3. **22 жовтня 1939, Львів.** Висновок помічника військового прокурора Українського фронту В. Лукашевича та слідчого УНКВС УРСР І. Новікова про результати розслідування обставин розстрілу польських поліцейських у м. Золочів 12
- № 4. **30 жовтня 1939, Луцьк.** Повідомлення начальника оперативної групи НКВС м. Луцьк Романа Крутова наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову про кількість офіцерів колишньої польської армії, взятих на облік у Волинській області. 22
- № 5. **30 жовтня 1939, Станіславів.** Повідомлення начальника оперативної групи НКВС м. Станіславів Сергія Савченка наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову про кількість офіцерів колишньої польської армії, взятих на облік у Станіславській області 26
- № 6. **30 жовтня 1939, Тернопіль.** Повідомлення начальника оперативної групи НКВС м. Тернопіль Олександра Вадіса наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову про кількість офіцерів колишньої польської армії, взятих на облік у Тернопільській області 28
- № 7. **5 листопада 1939, Москва.** Наказ № 001353 заступника наркома внутрішніх справ СРСР Всеволода Меркулова про оперативні заходи по Західній Україні і Західній Білорусі з примірниками формулярів 32
- № 8. **19 листопада 1939, Москва.** Супровідний лист наркома внутрішніх справ СРСР Лаврентія Берії наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві до списків осіб, які підлягають терміновому розшуку й арешту 38

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. XXI

Słowo wstępne Prezydenta Ukrainy.XXV

OD KOMITETU REDAKCYJNEGOXXIX

DOKUMENTY

- Nr 1. **21 września 1939, Moskwa.** Rozkaz nr 001124 ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii, dotyczący działań operacyjnych w południowo-wschodnich województwach II RP, okupowanych przez Armię Czerwoną 3
- Nr 2. **Wrzesień 1939, [Kijów].** Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa w sprawie zwiększenia etatów NKWD w południowo-wschodnich województwach II RP, okupowanych przez Armię Czerwoną 9
- Nr 3. **22 października 1939, Lwów.** Notatka pomocnika prokuratora wojskowego Frontu Ukraińskiego Łukaszewicza i sędziego śledczego UNKWD USRS Nowikowa dotycząca dochodzenia w sprawie rozstrzelania urzędników administracji państwowej w Złoczowie 13
- Nr 4. **30 października 1939, Łuck.** Meldunek szefa grupy operacyjnej NKWD w Łucku Romana Krutowa dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa w sprawie liczby oficerów Wojska Polskiego, objętych ewidencją w obwodzie wołyńskim 23
- Nr 5. **30 października 1939, Stanisławów.** Meldunek szefa grupy operacyjnej NKWD w Stanisławowie Siergieja Sawczenki dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa w sprawie liczby oficerów Wojska Polskiego, objętych ewidencją w obwodzie stanisławskim. 27
- Nr 6. **30 października 1939, Tarnopol.** Meldunek szefa grupy operacyjnej NKWD w Tarnopolu Aleksandra Wadisa dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa w sprawie liczby oficerów Wojska Polskiego, objętych ewidencją w obwodzie tarnopolskim. 29
- Nr 7. **5 listopada 1939, Moskwa.** Rozkaz nr 001353 zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa, dotyczący działań operacyjnych na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi wraz ze wzorami formularzy 33

№ 9.	21 листопада 1939, Тернопіль. Інформація начальника УНКВС по Тернопільській області Олександра Вадіса наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову щодо представників інтелігенції заарештованих у цій області	42
№ 10.	23 листопада 1939, Москва. Списки інформаторів КОП, членів ПОВ, втікачів з СРСР й агентів 2-го відділу польського Головного штабу, надіслані наркомом внутрішніх справ СРСР Лаврентієм Берією наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову і Лаврентію Цанаві, з вказівкою про терміновий розшук і арешт цих осіб	52
№ 11.	28 листопада 1939, Київ. Вказівка заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського начальникам обласних управлінь НКВС про надання списків осіб, які підлягають арешту відповідно до наказу НКВС СРСР № 001353.	70
№ 12.	28 листопада 1939, б.м.в. Довідка начальника Водного відділу НКВС УРСР Олексія Шубіна заступнику наркома внутрішніх справ УРСР Миколі Горлинському про хід виконання наказу НКВС СРСР № 001353	72
№ 13.	28 листопада 1939, Київ. Повідомлення начальника 2-го спецвідділу НКВС УРСР Василя Машлятіна начальнику секретаріату НКВС УРСР Івану Бей-Беспальку про хід виконання наказу НКВС СРСР № 001353	74
№ 14.	28 листопада 1939, б.м.в. Довідка заступника начальника 3-го Транспортного відділу НКВС УРСР Віктора Улановського заступнику наркома внутрішніх справ УРСР Миколі Горлинському про хід виконання наказу НКВС СРСР № 001353	76
№ 15.	1 грудня 1939, Київ. Супровідний лист заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського начальнику УПВО Василю Осокіну щодо негайного розшуку і арешту осіб, зазначених у списках	78
№ 16.	3 грудня 1939, Чита. Список агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланий заступником начальника УНКВС по Читинській області Василем Гавришем наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову і Лаврентію Цанаві	82
№ 17.	4 грудня 1939, Ворошиловград. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого заступником начальника УНКВС Ворошиловградської області Іваном Зачепією заступнику наркома внутрішніх справ УРСР Миколі Горлинському	98

- Nr 8. **19 listopada 1939, Moskwa.** Pismo ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy informujące o przesłaniu spisów poszukiwanych osób, z poleceniem ich aresztowania 39
- Nr 9. **21 listopada 1939, Tarnopol.** Informacja naczelnika UNKWD Obwodu Tarnopolskiego Aleksandra Wadisa dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa, dotycząca przedstawicieli inteligencji aresztowanych w obwodzie 43
- Nr 10. **23 listopada 1939, Moskwa.** Pismo ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy, zawierające nakaz odszukania i aresztowania osób występujących w dołączonych czterech spisach 53
- Nr 11. **28 listopada 1939, Kijów.** Wytyczne zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego dla naczelników zarządów obwodowych NKWD, obligujące ich do przekazywania spisów osób przeznaczonych do aresztowania, zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS nr 001353 71
- Nr 12. **28 listopada 1939, b.m.w.** Informacja naczelnika Oddziału Wodnego NKWD USRS Ołeksy Szubina dla zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego w sprawie wykonania rozkazu NKWD ZSRS nr 001353 73
- Nr 13. **28 listopada 1939, Kijów.** Meldunek naczelnika 2. Oddziału Specjalnego NKWD USRS Wasilija Maszlatina do naczelnika Sekretariatu NKWD USRS Iwana Biej-Biespalki w sprawie wykonania rozkazu NKWD ZSRS nr 001353 75
- Nr 14. **28 listopada 1939, b.m.w.** Informacja zastępcy naczelnika 3. Oddziału Transportowego NKWD USRS Wiktora Ułanowskiego dla zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego w sprawie wykonania rozkazu NKWD ZSRS nr 001353 77
- Nr 15. **1 grudnia 1939, Kijów.** Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do naczelnika UPWO Wasilija Osokina, zawierające polecenie odszukania i aresztowania osób znajdujących się w dołączonych spisach 79
- Nr 16. **3 grudnia 1939, Czyta.** Pismo zastępcy naczelnika UNKWD Obwodu Czytyjskiego Wasilija Gawrisza do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz ze spisem osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353 83

№ 18.	4 грудня 1939, Київ. Супровідний лист заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського начальнику УПВО Василеві Осокіну щодо негайного розшуку і арешту осіб, зазначених у списках	110
№ 19.	11 грудня 1939, Луцьк. Спеціальна записка начальника УНКВС по Волинській області Івана Білоцерківського наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову про арешти польських офіцерів, здійснені 10 грудня 1939 р.	114
№ 20.	11 грудня 1939, Петропавловськ. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого начальником УНКВС по Північно-Казахстанській області Іллею Глиною наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову	118
№ 21.	15 грудня 1939, Казань. Повідомлення наркома внутрішніх справ Татарської АРСР Єфрема Морозова наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР про «агентів іноземних розвідок», виявлених згідно з наказом НКВС СРСР № 001353	130
№ 22.	[Після 15 грудня 1939, Київ]. Повідомлення наркома внутрішніх справ УРСР Івана Серова наркому внутрішніх справ СРСР Лаврентію Берії щодо результатів операції з арешту офіцерів польської армії	136
№ 23.	16 грудня 1939, Київ. Розпорядження заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського начальникам відділів УДБ НКВС УРСР, начальнику ДТВ ГУДБ НКВС Південно-Західної залізниці, начальнику ОВ КОВО щодо представлення списків відповідно до наказу № 001353	140
№ 24.	17 грудня 1939, Алма-Ата. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого НКВС Казахської РСР наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві	144
№ 25.	22 грудня 1939, Луцьк. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого Особливим відділом НКВС 5-ої армії наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову.	152
№ 26.	28 грудня 1939, Медвеж'єгорськ. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого начальником 3-го відділу при ББК НКВД Борисом Дубровіним наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову	158

Nr 17.	4 grudnia 1939, Woroszyłowgrad. Pismo zastępcy naczelnika UNKWD Obwodu Woroszyłowgradzkiego Iwana Zaczepy do zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353	99
Nr 18.	4 grudnia 1939, Kijów. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do naczelnika UPWO Wasilija Osokina w sprawie natychmiastowego odszukania i aresztowania osób występujących w załączonych spisach	111
Nr 19.	11 grudnia 1939, Luck. Raport specjalny naczelnika UNKWD Obwodu Wołyńskiego Iwana Bielocerkowskiego dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa, dotyczący wyników operacji przeciwko oficerom Wojska Polskiego	115
Nr 20.	11 grudnia 1939, Pietropawłowsk. Pismo naczelnika UNKWD Obwodu Północnokazachstańskiego Ilji Gliny do ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353	119
Nr 21.	15 grudnia 1939, Kazań. Informacja ludowego komisarza spraw wewnętrznych Tatarskiej ASRS Jefrema Morozowa dla ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS w związku z rozkazem NKWD ZSRS nr 001353	131
Nr 22.	[Po 15 grudnia 1939, Kijów]. Informacja ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii, dotyczący wyników operacji aresztowania oficerów Wojska Polskiego	137
Nr 23.	16 grudnia 1939, Kijów. Rozporządzenie zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego dla naczelników oddziałów UGB NKWD USRS, naczelnika DTO GUGB NKWD Kolei Południowo-Zachodniej oraz naczelnika OO KOWO, nakazujące przesłanie spisów osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353	141
Nr 24.	17 grudnia 1939, Alma-Ata. Pismo NKWD Kazachskiej SRS do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353	145
Nr 25.	22 grudnia 1939, Luck. Pismo naczelnika Oddziału Specjalnego NKWD 5. Armii do ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353	153

- № 27. **29 грудня 1939, Краснодар.** Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого начальником УНКВС по Краснодарському краю Федором Шулішовим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві 174
- № 28. **8 січня 1940, Сталінград.** Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого начальником УНКВС Сталінградської області Олександром Вороніним наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві 180
- № 29. **13 січня 1940, Москва.** Витяги зі списків особового складу прикордонної охорони та агентів політичної розвідки Польщі, надіслані наркомом внутрішніх справ СРСР Лаврентієм Берією наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою про розшук і арешт цих осіб 188
- № 30. **14 січня 1940, Миколаїв.** Витяг зі списку осіб, які згадувалися у свідченнях репресованих учасників «польського націоналістичного контрреволюційного підпілля», надісланий заступником начальника УНКВС по Миколаївській області Володимиром Третьяковим начальнику 3-го відділу УДБ НКВС УРСР Євгенові Громовенку 200
- № 31. **17 січня 1940, Київ.** Вказівка заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського начальникам управлінь НКВС Київської, Полтавської і Чернігівської областей щодо організації слідства стосовно осіб, заарештованих на території колишньої Польщі 208
- № 32. **19 січня 1940, Київ.** Цифрові зведення 1-го спецвідділу НКВС УРСР про оперативно-слідчу роботу управлінь НКВС західних областей України за 1939 р. 214
- № 33. **28 січня 1940, Омськ.** Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого начальником УНКВС Омської області Михайлом Захаровим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві 218
- № 34. **31 січня 1940, Москва.** Вказівка начальника 3-го відділу ГУДБ НКВС СРСР Трохима Корнієнка наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві щодо підготовки підсумкової доповідної записки про результати розшуку колишніх співробітників і агентів польської поліції та розвідки, а також про необхідність опрацювання архівів польських установ. 234

- Nr 26. **28 grudnia 1939, Miedwieżegorsk.** Pismo naczelnika 3. Oddziału przy Kombinacie Białomorsko-Bałtyckim NKWD Borisa Dubrowina do ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353 159
- Nr 27. **29 grudnia 1939, Krasnodar.** Pismo naczelnika UNKWD Kraju Krasnodarskiego Fiodora Szuliszowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353. 175
- Nr 28. **8 stycznia 1940, Stalingrad.** Pismo naczelnika UNKWD Obwodu Stalingradzkiego Aleksandra Woronina do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353. 181
- Nr 29. **13 stycznia 1940, Moskwa.** Pismo ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy z poleceniem odszukania i aresztowania osób występujących w dwóch załączonych spisach oraz fragmenty spisów 189
- Nr 30. **14 stycznia 1940, Mikołajów.** Pismo zastępcy naczelnika UNKWD Obwodu Mikołajowskiego Władimira Trietjakowa do naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD USRS Jewgienija Gromowienki wraz z fragmentami wykazu osób przeznaczonych do aresztowaniu na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353 201
- Nr 31. **17 stycznia 1940, Kijów.** Wytyczne zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego dla naczelników Zarządów NKWD Obwodów Kijowskiego, Połtawskiego i Czernihowskiego w sprawie organizacji śledztwa, dotyczącego osób aresztowanych na terenach Polski 209
- Nr 32. **19 stycznia 1940, Kijów.** Zestawienie liczbowe 1. Oddziału Specjalnego NKWD USRS dotyczące pracy operacyjno-śledczej zarządów NKWD zachodnich obwodów Ukrainy za 1939 r. 215
- Nr 33. **28 stycznia 1940, Omsk.** Pismo naczelnika UNKWD Obwodu Omskiego Michaiła Zacharowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353 219
- Nr 34. **31 stycznia 1940, Moskwa.** Pismo naczelnika 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS Trofima Kornijenki do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy dotyczące braku meldunków o osobach poszukiwanych i aresztowanych oraz o zasobach polskich archiwów 235

- № 35. **8 лютого 1940, Москва.** Директива № 525/б наркома внутрішніх справ СРСР Лаврентія Берії наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лавоентію Цанаві щодо звітування про результати розшуку й арешту колишніх співробітників і агентів польської поліції та розвідки, а також про стан опрацювання архівів польських установ 238
- № 36. **19 лютого 1940, Київ.** Вказівка наркома внутрішніх справ УРСР Івана Серова начальникам УНКВС західних областей УРСР щодо виконання директиви № 525/б наркома внутрішніх справ СРСР Лаврентія Берії 242
- № 37. **27 лютого 1940, Львів.** Витяг з інформації заступника начальника УНКВС по Львівській області Ніколаєва наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову про результати розшуку і арешту осіб, які проходять за надісланими списками 244
- № 38. **[Лютий 1940, Київ].** Список осіб, яких було заарештовано або вбито як агентів польської розвідки, складений заступником начальника 3-го відділу УДБ НКВС УРСР Петром Тимофєєвим 248
- № 39. **[Лютий 1940, Київ].** Список членів антирадянських політичних партій та організацій, заарештованих або встановлених у західних областях УРСР, складений заступником начальника 2-го відділу УДБ НКВС УРСР Хазінім 270
- № 40. **3 квітня 1940, Алма-Ата.** Витяг зі списків форми № 1 та № 2, надісланих заступником начальника 3-го відділу УДБ НКВС Казахської РСР Михайлом Головковим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову і Лаврентію Цанаві 278
- № 41. **4 квітня 1940, Київ.** Директива наркома внутрішніх справ УРСР Івана Серова щодо боротьби з «бандитсько-диверсійними» формуваннями у західних областях України 288
- № 42. **5 квітня 1940, Київ.** Лист-пропозиція наркома внутрішніх справ УРСР Івана Серова наркому внутрішніх справ СРСР Лаврентію Берії щодо вдосконалення роботи з розшуку осіб, які проходять по орієнтуванням НКВС СРСР 300
- № 43. **27 квітня 1940, Москва.** Витяг зі списку поліцейських Польщі, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою про розшук та арешт цих осіб 304
- № 44. **19 травня 1940, Москва.** Витяг зі списку агентів розвідки та контррозвідки Польщі, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою про розшук та арешт цих осіб 310

Nr 35.	8 lutego 1940, Moskwa. Dyrektywa nr 525/b ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii ponagląjąca ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawę do szybszego składania informacji na temat realizowania rozkazu NKWD ZSRS nr 001353	239
Nr 36.	19 lutego 1940, Kijów. Pismo ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa do naczelników zarządów NKWD zachodnich obwodów USRS w sprawie dyrektywy nr 525/b z 8 II 1940 r. ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii	243
Nr 37.	27 lutego 1940, Lwów. Fragment informacji zastępcy naczelnika UNKWD Obwodu Lwowskiego Nikołajewa dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa o wynikach poszukiwania i aresztowania osób, występujących w nadesłanych spisach	245
Nr 38.	[Luty 1940, Kijów]. Lista ujętych oraz zmarłych osób, figurujących w spisach NKWD ZSRS i NKWD USRS jako agenci wywiadu polskiego	249
Nr 39.	[Luty 1940, Kijów]. Lista członków partii i organizacji politycznych, występujących w spisach NKWD ZSRS, aresztowanych oraz podlegających rozpracowaniu w zachodnich obwodach USRS	271
Nr 40.	3 kwietnia 1940, Alma-Ata. Pismo zastępcy naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD Kazachskiej SRS Michaiła Gołówkowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353	279
Nr 41.	4 kwietnia 1940, Kijów. Dyrektywa ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa w sprawie zwalczania grup dywersyjnych w zachodnich obwodach Ukrainy, wspieranych przez osoby wymienione w rozkazie NKWD ZSRS nr 001353	289
Nr 42.	5 kwietnia 1940, Kijów. Propozycja ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii, dotycząca udoskonalenia prac w zakresie poszukiwania osób, występujących w informacjach NKWD ZSRS	301
Nr 43.	27 kwietnia 1940, Moskwa. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy, zawierające nakaz odszukania i aresztowania polskich policjantów wymienionych w załączonym spisie oraz fragmenty spisu	305

- № 45. **20 травня 1940, Київ.** Витяги зі списків учасників «контр-революційних формувань», агентів розвідки та контррозвідки Польщі, надісланих заступником наркома внутрішніх справ УРСР Миколою Горлинським начальникам управлінь НКВС західних областей УРСР, із вказівкою про розшук та арешт цих осіб 316
- № 46. **13 червня 1940, Калінін.** Витяг зі списку осіб, які викриваються свідченнями військовополонених Осташківського табору в причетності до розвідувальних органів Польщі, надісланого помічником начальника ОВ ГУДБ НКВС Калінінського військового округу Глущенком начальнику 3-го відділу УДБ НКВС УРСР Євгену Громовенку 328
- № 47. **9 липня 1940, Київ.** Супровідний лист заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського начальникам управлінь НКВС західних областей УСРС до списку поліцейських Польщі із вказівкою про їхній розшук та арешт. 336
- № 48. **Липень 1940, [Київ].** Записка по проводу заступника народного комісара внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського до НКВС СРСР щодо кількості заарештованих у західних областях України станом на 1 липня 1940 р. 340
- № 49. **9 вересня 1940, Москва.** Витяг зі списку інформаторів прикордонної охорони Польщі, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою про розшук та арешт цих осіб 344
- № 50. **9 вересня 1940, Москва.** Витяг зі списку поліцейських Польщі – членів ПОВ, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою про розшук і арешт цих осіб 350
- № 51. **21 жовтня 1940, Москва.** Витяг зі списку поліцейських Волинського воєводства, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою про розшук і арешт цих осіб 358
- № 52. **10 грудня 1940, Москва.** Витяг зі списку осіб, причетних до роботи польських розвідувальних та каральних органів, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим наркомові внутрішніх справ УРСР Івану Серову, із вказівкою про розшук і арешт цих осіб 364
- № 53. **22 квітня 1941, Київ.** Довідка 1-го спецвідділу НКВС УРСР про кількість засуджених до ВМП за 1939 – 1-й квартал 1941 р. 370

- Nr 44. **19 maja 1940, Moskwa.** Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu agentów polskiego wywiadu i kontrwywiadu, zawierające nakaz ich odszukania i aresztowania 311
- Nr 45. **20 maja 1940, Kijów.** Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do naczelników zarządów NKWD zachodnich obwodów USRS wraz z fragmentami spisów członków organizacji podziemnych i agentów polskiego wywiadu i kontrwywiadu, zamieszkałych w zachodnich obwodach USRS 317
- Nr 46. **13 czerwca 1940, Kalinin.** Pismo pomocnika naczelnika OO GUGB NKWD Kalinińskiego Okręgu Wojskowego Głuszczenki do naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD USRS Jewgienija Gromowienki wraz z fragmentami spisu osób związanych z wywiadem polskim i zamieszkałych w zachodnich obwodach Ukrainy, ujawnionych w zeznaniach jeńców wojennych obozu w Ostaszkwie 329
- Nr 47. **9 lipca 1940, Kijów.** Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do naczelników zarządów NKWD zachodnich obwodów USRS w sprawie spisu polskich policjantów wraz z nakazem ich odszukania i aresztowania . . . 337
- Nr 48. **Lipiec 1940, [Kijów].** Telefonogram zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do NKWD ZSRS, dotyczący liczby aresztowanych osób w zachodnich obwodach Ukrainy – stan na 1 lipca 1940 r. 341
- Nr 49. **9 września 1940, Moskwa.** Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu informatorów polskiej Straży Granicznej 345
- Nr 50. **9 września 1940, Moskwa.** Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy, zawierające nakaz odszukania i aresztowania polskich policjantów – członków POW, wymienionych w załączonym spisie oraz fragmenty spisu 351
- Nr 51. **21 października 1940, Moskwa.** Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy, zawierające nakaz odszukania i aresztowania polskich policjantów z województwa wołyńskiego, wymienionych w załączonym spisie oraz fragmenty spisu 359

ДОДАТОК

№ 54.	10 травня 1941, Москва. Наказ № 00178 народного комісара державної безпеки СРСР Всеволода Меркулова «Про розробку матеріалів й активізацію розшуку агентури колишніх польських розвідувальних та поліцейських органів» та циркуляр № 21 другого відділу НКДБ СРСР	376
№ 55.	26 грудня 1968, Київ. Висновок про зняття з оперативно-довідкового обліку КДБ УРСР осіб, взятих на облік згідно з наказом НКДБ СРСР № 00178 від 10 травня 1941 р.	392
№ 56.	б.д.в., б.м.в. Цифрові зведення про вироки судових органів і особливої наради управлінь НКВС західних областей УРСР за 1939 р.	396
№ 57.	б.д.в., б.м.в. Цифрові зведення про оперативно-слідчу роботу управлінь НКВС західних областей УРСР за 1939 р.	406
	СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	430
	ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	455
	ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК	481

- Nr 52. **10 grudnia 1940, Moskwa.** Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa do ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa, zawierające nakaz odszukania i aresztowania agentów i pracowników policji oraz wywiadu polskiego, wymienionych w załączonym spisie oraz fragmenty spisu. 365
- Nr 53. **22 kwietnia 1941, Kijów.** Informacja 1. Oddziału Specjalnego NKWD USRS dotycząca liczby osób skazanych na karę śmierci w okresie 1939 r. – I kwartał 1941 r. 371

ANEKS

- Nr 54. **10 maja 1941, Moskwa.** Rozkaz nr 00178 ludowego komisarza bezpieczeństwa państwowego ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa, dotyczący intensyfikacji ścigania pracowników polskiej policji i wywiadu, oraz okólnik 2. Oddziału NKGB ZSRS nr 21 377
- Nr 55. **26 grudnia 1968, Kijów.** Informacja o wykreśleniu z ewidencji operacyjno-informacyjnej KGB USRS osób wpisanych tam na podstawie Rozkazu NKGB ZSRS nr 00178 z 10 maja 1941 r. 393
- Nr 56. **b.r.w., b.m.w.** Zestawienia statystyczne dotyczące wyroków organów sądowych i Kolegium Specjalnego w sprawach otrzymanych od zarządów NKWD zachodnich obwodów USRS za 1939 r. 397
- Nr 57. **b.r.w., b.m.w.** Zestawienia statystyczne dotyczące pracy operacyjno-śledczej zarządów NKWD zachodnich obwodów USRS za 1939 r. 407
- WYKAZ SKRÓTÓW 423
- INDEKS NAZWISK 439
- INDEKS GEOGRAFICZNY 471

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Andrzej Duda

Варшава, 18 листопада 2020 року

Минуле не є чимось, що остаточно завершилось, закрило певний розділ і вже жодним чином не впливає на нашу реальність. Минуле продовжує жити. Минуле пояснює сьогоднішня, а також є передумовою формування майбуття.

Уроки, які дає нам історія, завше мають повчальний характер, завше є важливою інспірацією. Причому не лише стосовно того, що ми прагнемо захищати, культивувати і розвивати, а й відносно того, чого ми хочемо уникнути, аби уже ніколи більше не повторилося. Тому таким важливим є культивування колективної пам'яті та історичної свідомості. Тому таким важливим є послідовний пошук правди, відкривання невідомих раніше – або інколи замало популяризованих у суспільстві – фактів, джерельних документів і матеріальних свідчень минулого.

У цьому контексті надзвичайно важливим стало рішення про започаткування майже чверть століття тому дуже амбітного польсько-українського наукового проєкту. За спільною ініціативою була створена комісія істориків і архівістів обох країн, перед якою було поставлене завдання представляти громадській думці в Польщі і в Україні фундаментальні історичні джерела із архівів спецслужб, фонди яких знаходяться нині у розпорядженні наших вільних і незалежних держав. Це прекрасно прислужилося ліквідації «білих плям» і з'ясуванню всієї правди про ключові події нашої історії минулого століття, коли обидва наші народи зазнавали утисків тоталітарних держав.

Видавнича серія «Польща та Україна у тридцятих-сорокових роках ХХ ст. Невідомі документи з архівів спеціальних служб» є на правду унікальним виданням. Вона стала одним із найбільших і найдовших за часом існування, натхненно реалізованих такого роду проєктів у Центрально-Східній Європі, яка зазнала страшних випробувань радянського поневолення, насилля і панування. В наступному році минає 25 річниця з часу першої зустрічі

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Andrzej Duda

Warszawa, 18 listopada 2020 roku

Przeszłość nie jest czymś, co się definitywnie skończyło i zamknęło oraz nie przynależy już w żaden sposób do naszej rzeczywistości. Przeszłość nadal żyje. Przeszłość tłumaczy teraźniejszość, a także jest przesłanką do kształtowania przyszłości.

Lekcja historii zawsze jest pouczająca, zawsze stanowi wartościową inspirację. Zarówno w odniesieniu do tego, co pragniemy chronić, kultywować i rozwijać, jak i tego, czego chcemy uniknąć, aby już nigdy więcej się nie powtórzyło. Dlatego tak istotne jest pielęgnowanie zbiorowej pamięci i świadomości historycznej. Dlatego tak ważne jest konsekwentne poszukiwanie prawdy, odkrywanie nieznanych wcześniej – lub czasem za mało społecznie upowszechnionych – faktów, dokumentów źródłowych i materialnych świadectw przeszłości.

W tym kontekście niezwykle cennym przedsięwzięciem stało się podjęcie niemal ćwierć wieku temu bardzo ambitnego polsko-ukraińskiego projektu naukowego. Ze wspólnej inicjatywy utworzona została komisja historyków i archiwistów z obydwu krajów, z zadaniem przedstawienia opinii publicznej w Polsce i na Ukrainie fundamentalnych źródeł historycznych znajdujących się w archiwach służb specjalnych, którymi to zasobami dysponują obecnie nasze wolne, niepodległe państwa. Znakomicie posłużyło to likwidowaniu „białych plam” i odsłanianiu całej prawdy o kluczowych wydarzeniach naszej historii w ubiegłym stuleciu, gdy oba nasze narody poddane były uciśkowi totalitarnych potęg.

Seria wydawnicza „Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX w. Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych” jest dziełem doprawdy unikatowym. Stanowi ona jeden z największych i jeden z najdłuższych, wytrwale prowadzonych tego rodzaju projektów w Europie Środkowo-Wschodniej, okrutnie doświadczonej sowieckim podbojem, przemocą i dominacją. W przyszłym roku minie 25 lat od pierwszego spotkania przedstawicieli archiwów podległych Ministerstwu Spraw Wewnętrznych RP – dziś kierowanych przez Instytut Pamięci

представників архівів, що перебували у віданні Міністерства внутрішніх справ РП, а нині керовані Інститутом національної пам'яті, та представників Архіву Служби безпеки України. З нагоди прийдешнього ювілею польсько-української співпраці висловлюю повагу та сердечну вдячність усім, хто підтримав цей важливий проєкт своєю працею, знаннями та подвижництвом.

Ювілейною є також публікація, яку Ви тримаєте в руках. Десятий том серії присвячений проскрипційній операції НКВС 1939–1941 років, що була започаткована наказом 001353, виданим заступником міністра внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим. Після нападу Радянського Союзу на Річ Посполиту 17 вересня 1939 року, лицемірно названого «вступом Червоної армії», розпочалися жорстокі переслідування, метою яких було повне знищення польської державності та геноцид польської еліти, зокрема державних діячів, чиновників і співробітників державних структур. Проскрипційна операція НКВС, про яку розповідає ця публікація, була спрямована проти всіх, у кому вбачалося ворогів радянської влади, а особливо проти офіційних працівників і таємних співробітників військових та цивільних спецслужб Речі Посполитої.

Ці служби становлять «нерв» кожної держави, тож ліквідовувались радянськими катами зі звірячою люттю. Разом із жорстокою «Польською операцією» НКВС, спрямованою у 1937–1938 роках проти поляків та осіб польського походження, котрі проживали на території Радянського Союзу, переслідування, започатковані наказом 001353, становлять приголомшливий образ радянських репресій – один із зворушливих символів Східної Голгофи польського народу.

Ще раз висловлюю визнання всім співтворцям серії «Польща та Україна у тридцятих–сорокових роках ХХ ст.». Співпраця істориків і архівістів обох країн – важливий елемент польсько-українського партнерства, який добре служить нашому спільному майбутньому. Уроки, які їх дає нам історія, тим цінніші, що маємо нині можливість використати багато спільних шансів. Хоча немало є також загроз, які нас спільно мобілізують. Бажаю успішного продовження цього важливого проєкту, а всім читачам – цікавого і надихаючого читання.

Анджей Дуда

Narodowej – i przedstawicieli Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy. Z okazji bliskiego już jubileuszu polsko-ukraińskiej współpracy pragnę złożyć wyrazy uznania i serdecznie podziękować wszystkim, którzy wsparli ów ważny projekt swoją pracą, wiedzą oraz zaangażowaniem.

Jubileuszowa jest również publikacja, którą Państwo właśnie otrzymują. Dziesiąty tom serii poświęcony jest operacji proskrypcyjnej NKWD z lat 1939–1941, zainicjowanej rozkazem 001353 wydanym przez zastępcę ministra spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa. Po napaści Związku Sowieckiego na Rzeczpospolitą 17 września 1939 roku, obłudnie nazwanej „wkroczeniem Armii Czerwonej”, podjęte zostały bezwzględne działania, których celem było całkowite zniszczenie polskiej państwowości oraz eksterminacja polskich elit, a zwłaszcza działaczy, urzędników i funkcjonariuszy państwowych. Operacja proskrypcyjna NKWD, o której mowa w tej publikacji, wymierzona była we wszystkich, w których widziano przeciwników władzy sowieckiej, szczególnie zaś w oficjalnych pracowników i niejawnych współpracowników wojskowych i cywilnych służb specjalnych Rzeczypospolitej.

Służby te stanowią „nerw” każdego państwa, likwidowane więc były przez sowieckich oprawców z bestialską zjadłością. Wraz z okrutną „Operacją polską” NKWD, skierowaną w latach 1937–1938 przeciwko Polakom i osobom polskiego pochodzenia mieszkającym na terytorium Związku Sowieckiego, działania rozpoczęte rozkazem 001353 to wstrząsający obraz sowieckich represji, jeden z poruszających symboli Golgoty Wschodu.

Raz jeszcze wyrażam uznanie wszystkim współtwórcom serii „Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX w.”. Współpraca historyków i archiwistów z obydwu krajów jest ważnym elementem polsko-ukraińskiego partnerstwa i dobrze służy naszej wspólnej przyszłości. Nauki historii są tym cenniejsze, że mamy dziś do wykorzystania wiele wspólnych szans, ale niemało jest również wspólnie nas mobilizujących zagrożeń. Życzę udanego kontynuowania tak wartościowego projektu, a wszystkim Czytelnikom ciekawej, inspirującej lektury.

Andrzej Duda

Президент України

Київ, 1 грудня 2020 року

Вихід у світ 10-го ювілейного тому спільної науково-документальної серії є важливою подією для України та Польщі. Це не просто яскравий приклад успішної, унікальної за тривалістю співпраці українських та польських істориків й архівістів. Передусім, це діалог про складне і болюче минуле.

У нас вистачає мужності разом гортати як славні, так і скорботні сторінки нашої історії. Документи, зібрані у спільній серії книг, проливають світло на історичні події тридцятих–сорокових років ХХ століття – часи гострої боротьби між свободою і тиранією.

Наші народи пережили важкі випробування. І сьогодні ми з усією повагою продовжуємо досліджувати спільне минуле, осмислюємо його. Нашою державною політикою мають бути вільний доступ до архівів, академічні свободи і відсутність монополій на трактування історії.

Школа життя, яку пройшли наші народи, навчила простих істин: мільйони людей здатні об'єднатися заради свободи і захисту гідності. Складні сторінки історії не мають ставати на заваді розвитку добросусідських відносин та роз'єднувати держави. А громадянське суспільство сильніше за державну тоталітарну машину, тому що в основі своїй має діалог, взаємоповагу та відмову від насильства.

Так, побудова відкритого суспільства потребує зусиль і часу. Але багаторічна відданість народів Європи спільним демократичним цінностям уже стерла лінії поділу на карті континенту. Додаткові бар'єри можуть створювати пандемії, але не люди. Нації навпаки – інтегрують свої частинки культури, освіти, архівів і наукових досліджень у єдиний європейський простір.

Так само – із взаємною повагою і відповідальністю – повинні проводити свої дослідження українські та польські архівісти. Наукова дискусія вільна від впливів політичного моменту.

Сьогодні Україна і Польща є друзями і стратегічними партнерами. Між нами не має бути конфронтаційних ліній і «заморожених»

Президент України

Kijów, 1 grudnia 2020 roku

Ukazanie się dziesiątego jubileuszowego tomu wspólnej naukowej serii wydawniczej jest ważnym wydarzeniem zarówno dla Ukrainy, jak i dla Polski. Jest to nie tylko dobitny przykład owocnej, a także wyjątkowej pod względem czasu trwania współpracy ukraińskich i polskich historyków oraz archiwistów, ale przede wszystkim dialog na temat trudnej i bolesnej przeszłości.

Mamy wystarczająco dużo odwagi, aby wspólnie analizować zarówno chwalebne, jak i tragiczne karty naszej historii. Dokumenty, zawarte we wspólnej serii wydawniczej, rzucają światło na wydarzenia historyczne z lat trzydziestych–czterdziestych XX stulecia – okres zaciętej walki między wolnością, a tyranią.

Nasze narody przeszły ciężką próbę dziejową. Obecnie z pełną rozważą kontynuujemy badania nad wspólną przeszłością i zaczynamy ją zgłębiać. Polityka naszych państw musi prowadzić do zapewnienia wolnego dostępu do archiwów, wolności nauki oraz dopilnowania, aby nikt nie posiadał monopolu na interpretację historii.

Szkoła, którą przeszły nasze Narody, nauczyła nas prostych prawd: miliony ludzi zdolnych jest do zjednoczenia się w obronie wolności i godności. Trudne karty historii nie powinny być przeszkodą na drodze rozwoju dobrosąsiedzkich relacji, ani przyczyniać się do oziębiania stosunków między naszymi państwami. Społeczeństwo obywatelskie jest silniejsze od totalitarnej maszyny państwowej, a to dlatego, że u jego podstaw leżą dialog, wzajemny szacunek oraz wyrzeczenie się przemocy.

Kształtowanie transparentnego społeczeństwa wymaga zatem wysiłku i czasu. Jednakże długoletnie oddanie narodów Europy wartościom demokratycznym już doprowadziło do zatarcia linii podziałów na mapie kontynentu. Nowe bariery mogą powodować tylko pandemie, a nie ludzie. Narody odwrotnie – integrują elementy swoich kultur, edukacji i nauki w ramach jednolitego obszaru europejskiego.

питань. Нам слід відкрито говорити про минуле. Формула «прощаємо та просимо вибачення» є засадничою, і напевне, єдино можливою. Тільки прийнявши її, зможемо рухатися вперед.

Я вірю у здатність українського та польського народів творити спільне європейське майбутнє. Розуміючи, підтримуючи одне одного, ми реалізуємо найсміливіші задуми і здолаємо всі виклики та небезпеки.

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'V' followed by a large, sweeping flourish.

Володимир Зеленський

Tak samo – z wzajemnym poszanowaniem i odpowiedzialnością – powinni prowadzić swoje badania ukraińscy i polscy archiwiści, a dyskusja naukowa powinna być wolna od wpływu bieżącej polityki.

Dziś Ukraina i Polska są przyjaciółmi i partnerami strategicznymi. Między nami nie powinno być napięć oraz spraw niezakończonych. Musimy otwarcie mówić o przeszłości. Zasada „przebaczamy i prosimy o przebaczenie” jest fundamentalną i, z pewnością, jedyną możliwą. Przyjmując ją zdołamy iść naprzód.

Wierzę w zdolność Narodów Ukraińskiego i Polskiego do tworzenia wspólnej europejskiej przyszłości. Darząc się wzajemnie zrozumieniem i wspierając się, zrealizujemy najbardziej odważne pomysły oraz sprostać wszystkim wyzwaniom i niebezpieczeństwom.

Wołodomyr Zeleński

ВІД КОЛЕКТИВУ УПОРЯДНИКІВ

До вторгнення 17 вересня 1939 року на територію Речі Посполитої Радянський Союз готувався не лише з військової точки зору¹. Плануючи захоплення нових територій Совети передбачали проведення масових чисток і репресій. Про це свідчать документи, що збереглися. Попри те, що комуністична пропаганда поширювала версію про «визвольний похід» Червоної Армії, про «братнє возз'єднання», в реальності йшлося про розподіл між III Рейхом і Радянським Союзом зон впливу у Європі, ліквідацію польської держави та організацію захоплених територій згідно з більшовицькими зразками. Щоб реалізувати вищезгаданий план репресій, радянські спецслужби мусили заволодіти архівами і документами, необхідними для створення спеціальних реєстрів осіб визнаних ворогами, шпигунами і диверсантами. Територіальне охоплення діяльності цих служб було величезним. Внаслідок збройної агресії у вересні 1939 року до Радянського Союзу приєднано східні воєводства II Речі Посполитої – територію площею близько 200 тис. км² з населенням понад 13 мільйонів людей².

Уже з середини 20-х років XX століття структурні підрозділи розвідки (ІНВ) радянських органів безпеки готували списки осіб, які служили, зокрема, в польській і румунській поліції та розвідувальних службах. До списків потрапили також представники української політичної еміграції в Польщі, Румунії та інших країнах. Ці люди, подібно до т. зв. білих емігрантів, після ймовірного вступу підрозділів Червоної Армії мали бути негайно заарештовані. У серпні 1932 року в НКВС УРСР була розроблена інструкція щодо використання тих списків ворогів комуністичної влади під час захоплення ворожої території. Як підкреслено у документі: «списки формувались переважно на підставі перевірених матеріалів розвідки (ІНВ) з 1925 до 1935 року і до них були включені всі ті, хто фігурував у раніше створюваних списках»³. Такого типу проскрипцій було кілька, а серед них, зокрема, розлогий «Список офіційних співробітни-

¹ Частина Українського фронту, які у вересні 1939 р. вступили на польські землі налічували майже 266 тис., а Білоруського – майже 201 тис. вояків. Було залучено велику кількість військової техніки: танків, літаків, артилерії. Наступ Червоної армії не зустрів сильного опору, хоча окремі бої та сутички мали досить запеклий характер. Найбільш затятий опір радянським військам чинили підрозділи Корпусу охорони прикордоння. У південно-східних районах країни польські сили не були в стані забезпечити ефективної оборони великих міст. Важливі адміністративні центри, такі як Луцьк, Володимир-Волинський, Ковель, Рівне, Дубно, Станіслав, Коломия були зайняті Червоною армією без помітних втрат Див.: *Agresja sowiecka na Polskę w świetle dokumentów: 17 września 1939 r.*, t. 1: *Geneza i skutki agresji*, Warszawa 1994; t. 2: *Działania wojsk Frontu Ukraińskiego*, Warszawa 1996; t. 3: *Działania wojsk Frontu Białoruskiego*, Warszawa 1995; С. Grzelak, *Kresy w czerwieni. Agresja Związku Sowieckiego na Polskę w 1939 roku*, Warszawa 1998; *Україна в Другій світовій війні: погляд з XX століття. Історичні нариси. Книга перша*. – Київ, 2011. – С. 189.

² Torzecki R., *Polacy i Ukraińcy: Sprawa ukraińska w czasie II wojny światowej na terenie II Rzeczypospolitej*, Warszawa 1993, s. 32.

³ Даниленко В.М. *Ліквідація Польської держави та встановлення радянського режиму в Західній Україні // Український історичний журнал*. – 2006. – № 3. – С. 123.

OD KOMITETU REDAKCYJNEGO

Do wkroczenia 17 września 1939 roku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Związek Sowiecki przygotowywał się nie tylko militarnie¹. Sowieci, o czym świadczą zachowane dokumenty, planując zajęcie nowych terytoriów, zakładali przeprowadzenie masowych czystek i represji. Pomimo że komunistyczna propaganda rozpowszechniała wersję o „wyzwoleńczym pochodzie” Armii Czerwonej, o „braterskim zjednoczeniu”, to w rzeczywistości chodziło o podział pomiędzy III Rzeszę Niemiecką i Związek Sowiecki stref wpływów w Europie, likwidację państwa polskiego i zorganizowanie podbitych terenów według wzorców bolszewickich. Aby zrealizować powyższy plan represji, sowieckie służby specjalne musiały przejąć archiwa i dokumenty, potrzebne do sporządzenia specjalnych rejestrów osób uznanych za wrogów, szpiegów i dywersantów. Obszar działań tych służb był ogromny. W następstwie zbrojnej agresji we wrześniu 1939 roku przyłączono do Związku Sowieckiego wschodnie województwa II Rzeczypospolitej – terytoria o obszarze około 200 tys. km², zamieszkałe przez ponad 13 mln ludzi².

Już od połowy lat dwudziestych XX wieku komórki wywiadu (INO) sowieckich organów bezpieczeństwa tworzyły wykazy osób służących m.in. w polskiej i rumuńskiej policji oraz służbach wywiadowczych. Na listy trafili również przedstawiciele ukraińskiej emigracji politycznej w Polsce, Rumunii i innych krajach. Osoby te, podobnie jak tzw. biali emigranci, miały zostać po ewentualnym wkroczeniu oddziałów Armii Czerwonej natychmiast aresztowane. W sierpniu 1932 roku w NKWD USRS opracowano instrukcję dotyczącą wykorzystania tychże wykazów wrogów władzy komunistycznej podczas zaboru terytorium przeciwnika. Jak podkreślono w dokumencie: „spisy tworzone były zasadniczo na podstawie potwierdzonych materiałów wywiadu (INO) od 1925 do 1935 roku i dołączono do nich wszystkie osoby występujące we wcześniejszych spisach”³. Tego rodzaju list proskrypcyjnych było kilka, a wśród

¹ Wkraczając we wrześniu 1939 na ziemie polskie Front Ukraiński liczył niemal 266 tys. żołnierzy, a Front Białoruski 201 tys. Zaangażowano ogromne ilości sprzętu wojskowego: czołgów, samolotów, artylerii. Natarcie Armii Czerwonej nie napotkało na silny opór, choć niektóre potyczki i boje miały zacięty charakter. Najtwardszy opór stawiały sowieckim wojskom oddziały Korpusu Ochrony Pogranicza. W południowo-wschodnich regionach kraju siły polskie nie były w stanie zapewnić skutecznej obrony większym miastom. Ważne ośrodki administracyjne, takie jak Łuck, Włodzimierz Wołyński, Kowel, Równe, Dubno, Stanisławów, czy też Kołomyja zostały zajęte przez Armię Czerwoną bez większych strat. Szerzej zob. *Agresja sowiecka na Polskę w świetle dokumentów: 17 września 1939 r.*, t. 1: *Geneza i skutki agresji*, Warszawa 1994; t. 2: *Działania wojsk Frontu Ukraińskiego*, Warszawa 1996; t. 3: *Działania wojsk Frontu Białoruskiego*, Warszawa 1995; C. Grzelak, *Kresy w czerwieni. Agresja Związku Sowieckiego na Polskę w 1939 roku*, Warszawa 1998; *Ukraina w druhij switowij wiji: pohlad z XX stolittia. Istoryczni narysy. Knyha persza*, Kyjiw 2011, s. 189.

² R. Torzecki, *Polacy i Ukraińcy: Sprawa ukraińska w czasie II wojny światowej na terenie II Rzeczypospolitej*, Warszawa 1993, s. 32.

³ W.M. Danylenko, *Likwidacja Polśkoji derżawy ta wstanowlennia radiańskoho režymu w Zachidnij Ukraini*, „Ukraiński historyczny żurnal” 2006, nr 3, s. 123.

ків, інформаторів і провокаторів польської розвідки і політичної поліції» за 1932 рік, в якому були зібрані дані про 4643 особи⁴.

Доповнення існуючих та створення нових списків-проскрипцій набрало динаміки після 17 вересня 1939 року, а на їх підставі переслідували і арештовували конкретних людей. Спочатку головну роль у цій діяльності відігравали оперативно-чекістські групи – спеціальні підрозділи НКВС, що створювались з метою контррозвідувального забезпечення захоплених територій. Їх завданням була протидія різного роду «ворогам, шпигунам, провокаторам і диверсантам». Народний комісар внутрішніх справ СРСР Лаврентій Берія 8 вересня 1939 року видав наказ № 001064, який зокрема зобов'язував народних комісарів внутрішніх справ: УРСР Івана Серова і БРСР Лаврентія Цанаву виділити на 9 вересня 1939 року – як у Києві, так і в Мінську – по 50 співробітників НКВС та 150 військовослужбовців прикордонних військ. До них мали приєднатися 30 співробітників і 30 військовослужбовців прикордонних військ, котрі були делеговані з Управління НКВС по Ленінградській області, а також 25 співробітників і військовослужбовців, присланих з Москви. З них планувалось створити п'ять оперативно-чекістських груп у Київському особливому військовому окрузі (по 50–70 осіб у кожній) та чотири – в Білоруському особливому військовому окрузі (по 40–55 осіб у кожній). Наказ зобов'язував також заступника народного комісара внутрішніх справ СРСР з прикордонних і внутрішніх військ Івана Масленнікова додатково виділити з військ Київського і Білоруського прикордонних округів два батальйони та передати їх у розпорядження вищезгаданих груп. На Серова і Цанаву була покладена особиста відповідальність за: «а) ретельний інструктаж оперативно-чекістських груп згідно з отриманими вказівками; б) підготовку організації відправлення та використання виділених товаришів для чекістсько-оперативної роботи; в) здійснення заходів щодо озброєння особового складу груп наганями з відповідною кількістю патронів; г) розподіл оперативно-чекістських груп згідно з планом Наркомату оборони по армійських групах⁵. До створення груп у Києві та Мінську були залучені також заступник народного комісара внутрішніх справ СРСР Всеволод Меркулов і начальник 4-го відділу (військова контррозвідка) ГУДБ НКВС СРСР, старший майор державної безпеки Віктор Бочков⁶.

У доповідній на ім'я Берії від 12 вересня 1939 року відповідальний за київські групи Серов інформував, що «всі виділені товарищі прибули». Їх

⁴ Ворожко В.П. *Діяльність наркомату внутрішніх справ УРСР на початку Другої світової війни (вересень–грудень 1939 р.)* // Воєнно-історичний вісник. – 2016. – № 2 (20). – С. 38. W. Baran, *Zachodnia Ukraina – początek sowieetyzacji (wrzesień–grudzień 1939 roku). Spojrzenie historyka ukraińskiego*, „Pamięć i Sprawiedliwość. Pismo Instytutu Pamięci Narodowej” 2011, t. X, nr 2 (18), s. 388.

⁵ Галузевий державний архів Служби безпеки України (далі – ГДА СБУ), Київ, ф. 16, оп. 1, спр. 342, арк. 3.

⁶ Там само, арк. 3–4. Див. також: Ільющин І., Пшенніков О. *Діяльність оперативно-чекістських груп НКВД у західних областях України (вересень–жовтень 1939 р.)*. «З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ» 2000, № 2/4, с. 424–433.

nich m.in. obszerna „Lista oficjalnych współpracowników, informatorów i prowokatorów polskiego wywiadu i policji politycznej” z 1932 roku, która zawierała dane dotyczące 4643 osób⁴.

Uzupełnianie i tworzenie nowych spisów proskrypcyjnych nabrało dynamiki po 17 września 1939 roku, a na ich podstawie ścigano i aresztowano konkretne osoby. Początkowo główną rolę odgrywały w tym zakresie grupy operacyjno-czekistowskie – specjalne oddziały NKWD, tworzone w celu zabezpieczenia kontrwywiadowczego zajmowanych terytoriów. Ich zadaniem było zwalczanie wszelkiego rodzaju „wrogów, szpiegów, prowokatorów i dywersantów”. Ludowy komisarz spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientij Beria wydał 8 września 1939 roku rozkaz nr 001064, na podstawie którego m.in. zobowiązał ludowych komisarzy spraw wewnętrznych: USRS Iwana Sierowa i BSRS Ławrientija Canawę do wyznaczenia na 9 września 1939 roku – zarówno w Kijowie, jak i Mińsku – po 50 funkcjonariuszy NKWD i 150 żołnierzy wojsk pogranicznych. Dołączyć do nich miało 30 funkcjonariuszy i 30 żołnierzy wojsk pogranicznych delegowanych z Zarządu NKWD Obwodu Leningradzkiego, a także 25 funkcjonariuszy i żołnierzy przysłanych z Moskwy. Planowano utworzenie z nich pięciu grup operacyjno-czekistowskich w Kijowskim Specjalnym Okręgu Wojskowym (po 50–70 osób w każdej) i czterech w Białoruskim Specjalnym Okręgu Wojskowym (po 40–55 osób w każdej). Rozkaz zobowiązywał również zastępcę ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS ds. wojskowych Iwana Maslennikowa do wydzielenia z wojsk okręgów przygranicznych dodatkowo dwóch batalionów i przekazania ich do dyspozycji ww. grup. Sierow i Canawa byli osobiście odpowiedzialni za: „a) rzetelnie poinstruowanie grup operacyjno-czekistowskich zgodnie z otrzymanymi wskazówkami; b) przygotowania organizacyjne do wysłania i wykorzystania wyznaczonych towarzyszy do pracy czekistowsko-operacyjnej; c) przedsięwzięcie środków w celu uzbrojenia składu osobowego grup w nagany i odpowiednią liczbę naboju; d) przydzielenie poszczególnych grup operacyjno-czekistowskich do formacji wojskowych zgodnie z planem Ludowego Komisariatu Obrony”⁵. W tworzenie grup w Kijowie i Mińsku byli także zaangażowani zastępca ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołod Mierkułow i naczelnik 4. Oddziału (kontrwywiadu wojskowego) GUGB NKWD ZSRS, st. mjr bezp. państw. Wiktor Boczkow⁶.

⁴ Zob. W.P. Worożko, *Dijalnist' narkomatu wnutrisznych spraw URSR na początku Druhoji switowoji wijny (wereseń–hrudeń 1939 r.)*, „Wojenno-istorycznyj wisnyk” 2006, nr 2 (20), s. 38; W. Baran, *Zachodnia Ukraina – początek sowietyzacji (wrzesień–grudzień 1939 roku). Spojrzenie historyka ukraińskiego*, „Pamięć i Sprawiedliwość. Pismo Instytutu Pamięci Narodowej” 2011, t. X, nr 2 (18), s. 388.

⁵ Wydzielone Archiwum Państwowe Służby Bezpieczeństwa Ukrainy (HDA SBU) w Kijowie, f. 16, op. 1, spr. 342, k. 3.

⁶ *Ibidem*, k. 3–4. Zob. też I. Iljuszyn, O. Pszennikow, *Dijalnist' operatywno-czekistskich hrup NKWD u zachidnych oblastiach Ukrainy (wereseń–żowteń 1939 r.)*, „Z Archiwu WUCzK-GPU-NKWD-KGB” 2000, nr 2/4, s. 424–433.

в кінцевому підсумку поділено на чотири оперативно-чекістські групи, які очолили досвідчені співробітники НКВС: Гавриїл Петров⁷, Іван Макаров⁸, Капітон Краснов⁹ і Сергій Савченко.

Незадовго до півночі 15 вересня 1939 року, з Москви до Києва надійшла шифрограма із цілком таємною директивою Лаврентія Берії у зв'язку із запланованим вторгненням Червоної армії на територію II Речі Посполитої. По мірі просування радянських військ і зайняття чергових територій передбачалося створення тимчасових управлінь (тимчасових органів влади), до яких мали увійти керівники створених оперативно-чекістських груп. Останнім було визначено низку особливих завдань:

«1. Негайно зайняти всі установи зв'язку: телеграф, телефон, радіостанції та радіовузли, пошти, поставивши на чолі органів зв'язку надійних людей.

2. Негайно зайняти приміщення державних і приватних банків, казначейств і всіх сховищ державних і громадських цінностей та взяти на облік всі цінності, забезпечивши їх зберігання.

3. Надати всілякого сприяння політвідділам армії і відрядженим до них працівникам у негайному зайнятті друкарень, редакцій газет, складів паперу і налагодженні видання газет.

4. Негайно зайняти всі державні архіви, в першу чергу архіви жандармерії і філій 2-го Відділу Генштабу¹⁰ (експозитур, пляцувок – органів розвідки).

5. З метою запобігання «зрадницькій змовницькій діяльності» заарештувати та оголосити заручниками найвідоміших представників поміщиків, князів, дворян і капіталістів.

6. Арештувати найбільш реакційних представників урядової адміністрації (керівників територіальних органів поліції, жандармерії, прикордонної охорони та філій 2-го Відділу Генштабу, воєвод і їх найближчих помічників), керівників контрреволюційних партій – Польської соціалістичної партії (ППС), Національної партії (Стронніцтво народове – СН, колишня національно-демократична партія), Партії праці (Стронніцтво праці – СП), Християнської демократичної партії, ОНР.

⁷ Петров Гавриїл Олександрович (1901–1961) – з 1938 очолив Оперативний відділ Головного управління прикордонних і внутрішніх військ НКВС СРСР; з березня 1939 – заступник начальника штабу ГУПВ НКВС СРСР, з травня 1939 – начальник 5-го Відділу і помічник начальника ГУПВ НКВС СРСР; з квітня 1940 – начальник Оперативно-розвідувального управління ГУПВ НКВС СРСР, заступник начальника ГУПВ.

⁸ Макаров Іван Васильович (народився у 1906 р. в Скатеринбурзі, помер у 1972 р.). В 1938–1939 рр. – начальник відділу контррозвідки спочатку у Харківській, а згодом у Сумській області; з вересня до листопада 1939 – начальник оперативної групи НКВС СРСР в Бориславі, Дрогобицької області. До червня 1940 очолював КРО НКВС УРСР у Львівській області, згодом на такій самій посаді у Полтавській області.

⁹ Краснов Капітон Євlampійович (1902–1961) – з лютого до листопада 1939 – начальник 3-го Відділу УДБ УНКВС Ленінградської області; з вересня 1939 як керівник оперативної групи НКВС фактично очолював НКВС у Львові; з 6 XI 1939 до 26 II 1940 – начальник УНКВС Львівської області.

¹⁰ В оригінальному документі йдеться про II Відділ Польського Генерального штабу, хоча фактично з кінця 1928 його назва звучала: Головний штаб (пол. Sztab Główny).

W raporcie do Berii z dnia 12 września 1939 roku odpowiedzialny za grupy kijowskie Sierow informował, że „wszyscy przydzieleni towarzysze przybyli”. Przydzielono ich ostatecznie do czterech grup operacyjno-czekistowskich, na których czele stanęli doświadczeni funkcjonariusze NKWD: Gawriił Pietrow⁷, Iwan Makarow⁸, Kapiton Krasnow⁹ i Siergiej Sawczenko.

Krótko przed północą 15 września 1939 roku, dotarł z Moskwy do Kijowa szyfrogram, zawierający ściśle tajną dyrektywę Berii w związku z zaplanowanym wtargnięciem Armii Czerwonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W miarę przemieszczania się wojsk sowieckich i zajmowania kolejnych terenów, przewidywano powoływanie zarządów (tymczasowych organów władzy), do których mieli wejść kierownicy utworzonych grup operacyjno-czekistowskich. Wyznaczono im też szereg szczegółowych zadań:

„1. Natychmiast zająć wszystkie pomieszczenia urzędów łączności: telegraf, telefon, radiostacje i węzły radiowe, poczty, umieszczając na czele organów łączności zaufanych ludzi.

2. Natychmiast zająć pomieszczenia banków państwowych i prywatnych, państwowe skarbcze oraz wszystkie magazyny państwowych i publicznych kosztowności, zarekwirować wszystkie kosztowności, zapewniwszy ich bezpieczne przechowywanie.

3. Udzielić wszelkiej pomocy Wydziałom Politycznym armii w bezwzględnym zajęciu drukarni, redakcji gazet, magazynów papieru i zorganizowaniu rozpoczęcia wydawania gazet.

4. Natychmiast zająć wszystkie archiwa państwowe, w pierwszej kolejności archiwum żandarmerii oraz filii II Oddziału Sztabu Głównego¹⁰ (ekspozytur, placówek organów wywiadu i kontrwywiadu).

5. W celu zapobieżenia »zdradzieckiej spiskowej działalności« aresztować oraz ogłosić zakładnikami znanych przedstawicieli ziemian, książąt, szlachty i kapitalistów.

6. Aresztować »najbardziej reakcyjnych« przedstawicieli administracji rządowej (szefów miejscowych organów policji, żandarmerii, wojsk obrony pogranicza

⁷ Gawriił Aleksandrowicz Pietrow (1901–1961). Od 1938 stał na czele Oddziału Operacyjnego Głównego Zarządu Ochrony Granicznej i Wewnętrznej NKWD ZSRS; od marca 1939 zca naczelnika sztabu GUPW NKWD ZSRS, od maja 1939 naczelnik 5. Oddziału, pom. naczelnika GUPW NKWD ZSRS; od kwietnia 1940 – naczelnik Zarządu Operacyjno-Wywiadowczego GUPW NKWD ZSRS, zca naczelnika GUPW.

⁸ Iwan Wasiljewicz Makarow (ur. w 1906 w Jekaterynburgu, zm. w 1972). W l. 1938–1939 naczelnik Oddziału Kontrwywiadu, początkowo w obw. charkowskim, następnie sumskim; od września do listopada 1939 naczelnik grupy operacyjnej NKWD USRS w Borysławiu, obw. drohobycki. Do czerwca 1940 stał na czele KRO NKWD USRS w obw. lwowskim, następnie na tym samym stanowisku w obw. połtawskim.

⁹ Kapiton Jewłampijowicz Krasnow (1902–1961). Od lutego do listopada 1939 naczelnik 3. Oddziału UGB UNKWD Obwodu Leningradzkiego; od września 1939 jako kierownik grupy operacyjnej NKWD faktycznie stał na czele NKWD we Lwowie; od 6 XI 1939 do 26 II 1940 naczelnik UNKWD Obwodu Lwowskiego.

¹⁰ W oryginalnym dokumencie jest mowa o Oddziale II polskiego Sztabu Generalnego, choć faktycznie od końca 1928 jego nazwa brzmiała: Sztab Główny.

Повторюю: ОНР – Національно-радикальний табір (організація польської націоналістичної молоді). УНДО – Українське національно-демократичне об'єднання, ОУН – Організація українських націоналістів, УСРП – Українська соціалістична радикальна партія, ФНС – Фронт національної єдності, БНСО – Білоруська національна соціалістична організація, БНО – Білоруське національне об'єднання (до 1934 р. іменувалося Білоруською християнською демократією), БРП – Білогвардійська емігрантська монархічна організація, РОВС – Російський загальновійськовий союз (білогвардійська емігрантська монархічна організація).

Арешти духовних осіб поки не здійснювати, особливо католиків.

7. Зайняти в'язниці, перевірити весь склад ув'язнених. Всіх заарештованих за революційну та ін. антиурядову роботу звільнити, використавши при цьому заходи для вербування агентури і проведення політроботи серед населення. Організувати нову тюремну адміністрацію з надійних людей на чолі з одним із працівників НКВС, забезпечивши суворий режим утримання заарештованих.

8. Одночасно із здійснюваними операціями розгорнути слідство щодо ув'язнених, к/р організацій із завданням розкриття підпільних к/р організацій, груп та осіб, що ставлять за мету проведення диверсій, терору, повстанства і к/р саботажу. Осіб, викритих слідством в організації політичних ексцесів і відвертих к/р виступів, заарештовувати негайно.

9. Розпочати створення агентурно-інформаторської мережі з розрахунком охопити в першу чергу державний апарат, к/р буржуазні поміщицькі кола і політичні партії. Особливу увагу приділити швидкій організації інформаторської мережі в редакціях газет, в культурно-просвітницьких установах, продскладах, в штабах, робітничих гвардіях і селянських комітетах.

10. Вжити заходів до виявлення та арешту агентів і провокаторів жан-дармерії, політичної поліції і філій 2-го Відділу Генштабу, використавши для цього вилучені архіви.

11. Забезпечити чітку організацію охорони громадського порядку. Організувати надійну охорону електричних станцій, водопроводів, продовольчих складів, елеваторів і сховищ пального. Організувати боротьбу з пограбуваннями, бандитизмом, спекуляцією. Організувати роботу з протипожежної охорони, призначивши нач[альниками] пожежних команд надійних людей.

Провести реєстрацію та вилучення у всього цивільного населення вогнепальної зброї (нарізної), вибух[ових] речовин і радіопередавачів.

12. Опергрупам НКВС необхідно зайняти приміщення, що відповідають вимогам роботи НКВС. Для утримання підслідних заарештованих організуйте внутрішні в'язниці, забезпечивши їх охорону та обслуговування.

13. З метою забезпечення безпеки і безперервності роботи залізничного транспорту, працівникам дорожньо-транспортних груп НКВС на кожній великій станції організувати агентурно-оперативну роботу по боротьбі з диверсією, шпигунством і к/р саботажем, проводячи цю роботу під керівництвом начальників опергруп НКВС. Спільно з комендантом і комісаром

i filii II Oddziału Sztabu Głównego, wojewodów i ich najbliższych współpracowników, liderów partii kontrrewolucyjnych – Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS), Stronnictwa Narodowego (SN, była narodowa demokracja), Stronnictwa Pracy, Partii Chrześcijańsko-Demokratycznej, ONR.

Powtarzam: ONR – Obóz Narodowo-Radykalny (organizacja polskiej młodzieży nacjonalistycznej), UNDO – Ukraińskie Zjednoczenie Narodowo-Demokratyczne, OUN – Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów, USRP – Ukraińska Partia Socjalistyczno-Radykalna, FJN – Front Jedności Narodowej, BNSO – Białoruska Narodowo-Socjalistyczna Organizacja, BNO – Białoruskie Zjednoczenie Narodowe (do 1934 roku nosiło nazwę Białoruskiej Chrześcijańskiej Demokracji), BRP – emigracyjna białogwardyjska organizacja monarchistyczna, ROWS – Rosyjski Związek Ogólnowojskowy (emigracyjna białogwardyjska organizacja monarchistyczna).

Aresztowań [w środowisku] osób duchownych, szczególnie katolików, póki co nie przeprowadzać.

7. Zająć więzienia, sprawdzić cały skład uwięzionych. Wszystkich aresztowanych za rewolucyjną lub inną antyrządową działalność zwolnić, wykorzystawszy wszystkie środki dla zwerbowania agentury i przeprowadzenia akcji politycznej wśród ludności. Z zaufanych ludzi, z jednym z pracowników NKWD na czele, stworzyć nową administrację więzienną, zapewniwszy surowy tryb przetrzymywania aresztantów.

8. Równocześnie z przeprowadzeniem wyżej wymienionych operacji, rozwinąć śledztwo w sprawach uwięzionych z zadaniem ujawnienia podziemnych organizacji »kontrrewolucyjnych«, grup oraz osób stawiających sobie za cel przeprowadzanie aktów dywersji, szerzenie terroru, rozruchów i sabotażu. Osoby, których udział w organizowaniu ekscesów politycznych i jawnych wystąpień kontrrewolucyjnych ujawniony został w trakcie śledztwa, aresztować bezwzględnie.

9. Rozpocząć tworzenie siatki agenturalno-propagandowej z zamiarem ogarnięcia nią w pierwszej kolejności aparatu państwowego, »kontrrewolucyjnych« kół burżuazyjno-ziemiańskich oraz partii politycznych. Szczególną uwagę zwrócić należy na szybką organizację siatki agenturalnej w redakcjach gazet, w instytucjach kulturalno-oświatowych, w magazynach żywności, w sztabach, w gwardiach robotniczych i komitetach chłopskich.

10. Przedsięwziąć działania odnośnie wykrycia i aresztowania agentów i prowokatorów żandarmerii, policji politycznej oraz filii II Oddziału Sztabu Głównego, wykorzystawszy w tym celu również zarekwirowane archiwa.

11. Zapewnić precyzyjną organizację ochrony porządku publicznego. Utworzyć pewną ochronę elektrowni, wodociągów, magazynów żywności, elewatorów i zbiorników z paliwem. Zorganizować walkę ze złodziejstwem, bandytyzmem, spekulacją. Zorganizować pracę ochrony przeciwpożarowej, wyznaczając na nacz[elników] jednostek straży pożarnej ludzi zaufanych.

Przeprowadzić pośród całej cywilnej ludności rejestrację i konfiskatę broni palnej, materiałów wybuchowych oraz radioodbiorników.

станції організуйте охорону станції, депо, ремонтних заводів, станційних складів, водокачок, залдормостів, шляхів і зв'язку.

14. Працівникам НКВС взяти активну участь у підготовці та проведенні тимчасових Управлінь – народних зборів – українського, білоруського та польського. Для забезпечення посиленого проведення народних зборів налагодити необхідну агентурно-оперативну роботу по виявленню і репресуванню к/р організацій, груп та осіб, що протидіють і зривають організацію нової влади.

15. Взяти активну участь в організації тимчасового управління робочої гвардії і селянських комітетів, звернувши при цьому серйозну увагу на запобігання проникнення до їх складу, у ворожих цілях, к/р і провокаторських елементів¹¹.

16. Уникати конфіскації фуражу і продовольства у населення. Необхідний фураж і продовольство купляти у населення за готівку в радянських рублях, оголосивши населенню, що вартість (курс рубля) дорівнює вартості (курсу) золотого»¹².

Роботою «київських груп» мав керувати штаб на чолі з майором Пономарьовим. Було також передбачено, що їхню діяльність узгоджуватимуть з II секретарем ЦК КП(б) України Михайлом Бурмистенком, завдяки чому в координації діяльності груп були задіяні різні структурні одиниці апарату влади, з «супроводом по партійній лінії» включно¹³. Керівникам груп були передані також згадувані вище списки осіб, які підлягали арештам.

21 вересня 1939 року вищенаведена директива була доповнена черговим наказом Берії (№ 001124), в якому конкретизувались питання оперативно-чекістських заходів на захоплених територіях II Речі Посполитої, які в радянських документах називали Західною Україною¹⁴. Спочатку планувалось, що центр управління роботою НКВС буде перебувати у Тернополі, з наступним переміщенням до Львова, після взяття останнього під контроль. Посилено кадрове забезпечення оперативних груп, до яких скеровувались додатково 150 співробітників. Для забезпечення завдань охоронного характеру було виділено один стрілецький полк НКВС. Групи були зобов'язані також надавати допомогу командуванню підрозділів Червоної армії у переміщенні польських військовополонених до приймальних пунктів (в Олевську, Шепетівці, Волочиську, Ярмолинцях та Кам'янці-Подільському). Доукомплектовані та

¹¹ Оpubліковано без пункту 16.

¹² Цитований фрагмент наказу за: Pjuszyn I., Mazur G., *Utworzenie i działalność czekistowskich grup operacyjnych NKWD w zachodnich obwodach Ukrainy w latach 1939–1940*, „Zeszyty Historyczne” 2001, nr 135, s. 52–54. Доповнено і виправлено згідно з: *Śladem zbrodni katyńskiej*, oprac. Gajowniczek Z. i in., Warszawa 1998, s. 17–18. Оригінальний наказ в: ГДА СБУ, ф. 16, оп. 1, спр. 370, арк. 8–13. Див. також: *Радянські органи державної безпеки у 1939 – червні 1941 р. Документи ГДА СБ України*. Упорядники: Даниленко В., Кокін С., Київ, 2009, с. 46–49.

¹³ Baran W., *op. cit.*, s. 387–388.

¹⁴ Див., наприклад, док. № 1.

12. Grupy operacyjne NKWD powinny zająć pomieszczenia odpowiadające wymogom pracy NKWD. Dla przetrzymywania podsądnych i aresztowanych zorganizować więzienia wewnętrzne, zapewniwszy ich ochronę i obsługę.

13. W celu zapewnienia bezpieczeństwa i nieprzerwanej pracy transportu kolejowego, pracownicy drogowo-transportowych grup NKWD na każdej z dużych stacji powinni zorganizować agenturalno-operacyjną działalność w związku z zapobieganiem dywersji, szpiegostwu i »kontrrewolucyjnemu sabotażowi«, działając w tym względzie pod kierunkiem dowódców grup operacyjnych NKWD. Wspólnie z komendantem i komisarzem stacji zorganizować ochronę stacji, parowozowni, zakładów remontowych, magazynów stacji kolejowych, pomp wodnych, mostów kolejowych, szlaków kolejowych i łączności.

14. Pracownicy NKWD powinni wziąć aktywny udział w przygotowaniu i utworzeniu tymczasowych zarządów i Zgromadzeń Ludowych. Dla zabezpieczenia tworzenia zgromadzeń zorganizować należy niezbędną agenturalno-operacyjną działalność na odcinku wykrywania i represjonowania »kontrrewolucyjnych« organizacji i grup oraz osób przeciwdziałających i podkopujących organizowanie się nowej władzy.

15. Wziąć aktywny udział w stworzeniu tymczasowego kierownictwa gwardii robotniczych i komitetów chłopskich, zwróciwszy przy tym baczną uwagę na zapobieganie przenikaniu w celach wrogich do ich składu kontrrewolucyjnych i prowokatorskich elementów¹¹.

16. Unikać konfiskowania żywności i paszy u ludności. Niezbędną paszę i żywność kupować u ludności za gotówkę w sowieckich rublach ogłaszając, że wartość (kurs rubla) dorównuje wartości (kursowi) złotego¹².

Pracą „grup kijowskich” kierować miał sztab dowodzony przez mjr. Ponomariowa. Ustalono także, że ich działalność będzie konsultowana z II sekretarzem KC KP(b) Ukrainy Michaiłem Burmistenką, dzięki czemu w koordynację działań grup były włączone różne komórki aparatu władzy, łącznie z „obsługą po linii partyjnej”¹³. Kierownikom grup przekazano także wspomniane wcześniej listy osób przeznaczonych do aresztowania.

21 września 1939 roku powyższa dyrektywa została rozwinięta kolejnym rozkazem Berii (Nr 001124), w którym doprecyzowano kwestię działań operacyjno-czekistowskich na zajętych terenach Rzeczypospolitej, określanych w dokumentach sowieckich mianem Zachodniej Ukrainy¹⁴. Pierwotnie ośrodek kierowniczy NKWD miał być utworzony w Tarnopolu, następnie przeniesiony do Lwowa po

¹¹ Opublikowano bez punktu 16.

¹² Cytowany fragment rozkazu za: I. Hjuszyn, G. Mazur, *Utworzenie i działalność czekistowskich grup operacyjnych NKWD w zachodnich obwodach Ukrainy w latach 1939–1940*, „Zeszyty Historyczne” 2001, nr 135, s. 52–54. Uzupełniono i poprawiono za: *Śladem zbrodni katyńskiej*, oprac. Z. Gajowniczek i in., Warszawa 1998, s. 17–18. Oryginalny rozkaz: HDA SBU, f. 16, op. 1, spr. 370, k. 8–13. Zob. też: *Radianski orhany derżawnoji bezpeky u 1939 – czerwni 1941 r. Dokumenty HDA SB Ukrainy*, red. W. Danylenko, S. Kokin, Kyjiw 2009, s. 46–49.

¹³ W. Baran, *op. cit.*, s. 387–388.

¹⁴ Por. np. dok. Nr 1.

розбудовані таким чином оперативні групи мали стати «ядром майбутнього апарату НКВС» на зайнятих територіях¹⁵.

22 вересня група Петрова прибула до Станіслава, група під командуванням Макарова – до Бережан, третя – Краснова – перебазувалась з Костополя до Сарн. Двома днями пізніше до Тарнополя прибула резервна група (у складі 56 осіб) під керівництвом Савченка.

4 жовтня 1939 року оперативний штаб органів НКВС УРСР видав наказ, за яким центром чекістської оперативної роботи на зайнятих територіях став Львів. Згідно з наказом, першим начальником центрального органу роботи НКВС по Західній Україні призначався К. Краснов, а його заступником Макаров. Оперативні групи мали бути поступово розформовані, а для ведення поточної діяльності у сфері державної безпеки було створено апарати НКВС у Луцьку, Станіславі й Тарнополі, з підпорядкуванням їх «центральному органу роботи НКВС по Західній Україні у Львові»¹⁶.

Упродовж кількох перших тижнів перебування на окупованих територіях оперативно-чекістські групи розгорнули дуже інтенсивну діяльність. Наприклад, група під командуванням Макарова, станом на 27 вересня 1939 року, тобто упродовж неповного тижня, встигла заарештувати 553 особи, в т. ч. колишнього прем'єр-міністра II Речі Посполитої Леона Козловського, екс-міністрів Станіслава Грабського і Юліуша Мальчевського, а також президента міста Львова Станіслава Островського. В групі решти заарештованих опинилися головним чином поліцейські, діячі політичних партій, судді, прокурори та професійні військові. Своєю чергою, станом на 2 жовтня 1939 року, група Петрова заарештувала 1154 особи: 536 поліцейських, 133 офіцерів Польської армії, 59 таємних агентів поліції, 45 жандармів, 35 підприємців і землевласників, 25 членів УНДО і 13 членів ОУН. До співпраці було завербовано 130 таємних агентів¹⁷. Оперативно-чекістським групам вдалося викрити низку польських підпільних організацій, які були створені й діяли, зокрема у Львові, Тарнополі, Станіславі, Золочеві, Коломиї, Чорткові та Володимирі-Волинському. Згідно з пізнішими даними НКДБ СРСР, у період з вересня до кінця 1939 року радянці ліквідували 28 таких польських організацій, заарештувавши при цьому 623 їхніх діячів. За той самий період органами НКВС було схоплено загалом 734 члени українських організацій¹⁸.

¹⁵ Ширше див.: ГДА СБУ, Київ, ф. 9, спр. 5 (614), арк. 214–214 зв.; Iljuszyn I., Mazur G., *op. cit.*, s. 56.

¹⁶ ГДА СБУ, Київ, ф. 9, спр. 24, арк. 406.

¹⁷ У шифрограмі № 44 в НКВС СРСР Меркулов і Серов інформували, що до 1 X 1939 року всі оперативно-чекістські групи заарештували 3914 особи (без урахування військовополонених). Це були: жандарми, поліцейські, агенти поліції і розвідки – 2539 осіб; поміщики і представники «буржуазії» – 293 особи, офіцери Війська Польського і осадники – 381 особа, керівництво УНДО, ОУН та інших українських партій – 144 особи, петлюрівці, члени «бандформувань» – 74 особи, решта – 483 особи. До кінця наступного місяця загальна кількість заарештованих на вищезгаданих територіях зростає до 5972 осіб. Детальніше див.: Baran W., *op. cit.*, s. 398.

¹⁸ Baran W., *op. cit.*, s. 401–402; Iljuszyn I., Mazur G., *op. cit.*, s. 59.

jego opanowaniu. Wzmocniono stan liczbowy grup operacyjnych, przydzielając do nich dodatkowo 150 funkcjonariuszy i dla działań ochronnych jeden pułk strzelecki NKWD. Grupy zostały także zobowiązane do udzielania pomocy dowództwu oddziałów Armii Czerwonej w transportowaniu jeńców wojennych do punktów zbiorczych (w Olewsku, Szepetówce, Wołoczyskach, Jarmolińcach i Kamieńcu Podolskim). W ten sposób uzupełnione i rozbudowane grupy operacyjne miały stać się „głównym trzonem przyszłego aparatu NKWD” na zajętych terenach¹⁵.

22 września grupa Pietrowa przybyła do Stanisławowa, grupa dowodzona przez Makarowa – do Brzeżan, trzecia – Krasnowa – przeniosła się z Kostopola do Sarn. Dwa dni później do Tarnopola dotarła grupa rezerwowa (w liczbie 56 osób) kierowana przez Sawczenkę.

4 października 1939 roku sztab organów NKWD USRS wydał rozkaz, na podstawie którego ośrodkiem pracy czekistowsko-operacyjnej na zdobytych terenach stał się Lwów. Zgodnie z rozkazem, pierwszym naczelnikiem centralnego organu prac NKWD ds. Zachodniej Ukrainy wyznaczono Krasnowa, a na jego zastępcę Makarowa. Grupy operacyjne miały być stopniowo rozformowywane, a do prowadzenia bieżącej działalności związanej z bezpieczeństwem państwowym utworzono aparat NKWD w Łucku, Stanisławowie i Tarnopolu, podporządkowany „organowi pracy NKWD ds. Zachodniej Ukrainy we Lwowie”¹⁶.

W ciągu kilku pierwszych tygodni pobytu na ziemiach okupowanych grupy operacyjno-czekistowskie prowadziły bardzo intensywną działalność. Na przykład grupa dowodzona przez Makarowa, według stanu na 27 września 1939 roku, a więc w niespełna tydzień, zdołała aresztować 553 osoby, w tym m.in. byłego premiera Rzeczypospolitej Leona Kozłowskiego, dawnych ministrów Stanisława Grabskiego i Juliusza Malczewskiego, czy też prezydenta Lwowa Stanisława Ostrowskiego. W gronie pozostałych aresztowanych znaleźli się głównie policjanci, działacze partii politycznych, sędziowie, prokuratorzy i zawodowi wojskowi. Z kolei, według stanu na 2 października 1939 roku, grupa Pietrowa aresztowała 1154 osoby, w tym: 536 policjantów, 133 oficerów Wojska Polskiego, 59 tajnych agentów policji, 45 żandarmów, 35 przedsiębiorców i właścicieli ziemskich, 25 członków UNDO i 13 członków OUN. Zwerbowano do współpracy 130 tajnych agentów¹⁷. Grupom operacyjno-czekistowskim udało się wykryć

¹⁵ Szerzej zob. HDA SBU, Kijów, f. 9, spr. 5 (614), k. 214–214v; I. Iljuszyn, G. Mazur, *op. cit.*, s. 56.

¹⁶ HDA SBU, Kijów, f. 9, spr. 24, k. 406.

¹⁷ W szyfrowanym telegramie nr 44 do NKWD ZSRS Mierkułow i Sierow informowali, iż do dnia 1 X 1939 wszystkie grupy operacyjno-czekistowskie aresztowały na wspomnianym terenie 3914 osób (nie licząc jeńców wojennych). Byli to: żandarmi, policjanci, agenci policji i wywiadu – 2539 osób; właściciele ziemscy i przedstawiciele „burżuazji” – 293 osoby, oficerowie Wojska Polskiego i osadnicy – 381 osób, kierownictwo UNDO, OUN i innych partii ukraińskich – 144 osoby, petlurowcy, członkowie „ugrupowań bandyckich” – 74 osoby, pozostali – 483 osoby. Do końca następnego miesiąca łączna liczba aresztowanych na powyższych terenach zwiększyła się do 5972 osób. Szerzej zob. W. Baran, *op. cit.*, s. 398.

Що важливо, увесь час велась робота з доповнення реєстрів противників нової влади. У жовтні 1939 року було закінчено роботу над «Списком № 2 активних діячів і членів білоемігрантських, націоналістичних, терористичних, контрреволюційних і троцькістських організацій в Польщі, учасників бандитських і диверсійних банд та осіб, які втекли з СРСР в Польщу», який нараховував близько 2700 осіб¹⁹. Тоді ж було складено «Список активних діячів українських націоналістичних, контрреволюційних організацій й агентів-розвідників із складу цих організацій, які проживають на території колишньої Польщі за даними 1926–1928 рр.», який нараховував приблизно 850 осіб²⁰.

Згідно зі статистичними звітами щодо оперативно-слідчої роботи НКВС УРСР за період з вересня до грудня 1939 року було заарештовано загалом 9286 осіб²¹.

* * *

1 жовтня 1939 року Політбюро ЦК ВКП(б), через кілька днів після укладення між Радянським Союзом і III Рейхом «Договору про дружбу і кордон», визначило дати «виборів» та «скликання» Народних зборів Західної України. Головним завданням цього органу була легітимізація приєднання анексованих територій до УРСР. Того ж самого місяця новообрані Народні Збори (у складі 1484 депутатів), що засідали з 26 по 28 жовтня, ухвалили, зокрема, декларацію про встановлення радянської влади на Західній Україні. Згодом її передано до Верховної Ради СРСР. Блискавично, адже вже 1 листопада 1939 року, під час Надзвичайної V Сесії Верховної Ради СРСР «на прохання Народних Зборів Західної України, Західну Україну було включено до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік з одночасним возз'єднанням її з Українською Радянською Соціалістичною Республікою»²².

На приєднаних до УРСР територіях нова влада поспішно створювала підпорядковані їй органи, проводячи одночасно брутальну советизацію усіх сфер суспільного життя. Зрозуміло, що в першу чергу створювалися структури апарату безпеки. Вже на початку листопада 1939 року розпочали свою роботу управління НКВС у Волинській, Дрогобицькій, Львівській, Рівненській, Станіславській і Тернопільській областях²³.

У структурі Управління державної безпеки (УГБ) НКВС УРСР було створено підрозділ, що відповідав за керівництво агентурно-оперативною і слідчою роботою з виявлення та ліквідації антирадянського підпілля на анексованих територіях – 2-й Відділ. До його складу увійшли, зокрема

¹⁹ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 291, арк. 1–228.

²⁰ Там само, спр. 305, арк. 1–87.

²¹ Ardamatski W., *Kto sieje wiatr, zbiera burze*, Warszawa 1971, s. 636.

²² Сут. за Baran W., *op. cit.*, s. 403–404.

²³ *Радянські органи державної безпеки...*, с. 21–22.

szereg polskich organizacji konspiracyjnych, utworzonych i działających m.in. we Lwowie, Tarnopolu, Stanisławowie, Złoczowie, Kołomyi, Czortkowie i Włodzimierzu Wołyńskim. Według późniejszych informacji NKGB ZSRS, w okresie od września do końca 1939 roku Sowieci zlikwidowali 28 takich polskich organizacji, aresztując ich 623 działaczy. W tym samym okresie organy NKWD ujęły łącznie 734 członków organizacji ukraińskich¹⁸.

Co istotne, przez cały czas uzupełniano także ewidencję dotyczącą przeciwników nowych władz. W październiku 1939 roku zakończono prace nad „Listą Nr 2 czynnych działaczy i członków białoemigracyjnych, nacjonalistycznych, terrorystycznych, kontrrewolucyjnych i trockistowskich organizacji w Polsce, członków bandyckich i dywersyjnych band oraz uciekinierów z ZSRS do Polski”, która liczyła około 2700 osób¹⁹. W tym samym czasie sporządzono „Listę czynnych członków ukraińskich nacjonalistycznych, kontrrewolucyjnych organizacji, jak też agentów-szpiegów należących do tych organizacji, zamieszkałych na terytorium dawnej Polski według danych z lat 1926–1928”, która liczyła ok. 850 osób²⁰.

Zgodnie ze sprawozdaniami statystycznymi z pracy operacyjno-śledczej NKWD USRS w okresie od września do grudnia 1939 roku aresztowano w sumie 9286 osób²¹.

* * *

1 października 1939 roku Biuro Polityczne KC WKP(b), kilka dni po zawarciu przez Związek Sowiecki i III Rzeszę traktatu o granicach i przyjaźni, wyznaczyło daty „wyborów” i rozpoczęcie „obrad” Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Ukrainy. Jego podstawowym zadaniem było usankcjonowanie przyłączenia anektowanych terenów do USRS. W tym samym miesiącu nowo wybrane Zgromadzenie Ludowe (złożone z 1484 deputowanych), obradujące od 26 do 28 października, przyjęło m.in. deklarację o ustanowieniu władzy sowieckiej na terenach Zachodniej Ukrainy. Przekazano ją następnie Radzie Najwyższej ZSRS. W błyskawicznym tempie, bo już 1 listopada 1939 roku, podczas Nadzwyczajnej V Sesji Rady Najwyższej ZSRS „zadośćuczyniono prośbie Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Ukrainy i włączono Zachodnią Ukrainę w skład Związku Socjalistycznych Republik Sowieckich z jednoczesnym połączeniem jej z Ukraińską Socjalistyczną Republiką Sowiecką”²².

Na terenach przyłączonych do USRS nowe władze pospiesznie tworzyły podległe im organy, przeprowadzając jednocześnie brutalną sowietyzację każdej dziedziny życia społecznego. Rzecz jasna, w pierwszej kolejności powstały struktury aparatu bezpieczeństwa. Już z początkiem listopada 1939 roku zaczęły

¹⁸ W. Baran, *op. cit.*, s. 401–402; I. Iljuszyn, G. Mazur, *op. cit.*, s. 59.

¹⁹ HDA SBU, Kijów, f. 13, spr. 291, k. 1–228.

²⁰ *Ibidem*, spr. 305, k. 1–87.

²¹ W. Ardamatski, *Kto sieje wiatr, zbiera burze*, Warszawa 1971, s. 636.

²² Cyt. za W. Baran, *op. cit.*, s. 403–404.

відділення по боротьбі з польською націоналістичною контрреволюцією та римо-католицьким духівництвом, а також відділення по боротьбі з українською націоналістичною контрреволюцією, греко-католицьким і православним духівництвом²⁴.

Слід додати, що 11 жовтня 1939 року наказом НКВС СРСР № 00123, у радянських спецслужбах було запроваджено єдину систему оперативного обліку супротивників влади²⁵. В наказі було окреслено основні напрями боротьби органів безпеки з т. зв. антирадянськими елементами. Централізованим і реформованим обліком займалися: 1-й Спеціальний Відділ НКВС СРСР, перші спеціальні відділи НКВС союзних і автономних республік, крайових та обласних управлінь. Цю роботу також здійснювали облікові підрозділи дорожньо-транспортних відділів, особливих відділів в армії і на флоті, 3-ті відділи виправно-трудова таборів і колоній. Наказом було затверджено також відповідну інструкцію, яка встановлювала чотири види оперативного обліку противників влади: 1) масовий (т. зв. списковий), 2) формулярний – активного «контрреволюційного елемента», 3) контрреволюційних організацій і груп, 4) людей, скомпрометованих зв'язками з особами, які перебувають у розробці за агентурними справами та справами-формулярами (т. зв. облік зв'язків).

Перший вид оперативного обліку – масовий облік – мав базовий характер. Ним були охоплені особи, які «на підставі соціального і політичного минулого, національно-шовіністичних настроїв, моральної і політичної хиткості, є ворожими до соціалістичного устрою і тому, можуть бути використані іноземними розвідками і контрреволюційними центрами з антирадянською метою»²⁶. До «антирадянських елементів» були віднесені: 1) всі колишні члени антирадянських партій, організацій і груп, як-от троцькісти, праві, есери, меншовики, анархісти та ін.; 2) всі колишні члени «націонал-шовіністичних» антирадянських партій, організацій і груп (українських, білоруських, грузинських, вірменських, тюрко-татарських, фіно-карельських тощо); 3) особи, які відбули покарання в тюрмах, таборах і на засланні за «контрреволюційні злочини»; 4) члени родин осіб, засуджених до вищої міри покарання та довготривалих термінів (понад 10 років) відбування покарання за контрреволюційні злочини; 5) колишні учасники контрреволюційних повстань і організацій; 6) колишні жандарми, поліцейські і тюремники; 7) колишні офіцери (царські, білі, петлюрівські та ін.); 8) колишні «політбандити» і добровольці білої та інших антирадянських армій; 9) особи, виключені із ВКП(б) та ВЛКСМ за антипартійні вчинки; 10) представники іноземних колоній, що виявляють націоналістичні настрої – поляки, німці, японці, китайці, ко-

²⁴ Петров Н.В., Скоркин К.В., *Кто руководил НКВД 1934–1941. Справочник*. Москва, 1999. – С. 50

²⁵ Див.: *История советских органов госбезопасности: 1917–1991 гг. Учебник*. / под ред. Чебриков В.М., Григоренко Г.Ф., Душин Н.А., Бобков Ф.Д. – Москва, 1977. – С. 309.

²⁶ Див.: Ворожко В.П., там само. – С. 39.

funkcjonować zarządy NKWD w obwodach: wołyńskim, drohobyckim, lwowskim, rówieńskim, stanisławskim i tarnopolskim²³.

W strukturze Zarządu Bezpieczeństwa Państwowego (UGB) NKWD USRS komórką odpowiedzialną za kierowanie pracą agenturalno-operacyjną i śledczą w zakresie ujawniania oraz likwidacji antysowieckiego podziemia na zaanektowanych terenach był Oddział 2. W jego skład wszedł m.in. wydział do walki z „polską nacjonalistyczną kontrrewolucją” i duchowieństwem rzymskokatolickim oraz wydział do walki z „ukraińską nacjonalistyczną kontrrewolucją, grekokatolickim i prawosławnym duchowieństwem²⁴.

Należy dodać, że 11 października 1939 roku rozkazem NKWD ZSRS Nr 00123, wprowadzono w sowieckich służbach specjalnych jednolity system operacyjnej ewidencji przeciwników władzy²⁵. W rozkazie określono podstawowe kierunki walki organów bezpieczeństwa z tzw. elementami antysowieckimi. Scentralizowaną i zreformowaną ewidencją zajmowały się: 1. Oddział Specjalny NKWD ZSRS, pierwsze oddziały specjalne NKWD republik związkowych i autonomicznych, zarządów krajowych i obwodowych. Pracę tę wykonywały również podwydziały ewidencyjne wydziałów drogowo-transportowych, wydziałów specjalnych w armii i marynarce oraz trzecie wydziały w karnych obozach pracy i łagrach. Wprowadzono specjalną instrukcję, która określała cztery rodzaje ewidencji operacyjnej przeciwników władz: 1) masowa (tzw. spisowa), 2) formularzowa czynnego „elementu” kontrrewolucyjnego, 3) organizacji i grup kontrrewolucyjnych, 4) ludzi skompromitowanych przez powiązania z osobami rozpracowywanymi w sprawach agenturalnych i formularzowych (tzw. ewidencja powiązań).

Pierwszy rodzaj ewidencji operacyjnej – ewidencja masowa – miał charakter podstawowy. Objęte nią były osoby, które „na skutek przeszłości społecznej i politycznej, orientacji nacjonalistyczno-szowinistycznej, chwiejności moralnej i politycznej, mają wrogi stosunek do ustroju socjalistycznego i mogą być wykorzystane przez zagraniczne wywiady i ośrodki kontrrewolucyjne do celów antysowieckich”²⁶. W szczególności do „elementów antysowieckich” zostali włączeni: 1) wszyscy dawni członkowie antysowieckich partii, organizacji i grup, takich jak trockiści, prawicowcy, eserowcy, mienszewicy, anarchiści i inni, 2) wszyscy dawni członkowie „nacjonalistyczno-szowinistycznych” antysowieckich partii, organizacji i grup (ukraińskich, białoruskich, gruzińskich, ormiańskich, turecko-tatarskich, fińsko-karelskich itp.), 3) osoby, które odbyły karę w więzieniach, obozach i były zesłane za „przestępstwa kontrrewolucyjne”, 4) członkowie rodzin osób skazanych na śmierć i wieloletnie okresy (ponad 10 lat) odbywania kary za przestępstwa kontrrewolucyjne, 5) dawni uczestnicy kontrrewolucyj-

²³ *Radianśki orhany derżawnoji bezpeky...*, s. 21–22.

²⁴ N. Pietrow, K. Skorkin, *Kto rukowodił NKWD. 1934–1941. Sprawocznik*, Moskwa 1999, s. 50.

²⁵ Zob. *Istorija sowieckich organow gosudarstwiennoj biezopašnosti. Uczebnik*, oprac. W.M. Czembrikow, H.F. Hryhorenko, N.A. Duszyn, F.D. Bobkow, Moskwa 1977, s. 309.

²⁶ Zob. W.P. Worożko, *op. cit.*, s. 39.

рейці, італійці, латиші, фіни, чехи, румуни, греки та ін.; 11) перебіжчики, політемігранти, репатріанти і контрабандисти; 12) «інопіддані», представники «інофірм», співробітники дипустанов, колишні інопіддані, радянські громадяни – службовці або колишні службовці інопредставництв, інофірм, концесій та акціонерних товариств; 13) особи, які мають особисті зв'язки та підтримують листування із закордоном, інопосольствами та консульствами, есперантисти та філателісти; 14) особи, що в'їхали до СРСР у масовому порядку та можуть розглядатися як база для роботи інорозвідок (харбинці, монголери та ін.); 15) за релігійними громадами – церковники, сектанти і релігійний актив; 16) члени таємних містичних товариств і осередків, масони, теософи, богослови та ін.; 17) усі колишні куркулі; 18) «колишні люди»: колишня царська і білогвардійська адміністрація, дворяни, поміщики, купці, торговці, які застосовували працівників за наймом, власники підприємств та ін.²⁷

Це була величезна система – розгалужена до меж можливого і достатньо складна. У цьому контексті підготовка та поява наказу № 001353 від 5 листопада 1939 року не виглядала випадковою. Йшлося про швидке та деталізоване взяття на облік найбільш серйозних супротивників радянської влади на анексованих землях. Цю одну з перших великих операцій новоствореного апарату НКВС в західній частині розширеної УРСР, контролював та координував центр у Москві. Реалізація наказу № 001353 стала причиною трагедій тисяч людей, заарештованих, покараних і репресованих різними методами радянською машиною терору.

Слід зауважити, що діяльність радянських органів безпеки в рамках наказу № 001353 була продовженням операцій, реалізованих НКВС проти поляків у період Великого терору, особливо, якщо йдеться про наказ № 00485 (т. зв. польська операція НКВС). Це можна побачити у низці опублікованих в пропонованому вашій увазі томі документів (№ 17, 21 і т. д.). Одержимий манією повсюдного шпигунства Йосиф Сталін ще у вересні 1939 р. наказав виявити усіх співробітників і співпрацівників польських спеціальних служб. Окрім перевірки захоплених архівів, було використано також показання не лише затриманих співробітників, а й осіб, які були репресовані в роки Великого терору. Проаналізовано матеріали «польської операції», визначаючи ймовірних співпрацівників і співробітників польської розвідки. Також було встановлено членів сімей репресованих, які проживали під радянською окупацією, наприклад, у Білостоку чи Львові. Таким чином проскрипційні документи перманентно доповнювались прізвищами чергових жертв радянського апарату насилля.

* * *

²⁷ Там само.

nych powstań i organizacji, 6) dawni żandarmi, policjanci i dozorczy więzienni 7) dawni oficerowie (carscy, biali, petlurowscy i inni), 8) dawni „polityczni bandyci” i ochotnicy białej i innych antysowieckich armii, 9) osoby wydalone z WKP(b) i WLKSM za czyny antypartyjne, 10) przedstawiciele mniejszości narodowych przejawiający nastroje nacjonalistyczne (Polacy, Niemcy, Japończycy, Chińczycy, Koreańczycy, Włosi, Łotysze, Finowie, Czesi, Rumuni, Grecy i inni), 11) dezertrzy, emigranci polityczni, repatrianci i przemytnicy, 12) obywatele innych krajów, przedstawiciele zagranicznych firm, pracownicy instytucji dyplomatycznych, dawni obywatele innych krajów, obywatele sowieccy – urzędnicy albo byli urzędnicy zagranicznych przedstawicielstw, zagranicznych firm, koncesji i spółek akcyjnych, 13) osoby mające osobiste powiązania i utrzymujące kontakt korespondencyjny z zagranicą, zagranicznymi ambasadami i konsulatami, esperantyści i filateliści, 14) osoby, które wjechały do ZSRS w tzw. trybie masowym i mogły być wykorzystane przez zagraniczne wywiady (np. Harbińczycy, Mongołowie), 15) członkowie zgromadzeń religijnych – duchowni, sekciarze i tzw. aktyw religijny, 16) członkowie tajnych mistycznych zgromadzeń i ośrodków, masoni, teozofowie, teolodzy i inni, 17) wszyscy dawni kułacy, 18) „byli” – dawna administracja carska i białogwardyjska, szlachta, właściciele ziemscy, kupcy, handlarze korzystający z pracy najemnej, właściciele przedsiębiorstw i inni²⁷.

Był to ogromny system, rozbudowany do granic możliwości, o dużym stopniu skomplikowania. W tym kontekście przygotowanie i wydanie rozkazu nr 001353 z 5 listopada 1939 roku nie było przypadkowe. Chodziło o szybkie i dokładne zewidencjonowanie najpoważniejszych przeciwników sowieckich władz na zaanektowanych ziemiach. Tę jedną z pierwszych dużych operacji nowo utworzonego aparatu NKWD w zachodniej części powiększonej USRS, nadzorowała i koordynowała centrala w Moskwie. Realizacja rozkazu nr 001353 doprowadziła do tragedii tysięcy ludzi, aresztowanych, skazanych i represjonowanych w różny sposób przez sowiecką maszynę terroru.

Należy zauważyć, że działania sowieckich organów bezpieczeństwa w ramach rozkazu nr 001353 były kontynuacją operacji prowadzonych przez NKWD przeciwko Polakom w okresie Wielkiego Terroru, szczególnie jeśli chodzi o rozkaz nr 00485 (tzw. operacja polska NKWD). Widać to w szeregu podanych do druku w niniejszym tomie dokumentach (Nr 17, 21 itd.). Owładnięty manią powszechnego szpiegostwa Józef Stalin jeszcze we wrześniu 1939 roku nakazał wytropić wszelkich pracowników i współpracowników polskich służb informacyjnych. Oprócz przeglądu przejętych archiwów, sięgnięto do zeznań ujętych funkcjonariuszy, ale i osób represjonowanych w latach Wielkiego Terroru. Przeanalizowano materiały operacji polskiej, typując ewentualnych współpracowników i pracowników polskiego wywiadu. Ponadto ustalono członków rodzin osób represjonowanych zamieszkujących pod okupacją sowiecką np. w Białymstoku lub we Lwowie. W ten sposób uzupełniano listy proskrypcyjne o kolejne ofiary sowieckiego aparatu przemocy.

²⁷ *Ibidem.*

Поточний, десятий том спільної українсько-польської видавничої серії, піднімає проблематику, яка окремими штрихами була окреслена в опублікованих кільканадцять років тому першому та третьому томах серії²⁸. Тогочасна редакційна колегія, готуючи згадані едиції джерел, не зосереджувалась виключно на питаннях розповсюдження і динаміки діяльності польського визвольного підпілля. Також було зображено невідомі широкому загалу механізми репресій та методів боротьби з польським підпіллям, використовувані органами НКВС у 1939–1941 рр. на анексованих землях, включених до складу Радянської України.

В цей том включено 57 документів, абсолютна більшість з яких дотепер не була опублікована. Ключовим є наказ № 001353 від 5 листопада 1939 року. Слід згадати, що він вже був виданий друком, зокрема в публікації Міністерства внутрішніх справ і адміністрації РП під назвою «Український слід Катині» та «Слідом катинського злочину», а також у 2009 р. в роботі «Радянські органи державної безпеки у 1939 – червні 1941 р. Документи ГДА СБ України»²⁹.

Пріоритетним завданням наказ визначив «якнайшвидше очищення Західної України і Західної Білорусі від ворожих елементів». Окрім політичних ворогів він передбачав виявлення «таємних агентів іноземних розвідок, резидентів, господарів конспіративних квартир, диверсантів, контрабандистів, співробітників польських органів розвідки і контррозвідки, жандармерії і поліції» (див. док. № 7).

Наказ № 001353 дотепер публікувався без додатку. Тим часом цей додаток має важливе значення, оскільки в ньому міститься інструкція про те, як слід складати проскрипційні документи. Потрібні чекістам списки співробітників польських органів було знайдено в перехоплених матеріалах польської розвідки і поліції. Тепер, на підставі вищевказаного наказу, вони склали свої власні списки. До цього їх зобов'язувала також спеціальна директива, адресована начальникам обласних управлінь НКВС УРСР від імені заступника народного комісара внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського (див. док. № 11). Окрім того, з різних кутків Радянського Союзу в НКВС УРСР і НКВС БРСР почали надходити списки осіб, яких слід було ввести до реєстрів радянських органів безпеки. Ці списки були укладені на підставі свідчень раніше заарештованих осіб, які перебували у тюрмах, таборах,

²⁸ Див.: *Польща та Україна у тридцятих–сорокових роках ХХ століття. Невідомі документи з архівів спеціальних служб.* – Том 1: *Польське підпілля 1939–1941.* Частина 1. Львів–Коломия–Стрий–Золочів / Упор.: З. Гайовнічек та ін. – Варшава–Київ, 1998. 540 с. *Польща та Україна у тридцятих–сорокових роках ХХ століття. Невідомі документи з архівів спеціальних служб.* – Том 3: *Польське підпілля 1939–1941 рр.* Частина 1. *Від Волині до Покуття.* Упор.: З. Гайовнічек та ін. – Варшава–Київ, 2004. – 791 с.

²⁹ Див.: *Радянські органи державної безпеки...*, с. 72. Польською мовою наказ опубліковано в роботі: *Rosja a Katyń*, oprac. I. Porycka, A. Wancerz-Gluza, Warszawa 1994, s. 96; *Ukraiński ślad Katynia*, wstęp J. Tucholski, red. Z. Gajowniczek, Warszawa 1995, s. X; *Śladem zbrodni katyńskiej...*, s. 22. Копія документу знаходиться у Катинському музеї в Варшаві.

Bieżący, dziesiąty tom wspólnej polsko-ukraińskiej serii wydawniczej, podejmuje problematykę pokrótce już zaznaczoną w wydanych kilkanaście lat temu tomach pierwszym i trzecim²⁸. Ówczesny zespół redakcyjny, przygotowując wspomniane edycje źródłowe, nie skupiał się wyłącznie na kwestiach zasięgu i dynamiki działań polskiego podziemia niepodległościowego. Ukazano również nieznanne szerzej mechanizmy represji i metod walki z polską konspiracją stosowane przez NKWD w latach 1939–1941 na zaanektowanych ziemiach włączonych do sowieckiej Ukrainy.

W niniejszej części zamieszczono łącznie 57 dokumentów, w zdecydowanej większości nigdzie dotychczas nie publikowanych. Kluczowy jest rozkaz nr 001353 z 5 listopada 1939 roku. Należy przypomnieć, iż został już wydany drukiem, m.in. w publikacjach MSWiA pt. *Ukraiński ślad Katynia* i *Śladem zbrodni katyńskiej* oraz w 2009 roku w pracy *Radianski orhany derżawnoji bezpeky u 1939 – czerwni 1941 r. Dokumenty HDA SB Ukrainy*²⁹.

Jako zadanie priorytetowe rozkaz definiował „jak najdokładniejsze oczyszczenie Ukrainy Zachodniej i Białorusi Zachodniej z wrogich elementów”. Poza wrogami politycznymi przewidywał ujawnienie „tajnych agentów zagranicznych wywiadów, rezydentów, dysponentów lokali konspiracyjnych, dywersantów, przemytników, pracowników polskich organów wywiadu i kontrwywiadu, żandarmerii i policji” (patrz dok. Nr 7).

Rozkaz nr 001353 był dotychczas publikowany bez załącznika. Tymczasem załącznik ten jest istotny – to instrukcja, jak powinny być sporządzane spisy. Potrzebne czekistom wykazy pracowników polskich organów zostały odnalezione w przejętych materiałach polskiego wywiadu i policji. Teraz, na podstawie powyższego rozkazu, układali oni własne spisy. Zobowiązała ich do tego również specjalna dyrektywa, skierowana do naczelników obwodowych zarządów NKWD USRS w imieniu zastępcy komisarza ludowego spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego (patrz dok. Nr 11). Poza tym, z różnych części Związku Sowieckiego zaczęły napływać do NKWD USRS i NKWD BSRS listy osób, które należało wciągnąć do ewidencji sowieckich organów bezpieczeństwa, sporządzone na podstawie zeznań osób wcześniej aresztowanych, przetrzymywanych w więzieniach, obozach, specjalnych osiedlach w tym czy innym regionie, szczególnie podczas operacji polskiej NKWD z lat 1937–1938 (patrz na przykład dok. Nr 17, 21, 24 i in.).

²⁸ Zob. *Polskie Podziemie 1939–1941. Lwów – Kołomyja – Stryj – Złoczów*, red. Z. Gajowniczek i in., Warszawa–Kijów 1998 („Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku. Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych”, t. 1); *Polskie podziemie 1939–1941. Od Wołynia do Pokucia*, cz. 1–2, red. Z. Gajowniczek, Warszawa–Kijów 2004 („Polska i Ukraina...”, t. 3).

²⁹ Zob.: *Radianski orhany derżawnoji bezpeky...*, s. 72. W języku polskim rozkaz opublikowano w pracy: *Rosja a Katyn*, oprac. I. Porycka, A. Wancerz-Głuza, Warszawa 1994, s. 96; *Ukraiński ślad Katynia*, wstęp J. Tucholski, red. Z. Gajowniczek, Warszawa 1995, s. X; *Śladem zbrodni katyńskiej...*, s. 22. Kopia dokumentu znajduje się w zbiorach Muzeum Katyńskiego w Warszawie.

спецпоселеннях у тому чи іншому регіоні. Особлива увага зверталась на тих, кого затримали в рамках «польської операції» НКВС 1937–1938 років (див., наприклад, док. № 17, 21, 24 та ін.).

Тож підготовка проскрипційних документів (списків) набрала темпу з моменту появи наказу № 001353. Наприклад, список № 1 від 26 листопада 1939 р. містив перелік, в якому була 331 особа – «активні учасники троцькістських, біло-емігрантських, націоналістичних та інших контрреволюційних організацій, котрі проживають в Західній Україні та Західній Білорусі»³⁰.

У наказі НКВС УРСР № 4565/сн від 28 листопада 1939 року наголошувалося, що польські розвідники, які втекли із західних областей УРСР, намагаються використати своїх родичів та ділові зв'язки в інтересах тих країн, у яких вони тепер проживають та яким служать. У зв'язку з цим наказано «взяти в активну розробку родичів та інші зв'язки польських розвідників»³¹.

27 лютого 1940 року було підписано список № 5, до якого було включено 798 осіб: «Активних учасників троцькістських, білоемігрантських, націоналістичних, терористичних та інших к/р організацій, агентів іноземних розвідок, провокаторів, резидентів, утримувачів конспіративних квартир, диверсантів, співробітників польських розвідувальних і контррозвідувальних органів, що мешкають у Західних областях УРСР, БРСР та на теренах кол. Польщі»³². До цього списку було включено, зокрема колишнього поручника 2-го Відділу Генерального штабу Тадеуша Домбровського, родича Фелікса Дзержинського.

З кінця 1939 року і до середини 1941 року, на підставі облікових особових карток, знайдених в архівах колишніх польських установ, було складено окремих список польських поліцейських, головно нижчої ланки – «постерункових та пшодовнікув» (рядових постових і сержантів), включно з резервістами та звільненими [зі служби], який нараховував приблизно 48 640 осіб³³. Їх усіх слід було знайти та заарештувати.

4 грудня 1939 року заступник народного комісара внутрішніх справ УРСР Микола Горлинський відправив до НКВС СРСР повідомлення за № 4629/сн про перехоплення оперативно-чекістськими групами архіву польських спецслужб у Тарнополі. Тоді було знайдено багато списків і особових справ агентів, конфідентів і господарів конспіративних квартир польських спецслужб, в тому числі діючих на території Вінницької та Кам'янець-Подільської областей. Ще раніше, 9 жовтня 1939 року, органи НКВС у Ківерцівському районі Волинської області перехопили польський державний архів, що займав половину залізничного вагону³⁴.

³⁰ Див.: ГДА СБУ, ф. 13, спр. 329, арк. 1–37.

³¹ ГДА СБУ, ф. 9, спр. 33у, арк. 19.

³² ГДА СБУ, ф. 13 спр. 295, арк. 1–68.

³³ ГДА СБУ, ф. 13 спр. 436, т. 1, арк. 336.

³⁴ Див.: Ворожко В.П., там само. – С. 40.

Tak więc przygotowanie spisów proskrypcyjnych nabrało tempa w chwili pojawienia się rozkazu nr 001353. Na przykład lista nr 1 z 26 listopada 1939 roku zawierała spis 331 osób, członków „trockistowskich, białoemigracyjnych, nacjonalistycznych, terrorystycznych i innych kontrrewolucyjnych organizacji, mieszkających na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi”³⁰.

W Rozkazie NKWD USRS Nr 4565/sn z dnia 28 listopada 1939 roku zauważono, że polscy wywiadowcy, którzy zbiegli z zachodnich obwodów USRS, będą dążyć do wykorzystania swoich krewnych i kontaktów zawodowych w interesie tych państw, w których obecnie mieszkają i którym służą. W związku z tym rozkazano „poddąć aktywnemu rozpracowaniu krewnych oraz inne kontakty polskich wywiadowców”³¹.

27 lutego 1940 roku została podpisana lista nr 5 obejmująca 798 osób: „Aktywnych uczestników trockistowskich, białoemigracyjnych, nacjonalistycznych, terrorystycznych i innych organizacji kontrrewolucyjnych, agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli kwater konspiracyjnych, dywersantów, współpracowników polskich wywiadowczych i kontrwywiadowczych ośrodków, którzy mieszkają w zachodnich obwodach USRS, BSRS oraz na terenach byłej Polski”³². Do spisu tego włączono m.in. byłego porucznika Oddziału II Sztabu Głównego Tadeusza Dąbrowskiego, krewnego Feliksa Dzierżyńskiego.

Od końca 1939 roku do połowy 1941 roku na podstawie osobowych kart ewidencyjnych, odnalezionych w archiwach byłych polskich urzędów, stworzono odrębny spis polskich policjantów, głównie niższego szczebla – „posterunkowych i przodowników” łącznie z rezerwowymi i zwolnionymi – który liczył 48 640 osób³³. Wszyscy oni mieli być odnalezieni i aresztowani.

4 grudnia 1939 roku zastępca komisarza ludowego spraw wewnętrznych USRS Nikołaj Gorlinskij skierował do NKWD ZSRS informację Nr 4629/sn o przejęciu przez grupy operacyjno-czekistowskie archiwum polskich służb specjalnych w Tarnopolu. Odnaleziono wówczas wiele wykazów i teczek konfidentów i dysponentów lokali konspiracyjnych polskich służb specjalnych, w tym działających na terenie obwodów winnickiego i kamienieckiego. Wcześniej, 9 października 1939 roku, organy NKWD w rejonie kiwreckim, obwód wołyński, przejęły polskie archiwum państwowe zajmujące pół wagonu kolejowego³⁴. 5 grudnia 1939 roku do naczelników UNKWD USRS zostały skierowane wytyczne Nikołaja Gorlinskiego dotyczące odszukania niemieckich wywiadowców, wcześniej aresztowanych i osądzonych w Polsce. Do wytycznych dołączona była lista 359 tychże wywiadowców, znaleziona w aktach polskich służb specjalnych³⁵.

³⁰ Zob. HDA SBU, f. 13, spr. 329, k. 1–37.

³¹ HDA SBU, f. 9, spr. 33u, k. 19.

³² HDA SBU, f. 13 spr. 295, k. 1–68.

³³ HDA SBU, f. 13 spr. 436, t. 1, k. 336.

³⁴ Zob. W.P. Woróżko, *op. cit.*, s. 40.

³⁵ *Ibidem*.

5 грудня 1939 року начальникам УНКВС УРСР була направлена вказівка Миколи Горлинського про розшук німецьких розвідників, раніше арештованих та засуджених у Польщі. До вказівки додавався список 359 німецьких розвідників, заарештованих і засуджених у Польщі, знайдений у документах польських спецслужб³⁵.

Опубліковані в цьому томі документи ще раз підтверджують, що вістря боротьби радянських органів державної безпеки спрямовувалось насамперед проти національно-визвольних рухів: польського і українського підпілля. Останній був представлений підпіллям ОУН, яке радянському державному апаратові безпеки не вдалося повністю розгромити попри кілька спеціально проведених чекістсько-військових операцій (остання мала місце у квітні – травні 1941 року). Особливо небезпечними для радянського режиму НКВС вважав польських військових. Тому ми друкуємо в цьому томі також документи, що стосуються арештів польських офіцерів, здійснених у грудні 1939 року (див. док. № 19 і 22). Разом з військовополоненими, захопленими Червоною армією під час кампанії 1939 року – трохи згодом вони стануть жертвами Катинського злочину.

* * *

Діяльність оперативно-чекістських груп НКВС у вересні 1939 року вже дочекалась свого висвітлення у наукових розвідках. Певною мірою цю проблему дослідили у спільній праці Ігор Ільюшин та Олександр Пшенніков³⁶. Цій же темі присвятив свою працю також Олексій Ходанович³⁷.

Насадження репресивної системи в нових західних областях УРСР у 1939–1941 рр. та її боротьбу як з українським, так із польським національно-визвольним підпіллям проаналізували у своїх працях Володимир Баран та Василь Токарський³⁸. Вони докладно розглянули формування органів НКВС на приєднаних до СРСР колишніх польських територіях, організацію судових і позасудових розправ, зміст і методи роботи спецслужб, їх роль у придушенні політичної опозиції, наступі на релігію і церкву, у масових депортаціях. Дослідники наводять дані 1-го (обліково-статистичного) спецвідділу НКВС СРСР, за якими з 1939 до травня 1941 року у західних областях радянської України було заарештовано понад 23 000 українців і понад 22 000 поляків³⁹.

³⁵ Там само.

³⁶ Див.: Ільюшин І. *Оперативно-чекістські групи НКВС в західних областях України у вересні–жовтні 1939 року (за матеріалами Державного архіву Служби безпеки України) // 1939 рік в історичній долі України і українців: матеріали Міжнародної наукової конференції*. – Львів, 2001. – С. 178–182; Ільюшин І., Пшенніков О., *op. cit.* – С. 424–433.

³⁷ Див.: Ходанович О. *Роль оперативних груп НКВС у забезпеченні воєнної кампанії Червоної армії в західних землях України // Воєнно-історичний вісник*. – 2014. – Вип. 3 (13). – С. 19–22.

³⁸ Баран В.К., Токарський В.В. *Україна: західні землі: 1939–1941 рр.* – Львів: Ін-т українознавства ім. І Крип'якевича НАН України, 2009. – С. 117–159; Баран В.К., Токарський В.В. *«Зачистка»: політичні репресії в західних областях України у 1939–1941 рр.* – Львів, 2014. – С. 85–190.

³⁹ Див.: Баран В.К., Токарський В.В. *Україна: західні землі...* – С. 128, 135.

Opublikowane w niniejszym tomie dokumenty raz jeszcze potwierdzają, że ostrze walki sowieckich organów bezpieczeństwa państwowego wymierzone było przede wszystkim w ruchy niepodległościowe: polski i ukraiński. Ten ostatni był reprezentowany przez podziemie OUN, którego sowiecki aparat bezpieczeństwa nie zdołał całkowicie rozbić pomimo kilku specjalnych operacji czekistowsko-wojskowych (ostatnia miała miejsce w kwietniu – maju 1941 roku). NKWD za grupę szczególnie niebezpieczną dla reżimu sowieckiego uznało polskich wojskowych. Dlatego publikujemy tu również dokumenty dotyczące aresztowań polskich oficerów w grudniu 1939 roku (patrz dok. Nr 19 i 22). Obok jeńców wziętych przez Armię Czerwoną do niewoli podczas kampanii 1939 roku, stali się oni późniejszymi ofiarami Zbrodni Katyńskiej.

* * *

Działania operacyjno-czekistowskich grup NKWD we wrześniu 1939 roku doczekały się już opracowań. W pewnym stopniu zagadnienie to prześledzili we wspólnej pracy Ihor Iljuszyn i Ołeksandr Pszennikow³⁶. Temat ten badał również Ołeksandr Chodanowycz³⁷. Instalację aparatu represji w nowych zachodnich obwodach USRS w latach 1939–1941 oraz jego walkę zarówno z polskim, jak i ukraińskim podziemiem niepodległościowym zanalizowali w swoich pracach Wołodymyr Baran i Wasyl Tokarśkyj³⁸. Dokładnie przyjrzeni się oni tworzeniu organów NKWD na przyłączonych do ZSRS polskich terytoriach, organizacji sądownictwa i organów pozasądowych, zasadom i metodom pracy służb specjalnych, ich roli w dławieniu opozycji politycznej, atakom na religię i kościoły oraz masowym deportacjom. Badacze przytaczają dane 1. (ewidencyjno-statystycznego) Oddziału Specjalnego NKWD ZSRS, według których od 1939 do maja 1941 roku w zachodnich obwodach sowieckiej Ukrainy aresztowano ponad 23 tys. Ukraińców i ponad 22 tys. Polaków³⁹.

Jurij Kyryczuk w osobnym rozdziale przygotowanym do wydania zbiorowego *Polityczny terror i terroryzm na Ukrainie*, porusza temat sowieckiego terroru na terenach II RP przyłączonych do sowieckiej Ukrainy w latach 1939–1941⁴⁰. Niektóre ważkie aspekty tej problematyki zostały naświetlone w publikacjach

³⁶ Zob.: I. Iljuszyn, *Operatywno-czekistski hrupy NKWD w zachidnych oblastach Ukrainy u wesnesni – żowtni 1939 roku (za materialamy Derżawnoho archiwu Służby bezpeky Ukrainy); 1939 rik w istorycznij doli Ukrainy i ukrajinciw: materialy Miżnarodnoji naukowoji konferenciji*, Lwiv 2001, s. 178–182; I. Iljuszyn, O. Pszennikow, *op. cit.*, s. 424–433.

³⁷ Zob. O. Chodanowycz, *Rol operatywnych hrup NKWD u zabezpečeni wojennoji kampaniji Czerwonoji armiji w zachidnych zemlach Ukrainy*, „Wojenno-istorycznyj wisnyk” 2014, nr 3 (13), s. 19–22.

³⁸ W.K. Baran, W.W. Tokarśkyj, *Ukrajina: zachidni zemli: 1939–1941 rr.*, Lwiv 2009, s. 117–159; W.K. Baran, W.W. Tokarśkyj, *Zaczystka: polityczni represiji w zachidnych oblastach Ukrainy u 1939–1941 rr.*, Lwiv 2014, s. 85–190.

³⁹ Zob. W.K. Baran, W.W. Tokarśkyj, *Ukrajina: zachidni zemli...*, s. 128, 135.

⁴⁰ Zob. *Politycznyj teror i terroryzm na Ukraini. XIX–XX st. Istoryczni narysy*, red. W.A. Smolij, Kyjiw 2002, s. 574–595.

Юрій Киричук, у спеціальному окремому розділі, підготовленому для колективного видання «Політичний терор і тероризм в Україні», торкається питання про радянський терор на територіях, приєднаних до Радянської України у 1939–1941 роках⁴⁰. Деякі важливі аспекти цієї проблематики були висвітлені у публікаціях Івана Біласа⁴¹, Юрія Шаповала⁴², Олександра Рубльова і Юрія Черченка⁴³, Богдана Яроша⁴⁴, Ігоря Ільюшина⁴⁵, Володимира Сергійчука⁴⁶, Владислава Гриневича⁴⁷ та Костянтина Кондратюка⁴⁸.

Важливими для глибшого розуміння проблематики цього тому є напрацювання Василя Даниленка про ліквідацію польської держави та встановлення радянського режиму на анексованих територіях⁴⁹. Торкаючись питання облаштування радянського кордону після вересня 1939 року, автор висвітлює також деякі аспекти боротьби радянської влади проти польських і українських підпільних організацій, додаючи до публікації два важливі документи з Галузевого державного архіву Служби безпеки України.

Валерій Ворожко у своїй статті, присвяченій діяльності наркомату внутрішніх справ УРСР на початку Другої світової війни (у вересні–грудні 1939 року), висвітлює певні аспекти «проскрипційної» активності радянських спецслужб⁵⁰.

⁴⁰ Див.: *Політичний терор і тероризм в Україні. XIX–XX ст. Історичні нариси*. Відповідальний редактор Смолій В.А. – Київ, 2002. – С. 574–595.

⁴¹ Див.: Білас І.Г. *Репресивно-каральна система в Україні. 1917–1953. Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз*. Кн. 1-2. – Київ, 1994.

⁴² Див.: Шаповал Ю.І. *Україна 20–50-х років: сторінки ненаписаної історії*. – Київ, 1993; Його ж. *Людина і система. Штрихи до портрета тоталітарної доби в Україні*. – Київ, 1994; Його ж. *Україна XX століття: особи та події в контексті важкої історії*. – Київ, 2001; Його ж. *Western Ukraine at the Beginning of World War II: Unknown Documents and Facts* // *Ukraine. The Challenges of World War II*. – Lanham–Boulder–New York–Toronto–Oxford: University Press of America, 2003. – pp. 1–12.

⁴³ Див.: Рубльов О.С., Черченко Ю.А. *Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції (20–50-ті роки XX ст.)*. – Київ, 1994.

⁴⁴ Ярош Б.О. *Тоталітарний режим на західноукраїнських землях. 30–50-ті роки XX століття. Історико-політологічний аспект*. – Луцьк, 1995.

⁴⁵ Ільюшин І. *З історії діяльності першої польської підпільної організації «Служба Звиченству Польській» у Львові в 1939 році // Питання нової і новітньої історії. Міжвідомчий науковий збірник*. – Вип. 43. – Київ, 1997. – С. 75–82; Його ж. *З історії діяльності польської підпільної організації Звйонзек Валькі Збройней на території західноукраїнських земель наприкінці 1939–початку 1940 рр. // Вісник Київського університету. Історичні науки*. – Вип. 39. – Київ, 1998. – С. 74–77.

⁴⁶ Сергійчук В.І. *Правда про «золотий вересень» 1939-го*. – Київ, 1999.

⁴⁷ Гриневич В.А. *Державний терор як засіб легітимізації радянської влади в Західній Україні // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки*. – № 10. – Київ, 2003. – С. 367–383.

⁴⁸ Див.: Кондратюк К. *Репресії органів НКВС проти населення західних областей України (1939–1941 рр.) // Наукові зошити історичного факультету Львівського університету імені І. Франка*. – Вип. 3. – Львів, 2000. – С. 146–149; Його ж. *Становлення і характер радянської влади в Західній Україні (вересень 1939–червень 1941 рр.) // Галичина*. – 2001. – № 5–6. – С. 347–352.

⁴⁹ Див.: Даниленко В.М. *Ліквідація Польської держави та встановлення радянського режиму в Західній Україні // Український історичний журнал*. – 2006. – № 3. – С. 111–125.

⁵⁰ Див.: Ворожко В.П., там само. – С. 37–43.

Iwana Biłasa⁴¹, Jurija Szapowała⁴², Ołeksandra Rublowa i Jurija Czerczenki⁴³, Bohdana Jarosza⁴⁴, Ihora Iljuszyna⁴⁵, Wołodymyra Serhijczuka⁴⁶, Władysława Hrynewycza⁴⁷ oraz Konstantina Kondratiuka⁴⁸.

Do głębszego zrozumienia zagadnień tego tomu ważne są ustalenia Wasyla Danylenki, dotyczące likwidacji państwa polskiego i wprowadzenia sowieckiego reżimu na zaanektowanych terenach⁴⁹. Poruszając temat wytyczania sowieckiej granicy po wrześniu 1939 roku, autor ukazuje również niektóre aspekty walki władzy sowieckiej przeciwko polskim i ukraińskim organizacjom podziemnym, a także włącza do publikacji dwa istotne dokumenty z Wydzielonego Archiwum Państwowego Służby Bezpieczeństwa Ukrainy.

Walerij Worozko w artykule poświęconym działalności Ludowego Komisarjatu Spraw Wewnętrznych USRS na początku drugiej wojny światowej (wrzesień – grudzień 1939 roku) pisze o wybranych kwestiach związanych z „proskrypcyjną” działalnością sowieckich służb specjalnych⁵⁰.

⁴¹ Zob. I.H. Biłasa, *Represywno-karalna systema w Ukraini. 1917–1953. Suspilno-politycznyj ta istoriko-prawowyj analiz*, Kyjiw 1994.

⁴² Zob.: J.I. Szapował, *Ukraina 20–50 rokiw: storinky nenapysanoji istoriji*, Kyjiw 1993; *idem*, *Ludyna i systema. Sztrychy do portreta totalitarnoji doby w Ukraini*, Kyjiw 1994; *idem*, *Ukraina XX stolittia: osoby ta podiji w konteksti ważkoji istoriji*, Kyjiw 2001; *idem*, *Western Ukraine at the Beginning of World War II: Unknow Documents and Facts, Ukraine. The Challenges of World War II*, Lanham–Boulder–New York–Toronto–Oxford 2003, s. 1–12.

⁴³ Zob. O.S. Rublow, J.A. Czerczenko, *Stalinszczyna j dola zachidnoukrajnśkoji intelihenciji (20–50-ti roky XX st.)*, Kyjiw 1994.

⁴⁴ B.O. Jarosz, *Totalitarnyj reżym na zachidnoukrajnśkich zemlach. 30-50-ti roky XX stolittia. Istoryko-politolohicznyj aspekt*, Łuńck 1995.

⁴⁵ I. Iljuszyn, *Z istoriji dijalnosti perszoji polśkoji pidpilnoji orhanizaciji „Służba Zwycięstwu Polski” u Lwowi w 1939 roci, Pytannia nowoji i nowitnoji istoriji. Miżwidimczyj naukowyj zbirnyk*, nr 43, Kyjiw 1997, s. 75–82; *idem*, *Z istoriji dijalnosti polśkoji pidpilnoji orhanizaciji Związek Walki Zbrojnej na terytoriji zachidnoukrajnśkich zemel’ naprikinci 1939 – poczatku 1940 rr.*, „Wisnyk Kyjiwśkocho uniwersytetu. Istoryczni nauky” 1998, nr 39, s. 74–77.

⁴⁶ W.I. Serhijczuk, *Prawda pro „zolotyj wereseń” 1939-ho*, Kyjiw 1999.

⁴⁷ W.A. Hrynewycz, *Derżawnyj teror jak zasib lehitimizaciji radiańskoji władzy na Zachidnij Ukraini*, „Problemy istoriji Ukrainy: fakty, sudżennia, poszuky”, nr 10, 2003, s. 367–383.

⁴⁸ Zob.: K. Kondratiuk, *Represiji orhaniw NKWS proty naseleńnia zachidnych obłastej Ukrainy (1939–1941 rr.)*, „Naukowi zoszyty istorycznoho fakultetu Lwiwśkocho uniwersytetu imeni I. Franka” 2000, nr 3, s. 146–149; *idem*, *Stanowleńnia i charakter radiańskoji władzy w Zachidnij Ukraini (were-seń 1939 – czerweń 1941 rr.)*, „Hałyczyna” 2001, nr 5–6, s. 347–352.

⁴⁹ Zob. W.M. Danylenko, *Likwidacija Polśkoji derżawy ta wstanowleńnia radiańskocho reżymu w Zachidnij Ukraini*, „Ukrajnśkyj istorycznyj żurnał” 2006, nr 3, s. 111–125.

⁵⁰ Zob. W.P. Worozko, *op. cit.*, s. 37–43.

У своєму синтетичному «Нарисі історії України...» Ярослав Грицак зауважує, що після приблизного підрахунку колишніх громадян II Речі Посполитої з числа мирного населення, яких було депортовано, ув'язнено в концтабори і вбито за 1939–1941 рр., виглядає на те, що радянська влада репресувала у кілька разів більше людей, ніж нацисти⁵¹.

Тут доречно процитувати американського історика Тимоті Снайдера, який у своїй праці «Криваві землі» зауважив: «На відміну від німців, які марно сподівалися, що знищили польські освічені класи у своїй частині Польщі, радянській владі це великою мірою вдалося. Польський опір у Генерал-губернаторстві дедалі ширився, натомість осередки опору в Радянському Союзі було швидко викрито й знешкоджено або знищено активістів. Тим часом оприявнився виклик радянському режиму з боку українців... Реальна радянська політика підштовхувала деяких місцевих українців у бік націоналізму... Тому мішенню четвертої хвилі депортацій з анексованих територій Східної Польщі були передовсім українці [...]»⁵².

* * *

Практично з перших хвилин окупації II Речі Посполитої Совети розпочали репресії проти мешканців, які населяли ці території⁵³. Їхня перша хвиля мала місце вже у вересні і жовтні 1939 року та «накрила», зокрема, північно-східні землі. Праці на цю тему публікували польські дослідники,

⁵¹ Див.: Грицак Я. *Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття. Навчальний посібник для учнів гуманітарних гімназій, ліцеїв, студентів історичних факультетів вузів, вчителів*. Київ, 1996. – С. 214.

⁵² Снайдер Т. *Криваві землі: Європа поміж Гітлером та Сталіним*. Переклад з англійської Климчука М. та Грицака П. – Київ, 2011. – С. 158–159. Snyder T.D., *Skrwawione ziemie: Europa między Hitlerem a Stalinem*, tłum. Pietrzyk B., Warszawa 2011, s. 173.

⁵³ Głowacki A., *Procedura aneksji przez ZSRR wschodnich ziem II Rzeczypospolitej w 1939 r.*, „Dzieje Najnowsze” 1997, R. 29, nr 3, s. 89–112.

W swojej syntezie *Historia Ukrainy* Jarosław Hrycak zauważa, że po zsumowaniu liczby obywateli II Rzeczypospolitej deportowanych, osadzonych w obozach koncentracyjnych oraz zabitych w latach 1939–1941 spośród ludności cywilnej, wychodzi na to, że władza sowiecka poddała represjom wielokrotnie więcej ludzi niż naziści⁵¹.

Ze wszech miar stosowne będzie zacytowanie tutaj amerykańskiego historyka Timothy'ego Snydera, który w pracy *Skrwawione ziemie* zauważył: „W przeciwieństwie do Niemców, którzy mylili się, sądząc, że wyeliminowali wykształcone warstwy społeczeństwa polskiego w swojej części Polski, Sowieciom w znacznej mierze się to powiodło. W Generalnym Gubernatorstwie opór Polaków narastał, tymczasem w Związku Sowieckim siatki szybko rozbijano, uczestników zaś aresztowano i zsyłano, a nieraz tracono. Na horyzoncie pojawiło się tymczasem nowe wyzwanie dla władzy sowieckiej, tym razem ze strony Ukraińców [...]. Polityka sowiecka uczyniła część tamtejszej populacji podatną na wezwania nacjonalistów [...]. Dlatego też czwarta sowiecka akcja deportacyjna z przyłączonych kresów wschodnich Polski uderzyła głównie w Ukraińców [...]”⁵².

* * *

Niemal od pierwszych chwil okupacji II Rzeczypospolitej Sowieci rozpoczęli represje wobec zamieszkującej ten teren ludności⁵³. Pierwsza ich fala miała miejsce już we wrześniu i październiku 1939 roku i objęła m.in. ziemie północno-wschodnie. Prace na ten temat publikowali polscy badacze, w tym: Krzysztof

⁵¹ J. Hrycak, *Historia Ukrainy 1772–1999. Narodziny nowoczesnego narodu*, przeł. K. Kotyńska, Lublin 2000, s. 219–220.

⁵² T.D. Snyder, *Skrwawione ziemie: Europa między Hitlerem a Stalinem*, tłum. B. Pietrzyk, Warszawa 2011, s. 173.

⁵³ A. Głowacki, *Procedura aneksji przez ZSRR wschodnich ziem II Rzeczypospolitej w 1939 r.*, „Dzieje Najnowsze” 1997, R. 29, nr 3, s. 89–112.

зокрема: Кшиштоф Ясевич⁵⁴, Томаш Стшембош⁵⁵, Даніель Боцьковські⁵⁶ і Альбін Гловацкі⁵⁷. Вартими особливої уваги є джерельні видання, присвячені подіям вересня 1939 року у Поліському, Новгородському та Віленському воєводствах, а також ті, в яких висвітлюється питання депортації поляків у 1940–1941 роках⁵⁸.

Радянські репресії були спрямовані проти «противників» комуністичної системи. Серед них опинилися представники усіх верств суспільства. Дослідженням різних аспектів цієї теми займалися: Альбін Гловацкі⁵⁹, Славомір

⁵⁴ Jasiewicz K., *Zagłada polskich Kresów. Ziemiaństwo polskie na Kresach Północno-Wschodnich Rzeczypospolitej pod okupacją sowiecką 1939–1941: studium z dziejów zagłady dawnego narodu politycznego*, Warszawa 1997; *idem*, *Pierwsi po diable. Elity sowieckie w okupowanej Polsce 1939–1941 (Białostoczczyzna, Nowogródzczyzna, Polesie, Wileńszczyzna)*, Warszawa 2001; *idem*, *Obywatele polscy aresztowani na terytorium tzw. Zachodniej Białorusi w latach 1939–1941 w świetle dokumentacji NKWD/KGB*, „Kwartalnik Historyczny” 1994, nr 1.

⁵⁵ Під редакцією Стшембоша Т. опубліковано кілька розвідок, присвячених цій тематиці. Див., наприклад: *Studia z dziejów okupacji sowieckiej (1939–1941). Obywatele polscy na kresach północno-wschodnich II Rzeczypospolitej pod okupacją sowiecką w latach 1939–1941*, red. *idem*, Warszawa 1997 (звернути особливу увагу на текст Giżejewska M., *Deportacje obywateli polskich z ziem północno-wschodnich II Rzeczypospolitej w latach 1939–1941* [в:] *Там само* і Strzembosz T., *Opór wobec okupacji sowieckiej w Zachodniej Białorusi 1939–1941* [в:] *Там само*) та *Spółczesność białoruskie, litewskie i polskie na ziemiach północno-wschodnich II Rzeczypospolitej (Białoruś Zachodnia i Litwa Wschodnia) w latach 1939–1941*, red. Giżejewska M., Strzembosz T., Warszawa 1995. Див. також: Strzembosz T., Wnuk R., *Czerwone bagno: konspiracja i partyzantka antysowiecka w Augustowskiem: wrzesień 1939 – czerwiec 1941*, Gdańsk 2009. Томаш Стшембош підготував також збірник вибраних джерел, що стосуються даної теми, див.: *Okupacja sowiecka (1939–1941) w świetle tajnych dokumentów: obywatele polscy na kresach północno-wschodnich II Rzeczypospolitej pod okupacją sowiecką w latach 1939–1941*, wybór źródeł Strzembosz T., oprac. Jasiewicz K., Strzembosz T., Wierzbicki M., Warszawa 1996.

⁵⁶ Boćkowski D., *Na zawsze razem. Białostoczczyzna i Łomżyńskie w polityce radzieckiej w czasie II wojny światowej (IX 1939 – VIII 1944)*, Warszawa 2005; див. також: *Sowietyzacja i rusyfikacja północno-wschodnich ziem II Rzeczypospolitej (1939–1941): studia i materiały*, red. Gnatowski M., Boćkowski D., Białystok 2003.

⁵⁷ Głowacki A., *Wysiedlenie mieszkańców Zachodniej Białorusi z 800-metrowej strefy nadgranicznej na wiosnę 1940 r.* [в:] *Sowietyzacja i rusyfikacja północno-wschodnich ziem II Rzeczypospolitej (1939–1941). Studia i materiały*, red. Gnatowski M., Boćkowski D., Białystok 2003, s. 139–153.

⁵⁸ „Zachodnia Białoruś” 17 IX 1939 – 22 VI 1941, t. 1: *Wydarzenia i losy ludzkie: rok 1939*, red. Gronek B., Knatko G., Kupiecka M., Warszawa 1998; „Zachodnia Białoruś” 17 IX 1939 – 22 VI 1941, t. 2: *Deportacje Polaków z północno-wschodnich ziem II Rzeczypospolitej 1940–1941*, red. Adamusko W. i in., tłum. Słoń-Nowaczek M., Warszawa 2001. Див. теж: Gronek B., *Początki konspiracji antysowieckiej na terenie „Zachodniej Białorusi” (wrzesień 1939 – lipiec 1940) w świetle dokumentów NKWD* [в:] *Europa nieproporcjonalna. Przemiany na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej (Białoruś, Litwa, Łotwa, Ukraina, wschodnie pogranicze III Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1772–1999)*, red. Jasiewicz K., Warszawa–Londyn 1999.

⁵⁹ Głowacki A., *Formy, skala i konsekwencje sowieckich represji wobec Polaków w latach 1939–1941* [в:] *Okupacja sowiecka ziem polskich 1939–1941*, red. Chmielowiec P., Rzeszów–Warszawa 2005, s. 126–138; *idem*, *Sowiecki aparat represji w Małopolsce Wschodniej i na Wołyniu, 1939–1941*, „Pamięć i Sprawiedliwość. Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej” 1997–1998, [t.] XL, s. 281–297; Його ж, *Sowieci wobec Polaków na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej 1939–1941*, Łódź 1998.

Jasiewicz⁵⁴, Tomasz Strzembosz⁵⁵, Daniel Boćkowski⁵⁶ i Albin Głowacki⁵⁷. Warte uwagi są szczególnie wydawnictwa źródłowe poświęcone wydarzeniom we wrześniu 1939 r. w województwach poleskim, nowogrodzkim i wileńskim oraz poruszające temat deportacji Polaków w latach 1940–1941⁵⁸.

Represje sowieckie objęły „przeciwników” systemu komunistycznego. Wśród nich znaleźli się przedstawiciele wszystkich warstw społecznych. Zbadania tego zagadnienia podjęli się m.in.: Albin Głowacki⁵⁹, Sławomir Kalbarczyk⁶⁰,

⁵⁴ K. Jasiewicz, *Zagłada polskich Kresów. Ziemiaństwo polskie na Kresach Północno-Wschodnich Rzeczypospolitej pod okupacją sowiecką 1939–1941: studium z dziejów zagłady dawnego narodu politycznego*, Warszawa 1997; *idem*, *Pierwsi po diable. Elity sowieckie w okupowanej Polsce 1939–1941 (Białostoczczyzna, Nowogrodzczyzna, Polesie, Wileńszczyzna)*, Warszawa 2001; *idem*, *Obywatele polscy aresztowani na terytorium tzw. Zachodniej Białorusi w latach 1939–1941 w świetle dokumentacji NKWD/KGB*, „Kwartalnik Historyczny” 1994, nr 1.

⁵⁵ Pod redakcją Tomasza Strzembosza opublikowano kilka opracowań poświęconych tej tematyce. Zob. np. *Studia z dziejów okupacji sowieckiej (1939–1941). Obywatele polscy na kresach północno-wschodnich II Rzeczypospolitej pod okupacją sowiecką w latach 1939–1941*, red. *idem*, Warszawa 1997 (ze szczególnym uwzględnieniem tekstu M. Giżejewskiej, *Deportacje obywateli polskich z ziem północno-wschodnich II Rzeczypospolitej w latach 1939–1941* [w:] *ibidem* i T. Strzembosza, *Opór wobec okupacji sowieckiej w Zachodniej Białorusi 1939–1941* [w:] *ibidem*) oraz *Spółczesność białoruskie, litewskie i polskie na ziemiach północno-wschodnich II Rzeczypospolitej (Białoruś Zachodnia i Litwa Wschodnia) w latach 1939–1941*, red. M. Giżejewska, T. Strzembosz, Warszawa 1995. Zob. też T. Strzembosz, R. Wnuk, *Czerwone bagno: konspiracja i partyzantka antysowiecka w Augustowskiem: wrzesień 1939 – czerwiec 1941*, Gdańsk 2009. Tomasz Strzembosz dokonał też wyboru źródeł dotyczących omawianego zagadnienia, zob. *Okupacja sowiecka (1939–1941) w świetle tajnych dokumentów: obywatele polscy na kresach północno-wschodnich II Rzeczypospolitej pod okupacją sowiecką w latach 1939–1941*, wybór źródeł T. Strzembosz, oprac. K. Jasiewicz, T. Strzembosz, M. Wierzbicki, Warszawa 1996.

⁵⁶ D. Boćkowski, *Na zawsze razem. Białostoczczyzna i Łomżyńskie w polityce radzieckiej w czasie II wojny światowej (IX 1939 – VIII 1944)*, Warszawa 2005; zob. też *Sowietyzacja i rusyfikacja północno-wschodnich ziem II Rzeczypospolitej (1939–1941): studia i materiały*, red. M. Gnatowski, D. Boćkowski, Białystok 2003.

⁵⁷ A. Głowacki, *Wysiedlenie mieszkańców Zachodniej Białorusi z 800-metrowej strefy nadgranicznej na wiosnę 1940 r.* [w:] *Sowietyzacja i rusyfikacja północno-wschodnich ziem II Rzeczypospolitej (1939–1941). Studia i materiały*, red. M. Gnatowski, D. Boćkowski, Białystok 2003, s. 139–153.

⁵⁸ „Zachodnia Białoruś” 17 IX 1939 – 22 VI 1941, t. 1: *Wydarzenia i losy ludzkie: rok 1939*, red. B. Gronek, G. Knatok, M. Kupiecka, Warszawa 1998; „Zachodnia Białoruś” 17 IX 1939 – 22 VI 1941, t. 2: *Deportacje Polaków z północno-wschodnich ziem II Rzeczypospolitej 1940–1941*, red. W. Adamuszkó i in., tłum. M. Słoń-Nowaczek, Warszawa 2001. Zob. też B. Gronek, *Początki konspiracji antysowieckiej na terenie „Zachodniej Białorusi” (wrzesień 1939 – lipiec 1940) w świetle dokumentów NKWD* [w:] *Europa nieprowincjonalna. Przemiany na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej (Białoruś, Litwa, Łotwa, Ukraina, wschodnie pogranicze III Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1772–1999)*, red. K. Jasiewicz, Warszawa–Londyn 1999.

⁵⁹ A. Głowacki, *Formy, skala i konsekwencje sowieckich represji wobec Polaków w latach 1939–1941* [w:] *Okupacja sowiecka ziem polskich 1939–1941*, red. P. Chmielowiec, Rzeszów–Warszawa 2005, s. 126–138; *idem*, *Sowiecki aparat represji w Małopolsce Wschodniej i na Wołyniu, 1939–1941*, „Pamięć i Sprawiedliwość. Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej” 1997–1998, [t.] XL, s. 281–297; *idem*, *Sowieci wobec Polaków na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej 1939–1941*, Łódź 1998.

⁶⁰ S. Kalbarczyk, *Zbrodnie sowieckie na obywatelach polskich w okresie wrzesień 1939 – sierpień 1941. Próba oceny skali zjawiska oraz szacunku strat ludzkich*, „Pamięć i Sprawiedliwość. Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej” 1996, t. XXXIX.

Кальбарчик⁶⁰, а також, вже згадувані вище Чеслав Гжеляк⁶¹, Кшиштоф Ясе-віч⁶² і Войцех Матерський⁶³. Тему заходів Советів щодо місцевого населення широко висвітлювали також: Станіслав Цесельські, Войцех Матерські, Анджей Пачковські⁶⁴, Адам Судоль⁶⁵, Єнджей Тухольські⁶⁶, Гжегож Мазур⁶⁷, Анна Запалець⁶⁸, Владзімеж Вазьневські⁶⁹. Цій проблематиці присвячена вида-на у 2005 році публікація польського ІНП під редакцією Піотра Хмельовца⁷⁰. Своєю чергою, дані стосовно людських втрат та жертв репресій зібрали у ко-лективному виданні Войцех Матерські і Томаш Шарота⁷¹.

Опис воєнних реалій Львова та трагічної долі його мешканців, які вели боротьбу із окупантами, що змінювалися, а також радянських заходів, спря-мованих проти польських підпільних організацій здійснив Славомір Каль-барчик в одному із розділів своєї публікації на тему Казімежа Бартля⁷². На-томість Гжегож Мазур підняв питання ситуації населення Покуття під час II Світової війни, а також діяльності підпілля на цій території⁷³. Цей автор

⁶⁰ Kalbarczyk S., *Zbrodnie sowieckie na obywatelach polskich w okresie wrzesień 1939 – sierpień 1941. Próba oceny skali zjawiska oraz szacunku strat ludzkich*, „Pamięć i Sprawiedliwość”. Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej” 1996, t. XXXIX.

⁶¹ Grzelak Cz., *Represje i przestępstwa sowieckie w trakcie działań wojennych na terytorium Pol-ski do 17 września 1939* [в:] *Polska 1939–1945. Straty osobowe i ofiary represji pod dwiema okupacja-ми*, red. Szarota T., Materski W., Warszawa 2009, s. 215–226.

⁶² Jasiewicz K., *Aresztowania na Kresach Wschodnich w latach 1939–1941* [в:] *Polska 1939–1945...*, s. 227–236.

⁶³ Materski W., *Jeńcy wojenni i internowani w latach 1939–1941* [в:] *Polska 1939–1945...*, s. 215–226. Згадуваний автор писав також на тему Катинського злочину, див.: *Там само, Katyń. Od kłamstwa ku prawdzie*, Warszawa 2012.

⁶⁴ Ciesielski S., Materski W., Paczkowski A., *Represje sowieckie wobec Polaków i obywateli pol-skich*, Warszawa 2000.

⁶⁵ Sudoł A., *Początki sowietyzacji Kresów Wschodnich Drugiej Rzeczypospolitej (jesień 1939 roku). Wybrane problemy polityczne i organizacyjne*, Bydgoszcz–Toruń 1997.

⁶⁶ Tucholski J., *Polskie podziemie antysowieckie w województwie wołyńskim w latach 1939–1941 w świetle materiałów NKWD* [в:] *Europa nieprovincjonalna...*, s. 679–688.

⁶⁷ Mazur G., *Walka NKWD ze Związkiem Walki Zbrojnej na Kresach Południowo-Wschodnich w świetle dokumentów polskich archiwów w Londynie* [в:] *Europa nieprovincjonalna...*, s. 668–679.

⁶⁸ Zapalec A., *Ziemia tarnopolska w okresie pierwszej okupacji sowieckiej (1939–1941)*, Kraków 2006.

⁶⁹ Ważniewski W., *Polityka władz okupacyjnych w Małopolsce Wschodniej 1939–1944*, Warszawa 2009.

⁷⁰ Див.: *Okupacja sowiecka ziem polskich...*

⁷¹ *Polska 1939–1945...*

⁷² Kalbarczyk S., *Kazimierz Bartel (1882–1941). Uczony w świecie polityki*, Warszawa 2015, див.: розділ *Pod okupacją sowiecką 1939–1941* (s. 786–822). Той самий автор описує також політику радянського окупанта на Східних Кресах щодо польських наукових інституцій та їхніх працівників, а також про їх трагічну долю, див.: *idem, Polscy pracownicy nauki. Ofiary zbrodni sowieckich w latach II wojny światowej. Zamordowani – więzieni – deportowani*, Warszawa 2001.

⁷³ Див.: Mazur G., *Pokucie w latach drugiej wojny światowej. Położenie ludności, polityka oku-pantów, działalność podziemia*, Kraków 1994.

a także: wspomniany Czesław Grzelak⁶¹, Krzysztof Jasiewicz⁶² i Wojciech Materski⁶³. Szeroko na temat działań Sowietów pisali również: Stanisław Ciesielski, Wojciech Materski, Andrzej Paczkowski⁶⁴, Adam Sudoł⁶⁵, Jędrzej Tucholski⁶⁶, Grzegorz Mazur⁶⁷, Anna Zapalec⁶⁸, Włodzimierz Ważniewski⁶⁹. Problemowi temu poświęcona została wydana w 2005 roku pozycja IPN pod redakcją Piotra Chmielowca⁷⁰. Z kolei informacje dotyczące strat osobowych i ofiar represji zebrał w wydaniu zbiorowym Wojciech Materski i Tomasz Szarota⁷¹.

Opisu wojennej rzeczywistości Lwowa oraz tragicznych losów jego mieszkańców, prowadzących walkę ze zmieniającym się okupantem, a także sowieckich działań wobec podziemnych organizacji polskich dokonał Sławomir Kalbarczyk w jednym z rozdziałów swej publikacji na temat Kazimierza Bartla⁷². Grzegorz Mazur natomiast porusza problem sytuacji ludności Pokucia podczas II wojny światowej oraz działalności podziemia na tamtym terenie⁷³. Autor ten zajmuje się także (współ z Jerzym Węgierskim⁷⁴) tematem konspiracji lwowskiej⁷⁵.

Dokumenty sowieckie dotyczące polskiego podziemia z lat 1939–1941, pozyskane z archiwów Ukrainy, opublikowane zostały w tomach 1 i 3 w ramach serii „Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku. Nieznane

⁶¹ Cz. Grzelak, *Represje i przestępstwa sowieckie w trakcie działań wojennych na terytorium Polski do 17 września 1939* [w:] *Polska 1939–1945. Straty osobowe i ofiary represji pod dwiema okupacjami*, red. T. Szarota, W. Materski, Warszawa 2009, s. 215–226.

⁶² K. Jasiewicz, *Aresztowania na Kresach Wschodnich w latach 1939–1941* [w:] *Polska 1939–1945...*, s. 227–236.

⁶³ W. Materski, *Jeńcy wojenni i internowani w latach 1939–1941* [w:] *Polska 1939–1945...*, s. 215–226. Wspomniany autor pisał również na temat Zbrodni Katyńskiej, zob. *idem*, *Katyń. Od kłamstwa ku prawdzie*, Warszawa 2012.

⁶⁴ S. Ciesielski, W. Materski, A. Paczkowski, *Represje sowieckie wobec Polaków i obywateli polskich*, Warszawa 2000 (II wyd. 2002 r.).

⁶⁵ A. Sudoł, *Początki sowietyzacji Kresów Wschodnich Drugiej Rzeczypospolitej (jesień 1939 roku). Wybrane problemy polityczne i organizacyjne*, Bydgoszcz–Toruń 1997.

⁶⁶ J. Tucholski, *Polskie podziemie antysowieckie w województwie wołyńskim w latach 1939–1941 w świetle materiałów NKWD* [w:] *Europa nieprowincjonalna...*, s. 679–688.

⁶⁷ G. Mazur, *Walka NKWD ze Związkiem Walki Zbrojnej na Kresach Południowo-Wschodnich w świetle dokumentów polskich archiwów w Londynie* [w:] *Europa nieprowincjonalna...*, s. 668–679.

⁶⁸ A. Zapalec, *Ziemia tarnopolska w okresie pierwszej okupacji sowieckiej (1939–1941)*, Kraków 2006.

⁶⁹ W. Ważniewski, *Polityka władz okupacyjnych w Małopolsce Wschodniej 1939–1944*, Warszawa 2009.

⁷⁰ Zob. *Okupacja sowiecka ziem polskich...*

⁷¹ *Polska 1939–1945...*

⁷² S. Kalbarczyk, *Kazimierz Bartel (1882–1941). Uczony w świecie polityki*, Warszawa 2015, zob. rozdział *Pod okupacją sowiecką 1939–1941*, s. 786–822. Ten sam autor opisuje również politykę sowieckiego okupanta na Kresach Wschodnich wobec polskich instytucji naukowych i ich pracowników, a także ich tragiczne losy, zob. *idem*, *Polscy pracownicy nauki. Ofiary zbrodni sowieckich w latach II wojny światowej. Zamordowani – więzieni – deportowani*, Warszawa 2001.

⁷³ Zob. G. Mazur, *Pokucie w latach drugiej wojny światowej. Położenie ludności, polityka okupantów, działalność podziemia*, Kraków 1994.

⁷⁴ Zob. też: J. Węgierski, *Lwów pod okupacją sowiecką 1939–1941*, Warszawa 1991; *idem*, *Armia Krajowa w Okręgach Stanisławów i Tarnopol*, Kraków 1996.

⁷⁵ G. Mazur, J. Węgierski, *Konspiracja lwowska 1939–1944. Słownik biograficzny*, Katowice 1997.

займається також (спільно з Єжи Венгерським⁷⁴) тематикою львівського підпілля⁷⁵.

Радянські документи, що стосуються польського підпілля 1939–1941 рр., отримані з архівів України, було опубліковано у 1-му та 3-му томах у рамках видавничої серії «Польща та Україна у тридцятих-сорокових роках ХХ століття: Невідомі документи з архівів спеціальних служб»⁷⁶. Натомість у виданнях Центрального архіву Міністерства внутрішніх справ і адміністрації, ІНП та ФСБ РФ опубліковано документи з архіву на Лубяниці⁷⁷.

Ширше на тему польського підпілля у контексті його протистояння радянській системі писали: Рафал Внук⁷⁸, Томаш Стшембош⁷⁹, Гжегож Мазур⁸⁰, Вальдемар Грабовські⁸¹, Кшиштоф Коморовські⁸² і Стефан Корбоński⁸³.

Паралельно з активізацією діяльності Союзу збройної боротьби⁸⁴, радянська влада ставала більш радикальною у своєму ставленні до поляків. На тему боротьби радянського апарату безпеки з визвольним підпіллям писали, наприклад, Піотр Колаковські⁸⁵ і Броніслав Шеремета⁸⁶. Списки осіб, які підлягали затриманню створювались завдяки місцевим інформаторам, але також з використанням захоплених радянцями документів з польських архівів та органів адміністрації. Проскрипційні документи на співробітників польської державної поліції, підготовлені НКВС, опублікував Ришард Войтковські⁸⁷.

Перебіг проведених радянською владою у 1940–1941 роках депортацій польського населення можемо прослідкувати у розвідках, наприклад,

⁷⁴ Див. також: Węgiński J., *Lwów pod okupacją sowiecką 1939–1941*, Warszawa 1991; *idem*, *Armia Krajowa w Okręgach Stanisławów i Tarnopol*, Kraków 1996.

⁷⁵ Mazur G., Węgiński J., *Konspiracja lwowska 1939–1944. Słownik biograficzny*, Katowice 1997.

⁷⁶ *Польське підпілля 1939–1941. Львів...; Польське підпілля 1939–1941. Від Волині...*

⁷⁷ *Polskie podziemie na terenach Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi w latach 1939–1941*, t. 1–2, red. Gajowniczek Z. i in., Warszawa–Moskwa 2001, *Deportacje obywateli polskich z Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi w 1940 roku*, oprac. Christoforow W. i in., Moskwa–Warszawa 2003.

⁷⁸ Wnuk R., „*Za pierwszego sowieta*”. *Polska konspiracja na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej (wrzesień 1939 – czerwiec 1941)*, Warszawa 2007.

⁷⁹ Див. наприклад: Strzembosz T., *Refleksje o Polsce i podziemiu 1939–1945*, Warszawa 1990.

⁸⁰ Mazur G., *Biuro Informacji i Propagandy SZP-ZWZ-AK 1939–1945*, Warszawa 1987.

⁸¹ Grabowski W., *Delegatura Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kraj*, Warszawa 1995; *idem*, *Polska tajna administracja cywilna w latach 1940–1945*, Warszawa 2003.

⁸² Komorowski K., *Polityka i walka. Konspiracja zbrojna ruchu narodowego 1939–1945*, Warszawa 2000.

⁸³ Korboński S., *Polskie Państwo Podziemne. Przewodnik po podziemiu z lat 1939–1945*, Paryż 1975.

⁸⁴ Див., наприклад: Gwozdek Z., *Białostocki Okręg ZWZ-AK (X 1939 – I 1945)*, t. 1: *Organizacja*, Białystok 1993; Piechowska W., *Początki ZWZ-AK we Lwowie*, „Więź” 1988, nr 6; Romanowski W., *ZWZ-AK na Wołyniu 1939–1944*, Lublin 1993.

⁸⁵ Див., наприклад: Kołakowski P., *NKWD i GRU na ziemiach polskich 1939–1945*, Warszawa 2002.

⁸⁶ Szeremeta B., *Związek Walki Zbrojnej zwalczany przez NKWD we Lwowie 1939–1941*, Warszawa 1998.

⁸⁷ Див.: Wojtkowski R., *Listy proskrypcyjne funkcjonariuszy Policji Państwowej sporządzone przez NKWD*, „Zeszyty Katyńskie” nr 6: *Zbrodnia nie ukarana. Katyń–Twer–Charków*, red. M. Tarczyński, Warszawa 1996, s. 201–467.

dokumenty z archiwów służb specjalnych⁷⁶. Natomiast w wydawnictwach Centralnego Archiwum MSWiA, IPN i FSB FR opublikowano dokumenty z archiwum na Łubiance⁷⁷.

Szerzej na temat polskiego podziemia zmagającego się z systemem sowieckim pisali: Rafał Wnuk⁷⁸, Tomasz Strzembosz⁷⁹, Grzegorz Mazur⁸⁰, Waldemar Grabowski⁸¹, Krzysztof Komorowski⁸² i Stefan Korboński⁸³.

Wraz z uaktywnieniem się Związku Walki Zbrojnej⁸⁴, władze sowieckie zradykały stosunek do Polaków. Na temat zwalczania konspiracji niepodległościowej przez sowiecki aparat bezpieczeństwa pisali np. Piotr Kołakowski⁸⁵ i Bronisław Szeremeta⁸⁶. Listy osób przewidzianych do zatrzymania powstawały dzięki miejscowym informatorom, ale także z wykorzystaniem przejętych przez sowietów dokumentów z polskich archiwów oraz urzędów. Listy proskrypcyjne funkcjonariuszy Policji Państwowej przygotowane przez NKWD, opublikował Ryszard Wojtkowski⁸⁷. Przebieg przeprowadzonych w latach 1940–1941 deportacji ludności polskiej przez władze sowieckie możemy prześledzić w pracach np. Krzysztofa Łągojdy⁸⁸, Aleksandra Gurjanowa⁸⁹ oraz Stanisława Ciesielskiego, Grzegorza Hryciuka i Aleksandra Srebrakowskiego⁹⁰. Traktuje o tym również

⁷⁶ *Polskie Podziemie 1939–1941. Lwów...; Polskie podziemie 1939–1941. Od Wołynia...*

⁷⁷ *Polskie podziemie na terenach Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi w latach 1939–1941*, t. 1–2, red. Z. Gajowniczek i in., Warszawa–Moskwa 2001, *Deportacje obywateli polskich z Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi w 1940 roku*, oprac. W. Christoforow i in., Moskwa–Warszawa 2003. *Deportacje 1940...*

⁷⁸ R. Wnuk, „*Za pierwszego sowieta*”. *Polska konspiracja na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej (wrzesień 1939 – czerwiec 1941)*, Warszawa 2007.

⁷⁹ Zob. np. T. Strzembosz, *Refleksje o Polsce i podziemiu 1939–1945*, Warszawa 1990.

⁸⁰ G. Mazur, *Biuro Informacji i Propagandy SZP-ZWZ-AK 1939–1945*, Warszawa 1987.

⁸¹ W. Grabowski, *Delegatura Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kraj*, Warszawa 1995; *idem*, *Polska tajna administracja cywilna w latach 1940–1945*, Warszawa 2003.

⁸² K. Komorowski, *Polityka i walka. Konspiracja zbrojna ruchu narodowego 1939–1945*, Warszawa 2000.

⁸³ S. Korboński, *Polskie Państwo Podziemne. Przewodnik po podziemiu z lat 1939–1945*, Paryż 1975.

⁸⁴ Zob. np. Z. Gwozdek, *Białostocki Okręg ZWZ-AK (X 1939 – I 1945)*, t. 1: *Organizacja*, Białystok 1993; W. Piechowska, *Początki ZWZ-AK we Lwowie*, „*Więź*” 1988, nr 6; W. Romanowski, *ZWZ-AK na Wołyniu 1939–1944*, Lublin 1993.

⁸⁵ P. Kołakowski, *NKWD i GRU na ziemiach polskich 1939–1945*, Warszawa 2002.

⁸⁶ B. Szeremeta, *Związek Walki Zbrojnej zwalczany przez NKWD we Lwowie 1939–1941*, Warszawa 1998.

⁸⁷ Zob. R. Wojtkowski, *Listy proskrypcyjne funkcjonariuszy Policji Państwowej sporządzone przez NKWD*, „*Zeszyty Katyńskie*” nr 6: *Zbrodnia nie ukarana. Katyń – Twier – Charków*, red. M. Tarczyński, Warszawa 1996, s. 201–467.

⁸⁸ K. Łągojda, *Deportacja ludności polskiej w kwietniu 1940 r. w świetle dyrektyw NKWD i relacji wysiedlonych rodzin. Próba analizy porównawczej*, „*Pamięć i Sprawiedliwość. Pismo Instytutu Pamięci Narodowej*” 2015, t. XIV, nr 1 (25), s. 303–321.

⁸⁹ A. Gurjanow, *Cztery deportacje 1940–41*, „*Karta*” 1994, nr 12, s. 114–136.

⁹⁰ S. Ciesielski, G. Hryciuk, A. Srebrakowski, *Masowe deportacje ludności w Związku Radzieckim*, Toruń 2002.

Кшиштофа Лагойди⁸⁸, Александра Гурянова⁸⁹ та Станіслава Цесельського, Гжегожа Грицюка і Александра Сребраковського⁹⁰. Описано це також у низці колективних праць⁹¹. Підрахунком кількості депортованих у 1940 році зайнялися: Альбін Гловацкі⁹², Даніель Боцьковскі⁹³ та багато інших авторів⁹⁴.

Свідчення осіб, які зазнали радянських репресій (тюрми, табори, заслання) можна знайти у доступному в електронній версії «Індексі репресованих»⁹⁵.

На тему таборів як інструменту репресивної політики радянської влади стосовно польського цивільного населення у 1939–1943 роках писали: Славомір Кальбарчик⁹⁶, Анджей Л. Щесьняк⁹⁷, Чеслав Бльох⁹⁸, Войцех Рошковскі⁹⁹, Яцек Слюсарчик¹⁰⁰ і Кароль Грюнберг¹⁰¹.

Розповідаючи про радянські репресії, не можна оминати увагою заарештованих органами НКВС приблизно 125 тисяч польських військовополонених, частина яких стала жертвами Катинського злочину. Цю проблематику висвітлюють опубліковані томи документів, зокрема під редакцією Зузання Гайовнічек¹⁰², Вітольда Василевського¹⁰³, а також чотири томне ви-

⁸⁸ Łagojda K., *Deportacja ludności polskiej w kwietniu 1940 r. w świetle dyrektyw NKWD i relacji wysiedlonych rodzin. Próba analizy porównawczej*, „Pamięć i Sprawiedliwość. Pismo Instytutu Pamięci Narodowej” 2015, t. XIV, nr 1 (25), s. 303–321.

⁸⁹ Gurjanow A., *Cztery deportacje 1940–41*, „Karta” 1994, nr 12, s. 114–136.

⁹⁰ Ciesielski S., Hryciuk G., Srebrakowski A., *Masowe deportacje ludności w Związku Radzieckim*, Toruń 2002.

⁹¹ *Deportacje obywateli polskich do ZSRR w latach 1940–1941*, red. Wilczewski W.F., Białystok 2010; *Deportacje obywateli polskich z Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi w 1940 roku...*; *Deportacje Polaków z Kresów Wschodnich na Sybir*, red. Kucharska Cz., Popławski Z., Piła 2006.

⁹² Głowacki A., *Deportowani w latach 1940–1941* [w:] *Polska 1939–1945...*, s. 243–245.

⁹³ Boćkowski D., *Czas nadziei. Obywatele Rzeczypospolitej Polskiej w ZSRR i opieka nad nimi placówek polskich w latach 1940–1943*, Warszawa 1999.

⁹⁴ Див.: наприклад, Kudela W., Olejnik A. (авторка спогадів), *Z ziemi kazachskiej do Polski*, t. 1, *Deportacje Polaków z obwodu winnickiego Ukrainy Sowieckiej w latach 30. XX wieku*, Kraków 2007.

⁹⁵ Див.: Indeks Represjonowanych – Ośrodek KARTA/IPN (<https://indeksrepresjonowanych.pl/int/o-indeksie/91,O-indeksie.html>).

⁹⁶ Kalbarczyk S., *Wykaz łagrów sowieckich: miejsc przymusowej pracy obywateli polskich w latach 1939–1943*, cz. 1, Warszawa 1993; Його ж, *Wykaz łagrów sowieckich: miejsc przymusowej pracy obywateli polskich w latach 1939–1943*, cz. 2, Warszawa 1997; Його ж, *Obywatele polscy w łagrach sowieckich w latach 1939–1943 (Stan i perspektywy badań)*, „Dzieje Najnowsze” 1992, nr 4, s. 81 nn. На тему таборів НКВС для польських військовополонених писав також Гловацкі А., див.: Його ж, *Podległość, funkcje, sieć i typy obozów NKWD dla jeńców polskich (1939–1941)* [w:] *Sowiecki system obozów i więzień: przykłady wybranych państw*, red. Bednarek J., Łódź 2013, s. 17–41.

⁹⁷ Szcześniak A.L., *Katyń. Tło historyczne, fakty, dokumenty*, Warszawa 1989.

⁹⁸ Bloch Cz., *Losy Polaków poza granicami kraju w latach II wojny światowej*, „Wojskowy Przegląd Historyczny” 1990, nr 1–2.

⁹⁹ Roszkowski W., *Kołyma*, „Przegląd Powszechny” 1990, nr 1. Ukazała się również publikacja *Położenie ludności polskiej na terytorium ZSRR i na wschodnich ziemiach II Rzeczypospolitej w czasie II wojny światowej*, red. Marszałek A., Toruń 1990.

¹⁰⁰ Ślusarczyk J., *Stosunki polsko-radzieckie 1939–1945*, Warszawa 1991.

¹⁰¹ Grünberg K., *Polska karta Stalina*, Toruń 1991.

¹⁰² *Ukraiński ślad Katynia...* В збірнику міститься перелік осіб, яких було страчено.

¹⁰³ *Mord w lesie katyńskim. Przesłuchania przed amerykańską komisją Maddena w latach 1951–1952*, t. 1–3, oprac. Wasilewski W., tłum. Popowski W.J., Warszawa 2017–2020.

szereg wydań zbiorowych⁹¹. Oszacowania liczby deportowanych w 1940 roku podjęli się: Albin Głowacki⁹², Daniel Boćkowski⁹³ i wielu innych autorów⁹⁴.

Świadczenia osób, które poddane zostały sowieckim represjom (więzienie, łagry, zesłanie) odnaleźć można w dostępnym cyfrowo Indeksie Represjonowanych⁹⁵. Na temat łagrów jako instrumentu represyjnej polityki władz sowieckich wobec cywilnej ludności polskiej w latach 1939–1943 pisali: Sławomir Kalbarczyk⁹⁶, Andrzej L. Szcześniak⁹⁷, Czesław Bloch⁹⁸, Wojciech Roszkowski⁹⁹, Jacek Ślusarczyk¹⁰⁰ czy Karol Grünberg¹⁰¹.

Mówiąc o sowieckich represjach, nie można zapomnieć o aresztowanych przez NKWD około 125 tys. polskich jeńców, z których część padła ofiarą Zbrodni Katyńskiej. Problematykę tę prezentują opublikowane tomy dokumentów, m.in. pod redakcją Zuzanny Gajowniczek¹⁰², Witolda Wasilewskiego¹⁰³, a także czterotomowe wydawnictwo zawierające dokumenty archiwalne i świadectwa dotyczące zbrodni stalinowskich na polskich jeńcach przetrzymywanych w obozach w Kozielsku, Starobielsku, Ostaszkwowie¹⁰⁴. Tematem tym zajmowali się również Sławomir Kalbarczyk¹⁰⁵ oraz Albin Głowacki¹⁰⁶.

⁹¹ *Deportacje obywateli polskich do ZSRS w latach 1940–1941*, red. W.F. Wilczewski, Białystok 2010; *Deportacje obywateli polskich z Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi w 1940 roku...*; *Deportacje Polaków z Kresów Wschodnich na Sybir*, red. Cz. Kucharska, Z. Popławski, Piła 2006.

⁹² A. Głowacki, *Deportowani w latach 1940–1941 [w:] Polska 1939–1945...*, s. 243–245.

⁹³ D. Boćkowski, *Czas nadziei. Obywatele Rzeczypospolitej Polskiej w ZSRR i opieka nad nimi placówek polskich w latach 1940–1943*, Warszawa 1999.

⁹⁴ Zob. np. W. Kudela, A. Olejnik (autorka wspomnień), *Z ziemi kazachskiej do Polski*, t. 1, *Deportacje Polaków z obwodu winnickiego Ukrainy Sowieckiej w latach 30. XX wieku*, Kraków 2007.

⁹⁵ Zob. Indeks Represjonowanych – Ośrodek KARTA/IPN (<https://indeksrepresjonowanych.pl/int/o-indeksie/91,O-indeksie.html>).

⁹⁶ S. Kalbarczyk, *Wykaz łagrów sowieckich: miejsc przymusowej pracy obywateli polskich w latach 1939–1943*, cz. 1, Warszawa 1993; *idem*, *Wykaz łagrów sowieckich: miejsc przymusowej pracy obywateli polskich w latach 1939–1943*, cz. 2, Warszawa 1997; *idem*, *Obywatele polscy w łagrach sowieckich w latach 1939–1943 (Stan i perspektywy badań)*, „Dzieje Najnowsze” 1992, nr 4, s. 81 nn. Na temat obozów NKWD dla jeńców polskich pisał też A. Głowacki, zob. *idem*, *Podległość, funkcje, sieć i typy obozów NKWD dla jeńców polskich (1939–1941) [w:] Sowiecki system obozów i więzień: przykłady wybranych państw*, red. J. Bednarek, Łódź 2013, s. 17–41.

⁹⁷ A.L. Szcześniak, *Katyń. Tło historyczne, fakty, dokumenty*, Warszawa 1989.

⁹⁸ C. Bloch, *Losy Polaków poza granicami kraju w latach II wojny światowej*, „Wojskowy Przegląd Historyczny” 1990, nr 1–2.

⁹⁹ W. Roszkowski, *Kołyma*, „Przegląd Powszechny” 1990, nr 1. Ukazała się również publikacja *Położenie ludności polskiej na terytorium ZSRR i na wschodnich ziemiach II Rzeczypospolitej w czasie II wojny światowej*, red. A. Marszałek, Toruń 1990.

¹⁰⁰ J. Ślusarczyk, *Stosunki polsko-radzieckie 1939–1945*, Warszawa 1991.

¹⁰¹ K. Grünberg, *Polska karta Stalina*, Toruń 1991.

¹⁰² *Ukraiński ślad Katynia...* Zbiór zawiera spis osób straconych.

¹⁰³ *Mord w lesie katyńskim. Przesłuchania przed amerykańską komisją Maddena w latach 1951–1952*, t. 1–3, oprac. W. Wasilewski, tłum. W.J. Popowski, Warszawa 2017–2020.

¹⁰⁴ *Dokumenty zbrodni*, oprac. zbiorowe, t. 1–4, Warszawa 1995–2006.

¹⁰⁵ *Zbrodnia Katyńska w kręgu prawdy i kłamstwa*, red. S. Kalbarczyk, Warszawa 2010.

¹⁰⁶ A. Głowacki, *Jeńcy września w niewoli sowieckiej w 1939 r. Przed zagładą [w:] W przeddzień zbrodni katyńskiej. Agresja sowiecka 17 września 1939 roku*, Warszawa 1999, s. 24–68, „Zeszyty Katyńskie” nr 10.

дання, що містить архівні документи і свідчення про сталінські злочини проти польських військовополонених, утримуваних в таборах у Козельську, Старобільську, Осташкові¹⁰⁴. Цією темою займалися також Славомір Кальбарчик¹⁰⁵ та Альбін Гловацкі¹⁰⁶.

* * *

Так само, як і усі попередні томи видавничої серії, десятий том також є двомовною – польсько-українською – публікацією, причому в українській його частині документи російською мовою публікуються мовою оригіналу. В перекладі на польську мову ми намагались максимально точно передати стиль документу, зберігаючи поточну або офіційну мову.

Графічне оформлення документів частково уніфіковано, однак, зі збереженням до певної міри специфіки канцелярського оформлення. Виділення у документах надрукованих на друкарській машинці (заголовні літери, пробіли, машинні нижні підкреслення) нами анульовано, але про це зроблено відповідні записи у текстових примітках. Виняток, як типовий для документів створених органами ГПУ чи пізніше НКВС, зроблено в публікації для написання заголовними літерами прізвищ. Про виконання документу на друкованому фірмовому формулярі чи бланку, вказано у легенді, з одночасним зазначенням відповідних фрагментів тексту текстовими примітками. Інформація про зроблені від руки дописки, підкреслення чи виправлення, пов'язані з конкретними фрагментами, розміщено у текстових примітках, натомість резолюції та інші дописки, пов'язані з документообігом, а також печатки, описані у легенді.

Попри те, що публіковані списки стосуються переважно поляків, їхні прізвища залишено без жодних змін, без намагання надати їм польського звучання. У випадку, коли вдалося встановити конкретну особу, правильну форму написання прізвища вказано у примітці. Помилкові назви населених пунктів, які вдалося перевірити, записано згідно з принципами написання, прийнятими у публікації Тадеуша Бистшицького «Покажчик населених пунктів Республіки Польща»¹⁰⁷, додаючи текстову примітку з інформацією про помилку. Натомість невстановлені назви населених пунктів залишено без змін – ми не намагались надавати їм більш правдоподібної форми, щоб уникнути перекручень.

Нумерація документів, заголовки і примітки, список скорочень, іменний та географічний покажчики підготовлені упорядниками.

Київ–Варшава, 2020 рік

¹⁰⁴ *Dokumenty zbrodni*, oprac. zbiorowe, t. 1–4, Warszawa 1995–2006.

¹⁰⁵ *Zbrodnia Katyńska w kręgu prawdy i kłamstwa*, red. Kalbarczyk S., Warszawa 2010.

¹⁰⁶ Głowacki A., *Jeńcy września w niewoli sowieckiej w 1939 r. Przed zagładą [B:] W przeddzień zbrodni katyńskiej. Agresja sowiecka 17 września 1939 roku*, Warszawa 1999, s. 24–68, „Zeszyty Katyńskie” nr 10.

¹⁰⁷ *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej z oznaczeniem terytorialnie im właściwych władz i urzędów oraz urzędzeń komunikacyjnych*, oprac. Komitet Redakcyjny pod kier. Bystrzyckiego T., Przemyśl–Warszawa, b.r.w.

Podobnie jak poprzednie tomy serii wydawniczej, tom dziesiąty jest publikacją w zasadzie dwujęzyczną – polsko-ukraińską, przy czym dokumenty rosyjskie w części ukraińskiej pozostały nieprzetłumaczone. W przekładzie na język polski starano się oddać w miarę dokładnie styl dokumentu, zachowując język potoczny bądź urzędowy.

Układ graficzny dokumentów częściowo ujednolicono, zachowano jednak w pewnym stopniu specyfikę poszczególnych kancelarii. Wyróżnienia w dokumentach pisanych na maszynie (wersaliki, spacjowanie, podkreślenia maszynowe) zlikwidowano, informując o nich w przypisach tekstowych. Wyjątkowo zachowano w publikacji, jako typowy dla dokumentów wytworzonych przez GPU czy później NKWD, zapis nazwisk wersalikami. Sporządzenie dokumentu na drukowanym formularzu lub blankiecie firmowym odnotowano w legendzie, zaznaczając jednocześnie odpowiednie fragmenty tekstu przypisami tekstowymi. Informacje o odręcznych dopiskach, podkreśleniach czy poprawkach związanych z konkretnymi fragmentami umieszczono w przypisach tekstowych, natomiast dekretacje i inne dopiski związane z obiegiem dokumentu, jak również pieczęcie, opisane zostały w legendzie.

Jakkolwiek publikowane spisy dotyczą w znacznej mierze Polaków, nazwiska ich pozostawiono bez żadnych zmian, bez próby spolszczenia ich. W przypadku, gdy udało się ustalić konkretną osobę, poprawna forma nazwiska znajduje się w przypisie. Błędne nazwy miejscowości, które udało się zweryfikować, zapisano według zasad pisowni przyjętych przez Tadeusza Bystrzyckiego w *Skorowidzu miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*¹⁰⁷, dodając przypis tekstowy informujący o pomyłce. Nazwy nieustalone pozostawiono natomiast bez zmian, nie próbując nadawać im bardziej prawdopodobnych form, by uniknąć zniekształceń.

Numeracja dokumentów, tytuły i przypisy pochodzą od redakcji, jak również wykaz skrótów, indeks nazwisk oraz indeks geograficzny.

Kijów–Warszawa, 2020 rok

¹⁰⁷ *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej z oznaczeniem terytorialnie im właściwych władz i urzędów oraz urządzeń komunikacyjnych*, oprac. Komitet Redakcyjny pod kier. T. Bystrzyckiego, Przemyśl–Warszawa, b.r.w.

ДОКУМЕНТИ

DOKUMENTY

№ 1

21 вересня 1939, Москва. Наказ № 001124 наркома внутрішніх справ СРСР Лаврентія Берії про оперативно-чекістські заходи

478

^a-Сов[ершенно] секретно^a

^a-Приказ^a

Народного Комиссара Внутренних Дел Союза ССР
за 1939 год

^a-Содержание^a:

№ 001124. Об оперативно-чекистских мероприятиях по Западной Украине.
№ 001124. 21-го сентября 1939 г., гор. Москва

Для обеспечения разворота работы НКВД по Западной Украине, заместителю Наркома внутренних дел СССР тов. МЕРКУЛОВУ¹ и Наркому внутренних дел УССР тов. СЕРОВУ², в развитие моей директивы № 720 от 15 сентября 1939 года, провести следующие мероприятия:

^a-^a *Написано великими літерами.*

¹ Меркулов Всеволод Миколайович (1895–1953); комісар ДБ 3-го рангу (11 IX 1938), комісар ДБ 1-го рангу (4 II 1943), генерал армії (9 VII 1945). З 11 XI 1936 до 9 IX 1937 – завідувач Особливим сектором ЦК КП(б) Грузії; з 22 VII 1937 до жовтня 1938 – завідувач Промислово-Транспортним відділом ЦК КП(б) Грузії; з 29 IX до 17 XII 1938 – заст. начальника ГУДБ НКВС СРСР; з 26 X до 17 XII 1938 – начальник 3-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з 17 XII 1938 до 3 II 1941 – перший заст. наркома НКВС – начальник ГУДБ НКВС СРСР; з 3 II до 20 VII 1941 – народний комісар державної безпеки СРСР; з 31 VII 1941 до 14 IV 1943 – перший заст. наркома внутрішніх справ СРСР; з 17 XI 1942 до 14 IV 1943 – начальник 1-го відділу НКВС СРСР; з 14 IV 1943 до 4 V 1946 – народний комісар/міністр державної безпеки СРСР; з лютого до 25 IV 1947 – заст. начальника ГУРМЗК при Міністерстві зовнішньої торгівлі СРСР; з 25 IV 1947 до 27 X 1950 – начальник ГУРМЗК при Раді міністрів СРСР; з 27 X 1950 до 17 IX 1953 – міністр державного нагляду СРСР. Заарештований 18 IX 1953; засуджений на Спеціальному судовому засіданні ВС СРСР 23 XII 1953 до вищої міри покарання. Розстріляний. *Петров Н.В., Скоркин К.В., Кто руководил НКВД, 1934–1941. Справочник. – Москва, 1999. – С. 296–297.*

² Серов Иван Александрович (1905–1990); генерал-полковник (1945), генерал армії (1955), генерал-майор (1963). З лютого 1939 – начальник ГУРКМ НКВС СРСР; з липня 1939 – заст. начальника ГУДБ НКВС СРСР; з вересня 1939 до липня 1941 – народний комісар внутрішніх справ УРСР; з лютого до липня 1941 – заст. наркома ДБ СРСР; з липня 1941 до лютого 1947 – заст. народного комісара/міністра внутрішніх справ СРСР; з жовтня 1941 до січня 1942 – начальник охорони тилу НКВС Московської зони; з січня до липня 1945 – уповноважений НКВС СРСР 1-го Білоруського фронту; з березня до квітня 1945 – радник НКВС СРСР при МДБ Польщі; з травня до червня 1945 – заст. командувача військами 1-го Білоруського фронту у справах цивільної адміністрації; з червня 1945 до лютого 1947 – заст. головнокомандувача РВАН у справах цивільної адміністрації; з липня 1945 до лютого 1947 – уповноважений НКВС/МВС СРСР у справах ГРОВН, водночас з травня 1946 – член спеціального комітету у справах ядерної техніки при Верховній Раді СРСР (з 1947 – комітет № 2 при ВР СРСР); з лютого 1947 – перший заст. міністра внутрішніх справ СРСР; з березня 1954 – голова КДБ при ВР СРСР; з грудня 1958 до лютого 1963 – начальник ГРУ Збройних сил СРСР, водночас заст. начальника Генерального штабу Збройних сил СРСР у справах розвідки; з січня 1963 – пом. командувача військами Тур-

Nr 1

21 września 1939, Moskwa. Rozkaz nr 001124 ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii, dotyczący działań operacyjnych w południowo-wschodnich województwach II RP, okupowanych przez Armię Czerwoną

478

^a-Ścis[le] tajne^a

^a-Rozkaz^a

Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych Związku SRS
1939 rok

^a-Treść^a:

Nr 001124. O przedsięwzięciach operacyjno-czekistowskich na Ukrainie Zachodniej.

Nr 001124. 21 września 1939 r., mias[to] Moskwa

W celu zabezpieczenia działań NKWD na Ukrainie Zachodniej, zastępca *narkoma* spraw wewnętrznych ZSRS, tow. MIERKUŁOW¹ oraz *narkom* spraw wewnętrznych USRS, tow. SIEROW² mają, wykonując moją dyrektywę nr 720 z 15 września 1939 roku, podjąć następujące kroki:

^{a-a} *Zapisano wersalikami.*

¹ Wsiewołod Nikołajewicz Mierkułow (1895–1953); komisarz bezp. państw. 3. rangi (11 IX 1938), komisarz bezp. państw. 1. rangi (4 II 1943), gen. armii (9 VII 1945). Od 11 XI 1936 do 9 IX 1937 kierownik sektora specjalnego KC KP(b) Gruzji; od 22 VII 1937 do października 1938 kierownik oddziału przemysłowo-transportowego KC KP(b) Gruzji; od 29 IX do 17 XII 1938 zca naczelnika GUGB NKWD ZSRS; od 26 X do 17 XII 1938 naczelnik 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 17 XII 1938 do 3 II 1941 I zca ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS oraz naczelnik GUGB NKWD ZSRS; od 3 II do 20 VII 1941 ludowy komisarz bezp. państw. ZSRS; od 31 VII 1941 do 14 IV 1943 I zca ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS oraz (od 17 XI 1942) naczelnik 1. Oddziału NKWD ZSRS; od 14 IV 1943 do 4 V 1946 ludowy komisarz/minister bezp. państw. ZSRS; od lutego do 25 IV 1947 zca naczelnika GUSIMZ przy Ministerstwie Handlu Zagranicznego ZSRS; od 25 IV 1947 do 27 X 1950 naczelnik GUSIMZ przy SM ZSRS; od 27 X 1950 do 17 IX 1953 minister kontroli państwowej ZSRS. Aresztowany 18 IX 1953; skazany 23 XII 1953 na Specjalnym Posiedzeniu Sądowym SN ZSRS na karę śmierci, rozstrzelany. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *Kto rukowodił NKWD. 1934–1941. Sprawozcznik*, Moskwa 1999, s. 296–297.

² Iwan Aleksandrowicz Sierow (1905–1990); gen.-płk (1945), gen. armii (1955) gen. mjr (1963). Od lutego 1939 naczelnik GURKM NKWD ZSRS; od lipca 1939 zca naczelnika GUGB NKWD ZSRS; od września 1939 do lipca 1941 ludowy komisarz spraw wewnętrznych USRS; od lutego do lipca 1941 zca ludowego komisarza bezp. państw. ZSRS; od lipca 1941 do lutego 1947 zca ludowego komisarza/ministra spraw wewnętrznych ZSRS; od października 1941 do stycznia 1942 naczelnik Ochrony Tyłów NKWD strefy moskiewskiej; od stycznia do lipca 1945 pełnomocnik NKWD ZSRS 1. Frontu Białoruskiego; od marca do kwietnia 1945 doradca NKWD ZSRS przy MBP w Polsce; od maja do czerwca 1945 zca dcy 1. Frontu Białoruskiego ds. administracji cywilnej; od czerwca 1945 do lutego 1947 zca głównodowodzącego SWAG ds. administracji cywilnej; od lipca 1945 do lutego 1947 pełnomocnik NKWD/MWD ZSRS ds. GSOWG, jednocześnie od maja 1946 członek specjalnego komitetu ds. techniki jądrowej przy RN ZSRS (od 1947 Komitet nr 2 przy RN ZSRS); od lutego 1947 I zca

1. Временный центр всей работы НКВД по Западной Украине организовать в гор. Тарнополе с последующим перенесением его в гор. Львов. При переводе центра в гор. Львов оставить на постоянной работе в гор. Тарнополе необходимый аппарат НКВД.

2. Немедленно приступить к формированию оперативных групп НКВД, примерно придерживаясь существовавшего ранее административного деления (по воеводствам), не распыляя по второстепенным населенным пунктам.

3. Из числа руководителей оперативных групп НКВД и их заместителей, командированных НКВД СССР для работы в Западной Украине, подобрать и назначить начальников оперативных групп НКВД.

4. Принять все меры по налаживанию бесперебойной телеграфно-телефонной связи: Проскуров, Тарнополь, Львов и со всеми оперативными группами НКВД.

Для организации связи ВЧ в Тарнополе и Львове мною самолетами направлена группа работников второго Спецотдела НКВД СССР со всей необходимой аппаратурой.

5. Тов. тов. МЕРКУЛОВУ и СЕРОВУ обеспечить регулярное представление мне информации о ходе работы оперативных групп НКВД, представляя два раза в день телеграфные донесения.

6. До получения дополнительных указаний о приемке оружия армейским ведомствам, организовать учет и строгое хранение всего изымаемого у населения огнестрельного оружия; обеспечить его сохранность от разбазаривания.

7. Оказывать всемерное содействие командованиям частей РККА в продвижении военнопленных к приемным пунктам. Приемные пункты по Украинской ССР организованы: в Олевске, Шепетовке, Волочиске, Ярмолинцы и Каменец-Подольске.

8. Для обеспечения оперативных мероприятий НКВД в Ваше распоряжение направляется мотострелковый полк НКВД с дислоцированием: 1 батальон в гор. Тарнополе, куда прибывает 24 сентября 1939 года; штаб полка, 2 и 3 батальоны – в гор. Львове, куда прибывает 30 сентября 1939 года.

9. Тов. тов. МЕРКУЛОВУ и СЕРОВУ по договоренности с Военным советом Украинского фронта и председателями Временных управлений обеспечить размещение этих войск, а также организуемых оперативных групп НКВД соответствующими помещениями.

кестанського військового округу по військово-навчальним закладам; з серпня 1963 до вересня 1965 – пом. командувача військами Приволзького військового округу по військово-навчальним закладам. З 1 IX 1965 – на пенсії. *Бажан О., Слуга, або фрагменти життя генерала Серова. // З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – 1994. – № 1. – С. 229–240; Петров Н.В., Первый председатель КГБ Иван Серов. – Москва, 2005; Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 381–382; Государственная власть СССР. Высшие органы власти и управления и их руководители 1923–1991. Историко-биографический справочник. / Сост. Ивкин В. – Москва, 1999. – С. 520–521.*

1. Tymczasowe centrum wszystkich prac NKWD na Ukrainie Zachodniej zorganizować w mieście Tarnopolu, a następnie przenieść je do mias[ta] Lwowa. Przenosząc centrum do mias[ta] Lwowa, pozostawić do pracy na stałe w mieście Tarnopolu niezbędny aparat NKWD.

2. Przystąpić natychmiast do tworzenia grup operacyjnych NKWD, zachowując mniej więcej istniejący wcześniej podział administracyjny (na województwa), nie rozpraszając [ich] w miejscowościach o drugorzędym znaczeniu.

3. Spośród kierowników operacyjnych grup NKWD i ich zastępców, oddelegowanych przez NKWD ZSRS do pracy na Zachodnią Ukrainę, dobrać i wyznaczyć dowódców grup operacyjnych NKWD.

4. Podjąć wszelkie kroki w kierunku zorganizowania wolnej od zakłóceń łączności telegraficzno-telefonicznej: Proskurów – Tarnopol – Lwów ze wszystkimi grupami operacyjnymi NKWD.

W celu zorganizowania w Tarnopolu i Lwowie łączności WCz, skierowałem drogą lotniczą grupę pracowników Drugiego Oddziału Spec[jalnego] NKWD ZSRS z całą niezbędną aparaturą.

5. Tow. MIERKUŁOW i SIEROW mają zapewnić regularne relacjonowanie mi przebiegu działań grup operacyjnych NKWD, przekazując dwa razy dziennie sprawozdania drogą telegraficzną.

6. Do czasu otrzymania dodatkowych wytycznych na temat przyjmowania broni przez wydziały wojskowe, zorganizować ewidencję i dokładnie zabezpieczone przechowanie wszelkiej skonfiskowanej u ludności broni palnej i chronić ją przed roztrwonieniem.

7. Udzielać wszechstronnego wsparcia dowództwu jednostek RKKa przy doprowadzaniu jeńców wojennych do punktów przyjęć. Punkty przyjęć w Ukrainie SRS zorganizowane są w: Olewsku, Szepetówce, Wołoczyskach, Jarmolińcach i Kamieńcu Podolskim.

8. W celu zabezpieczenia przedsięwzięć operacyjnych, NKWD przekazuje do Waszej dyspozycji zmoto[ryzowany] pułk strzelecki NKWD z rozmieszczeniem: 1. batalion w mieście Tarnopolu, dokąd przybędzie 24 września 1939 roku; sztab pułku, 2. i 3. bataliony w mieście Lwowie, dokąd przybędą 30 września 1939 roku.

9. Tow[arzysze] MIERKUŁOW i SIEROW mają, według uzgodnień z Radą Wojskową Frontu Ukraińskiego oraz z przewodniczącymi zarządów

ministra spraw wewnętrznych ZSRS; od marca 1954 przewodniczący KGB przy RN ZSRS; od grudnia 1958 do lutego 1963 naczelnik GRU i jednocześnie zca szefa Sztabu Generalnego Sił Zbrojnych ZSRS ds. wywiadu; od stycznia 1963 pom. dcy Turkiestańskiego WO ds. uczelni wojskowych; od sierpnia 1963 do września 1965 pom. dcy Powołańskiego WO ds. uczelni wojskowych; od 1 IX 1965 na emeryturze. O. Bażan, *Shuha, abo frahmenty žyttia henerala Sierowa*, „Z archiwii WUCzK-GPU-NKWD-KGB” 1994, nr 1, s. 229–240; N.W. Pietrow, *Pierwyj priedsiedatiel KGB Iwan Sierow*, Moskwa 2005; N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 381–382; *Gosudarstwiennaja vlast’ SSSR. Wysszyje organy vlasti i uprawlenija i ich rukowoditeli 1923–1991. Istoriko-biograficzeskij spravocznik*, oprac. W. Iwkin, Moskwa 1999, s. 520–521.

10. В дополнение к уже выделенным 270 чел. оперативных работников для работы по линии НКВД в Западной Украине, направляются еще 150 работников, которые придут в Проскуров в ближайшие 3–4 дня.

11. Оперативные группы НКВД должны развернуть свою работу в соответствии с директивой № 720 и стать основным ядром будущего аппарата НКВД.

12. Тов. тов. МЕРКУЛОВУ и СЕРОВУ впредь до организации аппарата НКВД в гор. Львове находиться в Тарнополе и обеспечить руководство работой оперативных групп НКВД по Западной Украине.

Народный комиссар внутренних дел Союза ССР
Комиссар государственной безопасности 1-го ранга
Л. БЕРИЯ³

ГДА СБУ, ф. 9, спр. 5 (614), арк. 214–214 зв.

Друкарський примірник.

Уперше опубліковано: Радянські органи державної безпеки у 1939 – червні 1941 р. Документи ГДА СБ України. – Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – С. 53–54.

³ Берія Лаврентій Павлович (1899–1953); з 1921 – в органах ВЧК-ОДПУ; спочатку на керівних посадах в Азербайджанській, потім Грузинській ЧК-ДПУ; з 2 XII 1926 до 3 XII 1931 – голова ДПУ Грузинської РСР; з квітня 1927 до грудня 1930 – нарком внутрішніх справ Грузинської РСР; з 17 IV до 3 XII 1931 – начальник ОВ ОДПУ Кавказької Червонопрапорної армії і ПП ОДПУ СРСР ЗРФСР; голова Закавказької ДПУ; з 31 X 1931 до 31 VIII 1938 – на керівній партійній роботі в Грузії; з 22 VIII до 25 XI 1938 – перший заст. наркома внутрішніх справ СРСР; з 8 IX 1938 – начальник 1-го Управління НКВС СРСР; з 29 IX до 17 XII 1938 – начальник ГУДБ НКВС СРСР; з 25 XI 1938 до 29 XII 1945 – нарком внутрішніх справ СРСР, а також заст. голови РНК СРСР; з 30 VI 1941 до 4 IX 1945 – член ДКО СРСР; з 16 V 1944 до 4 IX 1945 – заст. голови ДКО СРСР; з 19 III 1946 до 15 III 1953 – заст. голови РМ СРСР; з 5 III 1953 – міністр внутрішніх справ СРСР. Заарештований 26 VI 1953, засуджений 23 XII 1953 ВС СРСР до ВМП, цього ж дня розстріляний. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 106–107.*

tymczasowych, zabezpieczyć rozlokowanie tych wojsk, a także tworzonych grup operacyjnych NKWD, w odpowiednich pomieszczeniach.

10. Dodatkowo, do [grupy] wyznaczonych już 270 os[ób] – pracowników operacyjnych, kieruje się do pracy po linii NKWD na Ukrainie Zachodniej, jeszcze 150 pracowników, którzy przybędą do Proskurowa w ciągu najbliższych 3–4 dni.

11. Grupy operacyjne NKWD mają rozpocząć swą pracę zgodnie z dyrektywą nr 720 i stać się głównym trzonem przyszłego aparatu NKWD.

12. Tow[arzysze] MIERKUŁOW i SIEROW, do czasu zorganizowania aparatu NKWD w mieś[cie] Lwowie, będą przebywać w Tarnopolu i zapewniać kierowanie pracą grup operacyjnych NKWD na Ukrainie Zachodniej.

Ludowy Komisarz Spraw Wewnętrznych Związku SRS
komisarz bezpieczeństwa państwowego 1. rangi
Ł. BERIA³

HDA SBU, f. 9, spr. 5 (614), k. 214–214 v.

Druk.

Opublikowano w: Radianśki orhany derżawnoji bezpeky u 1939 – czerwni 1941 r. Dokumenty HDA SB Ukrainy, Kyjiw 2009, s. 53–54.

³ Ławrienij Pawłowicz Beria (1899–1953), od 1921 w WCzK-OGPU; początkowo na kierowniczych stanowiskach w azerbejdżańskiej, a następnie gruzińskiej CzK-GPU; od 2 XII 1926 do 3 XII 1931 przewodniczący GPU Gruzjińskiej SRS; od kwietnia 1927 do grudnia 1930 ludowy komisarz spraw wewnętrznych Gruzjińskiej SRS; od 17 IV do 3 XII 1931 naczelnik OO OGPU Kaukaskiej Armii Czerwonego Sztandaru i PP OGPU ZSRS w ZFSRS; przewodniczący zakaukaskiego GPU; od 31 X 1931 do 31 VIII 1938 na kierowniczych stanowiskach partyjnych w Gruzji; od 22 VIII do 25 XI 1938 I zca ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS; od 8 IX 1938 naczelnik 1. Zarządu NKWD ZSRS; od 29 IX do 17 XII 1938 naczelnik GUGB NKWD ZSRS; od 25 XI 1938 do 29 XII 1945 ludowy komisarz spraw wewnętrznych ZSRS oraz zca przewodniczącego SNK ZSRS; od 30 VI 1941 do 4 IX 1945 członek Państwowego Komitetu Obrony ZSRS; od 16 V 1944 do 4 IX 1945 zca przewodniczącego Państwowego Komitetu Obrony ZSRS; od 19 III 1946 do 15 III 1953 zca przewodniczącego SM ZSRS; od 5 III 1953 minister spraw wewnętrznych ZSRS. Aresztowany 26 VI 1953, skazany 23 XII 1953 przez SN ZSRS na karę śmierci, tego dnia rozstrzelany. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 106–107.

№ 2

Вересень 1939, [Київ]. Лист заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову про штатну побудову органів НКВС

^{а-б}Совершенно секретно^{б-а}

^аНародному комиссару внутренних дел УССР
Капитану государственной безопасности^а
^{б-в}тов. СЕРОВУ^{в-б}

Согласно распоряжению Зам. Наркома Союза, Комиссара Государственной Безопасности 3-го ранга тов. МЕРКУЛОВА при этом направляю проекты штатов органов НКВД по Зап[адной] Украине составленные ОК НКВД УССР по представлению начальников отделов Наркомата.

При составлении проектов штатов мы учли, что на территории Западной Украины, в данный момент сложилась своеобразная обстановка; когда капиталистические классы не ликвидированы, в наличии капиталистическое частнособственническое хозяйство, продолжают легально и нелегально существовать контрреволюционные всевозможных направлений и ориентаций политические партии и группировки и, наконец, большая насыщенность этой местности контрреволюционными элементами (работники польской разведки, жандармерии и полиции, офицерство, помещики, кулаки, польское духовенство и т. п.).

В это же время очевидно что партийные и комсомольские организации на местах отсутствуют, органы Сов. власти еще не созданы, а после своей организации потребуют активного оперативного обслуживания и охраны.

Одновременно, мы приняли во внимание, что предстоящая ликвидация капиталистических элементов, в частности помещиков и кулачества, при малочисленности рабочего класса и неорганизованности беднейшего и среднего крестьянства, обострит внутрикласовую борьбу и потребует от органов НКВД напряженной и активной оперативной работы.

Мы учитываем, что в начале неизбежны активные проявления контрреволюционных групп и политического бандитизма.

Исходя из этих соображений, мы штаты органов НКВД Западной Украины, хотя бы на первые 2 года, увеличиваем на 50–60%.

Прошу принять во внимание, что Верховным Советом УССР подготавливается указ об организации районов в границах бывших уездов, что

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Написано в розбивку.

Nr 2

Wrzesień 1939, [Kijów]. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa w sprawie zwiększenia etatów NKWD w południowo-wschodnich województwach II RP, okupowanych przez Armię Czerwoną

^{a-b}Ścisłe tajne^{b-a}

^aDo Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
kapitana bezpieczeństwa państwowego^a
^{b-c} tow. SIEROWA^{c-b}

Zgodnie z poleceniem zast[ępcy] *Narkoma* Związku [Sowieckiego], komisarza bezpieczeństwa państwowego 3. rangi tow. MIERKUŁOWA, w załączeniu kieruję projekt stanu etatów organów NKWD na Zach[odniej] Ukrainie, sporządzony przez OK NKWD USRS zgodnie z wnioskiem naczelników oddziałów *Narkomatu*.

Przy układaniu projektu etatów wzięliśmy pod uwagę fakt, że na terytorium Zachodniej Ukrainy w chwili obecnej wytworzyła się osobliwa sytuacja: klasa kapitalistyczna nie została zlikwidowana, [więc] przy wsparciu kapitalistycznej prywatnej własności kontynuują działalność istniejące legalnie i nielegalnie kontrrewolucyjne partie i ugrupowania o najróżniejszych nastawieniach i orientacjach politycznych i, na koniec, ma miejsce ogromne nasycenie tego obszaru przez elementy kontrrewolucyjne (pracownicy polskiego wywiadu, żandarmerii i policji, oficerowie, obszarnicy, kułacy, polskie duchowieństwo itp.).

Jednocześnie na miejscu dał o sobie znać brak organizacji partyjnych i komсомolskich, organy władzy sow[ieckiej] jeszcze nie zostały utworzone, a po ich zorganizowaniu wymagają aktywnej obsługi operacyjnej i ochrony.

Jednocześnie mamy na uwadze, że nadchodząca likwidacja elementów kapitalistycznych, głównie obszarników i kułactwa, w sytuacji gdy klasa robotnicza jest nieliczna, a biedne i średnie chłopstwo niezorganizowane, może zaostrzyć walkę wewnątrzklasową i wymagać od organów NKWD intensywnych i aktywnych działań operacyjnych.

Bierzemy pod uwagę, że na początku wystąpienia grup kontrrewolucyjnych i bandytyzmu politycznego są nieuniknione.

Wychodząc z tych założeń, etaty organów NKWD Zachodniej Ukrainy, chociażby na pierwsze 2 lata, zwiększamy o 50–60%.

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Podkreślono maszynowo.

^{c-c} Zapisano pismem spacjowanym.

оправдывает значительное увеличение штатов н[аших] районных органов в Западной Украине.

По Люблинской области штаты нами составлены сугубо ориентировочные, так как в этой части у ЦК КП(б)У есть особые соображения.

При этом также прилагаю наши соображения о боевом и хозяйственном обеспечении н[аших] органов на Западной Украине.

^{а-б}-Приложение^{-б-а}: По тексту.

^а-Зам. наркома внутренних дел УССР
Капитан государственной безопасности^а
ГОРЛИНСКИЙ¹

«...» сентября 1939 г.

№ ...

во.

ГДА СБУ, ф. 1, спр. 368, арк. 232–234.

Копія, машинопис.

¹ Горлинский Микола Дмитрович (1907–1965); лейтенант ДБ (22 III 1936), капитан ДБ, ст. майор ДБ (14 III 1940 – підвищений із рангу капітана), комісар ДБ (14 II 1943), комісар ДБ 3-го рангу (2 II 1945); генерал-лейтенант (9 VII 1945). У лютому 1935 – листопаді 1936 – начальник Сосницького РВ НКВС Чернігівської обл. У листопаді 1936 – липні 1937 – пом. начальника 2-го відділення СПВ УДБ УНКВС Чернігівської обл.; у липні 1937 – квітні 1938 – оперуповноважений 11-го відділення 4-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; у квітні–жовтні 1938 – оперуповноважений 4-го відділу 1-го управління НКВС СРСР; з 1 XI до 7 XII 1938 – оперуповноважений 2-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з 7 XII 1938 до 22 VIII 1940 – 2-й заст. наркома внутрішніх справ Української РСР; з 22 VIII 1940 до 26 II 1941 – заст. начальника 3-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з 26 II до 1 IV 1941 – заст. начальника 3-го управління НКДБ СРСР; з 1 IV до 31 VII 1941 – начальник 3-го управління НКДБ СРСР; з 31 VII 1941 до 11 VIII 1942 – начальник 3-го управління НКВС СРСР; з серпня 1942 до 7 V 1943 – уповноважений НКВС СРСР у справах боротьби з бандитизмом на північному Кавказі, а також охорони перевалів Кавказького хребта при Північно-кавказькому фронті; з 7 V 1943 до 14 IX 1945 – начальник Управління НКДБ Краснодарського краю; з 14 IX 1945 до квітня 1947 – уповноважений НКВС/МВС та НКДБ/МДБ по Естонській РСР; з 19 VI 1947 до 23 II 1949 – начальник УМДБ по Краснодарському краю; з 23 II до 21 IV 1949 – міністр ДБ Литовської РСР; з 21 IV 1949 до 29 VIII 1951 очолював Управління МДБ у Ленінградській обл.; з 29 VIII до 25 X 1951 – у розпорядженні управління кадрів МДБ СРСР; 25 X 1951 звільнений із органів МДБ; з 29 XII 1951 до 3 VI 1952 – заст. начальника управління Волзького ВТТ; з 3 VI 1952 до 17 III 1953 – заст. начальника управління ВТТ і будівництва № 16 МВС з оперативної роботи у місті Ангарську; з 17 III 1953 до 17 III 1954 – начальник 5-го управління МВС СРСР; з 17 III до 28 VI 1954 – у розпорядженні Управління кадрів КДБ при РМ СРСР; 28 VI 1954 – звільнений із КДБ за службовою невідповідністю; з 1957 – на пенсії. *Петров Н.В., Кто руководил органами госбезопасности. 1941–1954. Справочник. – Москва, 2010. – С. 303–304.*

Proszę wziąć pod uwagę, że Rada Najwyższa USRS przygotowuje dekret o zorganizowaniu rejonów w granicach byłych powiatów, co tłumaczy znaczne powiększenie etatów n[aszych] organów rejonowych w Zachodniej Ukrainie.

W obwodzie lubelskim sporządzony przez nas stan etatów jest tylko orientacyjny, ponieważ w tej kwestii KC KP(b)U ma specjalne plany.

Dołączam także naszą opinię o wojskowym i gospodarczym zabezpieczeniu n[aszych] organów na Zachodniej Ukrainie.

^{a-b}-Załącznik^{b-a}: jak w tekście.

^a-Zast[ępc]a *Narkoma* Spraw Wewnętrznych USRS
kapitan bezpieczeństwa państwowego^a
GORLINSKIJ¹

„...” września 1939 r.

Nr ...

wo.

HDA SBU, f. 1, spr. 368, k. 232–234.

Kopia, maszynopis.

¹ Nikołaj Dmitrijewicz Gorlinskij (1907–1965); lejtn. bezp. państw. (22 III 1936), kpt. bezp. państw., st. major bezp. państw. (14 III 1940 – awansowany z kapitana), komisarz bezp. państw. (14 II 1943), komisarz bezp. państw. 3. rangi (2 II 1945), gen.-lejtn. (9 VII 1945). Od lutego 1935 do listopada 1936 naczelnik Sośnickiego RO NKWD Obwodu Czernihowskiego; od listopada 1936 do lipca 1937 pom. naczelnika 2. Wydziału SPO UGB UNKWD Obwodu Czernihowskiego; od lipca 1937 do kwietnia 1938 pełnomocnik operacyjny 11. Wydziału 4. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od kwietnia do października 1938 pełnomocnik operacyjny 4. Oddziału 1. Zarządu NKWD ZSRS; od 1 XI do 7 XII 1938 pełnomocnik operacyjny 2. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 7 XII 1938 do 22 VIII 1940 II zca ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS; od 22 VIII 1940 do 26 II 1941 zca naczelnika 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 26 II do 1 IV 1941 zca naczelnika 3. Zarządu NKGB ZSRS; od 1 IV do 31 VII 1941 naczelnik 3. Zarządu NKGB ZSRS; od 31 VII 1941 do 11 VIII 1942 naczelnik 3. Zarządu NKWD ZSRS; od sierpnia 1942 do 7 V 1943 pełnomocnik NKWD ZSRS ds. BB na Północnym Kaukazie i w ochronie przepraw przez góry Frontu Północno-Kaukaskiego; od 7 V 1943 do 14 IX 1945 naczelnik UNKGB Kraju Krasnodarskiego; od 14 IX 1945 do kwietnia 1947 pełnomocnik NKWD/MWD i NKGB/MGB ZSRS w Estońskiej SRS; od 19 VI 1947 do 23 II 1949 naczelnik UMGB Kraju Krasnodarskiego; od 23 II do 21 IV 1949 minister bezp. państw. Litewskiej SRS; od 21 IV 1949 do 29 VIII 1951 naczelnik UMGB Obwodu Leningradzkiego; od 29 VIII do 25 X 1951 w dyspozycji Zarządu Kadr MGB ZSRS; zwolniony z MGB 25 X 1951; od 29 XII 1951 do 3 VI 1952 zca naczelnika Zarządu Wołżskiego ITŁ; od 3 VI 1952 do 17 III 1953 zca ds. pracy operacyjnej naczelnika Zarządu ITŁ i Budowy nr 16 MWD w Angarsku; od 17 III 1953 do 17 III 1954 naczelnik 5. Zarządu MWD ZSRS; od 17 III do 28 VI 1954 w dyspozycji Zarządu Kadr KGB przy SM ZSRS; zwolniony z KGB 28 VI 1954 z powodu „braku kwalifikacji”; od 1957 na emeryturze. N.W. Pietrow, *Kto rukowodil organami gosbiezopasnosti. 1941–1954. Sprawozdanie*, Moskwa 2010, s. 303–304.

№ 3

22 жовтня 1939, Львів. Висновок помічника військового прокурора Українського фронту В. Лукашевича та слідчого УНКВС УРСР І. Новікова про результати розслідування обставин розстрілу польських поліцейських у м. Золочів

^а-Совершенно секретно^{-а}
экз. № ^б-1^{-б}

^{а-в-г}-Заключение^{-г-в-а}

1939 года, октября 22 дня, гор. Львов

Мы – Пом. Военного Прокурора Украинского фронта – Военный Юрист 3 ранга ЛУКАШЕВИЧ В.И. и Следователь УНКВД УССР – Старший Политрук НОВИКОВ И.В., по поручению Наркома Внутренних Дел Украины – Комиссара Госбезопасности 3 ранга тов. СЕРОВА и Военного Прокурора Украинского фронта – Бригвоенюриста т. НОСОВА, произвели расследование о расстреле 10 должностных лиц полиции бывш. государства, в г. Золочеве и установили следующее:

В ночь с 21 по 22 сентября 1939 г. в г. Злочеве на территории местной тюрьмы нач. ОО НКВД 2 к[авалеристского] к[орпуса] – лейтенантом Госбезопасности КОБЕРНЮК Климом Амбросьевичем, совместно со своим заместителем МАЛЬЦЕВЫМ Иваном Матвеевичем, в присутствии Военного Прокурора 2-го к[авалеристского] к[орпуса] – Военного Юриста 1 ранга ИЛЬИЧЕВА Ивана Ивановича и Председателя Военного Трибунала того же корпуса – Военного Юриста 3 ранга МЕЛЬНИЧЕНКО Федора Андреевича, без следствия и суда было расстреляно 10 человек.

Как установлено следствием, 7 чел. из 10 расстрелянных действительно являлись должностными лицами полиции бывш. польского государства, а именно:

1. ЧАЙКОВСКИЙ В.Я.¹ – б. комиссар следственной части тайной полиции г. Злочева;

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Вписано від руки.

^{в-в} Підкреслено машинописним способом.

^{г-г} Написано в розбивку.

¹ Чайківський Владислав (нар. 22 VI 1896); інспектор ДП, керівник Слідчого відділу Поліції. *Польське підпілля 1939–1941. – Львів–Коломия–Стрий–Золочів. / Упоряд. Гайовнічек З. та ін. // Польща та Україна у тридцятих–сорокових роках ХХ століття. Невідомі документи з архівів спеціальних служб. – Т. 1. – Варшава–Київ, 1998. – С. 122, 134; Litwiński R., Skutki działań wojennych w 1939 r. dla policji w Małopolsce Wschodniej // Dzieje Najnowsze. – Т. 39. – 2007. – № 2. – С. 88; Wybór dokumentów do agresji 17.9.1939. – Ч. 5. – Упоряд. Grzelak Cz. // Wojskowy Przegląd Historyczny. – 1994. – № 1/2. – С. 205; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [доцтун 15 I 2018].*

Nr 3

22 października 1939, Lwów. Notatka pomocnika prokuratora wojskowego Frontu Ukraińskiego Łukaszewicza i sędziego śledczego UNKWD USRS Nowikowa dotycząca dochodzenia w sprawie rozstrzelania urzędników administracji państwowej w Złoczowie

^{a-}Ściśle tajne^{-a}
egz. nr ^{b-}1^{-b}

^{a-c-d-}Opinia^{-d-c-a}

1939 rok, dnia 22 października, mias[to] Lwów

My – pom[ocnik] Prokuratora Wojskowego Frontu Ukraińskiego – prawnik wojskowy 3. rangi ŁUKASZEWICZ W.I. i sędzia śledczy UNKWD USRS – starszy politruk NOWIKOW I.W., na polecenie *narkoma* spraw wewnętrznych Ukrainy – komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi tow. SIEROWA i prokuratora wojskowego Frontu Ukraińskiego – wojsk[owego] prawnika bryg[ady] t[owarzysza] NOSOWA, przeprowadziliśmy dochodzenie w sprawie rozstrzelania 10 funkcjonariuszy policji był[ego] państwa w m. Złoczowie i ustaliliśmy, co następuje:

W nocy z 21 na 22 września 1939 r. w m. Złoczowie na terenie miejscowego więzienia nacz[elnik] OO NKWD 2. K[orpusu] K[awalerii] – lejtnant bezpieczeństwa państw[owego] KOBIERNIUK Klim Ambrosjewicz, wraz ze swym zastępcą MALCEWEM Iwanem Matwiejewiczem, w obecności prokuratora wojskowego 2. K[orpusu] K[awalerii] – prawnika wojskowego 1. rangi ILJICZEWA Iwana Iwanowicza i przewodniczącego Trybunału Wojskowego tegoż korpusu – prawnika wojskowego 3. rangi MIELNICZENKI Fiodora Andriejewicza, bez śledztwa i sądu rozstrzelali 10 osób.

Jak ustalono w śledztwie, 7 os[ób] z 10 rozstrzelanych rzeczywiście okazało się funkcjonariuszami policji był[ego] państwa polskiego, a mianowicie:

1. CZAJKOWSKIJ W.J.¹ – b[yły] komisarz jednostki śledczej tajnej policji m. Złoczowa;

^{a--a} Zapisano wersalikami.

^{b--b} Wpisano odręcznie.

^{c--c} Podkreślono maszynowo.

^{d--d} Zapisano pismem spacjowanym.

¹ Władysław Czajkowski (ur. 22 VI 1896); aspirant PP, kierownik Wydziału Śledczego. *Polskie podziemie 1939–1941. Lwów, Kołomyja, Stryj, Złoczów*, red. Z. Gajowniczek i in., Warszawa–Kijów 1998 („Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku. Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych”, t. 1), s. 123, 135; R. Litwiński, *Skutki działań wojennych w 1939 r. dla policji w Małopolsce Wschodniej*, „Dzieje Najnowsze” 2007, t. 39, nr 2, s. 88; *Wybór dokumentów do agresji 17.9.1939*, cz. 5, oprac. Cz. Grzelak, „Wojskowy Przegląd Historyczny” 1994, nr 1/2, s. 205; <https://plus.nton.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [dostęp 15 I 2018].

2. ДАНЧУК В.Я.² – б. комиссар полиции г. Злочева;
3. ВИНОВИЦКИЙ Л.Ю.³ – б. сержант следственной части полиции г. Злочева;
4. КЛИМЕЦКИЙ В.В.⁴ – б. начальник тюрьмы г. Злочева;
5. КУЧМИРОВСКИЙ К.В.⁵ – б. пом. начальника тюрьмы г. Злочева;
6. ЛУКАШЕВСКИЙ М.С.⁶ – б. вице-прокурор г. Злочева;
7. ПЛАХТА Я.П.⁷ – б. староста Злочевского повята.

Должности вышеуказанных лиц установлены путем сбора документов, удостоверяющих их личности и опроса свидетелей в период с 20–21 октября с. г.

Что касается 3-х остальных одновременно расстрелянных, установить их бывшее должностное положение не представляется возможным, так как никаких документов, удостоверяющих их личности – нет. По объяснению нач. ОО НКВД 2 кавкорпуса т. КОБЕРНЮК, трое расстрелянных им, будучи должностными лицами полиции разных районов бывш. польского государства, являлись:

1. ШУЛИК Каспер⁸ – б. капрал тайной полиции;

² Данчук Владислав – комісар ДП, Золочівський повітовий комендант. *Польське підпілля 1939–1941. Львів...* – С. 136; *Litwiński R.* – цит. праця; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [доцмун 15 I 2018].

³ Прав. Віновецький Леон с. Юзефа (нар. 26 VIII 1901 у Вудзині Бидгощського повіту); ст. пост. ДП. „*Monitor Polski. Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej*” (далі – МР). – № 42. – 27 IV 1948. – S. 4; *Польське підпілля 1939–1941. Львів...* – С. 122, 136; *Litwiński R.* – цит. праця; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [доцмун 15 I 2018].

⁴ Клімецький Владислав (нар. в 1883) – комісар ТО, начальник золочівської тюрми. *Польське підпілля 1939–1941. Львів...* – С. 136; *Grzelak Cz., Kresy w czerwieni. Agresja Związku Sowieckiego na Polskę w 1939 roku.* – Warszawa, 1998. – S. 496–497; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692>; file:///C:/DOCUME~1/Admin/USTAWI~1/Temp/lista_nazwisk_odczytana_przez_dyrektora_generalnego_sluzby_wieziennej.pdf [доцмун 17 II 2018]; <http://www.hrono.ru/sobyti/1900war/1939pol2e.php> [доцмун 13 IV 2018].

⁵ Кучмеровський або Кучміровський Казімеж с. Войцежа (нар. у 1892), комісар ТС, заст. начальника золочівської тюрми. *Польське підпілля 1939–1941. Львів...* – С. 136; *Grzelak Cz., Kresy w czerwieni...*; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [доцмун 15 I 2018]; file:///C:/DOCUME~1/Admin/USTAWI~1/Temp/lista_nazwisk_odczytana_przez_dyrektora_generalnego_sluzby_wieziennej.pdf [доцмун 17 II 2018]; <http://www.hrono.ru/sobyti/1900war/1939pol2e.php> [доцмун 13 IV 2018].

⁶ Лукашевський Міхал; у 1939 – заст. прокурора Окружного суду у Золочеві. *Польське підпілля 1939–1941. Львів...* – С. 136; *Kalendarz Informator Sądowy na 1939 rok.* / Упоряд. Kirki-czenko J., Krackiewicz M., Rudzisz K. – Warszawa. – S. 185 (електр. версія: <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Kalendarz+Informator+S%C4%85dowy+na+1939+rok> [доцмун 21 VI 2020]); <http://www.hrono.ru/sobyti/1900war/1939pol2e.php> [доцмун 13 IV 2018]; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [доцмун 26 II 2018].

⁷ Плахта Ян, з 1934 до вересня 1937 – голова Золочівського повіту, потім голова Чортківського повіту, у червні 1939 – знову голова Золочівського повіту. *Польське підпілля 1939–1941. Львів...* – С. 136; *Grzelak Cz., Kresy w czerwieni...*; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-zloczowski-garnizon,12116282> [доцмун 16 II 2018]; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [доцмун 15 I 2018].

⁸ Шулік К., пшод. ДП. *Польське підпілля 1939–1941. Львів...* – С. 136; *Litwiński R.* – цит. праця; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [доцмун 15 I 2018].

2. DANCZUK W.J.² – b[yły] komisarz policji m. Złoczowa;
3. WINOWICKIJ L.J.³ – b[yły] sierżant jednostki śledczej policji m. Złoczowa;
4. KLIMIECKIJ W.W.⁴ – b[yły] naczelnik więzienia m. Złoczowa;
5. KUCZMIROWSKIJ K.W.⁵ – b[yły] pom[ocnik] naczelnika więzienia m. Złoczowa;
6. ŁUKASZEWSKIJ M.S.⁶ – b[yły] wiceprokurator m. Złoczowa;
7. PŁACHTA J.P.⁷ – b[yły] starosta powiatu złoczowskiego.

Stanowiska powyższych osób ustalono na podstawie zgromadzonych dokumentów, stwierdzających ich tożsamość i przesłuchania świadków w dniach 20–21 października br.

Jeśli chodzi o trzech pozostałych rozstrzelanych, ustalenie ich byłego statusu służbowego nie jest możliwe, ponieważ brakuje dokumentów stwierdzających ich tożsamość. Według wyjaśnień nacz[elnika] OO NKWD 2. Korpusu Kaw[alerii] t[owarzysza] KOBIERNIUKA, trzech rozstrzelanych przez niego [ludzi] było funkcjonariuszami policji różnych rejonów był[ego] państwa polskiego:

1. SZULIK Kaspier⁸ – b[yły] kapral tajnej policji;

² Władysław Dańczuk, komisarz PP, komendant powiatowy złoczowski. *Polskie podziemie 1939–1941. Lwów...*, s. 137; R. Litwiński, *op. cit.*; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [dostęp 15 I 2018].

³ Właśc. Leon Winowiecki s. Józefa (ur. 26 VIII 1901 w Wudzynie, pow. bydgoski); st. posterunkowy PP „Monitor Polski. Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej” (dalej MP), 1948, nr 42, s. 4; *Polskie podziemie 1939–1941. Lwów...*, s. 123, 137; R. Litwiński, *op. cit.*; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [dostęp 15 I 2018].

⁴ Władysław Klimecki (ur. w 1883); komisarz SW, naczelnik złoczowskiego więzienia. *Polskie podziemie 1939–1941. Lwów...*, s. 137; Cz. Grzelak, *Kresy w czerwieni. Agresja Związku Sowieckiego na Polskę w 1939 roku*, Warszawa 1998, s. 496–497; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [dostęp 15 I 2018]; file:///C:/DOCUME~1/Admin/USTAWI~1/Temp/lista_nazwisk_odczytana_przez_dyrektora_generalnego_sluzby_wiezionej.pdf [dostęp 17 II 2018]; <http://www.hrono.ru/soby/1900war/1939pol2e.php> [dostęp 13 IV 2018].

⁵ Kazimierz Kuczmirowski lub Kuczmirowski s. Wojciecha (ur. w 1892); komisarz SW, zca naczelnika więzienia złoczowskiego. *Polskie podziemie 1939–1941. Lwów...*, s. 137; Cz. Grzelak, *Kresy w czerwieni...*; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [dostęp 15 I 2018]; file:///C:/DOCUME~1/Admin/USTAWI~1/Temp/lista_nazwisk_odczytana_przez_dyrektora_generalnego_sluzby_wiezionej.pdf [dostęp 17 II 2018]; <http://www.hrono.ru/soby/1900war/1939pol2e.php> [dostęp 13 IV 2018].

⁶ Michał Łukaszewski, w 1939 zca prokuratora Sądu Okręgowego w Złoczowie. *Polskie podziemie 1939–1941. Lwów...*, s. 137; Kalendarz Informator Sądowy na 1939 rok, oprac. J. Kirkczenko, M. Kraczkiewicz, K. Rudzisz, Warszawa, s. 185 (wersja elektr.: <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Kalendarz+Informator+S%C4%85dowy+na+1939+rok> [dostęp 21 VI 2020]); <http://www.hrono.ru/soby/1900war/1939pol2e.php> [dostęp 13 IV 2018]; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [dostęp 26 II 2018].

⁷ Jan Płachta, od 1934 do września 1937 starosta pow. złoczowskiego, następnie starosta pow. czortkowskiego, w czerwcu 1939 ponownie starosta złoczowski. *Polskie podziemie 1939–1941. Lwów...*, s. 137; Cz. Grzelak, *Kresy w czerwieni...*; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-zloczowski-garnizon,12116282> [dostęp 16 II 2018]; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [dostęp 15 I 2018].

⁸ K. Szulik, przodownik PP. *Polskie podziemie 1939–1941. Lwów...*, s. 137; R. Litwiński, *op. cit.*; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [dostęp 15 I 2018].

2. ТРОЗДОВСКИЙ Т.Ю.⁹ – б. сержант тайной полиции;
3. ЧВИКЛИНСКИЙ Л.¹⁰ – б. капрал тайной полиции.

Однако подтвердить это какими-либо документальными данными, а равно установить, в каких именно районах бывш. Польши находились на службе эти лица – не представляется возможным, т. к. по объяснению тов. КОБЕРНЮКА, при опросе им названных лиц после задержания, были записаны лишь установочные данные, но не в форме анкет за подписью допрашиваемых, а в произвольной черновой записи, которая им не сохранена.

Кроме того, по его же объяснению, в момент опроса и перед расстрелом документы указанных лиц не изымались, не проверялись и личные обыски всех подлежащих расстрелу не производились. Никаких данных о 10 расстрелянных в тюрьме г. Злочева не имеется.

Вследствие того, что с момента расстрела прошло 30 дней, а также неопределенности нахождения при расстрелянных личных документов, вскрытие могил нецелесообразно.

Постановление о расстреле 10 чел., датированное 21.IX.[19]39 г., было составлено и подписано т. КОБЕРНЮК задним числом, т. е. спустя 2–3 дня после расстрела и доклада об этом нач. ОО НКВД Украинского фронта т. МИХЕЕВУ и по требованию последнего.

Признавая себя виновным в подлоге, выразившемся в составлении задним числом постановления о расстреле 10 чел. в г. Злочеве и в том, что на всех расстрелянных им не были составлены протоколы допросов и даже анкеты, тов. КОБЕРНЮК показал, что указания о применении расстрела без суда и следствия он получил от нач. ОО НКВД Украинского фронта – майора Госбезопасности тов. МИХЕЕВА и что на расстрел этих лиц дали свое согласие Военный Прокурор т. ИЛЬИЧЕВ и Председатель Военного Трибунала т. МЕЛЬНИЧЕНКО.

Тов. МИХЕЕВ в своих письменных объяснениях на имя Наркома НКВД УССР тов. СЕРОВА категорически отрицает то, что, якобы, он давал санкцию на расстрел к-р элементов без суда и следствия, одновременно объясняя, что допускал возможность расстрела решением Военного Совета без суда при условии чрезвычайной важности.

В этих объяснениях тов. МИХЕЕВ пишет: «Не могу вспомнить, ссылался ли я на Военный Совет фронта, однако не исключена возможность, что я мог сказать, что Военный Совет требует решительных мер в вышеназванных случаях, ибо т. т. ХРУЩОВ и ТИМОШЕНКО¹¹ ставили резко передо

⁹ Прав. Дроздовский Т., ст. пшод. ДП. *Польське підпілля 1939–1941. Львів... – С. 136; Litwiński R. – цит. праця; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [доступ 15 I 2018].*

¹⁰ Цвіклінський Л., пшод. ДП. *Польське підпілля 1939–1941. Львів... – С. 136; Litwiński R. – цит. праця; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [доступ 15 I 2018].*

¹¹ Тимошенко Семен Костянтинович (1895–1970); маршал Радянського Союзу (7 V 1940). З 1918 у РСЧА, брав участь у польсько-радянській війні (командував 6-ою Кавалерійською дивізією). У вересні 1939 командував Українського фронту; з травня 1940 до липня 1941 – на посаді

2. TROZDOWSKIJ T.J.⁹ – b[ły] sierżant tajnej policji;

3. CZWIKLINSKI L.¹⁰ – b[ły] kapral tajnej policji.

Jednak potwierdzenie tego jakimikolwiek danymi z dokumentów, tak samo jak ustalenie, w jakich rejonach był[ej] Polski służyły te osoby – nie wydaje się możliwe, p[onieważ] według wyjaśnień tow. KOBIERNIUKA, podczas przesłuchania przez niego wymienionych ludzi po zatrzymaniu, zapisano tylko podstawowe dane, ale nie w formie ankiet z podpisem przesłuchiwanym, tylko jako swobodny zapis, którego nie zachowano.

Poza tym, według jego wyjaśnień, w chwili przesłuchania i przed rozstrzelaniem dokumenty wymienionych ludzi nie zostały skonfiskowane, i nie przeprowadzono u wszystkich podlegających rozstrzelaniu rewizji osobistej. Nie ma żadnych informacji o 10 rozstrzelanych w więzieniu m. Złoczów.

W związku z tym, że od chwili rozstrzelania minęło 30 dni i że nie ma pewności znalezienia przy rozstrzelanych dokumentów osobistych, ekshumacja jest bezcelowa.

[Pisemna] decyzja o rozstrzelaniu 10 lu[dzi], datowana na 21 IX [19]39 r., została sporządzona i podpisana przez t[owarzysza] KOBIERNIUKA po pewnym czasie, tzn. po upływie 2–3 dni od rozstrzelania i przedstawiona nacz[elnikowi] OO NKWD Frontu Ukraińskiego t[owarzyszowi] MICHIEJEWOWI na jego żądanie.

Przyznając się do przestępstwa fałszerstwa, polegającego na sporządzeniu antydatowanej decyzji o rozstrzelaniu 10 os[ób] w m. Złoczowie i na tym, że na wszystkie rozstrzelane przez niego [osoby] nie sporządzono protokołów przesłuchań, a nawet kwestionariuszy, tow. KOBIERNIUK zeznał, że wytyczne dotyczące rozstrzelania bez sądu i śledztwa otrzymał od nacz[elnika] OO NKWD Frontu Ukraińskiego – majora bezpieczeństwa państw[owego] tow. MICHIEJEWWA i że na rozstrzelanie tych osób wydali zgodę prokurator wojskowy t[owarzystw] ILJICZEW i przewodniczący Trybunału Wojskowego t[owarzystw] MIELNICZENKO.

Tow. MICHIEJEW w swoich pisemnych wyjaśnieniach [skierowanych] do *narkoma* NKWD USRS tow. SIEROWA kategorycznie zaprzecza, że rzekomo wyraził zgodę na rozstrzelanie elementów k-r bez sądu i śledztwa, jednocześnie tłumacząc, że dopuszczał możliwość rozstrzelania bez sądu w nadzwyczajnych okolicznościach na podstawie decyzji Rady Wojskowej.

W wyjaśnieniach tych tow. MICHIEJEW pisze: „Nie mogę sobie przypomnieć, czy powoływałem się na Radę Wojskową Frontu, jednak nie wykluczam możliwości, że mogłem powiedzieć, iż Rada Wojskowa wymaga stanowczych działań w wyżej wymienionych przypadkach, gdyż t[owarzystw] CHRUSZCZOW

⁹ Właśc. T. Drozdowski, st. przodownik PP. *Polskie podziemie 1939–1941. Lwów...*, s. 137; R. Litwiński, *op. cit.*; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [dostęp 15 I 2018].

¹⁰ L. Ćwikliński, przodownik PP. *Polskie podziemie 1939–1941. Lwów...*, s. 137; R. Litwiński, *op. cit.*; <https://plus.nto.pl/magazyn/a/moje-kresy-cmentarz-w-zloczowie,12166692> [dostęp 15 I 2018].

мной вопрос – почему никого не арестовываете и не расстреливаете. Хотя бы раз доложили, что расстреляли пару мерзавцев и т. д.» (объяснительная записка т. МИХЕЕВА от 2.X.[19]39 г.).

Данное объяснение т. МИХЕЕВА в части того, что им не давались установки на расстрел без суда и следствия подтверждается также объяснением нач. ОО НКВД 6 армии т. ВЯЗЕМСКОГО, в состав которой входил кавкорпус (л[ичное] д[ело] № ...).

Военный Прокурор 2 к[авалеристского] к[орпуса] – Военный Юрист 1 ранга ИЛЬИЧЕВ И.И. и Председатель ВТ того же корпуса – Военный Юрист 3 ранга МЕЛЬНИЧЕНКО Ф.А. по показаниям т. КОБЕРНЮК были предупреждены о предстоящем расстреле утром 21.IX.[19]39 г. и вторично в 18 часов этого же дня. Как показывает КОБЕРНЮК, со стороны ИЛЬИЧЕВА и МЕЛЬНИЧЕНКО никаких возражений в части расстрела и соответствующих указаний по оформлению документов (протоколов допроса и т. п.) не было.

ИЛЬИЧЕВ и МЕЛЬНИЧЕНКО присутствовали вместе с КОБЕРНЮК при расстреле 6 чел., а затем ушли.

ИЛЬИЧЕВ не отрицает, что он был предупрежден заранее о предстоящем расстреле и свою бездеятельность в части предупреждения незаконного расстрела объясняет тем, что он был дезориентирован нач. ОО НКВД 2 к[авалеристского] к[орпуса] КОБЕРНЮК, считая, что санкцию на расстрел без суда и следствия последний получил от вышестоящих органов.

Одновременно ИЛЬИЧЕВ заявляет о том, что он возражал против расстрела вице-прокурора ЛУКАШЕВСКОГО и требовал от КОБЕРНЮК оснований и что, якобы, КОБЕРНЮК на это ему ответил: «Основание и материалы для расстрела этих лиц у него есть». Данное объяснение ИЛЬИЧЕВА, КОБЕРНЮК категорически отрицает.

МЕЛЬНИЧЕНКО заявляет о том, что он о предстоящем расстреле узнал случайно, выйдя около 1 час ночи во двор тюрьмы и признает себя виновным в том, что не принял никаких мер предотвращения незаконного расстрела, объясняя тем, что перед расстрелом 10 чел. КОБЕРНЮК ему заявил, что, якобы, нач. ОО НКВД Украинского фронта т. МИХЕЕВ приказал арестовать к[онтр]р[еволюционную] верхушку г. Злочева и расстрелять.

^aПом. военного прокурора Украинского фронта
военный юрист 3 ранга^a ЛУКАШЕВИЧ (—)

^aСледователь УНКВД УССР
старший политрук^a НОВИКОВ (—)

наркома оборони СРСР; у 1941–1943 рр. командувач фронтів: Західного, Південно-Західного, Сталінградського, Північно-Західного.

i TIMOSZENKO¹¹ ostro mnie zapytali: »dlaczego nikogo nie aresztujecie i nie rozstrzelujecie? Chociaż raz byście zameldowali, że rozstrzelaliście paru łajdaków, itd.«” (pisemne wyjaśnienie t[owarzysza] MICHIEJEW z 2 X [19]39 r.).

Wyjaśnienie t[owarzysza] MICHIEJEW w tej części, że nie wydał polecenia rozstrzelania bez sądu i śledztwa, znajduje potwierdzenie w wyjaśnieniach nacz[elnika] OO NKWD 6. Armii t[owarzysza] WIAZIEMSKIEGO, w skład której wchodził korpus kaw[alerii] (a[akta] o[sobowe] nr ...).

Prokurator wojskowy 2. K[orpusu] K[awalerii] – prawnik wojskowy 1. rangi ILJICZEW I.I. i przewodniczący WT tegoż korpusu – prawnik wojskowy 3. rangi MIELNICZENKO F.A., według zeznań t[owarzysza] KOBIERNIUKA, zostali uprzedzeni o mającym się odbyć rozstrzelaniu rankiem 21 IX [19]39 r. i ponownie o godz. 18 tegoż dnia. Jak zeznaje KOBIERNIUK, ze strony ILJICZEWA i MIELNICZENKI żadnych sprzeciwów w sprawie rozstrzelania i odpowiednich poleceń dotyczących sporządzenia dokumentów (protokołów przesłuchań itp.) nie było.

ILJICZEW i MIELNICZENKO obecni byli wraz z KOBIERNIUKIEM przy rozstrzelaniu sześciu lu[dzi], a następnie odeszli.

ILJICZEW nie zaprzecza, że był wcześniej uprzedzony o mającym nastąpić rozstrzelaniu i swój brak reakcji w sprawie bezprawnego rozstrzelania wyjaśnia tym, że został niedokładnie poinformowany przez nacz[elnika] OO NKWD 2. K[orpusu] K[awalerii] KOBIERNIUKA, sądząc, że zgodę na rozstrzelanie bez sądu i śledztwa ten ostatni otrzymał od organów nadrzędnych.

Jednocześnie ILJICZEW oświadcza, że oponował przeciwko rozstrzelaniu wiceprokuratora ŁUKASZEWSKIEGO i domagał się od KOBIERNIUKA podstaw ku temu i że ponoć KOBIERNIUK na to odpowiedział, że ma on podstawy i materiały [wystarczające do] rozstrzelania tych ludzi. Przedstawionym przez ILJICZEWA wyjaśnieniom KOBIERNIUK kategorycznie zaprzecza.

MIELNICZENKO oświadcza, że o mającym się odbyć rozstrzelaniu dowiedział się przypadkowo, wychodząc około godz. 1 w nocy na podwórze więzienia i przynajmniej do winy, że nie podjął żadnych działań zapobiegających bezprawnemu rozstrzelaniu, tłumacząc to w ten sposób, że przed rozstrzelaniem 10 os[ób] KOBIERNIUK oświadczył mu, że rzekomo nacz[elnik] OO NKWD Frontu Ukraińskiego t[owarzysz] MICHIEJEW rozkazał aresztować k-r wierchuszkę m. Złoczowa i rozstrzelać.

^aPom[ocnik] Prokuratora Wojskowego Frontu Ukraińskiego wojskowy prawnik 3. rangi^a ŁUKASZEWICZ (—)

¹¹ Siemion Konstantinowicz Timoszenko (1895–1970); marszałek Związku Sowieckiego (7 V 1940). Od 1918 w RKKKA, brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej (dca 6. Dywizji Kawalerii). We wrześniu 1939 dca Frontu Ukraińskiego; od maja 1940 do lipca 1941 ludowy komisarz obrony ZSRS; w l. 1941–1943 dca kolejno Frontów: Zachodniego, Południowo-Zachodniego, Stalingradzkiego i Północno-Zachodniego.

Расчет рассылки:

Экз. № 1 – Наркому внутр[енних] дел УССР,

|| № 2 – ВП Укр[аинского] фронта

|| № 3 – в дело.

ГДА СБУ, ф. 1, спр. 370, арк. 191–194.

Оригінал, машинопис.

На першій сторінці документу резолюція: «Есть решение В[оенного] С[овета] Укр[аинского] фронта дело прекратить.

(—) Серов. 26/X-[19]39 г., г. Львов».

^aSędzia śledczy UNKWD USRS
starszy politruk^a NOWIKOW (—)

Do wiadomości:

egz. nr 1 – dla *narkoma* spraw wewn[ętrznych] USRS

|| nr 2 – WP Frontu Ukr[aińskiego]

|| nr 3 – a/a

HDA SBU, f. 1, spr. 370, k. 191–194.

Oryginał, maszynopis.

Na pierwszej stronie dokumentu adnotacja: decyzją WS Frontu Ukr[aińskiego] sprawę przerwać.

(—) Sierow. 26/X-[19]39 r., m. Lwów.

№ 4

30 жовтня 1939, Луцьк. Повідомлення начальника оперативної групи НКВС м. Луцьк Романа Крутова наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову про кількість офіцерів колишньої польської армії, взятих на облік у Волинській області

^а-из г. Луцк^а

^б-Народному комиссару внутренних дел УССР^б

^а-Т. СЕРОВУ^а

На 29.X.1939 г. по области учтено 375 чел. офицеров польской армии.

Из них:

а) офицеров с территории Польши	260 чел.
б) — « — с террит[ории] занятой немцами	115 чел.

По национальности:

а) поляков.....	346 ^в чел.
б) австрийцев	1 «
в) евреев	20 «
г) украинцев.....	6 «
д) русских.....	1 «
е) белорусов	1 «

Нач. ОГ г. ^б-Луцк^б
Ст. л-т г/б КРУТОВ¹

30.X.1939 г.

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано великими літерами.

^в Остання цифра вписана від руки.

¹ Крутов Роман Васильович (1903–1987); майор ДБ (22 I 1942), полковник ДБ (14 II 1943). З 11 III 1939 до 6 IX 1939 – заст. начальника УНКВС Миколаївської обл.; з 6 IX до 1 XII 1939 – начальник УНКВС Луцької (Волинської) обл.; з 1 XII 1939 до 1 III 1941 – начальник УНКВС Рівненської обл.; з 1 III до серпня 1941 – начальник 2-го управління НКДБ УРСР; з 30 I до вересня 1942 – заст. наркома внутрішніх справ УРСР по кадрам; з вересня 1942 до квітня 1943 – у розпорядженні НКВС СРСР; з травня 1943 до березня 1944 – заст. начальника УНКДБ Саратовської обл.; з 10 III до 1 VI 1944 – начальник УНКДБ Жалалабатської обл.; з 1 VI 1944 до 20 VIII 1946 – начальник УНКДБ/УМДБ Ошської обл.; з 20 VIII 1946 до вересня 1947 – т.в.о. начальника УМДБ Станіславської обл.; з 3 XII 1947 до 1 IX 1952 – пом. начальника УМДБ Сталінської обл.; з 24 IX 1952 до 16 III 1953 – начальник відділу «В» УМДБ Сталінської обл.; з 30 III до 30 IX 1953 – заст. начальника УМВС Вінницької обл.; з 30 IX 1953 до 10 IV 1954 – начальник 7-го відділу УМВС Вінницької обл. У резерві з 22 IV 1954, з травня 1954 – на пенсії. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 252–253.*

Nr 4

30 października 1939, Łuck. Meldunek szefa grupy operacyjnej NKWD w Łucku Romana Krutowa dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa w sprawie liczby oficerów Wojska Polskiego, objętych ewidencją w obwodzie wołyńskim

^a-z m. Łucka^a

^b-Do Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS^b

^a-t[owarzysza] Sierowa^a

Na dzień 29 X 1939 r. w obwodzie ustalono 375 oficerów Wojska Polskiego.

W tym:

- a) oficerów z terytorium Polski..... 260 os[ób]
b) – || – z terytor[ium] zajętego przez Niemców 115 – || –

Według narodowości:

- a) Polaków 346^c os[ób]
b) Austriaków 1 os[oba]
c) Żydów 20 os[ób]
d) Ukraińców 6 – || –
e) Rosjan 1 os[oba]
f) Białorusinów 1 – || –

Nacz[elnik] GO m. ^bŁucka^b

St[arszy] l[ejtnan]t b[ezpieczeństwa] p[łańtrowego] KRUTOW¹

30 X 1939 r.

^a-^a Podkreślono maszynowo.

^b-^b Zapisano wersalikami.

^c Ostatnia cyfra wpisana odręcznie.

¹ Roman Wasiljewicz Krutow (1903–1987); major bezp. państw. (22 I 1942), płk bezp. państw. (14 II 1943). Od 11 III 1939 do 6 IX 1939 zca naczelnika UNKWD Obwodu Mikołajowskiego; od 6 IX do 1 XII 1939 naczelnik UNKWD Obwodu Wołyńskiego; od 1 XII 1939 do 1 III 1941 naczelnik UNKWD Obwodu Rówieńskiego; od 1 III 1941 do sierpnia 1941 naczelnik 2. Zarządu NKGB USRS; od 30 I 1942 do września 1942 zca ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS ds. kadr; od września 1942 do kwietnia 1943 w dyspozycji NKWD ZSRS; od maja 1943 do marca 1944 zca naczelnika UNKGB Obwodu Saratowskiego; od 10 III 1944 do 1 VI 1944 naczelnik UNKGB Obwodu Dżalalabadzkiego; od 1 VI 1944 do 20 VIII 1946 naczelnik UNKGB/UMGB Obwodu Oszyńskiego; od 20 VIII 1946 do września 1947 p.o. naczelnika UMGB Obwodu Stanisławskiego; od 3 XII 1947 do 1 IX 1952 pom. naczelnika UMGB Obwodu Stalińskiego; od 24 IX 1952 do 16 III 1953 naczelnik Oddziału „W” UMGB Obwodu Stalińskiego; od 30 III 1953 do 30 IX 1953 zca naczelnika UMWD Obwodu Winnickiego; od 30 IX 1953 do 10 IV 1954 naczelnik 7. Oddziału UMWD Obwodu Winnickiego. 22 IV 1954 przeniesiony do rezerwy, od maja 1954 na emeryturze. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 252–253.

Принял по ВЧ
ст. Л-Т МОРДВИНКИН

*ГДА СБУ, ф. 1, спр. 370, арк. 186.
Копія, машинопис.*

Przyjął WCz
st[arszy] l[ejtnan]t MORDWINKIN

*HDA SBU, f. 1, spr. 370, k. 186.
Kopia, maszynopis.*

№ 5

30 жовтня 1939, Станіславів. Повідомлення начальника оперативної групи НКВС м. Станіславів Сергія Савченка наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову про кількість офіцерів колишньої польської армії, взятих на облік у Станіславській області

^{а-б}-Телефонограма^{б-а}

^а-Народному комиссару внутренних дел^а

^б-Т. СЕРОВУ^б

На 29 октября с. г. по Станиславской области зарегистрировано офицерского состава..... 64 чел.

Из них:

– кадровых офицеров 24 ||

– офицеров запаса 40 ||

По национальности все поляки.

Из них с территории занятой немцами – 2 чел.

30.X.[19]39 г.

^а-Нач. ^аОГ САВЧЕНКО¹

ГДА СБУ, ф. 1, спр. 370, арк. 188.

Копія, машинопис.

^{а-а} *Написано великими літерами.*

^{б-б} *Підкреслено машинописним способом.*

¹ Савченко Сергій Романович (1904–1966); генерал-лейтенант (1945). З травня до 6 XI 1939 – начальник 5-го відділу і заст. начальника Управління прикордонних військ НКВС УРСР; з 6 XI до 4 XII 1939 – начальник УНКВС Станіславської обл.; з 4 XII 1939 до 3 X 1940 – знов начальник 5-го відділу і заст. начальника Управління прикордонних військ НКВС УРСР; з 3 X 1940 до 1 IV 1941 – т.в.о. начальника 5-го відділу УДБ НКВС УРСР; з 1 IV 1941 – заст. наркома ДБ, з 12 VIII 1941 – внутрішніх справ УРСР; з 7 V 1943 – нарком/міністр ДБ УРСР; з серпня 1949 – заст. голови Комітету інформації при МЗС СРСР; з листопада 1951 – начальник 1-го головного управління МДБ СРСР і заст. міністра ДБ СРСР; з березня 1953 – 1-й заст. начальника 2-го головного управління МВС СРСР, з травня – на інших посадах. У лютому 1955 звільнений з органів держбезпеки за службовою невідповідністю. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 371–372; Київ у дні нацистської навали. За документами радянських спецслужб. – Київ–Львів, 2003. – С. 110.*

Nr 5

30 października 1939, Stanisławów. Meldunek szefa grupy operacyjnej NKWD w Stanisławowie Siergieja Sawczenki dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa w sprawie liczby oficerów Wojska Polskiego, objętych ewidencją w obwodzie stanisławskim

^{a-b}-Telefonogram^{b-a}

^a-Do Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych^a

^b-t[owarzysza] SIEROWA^b

Na dzień 29 października br. w obwodzie stanisławskim zarejestrowano kadre oficerską [w liczbie] 64 os[ób]

W tym:

– oficerów służby czynnej 24 os[oby]

– oficerów rezerwy 40 os[ób]

Według narodowości wszyscy Polacy.

W tym z terytorium zajętego przez Niemców – 2 os[oby].

30 X [19]39 r.

^a-Nacz[elnik]^a GO SAWCZENKO¹

HDA SBU, f. 1, spr. 370, k. 188.

Kopia, maszynopis.

^{a-a} *Zapisano wersalikami.*

^{b-b} *Podkreślono maszynowo.*

¹ Siergiej Romanowicz Sawczenko (1904–1966); gen.-lejt. (1945). Od maja do 6 XI 1939 naczelnik 5. Oddziału i zca naczelnika Zarządu Wojsk Pogranicznych NKWD USRS; od 6 XI do 4 XII 1939 naczelnik UNKWD Obwodu Stanisławskiego; od 4 XII 1939 do 3 X 1940 ponownie naczelnik 5. Oddziału i zca naczelnika Zarządu Wojsk Pogranicznych NKWD USRS; od 3 X 1940 do 1 IV 1941 p.o. naczelnika 5. Oddziału UGB NKWD USRS; od 1 IV 1941 zca ludowego komisarza bezp. państw. USRS, od 12 VIII 1941 – spraw wewnętrznych USRS; od 7 V 1943 ludowy komisarz/minister bezp. państw. USRS; od sierpnia 1949 zca Przewodniczącego Komitetu Informacji przy MID ZSRS; od listopada 1951 naczelnik 1. Zarządu Głównego MGB ZSRS i zca ministra bezp. państw. ZSRS; od marca 1953 I zca naczelnika 2. Zarządu Głównego MWD ZSRS, od maja na różnych stanowiskach. W lutym 1955 zwolniony z organów bezp. państw. „z powodu nieodpowiedzialności służbowej”. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 371–372; *Kyjiw u dni nacystśkoji nawały. Za dokumentamy radiańskich spec-służb*, Kyjiw–Lwiw 2003, s. 110.

№ 6

30 жовтня 1939, Тернопіль. Повідомлення начальника оперативної групи НКВС м. Тернопіль Олександра Вадіса наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову про кількість офіцерів колишньої польської армії, взятих на облік у Тернопільській області

^{а-б}Телефонограмма
из г. Тернополь^{-б-а}

^аНародному комиссару внутренних дел^а
^бТ. СЕРОВУ^б

На 29.X.1939 г. по Тернопольской области учтено офицерского состава польской армии по городам:

1. ^а Тернополь ^{-а}		253 чел.
	а) кадровых	25
	б) запаса	228
2. ^а Бережаны ^{-а}		25
	а) кадровых	7
	б) запаса	18
3. ^а Чертков ^{-а}		10
	а) кадровых	4
	б) запаса	6
4. ^а Каменка ^{-а}		2
	а) кадровых	1
	б) запаса	1
5. ^а Злочев ^{-а}		8
	а) кадровых	2
	б) запаса	6
6. ^а Радзехов ^{-а}		17
	а) кадровых	—
	б) запаса	17
7. ^а Трембовля ^{-а}		52
	а) кадровых	15
	б) запаса	37

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

Nr 6
30 października 1939, Tarnopol. Meldunek szefa grupy operacyjnej
NKWD w Tarnopolu Aleksandra Wadisa dla ludowego komisarza
spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa w sprawie liczby
oficerów Wojska Polskiego, objętych ewidencją
w obwodzie tarnopolskim

^{a-b}Telefonogram
z m. Tarnopola^{-b-a}

^aDo Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych^{-a}
^bt[owarzysza] SIEROWA^{-b}

Na dzień 29 X 1939 r. w obwodzie tarnopolskim ustalono kadrę oficerską Wojska Polskiego według miast:

1. ^a Tarnopol ^{-a}		253 os[oby]
	a) służby czynnej	25 os[ób]
	b) rezerwy	228 – –
2. ^a Brzeżany ^{-a}		25 – –
	a) służby czynnej	7 – –
	b) rezerwy	18 – –
3. ^a Czortków ^{-a}		10 – –
	a) służby czynnej	4 os[oby]
	b) rezerwy	6 os[ób]
4. ^a Kamionka ^{-a}		2 os[oby]
	a) służby czynnej	1 os[oba]
	b) rezerwy	1 – –
5. ^a Złoczów ^{-a}		8 os[ób]
	a) służby czynnej	2 os[oby]
	b) rezerwy	6 os[ób]
6. ^a Radziechów ^{-a}		17 – –
	a) służby czynnej	– – –
	b) rezerwy	17 – –
7. ^a Trembowla ^{-a}		52 os[oby]
	a) służby czynnej	15 os[ób]
	b) rezerwy	37 – –

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Podkreślono maszynowo.

8. ^а Броды ^а		26	
	а) кадровых	3	
	б) запаса	23	чел.
9. ^а Залещик[и] ^а		9	
	а) кадровых	1	
	б) запаса	8	
Всього офіцеров кадровых		58	
— — — — запаса		344	

По національності:

а) поляков	327	чел.
б) євреєв	67	
в) українців	9	
г) німців	1	
д) чехів	1	
е) румун	1	^б

Нач. ОГ г. ^аТарнополь^а
Ст. л-т г/б
ВАДИС¹

Передано по ВЧ 30.X.1939 г.

ГДА СБУ, ф. 1, спр. 370, арк. 187.
Копія, машинопис.

^а Загальна кількість офіцерів, поділених на міста (402), не відповідає кількості офіцерів, поділених на національності (406).

² Вадіс Олександр Анатолійович (1906–1968). З 26 VI до 6 XI 1939 – начальник 3-го відділу УДБ УНКВС Кам'янець-Подільської обл.; з 6 XI 1939 до 28 III 1941 – начальник УНКВС Тернопільської обл.; з 15 IV 1941 до 28 VII 1941 – начальник УНКДБ Тернопільської обл.; з 28 VII до 17 XI 1941 – начальник ОВ НКВС 26-ої Армії; з 17 XI 1941 до 4 I 1942 – заст. начальника ОВ НКВС Південно-Західного фронту; з 4 I до 23 IX 1942 – начальник ОВ Брянського фронту; з 23 IX 1942 до березня 1943 – начальник ОВ НКВС Воронежського фронту; з березня до 29 IV 1943 – начальник ОВ НКВС Центрального фронту; у квітні–жовтні 1943 – начальник УКР СМЕРШ Центрального фронту; у жовтні 1943 – лютому 1944 – начальник УКР СМЕРШ Білоруського фронту; з 8 VII 1944 до 25 VI 1945 – начальник УКР СМЕРШ 1-го Білоруського фронту; з травня до 27 VI 1945 – начальник УКР СМЕРШ ГРОВН; з липня 1945 до травня 1946 – начальник УКР СМЕРШ Забайкальсько-Амурського військового округу (ВО); з травня до жовтня 1946 – начальник УКР НКДБ/МДБ Забайкальсько-Амурського ВО; з жовтня 1946 до листопада 1947 – у резерві Управління кадрів МДБ СРСР; з 27 XI 1947 до 3 I 1951 – начальник Головного управління охорони МДБ СРСР на залізничному і водному транспорті; з 3 I до 24 XI 1951 – заст. міністра ДБ УРСР; 24 XI 1951 – звільнений з органів МДБ СРСР; працював у системі Головного управління таборів МВС СРСР. Звільнений з органів МВС СРСР 25 XII 1953. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 122–123.*

8. ^a -Brody ^a	26 – –
a) służby czynnej	3 os[oby]
b) rezerwy	23 – –
9. ^a -Zaleszczyk[i] ^a	9 os[ób]
a) służby czynnej	1 os[oba]
b) rezerwy	8 os[ób]
Łącznie oficerów służby czynnej	58 – –
– – – – rezerwy	344 os[oby]

Według narodowości:

a) Polaków	327 os[ób]
b) Żydów	67 – –
c) Ukraińców	9 – –
d) Niemców	1 os[oba]
e) Czechów	1 – –
f) Rumunów	1 – – ^c

Nacz[elnik] GO m. ^aTarnopol^a
st[arszy] l[ejtnan]t b[ezpieczeństwa] p[łaństwa] WADIS¹

Przekazano WCz 30 X 1939 r.

*HDA SBU, f. 1, spr. 370, k. 187.
Kopia, maszynopis.*

^c Łączna liczba oficerów podzielonych na miasta (402) nie zgadza się z liczbą oficerów podzielonych na narodowości (406).

¹ Aleksandr Anatolijowicz Wadis (1906–1968). Od 26 VI do 6 XI 1939 naczelnik 3. Oddziału UGB UNKWD Obwodu Kamieniecko-Podolskiego; od 6 XI 1939 do 28 III 1941 naczelnik UNKWD Obwodu Tarnopolskiego; od 15 IV 1941 do 28 VII 1941 naczelnik UNKGB Obwodu Tarnopolskiego; od 28 VII do 17 XI 1941 naczelnik OO NKWD 26. Armii; od 17 XI 1941 do 4 I 1942 zca naczelnika OO NKWD Frontu Południowo-Zachodniego; od 4 I do 23 IX 1942 naczelnik WO Frontu Briańskiego; od 23 IX 1942 do marca 1943 naczelnik OO NKWD Frontu Woroneskiego; od marca do 29 IV 1943 naczelnik OO NKWD Frontu Centralnego; od kwietnia do października 1943 naczelnik UKR „Smiersz” Frontu Centralnego; od października 1943 do lutego 1944 naczelnik UKR „Smiersz” Frontu Białoruskiego; od 8 VII 1944 do 25 VI 1945 naczelnik UKR „Smiersz” 1. Frontu Białoruskiego; od maja 1945 do 27 VI 1945 naczelnik UKR „Smiersz” GSOWG; od lipca 1945 do maja 1946 naczelnik UKR „Smiersz” Zabajkalsko-Amurskiego WO; od maja do października 1946 naczelnik UKR NKGB/MGB Zabajkalsko-Amurskiego WO; od października 1946 do listopada 1947 w rezerwie Zarządu Kadr MGB ZSRS; od 27 XI 1947 do 3 I 1951 naczelnik Zarządu Głównego ochrony transportu kolejowego i wodnego MGB ZSRS; od 3 I do 24 XI 1951 zca ministra bezp. państw. USRS; 24 XI 1951 zwolniony z organów MGB ZSRS; pracował w GUŁag MWD ZSRS. Zwolniony z organów MWD ZSRS 25 XII 1953. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 122–123.

№ 7

5 листопада 1939, Москва. Наказ № 001353 заступника наркома внутрішніх справ СРСР Всеволода Меркулова про оперативні заходи по Західній Україні і Західній Білорусі з примірниками формулярів

1187

^{а-б}Сов[ершенно] секретно^{-б-а}

^аПриказ^{-а}

Народного Комиссара Внутренних Дел Союза ССР
за 1939 год

^аСодержание^{-а}:

№ 001353. Об оперативных мероприятиях по Западной Украине и Западной Белоруссии.

№ 001353. 5-го ноября 1939 г., гор. Москва.

^аНКВД союзных, автономных республик, начальникам УНКВД краев и областей, начальникам особых отделов военных округов, начальникам ДТО, начальникам 3 отделов ИТЛ и ИТК, начальникам управлений и отделов НКВД СССР^{-а}

В целях быстреего очищения территории Западной Украины и Западной Белоруссии от враждебных элементов,

^аПриказываю^{-а}:

1. Выявить проходящих по действующим и архивным агентурным и следственным материалам участников троцкистских, белоэмигрантских, националистических, террористических и других к-р организаций, проживающих на территории Западной Украины и Западной Белоруссии.

2. По этим же материалам выявить секретных агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, контрабандистов, работников польских разведывательных и контр-разведывательных органов жандармерии и полиции.

3. На перечисленных в п. п. 1 и 2 лиц составить списки по прилагаемой форме и выслать таковые для оперативного использования Наркому внутренних дел УССР тов. СЕРОВУ и Наркому внутренних дел БССР тов. ЦАНАВА¹.

^{а-а} *Написано великими літерами.*

^{б-б} *Підкреслено машинописним способом.*

¹ Цанава (Джанджгава) Лаврентій Хомич (1900–1955). З 17 XII 1938 до 26 II 1941 – нарком внутрішніх справ БРСР; з 26 II до 31 VII 1941 – нарком ДБ БРСР; з 19 VII до 21 X 1941 – начальник ОВ НКВС Західного фронту; з 21 X 1941 до 19 IV 1943 – заст. начальника Управління ОВ НКВС СРСР; з 10 I 1942 до 6 III 1943 – начальник ОВ Західного фронту; з 6 III до 7 V 1943 – на-

Nr 7

5 listopada 1939, Moskwa. Rozkaz nr 001353 zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa, dotyczący działań operacyjnych na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi wraz ze wzorami formularzy

1187

^{a-b}Ścis[le] tajne^{b-a}

^aRozkaz^a

Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych Związku SRS
1939 rok

^aTreść^a:

Nr 001353. O działaniach operacyjnych na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi.

Nr 001353. 5 listopada 1939 r., mias[to] Moskwa

^aDo NKWD związkowych [i] autonomicznych republik, naczelników UNKWD krajów i obwodów, naczelników specjalnych oddziałów okręgów wojсковych, naczelników DTO, naczelników trzecich oddziałów ITŁ i ITK, naczelników zarządów i oddziałów NKWD ZSRS^a

W celu szybszego oczyszczenia terytoriów Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi z wrogich elementów

^arozkazuję^a:

1. Wykryć występujących w bieżących i archiwalnych materiałach agenturalnych i śledczych członków k-r organizacji trockistowskich, związanych z białą emigracją, nacjonalistycznych, terrorystycznych i innych, zamieszkałych na terytorium Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi.

2. Na podstawie tychże materiałów wykryć tajnych agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli lokali konspiracyjnych, dywersantów, przemytników, pracowników polskich służb wywiadowczych i kontrwywiadowczych, żandarmerii i policji.

3. Sporządzić spisy osób wymienionych w p[unktach] 1 i 2 według załączonego formularza i wysłać je w celu wykorzystania operacyjnego do *narkoma* spraw wewnętrznych USRS tow. SIEROWA i *narkoma* spraw wewnętrznych BSRS tow. CANAWY¹.

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Podkreślono maszynowo.

¹ Ławrientij Chomicz Canawa (Dżandżgawa) (1900–1955). Od 17 XII 1938 do 26 II 1941 ludowy komisarz spraw wewnętrznych BSRS; od 26 II do 31 VII 1941 ludowy komisarz bezp. państw. BSRS; od 19 VII do 21 X 1941 naczelnik OO NKWD Frontu Zachodniego; od 21 X 1941 do 19 IV 1943 zca naczelnika Zarządu OO NKWD ZSRS; od 10 I 1942 do 6 III 1943 naczelnik OO Frontu Zachodniego;

Об исполнении донести.

Заместитель Народного комиссара внутренних дел СССР
В. МЕРКУЛОВ

б-Форма № 1-б
а-б-Сов[ершенно] секретно-б-а
Приложение к приказу НКВД СССР
№ 001353, 1939 г.

а-Список^а № ...
активных участников троцкистских, белоэмигрантских,
националистических, террористических и других к-р организаций,
проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии

№№ п/п	Фамилия, имя, отчество и установочные данные (по алфавиту)	Последний адрес местожительства (к какому году относится)	Сущность компрометирующих материалов	Источник сведений

чальник ОВ НКВС Центрального фронта; з 7 V 1943 до 29 X 1951 – нарком/міністр ДБ БРСР; у 1943–1945 – заст. начальника Центрального штабу партизанського руху; з 11 I до 4 VII 1945 – уповноважений НКВС СРСР 2-го Білоруського фронту; з 29 X 1951 до 14 II 1952 – заст. міністра ДБ СРСР; з 6 XI 1951 до 15 II 1952 – начальник 2-го Головного управління МДБ СРСР. Знятий з посади за допущені «серйозні помилки». За рішенням секретаріату ЦК ВКП(б) від червня 1952 був затверджений на посаду начальника Головної інспекції МВС СРСР, але Політбюро ЦК його не затвердило. Заарештований 4 IV 1953 за рішенням Президії ЦК КПРС. Помер під час слідства. Прізвище Джанджгава у 1938 змінив на Цанава за проханням Берії. За прізвищем Джанджгава обирався до ВР СРСР у 1937. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 431–432.*

O wykonaniu zameldować.

Zastępca Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych ZSRS
W. MIERKUŁOW

^b-Formularz nr 1-^b

^{a-b}-Ściś[le] tajne^{-b-a}

Załącznik do rozkazu NKWD ZSRS
Nr 001353, 1939 r.

^a-Spis^{-a} nr ...

aktywnych członków trockistowskich, białoemigracyjnych, nacjonalistycznych,
terrorystycznych i innych organizacji k-r zamieszkałych
na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi

Lp.	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i> i dane personalne (alfabetycznie)	Ostatni adres miejsca zamieszkania (w którym roku)	Istota kompromitujących materiałów	Źródło informacji

od 6 III do 7 V 1943 naczelnik OO NKWD Frontu Centralnego; od 7 V 1943 do 29 X 1951 ludowy komisarz/minister bezp. państw. BSRs; w l. 1943–1945 zca naczelnika Centralnego Sztabu Ruchu Partyzanckiego; od 11 I do 4 VII 1945 pełnomocnik NKWD ZSRS 2. Frontu Białoruskiego; od 29 X 1951 do 14 II 1952 zca ministra bezp. państw. ZSRS; od 6 XI 1951 do 15 II 1952 naczelnik 2. Zarządu Głównego MGB ZSRS. Usunięty ze stanowiska za dopuszczenie się „poważnych uchybień”. Decyzją Sekretariatu KC WKP(b) z czerwca 1952 zatwierdzony na stanowisko naczelnika Głównej Inspekcji MWD ZSRS, jednak nie uznało tego BP KC. Aresztowany 4 IV 1953 decyzją Prezydium KC KPZS. Zmarł w trakcie śledztwa. Nazwisko Dżandżgawa w 1938 zmienił na Canawa na prośbę Ławrientija Berii. Pod nazwiskiem Dżandżgawa wybrany był do RN ZSRS w 1937. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 431–432.

а-Список-а № ...

агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии

№№ п/п	Фамилия, имя, отчество и установочные данные (по алфавиту)	Последний адрес местожительства (к какому году относится)	Сущность компрометирующих материалов	Источник сведений

ГДА СБУ, ф. 9, спр. 615, арк. 147–147 зв.

Друкарський примірник.

На документі резолюція: «г. Ришаль (?). Срочно проверьте, что есть в архиве и доложите. (—) 19.XI-[19]39 г.»

Чернетка (проект наказу) надрукована без додатку: Śladem zbrodni katyńskiej / oprac. Gajowniczek Z., Jakubowski G., Ticholski J. – Warszawa, 1998. – S. 22; Радянські органи державної безпеки у 1939 – червні 1941 р. Документи ГДА СБ України. – Київ: Видавничий дім «Кисво-Могилянська академія», 2009. – С. 72.

^aSpis^{-a} nr ...

agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli lokali konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich służb wywiadowczych i kontrwywiadowczych zamieszkałych na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi

Lp.	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i> i dane personalne (alfabetycznie)	Ostatni adres miejsca zamieszkania (w którym roku)	Istota kompromitujących materiałów	Źródło informacji

HDA SBU, f. 9, spr. 615, k. 147–147 v.

Druk.

Na dokumencie adnotacja: t[owarzysz] Ryszal (?). Natychmiast sprawdzić, co jest w archiwum i zameldować.

(—) 19.XI-[19]39 r.

Brudnopis (projekt rozkazu) bez załącznika opublikowano w: Śladem zbrodni katyńskiej, oprac. Z. Gajowniczek, G. Jakubowski, J. Tucholski, Warszawa 1998, s. 22; Radianški orhany derżawnoji bezpeky u 1939 – czerwni 1941 r. Dokumenty HDA SB Ukrainy, Kyjiw 2009, s. 72.

№ 8

19 листопада 1939, Москва. Супровідний лист наркома внутрішніх справ СРСР Лаврентія Берії наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві до списків осіб, які підлягають терміновому розшуку й арешту

^а-Сов[ершенно] секретно^{-а}

СССР

Народный комиссариат

внутренних дел

«^б-19^{-б}» ^б-ХІ^{-б} 19^б-39^{-б} г.

№ ^б-5101/Б^{-б}

г. Москва

^а-Народному комиссару внутренних дел УССР
Комиссару госуд[арственной] безопасности
3 ранга^{-а}

^в-ТОВ. ^г-СЕРОВУ^{-г}

гор. ^а-Киев^{-а-в}

^а-Народному комиссару внутренних дел БССР
Комиссару госбезопасности 3 ранга^{-а} [!]

^в-ТОВ. ^г-ЦАНАВА^{-г}

гор. ^а-Минск^{-а-в}

Направляю при этом в переводе с польского языка следующие документы, обнаруженные в материалах польской разведки и польской полиции, полученных из Западной Украины и Западной Белоруссии.

1. Список агентов разведки бригады № 1 на 36 чел.
2. Список офицеров Следуправления гор. Варшавы на 26 чел.
3. Список недействующих осведомителей госуд[арственной] полиции железнодорож[ной] ст. Олехновичи Молодечненского уезда, на 27 чел.
4. Список членов ОУН на 45 чел.
5. Список агентов экспозитуры № 4 на 21 чел.
6. Список отделов и рефератов полиции Новогрудского воеводства на 15 чел.

– Всего на 170 чел.

Предлагаю немедленно принять меры розыска и ареста поименованных в списках лиц.

Об аресте и ходе следствия донесите.

^а-^а Написано великими літерами.

^б-^б Вписано від руки.

^в-^в Підкреслено машинописним способом.

^г-^г Написано в розбивку.

Nr 8

19 listopada 1939, Moskwa. Pismo ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy informujące o przesłaniu spisów poszukiwanych osób, z poleceniem ich aresztowania

^{a-}Ściś[le] tajne^a

ZSRS
Ludowy Komisariat
Spraw
Wewnętrznych
„^{b-}19-^{b-}” ^{b-}XI-^{b-}
19^{b-}-39^{b-} r.
Nr ^{b-}5101/B-^{b-}
m. Moskwa

^{a-}Do Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^a
^{c-}tow. ^{d-}SIEROWA^{d-}
mias[to] ^{a-}Kijów^{a-c}

^{a-}Do Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych BSRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^a [!]
^{c-}tow. ^{d-}CANAWY^{d-}
mias[to] ^{a-}Mińsk^{a-c}

Niniejszym przesyłam w przekładzie z języka polskiego następujące dokumenty, odnalezione w materiałach polskiego wywiadu i polskiej policji, otrzymane z Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi.

1. Spis agentów wywiadu brygady nr 1 obejmujący 36 os[ób].
2. Spis oficerów Urzędu Śled[czego] mias[ta] Warszawy obejmujący 26 os[ób].
3. Spis uśpionych informatorów Policji Państw[owej] st[acji] kolejowej Olechnowicze, powiat mołodecki, obejmujący 27 os[ób].
4. Spis członków OUN obejmujący 45 os[ób].
5. Spis agentów Ekspozytury nr 4 obejmujący 21 os[ób].
6. Spis oddziałów i referatów policji województwa nowogrodzkiego obejmujący 15 os[ób].

– Łącznie 170 os[ób]

Rozkazuję podjąć natychmiastowe kroki [mające na celu] odszukanie i aresztowanie wymienionych w spisach osób.

O aresztowaniach i toku śledztwa informować.

^{a--a} Zapisano wersalikami.

^{b--b} Wpisano odręcznie.

^{c--c} Podkreślono maszynowo.

^{d--d} Zapisano pismem spacjowanym.

^{а-в}Приложение^{-в-а}: упомянутое.

^аНародный комиссар внутренних дел СССР
комиссар госуд[арственной] безопасности 1 ранга^а
(—) БЕРИЯ

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 4, арк. 1–2.

Оригінал, машинопис на бланку.

На документі дві резолюції: «т. Громошенко. Дайте указания о розыске и аресте фигурирующих в прилагаемых списках лиц, для чего всем нач[альникам] УНКВД разослать копии списков 1, 2, 3, 4 и 6, список же № 5 разослать без разведывательных характеристик только лишь с указанием псевдонимов. Ориентируйте нач[альника] УПВО и дайте ему для секретного пользования один экземпляр списков, т. к. и нач[альникам] УНКВД. Копию списка № 3 выслать ДТО Юз'а. На розыск прежде всего нацелить нашу центральную агентуру и квалифицированную агентуру УНКВД Зап[адной] Украины. (—) 22/ХІ»; «т. Хаету. Исполнить. (—) Громошенко. 22/ХІ-[19]39 г.».

Відсутність додатків.

^{a-c}Załącznik^{c-a}: wspomniany [spis].

^aLudowy Komisarz Spraw Wewnętrznych ZSRS
komisarz bezpieczeństwa państw[owego] 1. rangi^a
(—) BERIA

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 4, k. 1–2.

Oryginał, maszynopis na formularzu.

Na dokumencie dwie adnotacje: t[owarzysz] Gromowienko. Wydać dyspozycję w sprawie poszukiwania i aresztowania figurujących w załączonych spisach osób, rozesłać kopie spisów 1, 2, 3, 4 i 6 do wszystkich nacz[elników] UNKWD, zaś spis nr 5 rozesłać bez charakterystyk wywiadowczych, wyłącznie ze wskazaniem pseudonimów. Informować nacz[elnika] UPWO i przekazać mu do tajnego wykorzystania jeden egzemplarz spisów, j[ak] r[ównież] nacz[elnikom] UNKWD. Kopię spisu nr 3 wysłać do DTO [Kolei] P[ołudniowo]-Z[achodniej]. Do poszukiwań skierować przede wszystkim naszą centralną agenturę i wykwalifikowaną agenturę UNKWD Ukrainy Zach[odniej]. (—) 22/XI; t[owarzysz] Chajet. Wykonać. (—) Gromowienko. 22/XI-[19]39 r.

Załączników brak.

№ 9

21 листопада 1939, Тернопіль. Інформація начальника УНКВС по Тернопільській області Олександра Вадіса наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову щодо представників інтелігенції, заарештованих у цій області

а-б-Совершенно секретно^{б-а}

а-Народному комиссару внутренних дел УССР
Комиссару госбезопасности 3-го ранга^а
тов. ^{б-в-}СЕРОВУ^{в-б}
гор. ^{б-в-}Киев^{в-б}

На Ваш запрос по телефону о наличии арестованных лиц из интеллигенции и научных работников сообщая, что по Тернопольской области арестованных научных работников не имеется. Имеется 11 человек арестованных из числа интеллигенции, а именно:

1. КУЛЬЧИЦКИЙ Роман Васильевич¹, 1908 года рождения, поляк, уроженец с. Оброшын^г Городок-Ягиленского уезда Львовской области, ^гучитель сельской школы^г, руководитель «Стрелецкой организации»², проводил вербовку лиц в организацию «Стрелец» и «Шляхта Загородова»³. При

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Написано в розбивку.

^г Було: Оборощен.

^{г-г} Підкреслено від руки.

¹ Кульчицкий Роман Юліан с. Василя (нар. у 1908, загинув весною 1940), список вивезених № 41/1-29. *Listy katyńskiej ciąg dalszy. Straceni na Ukrainie. Lista obywateli polskich zamordowanych na Ukrainie na podstawie decyzji Biura Politycznego WKP(b) i naczelnych władz państwowych ZSRR z 5 marca 1940 roku.* – Warszawa, 1994. – S. 50, poz. 1598.

² «Союз стрільців» (у Кракові «Стрілець») – парамілітарна соціально-освітня організація, була створена у 1910 у Львові на чолі з діячами тасмного Союзу дієвої боротьби, стала основою для побудови військових структур Польських легіонів та ПОВ; з грудня 1919 проводив діяльність у сфері фізичної культури і військової підготовки; підпорядкувався МВС і водночас належав до Польських спортивних товариств; був тісно пов'язаний з табором Юзефа Пілсудського. У вересні 1939 члени Союзу стрільців виконували завдання, які допомагали ВП, у червні 1940 – підпорядковувався Союзу збройної боротьби. В міжвоєнний період видавав часописи «Strzelec» і «Praca Strzelecka». *Encyklopedia historii Polski. Dzieje polityczne.* / Oprac. Dzięgielewski J. i in. – T. 2. – Warszawa, 1995. – S. 645.

³ Союз шляхти загородової – польська громадська організація, була створена 13 II 1938 у Перемишлі з метою підтримати дрібну шляхту на кресах та частково її реполонізувати; з червня 1938 – під протекторатом марш. Едварда Смігли-Ридз. Організація діяла на Прикарпатті, Волині та Поліссі; офіційний друкований орган: «Робудка» («Mała Robudka» для дітей та юнацтва). Діяльність полягала, м. ін., у побудові світлиць, театральних залів, організації курсів, заснуванні стипендій. У 1939 СШЗ нараховував майже 40 000 членів у 450 гуртках. *Chojnowski A. – Szlachta zagrodowa.* // *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej.* – Red. Garlicki A. i in. – Warszawa,

Nr 9

21 listopada 1939, Tarnopol. Informacja naczelnika UNKWD Obwodu Tarnopolskiego Aleksandra Wadisa dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa, dotycząca przedstawicieli inteligencji aresztowanych w obwodzie

^{a-b}Ścisłe tajne^{-b-a}

^aDo Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^a tow. ^{b-c}SIEROWA^{-c-b} mias[to] ^{b-c}Kijów^{-c-b}

[W odpowiedzi] na Wasze zapytanie telefoniczne, dotyczące liczby aresztowanych przedstawicieli inteligencji oraz pracowników naukowych informuję, że w obwodzie tarnopolskim wśród aresztowanych nie ma pracowników naukowych. Wśród aresztowanych jest 11 przedstawicieli inteligencji, a mianowicie:

1. KULCZYCKIJ Roman Wasiljewicz¹, urodzony w 1908 roku, Polak urodzony we w[si] Obroszyn^d, powiat gródecki, obwód lwowski, Polak, ^enauczyciel szkoły wiejskiej^e, naczelnik „Organizacji Strzeleckiej”², prowadził werbunek osób do organizacji „Strzelec” i „Szlachta Zagrodowa”³. W przypadkach odmowy

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Podkreślono maszynowo.

^{c-c} Zapisano pismem spacjowanym.

^d Było: Oboroszen.

^{e-e} Podkreślono odręcznie.

¹ Roman Julian Kulczycki s. Wasyla (ur. w 1908, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 41/1-29. *Listy katyńskiej ciąg dalszy. Straceni na Ukrainie. Lista obywateli polskich zamordowanych na Ukrainie na podstawie decyzji Biura Politycznego WKP(b) i naczelnich władz państwowych ZSRR z 5 marca 1940 roku*, Warszawa 1994, s. 50, poz. 1598.

² Związek Strzelecki (w Krakowie „Strzelec”) – paramilitarna organizacja społeczno-wychowawcza utworzona w 1910 we Lwowie i kierowana przez działaczy nielegalnego ZWC, stanowiąca podstawę budowania struktur wojskowych Legionów Polskich oraz POW; od grudnia 1919 prowadziła działalność w zakresie wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego; podlegała MSWojsk. i jednocześnie należała do Polskich Związków Sportowych; była ściśle związana z obozem Józefa Piłsudskiego. We wrześniu 1939 członkowie ZS pełnili zadania o charakterze pomocniczym wobec WP, od czerwca 1940 podporządkowana ZWZ. Wydawała czasopisma „Strzelec” i „Praca Strzelecka”. *Encyklopedia historii Polski. Dzieje polityczne*, oprac. J. Dziegielewski i in., t. 2, Warszawa 1995, s. 645.

³ Związek Szlachty Zagrodowej – polska organizacja społeczna, utworzona 13 II 1938 w Przemysłu, której celem było wspieranie drobnej szlachty kresowej i częściowo jej repolonizacja; od czerwca 1938 protektorat nad związkiem objął marsz. Edward Śmigły-Rydz. Organizacja działała na Podkarpaciu, Wołyniu i Polesiu; oficjalny organ prasowy: „Pobudka” („Mała Pobudka” dla dzieci i młodzieży). Działalność polegała m.in. na budowaniu świetlic, sal teatralnych, organizowaniu kursów, fundowaniu stypendiów; w 1939 ZSZ liczył ok. 40 000 członków w 450 kołach. A. Chojnowski, *Szlachta zagrodowa [w:] Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej*, red. A. Garlicki i in., Warszawa 1999, s. 445; „Pobudka. Czasopismo społeczno-gospodarcze Związku Szlachty Zagrodowej” 1938, t. 4, nr 14, s. 1

отказах вступать в организацию «Стрелец» угрожал отказавшимся лицам тюрьмой. Поддерживал связь с полицией. Является выходцем из семьи полицейского.

2. ШАНДРОВСКИЙ Андрей Королевич, 1896 года рождения, поляк, уроженец дер. Слободка Тарнопольского уезда, ^fсельский учитель^f, офицер запаса польармии, член организации «Стрелец» и «Кулко рольниче»^a. Поддерживал связь с полицией и занимался избивением селян за выражение симпатий к компартии.

3. СЛЮЗАРЬ Роман Клементьевич⁴, 1890 года рождения, украинец, уроженец с. Остапье^e Скалатского уезда Тарнопольской области, выходец из семьи священника, ^fадвокат^f, член Уездного комитета УНДО⁵ по Бучачскому уезду.

4. СЕЛЕЗИНКА Ярослав Николаевич⁶, 1887 года рождения, уроженец с. Янчын^e Перемышлянского уезда Тарнопольского воеводства, выходец из

1999. – S. 445; «Pobudka. Czasopismo społeczno-gospodarcze Związku Szlachty Zagrodowej». – T. 4. – 1938. – № 14. – S. 1 (електр. версія <http://www.pbc.rzeszow.pl/dlibra/docmetadata?id=9040&from=publication> [доцмун 20 VII 2018]).

^a Було: «Куль-Корольниче».

^e Було: Остапье.

^e Було: Янчень.

⁴ Слюзар Роман Климентійович (нар. 21 III 1890 у с. Остап'є або Колодіївка, Скалатського повіту, пом. 25 XI 1952 у Філадельфії), д-р. Закінчив правничий факультет університету у Відні або в Іраці; в 1916 перейшов до лав УСС; у часи ЗУНР: заст. коменданта Тернополя, суддя окружного військового суду, поручник УГА; потім у більшовицькій неволі – у концентраційному таборі «Кожухів» (зараз у Москві). В 1924 відкрив адвокатську канцелярію в Микулинцях. Працював адвокатом у Підгайцях, Тернополі, з 1933 – у Бучачі. Заарештований більшовиками 14 X 1939, звільнений у червні 1940 завдяки зверненню дядька академіка Кирила Студинського до Микити Хрущова; виїхав до Кракова, у 1941 емігрував до Австрії; у грудні 1949 прибув до США (Філадельфія). «Kalendarz Sądowy na rok 1930». – T. 4. / Oprac. Kirkiczenko J. i Kraczkiewicz M. – Warszawa. – S. 169 (електр. версія http://dlibra.umcs.lublin.pl/Content/23328/czas4852_4_1930.pdf [доцмун 18 II 2018]); «Kalendarz Informator Sądowy na 1937 rok». – Warszawa. – S. 361 (електр. версія <http://dlibra.umcs.lublin.pl/dlibra/docmetadata?id=26774&from=publication> [доцмун 18 II 2018]); «Kalendarz Informator Sądowy na 1938 rok». / Oprac. Kirkiczenko [J.], Kraczkiewicz M., Rudzisz K. – Warszawa. – S. 299 (електр. версія <http://pbc.biaman.pl/dlibra/docmetadata?id=12030> [доцмун 18 II 2018]); «Kalendarz Informator Sądowy na 1939 rok»... – S. 311; http://shron1.chtyvo.org.ua/Hutsal_Petro/Bahrianyi_vidblysk_zolotoho_veresnia_politychni_represii_na_Ternopilschyni_u_19391941_rr.pdf [доцмун 16 IV 2018].

⁵ Українське національно-демократичне об'єднання – найбільша українська політична партія право-центристського напрямку у II Речі Посполитій, існувала у 1925–1939; з 1935 проводила політику співпраці з владою Польщі (т. зв. польсько-українська угода), потім у результаті недотримання всіх пунктів угоди владою РП та радикалізації настроїв українського суспільства, політика нормалізації у 1938 закінчилась поразкою. Головні діячі: Степан Баран, Володимир Целевич, Остап Луцький, Василь Мудрий, Зіновій Пеленський. Siwicki M., *Ukrajinske Nacionalno-Demokratyczne Objednannia, UNDO. // Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej...* – S. 474; Його ж, *Uгода polsko-ukraińska, tam samo.* – S. 471.

⁶ Селезінка Ярослав, д-р, з 1926 до 1939 – адвокат у Радехові; у 1939 заарештований більшовиками і вивезений. *Dziennik Urzędowy Ministerstwa Sprawiedliwości.* – № 5 z 1 III 1926. – Warszawa. – S. 91 (електр. версія <http://pbc.biaman.pl/Content/23766/Dziennik%20Ur%20C4%99dowy%201926%20nr%205.pdf> [доцмун 20 II 2018]); «Kalendarz Sądowy na rok 1930»... – S. 169; «Kalendarz Informator Sądowy na 1938 rok»... – S. 331; «Kalendarz Informator Sądowy na 1939 rok»... – S. 345;

wstąpienia do organizacji „Strzelec” groził osobom odmawiającym więzieniem. Utrzymywał kontakty z policją. Pochodzi z rodziny policjanta.

2. SZANDROWSKIJ Andriej Korolewicz, urodzony w 1896 roku, Polak, urodzony we ws[i] Słobódka, powiat tarnopolski, „nauczyciel wiejski”, oficer rezerwy Wojska Pol[skiego], członek organizacji „Strzelec” i „Kółko Rolnicze”^f. Utrzymywał kontakt z policją i uczestniczył w pobiciach wieśniaków za to, że okazywali sympatię partii kom[unistycznej].

3. SLUZAR’ Roman Klemientjewicz⁴, urodzony w 1890 roku, Ukrainiec, urodzony we w[si] Ostapie^g, powiat skałacki, obwód tarnopolski, pochodzi z rodziny duchownego, „adwokat”, członek powiatowego komitetu UNDO⁵ na powiat buczacki.

4. SIELEZINKA Jarosław Nikołajewicz⁶, urodzony w 1887 roku we w[si] Janczyn^h, powiat przemyślański, województwo tarnopolskie, pochodzi z rodziny

(wersja elektr. <http://www.pbc.rzeszow.pl/dlibra/docmetadata?id=9040&from=publication> [dostęp 20 VII 2018]).

^f Było: „Kul-Korolnicze”.

^g Było: Ostatje.

^h Było: Janczeń.

⁴ Roman Sluzar lub Śluzar s. Kłyma (ur. 21 III 1890 we wsi Ostapie lub w Kołodziejówce, pow. skałacki, zm. 25 XI 1952 w Filadelfii), dr, absolwent Wydziału Prawa na Uniwersytecie w Wiedniu lub Grazu; w 1916 w szeregach Ukraińskich Strzelców Siczowych; w okresie istnienia ZURL zca komendanta Tarnopola oraz sędzia okręgowego sądu wojskowego; por. w UHA; następnie w niewoli bolszewickiej – przebywał w obozie koncentracyjnym w miejscowości Kożuchowo (obecnie część Moskwy). W 1924 otworzył kancelarię adwokacką w Mikulińcach, pracował jako adwokat także w Podhajcach, Tarnopolu, od 1933 w Buczaczu. Aresztowany przez władze sowieckie 14 X 1939, zwolniony w czerwcu 1940 wskutek interwencji swego wuja, akademika Kyryla Studynskiego u Nikity Chruszczowa; wyjechał do Krakowa, następnie (w 1941) do Austrii; od grudnia 1949 w Stanach Zjednoczonych (Filadelfia). „Kalendarz Sądowy na rok 1930”, t. 4, oprac. J. Kirkičenko i M. Kraczkiewicz, Warszawa, s. 169 (wersja elektr. http://dlibra.umcs.lublin.pl/Content/23328/czas4852_4_1930.pdf [dostęp 18 II 2018]); „Kalendarz Informator Sądowy na 1937 rok”, Warszawa, s. 361 (wersja elektr. <http://dlibra.umcs.lublin.pl/dlibra/docmetadata?id=26774&from=publication> [dostęp 18 II 2018]); „Kalendarz Informator Sądowy na 1938 rok”, oprac. [J.] Kirkičenko, M. Kraczkiewicz, K. Rudzisz, Warszawa, s. 299 (wersja elektr. <http://pbc.biaman.pl/dlibra/doccontent?id=12030> [dostęp 18 II 2018]); „Kalendarz Informator Sądowy na 1939 rok...”, s. 311; http://shron1.chtyvo.org.ua/Hutsal_Petro/Bahrianyi_vidblysk_zolotoho_veresnia_politychni_represii_na_Ternopilschyni_u_19391941_rr.pdf [dostęp 16 IV 2018].

⁵ Ukraińskie Zjednoczenie Narodowo-Demokratyczne (Ukraińskie Nacionalno-Demokratyczne Obiednannia, UNDO) – największa ukraińska partia polityczna w II RP o charakterze centroprawicowym, istniejąca w l. 1925–1939; od 1935 prowadziła politykę współpracy z władzami RP (tzw. ugoda polsko-ukraińska), później jednak, wskutek niewywiązania się ze wszystkich punktów umowy przez władze RP i radykalizacji nastrojów w społeczności ukraińskiej, deklaracja ugody została ostatecznie w 1938 odwołana. Główni działacze: Stepan Baran, Wołodymyr Celewycz, Ostap Łučkyj, Wasyl Mudryj, Zinowij Pełenskyj. M. Siwicki, *Ukraińskie Nacionalno-Demokratyczne Obiednannia, UNDO* [w:] *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej...*, s. 474, *idem*, *Ugoda polsko-ukraińska, ibidem*, s. 471.

⁶ Jarosław Selezinka, dr, w 1926 wpisany na listę adwokatów z siedzibą w Radziechowie i tam pozostawał do 1939; aresztowany przez funkcjonariuszy NKWD i wywieziony. Dziennik Urzędowy Ministerstwa Sprawiedliwości nr 5 z 1 III 1926, Warszawa, s. 91 (wersja elektr. <http://pbc.biaman.pl/Content/23766/Dziennik%20Urz%C4%99dowy%201926%20nr%205.pdf> [dostęp 20 II 2018]); „Kalendarz Sądowy na rok 1930...”, s. 169; „Kalendarz Informator Sądowy na 1938 rok...”, s. 331; „Kalendarz Infor-

семьи священника, «адвокат», председатель уездной организации УНДО. Проводил на митингах клеветническую пропаганду против СССР.

5. ЧАЙКОВСКИЙ Эмиль Михайлович⁷, 1896 года рождения, поляк, уроженец с. Толстенское* Копычинского уезда, «директор школы», имел кулацкое хозяйство, организатор и руководитель организации ППС⁸. Отступал совместно с полицией при наступлении Красной армии и выступал с оружием в руках против частей Красной армии.

6. ЯРИМОВНА Янина, 1896 года рождения, украинка, уроженка гор. Бережаны Тарнопольского уезда, «быв[шая] учительница», руководитель организации «Стрелец».

7. ГРИНЕВ Михаил Васильевич⁹, 1886 года рождения, украинец, проживает в гор. Бучач Тарнопольской области, «адвокат», руководитель уездной организации УНДО.

http://shron1.chtyvo.org.ua/Hutsal_Petro/Bahrianyi_vidblysk_zolotoho_veresnia_politychni_represii_na_Ternopilschyni_u_19391941_rr.pdf [docmyn 16 IV 2018].

* Було: Тульстенки.

⁷ Чайківський Еміль (нар. у м. Товстенке, Копичинецький повіт), директор громадської загальної школи 3-го ступеня у Васильківцях Копичинецького повіту; помер у радянській тюрмі або вивезений «в глибоку» СРСР. <https://przodek.pl/genealogia/miejsc/wasylkowce> [docmyn 20 VI 2018]; <http://doc.player.pl/5697566-Moje-wasylkowce-n-a-te-w-ie-s.html> [docmyn 20 II 2018]; <http://archive.is/hMf5h>. [docmyn 20 II 2018]; http://shron1.chtyvo.org.ua/Hutsal_Petro/Bahrianyi_vidblysk_zolotoho_veresnia_politychni_represii_na_Ternopilschyni_u_19391941_rr.pdf [docmyn 16 IV 2018].

⁸ Польська соціалістична партія (ППС) – робітнича партія заснована в 1892 у Парижі; висувала гасла суспільного та національного визволення, репрезентуючи течію польського соціалізму, спрямовану на здобуття самостійності. Члени ППС, після повернення незалежності, співпрацювали з парамілітарними організаціями, особливо з ПОВ; у 1919 із з'єднання фракцій і організацій виникла однорідна ППС; була реформістською партією, висловлювалася за систему парламентської демократії, у незалежній Польщі активно включилася у створення польської держави, стаючи однією із найважливіших політичних сил II РП; у 1929 ППС ініціювала утворення порозуміння центру із лівим сеймовим угрупованням, т. зв. «Центролеву». Група головних діячів була ув'язнена та засуджена під час Брестського процесу. Після початку Другої світової війни ППС почала конспіративну діяльність (під назвою ППС-ВРН). Багато соціалістів опинилося також в еміграції, беручи участь в утворенні Уряду РП на еміграції. У 1944 формально повернено у Польщі назву ППС і здійснено спробу легальної діяльності, однак комуністична влада зробила це неможливим та після того, як партію абсорбувала ППР у грудні 1948, ППС практично перестала існувати. *Encyklopedia historii Polski... – S. 166–168; докладніше див.: Stefanowski R., PPS 1892–1992. – Warszawa, 1992.*

⁹ Гринюв (Гринів) Михайло Васильович або Грінев Міхал (нар. в 1886, с. Долина, розстріляний 21 IV 1940 у Чорткові або в його околицях). На початку Першої світової війни мобілізований до лав війська Австро-Угорщини, воював на італійському фронті; з 1920 – в Празі, Закінчив юридичний факультет Карлового університету, д-р права з 1924; адвокатську практику проходив у Тлумачі в канцелярії д-ра Івана Макуха; в 1926–1939 керував у Бучачі власною адвокатською конторою. У 1930-х рр. став активним діячем українських організацій Бучаччини: головою Надзірної ради Повітового союзу кооператив, директором Українського кредитного банку, головою повітової ланки УНДО, членом управ товариств «Просвіта», «Рідна школа», «Українське міщанське братство». Арештований 27 IX 1939, був ув'язнений у тюрмі в Бучачі, навесні 1940 його перевели до тюрми в Чорткові, розстріляний у квітні 1940 (№ списку вивезення 42-43). *Księga adresowa Polski (wraz z W. M. Gdańskiem) dla handlu, przemysłu, rzemiosł i rolnictwa. 1930. – Warszawa. – S. 1654; «Kalendarz Sądowy na rok 1930». – S. 157; «Kalendarz Informator Sądowy*

duchownego, „adwokat”, przewodniczący powiatowej organizacji UNDO. Na wiecach szerzył oszczerczą propagandę przeciwko ZSRS.

5. CZAJKOWSKIJ Emil Michajłowicz⁷, urodzony w 1896 roku, Polak, urodzony we w[si] Tłusteńkieⁱ, powiat kopyczyński, „dyrektor szkoły”, posiadał kułackie gospodarstwo, organizator i kierownik organizacji PPS⁸. Podczas ofensywy Armii Czerwonej wycofywał się razem z policją oraz stawiał jednostkom Armii Czerwonej opór z bronią w rękę.

6. JARIMOWNA Janina, urodzona w 1896 roku, Ukrainka, urodzona w mieś[cie] Brzeżanach, powiat tarnopolski, „by[ła] nauczycielka”, kierownicza organizacji „Strzelec”.

7. GRINIEW Michał Wasiljewicz⁹, urodzony w 1886 roku, Ukrainiec, zamieszkały w mieś[cie] Buczaczu, obwód tarnopolski, „adwokat”, kierownik powiatowej organizacji UNDO.

mator Sądowy na 1939 rok...”, s. 345; http://shron1.chtyvo.org.ua/Hutsal_Petro/Bahrianyi_vidblysk_zolotoho_veresnia_politychni_represii_na_Ternopilschyni_u_19391941_rr.pdf [dostęp 16 IV 2018].

ⁱ *Było*: Tulstenki.

⁷ Emil Czajkowski (ur. w m. Tłusteńkie, pow. kopyczyński), kierownik Publicznej Szkoły Powszechnej 3. stopnia w Wasylkowcach, pow. kopyczyński; zmarł w sowieckim więzieniu lub wywieziony w głąb ZSRS. <https://przodek.pl/genealogia/miejsca/wasylkowce> [dostęp 20 VI 2018]; <http://docplayer.pl/5697566-Moje-wasylkowce-n-a-te-w-ie-s.html> [dostęp 20 II 2018]; <http://archive.is/hMf5h>. [dostęp 20 II 2018]; http://shron1.chtyvo.org.ua/Hutsal_Petro/Bahrianyi_vidblysk_zolotoho_veresnia_politychni_represii_na_Ternopilschyni_u_19391941_rr.pdf [dostęp 16 IV 2018].

⁸ Polska Partia Socjalistyczna (PPS) – partia robotnicza utworzona w 1892 w Paryżu; głosiła hasła wyzwolenia narodowego i społecznego, reprezentowała nurt niepodległościowy polskiego socjalizmu; członkowie PPS współpracowali z niepodległościowymi organizacjami paramilitarnymi, zwłaszcza z POW; po odzyskaniu niepodległości z połączenia frakcji i organizacji wszystkich zaborów powstała jednolita PPS jako partia reformistyczna, opowiadała się za systemem demokracji parlamentarnej, aktywnie włączyła się w budowę odrodzonego państwa polskiego, stając się jedną z najważniejszych sił politycznych II RP; w 1929 PPS zainicjowała utworzenie porozumienia stronnictw centrum i lewicy sejmowej, tzw. Centrolewu, którego czołowi działacze zostali uwięzieni i skazani w procesie brzeskim. Po kampanii polskiej 1939 PPS podjęła działalność konspiracyjną (jako PPS-WRN) oraz na emigracji, biorąc udział w powołaniu Rządu RP na uchodźstwie. W 1944 przywrócono w kraju formalnie PPS i podjęto próbę jawnej działalności, jednak po uniemożliwieniu jej przez władze komunistyczne i po wchłonięciu partii przez PPR w grudniu 1948, PPS przestała praktycznie istnieć. *Encyklopedia historii Polski...*, s. 166–168; zob. szerzej: R. Stefanowski, *PPS 1892–1992*, Warszawa 1992.

⁹ Mychajło Hryniów (Hryniw) lub Michał Griniew (ur. w 1886 w Dolinie, stracony 21 IV 1940 w Czortkowie lub jego okolicach). Na początku I wojny światowej zmobilizowany do armii austro-węgierskiej, walczył na froncie włoskim; od 1920 w Pradze, ukończył Wydział Prawa Uniwersytetu Karola, od 1924 dr praw; następnie rozpoczął praktykę adwokacką w kancelarii Iwana Makucha w Tłumaczu; w l. 1926–1939 prowadził w Buczaczu własną kancelarię. W latach trzydziestych działacz ukraińskich organizacji: przewodniczący Rady Nadzorczej Powiatowego Związku Kooperatyw, dyrektor Ukraińskiego Banku Kredytowego, szef powiatowego UNDO, członek zarządów towarzystw „Proswita”, „Ridna Szkoła”, „Ukraińskie Bractwo Mieszkańskie”. Aresztowany 27 IX 1939, przebywał w więzieniu buczackim, wiosną 1940 przewieziony do więzienia w Czortkowie, stracony (nr listy wywózkowej 42-43). *Księga adresowa Polski (wraz z W. M. Gdańskiem) dla handlu, przemysłu, rzemiosł i rolnictwa. 1930*, Warszawa, s. 1654; *Kalendarz Sądowy na rok 1930...*, s. 157; „Kalendarz Informator Sądowy na 1938 rok...”, s. 299; „Kalendarz Informator Sądowy na 1939 rok...”, s. 311; *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 29, poz. 797; http://shron1.chtyvo.org.ua/Hutsal_Petro/Bahrianyi_vidblysk_zolotoho_veresnia_politychni_represii_na_Ternopilschyni_u_19391941_rr.pdf [dostęp 16 IV 2018].

8. УРБАНСКИЙ Виценты Феликсович¹⁰, 1903 года рождения, уроженец гор. Бучач Тарнопольской области, поляк, «учитель», организатор партии ОЗОН¹¹ и организации «Стрелец».

9. ЯВОРСКИЙ Зиг[и]змунд Юзефович, 1913 года рождения, поляк, уроженец гор. Стрий, проживает в г. Бучач Тарнопольской области, «адвокат», член партии ОЗОН, секретарь уездного комитета ОЗОН.

10. КЛАЧИНСКИЙ Болеслав Антонович¹², 1895 года рождения, поляк, уроженец дер. Будки [Незнановске] Каменского уезда Тарнопольской области, быв[ший] офицер польармии, «учитель», распространял листовки националистического содержания.

11. ТАЧИНСКИЙ Тадеуш Тадеуш[ович], 1899 года рождения, поляк, проживает в гор. Каменка Струмилова, быв[ший] офицер польармии, «учитель», участник заговора, зарыл в костеле оружие – 33 винтовки.

^aНачальник^a УНКВД по ^aТарнопольской области
Капитан государственной безопасности^a
(—) ВАДИС

na 1938 rok...» – S. 299; «*Kalendarz Informator Sądowy na 1939 rok...*» – S. 311; *Listy katyńskiej ciąg dalszy...* – S. 29, poz. 797; http://shron1.chtyvo.org.ua/Hutsal_Petro/Bahrianyi_vidblysk_zolotoho_veresnia_politychni_represii_na_Ternopilschyni_u_19391941_rr.pdf [docmyn 16 IV 2018].

¹⁰ Урбанський Вінценти Фелікс г. Нечуя (нар. 28 III 1903 у Бучачі, пом. у квітні 1940), професор у гімназії. Як учень 7-го класу і доброволець приймав участь у польсько-більшовицькій війні 1920; вчився у політехніці і в університеті Яна Казимира у Львові. У 1928–1932 – керівник школи у Нових Петликівцях, де організував команду «Стрільця»; діяч освіти (ТЛШ), суспільний (голова відділу ТПВ та Подільського відділу Польського краєзнавчого товариства), діяч ППС; член Польського лижного товариства. Автор *Przewodnik po powiecie buczackim* (вид. ПО ПТК Бучач, 1931 і 1938). Заарештований працівниками НКВС 21 IX 1939, утримувався у Чортківській тюрмі, розстріляний у квітні 1940 (№ списку вивезення 41/2-50). *Szklarz W. – Życiorysy Buczaczan. – Wrocław, 2007. – S. 576; Listy katyńskiej ciąg dalszy... – S. 101, poz. 3014.*

¹¹ Обуз з'єднання народowego, Табір національного єднання (ОЗН або Озон), урядова партія, яка бере початок з санаційного середовища, замінила розпущений у 1935 ББВР, утворилася 21 II 1936 з ініціативи марш. Едварда Смігли-Ридза, її почергово очолювали полковник Адам Коц, ген. Станіслав Скварчинський та (вже після початку війни) полковник Зигмунт Венда; молодіжними організаціями, пов'язаними з ОЗН, були Союз молоді Польщі і діюча на федеральній основі Служба молодих. Під час війни створила серед іншого Обуз Польські вальчонцей (ОПВ) – Табір Польщі, що бореться. *Encyklopedia historii Polski...* – S. 45; *Majchrowski J. – Obóz Zjednoczenia Narodowego (OZN, Ozon) // Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej...* – S. 264.

¹² Клячинський Болеслав (нар. 13 VIII 1895 у с. Будки Незнановські Кам'яно-Струмильського повіту, розстріляний бл. 16 IV 1940 у Катині); капітан. Випускник учительської семінарії у Львові та австрійської офіцерської школи (1914). У 1915–1918 – на італійському фронті; з 1918 – у ВП (1-й Полк піхоти Львівських стрільців), потім приймав участь в обороні Львова та у польсько-радянській війні (командир роти III батальйону 38-го пп). Нагороджений орденом *Virtuti Militari* V ступеня. Після переведення в запас (1921) – учитель загальної школи у Вимислівці Бережанського повіту. У 1939 – у 51-му пп. Заарештований радянською владою у Кам'янці-Струмиловій, утримувався у Козельському таборі військовополонених. Страчений навесні 1940 в катинському лісі (Список вивезення ЛВ 036/3 з 16 IV 1940 р., пункт 21). *Katyn. Księga cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego. / Oprac. Tarczyński M. i in. – cz. I. – Warszawa, 2000. – S. 270 (електр. версія http://www.10pul.idl.pl/pliki/katyn/katyn_ksiega_cmentarna_cz1.pdf [docmyn 17 IV 2018]; <http://www.stankiewiczze.com/index.php?kat=35&sub=584> [docmyn 17 IV 2018].*

8. URBANSKIJ Wicenty Fieliksowicz¹⁰, urodzony w 1903 roku, Polak, urodzony w mieś[cie] Buczaczu, obwód tarnopolski, „nauczyciel”, organizator partii OZON¹¹ i organizacji „Strzelec”.

9. JAWORSKIJ Zygielmund Juzefowicz, urodzony w 1913 roku w mieś[cie] Stryj, Polak, zamieszkały w m. Buczaczu, obwód tarnopolski, „adwokat”, członek partii OZON, sekretarz komitetu powiatowego OZON.

10. KŁACZYNSKIJ Bolesław Antonowicz¹², urodzony w 1895 roku, Polak, urodzony we w[si] Budki [Nieznanowskie], powiat kamionecki, obwód tarnopolski, by[ły] oficer Wojska Pol[skiego], „nauczyciel”, rozprawdzał ulotki o treści nacjonalistycznej.

11. TACZYNSKIJ Tadeusz Tadeusz[owicz], urodzony w 1899 roku, Polak, zamieszkały w mieś[cie] Kamionka Strumiłowa, by[ły] oficer Wojska Pol[skiego], „nauczyciel”, członek spisku, zakopał w kościele broń – 33 karabiny.

^aNaczelnik^a UNKWD ^aObwodu Tarnopolskiego
kapitan bezpieczeństwa państwowego^a
(—) WADIS

¹⁰ Wincenty Feliks Urbański herbu Nieczuja (ur. 28 III 1903 w Buczaczu, stracony w kwietniu 1940), profesor gimnazjum. Jako uczeń klasy 7 i ochotnik brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej 1920; studiował na Politechnice Lwowskiej i Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. W l. 1928–1932 kierownik szkoły w Petlikowcach Nowych, gdzie zorganizował drużynę „Strzelca”; działacz oświatowy (TSL), społeczny (prezes oddziału ZNP, Oddziału Podolskiego PTK), polityczny (PPS), członek Polskiego Towarzystwa Narciarskiego. Autor *Przewodnika po powiecie buczackim* (wyd. OP PTK Buczaczu, 1931 i 1938). Aresztowany przez funkcjonariuszy NKWD 21 IX 1939, przebywał w więzieniu czortkowskim, rozstrzelany (nr listy dyspozycyjnej: 41/2-50). W. Szklarz, *Życiorysy Buczaczan*, Wrocław 2007, s. 576; *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 101, poz. 3014.

¹¹ Obóz Zjednoczenia Narodowego (OZN, Ozon), prorpządowa organizacja polityczna wywodząca się ze środowisk sanacyjnych, która zastąpiła rozwiązany w 1935 BBWR; utworzona 21 II 1936 z inicjatywy marsz. Edwarda Śmigłego-Rydza, kierowana kolejno przez płk. Adama Koca, gen. Stanisława Skwarczyńskiego i (już po wybuchu wojny) płk. Zygmunta Wendę; młodzieżowymi organizacjami związanymi z Ozonem były Związek Młodej Polski i mająca charakter federacji Służba Młodych. Podczas wojny utworzyła m.in. Obóz Polski Walczącej. *Encyklopedia historii Polski...*, s. 45; J. Majchrowski, *Obóz Zjednoczenia Narodowego (OZN, Ozon) [w:] Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej...*, s. 264.

¹² Bolesław Kłaczyński (ur. 13 VIII 1895 w Budkach Nieznanowskich, pow. kamionecki, rozstrzelany w kwietniu 1940 w Katyniu); kpt. Absolwent seminarium nauczycielskiego we Lwowie i austriackiej szkoły oficerskiej (1914). W l. 1915–1918 na froncie włoskim; od 1918 w WP (1. Pułk Piechoty Strzelców Lwowskich), następnie walczył w obronie Lwowa i (jako dca kompanii III batalionu 38. pp) w wojnie polsko-bolszewickiej, odznaczony Orderem VM kl. V. Po przeniesieniu do rezerwy (1921) nauczyciel szkoły powszechnej w Wymysłówce, pow. brzeżański. W 1939 w 51. pp. Aresztowany przez funkcjonariuszy NKWD w Kamionce Strumiłowej, osadzony obozie jenieckim w Kozielsku. Zamordowany wiosną 1940 w lesie katyńskim (lista wywózkowa 036/3 z 16 IV 1940 r., poz. 21). *Katyn. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*, oprac. M. Tarczyński i in., cz. 1, Warszawa 2000, s. 270 (wersja elektr. http://www.10pul.idl.pl/pliki/katyn/katyn_księga_cmentarna_cz1.pdf [dostęp 17 IV 2018]; <http://www.stankiewicz.com/index.php?kat=35&sub=584> [dostęp 17 IV 2018]).

21/ХІ-1939 года
гор. Тарнополь
№³⁻12/291⁻³

ГДА СБУ, ф. 16, оп. 1, спр. 342, арк. 201–203.

Оригінал, машинопис.

Документ опублікований http://shron1.chtyvo.org.ua/Hutsal_Petro/Bahrianyi_vidblysk_zolotoho_veresnia_politychni_represii_na_Ternopilschyni_u_19391941_rr.pdf.

^{3- -3} *Вписано від руки.*

21/XI-1939 roku
mias[to] Tarnopol
nr ^{j-j}12/291^j

HDA SBU, f. 16, op. 1, spr. 342, k. 201–203.

Oryginał, maszynopis.

Dokument opublikowany w: http://shron1.chytyvo.org.ua/Hutsal_Petro/Bahrianyi_vidblysk_zolotoho_veresnia_politychni_represii_na_Ternopilschyni_u_19391941_rr.pdf.

^{j-j} *Wpisano odręcznie.*

№ 10

23 листопада 1939, Москва. Списки інформаторів КОП, членів ПОВ, втікачів з СРСР й агентів 2-го відділу польського Головного штабу, надіслані наркомом внутрішніх справ СРСР Лаврентієм Берією наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, з вказівкою про терміновий розшук і арешт цих осіб

^{а-б}Сов[ершенно] секретно^{-б-а}

СССР

Народный комиссариат
внутренних дел
^в23 XI^в 193^в9^в г.
№ ^в5183/Б^в
г. ^бМосква^б

^бНародному комиссару внутренних дел УССР
комиссару госбезопасности 3 ранга^б
^а-тов. ^гСЕРОВУ
г. Киев^{-г-а}

^бНародному комиссару внутренних дел БССР
ст. майору госбезопасности^б
^а-тов. ^гЦАНАВА
г. Минск^{-г-а}

Направляю при этом в переводе с польского языка следующие документы:

1. Список информаторов КОПа на 54 человека^г
2. Список лиц получивших значки ПОВ¹ – 10 чел.
3. Список перебежчиков из СССР в Польшу – 13 чел.^д
4. Список заключенных Ковенской тюрьмы – агентов II-го Отдела Польского Главного Штаба и членов ПОВ, получающих денежную помощь от МИДа Польши – 40 чел.
^гВсего^{-г} на 116 чел.

^{а-а} Підкреслено машинописно.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Вписано від руки.

^{г-г} Написано в розбивку.

^г Так у тексті. Справді є два списки інформаторів, разом 53 особи.

^д Так у тексті. Справді є два списки втікачів.

¹ Польська військова організація (ПОВ) – таємна військова організація, утворена в 1914 у Варшаві; її комендантом був полк. Едвард Ридз пс. «Смігли»; пропагувала гасла боротьби за незалежність та проводила військовий вишкіл; після виникнення польської держави ПОВ розпущено, а її членів включено до ВП. Докладніше див.: *Nalecz T., Polska Organizacja Wojskowa 1914–1918. – Wrocław, 1984.*

Nr 10

23 listopada 1939, Moskwa. Pismo ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy, zawierające nakaz odszukania i aresztowania osób występujących w dołączonych czterech spisach

^{a-b}Ściś[le] tajne^{-b-a}

ZSRS
Ludowy Komisariat
Spraw Wewnętrznych
^c23 XI^{-c} 193^{c-9-c} r.
Nr ^c5183/B^{-c}
m. ^bMoskwa^{-b}

^bDo Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych USRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^{-b}
^atow. ^dSIEROWA
m. Kijów^{-d-a}

^bDo Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych BSRS
st[arszego] majora bezpieczeństwa państw[owego]^{-b}
^atow. ^dCANAWY
m. Mińsk^{-d-a}

W załączeniu przesyłam w przekładzie z języka polskiego następujące dokumenty:

1. Spis informatorów KOP [obejmujący] 54 osoby^c.
2. Spis osób posiadających odznaki POW¹ – 10 os[ób].
3. Spis zbiegów z ZSRS do Polski – 13 os[ób]^f.
4. Spis przebywających w więzieniu kowieńskim agentów II Oddziału polskiego Sztabu Głównego i członków POW, otrzymujących pomoc finansową z MSZ Polski – 40 os[ób].
^dŁącznie^{-d} 116 os[ób].

^{a--a} *Podkreślono maszynowo.*

^{b--b} *Zapisano wersalikami.*

^{c--c} *Wpisano odręcznie.*

^{d--d} *Zapisano pismem spacjowanym.*

^e *Tak w tekście. Faktycznie są dwa spisy informatorów obejmujące łącznie 53 osoby.*

^f *Tak w tekście. Faktycznie są dwa spisy zbiegów.*

¹ Polska Organizacja Wojskowa (POW) – tajna organizacja wojskowa utworzona w 1914 w Warszawie. Komendantem jej był płk Edward Rydz, ps. „Śmigły”. Propagowała hasła walki o niepodległość oraz prowadziła szkolenie wojskowe. Po powstaniu państwa polskiego POW rozwiązano, a jej członków wcielono do WP. Zob. szerzej: T. Naęcz, *Polska Organizacja Wojskowa 1914–1918*, Wrocław 1984.

Указанные документы обнаружены в материалах польской разведки и польской полиции, полученных из Западной Украины и Западной Белоруссии.

Предлагаю немедленно принять меры розыска и ареста всех поименованных в списки лиц.

Об аресте и ходе следствия донесите.

^{а-б}-Приложение^{-б-а}: Упомянутое.

^б-Народный комиссар внутренних дел СССР
Комиссар государственной безопасности 1 ранга^{-б}
(—) БЕРИЯ

^{а-б}-Сов[ершенно] секретно^{-б}
Перевод с польского^{-а}

^{а-б-г}-Список^{-г-б}

информаторов корпуса охраны пограничной (КОПа)^{-а}

1. БОГДАН Александр² – сын Яна и Больвины, 1882 г. рождения, поляк, крестьянин, прожив[ает в] Скае, уезд и волость Щучин, завербован 20/VIII-1939 г., кличка «ЦЫБУЛА», из пляцувки погранохраны³ «Остроленка»;

2. ДАШКЕВИЧ Иосиф – 1906 г. рождения, сын Войцеха и Терезы, прожив[ает в] Сташинки⁴

3. ЗАРОВСКИЙ Валентин – сын Феликса и Елены, 1913 г. рождения, прожив[ает в] Фольфарок-Феликсово;

4. ИВАНИН Павел – сын Иосифа и Елены, 1910 г. рождения, проживает [в] Лахы⁵;

5. КУЛАС Болеслав – сын Станислава и Марианны, 1905 г. рожд[ения], поляк, проживает: Мышинец, кличка «СВИДЕР»;

6. МИЛОСЕК Болеслав – сын Павла и Софии, 16/VIII-1907 г. рождения, поляк, проживает Кольно и Дуже⁶, кличка «МАЛЫЙ», из пляцувки погранохраны «Остроленка»;

² Богдан Александер (нар. бл. 1882 в Скаях). <http://junosza.pl/public/zwiazki/zw71526.html> [доступ 18 II 2018].

³ Прав. Прикордонний пост. Потім аналогічно.

⁴ Ймовірно йдеться про Стажинки біля Івенця.

⁵ Ймовірно йдеться про Лаха Кольненського повіту.

⁶ Так у тексті. Ймовірно йдеться про вулицю Лабно Дуже у Кольні.

Wymienione dokumenty zostały ujawnione w materiałach wywiadu polskiego i policji polskiej, otrzymanych z Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi.

Rozkazuję podjąć natychmiastowe kroki w kierunku odszukania i aresztowania wszystkich wymienionych w spisie osób.

O aresztowaniach i przebiegu śledztwa informować.

^{a-b}-Załącznik^{b-a}: Wspomniane [spisy].

^bLudowy Komisarz Spraw Wewnętrznych ZSRS
komisarz bezpieczeństwa państwowego 1. rangi^b
(—) BERIA

^{a-b}Ściś[le] tajne^b
Przekład z [języka] polskiego^a

^{a-b-d}Spis^{-d-b}
informatorów Korpusu Ochrony Pogranicza (KOP)^a

1. BOGDAN Aleksandr² – syn Jana i Bolwiny, urodzony w 1882 r., Polak, chłop, zamieszka[ły:] Skaje, powiat i gmina Szczuczyn, zwerbowany 20/VIII-1939 r., pseudonim „CYBUŁA”, z placówki ochrony pogran[icza]³ „Ostrołęka”;

2. DASZKIEWICZ Iosif – urodzony w 1906 r., syn Wojciecha i Tieriezy, zamieszka[ły:] Staszynki⁴;

3. ZAROWSKIJ Walentin – syn Fieliksa i Jeleny, urodzony w 1913 r., zamieszka[ły:] Folwark-Feliksowo;

4. IWANIN Paweł – syn Iosifa i Jeleny, urodzony w 1910 r., zamieszkały [w] Łachach⁵;

5. KUŁAS Bolesław – syn Stanisława i Marianny, ur[odzony] w 1905 r., Polak, zamieszkały: Myszyniec, pseudonim „SWIDIER”;

6. MIŁOSIEK Bolesław – syn Pawła i Sofii, urodzony 16/VIII-1907 r., Polak, zamieszkały [w] Kolnie i Duże⁶, pseudonim „MAŁY”, z placówki ochrony pogran[icza] „Ostrołęka”;

7. MAŻEJKO Adam – syn Robierta i Franciszki, urodzony w 1898 r., zamieszkały: Folwarok i Suchenki⁷;

² Aleksander Bogdan (ur. ok. 1882 w Skajach). <http://junosza.pl/public/zwiazki/zw71526.html> [dostęp 18 II 2018].

³ Właśc. placówka Straży Granicznej. Podobnie dalej.

⁴ Być może Starzynki koło Iwieńca.

⁵ Być może Łacha w pow. kolneńskim.

⁶ Tak w tekście. Być może chodzi o ulicę Łabno Duże w Kolnie.

⁷ Tak w tekście. Miejscowość nieustalona.

7. МАЖЕЙКО Адам – сын Роберта и Францишки, 1898 г. рождения, проживает Фольварок и Сухенки⁷;
8. НЕДЖВЕЦКИЙ Ян – сын Петра и Марии, 1898 г. рождения, проживает: имение Чемяки⁸;
9. ПОБЕРЕНКО Людвиг – сын Яна и Марии, 1907 г. рождения, прожив[ает]: имение Лукавиц⁹;
10. РАГУЛЬСКИЙ Игнатий – сын Франциска и Марианны, 13/I-1902 г. рождения, уроженец дер. Яжилы, уезд Маков, прожив[ает в] дер. Сыпнево, уезд Маков. Завербован 1.III-1939 г., кличка «РЫБАК»;
11. САВИЦКИЙ Петр – сын Ксаверия и Марии, 13/VIII-1861 г. р., уроженец Федоровичи¹⁰, волость Шталин¹¹, поляк, прожив[ает]: Копец, волость Шталин, уезд Августов, завербован в 1934 г.;
12. СОНИЧ Петр – сын Максима и Веры, 1913 г. рождения, проживает имение Чемяки;
13. СТАНКЕВИЧ Адам – сын Фортунанта и Марии, 1898 г. рождения, проживает: Любча;
14. ТШИЦИНСКИЙ Юзеф – сын Станислава и Рогали, 28/I-1907 г. рождения, уроженец Антонина, прожив[ает] Гргольске¹², волость Зысе¹³, уезд Остроленцкий, кличка «ТРЕК», пляцувка Мышинец;
15. ТОМКОВИЧ Антоний – сын Иосифа и Теодора, 1908 г. рождения, проживает: Фольварок-Козловщина;
16. ХАЙЕЦКИЙ Александр – сын Павла и Виктории, 1903 г. р., проживает: Карпаничи¹⁴;
17. ЧЕРНЯНСКИЙ Адам – сын Стефана и Уршули, 1894 г. рож[дения], проживает: Двожец;
18. ЧЕКАТОВСКИЙ Ян – сын Альфреда и Александры, 1902 г. р., проживает имение Червяки;
19. ШАХРАЙ Петр – сын Павла и Евы, 1905 г. рождения, проживает: Мордары¹⁵;
20. ЮСТИНОВИЧ Мамерт – сын Игнатия и Екатерины, 1888 г. р., проживает: Осцинковеж¹⁶;
21. ЯНКОВСКИЙ Юлиан – сын Яна и Стефании, 1896 г. р., прожив[ает] Гай-Залисье¹⁷.

⁷ Так у тексті. Місцевості не встановлено.

⁸ Ймовірно Червяки. Потім аналогічно.

⁹ Місцевості не встановлено.

¹⁰ Ймовірно йдеться про Федоровизну у гміні Штабин.

¹¹ Ймовірно йдеться про Штабин в Августовському повіті. Потім аналогічно.

¹² Місцевості не встановлено.

¹³ Ймовірно йдеться про гміну Лісе Остроленцького повіту.

¹⁴ Ймовірно йдеться про Карпановці у Щучинському повіті.

¹⁵ Ймовірно Мордаси.

¹⁶ Місцевості не встановлено.

¹⁷ Ймовірно йдеться про Гай або Байки-Залесе у Білостоцькому повіті.

8. NIEDŹWIECKIJ Jan – syn Piotra i Marii, urodzony w 1898 r., zamieszkały: majątek Czemiaki⁸;

9. POBIERIENKO Ludwig – syn Jana i Marii, urodzony w 1907 r., zamieszkały: majątek Łukawic⁹;

10. RAGULSKIJ Ignatij – syn Franciska i Marianny, urodzony 13/I-1902 r. we w[si] Jarzyły, powiat Maków, zamieszkały we w[si] Sypniewo, powiat Maków, zwerbowany 1.III-1939 r., pseudonim „RYBAK”;

11. SAWICKIJ Piotr – syn Ksawierija i Marii, urodzony 13/VIII-1861 r. we [wsi] Fiedorowiczi¹⁰, gmina Sztalin¹¹, Polak, zamieszkały: Kopiec, gmina Sztalin, powiat Augustów, zwerbowany w 1934 r.;

12. SONICZ Piotr – syn Maksima i Wiery, urodzony w 1913 r., zamieszkały w majątku Czemiaki;

13. STANKIEWICZ Adam – syn Fortunanta i Marii, urodzony w 1898 r., zamieszkały: Lubcza;

14. TSZYCINSKIJ Józef – syn Stanisława i Rogali, urodzony 28/I-1907 r., w Antoninie, zamieszkały Grgolskie¹², gmina Zysie¹³, powiat Ostrołęka, pseudonim „TRIEK”, placówka „Myszyniec”;

15. TOMKOWICZ Antonij – syn Iosifa i Tieodory, urodzony w 1908 r., zamieszkały: Folwark-Kozłowszczyzna;

16. CHAJECKIJ Aleksandr – syn Pawła i Wiktorii, ur[odzony] w 1903 r., zamieszkały: Karpaniczi¹⁴;

17. CZERNIAŃSKIJ Adam – syn Stiefana i Urszuli, ur[odzony] w 1894 r., zamieszkały: Dworzec;

18. CZEKATOWSKIJ Jan – syn Alfrieda i Aleksandry, ur[odzony] w 1902 r., zamieszkały w majątku Czerwiaki;

19. SZACHRAJ Piotr – syn Pawła i Ewy, urodzony w 1905 r., zamieszkały: Mordary¹⁵;

20. JUSTINOWICZ Mamiert – syn Ignatija i Jekatieriny, ur[odzony] w 1888 r., zamieszkały: Oscinkowież¹⁶;

21. JANKOWSKIJ Julijan – syn Jana i Stiefanii, ur[odzony] w 1896 r., zamieszkały: Gaj-Zalisje¹⁷.

Przetłumaczyli z [języka] polskiego:
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]

⁸ Prawdopodobnie Czerwiaki. Podobnie dalej.

⁹ Miejsce nieustalone.

¹⁰ Prawdopodobnie Fiedorowizna w gm. Sztabin.

¹¹ Prawdopodobnie Sztabin, pow. augustowski. Podobnie dalej.

¹² Miejscowość nieustalona.

¹³ Być może gm. Łyse w pow. ostrołęckim.

¹⁴ Być może Karpanowce w pow. szczuczyńskim.

¹⁵ Prawdopodobnie Mordasy.

¹⁶ Miejscowość nieustalona.

¹⁷ Być może miejscowość Gaj lub kolonia Bajki-Zalesie w pow. białostockim.

Перевели с польского:
Ст. лейтенант госбезопасности
(—) МАЗУР¹⁸
Мл. лейтенант госбезопасности
(—) ЧЕРСТВАЯ

а-б-Сов[ершенно] секретно^{-б}
Перевод с польского^{-а}

а-б-г-Список^{г-б}
информаторов в г-Ломже^{г-а}

1. БОРОВСКИЙ Ян – 1903 г. рождения, печник, проживает: г. Ломжа, Почтовая площадь, 7.
2. ВОЛВАРК Марьян – 1902 г. рождения, слесарь, проживает: г. Ломжа, ул. Звезд¹⁹, 4.
3. ВАСЕВСКИЙ Александр – 1914 г. рождения, безработный, прожив[а-ет] гор. Ломжа, ул. Стаха Конвы^с, 1.
4. ВЕЙСБУРГ Моисей – 1895 г. рождения, комнатный маляр, прожив[а-ет]: г. Ломжа, ул. Жданова, 12.
5. ВАСЕРСКИЙ Владислав – 1906 г. рождения, электротехник, проживает: г. Ломжа, ул. Бр[онислава] Перацкого, 27.
6. ГОЛЬШТЕЙН Абрам – 1900 г. рождения, носильщик, прожив[ает]: г. Ломжа, ул. Сенаторская, 15.
7. ГРИНБЕРГ Натан – 1900 г. рождения, оптик, прожив[ает в] г. Ломжа, ул. Сенкевича, 8.
8. ГАВРАНСКИЙ Генрих – 1901 г. рождения, дежурный движения, г. Ломжа, железнодорожная станция.

^с Було: Кочвы.

¹⁸ Мазур Павло Федорович (1906–1991); ст. лейтенант ДБ (згадується з червня 1942), капітан ДБ (15 XII 1942), підполковник ДБ (11 II 1943), полковник (згадується з травня 1953). З 7 VIII 1935 до липня 1937 – пом. оперуповноваженого 8-го відділення Транспортного відділу ГУДБ НКВС СРСР; з липня 1937 до травня 1939 – оперуповноважений 18-го відділення 11-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з травня 1939 до 1 III 1940 – начальник 2-го відділення 3-го відділу ГТУ НКВС СРСР; з 1 III 1940 до березня 1941 – заст. начальника 3-го відділення 2-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з березня до серпня 1941 – співробітник КРВ НКДБ СРСР; з 5 XII 1941 до 5 I 1942 – заст. начальника 1-го відділення 4-го відділу 2-го Управління НКВС СРСР; з 5 I 1942 до 16 V 1943 – начальник 5-го відділення 4-го відділу 2-го Управління НКВС СРСР; з 16 V до 3 VIII 1943 – начальник 7-го відділення 7-го відділу 2-го Управління НКДБ СРСР; з 3 VIII 1943 – у резерві призначення 1-го Управління НКДБ СРСР; з листопада 1943 до лютого 1945 – аташе Посольства СРСР в Англії, у відрядженні в США; з червня 1945 до січня 1946 – 2-й секретар Посольства СРСР у Польщі; з січня 1946 до червня 1948 – радник Посольства СРСР у Польщі. *Петров Н.В. – Кто руководил... – С. 564.*

¹⁹ Ймовірно йдеться про вул. З'язд. Потім аналогічно.

(—) MAZUR¹⁸

mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]

(—) CZERSTWAJA

^{a-b}Ściś[le] tajne^b

Przekład z [języka] polskiego^a

^{a-b-d}Spis^{-d-b}

informatorów w ^dŁomży^{d-a}

1. BOROWSKIJ Jan – urodzony w 1903 r., zdun, zamieszkały: m. Łomża, Plac Pocztowy 7.

2. WOŁWARK Marjan – urodzony w 1902 r., ślusarz, zamieszkały: m. Łomża, ul. Zwiedz¹⁹ 4.

3. WASIEWSKIJ Aleksandr – urodzony w 1914 r., bezrobotny, zamieszk[ały w] mieś[cie] Łomży, ul. Stacha Konwy^g 1.

4. WEJSBURG Moisiej – urodzony w 1895 r., malarz pokojowy, zamieszk[a-ty]: m. Łomża, ul. Żdanowa 12.

5. WASIERSKIJ Władisław – urodzony w 1906 r., elektrotechnik, zamieszk[ały]: m. Łomża, ul. Br[onisława] Pierackiego 27.

6. GOLSZTEJN Abram – urodzony w 1900 r., tragarz, zamieszk[ały]: m. Łomża, ul. Senatorska 15.

7. GRINBERG Natan – urodzony w 1900 r., optyk, zamieszk[ały w] m. Łomży, ul. Sienkiewicza 8.

8. GAWRANSKIJ Gienrich – urodzony w 1901 r., dyżurny ruchu, m. Łomża, stacja kolejowa.

9. GRABOWSKIJ Fieliks – urodzony w 1904 r., rzeźnik, zamieszk[ały w] m. Łomży, [ulica] Kanalna 7.

10. GORALCZYK Bolesław – urodzony w 1899 roku, urzędnik KPU, zamieszk[ały w] m. Łomży, ul. Zamiejska 7.

^g Było: Koczwy.

¹⁸ Paweł Fiodorowicz Mazur (1906–1991); st. lejtn. bezp. państw. (co najmniej od czerwca 1942), kpt. bezp. państw. (15 XII 1942), ppłk bezp. państw. (11 II 1943), płk (co najmniej od maja 1953). Od 7 VIII 1935 do lipca 1937 – pom. pełnomocnika operacyjnego 8. Wydziału Oddziału Transportu GUGB NKWD ZSRS; od lipca 1937 do maja 1939 – pełnomocnik operacyjny 18. Wydziału 11. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od maja 1939 do 1 III 1940 naczelnik 2. Wydziału 3. Oddziału GTU NKWD ZSRS; od 1 III 1940 do marca 1941 zca naczelnika 3. Wydziału 2. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od marca do sierpnia 1941 pracownik KRO NKGB ZSRS; od 5 XII 1941 do 5 I 1942 zca naczelnika 1. Wydziału 4. Oddziału 2. Zarządu NKWD ZSRS; od 5 I 1942 do 16 V 1943 naczelnik 5. Wydziału 4. Oddziału 2. Zarządu NKWD ZSRS; od 16 V do 3 VIII 1943 naczelnik 7. Wydziału 7. Oddziału 2. Zarządu NKGB ZSRS; od 3 VIII 1943 w rezerwie i skierowany do 1. Zarządu NKGB ZSRS; od listopada 1943 do lutego 1945 – attaché Ambasady ZSRS w Wielkiej Brytanii, przebywał w delegacji w USA; od czerwca 1945 do stycznia 1946 – II sekretarz Ambasady ZSRS w Polsce; od stycznia 1946 do czerwca 1948 – doradca Ambasady ZSRS w Polsce. N.W. Pietrow, *Kto rukowodil...*, s. 564.

¹⁹ Być może ul. Zjazd. Podobnie dalej.

9. ГРАБОВСКИЙ Феликс – 1904 г. рождения, резник, прожив[ает в] г. Ломжа, Канальная, 7.
10. ГОРАЛЬЧИК Болеслав – 1899 года рождения, служащий КПУ, прожив[ает в] г. Ломжа, ул. Замейская, 7.
11. ГРАБОВСКИЙ Марьян – 1915 г. рождения. На иждивении родителей, проживает: г. Ломжа, ул. Канальная, 3.
12. ГЖИМКОРСКИЙ Болеслав – 1900 г. рождения, почтальон, прожив[ает в] г. Ломжа, Сковронки.
13. ГЛИНОВЕЦКИЙ Чеслав – 1906 г. рождения, шофер, проживает: г. Ломжа, ул. Звезд, 11
14. ДОДА Генрих – 1899 г. рождения, торговец свиньями, прожив[ает в] г. Ломжа, ул. Сенкевича, 8.
15. ЕСЕНОВСКИЙ Ян – 1896 г. рождения, радиомеханик, прожив[ает в] г. Ломжа, ул. Звезд.
16. ЗАГРОБА Витольд – 1907 г. рождения, кондитер, прожив[ает в] г. Ломжа, ул. Вариводская²⁰.
17. ЗВЕШХОВСКИЙ Михаил – 1906 г. рождения, слесарь, прожив[ает в] г. Ломжа, ул. Бернатовича, 9.
18. ЗАДОРСКАЯ Мария – 1903 г. рождения, портниха, прожив[ает в] г. Ломжа, ул. Стефана Окшеи^с, 4.
19. ИНДРИХОВСКАЯ Леокадия – 1902 г. рождения, портниха, прожив[ает в] г. Ломжа, ул. Бр[онислава] Перацкого, 45.
20. КАЗАКОВСКИЙ Александр – 1909 г. рождения, надзиратель, прожив[ает в] г. Ломжа, ул. Яткова, 6.
21. КАМИНСКИЙ Болеслав – 1881 г. рождения, надзиратель, прожив[ает в] г. Ломжа, Стефана Окшеи, 5.
22. КОРЧЕВСКИЙ Иосиф – 1891 г. рождения, офицер 33 пех[отного] полка, прожив[ает в] г. Ломжа, ул. Аллея Легионов, 27.
23. КАРПИНСКИЙ Тадеуш – 1905 г. рождения, рабочий, проживает: г. Ломжа, ул. Рыбаки, 40.
24. ЛЯСКОВСКИЙ Генрих – 1897 г. рождения, машинист водонасосной башни, проживает: г. Ломжа, железнодорожная станция.
25. МЕРКС Евгений – 1907 г. рождения, портной, проживает: г. Ломжа, ул. Пенкна, 3.
26. МЫШКОРСКИЙ Болеслав – 1904 г. рождения, торговец лошадьми, прожив[ает в] г. Ломжа, Сковронки.
27. МИХАЙ*ЛОВСКИЙ* Станислав – 1905 г. рождения, портной, проживает: г. Ломжа, ул. Жолроевая, 40.
28. САМОРАЙ Антоний – 1916 г. рождения. На иждивении родителей, проживает: г. Ломжа, ул. Пенкная, 9.

^с Було: Окжеги. Потім аналогічно.

^{ж-ж} Дописано від руки.

²⁰ Ймовірно йдеться про вул. Возіводську.

11. GRABOWSKIJ Marian – urodzony w 1915 r., pozostaje na utrzymaniu rodziców, zamieszkały: m. Łomża, ul. Kanalna 3.
12. GŻYMKORSKIJ Bolesław – urodzony w 1900 r., listonosz, zamieszkały w m. Łomży, [dzielnica] Skowronki.
13. GLINOWIECKIJ Czesław – urodzony w 1906 r., szofer, zamieszkały: m. Łomża, ul. Zwiędz 11.
14. DODA Gienrich – urodzony w 1899 r., handlarz świniami, zamieszkały w m. Łomży, ul. Sienkiewicza 8.
15. JESIENOWSKIJ Jan – urodzony w 1896 r., radiomechanik, zamieszkały w m. Łomży, ul. Zwiędz.
16. ZAGROBA Witold – urodzony w 1907 r., cukiernik, zamieszkały w m. Łomży, ul. Warywodzka²⁰.
17. ZWIESZCHOWSKIJ Michaił – urodzony w 1906 r., ślusarz, zamieszkały w m. Łomży, ul. Bernatowicza 9.
18. ZADORSKAJA Marija – urodzona w 1903 r., krawcowa, zamieszkała w m. Łomży, ul. Stefana Okrzei^h 4.
19. INDRICHOWSKAJA Leokadija – urodzona w 1902 r., krawcowa, zamieszkała w m. Łomży, ul. Br[onisława] Pierackiego 45.
20. KAZAKOWSKIJ Aleksandr – urodzony w 1909 r., nadzorca, zamieszkały w m. Łomży, ul. Jatkowa 6.
21. KAMINSKIJ Bolesław – urodzony w 1881 r., nadzorca, zamieszkały w m. Łomży, [ulica] Stefana Okrzei 5.
22. KORCZEWSKIJ Iosif – urodzony w 1891 r., oficer 33. pułku piech[oty], zamieszkały w m. Łomży, Aleja Legionów 27.
23. KARPINSKIJ Tadeusz – urodzony w 1905 r., robotnik, zamieszkały: m. Łomża, ul. Rybaki 40.
24. LASKOWSKIJ Gienrich – urodzony w 1897 r., maszynista wodopompy wieży, zamieszkały: m. Łomża, stacja kolejowa.
25. MERKS Jewgienij – urodzony w 1907 r., krawiec, zamieszkały: m. Łomża, ul. Piękna 3.
26. MYSZKORSKIJ Bolesław – urodzony w 1904 r., handlarz końmi, zamieszkały w m. Łomży, [dzielnica] Skowronki.
27. MICHAJ^j-ŁOWSKIJⁱ Stanisław – urodzony w 1905 r., krawiec, zamieszkały: m. Łomża, ul. Żołojewaja 40.
28. SAMORAJ Antonij – urodzony w 1916 r. Na utrzymaniu rodziców, zamieszkały: m. Łomża, ul. Piękna 9.
29. SAMIEŁKO Leon – urodzony w 1908 r., piekarz, zamieszkały: m. Łomża, [ulica] Piękna 4.
30. STRIEKOWSKIJ Tieofil – urodzony w 1899 r., elektrotechnik, zamieszkały: m. Łomża, Plac Pocztowy 4.

^h *Było: Okżegi. Podobnie dalej.*

^{i-j} *Dopisano odręcznie.*

²⁰ *Być może ul. Woziwodzka.*

29. САМЕЛКО Леон – 1908 г. рождения, пекарь, проживает: г. Ломжа, Пенкна, 4.

30. СТРЕКОВСКИЙ Теофиль – 1899 г. рождения, электротехник, проживает: г. Ломжа, Почтовая площадь, 4.

31. ФУКС Лода – 1914 г. рождения, на иждивении родителей, проживает: г. Ломжа, ул. Рыбаки, 10.

32. ЯДЧАК Антоний – 1908 г. рождения, безработный, проживает: г. Ломжа, Старый рынок, 19.

Переводчик с польского
Мл. лейтенант госбезопасности
(—) ЧЕРСТВАЯ

а-б-Сов[ершенно] секретно^б
Перевод с польского^а

а-б-г-Список^{г-б}

лиц, получивших значки «ПОВ», выданных фракцией в Семятичах^а

1. ВАЛЬЧАК Станислав, прожив[ает:] Бохки²¹, № креста 887.
2. ВОЛОСИНСКИЙ Болеслав, прожив[ает:] Дрольнига²², № креста 907.
3. ДАНИЛЮК Людвик²³, проживает в: Мешвице²⁴, № креста 923.
4. КЛЯРКОВСКИЙ Иосиф, прожив[ает:] Кожеера²⁵, № креста 892.
5. МАКСИМЮК Адам²⁶, проживает в: Межвицы²⁷.
6. СОБЕЦКИЙ Владислав, прожив[ает:] Вина²⁸, № креста 933.
7. СЕКУРА Болеслав, проживает в: Грудек, № креста 877.
8. ТЕОДОРЧУК Станислав²⁹, проживает: колония Словишин³⁰, № креста 887.

²¹ Ймовірно йдеться про Боцьки Більського повіту.

²² Місцевості не встановлено.

²³ Ймовірно йдеться про Людвіга Данилюка (нар. в 1896), нагородженого Медаллю і Хрестом Незалежності. *MP. – 1931. – № 260. – S. 19; там само. – 1934. – № 23. – S. 1; <http://niezwyciezieni1918-2018.pl/nie/form/r864474802758,DANILUK-LUDWIK.html> [доступ 28 VI 2018].*

²⁴ Межвіце Старе або Межвіце Нове Седлецького повіту.

²⁵ Ймовірно йдеться про Кочери Сім'ятицького повіту.

²⁶ Ймовірно йдеться про Адама Максимюка (нар. в 1896). <http://niezwyciezieni1918-2018.pl/nie/form/r53420678764214,MAKSYMUK-ADAM.html> [доступ 28 VI 2018].

²⁷ Див. посилання 24.

²⁸ Місцевості не встановлено.

²⁹ Ймовірно йдеться про Станіслава Теодорчука, нагородженого Медаллю Незалежності. *MP. – 1937. – № 64. – S. 17; <http://niezwyciezieni1918-2018.pl/nie/form/r4830728176,TEODORCZUK-STANISLAW.html> [доступ 28 VI 2018].*

³⁰ Ймовірно йдеться про Словишин (тепер район м. Сім'ятичі).

31. FUKS Łoda – urodzony w 1914 r., na utrzymaniu rodziców, zamieszkały: m. Łomża, ul. Rybaki 10.

32. JADCZAK Antonij – urodzony w 1908 r., bezrobotny, zamieszkały: m. Łomża, Stary Rynek 19.

Tłumacz z [języka] polskiego
mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) CZERSTWAJA

^{a-b}Ściś[le] tajne^b

Przekład z [języka] polskiego^a

^{a-b-d}Spis^{-d-b}

osób, posiadających odznaki POW, wydane przez sekcję w Siemiatyczach^a

1. WALCZAK Stanisław, zamieszk[ały:] Bochki²¹, nr odznaki 887.
2. WOŁOSINSKIJ Bolesław, zamieszk[ały:] Drolniga²², nr odznaki 907.
3. DANILUK Ludwik²³, zamieszkały: Mieszvice²⁴, nr odznaki 923.
4. KLARKOWSKIJ Iosif, zamieszk[ały:] Kożera²⁵, nr odznaki 892.
5. MAKSIMIUK Adam²⁶, zamieszkały: Mieźwicy²⁷.
6. SOBIECKIJ Władisław, zamieszk[ały:] Wina²⁸, nr odznaki 933.
7. SIEKURA Bolesław, zamieszkały: Gródek, nr odznaki 877.
8. TIEODORCZUK Stanisław²⁹, zamieszkały: kolonia Słowiszyn³⁰, nr odznaki 887.
9. USZYNSKIJ Kazimir³¹, zamieszkały: Narojki, nr odznaki 918.
10. FOLWARSKIJ Czesław, przewodniczący sekcji, nr odznaki 929.

Przetłumaczyła z [języka] polskiego:

²¹ Być może Boćki w pow. bielskim.

²² Miejscowość nieustalona.

²³ Być może Ludwik Daniluk (ur. w 1896), odznaczony Medalem i Krzyżem Niepodległości. MP, 1931, nr 260, s. 19; *ibidem*, 1934, nr 23, s. 1; <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r864474802758,DANILUK-LUDWIK.html> [dostęp 28 VI 2018].

²⁴ Mierzvice Stare lub Mierzvice Nowe w pow. siedleckim.

²⁵ Być może Koczery w pow. siemiatyckim.

²⁶ Być może Adam Maksymiuk (ur. w 1896). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r53420678764214,MAKSYMIUK-ADAM.html> [dostęp 28 VI 2018].

²⁷ Zob. przypis 24.

²⁸ Miejscowość nieustalona.

²⁹ Być może Stanisław Teodorczuk, odznaczony Medalem Niepodległości. MP, 1937 nr 64, s. 17; <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r4830728176,TEODORCZUK-STANISLAW.html> [dostęp 28 VI 2018].

³⁰ Prawdopodobnie Słowiczyn (obecnie dzielnica Siemiatycz).

³¹ Być może Kazimierz Uszyński (ur. w 1897). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r175285554,USZYNSKI-KAZIMIERZ.html> [dostęp 28 VI 2018].

9. УШИНСКИЙ Казимир³¹, проживает: Наройки, № креста 918.
10. ФОЛЬВАРСКИЙ Чеслав, председатель фракции, № креста 929.

Перевела с польского:
Мл. лейтенант госбезопасности
(—) ЧЕРСТВАЯ

^а-Сов[ершенно] секретно
Перевод с польского^а

^{а-б-г}-Список IV-й^{г-б}
перебежчиков из Советской России, проживающих на территории
Сарненского уезда^а

1. ВЕНГЛОВСКАЯ Теофилия – проживает г. Ракитно, морально-политическая репутация хорошая.
2. ЗАЕНЧКОВСКИЙ Людвиг – проживал г. Ракитно, переехал в деревню Сивки Людвипольской волости Костопольского уезда. Морально политическая репутация хорошая.
3. ГРИНЧИК Исидор – проживает [в] г. Ракитно. Морально-политическая репутация хорошая.
4. КЛЮКОВСКАЯ Антонина – проживает г. Ракитно. Морально-политическая репутация хорошая.
5. ОСИНСКИЙ Стефан – проживает г. Ракитно. Морально-политическая репутация хорошая.
6. ОСИНСКИЙ Рафаил – проживает г. Ракитно. Морально-политическая репутация хорошая.

Перевела МИХАЛЬСКАЯ (—)

^{а-б}-Сов[ершенно] секретно^{б-а}
Перевод с польского

Копия
Полицейский постерунок Ракитно

³¹ Ймовірно йдеться про Казимежа Ушинського (нар. у 1897). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nieform/r175285554,USZYNSKI-KAZIMIERZ.html> [доцмун 28 VI 2018].

mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) CZERSTWAJA

^aŚciś[le] tajne
Przekład z [języka] polskiego^a

^{a-b-d}Spis IV^{-d-b}

zbiegów z Rosji sowieckiej, zamieszkałych na terenie powiatu sarneńskiego^a

1. WIENGLÓWSKAJA Tieofilija – zamieszkała [w] m[iasteczku] Rokitno, postawa moralno-polityczna dobra.

2. ZAJENCZKOWSKIJ Ludwig – mieszkał [w] m[iasteczku] Rokitno, wyjechał do wsi Siwki, gmina ludwipolska, powiat kostopolski. Postawa moralno-polityczna dobra.

3. GRINCZYK Isidor – zamieszkały [w] m[iasteczku] Rokitno. Postawa moralno-polityczna dobra.

4. KLUKOWSKAJA Antonina – zamieszkała [w] m[iasteczku] Rokitno. Postawa moralno-polityczna dobra.

5. OSINSKIJ Stiefan – zamieszkały [w] m[iasteczku] Rokitno. Postawa moralno-polityczna dobra.

6. OSINSKIJ Rafał – zamieszkały [w] m[iasteczku] Rokitno. Postawa moralno-polityczna dobra.

Przetłumaczyła MICHALSKAJA (—)

^{a-b}Ściś[le] tajne^{-b-a}
Przekład z [języka] polskiego

Kopia
Posterunek policji Rokitno

^{a-b-d}Spis^{-d-b-a}

zbiegów z Rosji sowieckiej, zamieszkałych na terenie podlegającym posterunkowi policji w Rokitnie

1. BURYM Jan – syn Nikołaja i Ksieni, urodzony w 1912 roku, żonaty, nie służył w wojsku. Postawa moralno-polityczna dobra. Zamieszkały: mias[teczko]^j Rokitno.

^j Było: wieś.

перебежчиков из Советской России, проживающих на территории
полицейского постерунка в Ракитно

1. БУРЫМ Ян – сын Николая и Ксении, 1912 года рождения, женат, в армии не служил. Морально-политическая репутация хорошая. Проживает: гор[одок]³ Ракитно.

2. БУРЫМ Антонина – дочь Прохора и Василисы, 1912 г.р., замужняя. Морально-политическая репутация хорошая. Проживает: гор[одок]³ Ракитно.

3. БУРЫМ Ксения – дочь Якова, 72 года. Морально-политическая репутация хорошая, Проживает: городок³ Ракитно.

4. КАМБУЛОВА Вера – дочь Димитрия и Екатерины, 1907 года рождения, девица, работница. Морально-политическая репутация хорошая. Проживает – гор[одок] Ракитно.

5. ТЫЧ (ТЫЦЬ) Кароль – сын Францишка и Францишки, 1886 года рождения, женат, рабочий. Морально-политическая репутация хорошая. Проживает – гор[одок] Ракитно.

6. ТЫЧ (ТЫЦЬ) Войцех – сын Францишка и Францишки, 1872 года рождения, вдовец, земледелец. Морально-политическая репутация хорошая. Проживает – гор[одок] Ракитно.

7. ТЫЧ (ТЫЦЬ) Станислав – сын Войцеха и Анны, 1912 года рождения, холост, в армии не служил. Морально-политическая репутация хорошая. Проживает гор[одок] Ракитно.

Перевела МИХАЛЬСКАЯ (—)

а-б-Сов[ершенно] секретно^{-б}
Перевод с польского^{-а}

заклученных Ковенской тюрьмы – агентов 2-го Отд. ПГШ и членов ПОВ –
получавших денежную помощь от МИДа Польши^{-б-а}

1. АЛЕКСАНДРОВИЧ Станислав
2. БУЯНОВСКИЙ Казимир
3. БАЛЕЙКО Петр
4. БАКОН Леон
5. БИЛИНСКИЙ Владислав
6. ВЕЛЬВИС Сильвестр 1-ый

³ Було: деревня.

2. BURYM Antonina – córka Prochora i Wasilisy, ur[odzona] w 1912 r., zamężna. Postawa moralno-polityczna dobra. Zamieszkała: mias[teczko]ⁱ Rokitno.

3. BURYM Ksienija – córka Jakowa, lat 72. Postawa moralno-polityczna dobra. Zamieszkała: miasteczkoⁱ Rokitno.

4. KAMBUŁOWA Wiera – córka Dimitrija i Jekatieriny, urodzona w 1907 roku, panna, robotnica. Postawa moralno-polityczna dobra. Zamieszkała – mias[teczko] Rokitno.

5. TYCZ (TYĆ) Karol – syn Franciszka i Franciszki, urodzony w 1886 roku, żonaty, robotnik. Postawa moralno-polityczna dobra. Zamieszkały – mias[teczko] Rokitno.

6. TYCZ (TYĆ) Wojciech – syn Franciszka i Franciszki, urodzony w 1872 roku, wdowiec, rolnik. Postawa moralno-polityczna dobra. Zamieszkały – mias[teczko] Rokitno.

7. TYCZ (TYĆ) Stanisław – syn Wojciecha i Anny, urodzony w 1912 roku, kawaler, w wojsku nie służył. Postawa moralno-polityczna dobra. Zamieszkały – mias[teczko] Rokitno.

Przetłumaczyła MICHALSKAJA (—)

^{a-b}Ściś[le] tajne^b
Przekład z [języka] polskiego^a

^{a-b-d}Spis^d
przebywających w więzieniu kowieńskim agentów 2. Oddz[iału] p[olskiego]
Sz[tabu] G[łównego] i członków POW, otrzymujących pomoc finansową
z MSZ Polski^{b-a}

1. ALEKSANDROWICZ Stanisław
2. BUJANOWSKIJ Kazimir
3. BALEJKO Piotr
4. BAKON Leon
5. BILINSKIJ Władisław
6. WIELWIS Silwiestr 1
7. WIELWIS Silwiestr 2
8. WYDRA Antonij
9. WARZAJTIS Antonij 1
10. WARZAJTIS Antonij 2
11. GRIGONIS Bolesław
12. GIAK Witold
13. GAJDUKIEWICZ Władisław
14. GRISZKIEWICZ Romuald
15. GUDELIS – żandarm Straży Granicznej

7. ВЕЛЬВИС Сильвестр 2-ой
8. ВЬДРА Антоний
9. ВАРЗАЙТИС Антоний, 1
10. ВАРЗАЙТИС Антоний, 2
11. ГРИГОНИС Болеслав
12. ГИАК Витольд
13. ГАЙДУКЕВИЧ Владислав
14. ГРИШКЕВИЧ Ромуальд
15. ГУДЕЛИС – жандарм пограничной стражи
16. ДОМЕЙКО Юзеф
17. ДАВИДОВИЧ Антоний
18. ЖВИКЕВИЧ Лонгин
19. УБЖИЦКИЙ Леонард
20. ЗИМИТРОВИЧ Альбин (сын Яна)
21. КУЧИНСКИЙ Станислав
22. КОНСТАНТИНОВИЧ Александр
23. КЕДЫК Петр
24. КАЛЕСИНСКИЙ Станислав
25. КВАРЦЕЙ Владислав
26. МИЛИНКЕВИЧ Юзеф
27. МИХАЙЛОВСКИЙ Павел
28. МЕЙЛУН Константин
29. ОРЛОВ Александр
30. ПУЛЯНОВСКИЙ Станислав
31. ПЕКАРСКИЙ Юзеф
32. ПЕТРОШИНСКАЯ Казимира
33. РИЛИШКИС Ян
34. РИЛИШКИС Юзеф
35. РАКОВСКИЙ Ян
36. СТАНКЕВИЧ Винцентий
37. ШБИЦКИЙ Александр
38. ЮШКЕВИЧ Францишек
39. ЯКОНИС Станислав
40. ЯКОНИС Кароль.

Перевел с польского: (—) МАЗУР
15/XI-[19]39 г.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 3, арк. 1–11.

Оригінал, машинопис на бланку.

На документі дві резолюції: «т. Громовенко. Исполнить см. № 5124/6 от 23.XI.[19]39. (—) 26.XI»; «т. Хаєт. Исполнить (—) Громовенко. 30/XI-[19]39».

16. DOMIEJKO Józef
17. DAWIDOWICZ Antonij
18. ŻWIKIEWICZ Łongin
19. UBŻYCKIJ Leonard
20. ZIMITROWICZ Albin (syn Jana)
21. KUCZYNSKIJ Stanisław
22. KONSTANTINOWICZ Aleksandr
23. KIEDYK Piotr
24. KALESINSKIJ Stanisław
25. KWARCEJ Władisław
26. MILINKIEWICZ Józef
27. MICHAJŁOWSKIJ Paweł
28. MIEJŁUN Konstantin
29. ORŁOW Aleksandr
30. PULANOWSKIJ Stanisław
31. PIEKARSKIJ Józef
32. PIETROSZYNSKAJA Kazimira
33. RILISZKIS Jan
34. RILISZKIS Józef
35. RAKOWSKIJ Jan
36. STANKIEWICZ Wincentij
37. SZBICKIJ Aleksandr
38. JUSZKIEWICZ Franciszek
39. JAKONIC Stanisław
40. JAKONIC Karol.

Przetłumaczył z [języka] polskiego: (—) MAZUR
15/XI-[19]39 r.

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 3, k. 1–11.

Oryginał, maszynopis na formularzu.

Na dokumencie dwie adnotacje: t[owarzysz] Gromowienko. Wykonać zob. nr 5124/6 z 23 XI [19]39. (—) 26 XI; t[owarzysz] Chajet. Wykonać. (—) Gromowienko. 30/XI-[19]39.

№ 11

28 листопада 1939, Київ. Вказівка заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського начальникам обласних управлінь НКВС про надання списків осіб, які підлягають арешту відповідно до наказу НКВС СРСР № 001353

^а-Совершенно секретно
Начальникам областных управлений НКВД^а

тов.

гор.

Срочно сообщите о результатах исполнения приказа НКВД СССР № 001353 от 5 ноября 1939 года о представлении списков на лиц, проходящих по Вашим материалам, проживающих на территории Западной Украины и Западной Белоруссии.

К докладной записке по этому вопросу приложите перечень уже высланных Вами в НКВД УССР и НКВД БССР списков, с указанием каких отделов использованы материалы для составления списков и каких отделов материалы еще не использованы.

^а-Заместитель наркома внутренних дел УССР
Капитан государственной безопасности^а
(—) ГОРЛИНСКИЙ

«^б-28^б» ноября 1939 г.

№ ^б-4542/сн^б

г. Киев

ГДА СБУ, ф. 9, спр. 26, арк. 180.

Оригінал, машинопис.

^{а-а} *Написано великими літерами.*

^{б-б} *Вписано від руки.*

Nr 11

28 listopada 1939, Kijów. Wytyczne zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego dla naczelników zarządów obwodowych NKWD, obligujące ich do przekazywania spisów osób przeznaczonych do aresztowania, zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS nr 001353

^a-Ścisłe tajne

Do Naczelników Zarządów Obwodowych NKWD^a

tow.

mias[to]

Niezwłocznie informować o rezultatach wykonania rozkazu NKWD ZSRS nr 001353 z 5 listopada 1939 roku o sporządzeniu spisów osób występujących w Waszych materiałach, mieszkających na terytoriach Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi.

Do raportu w tej sprawie dołączyć spis wysłanych już przez Was do NKWD USRS i NKWD BSRS spisów ze wskazaniem oddziałów, których materiały wykorzystano do sporządzenia spisów, a także oddziałów, których materiałów jeszcze nie wykorzystano.

^a-Zastępca *Narkoma* Spraw Wewnętrznych USRS
kapitan bezpieczeństwa państwowego^a
(—) GORLINSKIJ

„^b-28-^b” listopada 1939 r.

nr ^b-4542/sn^b

m. Kijów

HDA SBU, f. 9, spr. 26, k. 180.

Oryginał, maszynopis.

^{a-a} *Zapisano wersalikami.*

^{b-b} *Wpisano odręcznie.*

№ 12

28 листопада 1939, б.м.в. Довідка начальника Водного відділу НКВС
УРСР Олексія Шубіна заступнику наркома внутрішніх справ УРСР
Миколі Горлинському про хід виконання наказу
НКВС СРСР № 001353

^а-Зам. народного комиссара внутренних дел УССР
Капитану государственной безопасности^а
^б-тов. ГОРЛИНСКОМУ^б

^{а-б-в}-Справка^{в-б-а}

Согласно приказа НКВД СССР № 001353 от 5/XI-1939 года – Водным Отделом НКВД УССР проделано следующее:

1. Просмотрен имеющийся учет (протоколы допросов арестованных, действующие и архивные дела).

Выявлены проходящие по показаниям арестованных – участники контрреволюционных организаций и агенты польской разведки, находящиеся на территории Западной Украины и Западной Белоруссии.

2. Сделаны соответствующие выписки и заведены папки на каждое интересующее нас лицо.

3. Составлен список агентов иноразведок находящихся на территории Западной Белоруссии и направлен Наркому Внутренних Дел Белоруссии.

Остальной выявленный учет, за неимением достаточных установочных данных и адресов, как не имеющие смысла соответствующим органам не сообщено.

^а-Начальник водного отдела НКВД УССР
Ст[арший] лейтенант госбезопасности^а
(—) ШУБИН¹

«Г-28-Г» ноября 1939 г.

*ГДА СБУ, ф. 1, спр. 368, арк. 335–336.
Оригінал, машинопис.*

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Написано в розбивку.

^{г-г} Вписано від руки.

¹ Шубін Олексій Кузьмич; з вересня 1937 до вересня 1938 – начальник 11-го (водного) відділу УДБ УНКВС Харківської області.

Nr 12

28 listopada 1939, b.m.w. Informacja naczelnika Oddziału Wodnego NKWD USRS Ołeksy Szubina dla zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego w sprawie wykonania rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

^a-Do Zast[ępcy] Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
kapitana bezpieczeństwa państwowego^a
^b-tow. GORLINSKIEGO^b

^{a-b-c}-Informacja^{c-b-a}

Zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS Nr 001353 z 5/XI-1939 roku Oddział Wodny NKWD USRS wykonał, co następuje:

1. Przejrzano istniejącą ewidencję (protokoły przesłuchań aresztowanych, sprawy aktualnie prowadzone i archiwalne).

Ujawniono członków organizacji kontrrewolucyjnych i agentów polskiego wywiadu, znajdujących się na terytorium Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi, występujących w zeznaniach aresztowanych.

2. Wykonano odpowiednie wypisy i założono teczki na każdą interesującą nas osobę.

3. Sporządzono wykaz agentów ob[cych] wywiadów, przebywających na terytorium Zachodniej Białorusi i skierowano do *narkoma* spraw wewnętrznych Białorusi.

O pozostałej ujawnionej ewidencji, z braku wystarczających danych identyfikacyjnych i adresów, jako nie mającej sensu, właściwe organy nie zostały za-
wiadomione.

^a-Naczelnik Oddziału Wodnego NKWD USRS
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) SZUBIN¹

„^d-28^d” listopada 1939 r.

*HDA SBU, f. 1, spr. 368, k. 335–336.
Oryginał, maszynopis.*

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Podkreślono maszynowo.

^{c-c} Zapisano pismem spacjiowanym.

^{d-d} Wpisano odręcznie.

¹ Ołeksy Kuźmicz Szubin; od września 1937 do września 1938 naczelnik 11. (Wodnego) Oddziału UGB UNKWD Obwodu Charkowskiego.

№ 13

28 листопада 1939, Київ. Повідомлення начальника 2-го спецвідділу НКВС УРСР Василя Машлятіна начальнику секретаріату НКВС УРСР Івану Бей-Беспальку про хід виконання наказу НКВС СРСР № 001353

^а-ТОВ. БЕСПАЛЬКО^{-а1}
г. ^б-Київ^{-б}

^а-На № 4532/СН^{-а}

По вопросу выполнения приказа НКВД СССР № 001353 от 5.XI.1939 г., нами проведена следующая работа:

В результате радиоконтроля полицейской радиосети бывш. Польши, во 2 Спецотделе НКВД УССР была заведена картотека на лиц проходящих по радиограммам.

К разработке этой картотеки нами приступлено и в октябре месяце один список на 348 чел. подучетного контингента полиции (члены ОУН и др.) составлен и передан Наркому Внутренних Дел тов. СЕРОВУ.

В настоящее время составляются списки на бывших членов польской государственной полиции.

Составление списка будет закончено к 4 декабря 1939 года.

^в-Начальник 2 спецотдела НКВД УССР
Капитан госбезопасности^в
(—) МАШЛЯТИН²

«Г-28-Г» ноября 1939 г.

^а-№ Г-11499/с^{-Г-а}

г. Киев

ГДА СБУ, ф. 1, спр. 368, арк. 337–338.

Оригінал, машинопис.

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано в розбивку.

^{в-в} Написано великими літерами.

^{Г-Г} Вписано від руки.

¹ Бей-Беспалько Іван Михайлович (нар. 17 IV 1903); ст. лейтенант ДБ. У НКВС УРСР з 1936; загинув на фронті у 1941.

² Машлятин Василь Семенович (1900–1941); капітан ДБ. До квітня 1940 начальник 2-го Особливого відділу УДБ НКВС УРСР, потім начальник УНКВС Чернігівської області.

Nr 13

28 listopada 1939, Kijów. Meldunek naczelnika 2. Oddziału Specjalnego NKWD USRS Wasilija Maszlatina do naczelnika Sekretariatu NKWD USRS Iwana Biej-Biespalki w sprawie wykonania rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

^atow. BIESPALKO^{-a1}
m. ^bKijów^{-b}

^a-Na Nr 4532/SN^{-a}

W kwestii wykonania rozkazu NKWD ZSRS nr 001353 z 5 XI 1939 r., przeprowadziliśmy następujące działania:

W wyniku nasłuchu radio[wego] policyjnej sieci radio[wej] był[ej] Polski, w 2. Oddziale Specj[alnym] NKWD USRS została założona kartoteka na osoby przechodzące w radiotelegramach.

Przystąpiliśmy do pracy nad tą kartoteką i w miesiącu październiku został sporządzony jeden spis 348 os[ób] podlegających ewidencji policji (członkowie OUN i in[ni]) i przekazany *narkomowi* spraw wewnętrznych tow. SIEROWOWI.

W obecnej chwili przygotowywane są spisy byłych członków polskiej Policji Państwowej.

Sporządzanie spisów zostanie zakończone 4 grudnia 1939 roku.

^c-Naczelnik 2. Oddziału Spec[jalnego] NKWD USRS
kapitan bezpieczeństwa państw[owego]^{-c}
(—) MASZLATIN²

„^d-28^{-d3}” listopada 1939 r.

^a-Nr ^d-11499/^s-^{d-a}

m. Kijów

HDA SBU, f. 1, spr. 368, k. 337–338.

Oryginał, maszynopis.

^{a--a} Podkreślono maszynowo.

^{b--b} Zapisano pismem spacjowanym.

^{c--c} Zapisano wersalikami.

^{d--d} Wpisano odręcznie.

¹ Iwan Michajłowicz Biej-Biespalko (ur. 17 IV 1903); st. lejtn. bezp. państw. W NKWD USRS od 1936; zginął na froncie w 1941.

² Wasilij Siemionowicz Maszlatin (1900–1941); kpt. bezp. państw. Do kwietnia 1940 naczelnik 2. Oddziału Specjalnego UGB NKWD USRS, następnie naczelnik UNKWD Obwodu Czernihowskiego.

№ 14

28 листопада 1939, б.м.в. Довідка заступника начальника 3-го
Транспортного відділу НКВС УРСР Віктора Улановського
заступнику наркома внутрішніх справ УРСР Миколі
Горлинському про хід виконання наказу
НКВС СРСР № 001353

^{а-б}Сов. секретно^{-б-а}

^аЗам. народного комиссара внутренних дел УССР
Капитану государственной безопасности^а
^{б-в}ТОВ. ГОРЛИНСКОМУ^{-в-б}

^{а-б-в}Справка^{-в-б-а}

О проведенной работе 3-м Транспортным Отделом НКВД УССР
по приказу НКВД СССР № 001353 от 5-го ноября 1939 года

Произведенной проверкой по учетам, лиц, приходящих по материалам
отдела и проживающих на территории Западной Белоруссии не выявлено.

Проверкой выявлено около 50 человек приходящих по учетным мате-
риалам и связям агентурно-осведомительного аппарата, проживающих на
территории Западной Украины. Составление списков на этих лиц заканчи-
вается, после чего последние будут высланы для оперативного использова-
ния в 3-е Транспортные отделения УНКВД Западной Украины.

^аЗам. Нач. 3 транспортного отдела НКВД УССР
Лейтенант госбезопасности^а
(—) УЛАНОВСКИЙ

«Г-28^Г» ноября 1939 г.

ГДА СБУ, ф. 1, спр. 368, арк. 339.
Оригінал, машинопис.

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Написано в розбивку.

^{г-г} Вписано від руки.

Nr 14

28 listopada 1939, b.m.w. Informacja zastępcy naczelnika 3. Oddziału Transportowego NKWD USRS Wiktora Ulanowskiego dla zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego w sprawie wykonania rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

^{a-b}Ścisłe tajne^{b-a}

^aDo Zast[ępcy] Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
kapitana bezpieczeństwa państwowego^a
^{b-c}tow. GORLINSKIEGO^{c-b}

^{a-b-c}Informacja^{c-b-a}

o wykonanej pracy przez 3. Oddział Transportowy NKWD USRS
zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS Nr 001353 z 5 listopada 1939 roku

Przeprowadzone sprawdzenie zewidencjonowanych osób, występujących
w materiałach oddziału i zamieszkałych na terytorium Zachodniej Białorusi, nie
ujawniło.

Po sprawdzeniu ujawniono około 50 osób występujących w materiałach ewi-
dencyjnych i związanych z aparatem agenturalno-informacyjnym, zamieszka-
łych na terytorium Zachodniej Ukrainy. Sporządzanie spisów tych ludzi dobiega
końca, po czym będą one wysłane w celu wykorzystania operacyjnego do 3. Wy-
działu Transportowego UNKWD Zachodniej Ukrainy.

^aZast[ępcza] Nacz[elnika] 3. Oddziału Transportowego NKWD USRS
lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) UŁANOWSKIJ

„^d28^d” listopada 1939 r.

HDA SBU, f. 1, spr. 368, k. 339.

Oryginał, maszynopis.

^{a--a} Zapisano wersalikami.

^{b--b} Podkreślono maszynowo.

^{c--c} Zapisano pismem spacjowanym.

^{d--d} Wpisano odręcznie.

№ 15

1 грудня 1939, Київ. Супровідний лист заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського начальнику УПВО Василю Осокіну щодо негайного розшуку і арешту осіб, зазначених у списках

^{а-б}Канцелярії не вскривать ^{б-а}

^{а-б}Строго секретно^б
Тільки лично^а

^аНачальнику УПВО НКВД УССР

^вКомдиву^{в-а}

^бТов. ^вОСОКИНУ^{в-б1}

г. Київ

Направляю для секретного оперативного пользования следующие документы в переводе с польского языка, обнаруженные в материалах польской разведки и польской полиции.

1. Список агентов разведки бригады № 1 на 36 человек.
2. Список офицеров следственного управления г. Варшавы на 26 чел.
3. Список недействующих осведомителей государственной полиции ж[елезно]д[орожной] станции Олехновичи, Молодечненского уезда на 27 чел.
4. Список членов ОУН на 45 чел.
5. Список агентов экспозитуры № 4 на 21 чел.
6. Список руководителей отделов и рефератов полиции Новогрудского воеводства на 15 чел.

На основании распоряжения народного комиссара внутренних дел СССР – комиссара государственной безопасности 1 ранга тов. БЕРИЯ, все поименованные в этих списках лица подлежат немедленному розыску и аресту.

^{а-б}Приложение^{б-а}: По тексту.

^аЗам[еститель] народного комиссара внутренних дел УССР

Капитан государственной безопасности^а

^вГОРЛИНСКИЙ^в

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Написано в розбивку.

¹ Осокін Василь Васильович (1894–1960); ген.-лейт. (1940). З 29 III 1938 до 1939 начальник прикордонних і внутрішніх військ НКВС УРСР; з 1939 до 29 X 1940 начальник прикордонних військ НКВС Київського округу. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця – С. 326–327.*

Nr 15

1 grudnia 1939, Kijów. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do naczelnika UPWO Wasilija Osokina, zawierające polecenie odszukania i aresztowania osób znajdujących się w dołączonych spisach

^{a-b}Nie otwierać w kancelarii^{b-a}

^{a-b}Ściśle tajne^b
Wyłącznie do rąk własnych^a

^aDo Naczelnika UPWO NKWD USRS
^c*komdiwa*^{c-a}
^btow. ^cOSOKINA^{c-bl}
m. Kijów

Przekazuję następujące dokumenty w celu tajnego wykorzystania operacyjnego, przetłumaczone z języka polskiego, ujawnione w materiałach wywiadu polskiego i policji polskiej.

1. Spis agentów wywiadu brygady nr 1 obejmujący 36 osób.
2. Spis oficerów Urzędu Śledczego m. Warszawy obejmujący 26 os[ób].
3. Spis uśpionych informatorów Policji Państwowej stacji k[olejowej] Olechnowicze, powiat mołodecki, obejmujący 27 os[ób].
4. Spis członków OUN obejmujący 45 os[ób].
5. Spis agentów Ekspozytury nr 4 obejmujący 21 os[ób].
6. Spis kierowników oddziałów i referatów policji województwa nowogrodzkiego obejmujący 15 os[ób].

Na podstawie zarządzenia ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS – komisarza bezpieczeństwa państwowego 1. rangi tow. BERII, wszystkie wymienione w tych spisach osoby mają być niezwłocznie odszukane i aresztowane.

^{a-b}Załącznik^{b-a}: jak w tekście

^aZast[ępcą] Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
kapitan bezpieczeństwa państwowego^a
^cGORLINSKI^c

^{a-a} *Zapisano wersalikami.*

^{b-b} *Podkreślono maszynowo.*

^{c-c} *Zapisano pismem spacjiowanym.*

¹ Wasilij Wasiljewicz Osokin (1894–1960); gen.-lejt. (1940). Od 29 III 1938 do 1939 dca wojsk pogranicznych i wewnętrznych NKWD USRS; od 1939 do 29 X 1940 dca wojsk pogranicznych NKWD Okręgu Kijowskiego. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 326–327.

«Г-Г» декабря 1939 г.
№ Г-4570/сн-Г
г. Киев

*ГДА СБУ, ф. 16, оп. 1, спр. 389, арк. 340–341.
Копія, машинопис.
У справі вкладення не знайдено.*

^{Г-Г} Вписано від руки.

„1^{d-1}” grudnia 1939 r.
Nr ^{d-}4570/sn^{-d}
m. Kijów

*HDA SBU, f. 16, op. 1, spr. 389, k. 340–341.
Kopia, maszynopis.
Załączników nie odnaleziono.*

^{d--d} *Wpisano odręcznie.*

№ 16

3 грудня 1939, Чита. Список агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланий заступником начальника УНКВС по Читинській області Василем Гавришем наркомам внутрішніх справ УРСР та БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві

^а-Сов[ершенно] секретно^а

^б-Наркому внутренних дел УССР
комиссару госбезопасности 3 ранга^б
т. СЕРОВУ
^а-г. Киев^а

^б-Наркому внутренних ^в-дел^в БССР
майору госбезопасности^б
тов. ^в-ЦАНАВА^в
^а-г. Минск^а

Согласно приказа НКВД СССР № 001353 от 5 ноября 1939 года, направляем списки лиц, избличенных в польском шпионаже и причастности к польским разведывательным органам, арестованным и осужденным в 1937–[19]38 гг. УНКВД по Читинской области, проживающих на территории быв[шей] Польши.

В целом ряде случаев в протоколах отсутствуют установочные данные, поэтому сообщаем так, как изложено в протоколах, для оперативных мероприятий.

^{а-б}-Приложение^{б-а}: Список на «...» листах.

^б-Зам[еститель] нач[альника] УНКВД по Чит[инской] области
Ст. лейтенант госбезопасности^б
(—) ГАВРИШ¹

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Написано в розбивку.

¹ Гавриш Василь Іванович (нар. 1907); лейтенант ДБ (11 IV 1939), ст. лейтенант ДБ (2 XI 1939), капітан ДБ (6 IX 1941), полковник ДБ (14 II 1943). З 1 III до червня 1938 – оперуповноважений 4-го відділення 6-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з червня до жовтня 1938 – оперуповноважений відділення 1-го відділу 3-го управління НКВС СРСР; з вересня 1938 до 16 I 1939 – оперуповноважений ГТУ НКВС СРСР; з 16 I до 4 IX 1939 – ст. слідчий слідчастини НКВС СРСР; з 4 IX до 2 XI 1939 – пом. начальника слідчастини ГЕУ НКВС СРСР; з 2 XI 1939 до 26 II 1941

Nr 16

3 grudnia 1939, Czyta. Pismo zastępcy naczelnika UNKWD Obwodu Czytyjskiego Wasilija Gawrisza do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz ze spisem osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

^a-Ściś[le] tajne^a

^bDo *Narkoma* Spraw Wewnętrznych USRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^b
t[owarzysza] SIEROWA
^am. Kijów^a

^bDo *Narkoma* ^cSpraw^c Wewnętrznych BSRS
majora bezpieczeństwa państw[owego]^b
tow. ^cCANAWY^c
^am. Mińsk^a

Zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS Nr 001353 z 5 listopada 1939 roku, przesyłamy spisy osób, zamieszkałych na terytorium był[ej] Polski, zdemaskowanych [jako związanych] z polskim szpiegostwem i zatrudnionych w polskich organach wywiadowczych, przez [osoby] aresztowane i skazane w latach 1937–[19]38 przez UNKWD Obwodu Czytyjskiego.

W szeregu wypadków w protokołach brakuje danych identyfikacyjnych, dlatego podajemy informacje za protokołami sporządzonymi do celów operacyjnych.

^{a-b}Załącznik^{b-a}: spis na „...” arkuszach.

^bZast[ępcą] Nacz[elnika] UNKWD Obwodu Czyt[yjskiego]
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^b
(—) GAWRISZ¹

^{a-a} Podkreślono maszynowo.

^{b-b} Zapisano wersalikami.

^{c-c} Zapisano pismem spacjowanym.

¹ Wasilij Iwanowicz Gawrisz (ur. 1907); lejtn. bezp. państw. (11 IV 1939), st. lejtn. bezp. państw. (2 XI 1939), kpt. bezp. państw. (6 IX 1941), płk bezp. państw. (14 II 1943). Od 1 III do czerwca 1938 pełnomocnik operacyjny 4. Wydziału 6. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od czerwca do października 1938 pełnomocnik operacyjny wydziału 1. Oddziału 3. Zarządu NKWD ZSRS; od września 1938 do 16 I 1939 pełnomocnik operacyjny GTU NKWD ZSRS; od 16 I do 4 IX 1939 st. śledczy jednostki śledczej NKWD ZSRS; od 4 IX do 2 XI 1939 pom. naczelnika jednostki śledczej GEU NKWD ZSRS; od 2 XI 1939 do 26 II 1941 zca naczelnika UNKWD Obwodu Czytyjskiego; od 26 II do 31 VII 1941 naczelnik UNKWD Obwodu Czytyjskiego; od 31 VII 1941 do 7 V 1943 naczelnik UNKWD Obwodu

б-Зам[еститель] нач[альника] 3 отделения УГБ УНКВД по ЧО
Лейтенант госбезопасности^б
(—) СУХОМЛИНОВ²

«Г-З-Г» декабря 1939 г.
№ Г-646369-Г
г. Чита

а-б-в-Список^{в-б-а}

агентов иностранных разведок, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии, изобличенных показаниями арестованных УНКВД по Читинской^в области^в

№, № пп.	Фамилия, имя, отчество и установочные данные	Последний адрес местожительства (к какому году относится)	Сущность компрометирующих материалов	Источник сведений
1.	АДАМОВИЧ Вячеслав Вячеславович ³	Западная Украина Мозырь, Молодечно	АДАМОВИЧ по кличке «ДЗЯРГАЧ» ^Г руководитель банды	Изобличен показаниями осужденного в 1938 году КСЯНЕВИ-

– заст. начальника УНКВС Читинської обл.; з 26 II до 31 VII 1941 – начальник УНКВС Читинської обл.; з 31 VII 1941 до 7 V 1943 – начальник УНКВС Иркутської обл.; з 7 V 1943 до 12 III 1944 – начальник УНКДБ Иркутської обл. *Петров Н.В., Кто руководил... – С. 272.*

^{Г-Г} Вписано від руки.

^Г Було: «ДЗЕГАЧ».

² Сухомлинов Даниїл Осипович (нар. 1909); лейтенант ДБ (22 IX 1939), ст. лейтенант ДБ (28 IV 1942), майор ДБ (11 II 1943), підполковник ДБ (29 III 1945), полковник. З вересня по жовтень 1937 – оперуповноважений УНКВС Иркутської обл.; з жовтня 1937 по червень 1939 – оперуповноважений, начальник відділу УНКВС Читинської обл.; з червня по вересень 1939 – заст. начальника відділення УДБ УНКВС Читинської обл.; з вересня 1939 по лютий 1940 – заст. начальника відділу УДБ УНКВС Читинської обл.; з лютого 1940 по березень 1941 – начальник 3-го ЕКВ УНКВС Читинської обл.; з березня по серпень 1941 – начальник СПВ УНКДБ Читинської обл.; з серпня 1941 по травень 1943 – начальник СПВ УНКВС Читинської обл. *Петров Н.В., Кто руководил... – С. 831–832.*

³ Адамович Вячеслав Вячеславович (молодший) (нар. у 1890 в околицях Ошмян, пом. після 1939), пс. «Атаман Дзяргач» або «Дзяргач», білоруський національний та культурний діяч, публіцист, письменник. У 1920, як мобілізаційний офіцер Білоруської військової комісії, у Слуцькому та Бобруйському повітах проводив добровільну мобілізацію до партизанських загонів, створених батьком, Вячеславом Адамовичем (старшим), антибільшовицької Білоруської селянської партії «Зелений дуб». Після невдачі Слуцького повстання (листопад–грудень 1920) перебував у Лунинці, звідки організував збройні напади на територію Білорусі, захоплену

^bZast[ęzca] Nacz[elnika] 3. Wydziału UGB UNKWD O[bwodu] Cz[ytyjskiego]
lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^b
(—) SUCHOMLINOW²

„^{d-3-d}” grudnia 1939 r.

Nr ^d-646369-^d

m. Czyta

a-b-c-Spis^{c-b-a}

agentów obcych wywiadów [oraz] pracowników polskich organów
wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej
Ukrainie i Zachodniej Białorusi, zdemaskowanych na podstawie zeznań osób
aresztowanych przez UNKWD ^c-Obwodu^c Czytyjskiego

Lp.	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i> i dane personalne	Ostatni adres miejsca za- mieszkania (w którym roku)	Istota kompromi- tujących mate- riałów	Źródło informacji
1.	ADAMOWICZ Wiacesław Wiacesławo- wicz ³	Zachodnia Ukraina, Mozyrz, Mo- łodeczno	ADAMOWICZ, pseudonim „DZIARHACZ” ^e , przywódca bandy	Zdemaskowany na podstawie zeznań skazanego w 1938 roku

Irkuckiego; od 7 V 1943 do 12 III 1944 naczelnik UNKGB Obwodu Irkuckiego. N.W. Pietrow, *Kto rukowodil...*, s. 272.

^{d-d} *Wpisano odręcznie.*

^e *Było: „DZIEGACZ”.*

² Danił Osipowicz Suchomlinow (ur. 1909); lejtn. bezp. państw. (22 IX 1939), st. lejtn. bezp. państw. (28 IV 1942), mjr bezp. państw. (11 II 1943), ppłk bezp. państw. (29 III 1945), płk. Od września do października 1937 pełnomocnik operacyjny UNKWD Obwodu Irkuckiego; od października 1937 do czerwca 1939 pełnomocnik operacyjny, naczelnik Oddziału UNKWD Obwodu Czytyjskiego; od czerwca do września 1939 zca naczelnika Wydziału UGB UNKWD Obwodu Czytyjskiego; od września 1939 do lutego 1940 zca naczelnika Oddziału UGB UNKWD Obwodu Czytyjskiego; od lutego 1940 do marca 1941 naczelnik 3. EKO UNKWD Obwodu Czytyjskiego; od marca do sierpnia 1941 naczelnik SPO UNKGB Obwodu Czytyjskiego; od sierpnia 1941 do maja 1943 naczelnik SPO UNKWD Obwodu Czytyjskiego. N.W. Pietrow, *Kto rukowodil...*, s. 831–832.

³ Wiacesław Wiacesławawicz Adamowicz jr (ur. w 1890 w okolicach Oszmiany, zm. po 1939), ps. „Ataman Dziarhacz” lub „Dziergacz”, białoruski działacz narodowo-kulturalny, publicysta i pisarz. W 1920, jako oficer werbunkowy Białoruskiej Komisji Wojskowej, prowadził w pow. słuckim i bobrujskim werbunek ochotników do oddziałów partyzanckich założonej przez jego ojca, Wiacesława Antonawicza Adamowicza (starszego), antybolszewickiej Białoruskiej Partii Włościańskiej „Zielony Dąb”. Po nieudanym powstaniu słuckim (listopad–grudzień 1920) przebywał w Łunińcu, skąd organizował zbrojne wypadki na zajęte przez bolszewików tereny Białorusi; współorganizator zjazdu białoruskiego w Wilnie, współpracownik redakcji gazety „Bielaruskaje słowa”, w lutym 1926 brał udział w konferencji białoruskiej w Gdańsku; autor książki *Typy Palessia* (1924); pod koniec lat trzydziestych

			«Зеленый дуб» ⁴ , созданной по заданию 2 ^а -го Отдела ПГШ. Задача «Зеленого дуба» отторжение от СССР Белоруссии	Ча ^с Владимира Францевича ⁵ . Военным Трибуналом ЗВО 15/IV-[19]39 года осужден к ВМН, определением Верховсуда приговор оставлен в силе
--	--	--	---	--

більшовиками; співорганізатор білоруського з'їзду в м. Вільно, співробітник редакції газети «Білоруське слово», у лютому 1926 брав участь у білоруській конференції в Іданську; автор книжки *Туры Palesia* (1924); під кінець 30-х років органіст у церкві в Іданську. *Gierowska-Kallaur J., Postaci czołowych działaczy białoruskich w świetle informacji Urzędu Komisarza Rządu na miasto Wilno w 1924 roku. // «Studia z dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej». – T. 51. – Z. 2. – Warszawa, 2016.*

^а Було: 20.

^с Було: КСЕНЕВИЧА. Потім аналогічно.

⁴ Білоруська селянська партія «Зелений дуб» – її створив у 1910 як культурну організацію В'ячеслав Адамович (старший); з 1919 проводила бойову діяльність, збройні відділи партії очолював В'ячеслав Адамович (молодший); головний штаб партизанських загонів, створений восени 1920 у Луїніці очолив полковник Володимир Ксяневич. Польська розвідка помагала та підтримувала напади на території контрольованій більшовицькою владою. Після підписання 18 III 1921 Ризького миру декілька командирів «Зеленого дуба» признали еміграційний уряд Вацлава Ластовського, польська влада, згідно з постановами Ризького миру, заборонила білорусам проводити зі своєї території будь-які операції проти СРСР. *Łatyszonek O., Białoruskie formacje wojskowe 1917–1923. – Białystok, 1995. – S. 190, 213–216; Mironowicz E., Łatyszonek O. – Historia Białorusi od połowy XVIII do końca XX wieku. – Białystok, [2002]. – S. 330; https://be.wikisource.org/.../Статут_Беларускай_Сялянскай_Пар [доступ 23 IV 2018].*

⁵ Ксяневич Володимир (нар. у 1894 у Альбертині Слоніміського повіту, страчений 4 VII 1939), пс. «Грач»; російський полковник, білоруський національний та релігійний діяч. Закінчив кадетський корпус у Варшаві, потім Миколаївську інженерну школу у Санкт-Петербурзі. Брав участь у Першій світовій війні (штурмовий батальйон на Румунському фронті). Потім – у війську ген. Антона Денкіна (відділи саперів). У 1920 – в гусарському полку ген. Станіслава Булак-Балаховича; під кінець 1920 – у ранзі полковника очолив головний штаб партизанських загонів Білоруської селянської партії «Зелений дуб». На початку 1924 В'ячеслав Адамович послав його до Радянської Білорусі, де був заарештований за «господарські злочини». Засуджений ВС БРСР на 10 років таборів; потім жив у м. Балей Читинської обл., працював на комбінаті «Балей-золото» як технік-контролер; вдруге заарештований 30 I 1938, засуджений Військовою колегією ВС СРСР 16 IV 1939 на підставі статті 58-6 до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Ксеневиц_Владимир_Францевич_\(1894\)](https://ru.openlist.wiki/Ксеневиц_Владимир_Францевич_(1894)) [доступ 23 IV 2018]; <http://zabarchives.ru/memory/> [доступ 23 IV 2018]; <http://www.marakou.by/by/davedniki/represavanyya-litaratary/tom-iii-kniga-i?id=20520> [доступ 17 I 2020].

			„Zielony Dąb” ^d , utworzonej na polecenie 2 ^f Oddziału p[olskiego] Sz[tabu] G[łównego]. Zadaniem „Zielonego Dębu” było oderwanie Białorusi od ZSRS	KSIANIEWICZA ^e Władimira Francewicza ⁵ . Skazany przez Trybunał Wojskowy ZWO 15/IV-[19]39 roku na WMN, decyzją Sądu Najw[yższego] wyrok utrzymano w mocy
2.	^c BERGER ^c	Wieś Kalmieżyca ⁶ (Polska), 1920 r.	BERGER – porucznik polskiej defensywy, zajmo-	Zdemaskowany na podstawie zeznań aresztowanego

organista w jednej z cerkwi w Gdańsku. J. Gierowska-Kałużur, *Postaci czołowych działaczy białoruskich w świetle informacji Urzędu Komisarza Rządu na miasto Wilno w 1924 roku*, „Studia z dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”, t. 51, z. 2, Warszawa 2016.

^f Było: 20.

^g Było: KSIENIEWICZ. Podobnie dalej.

⁴ Białoruska Partia Włościańska „Zielony Dąb” – założona w 1910, jako organizacja kulturalna, przez Waczesława Adamowicza (starszego); od 1919 prowadziła działalność bojową, dcą oddziałów zbrojnych partii był Waczesław Adamowicz (młodszy), a na czele utworzonego w Łunińcu jesienią 1920 sztabu głównego oddziałów partyzanckich stanął płk Uładzimir Ksianiewicz. Wypadki na tereny kontrolowane przez władzę bolszewicką cieszyły się poparciem polskiego wywiadu. Po podpisaniu 18 III 1921 traktatu ryskiego część dowódców „Zielonego Dębu” uznała białoruski rząd emigracyjny Wacława Łastouskiego, zaś władze polskie, zgodnie z postanowieniami traktatu, zabroniły Białorusinom prowadzenia działań przeciwko ZSRS z terytorium Polski. O. Łatyszczek, *Białoruskie formacje wojskowe 1917–1923*, Białystok 1995, s. 190, 213–216; E. Mironowicz, O. Łatyszczek, *Historia Białorusi od połowy XVIII do końca XX wieku*, Białystok [2002], ss. 330; https://be.wikisource.org/.../Статут_Беларускай_Сялянскай_Пар [dostęp 23 IV 2018].

⁵ Uładzimir Ksianiewicz (ur. w 1894 w Albertynie, pow. słonimski, stracony 4 VII 1939), ps. „Hracz”; płk rosyjski, białoruski działacz narodowy i religijny. Ukończył korpus kadetów w Warszawie, następnie Mikołajewską Szkołę Inżynierską w Petersburgu. Brał udział w I wojnie światowej (batalion szturmowy na froncie rumuńskim); następnie w armii gen. Antona Denikina (oddziały saper-skie). W 1920 w pułku huzarów w armii gen. Stanisława Bułak-Bałachowicza; pod koniec 1920 w stopniu pułkownika – szef sztabu głównego oddziałów partyzanckich Białoruskiej Partii Chłopskiej „Zielony Dąb”. Na początku 1924 wysłany przez Waczesława Adamowicza na sowiecką Białoruś, gdzie został aresztowany „za przestępstwa gospodarcze”. Skazany przez SN BRSR na 10 lat łagrów; następnie zamieszkał w m. Balej, obw. czytyjski, pracował w kombinacie „Balejzłoto” jako technik-kontroler; ponownie aresztowany 30 I 1938, skazany przez Kolegium Wojskowe SN ZSRS 16 IV 1939 z art. 58-6 na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Ксеневиц_Владимир_Францевич_\(1894\)](https://ru.openlist.wiki/Ксеневиц_Владимир_Францевич_(1894)) [dostęp 23 IV 2018]; <http://zabarchives.ru/memory/> [dostęp 23 IV 2018]; <http://www.marakou.by/by/davedniki/repesavanyya-litaratary/tom-iii-kniga-i?id=20520> [dostęp 17 I 2020].

⁶ Być może Skalmierzyce.

2.	В-БЕРГЕР ^в	Село Кальмер-жица ⁶ (Польща) – 1920 г.	БЕРГЕР – поручик польської дефензиви, займався вербовкою і переброюванням польської агентури в СРСР	Изобличен показаннями арештованого ШЕРШУНОВА Євгенія Івановича ⁷ Дело напр. на Особ. Сов. НКВД СРСР. ШЕРШУНОВ – штабс-кап. ст. арм., подполк. арм. Врангеля
3.	ЗАЛЕВСКИЙ – профессор літератури Краковського університета	Представитель польської репараційної комісії в Москві. 1921 год	В 1921 году находився в Москве в составе польской комиссии. Занимался шпионской деятельностью.	Изобличен показаннями арештованого ЗБОЙНСКОГО-ЖАКОВИЧА Яна Михайловича ⁸ – осуджен в 1938 г. к ВМН. Расстрелян. (Следдело № 08972)
4.	МАЛИНОВСКИЙ	Местожителство в Польше неизвестно	Чиновник польської дефензиви, займався переброюванням польської шпionської агентури в [С]СРСР.	Изобличен показаннями КОЗЛОВСКОГО І.Ф., осуджен в 1938 году

⁶ Ймовірно йдеться про Скальмежице.

⁷ Шершунов Євген Іванович (нар. у 1889 у селі Сукромля Смоленської губ.); росіянин, мешканець м. Чита; служив у білій армії та у 1919–1920 у РСЧА; був членом ВКП(б); працював завідувачем складу у відділі «Бурводу» м. Чита. Заарештований 21 І 1938, засуджений Спец. колегією НКВС СРСР до 8 років ув'язнення 3 VI 1940 на підставі статті 58-1а КК РРФСР. [https://ru.openlist.wiki/Шершунов_Евгений_Иванович_\(1889\)](https://ru.openlist.wiki/Шершунов_Евгений_Иванович_(1889)) [доступ 18 IV 2018]; <http://zabarchives.ru/memory/> [доступ 18 IV 2018].

⁸ Можливо Збойнський-Жакович Ян с. Станіслава (нар. у 1880 у Познані, страчений 2 XI 1938 у Читинській обл.), мешканець хутору Крічіна Читинської обл., працював головним лікарем на крічінській шахті. Заарештований 26 X 1937, засуджений до смерті 5 X 1938 трійкою НКВС Читинської обл. на підставі статті 58-1а, -7, -8, -10, -11 КК РРФСР, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Збойнский-Жакович_Ян_Станиславович_\(1880\)](https://ru.openlist.wiki/Збойнский-Жакович_Ян_Станиславович_(1880)) [доступ 18 IV 2018]; <http://zabarchives.ru/memory?page=138> [доступ 18 IV 2018].

			wał się werbunkiem i przerzucaniem agentów do ZSRS	SZERSZUNOWA Jewgienija Iwanowicza ⁷ . Sprawa skier[owana] na Kol[egium] Spec[jalne] NKWD ZSRS. SZERSZUNOW – sztabskapitan st[arej] arm[ii], podpułk[ownik] arm[ii] Wrangla
3.	ZALEWSKIJ profesor literatury Uniwersytetu Krakowskiego	Przedstawiciel polskiej komisji reparacyjnej w Moskwie, 1921 rok	W 1921 roku przebywał w Moskwie, wchodził w skład polskiej komisji. Zajmował się działalnością szpiegowską	Zdemaskowany na podstawie zeznań aresztowanego ZBOINSKIEGO-ŻAKOWICZA Jana Michajłowicza ⁸ – skazany w 1938 r. na WMN. Rozstrzelany. Sprawa śled[cza] nr 08972
4.	MALINOWSKIJ	Miejsce zamieszkania w Polsce nieznane	Urzędnik polskiej defensywy, zajmował się przerzucaniem szpiegów do [Z]SRS. W 1924 roku został przez niego zwerbowany Polak, KOZŁOWSKIJ Iosif Fielik-sowicz ⁹	Zdemaskowany na podstawie zeznań KOZŁOWSKIEGO I.F. – skazany w 1938 roku za działalność szpiegowską na rzecz Polski. Sprawa śled[cza] nr 10730. Sprawę zawrócono,

⁷ Jewgienij Iwanowicz Szerszunow (ur. w 1889 we wsi Sukromla, gub. smoleńska); Rosjanin, mieszkaniec m. Czyta; służył w białej armii oraz w l. 1919–1920 w RKKA; członek WKP(b); pracował w czytyjskim oddziale *Burwodu* jako kierownik magazynu. Aresztowany 21 I 1938; skazany 3 VI 1940 przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS na podstawie art 58-1a KK RFSRS na 8 lat pozbawienia wolności. [https://ru.openlist.wiki/Шершунов_Евгений_Иванович_\(1889\)](https://ru.openlist.wiki/Шершунов_Евгений_Иванович_(1889)) [dostęp 18 IV 2018]; <http://zabarchives.ru/memory/> [dostęp 18 IV 2018].

⁸ Być może Jan Zboiński-Żakowicz s. Stanisława (ur. w 1880 w Poznaniu, stracony 2 XI 1938 w obw. czytyjskim), mieszkaniec przys. Kryczyna, obw. czytyjski, pracował w kryczyńskiej kopalni jako główny lekarz. Aresztowany 26 X 1937, skazany 5 X 1938 przez *trojkę* NKWD Obwodu Czytyjskiego na podst. art 58-1a, -7, -8, -10, -11 KK RFSRS na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Збоинский-Жакович_Ян_Станиславович_\(1880\)](https://ru.openlist.wiki/Збоинский-Жакович_Ян_Станиславович_(1880)) [dostęp 18 IV 2018]; <http://zabarchives.ru/memory?page=138> [dostęp 18 IV 2018].

⁹ Józef Kozłowski s. Feliksa (ur. w 1905 we wsi Siwka, gub. kaliska, stracony 2 XI 1938); mieszkaniec wsi Kangił, obw. czytyjski; pracował w kołchodzie „Wpieriod”. Aresztowany 20 I 1938, skazany przez *trojkę* NKWD Obwodu Czytyjskiego na podstawie art. 58-1a, -10 KK RFSRS 5 X 1938 na karę

			В 1924 году им был завербован поляк КОЗЛОВСКИЙ Иосиф Феликсович ⁹	за шпионскую деятельность в пользу Польши. Следдело № 10730. Дело возвращено, находится в следств[енном] производстве
5.	МИХАЙЛОВСКИЙ Адам Францевич	г. Бельск, 1926 г.	МИХАЙЛОВСКИЙ работник польских разведывательных органов занимался вербовкой и переброской агентуры в СССР	Изобличен показаниями осужденного в 1938 году за шпионаж ШЕВЧУК Николая Романовича ¹⁰ . Следдело № 13423. Расстрел[ян] 2/XI-1938 г.
6.	НОВИНСКИЙ Роберт Иванович	г. Варшава 1918 г.	Агент польской охраны. В 1918 г. для шпионской деятельности привлек своего родственника НОВИНСКОГО Константина Ивановича ¹¹ . В 1921 году переброшен	Изобличен показаниями осужденного агента польской разведки НОВИНСКОГО Константина Ив[ановича] к ВМН. Следдело № 16626

⁹ Козловський Юзеф с. Фелікса (нар. у 1905 у селі Сівка Каліської губ., страчений 2 XI 1938); мешканець села Кангіл Читинської обл., працював у колгоспі «Вперед». Заарештований 20 I 1938, засуджений до смерті 5 X 1938 трійкою НКВС Читинської обл. на підставі статті 58-1а, -10 КК РРФСР, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Козловский_Иосиф_Феликсович_\(1905\)](https://ru.openlist.wiki/Козловский_Иосиф_Феликсович_(1905)) [доступ 18 IV 2018]; <http://lists.memo.ru/d16/f495.htm> [доступ 18 IV 2018].

¹⁰ Шевчук Микола Романович (нар. у 1905 у селі Малети Гродненської губ., страчений 2 XI 1938); білорус, мешканець м. Чита, працював бухгалтером на читинській лісопилці. Заарештований 16 VII 1938, засуджений до смерті 5 X 1938 трійкою НКВС Читинської обл. на підставі статті 58-1а КК РРФСР, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Шевчук_Николай_Романович_\(1905\)](https://ru.openlist.wiki/Шевчук_Николай_Романович_(1905)) [доступ 18 IV 2018].

¹¹ Новінський-Хасс Константи с. Яна (нар. у 1895 у Варшаві); працював завідувачем господарства школи біля шахти «Солов'євська» Тиндинського району (Амурська обл.). Засуджений до смерті 5 X 1938 трійкою НКВС Читинської обл. [https://ru.openlist.wiki/Новинский-Хасс_Константин_Иванович_\(1895\)](https://ru.openlist.wiki/Новинский-Хасс_Константин_Иванович_(1895)) [доступ 18 IV 2018].

				znajduje się w trakcie śledz[stwa]
5.	MICHAJŁOWSKI Adam Franczewicz	m. Bielsk, 1926 r.	MICHAJŁOWSKI – pracownik polskich organów wywiadowczych, zajmował się werbunkiem i przerwaniem agentury do ZSRS	Zdemaskowany na podstawie zeznań skazanego w 1938 roku za szpiegostwo SZEWCZUKA Nikołaja Romanowicza ¹⁰ . Sprawa śled[stwa] nr 13423. Rozstrzel[any] 2/XI-1938 r.
6.	NOWINSKI Robiert Iwanowicz	m. Warszawa 1918 r.	Agent polskiej defensywy. W 1918 r. do działalności szpiegowskiej wciągnął swojego krewnego NOWINSKIEGO Konstantina Iwanowicza ¹¹ . W 1921 roku [ten ostatni] przerzucony został do ZSRS pod przykrywką emigranta polit[ycznego].	Zdemaskowany na podstawie zeznań agenta wywiadu polskiego NOWINSKIEGO Konstantina Iwanowicza] skazanego na WMN. Sprawa śled[stwa] nr 16626
7.	OSTROWSKI ¹²	Dyrektor gimnazjum białoruskiego	OSTROWSKI – agent 2. Oddziału p[olskiego]	Zdemaskowany na podstawie zeznań skazanego na WMN

śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Козловский_Иосиф_Феликсович_\(1905\)](https://ru.openlist.wiki/Козловский_Иосиф_Феликсович_(1905)) [dostęp 18 IV 2018]; <http://lists.memo.ru/d16/f495.htm> [dostęp 18 IV 2018].

¹⁰ Nikołaj Romanowicz Szewczuk (ur. w 1905 we wsi Malety, gub. grodzieńska, stracony 2 XI 1938); Białorusin, mieszkaniec m. Czyta, pracował jako księgowy w czytyjskim tartaku. Aresztowany 16 VII 1938, skazany 5 X 1938 przez *trojkę* NKWD Obwodu Czytyjskiego na podstawie art. 58-1a KK RFSRS na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Шевчук_Николай_Романович_\(1905\)](https://ru.openlist.wiki/Шевчук_Николай_Романович_(1905)) [dostęp 18 IV 2018].

¹¹ Konstanty Nowiński-Chass s. Jana (ur. w 1895 w Warszawie); pracował jako kierownik gospodarczy w szkole przy kopalni „Sołowjowski” w rej. tyndyńskim, obw. amurski. Skazany 5 X 1938 przez *trojkę* NKWD Obwodu Czytyjskiego na karę śmierci. [https://ru.openlist.wiki/Новинский-Хасс_Константин_Иванович_\(1895\)](https://ru.openlist.wiki/Новинский-Хасс_Константин_Иванович_(1895)) [dostęp 18 IV 2018].

¹² Radosław Ostrowski (Radasaŭ Astroŭski) (ur. 6 XI 1887 w Zapolu, pow. słucki, zm. 17 X 1976 w Benton Harbor, USA); profesor, białoruski publicysta i działacz narodowo-społeczny. Po rewolucji

			в СССР под видом полит- эмигранта	
7.	ОСТРОВ- СКИЙ ¹²	Директор Белорусской гимназии в го- роде Вильно. 1924 год	ОСТРОВСКИЙ – агент 2-го отдела ПГШ, занимался подбором шпи- онских кадров для переброски в СССР	Изобличен показаниями осужденного к ВМН КСЯНЕ- ВИЧА Влади- мира Франце- вича. Воен[ным] Триб[уналом] ЗВО 15/IV-1939 г. осужден к ВМН, определение Верхсуда при- говор оставлен в силе
8.	ПОЛЬЦЕР Франц	гор. Львов. Полковник. 1924 год	Занимался вер- бовкой и пере- броской агенту- ры в СССР	Изобличается показаниями обвиняемого, осужденного к ВМН в 1938 году БРИКОН- СКОГО Павла Ильича ¹³ . При- говор испол- нен. Следдело № 8972.

¹² Островський Радослав (Астроўскі Радаслаў; нар. 6 XI 1887 у Заполе Слуцького повіту, пом. 17 X 1976 у Бентон-Гарбор, США); професор, білоруський публіцист та національний громадський діяч. Після лютневої революції 1917 – повітовий комісар Тимчасового уряду у Слуцьку; у вересні – організатор білоруської гімназії у Слуцьку та її перший директор; потім – у Добровольчій армії ген. Антона Денікіна; брав участь у слуцькому повстанні. У 1924–1936 – директор білоруської гімназії у Вільні; у 1925 – заст. голови Селянсько-Робітничої «Громади»; з 1926 – у КПЗБ. У 1941 почав співпрацювати з німцями. У вересні 1941 організував у Мінську білоруську адміністрацію, потім – міський голова чергово Брянська, Смоленська та Могильова; з грудня 1943 – голова Білоруської Центральної Ради, котра мала стати початком залежного від Німеччини уряду Білорусі; під кінець червня 1944 співорганізував у Мінську II Загальнобілоруський конгрес, потім разом з керівництвом БЦР евакуювався до Німеччини; у червні 1945 – у таборі для переселенців у Ратисбоні, з 1956 – у Сполучених Штатах Америки. http://www.foia.cia.gov/sites/default/files/document_conversions/1705143/OSTROWSKY%2C%20RADISLAW_0012.pdf [доцмун 20 I 2018]; <http://slounik.org/149408.html> [доцмун 22 I 2018].

¹³ Бриконський або Бріконський Павел с. Іллі (нар. у 1903 у Львові); мешканець м. Петровськ-Забайкальський Читинської обл., швець, працював у промисловому комбінаті. Заарештований 19 II 1938, засуджений до смерті 5 X 1938 трійкою НКВС Читинської обл. на підставі статті 58-1а, -9 КК РРФСР, немає інформації про виконання. https://ru.openlist.wiki/Бриконский_

		w mieście Wilnie, 1924 rok	Sz[tabu] G[łów- nego], zajmował się doborem kadr szpiegowskich w celu przerwania do ZSRS	KSIANIEWICZA Władimira Fran- cewicza. Skazany przez Tryb[unał] Wojs[kowy] ZWO 15/IV-1939 r. na WMN, decyzją Sądu Najw[yższego] wyrok utrzymano w mocy
8.	POLCER Franc	Mias[to] Lwów, puł- kownik, 1924 rok	Zajmował się wer- bunkiem i przerzu- caniem agentów do ZSRS	Zdemaskowany na podstawie zeznań oskarżonego, ska- zanego na WMN w 1938 roku BRI- KONSKIEGO Paw- ła Iljicza ¹³ . Wyrok wykonano. Sprawa śled[cza] nr 8972
9.	SIEMIENIUK Filipp Dmitrije- wicz	Wieś Zdo- myszniewo ^h , gub[ernia] wołyńska, 1926 r.	Urzędnik defen- sywy, zajmował się działalnością szpiegowską. W 1926 roku	Jego działalność szpiegowska została zdemaskowana przez aresztowane- go i skazanego

lutowej komisarz powiatowy Rządu Tymczasowego w Słucku; we wrześniu organizator gimnazjum białoruskiego w Słucku i jego pierwszy dyrektor; potem w Armii Ochotniczej gen. Antona Denikina; brał udział w powstaniu słuckim. W l. 1924–1936 dyrektor gimnazjum białoruskiego w Wilnie; w 1925 zca przewodniczącego Białoruskiej Włościańsko-Robotniczej „Hromady”; od 1926 w KPZB. W 1941 podjął współpracę z Niemcami. We wrześniu 1941 w Mińsku organizator administracji białoruskiej, następnie burmistrz kolejno: Briańska, Smoleńska i Mohylewa; od grudnia 1943 przewodniczący Białoruskiej Centralnej Rady, która miała się stać załącznikiem zależnego od Niemiec rządu Białorusi; pod koniec czerwca 1944 współorganizował w Mińsku II Kongres Wszechbiałoruski, potem wraz z kie- rownictwem BCR ewakuował się do Niemiec; w czerwcu 1945 w obozie dla przesiedleńców w Ra- tyzbonie; od 1956 w USA. http://www.foia.cia.gov/sites/default/files/document_conversions/1705143/OSTROWSKY%2C%20RADISLAW_0012.pdf [dostęp 20 I 2018]; <http://slounik.org/149408.html> [do- stęp 22 I 2018].

^h *Było*: Zdomysznieno.

¹³ Paweł Brykoński lub Brikoński s. Ilji (ur. w 1903 we Lwowie); mieszkaniec m. Pietrowsk Za- bajkalski, obw. czytyjski, z zawodu szewc, pracował w kombinacie przemysłowym. Aresztowany 19 II 1938, skazany 5 X 1938 przez *trojkę* NKWD Obwodu Czytyjskiego na podstawie art. 58-1a, -9 KK RFSRS na karę śmierci, brak danych o wykonaniu wyroku. [https://ru.openlist.wiki/Брикoнский_Павeл_Ильич\(1903\)](https://ru.openlist.wiki/Брикoнский_Павeл_Ильич(1903)) [dostęp 18 IV 2018]; <http://zabarchives.ru/memory/> [dostęp 18 IV 2018]. Być może tożsamy z Pawłem Brykońskim vel Ilkowem s. Ilki, ur. w 1902 w Biłce, pow. skałacki (zob. Tarnopol- ski Dziennik Wojewódzki nr 5 z 1 IV 1933, poz. 62 – *Ogłoszenie Wojewody Tarnopolskiego z dnia 24 marca 1933 r., dotyczące wykazu osób uchylających się od obowiązku wojskowego*, s. 49, pod nr. 253, wersja elektr. https://jbc.bj.uj.edu.pl/Content/78191/PDF/NDIGCZAS003511_1933_005.pdf) [do- stęp 19 IV 2018].

9.	СЕМЕНЮК Филипп Дми- триевич	Село Здомыш- нево ^с Волян- ской губ[ер- нии], 1926 г.	Чиновник дефензивы, занимался шпи- онской деятель- ностью. В 1926 году к шпи- онской работе привлек своего родственника СЕМЕНЮК Ва- силия Степано- вича ¹⁴ , которого с разведыва- тельной целью перебросил в СССР	В шпионаже изобличается арестованным и осужденным в 1938 г. СЕМЕ- НЮК Василием Степановичем. Расстрелян 2/XI-[19]38 г.
10.	ТАЛАПКЕПШ	Польша, Моло- дечно	ТАЛАПКЕПШ – полковник польской ар- мии в 1920 году был в банде БУЛАК-БАЛА- ХОВИЧА ^{*15} , впоследствии перешел в банду «зеленый Дуб», агент ПГШ	Изобличен показаниями осужденного к ВМН КСЯНЕ- ВИЧ Владимира Францевича. Во- ен[ным] Триб[у- налом] ЗВО 15/IV-1939 г. осужд[ен] к ВМН, опреде- лением Верховсуда приговор остав- лен в силе

Павел Ильич(1903) [доступ 18 IV 2018]; <http://zabarchives.ru/memory/> [доступ 18 IV 2018]. Ймовірно Павел Бриконьскі vel Ільков с. Ільки, нар. у 1902 в селі Білка Скалатського повіту (див. *Tarnopolski Dziennik Wojewódzki № 5 від 1 IV 1933, poz. 62 – Ogłoszenie Wojewody Tarnopolskiego z dnia 24 marca 1933 r., dotyczące wykazu osób uchylających się od obowiązku wojskowego. – S. 49, № 253, електр. версія https://jbc.bj.uj.edu.pl/Content/78191/PDF/NDIGZAS003511_1933_005.pdf) [доступ 19 IV 2018].*

^с Було: Здомышнено.

^{*} Було: Булак-Булаховича.

¹⁴ Ймовірно Семенюк Владислав Степановіч (нар. у 1907 у Здомишнєві Волинської губ., страчений 2 XI 1938), білорус, проживав у селі Черновські Копі біля Чити; працівник електростанції. Заарештований 10 XII 1937, засуджений до смерті 5 X 1938 трійкою НКВС Читинської обл. на підставі статті 58-1а, -9, -11 КК РРФСР. [https://ru.openlist.wiki/Семенюк_Василий_Стенанович_\(1907\)_\(1907\)](https://ru.openlist.wiki/Семенюк_Василий_Стенанович_(1907)_(1907)) [доступ 19 IV 2018].

¹⁵ Булак-Балахович Станіслав (нар. 10 II 1883 в Мейштах Браславського повіту, вбитий 10 V 1940 у Варшаві), білоруський військовий, генерал. У 1914 – в російській армії, потім в армії ген. Юденича; у березні 1920 під час польсько-більшовицької війни разом з 800 кавалеристами

			pozyskał do pracy szpiegowskiej swojego krewnego SIEMIENIUKA Wasilija Stiepanowicza ¹⁴ , którego w celach zwiadowczych przerzucił do ZSRS	w 1938 r. SIEMIENIUKA Wasilija Stiepanowicza. Rozstrzelany 2/XI-[19]38 r.
10.	TAŁAPKIEPSZ	Polska, Mołodeczno	TAŁAPKIEPSZ – pułkownik Wojska Polskiego. W 1920 roku był w bandzie BUŁAKA-BALACHOWICZA ¹⁵ , następnie przeszedł do bandy „Zielony Dąb”, agent p[olskiego] Sz[tabu] G[łównego]	Zdemaskowany na podstawie zeznań skazanego na WMN KSIANIEWICZA Władimira Francowicza. Skaz[any] przez Tryb[unał] Wojs[kowy] ZWO 15/IV-1939 r. na WMN, decyzją Sądu Najw[yższego] wyrok utrzymano w mocy
11.	JAKUBOWSKIJ	mias[to] Die-sna ¹⁶	JAKUBOWSKIJ – urzędnik policji polskiej, zajmował się przerzucaniem agentury do	Zdemaskowany na podstawie zeznań skazanego na WMN STOMĘ W.A. Sprawa śled[cza] nr 12138

ⁱ *Było*: Bułacha-Bułachowicza.

¹⁴ Prawdopodobnie Władysław Stiepanowicz Siemieniuk (ur. w 1907 we wsi Zdomyzniewo, gub. wołyńska, stracony 2 XI 1938), Białorusin, mieszkał w Czernowskich Kopach w okolicach m. Czyta; pracownik elektrowni. Aresztowany 10 XII 1937, skazany 5 X 1938 przez *trojkę* NKWD Obwodu Czytyjskiego na podstawie art. 58-1a, -9, -11 KK RFSRS na karę śmierci. [https://ru.openlist.wiki/Семенюк_Василий_Степанович_\(1907\)_1907](https://ru.openlist.wiki/Семенюк_Василий_Степанович_(1907)_1907) [dostęp 19 IV 2018].

¹⁵ Stanisław Bułak-Bałachowicz (ur. 10 II 1883 w Mejsztach, pow. brasławski, zginął 10 V 1940 w Warszawie); białoruski wojskowy, gen. W 1914 w armii rosyjskiej, następnie w armii gen. Judenicza; w marcu 1920 podczas wojny polsko-bolszewickiej wraz z 800 kawalerzystami przeszedł na polską stronę frontu, walczył na Polesiu, brał udział w bitwie warszawskiej. Jego oddział rozkazem NDWP z 28 XI 1920 przemianowano na Sprzymierzoną Armię Ochotniczą. W listopadzie 1920 zajął Mozyrz i ogłosił niepodległość Białorusi, jednak po kilku dniach pod naporem bolszewików wycofał się do Polski. W 1939 uczestnik kampanii polskiej 1939. Zginął z rąk gestapo. Zob. szerzej: M. Cabanowski, *Generał Stanisław Bułak-Bałachowicz*, Warszawa 1993; K. Krajewski, *Stanisław Bułak-Bałachowicz i jego żołnierze*, „Biuletyn IPN. Pismo o najnowszej historii Polski” 2020, nr 1/2, s. 48–60.

¹⁶ *Być może Dzisiaj*.

11.	ЯКУБОВСКИЙ	гор. Десна ¹⁶	ЯКУБОВСКИЙ – чиновник польской полиции, занимался переброской агентуры в СССР. В 1927 году им был завербован СТОМА Владимир Александрович	Изобличен показаниями осужденного к ВМН СТОМА В.А. Следдело № 12138.
-----	------------	--------------------------	--	--

^aЗам[еститель] нач[альника] 3 отдела УГБ НКВД по ЧО
лейтенант гос[ударственной] без[опасности]^a
(—) СУХОМЛИНОВ

^aНач[альник] 1 от[деле]ния 3 отдела УГБ УНКВД по ЧО
сержант госбезопасности^a
(—) ДУКЕЛЬСКИЙ

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 2, арк. 177–179.

Оригінал, машинопис.

На документі дві резолюції: «т. Громошенко. 14.XII. (—).»; «т. Хаєт. Разослать в УНКВД (—) Громошенко. 15/XII-[19]39.» та напис «Ориентированы обл[асти] Зап[адной] Укр[аины]. Препроводилвка № 1217/СН от 8/IV-[19]40 г. (—). 9/IV-[19]40 г.».

перейшов на польську сторону фронту, боровся на території Полісся, згодом брав участь у Варшавській битві. Наказом ГКВП від 28 XI 1920 його відділ отримав найменування Добровольча союзницька армія. У листопаді 1920 – зайняв Мозиж та оголосив самостійність Білорусі, однак після декількох днів, унаслідок вторгнення більшовиків, відійшов до Польщі. У 1939 – учасник вересневої кампанії. Вбитий гестапо. Докладніше див.: *Cabanowski M., General Stanislaw Bulak-Balachowicz. – Warszawa, 1993; Krajewski K., Stanislaw Bulak-Balachowicz i jego żołnierze. // Biuletyn IPN. Pismo o najnowszej historii Polski. – 2020. – № 1/2. – S. 48–60.*

¹⁶ Можливо Дісна.

			ZSRS. W 1927 roku został przez niego zwerbowany STOMA Władimir Aleksandrowicz	
--	--	--	---	--

^aZast[ępc]a Nacz[elnika] 3. Oddziału UGB NKWD O[bwodu] Cz[ętyjskiego] lejtnant bezp[ieczęństwa] państw[owego]^a
(—) SUCHOMLINOW

^aNacz[elnik] 1. Wy[działu] 3. Oddziału UGB UNKWD O[bwodu] Cz[ętyjskiego] sierżant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) DUKIELSKIJ

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 2, k. 177–179.

Oryginał, maszynopis.

Na piśmie dwie adnotacje: t[owarzysz] Gromowienko. 14 XII (—); t[owarzysz] Chajet. Rozesłać do UNKWD (—) Gromowienko. 15/XII-[19]39 oraz adnotacja: Obw[ody] Ukr[ainy] Zach[odniej] poinformowane. Pismo przewodnie nr 1217/SN z 8/IV-[19]40 r. (—). 9/IV-[19]40 r.

№ 17

4 грудня 1939, Ворошиловград. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого заступником начальника УНКВС Ворошиловградської області Іваном Зачепою заступнику наркома внутрішніх справ УРСР Миколі Горлинському

УССР
Народный Комиссариат
Внутренних Дел
^аУправление^а НКВД
по Ворошиловградской области^б

^{а-б}Совершенно секретно^{б-а}

Отдел ^{г-3}^г
^{г-4}/ХІІ^г 193^г-9^г г.
№ ^г-2713584^г
г. Ворошиловград

^аЗам[естителю] наркома
внутренних дел УССР^а
^бТОВ. ГОРЛИНСКОМУ
гор. ^{а-г}Київ^{г-а-б}

В соответствии с приказом НКВД СССР за № 001353 от 5/XI-39 г. при этом препровождаем список на агентов иностранных разведок, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине, разоблаченных арестованными нами агентами польской разведки.

^{а-б}Приложение^{б-а}: упомянутое.

^аЗам[еститель] нач[альника] управления НКВД по ВО
Старш[ий] лейтенант госбезопасн[ости]^а
(—) ЗАЧЕПА¹

^{а-а} *Написано великими літерами.*

^{б-б} *Підкреслено машинописним способом.*

^в *Поруч – такий самий самий напис українською мовою.*

^{г-г} *Вписано від руки.*

^{г-г} *Написано в розбивку.*

¹ Зачепа Іван Іванович (1900–1976). З серпня до жовтня 1939 – заст. начальника УНКВС Ворошиловградської обл.; з жовтня до грудня 1939 – співробітник НКВС у Західній Україні, м. Луцьк; з грудня 1939 до 28 III 1941 – начальник УНКВС Дрогобицької обл.; з 15 IV до липня 1941 – начальник УНКДБ Дрогобицької обл.; з червня 1941 до грудня 1942 – начальник прифронтової смуги УНКВС Донецької обл.; з 21 XII 1942 до серпня 1943 – відряджений до УНКВС Саратовської обл.; з серпня до 10 XII 1943 – відряджений до м. Молотов (нині Перм); з 10 XII 1943 до 5 V 1948 – начальник УНКДБ УМДБ Молотовської обл. Знятий з посади та звільнений з МДБ. Петров Н.В., Скоркин К.В. – *цит. праця.* – С. 203–204.

Nr 17

**4 grudnia 1939, Woroszyłowgrad. Pismo zastępcy naczelnika UNKWD
Obwodu Woroszyłowgradzkiego Iwana Zaczepy do zastępcy ludowego
komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikolaja Gorlinskiego wraz
z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania
na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353**

USRS
Ludowy Komisariat Spraw
Wewnętrznych
^aZarząd^a NKWD
Obwodu Woroszyłowgradzkiego^c

^{a-b}Ścisłe tajne^{b-a}

Oddział ^{d-3-d}
^{d-4/XII-d}193^{d-9-d} r.
Nr ^{d-2713584-d}
m. Woroszyłowgrad

^aDo Zast[ępcy] *Narkoma*
Spraw Wewnętrznych USRS^a
^btow. GORLINSKIEGO
mias[to] ^{a-c}Kijów^{c-a-b}

Zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS nr 001353 z 5/XI-[19]39 r., niniejszym przesyłamy spis agentów obcych wywiadów, pracowników polskich organów wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej Ukrainie, których zdemaskowali aresztowani przez nas agenci wywiadu polskiego.

^{a-b}Załącznik^{b-a}: wspomniany [spis]

^aZast[ępcą] Nacz[elnika] Zarządu NKWD O[bwodu] W[oroszyłowgradzkiego]
starsz[y] lejtnant bezp[iecieństwa] państw[owego]^a
(—) ZACZEPA¹

^{a--a} *Zapisano wersalikami.*

^{b--b} *Podkreślono maszynowo.*

^c *Obok ten sam napis w języku ukraińskim.*

^{d--d} *Wpisano odręcznie.*

^{c--c} *Zapisano pismem spacjowanym.*

¹ Iwan Iwanowicz Zaczepa (1900–1976). Od sierpnia do października 1939 zca naczelnika UNKWD Obwodu Woroszyłowgradzkiego; od października do grudnia 1939 pracownik NKWD w Łucku; od grudnia 1939 do 28 III 1941 naczelnik UNKWD Obwodu Drohobyckiego; od 15 IV do lipca 1941 naczelnik UNKGB Obwodu Drohobyckiego; od czerwca 1941 do grudnia 1942 naczelnik strefy przyfrontowej UNKWD Obwodu Donieckiego; od 21 XII 1942 do sierpnia 1943 oddelegowany do UNKWD Obwodu Saratowskiego; od sierpnia do 10 XII 1943 oddelegowany do m. Mołotow (obecnie Perm); od 10 XII 1943 do 5 V 1948 naczelnik UNKGB/UMGB Obwodu Mołotowskiego. Następnie zwolniony z MGB. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 203–204.

^а-Начальник 3-го отдела УГБ
сержант государств[енной] безопас[ости]^{-а}
(—) КОРОБЧАНСКИЙ

^д-№ 2713584, Ворошиловград^{-д}

^{а-г-д}-Список^{-д-г-а} Г-№ 19^{-г}

агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии

№, № пп	Фамилия, имя, отчество и установочные данные (по алфавиту)	Последний адрес местожительства (к какому году относится)	^а -Сущность компрометирующих материалов ^{-а}	Источник сведений
1.	АНТОНОВИЧ (имя и отч[ество] неизвестны)	Конец августа 1925 г. – м. Вогынь ^с , Школьная ул. № 17	Сотрудник польской дефензивы м. Вогынь, который в 1925 г. завербовал ЩИГЕЛЯ И.И. и направил в СССР для проведения националистическ[о-]контрреволюционн[ой] деятельности и организации повстанческих кадров	По показаниям обвиняем[ого] ЩИГЕЛЯ И.И. – от 14/Х-1937 г., т. 1

^{д-д} Підкреслено від руки.

^с Було: Вогиль. Потім аналогічно.

^aNaczelnik 3. Oddziału UGB
sierżant bezpieczeń[stwa] państw[owego]^a
(—) KOROBCZANSKI

^dNr 2713584, Woroszyłowgrad^d

^{a-e-f}Spis^{-f-e-a} d-nr 19^d

agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli lokali
konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich organów
wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej
Ukrainie i Zachodniej Białorusi

Lp.	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i> i dane personalne (alfabetycznie)	Ostatni adres miejsca zamieszkania (w którym roku)	^a Istota kompromitujących materiałów ^a	Źródło informacji
1.	ANTONOWICZ (imię i <i>otczestwo</i> nieznane)	Koniec sierpnia 1925 r., m. Wołyń ^g , ul. Szkolna nr 17	Pracownik polskiej defensywy m. Wołyń, który w 1925 r. zwerbował SZCZYGLA I.I. i skierował do ZSRS w celu prowadzenia działalności nacjonalistycz[no]-kontrrewolucyj[nej] i organizowania kadr powstańczych	Na podstawie zeznań oskarżonego SZCZYGLA I.I. z 14/X-1937 r., t. 1
2.	WOJCIECHOWSKI (imię i <i>otczestwo</i> nieznane)	m. Korzec, ul. Kościuszki, sklep tytonio[wy] WJEN-SZKO ² , 1929 r., mies[iać] listopad	Kapral polskiej strażnicy gran[icznej], który pracował nad SIROCKIM W.I. w celu zwerbowania, po jego	Na podstawie zeznań oskarżonego SIROCKIEGO W.I., t. 1

^{f-f} Podkreślono odręcznie.

^g Było: Wogil. Podobnie dalej.

² Być może A. Wiącek, Wyroby Tytoniowe w Korcu. *Księga adresowa...*, s. 2170.

2.	ВОЙЦЕХОВСКИЙ (имя и отч[ество] неизвестны)	г. Корец, ул. Костюшко, табачн[ый] магазин ВЪЕНШКО ² – 1929 г. ноябрь мес.	Капрал польской погранза-ставы, который обрабатывал СИРОЦКОГО В.И. для вербовки, после вербовки последнего офицером польской экспозитуры, перебрал СИРОЦКОГО в шпионских целях в СССР	По показаниям обв[иняемого] СИРОЦКОГО В.И., т. 1
3.	Г ³ ВЕРЛЯГ (имя и отч[ество] неизвестны)	г. Бродны ³ – 1923 г.	Капитан 22 польск[о-го] батальона, завербовавший ГУЗАРСКОГО и перебросивший его в СССР для проведения к-р работы	По показан[иям] обв[иняемого] ГУЗАРСКОГО А.И., т. 1
4.	ВИШНЕВСКИЙ (имя и отч[ество] неизвестны)	г. Ровно – 1932 г.	Нач[альник] этапного лагеря в г. Ровно, который завербовал ДЬЯКОНОВА для проведения шпионской работы в СССР, куда затем и перебрал его	По показан[иям] обв[иняемого] ДЬЯКОНОВА В.И., т. 1

² Ймовірно йдеться про Віончек А. (A. Wiącek – Wyroby Tytoniowe w Korcu). *Księga adresowa...* – S. 2170.

³ Ймовірно йдеться про Броди.

			werbunku, za pośrednictwem oficera polskiej ekspozytury, przetrucił SIROCKIEGO w celach szpiegowskich do ZSRS	
3.	^d WIERLA ^{-d} (imię i <i>otcz[estwo]</i> nieznane)	m. Brodny ³ , 1923 r.	Kapitan 22. polsk[iego] batalionu, który zwerbował GUZARSKIEGO i przetrucił go do ZSRS w celu prowadzenia działań k-r.	Na podstawie zeznań osk[arżonego] GUZARSKIEGO A.I., t. 1
4.	WISZNIEWSKI (imię i <i>otcz[estwo]</i> nieznane)	m. Równe, 1932 r.	Nacz[elnik] obozu przejściowego w m. Równe, który zwerbował DJAKONOWA w celu prowadzenia pracy szpiegowskiej w ZSRS, dokąd też został przetrzucony	Na podstawie zeznań osk[arżonego] DJAKONOWA W.I., t. 1
5.	GŻYBIK (imię i <i>otcz[estwo]</i> nieznane)	m. Biłgoraj, 1930 r.	Zastęp[ca] komendanta m. Biłgoraja, który zwerbował MASTIER-KORNA ⁴ w charakterze prowokatora polskiej partii kom[unistycznej],	Na podstawie zeznań osk[arżonego] MASTIER-KORNA M.A.

³ Prawdopodobnie Brody.

⁴ Prawdopodobnie Michał Maskier s. Arona, członek KPP; od 1932 w ZSRS jako emigrant polityczny, pracownik fabryki budowy parowozów im. Rewolucji Październikowej w Woroszyłowgradzie; oskarżony o szpiegostwo na rzecz Polski. *Wielki Terror: Operacja Polska 1937–1938*, red. J. Bednarek i in., Warszawa–Kijów 2010 („Polska Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku. Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych”, t. 8), s. 593, 595.

5.	ГЖИБИК (имя и отчество неизвестны)	г. Белгород, 1930 г.	Заместит[ель] коменданта г. Белгорая, завербовавший МАСТЕР-КОР-НА ⁴ в качестве провокатора польской компартии, а затем использовавшего его для шпионской работы в СССР	По показаниям обв[иняемого] МАСТЕР-КОР-НА М.А.
6.	ГОЛИМБИОВСКИЙ (имя и отч[ество] неизвестны)	г. Ровно, 1926 г.	Чиновник уездного староства, завербовавший БУНИМЕРА для разведывательной работы в СССР	По показаниям обв[иняемого] БУНИМЕРА Я.Л.
7.	ЕСЕЛЕВИЧ (имя и отч[ество] неизвестны)	м. Глубокая ⁵ – 1923 г.	Староста мест. Глубокая, с его помощью сотрудником дифензивы был завербован ДОЛЖЕНКО и в диверсионных целях направлен в СССР	По показаниям обв[иняемого] ДОЛЖЕНКО П.И.
8.	ЕЛИНСКИЙ (имя и отч[ество] неизвестны)	г. Пружаны, 1929 г.	Нач[альник] польской дифензивы г. Пружаны, завербовал	По показаниям обв[иняемого] КЛИМОВИЧА С.Е.

⁴ Ймовірно йдеться про Маскера Міхала с. Арона – члена КПП; з 1932 – політичний емігрант у СРСР, працівник Ворошиловградського тепловозобудівного заводу ім. Жовтневої революції; обвинувачений у шпигунстві на користь Польщі. *Великий терор: польська операція. 1937–1938. / Упоряд. Беднарек Є. та ін. – Варшава–Київ, 2010. // Польща та Україна у тридцятих–сорокових роках ХХ століття. Невідомі документи з архівів спеціальних служб. – Т. 8. – С. 592, 594.*

⁵ Ймовірно йдеться про Глембоке. Потім аналогічно.

			wykorzystanego następnie do działań szpiegowskich w ZSRS	
6.	GOLIMBIOWSKIJ (imię i <i>otcz[estwo]</i> nieznane)	m. Równe, 1926 r.	Urzędnik starostwa powiatowego, który zwerbował BUNIMIERA w celu działalności wywiadowczej w ZSRS	Na podstawie zeznań osk[arżonego] BUNIMIERA J.Ł.
7.	JESIELEWICZ (imię i <i>otcz[estwo]</i> nieznane)	m. Głubokaja ⁵ – 1923 r.	Starosta miasta Głubokaja, z jego pomocą pracownik defensywy zwerbował DOŁŻENKO, który został skierowany do ZSRS w celach dywersyjnych	Na podstawie zeznań osk[arżonego] DOŁŻENKO P.I.
8.	JELINSKIJ (imię i <i>otcz[estwo]</i> nieznane)	m. Prużana, 1929 r.	Nacz[elnik] polskiej defensywy m. Prużana, zwerbował KLIMOWICZA i skierował do ZSRS z zadaniami o charakterze wywiadowczym	Na podstawie zeznań osk[arżonego] KLIMOWICZA S.J.
9.	ZARICKIJ Zachar Pawłowicz	St[acja] Zdołbunów, 1923 r.	Pracownik polskiej defensywy st[acji] Zołbunów, zwerbował OBUSZKINA i skierował go w celach wywiadowczych do ZSRS	Na podstawie zeznań osk[arżonego] OBUSZKINA N.N.

⁵ Prawdopodobnie Głębokie. Podobnie dalej.

			КЛИМОВИ- ЧА и направил в СССР с зада- ниями разве- дывательного характера	
9.	ЗАРИЦКИЙ За- хар Павлович	ст. Здолбуново, 1923 г.	Сотрудник польской дифензивы ст. Здолбуново, завербовавший ОБУШКИНА и направивший его в разведыва- тельных целях в СССР	По показаниям обв[иняемого] ОБУШКИ- НА Н.Н.

[...]

17.	СИМОНЕСКО ⁶ (имя и отч[есто- во] неизвестно)	г. Ракитно, 1928 г.	Командир 18 по- гранбатальона КОП ^с , майор экспозитуры, за- вербовал ФРАН- ЧАКА Ю.А. и направил на территорию СССР для про- ведения шпион- ско-диверсион- ной работы	По показан[иям] обв[иняемого] ФРАНЧА- КА Ю.А.
18.	СЕМАШКО (имя и отч[есто- во] неизвестно)	м. Дятлово Гродненской губ[ернии] – 1919 г.	Вахмистр польской ка- валерийской сотни, завербо- вал ИВАНИЦ- КОГО И.М. для разведыва- тельской работы в СССР	По показан[иям] обв[иняемого] ИВАНИЦКО- ГО И.М.

^с Було: польской армии.

⁶ Шмонеvський Едвард (нар. 8 XI 1894), майор піхоти; у 1925 – ком. 18-го прикордонного батальйону Корпусу охорони прикордоння. *RO 1928. – S. 121, 173; Falkiewicz S., Korpus Ochrony Pogranicza. W pierwszą rocznicę objęcia służby na wschodniej granicy Rzeczypospolitej 1924–1925. – b.r.w., b.m.w. – S. 34.*

[...]

17.	SIMONIESKO ⁶ (imię i <i>otcz[e- stwo]</i> nieznane)	m. Rokitno, 1928 r.	Dowódca 18. batalionu gran[icznego] KOP ^h , major ekspozytury, zwerbował FRAN CZAKA J.A. i skierował na terytorium ZSRS w celu prowadzenia działań szpiegowsko-dywersyjnych	Na podstawie zeznań osk[arżonego] FRAN CZAKA J.A.
18.	SIEMASZKO (imię i <i>otcz[e- stwo]</i> nieznane)	m. Zdzięcioł, gub[ernia] grodzieńska – 1919 r.	Wachmistrz szwadronu polskiej kawalerii, zwerbował IWANICKIEGO I.M. do pracy wywiadowczej w ZSRS	Na podstawie zeznań osk[arżonego] IWANICKIEGO I.M.
19.	CWITKIEWICZ Golszi Georgijewicz	st[acja] Mołodeczno, 1924 r.	Pracownik polskiej policji polityczn[ej], zwerbował ŁUKASZEWICZA I.D. i skierował go na terytorium ZSRS z zadaniami dywersyjno-wywiadowczymi	Na podstawie zeznań osk[arżonego] ŁUKASZEWICZA I.D.

^aZas[tępca] Nacz[elnika] Zarządu NKWD O[bwodu] W[oroszyłowgradzkiego] starsz[y] lejtnant bezpieczeń[stwa] państw[owego]^a
(—) ZACZEPA

^h Było: Wojska Polskiego.

ⁱ W oryginale użyto rosyjskiej nazwy *Diatłowo*.

⁶ Edward Szmoniewski (ur. 8 XI 1894), mjr; w 1925 dca XVIII batalionu granicznego KOP. RO 1928, s. 121, 173; S. Falkiewicz, *Korpus Ochrony Pogranicza. W pierwszą rocznicę objęcia służby na wschodniej granicy Rzeczypospolitej 1924–1925*, b.r.w., b.m.w., s. 34.

19.	ЦВИТКЕВИЧ Гольши Георги- евич	ст. Молодечно, 1924 г.	Сотрудник политическ[ой] польской поли- ции, завербовал ЛУКАШЕВИ- ЧА И.Д. и направил на территорию СССР с дивер- сионно-разве- дывательными заданиями	По показаниям обв[иняемого] ЛУКАШЕВИ- ЧА И.Д.
-----	-------------------------------------	---------------------------	--	--

^aЗам[еститель] нач[альника] управления НКВД по ВО
Старш[ий] лейтенант госбезопасн[ости]^a
(—) ЗАЧЕПА

^aНачальник 3-го отдела УГБ
сержант государств[енной] безопасн[ости]^a
(—) КОРОБЧАНСКИЙ

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 1, арк. 66–68.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На документі три написи: «т. Громовенко. 7/ХІІ. (—)»; «т. Хаєт. Сообщите в УНКВД ЗУ. (—). 8/ХІІ-[19]39 г.»: «Ориентированы обл[асти] Запад[ной] Украины препроводительн[ой] № 1217/сн от 8.IV.[19]40 г. (—). 9.IV.[19]40 г.» На додатку напис: «Проверено. 15/ІІІ. (—)».

^aNaczelnik 3. Oddziału UGB
sierżant bezpieczeń[stwa] państw[owego]^a
(—) KOROBCZANSKI

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 1, k. 66–68.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim trzy adnotacje: t[owarzysz] Gromowienko. 7/XII. (—); t[owarzysz] Chajet, zawiadomienie UNKWD Z[achodniej] U[krainy]. (—). 8/XII-[19]39 r.; Obw[ody] Zach[odniej] Ukrainy powiadomione pismem przewodni[m] nr 1217/sn z 8 IV [19]40 r. (—). 9 IV [19]40 r. Na spisie dopisek: Sprawdzono 15/III. (—).

№ 18

4 грудня 1939, Київ. Супровідний лист заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського начальнику УПВО Василю Осокіну щодо негайного розшуку і арешту осіб, зазначених у списках

^{а-б}Канцелярії не вскривать ^{б-а}

^{а-б}Строго секретно^б
Тільки лично^а

^аНачальнику УПВО НКВД УССР
^вКомдиву^{в-а}
^бТОВ. ^вОСОКИНУ^{в-б}
г. Київ

Направляю для секретного оперативного пользования следующие документы в переводе с польского языка, обнаруженные в материалах польской разведки и польской полиции, полученные из Западной Украины и Западной Белоруссии.

1. Список информаторов КОП'а на 54 чел.
2. Список лиц, получивших значки «ПОВ» – 10 [чел.].
3. Список перебежчиков из СССР в Польшу – 13 [чел.].
4. Список заключенных Ковенской тюрьмы – агентов 2-го отдела ПГШ и членов «ПОВ», получающих денежную помощь от МИД'а – 40 [чел.].
5. Два документа с перечислением личного состава экспозитур № 3 и 4 II отдела Польглавштаба.
6. Список офицеров, владеющих немецким языком, составленный по ДОК'ам (корпусным округам).
7. Список офицеров и чиновников 2-го отдела ПГШ.

На основании распоряжения народного комиссара внутренних дел СССР – комиссара государственной безопасности 1 ранга тов. БЕРИЯ, все поименованные в этих списках лица подлежат немедленному розыску и аресту.

^{а-б}Приложение^{б-а}: По тексту.

^аЗам[еститель] народного комиссара внутренних дел УССР
Капитан государственной безопасности^а
^вГОРЛИНСКИЙ^в

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Написано в розбивку.

Nr 18

4 grudnia 1939, Kijów. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do naczelnika UPWO Wasilija Osokina w sprawie natychmiastowego odszukania i aresztowania osób występujących w załączonych spisach

^{a-b}Nie otwierać w kancelarii^{b-a}

^{a-b}Ściśle tajne^b
Wyłącznie do rąk własnych^a

^a-Do Naczelnika UPWO NKWD USRS
^c-Komdiwa^{c-a}
^b-tow. ^c-OSOKINA^{c-b}
m. Kijów

Przesyłam do tajnego wykorzystania operacyjnego następujące dokumenty w przekładzie z języka polskiego, ujawnione w materiałach polskiego wywiadu i polskiej policji, otrzymane z Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi.

1. Spis informatorów KOP obejmujący 54 os[o]by].
2. Spis osób, posiadających odznaki POW – 10 [osób].
3. Spis zbiegów z ZSRS do Polski – 13 [osób].
4. Spis przebywających w więzieniu kowieńskim agentów 2. Oddziału p[olskiego] Sz[tabu] G[łównego] i członków POW, otrzymujących pomoc finansową z MSZ – 40 [osób].
5. Dwa dokumenty z wyliczeniem składu osobowego Ekspozytur nr 3 i 4 II Oddziału pol[skiego] Sztabu Głównego].
6. Spis oficerów, posługujących się językiem niemieckim, zestawiony według DOK-ów (okręgi korpusów).
7. Spis oficerów i urzędników 2. Oddziału polskiego Sz[tabu] G[łównego].

Na podstawie zarządzenia ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS – komisarza bezpieczeństwa państwowego 1. rangi tow. BERII, wszystkie wymienione w tych spisach osoby podlegają niezwłocznemu odszukaniu i aresztowaniu.

^{a-b}Załącznik^{b-a}: jak w tekście.

^a-Zast[ępc]a Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
kapitan bezpieczeństwa państwowego^a
^c-GORLINSKIJ^c

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Podkreślono maszynowo.

^{c-c} Zapisano pismem spacjowanym.

«Г-4-Г» декабрия 1939 г.
№ Г-4651-Г
г. Киев

*ГДА СБУ, ф. 16, оп. 1, стр. 389, арк. 346–347.
Копія, машинопис.
У справі списки відсутні.*

^{Г-Г} Вписано від руки.

„4” grudnia 1939 r.
Nr 4651
m. Kijów

*HDA SBU, f. 16, op. 1, spr. 389, k. 346–347.
Kopia, maszynopis.
Załączników brak.*

^{d-d} *Wpisano odręcznie.*

№ 19

11 грудня 1939, Луцьк. Спеціальна записка начальника УНКВС по Волинській області Івана Білоцерківського наркомун внутрішніх справ УРСР Івану Серову про арешти польських офіцерів, здійснені 10 грудня 1939 р.

^{а-б}Совершенно секретно^{б-а}

^аНародному комиссару внутренних дел ^вУССР^в
Комиссару государственной безопасности 3-го ранга^а
тов. ^вСЕРОВУ^в
^бг. ^вКиев^{в-б}

^бСпец[иальная] записка^б

О результатах проведенной операции по офицерству польармии по Луцкой области 10-го декабря 1939 года

Во исполнение Вашего распоряжения о проведении операции 10-го декабря с/г по области было намечено к аресту, из числа учтенных кадровых польофицеров и проходящих по делам-формулярам и агентурным делам из резерва – 157 человек.

В результате проведенной операции, согласно установленных Вами сроков, всего по области 10-го декабря с/г было арестовано 86 человек,
^{б-в}из них^{в-б}:

Кадровых офицеров									– 51 человек
Резервистов запаса									– 35 – –
В том числе по чинам:									
^в Капитанов ^в	кадровых	– 21 человек		запаса		– 5 чел[овек]			
^в Майоров ^в	– –	– 1	– –	– –		– 1	– –		
Подполковников	– –	– 1	– –	– –		–			
Поручиков	– –	– 20	– –	– –		– 12	– –		
Подпоручиков	– –	– 8	– –	– –		– 17	– –		

В процессе проведения операции никаких эксцессов зарегистрировано не было.

Материалы на арестованных переданы следственной части для ведения следствия и направления по подсудности.

В отношении скрывающихся кадровых офицеров польармии приняты меры к их розыску.

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Написано в розбивку.

Nr 19

11 grudnia 1939, Łuck. Raport specjalny naczelnika UNKWD Obwodu Wolyńskiego Iwana Bielocerkowskiego dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa, dotyczący wyników operacji przeciwko oficerom Wojska Polskiego

^{a-b}Ścisłe tajne^{-b-a}

^aDo Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych ^cUSRS^{-c}
komisarza bezpieczeństwa państwowego 3. rangi^{-a}
tow. ^cSIEROWA^{-c}
^bm. ^cKijów^{-c-b}

^bRaport spec[jalny]^{-b}
o wynikach operacji przeciwko oficerom Wojska Pol[skiego]
przeprowadzonej w obwodzie łuckim 10 grudnia 1939 roku

Zgodnie z Waszym zarządzeniem dotyczącym przeprowadzenia operacji 10 grudnia br. spośród uwzględnionych pol[skich] oficerów służby czynnej, występujących w sprawach formularzowych i sprawach agenturalnych z rezerwy – w obwodzie zostało ustalonych do aresztowania 157 osób.

W wyniku przeprowadzonej operacji, zgodnie z ustalonymi przez Was terminami, w obwodzie 10 grudnia br. aresztowano łącznie 86 osób,

^{b-c}w tym^{-c-b}:

oficerów służby czynnej	– 51 osób		
rezerwistów	– 35 – –		
W tym według rang:			
^c kapitanów ^{-c} służby czynnej	– 21 osób	w rezerwie	– 5 os[ób]
^c majorów ^{-c}	– –	– 1 [osoba]	– –
podpułkowników	– –	– 1 – –	– –
poruczników	– –	– 20 [osób]	– –
podporuczników	– –	– 8 – –	– –

W trakcie przeprowadzania operacji nie zarejestrowano żadnych zakłóceń.

Materiały dotyczące aresztowanych przekazane zostały jednostce śledczej do prowadzenia prac śledczych i skierowania według kompetencji sądu.

Wobec ukrywających się oficerów Wojska Pol[skiego] służby czynnej podjęto próby ich odszukania.

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Podkreślono maszynowo.

^{c-c} Zapisano pismem spacjowanym.

^аНачальник Управления НКВД^а по ^аЛуцкой области
Ст[арший] лейтенант государственной безопасности^а
(—) БЕЛОЦЕРКОВСКИЙ¹

^аНачальник 3 ^вотдела^в УГБ УНКВД
Мл[адший] лейтенант государственной безопасности^а
(—) ЩЕГЛОВ

«^г11^г» декабря 1939 г.
№ ^г32/3-а^г
г. ^вЛуцк^в

ГДА СБУ, ф. 16, оп. 1, спр. 378, арк. 38–39.

Оригінал, машинопис.

На першому аркуші документа прямокутний штамп: «Секретариат Народного Комиссариата Внутренних дел УССР» з датою всередині, вписаною від руки 15.XII.1939.

Друкуються за: «Радянські органи державної безпеки у 1939 – червні 1941 р. Документи ГДА СБ України». – Київ, 2009. – С. 273–274.

^{г-г} Вписано від руки.

¹ Білоцерківський Іван Митрофанович (1907–1941); лейтенант ДБ (17 XI 1937), ст. лейтенант ДБ (22 VI 1939), капітан ДБ (11 I 1940), майор ДБ (28 VII 1941). З серпня 1938 до вересня 1939 – начальник Бердичівського міськвідділу НКВС; з 16 IX до 4 XII 1939 – заст. начальника УНКВС Вінницької обл.; з 4 XII 1939 до 28 III 1941 – начальник УНКВС Волинської обл.; з 15 IV до 28 VII 1941 – начальник УНКДБ Волинської обл.; з 28 VII до жовтня 1941 – начальник ОВ НКВС 5-ої армії, Південно-Західний фронт. Загинув на фронті. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця.* – С. 103–104.

^aNaczelnik Zarządu NKWD Obwodu Wołyńskiego
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państwowego^a
(—) BIEŁOCERKOWSKIJ¹

^aNaczelnik 3. ^cOddziału^c UGB UNKWD
mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państwowego^a
(—) SZCZEGŁÓW

„^d11^{-d}” grudnia 1939 r.

Nr ^d32/3-^a^d

m. ^cŁuck^c

HDA SBU, f. 16, op. 1, spr. 378, k. 38–39.

Oryginał, maszynopis.

Na pierwszej stronie dokumentu prostokątna pieczęć: Sekretariat Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych USRS wraz z wpisaną odręcznie datą: 15 XII 1939.

Dokument opublikowany w: Radianski orhany derżawnoji bezpeky u 1939 – czerwni 1941 r. Dokumenty HDA SB Ukrainy, Kyjiv 2009, s. 273–274.

^{d-d} *Wpisano odręcznie.*

¹ Iwan Mitrofanowicz Bielőcerkowskij (1907–1941); lejtn. bezp. państw. (17 XI 1937), st. lejtn. bezp. państw. (22 VI 1939), kpt. bezp. państw. (11 I 1940), mjr bezp. państw. (28 VII 1941). Od sierpnia 1938 do września 1939 naczelnik Berdyczowskiego Oddziału Miejskiego NKWD; od 16 IX do 4 XII 1939 zca naczelnika UNKWD Obwodu Winnickiego; od 4 XII 1939 do 28 III 1941 naczelnik UNKWD Obwodu Wołyńskiego; od 15 IV do 28 VII 1941 naczelnik UNKGB Obwodu Wołyńskiego; od 28 VII do października 1941 naczelnik OO NKWD 5. Armii Frontu Południowo-Zachodniego. Zginął na froncie. N.W Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 103–104.

№ 20

11 грудня 1939, Петропавловськ. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого начальником УНКВС по Північно-Казахстанській області Іллею Глиною наркомун внутрішніх справ УРСР Івану Серову

^а-Сов[ершенно] секретно^{-а}

Народный комиссариат внутренних дел
НКВД Казахской ССР
Серво-Казахстанское Областное Управление
гор. Петропавловск, Пушкинская, 54
Телефон коммутатор НКВД [...]

Серия

Литер

Вх. № Дело «^б-11-^б» XII 193^б-9-^б г. ^б-№ 17664/3-^б
На № от «...» 19... года
Отдел

^а-Наркомун внутренних дел УССР^{-а}

^в-тов. СЕРОВУ^{-в}

^г-Киев^{-г}

В соответствии приказа НКВД СССР № 001353, препровождаем список на «15» человек по форме № 2.

^{а-в}-Приложение^{-в-а}: По тексту.

^а-Нач[альник] УНКВД Северо-Казак[станской] обл[асти]
ст. лейтенант госбезопасности^{-а}
(—) ГЛИНА¹

^{а-а} *Написано великими літерами.*

^{б-б} *Вписано від руки.*

^{в-в} *Підкреслено машинописним способом.*

^{г-г} *Підкреслено від руки.*

¹ Глина Ілля (Ізраїль) Ілліч (1908–1960); ст. лейтенант ДБ (17 V 1939, підвищений з мол. лейтенанта ДБ), капітан ДБ (29 V 1940), майор ДБ (15 XII 1942), полковник ДБ (14 II 1943). З вересня 1935 до жовтня 1937 – співробітник Миколаївського міськвідділу НКВС; з жовтня 1937 до квітня 1938 – заст. начальника відділу УНКВС Миколаївської обл.; з травня 1938 до березня 1939 – начальник відділу НКВС КазРСР; з березня 1939 до 15 III 1941 – начальник УНКВС Пів-

Nr 20

**11 grudnia 1939, Pietropawłowsk. Pismo naczelnika UNKWD Obwodu
Północnokazachstańskiego Ilji Gliny do ludowego komisarza spraw
wewnętrznych USRS Iwana Sierowa wraz z fragmentami spisu
osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie
rozkazu NKWD ZSRS nr 001353**

^a-Ścis[le] tajne^a

Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych
NKWD Kazachskiej SRS
Północnokazachstański Zarząd Obwodowy
mias[to] Pietropawłowsk, [ulica] Puszkinskaja 54
Telefon: centrala NKWD [...]

Seria

Litera

Nr wch. Sprawa „^b-11-^b” XII 193^b-9-^b r. ^b-Nr 17664/3-^b
Na nr z „...” 19... roku
Oddział

^a-Do Narkoma Spraw Wewnętrznych USRS^a
^c-tow. SIEROWA^c
^d-Kijów^d

Zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS Nr 001353, przesyłamy spis „15” osób
według formularza nr 2.

^{a-c}-Załącznik^{c-a}: jak w tekście.

^a-Nacz[elnik] UNKWD Obw[odu] Północnokazach[stańskiego]
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) GLINA¹

^{a-a} *Zapisano wersalikami.*

^{b-b} *Wpisano odręcznie.*

^{c-c} *Podkreślono maszynowo.*

^{d-d} *Podkreślono odręcznie.*

¹ Ilja (Izraił) Iljicz Glina (1908–1960); st. lejtn. bezp. państw. (17 V 1939, awansowany z mł. lejtn. bezp. państw.), kpt. bezp. państw. (29 V 1940), mjr bezp. państw. (15 XII 1942), płk bezp. państw. (14 II 1943). Od września 1935 do października 1937 pracownik Mikołajowskiego Oddziału Miejskiego NKWD; od października 1937 do kwietnia 1938 zca naczelnika Oddziału UNKWD Obwodu Mikołajowskiego; od maja 1938 do marca 1939 naczelnik Oddziału NKWD Kazachskiej SRS; od marca 1939 do 15 III 1941 naczelnik UNKWD Obwodu Północnokazachstańskiego; od 15 III do 6 VIII 1941 zca ludowego komisarza spraw wewnętrznych Kazachskiej SRS ds. milicji, naczelnik URKM; od 6 VIII 1941

а-Нач[альник] 3 отд[ела] УГБ УНКВД по СКО
Мл. лейтенант госбезопасности^а
(—) ЯКОВЛЕВ

б-№ 17664/3, 11/ХІІ, [Северо-]Казахстанская обл.^б

а-Совершенно секретно^а
Форма № 2

а-г-г- Список^{г-г-а}

агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине

№.№ пп	Фамилия, имя, отчество	Последний адрес местожительства и к какому году относится	Сущность компрометирующих материалов	Источник сведений
1.	БИТЕЛЬ-МАН М.	м. Корец, период 1930 года	В прошлом крупный торговец. В период оккупации Украины белополяками был связан с полевой жандармерией. Совместно с поляками бежал из СССР. Неоднократно из Польши в Ляховецкий район УССР присылал польшпионов	Архивное агентурное дело «Торциари».

нічно-Казахстанської обл.; з 15 III до 6 VIII 1941 – заст. наркома внутрішніх справ КазРСР по міліції, начальник УРКМ; з 6 VIII 1941 до 13 V 1942 – заст. наркома внутрішніх справ КазРСР; з 13 V до 6 IX 1942 – заст. начальника ОВ НКВС 24-ої армії. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 146–147.*

^{г-г} Написано в розбивку.

^aNacz[elnik] 3. Oddz[iału] UGB UNKWD O[bwodu]
P[ółnocno]k[azachstańskiego]
mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) JAKOWLEW

^bNr 17664/3, 11/XII, obw[ód] [północno]kazachstański^b

^aŚciśle tajne^a
Formularz nr 2

^{a-d-e}Spis^{-e-d-a}

agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli lokali konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich organów wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej Ukrainie

Lp.	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i>	Ostatni adres miejsca za- mieszkania i w którym roku	Istota kompromitu- jących materiałów	Źródło informacji
1	BITELMAN M.	m. Korzec, w okresie 1930 roku	Dawniej potentat handlowy. Podczas okupacji Ukrainy przez <i>bielopolaków</i> był związany z żandarmerią polową. Razem z Polakami zbiegł z ZSRS. Niejednokrotnie wysyłał pol[skich] szpiegów z Polski do rejonu lachowieckiego USRS	Archiwalna sprawa agenturalna „Torcyari”
2	WIERKUCAN- SKIJ	m. Tarnopol, w okresie 1927 roku	Przed wojną domową mieszkał w m. Odessie, był proboszczem wielu	Jak wyżej

do 13 V 1942 zca ludowego komisarza spraw wewnętrznych Kazachskiej SRS; od 13 V do 6 IX 1942 zca naczelnika OO NKWD 24. Armii. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 146–147.

^{c-e} *Zapisano pismem spacjowanym.*

2.	ВЕРКУЦАН-СКИЙ	г. Тарнополь, период 1927 года	До гражданской войны проживал в г. Одессе, являлся наставником ряда костелов. Вместе с белополяками бежал в Польшу. Неоднократно присылал в Ляховецкий район УССР польагентов с заданиями создать к-р националистическую организацию повстан[ческого] характера	Тоже
3.	ЗАГОРСКИЙ Владислав	с. Дорогощи ² , период 1931 года	Был связан с польской разведкой и по заданиям последней неоднократно посещал связанных с ним лиц, впоследствии репрессированных в селе Суховолье УССР	Архивное агентурное дело – «Забытые»
4.	КОРМАН Леонтий ³	м. Подволочиск, период 1933 г.	До 1933 года разрабатывался как лицо, связанное	Из агдела «Обновленцы». Показания БОЧУЛИ ⁴

² Місцевості не встановлено.

³ Ймовірно Корман Леонтий Титович (нар. у 1898 в селі Канівка Волочиського району); жив у Росії в Таганрозі, працював сторожем міськкомунгоспу; заарештований 29 VIII 1937, засуджений до розстрілу 1 X 1937 за шпигунство, вирок виконаний. [https://ua.openlist.wiki/Корман_Леонтий_Титович_\(1898\)](https://ua.openlist.wiki/Корман_Леонтий_Титович_(1898)) [доступ 23 IV 2018].

⁴ У списках осіб репресованих радянською владою знайдено не менше 16-и осіб, які мали таке саме прізвище, походили з Волочиського району та околиць. <https://ua.openlist.wiki/Special:OlSearch?olsearch-run=1&olsearch-name-fulltext> [доступ 23 IV 2018].

			kościół. Wraz z <i>bielopolakami</i> zbiegł do Polski. Niejednokrotnie wysyłał do rejonu lachowieckiego USRS pol[skich] agentów z zadaniami utworzenia k-r organizacji nacjonalistycznej o charakterze powst[ąń-czym]	
3	ZAGORSKIJ Władisław	w[ieś] Dorogoszcz ² w okresie 1931 roku	Był związany z polskim wywiadem i zgodnie z jego zadaniami niejednokrotnie odwiedzał związane z nim osoby, później represjonowane we wsi Suchowole w USRS	Archiwalna sprawa agenturalna – „Zabytyje”
4	KORMAN Leontij ³	m. Podwołoczyska, w okresie 1933 r.	Do 1933 roku pracowywany jako osoba związana z agentami wywiadu pol[skiego]. Niejednokrotnie przechodził do Polski z materiałami	Ze sprawy ag[enturalnej] „Obnowlency”. Zeznania BOCZULI ⁴

² Miejscowość nieustalona.

³ Być może Leontij Titowicz Korman (ur. w 1898 we wsi Kaniwka, rej. wołoczyski); w Rosji mieszkał w Taganrogu i pracował jako stróż w spółdzielni mieszkaniowej; aresztowany 29 VIII 1937, skazany 1 X 1937 za szpiegowstwo na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ua.openlist.wiki/Корман_Леонтий_Титович_\(1898\)](https://ua.openlist.wiki/Корман_Леонтий_Титович_(1898)) [dostęp 23 IV 2018].

⁴ W spisach osób represjonowanych przez władze sowieckie odnaleziono co najmniej 16 osób o tym nazwisku pochodzących z rej. wołoczyskiego lub okolic. <https://ua.openlist.wiki/Special:OlSearch?olsearch-run=1&olsearch-name-fulltext> [dostęp 23 IV 2018].

			с агентами польразведки. Неоднократно ходил в Польшу с шпионскими материалами. В 1933 году опасаясь репрессий, нелегальным путем бежал за границу и польской разведкой был устроен для работы в Подволочиске	
--	--	--	--	--

[...]

12.	РЫБИЦКИЙ Антон Рафаилович	г. Луцк, период 1934 года	Известен как агент польской разведки. Неоднократно нарушал границу в Берездовском районе по заданиям разведки, среди польского кулацкого элемента вербовал лиц для шпионской повстанческой деятельности. В 1933 году подлежал аресту, но сбежал за границу	Агентурное дело – «Моряк» и другие материалы
13.	СОКОЛОВСКИЙ Станислав Валерианович	На кордоне Беловежской пуши, материалы 1934 года	Быв[ший] офицер петлюровских банд, впоследствии во время оккупации Украины	Агдело «Борцы»

			szpiegowskimi. W 1933 roku, obawiając się represji, nielegalnie zbiegł za granicę i [został] zatrudniony przez wywiad polski w Podwołoczyskach	
--	--	--	---	--

[...]

12.	RYBICKIJ Anton Rafałowicz	m. Łuck, w okresie 1934 roku	Znany jako agent polskiego wywiadu. Niejednokrotnie naruszał granicę w rejonie berezdowskim na polecenie wywiadu, werbował spośród polskiego elementu kułackiego osoby do [prowadzenia] działalności szpiegowsko-powstańczej. W 1933 roku podlegał aresztowaniu, lecz zbiegł za granicę	Sprawa agenturalna – „Moriak” i inne materiały
13.	SOKOŁOWSKIJ Stanisław Walerijanowicz	Na skraju Puszczy Białowiejskiej, materiały z 1934 roku	Był[y] oficer band petlurowskich, następnie w czasie okupacji Ukrainy przez <i>bielopolaków</i> służył w polskim sztabie jako adiutant	Sprawa ag[enturalna] „Borcy”
14.	SŁAWIECKIJ Rafał Dominikowicz	Mieszkał niedaleko mias[ta] Tarnopola w okresie 1929 roku	Znany jako agent polskiego wywiadu, niejednokrotnie przechodził z Polski z zadaniami szpie-	Archiwalna sprawa ag[enturalna] „Szepietowcy”

			белополяками служил при польском штабе адъютантом	
14.	СЛАВЕЦКИЙ Рафаил Доминикович	Проживал вблизи гор. Тарнополя, период 1929 года	Известен как агент польской разведки, неоднократно из Польши приходил с шпионскими заданиями. В Теофипольском ^д районе в селе Крове ^е имел конспиративную явочную квартиру	Архивное агдело – «Шепетовцы»
15.	ЯРОЦКИЙ	м. Корец, период 1929–1933 гг.	До революции являлся офицером царской службы. В период империалистической войны стал ксендзом. В годы гражданской войны вместе с белополяками из местечка Берездово бежал в Польшу. Долгое время в Варшаве служил во 2-м отделе главштаба. Через ряд связников в приграничной с Польшей	Агдело «Моряк»

^д Було: Теофильском.

^е Було: Корове.

			gowskimi. W rejonie teofipolskim ^f we wsi Krowie ^g miał lokal konspiracyjny	
15.	JAROCKIJ	m. Korzec, w okresie 1929–1933 r.	Przed rewolucją był oficerem na służbie cara. Podczas wojny imperialistycznej został księdzem. W czasie wojny domowej wraz z <i>bielopolakami</i> z miasteczka Berezdów zbiegł do Polski. Przez długi czas służył w Warszawie w 2. Oddziale Sztabu Głównego. Za pośrednictwem szeregu łączników w pasie przygranicznym z Polską utworzył z był[ych] polskich legionistów i innych elementów antysowieckich k-r organizację szpiegowską	Sprawa ag[enturalna] „Moriak”

^aNacz[elnik] 3. Wydziału [!] UGB UNKWD O[bwodu] P[ółnocno]k[azachstańskiego] mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^{-a}
(—) JAKOWLEW

^aSt[arszy] Pełn[omocnik] Oper[acyjny] 3. Oddz[iału] UGB UNKWD O[bwodu] P[ółnocno]k[azachstańskiego] mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^{-a}
(—) GAJWORONSKIJ

^f Było: tiofilskim.

^g Było: Korowe.

			полосе, из среды быв[ших] польских легионеров и другого антисоветского элемента, создал к-р шпионскую организацию.	
--	--	--	--	--

^aНач[альник] 3 отделения [!] УГБ УНКВД СКО
Мл. лейтенант гос[ударственной] безопасности^a
(—) ЯКОВЛЕВ

^aСт. оперупол[номоченный] 3 отд[ела] УГБ УНКВД СКО
Мл. лейтенант гос[ударственной] безопасности^a
(—) ГАЙВОРОНСКИЙ

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 1, арк. 110, 111, 113.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На супровідному листі три резолюції: «т. Хаєту. (—) 21/ХІІ.»; «Ориентированы обл[асти] Западной Украины препровод[ительной] № 1217/сн от 8/IV-[19]40 г.»; третя резолюція не читається та два прямокутних штампі: «Секретариат Народного Комиссариата Внутренних Дел УССР № ... 20-ХІІ 1939»; «3-й отдел УГБ НКВД УССР. Вх. № 747 «21» ХІІ 1939 г.». Зліва реквізити бланку відтворені казахською мовою.

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 1, k. 110, 111, 113.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim trzy adnotacje: t[owarzysz] Chajet. (—) 21/XII.; Obw[ody] Ukrainy Zachodniej zostały powiadomione pismem przewod[nim] nr 1217/sn z 8/IV-[19]40 r.; trzecia adnotacja nieczytelna oraz dwie prostokątne pieczęcie: Sekretariat Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych USRS Nr ... 20-XII 1939 oraz 3. Oddział UGB NKWD USRS. Nr wch. 747 „21” XII 1939 r.; w lewym górnym rogu druk formularza w języku kazachskim.

№ 21

15 грудня 1939, Казань. Повідомлення наркома внутрішніх справ Татарської АРСР Єфрема Морозова наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР про «агентів іноземних розвідок», виявлених згідно з наказом НКВС СРСР № 001353

^а-Сов[ершенно] секретно^а

СССР

^аНародный комиссариат внутренних
дел^а ТАССР
1 Спецотдел
^в-15^в декабря 1939 г.
№ 10/6707
г. Казань

НКВД УССР гор. ^б-Киев^б
НКВД БССР гор. ^б-Минск^б

В соответствии с приказом НКВД СССР от 5/XI-1939 г. № 001353 провождаем список агентов иностранных разведок проживающих в Западной Украине и Белоруссии, выявленных по архивным следственным делам на: СУМОВСКОГО Л., ПУЛКО-ЯЩЕНКО М.И., ЯЗВИНСКОГО и ШЕВЧУК Я.С.

В отношении ПУЛКО-ЯЩЕНКО М.И. сообщаем следующие подробности и родственные связи: в г. Белостоке по показаниям ПУЛКО Станиславы Ивановны¹ (сестра ПУЛКО М.И.) осужденной тройкой НКВД ТАССР в 1938 году по 1 категории за шпионаж в пользу Польши, – проживают:

1. КОВАЛЕВСКАЯ Станислава Иосифовна – тетка.
2. КОВАЛЕВСКИЙ (имя, отчество неизвестно) – муж Станиславы Иосифовны.
3. ГАЕВСКИЙ Владислав Иосифович – дядя.
4. ГАЕВСКИЙ Виталий Иосифович.

В гор. Львове проживает первый муж ПУЛКО М.И. – ЯЩЕНКО и работает на станции весовщиком или же нач[альником] станции.

ПУЛКО-ЯЩЕНКО М.И. неоднократно выходила замуж и расходилась, поэтому не исключена возможность, что она может проживать и по следующим фамилиям:

1. ПУЛКО-ЯЩЕНКО – первый муж
2. ПУЛКО-ВОСКРЕСЕНСКАЯ – второй муж

^а-^а *Написано великими літерами.*

^б-^б *Написано в розбивку.*

^в-^в *Вписано від руки.*

¹ Пулко Станіслава д. Яна (нар. в 1904 в Ізяславі, Хмельницька обл., убитя 2 X 1938 в Казані); заарештована 16 III 1938, засуджена до смерті 2 X 1938 на підставі статті 58-6 трійкою НКВС Татарської АРСР. [https://ru.openlist.wiki/Пулко_Станислава_Ивановна_\(1904\)](https://ru.openlist.wiki/Пулко_Станислава_Ивановна_(1904)) [доступ 24 IV 2018].

Nr 21

15 grudnia 1939, Kazań. Informacja ludowego komisarza spraw wewnętrznych Tatarskiej ASRS Jefrema Morozowa dla ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS w związku z rozkazem NKWD ZSRS nr 001353

^a-Ściś[le] tajne^a

ZSRS

^aLudowy Komisariat Spraw Wewnętrznych^a TASRS
1. Oddział Spec[jalny]
^c15^c grudnia 1939 r.
Nr 10/6707
m. Kazań

NKWD USRS mias[to] ^bKijów^b
NKWD BSRS mias[to] ^bMińsk^b

Zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS z 5/XI-1939 r. Nr 001353 przesyłamy spis agentów obcych wywiadów zamieszkałych na Zachodniej Ukrainie i [Zachodniej] Białorusi, ujawnionych w archiwalnych sprawach śledczych na: SUMOWSKIE-GO Ł., PUŁKO-JASZCZENKO M.I., JAZWINSKIEGO i SZEWCZUKA J.S.

Jeśli chodzi o PUŁKO-JASZCZENKO M.I., podajemy następujące szczegóły i związki rodzinne: w m. Białymstoku, na podstawie zeznań PUŁKO Stanisławy Iwanowny¹ (siostra PUŁKO M.I.), skazanej przez *trojkę* NKWD TASRS w 1938 roku według 1. kategorii za szpiegostwo na rzecz Polski, mieszkają:

1. KOWALEWSKAJA Stanisława Iosifowna – ciotka.
2. KOWALEWSKIJ (imię i *otczestwo* nieznane) – mąż Stanisławy Iosifowny.
3. GAJEWSKIJ Władisław Iosifowicz – wuj.
4. GAJEWSKIJ Witalij Iosifowicz.

W mieś[cie] Lwowie mieszka pierwszy mąż PUŁKO M.I., JASZCZENKO i pracuje na stacji jako wagowy lub jako nacz[elnik] stacji.

PUŁKO-JASZCZENKO M.I. wielokrotnie wychodziła za mąż i rozwodziła się, dlatego nie wyklucza się możliwości, że może mieszkać i pod następującymi nazwiskami:

1. PUŁKO-JASZCZENKO – pierwszy mąż
2. PUŁKO-WOSKRIESIENSKAJA – drugi mąż
3. PUŁKO-KWIATKOWSKAJA – trzeci mąż.

^a-^a *Zapisano wersalikami.*

^b-^b *Zapisano pismem spacjiowanym.*

^c-^c *Wpisano odręcznie.*

¹ Stanisława Pułko lub Półko c. Jana (ur. w 1904 w Zasławiu, obw. chmielnicki, stracona 2 X 1938 w Kazaniu); aresztowana 16 III 1938, skazana 2 X 1938 z art. 58-6 przez *trojkę* NKWD Tatarskiej ASRS na karę śmierci. [https://ru.openlist.wiki/Пулко_Станислава_Ивановна_\(1904\)](https://ru.openlist.wiki/Пулко_Станислава_Ивановна_(1904)) [dostęp 24 IV 2018].

3. ПУЛКО-КВЯТКОВСКАЯ – третій муж.

Она неоднократно переходила госграницу со стороны б[ывшей] Польши в СССР и проживала в г. Изяславле у своей матери ПУЛКО Брониславы Иосифовны, последняя в 1920 г. в Изяславле содержала домашнюю кофейню, которую посещали исключительно офицеры польской армии.

За период пребывания в СССР ПУЛКО М.И. произвела следующие вербовки агентов польской разведки:

1) делопроизводителя штаба 300 полка в г. Бердичеве ЧЕРНЫШ Михаила (отчество неизвестно),

2) работника Бердичевского РайЗО ЧАЙКОВСКОГО (имя, отчество неизвестно),

3) нач[альник] штаба 389 полка ГОРОХОВА (имя отчество неизвестно),

4) заведующего хозяйством 131 полка ВОСКРЕСЕНСКОГО (имя отчество неизвестно),

5) ДАНИЛЮКА Григория Степанович², б[ывшего] командира 389, а затем 300 полка ныне арестованного ОО НКВД по Казанскому гарнизону.

Кроме вербовок ПУЛКО М.И. занималась хищением секретных документов у командиров частей РККА.

В апреле 1921 года у командира 389 Богунского стрелкового полка ДАНИЛЮКА Г.С. похитила секретное приказание штаба 44 Киевской стр[елковой] дивизии.

В феврале 1922 года в поезде между Житомиром и Шепетовкой у командира 44 стрелковой дивизии КВЯТЕК³ похитила полевую сумку с секретным пакетом «план развертывания Г-охотничьих команд^Г в бригаде».

^{Г-Г} Так у текстi.

² Данилюк Григорій Степанович (нар. в січні 1897 у Бресті Гродненської губ., пом. у грудні 1979 у Ризі); комбриг (1935). З 1918 – в РСЧА, учасник громадянської війни; з лютого 1919 – ком. 2-го Богунського (пізніше 389-го) полку 1-ї Української стрілецької дивізії; в 1921–1922 – ком. 389-го Богунського стрілецького полку, з травня 1922 – ком. 2-го самостійного прикордонного батальйону 1-ї Прикордонної дивізії; з жовтня 1922 – пом. ком. 132-го Донецького стрілецького полку 44-ї СД, з вересня 1923 – ком. 300-го стрілецького полку 100-ї СД. У 1930 – учасник КУВНАС при Військовій академії ім. Михайла Фрунзе. З серпня 1931 – т.в.о. начальника 5-го відділу Надволзького штабу ВО, з грудня 1931 – заст. начальника того ж відділу; в січні 1935 – пом. ком. 1-ї Казанської стрілецької дивізії. Заарештований 4 III 1938, засуджений 11 I 1940 Особливою колегією НКВС СРСР «за участь у контрреволюційній організації» до 5 років таборів. Перебував у Красноярському ВТТ (Канськ) і Північному залізничному ВТТ (Комі АССР). Після війни мешкав і працював у Ризі; реабілітований 10 II 1954, після 1954 – підполковник запасу. <http://1937god.info/node/1313> [доступ 21 I 2020]).

³ Квятек Казимир с. Францішека, прав. Вітковський Ян с. Кароля (нар. 21 XI 1888 в гміні Якубів Мінського повіту, страчений 25 VIII 1938 у Москві); поляк. З 1904 – член ППС і її Бойової організації; за участь у військових діях БО заарештований в 1906 і засуджений до 20 років каторги; засланий до Сибіру, перебував в Олександрівській центральній каторжній в'язниці Иркутської губ., потім в Нерчинську; в березні 1918 – у Партизанському загоні в Новозибківському повіті Чернігівської губ., під керівництвом Миколи Щорса, потім інтернований в Унечі; слухач 1-го Кремлівського курсу червоних командирів у Москві, потім брав участь в організації 1-го Українського радянського полку (1-й Богунський полк); в 1918–1922 почергово: ком. взводу, роти, батальйону, заст. ком., потім ком. 1-го Богунського полку 44-ї СД; в 1922–1923 – заст. ком.

Niejednokrotnie przechodziła granicę pań[stwa] od strony b[ylej] Polski do ZSRS i mieszkała w m. Zasław u swojej matki PUŁKO Bronisławy Iosifowny; ta ostatnia w 1920 r. w Zasławiu prowadziła domową kawiarnię, którą odwiedzali wyłącznie oficerowie Wojska Polskiego.

Podczas pobytu w ZSRS PUŁKO M.I. przeprowadziła następujące werbunki agentów wywiadu polskiego:

1) sekretarza sztabu 300. pułku w m. Berdyczowie CZERNYSZA Michaiła (*otczestwo* nieznane),

2) pracownika Berdyczowskiego *RajZO* CZAJKOWSKIEGO (imię i *otczestwo* nieznane),

3) sze[fa] sztabu 389. pułku GOROCHOWA (imię i *otczestwo* nieznane),

4) kierownika gospodarczego 131. pułku WOSKRIESIENSKIEGO (imię i *otczestwo* nieznane),

5) DANILUKA Grigorija Stiepanowicza², b[ylego] dowódcę 389., a następnie 300. pułku, obecnie aresztowanego przez OO NKWD garnizonu kazańskiego.

Oprócz werbowania PUŁKO M.I. zajmowała się kradzieżą tajnych dokumentów u dowódców jednostek RKKA.

W kwietniu 1921 roku od dowódcy 389. Bohuńskiego Pułku Strzeleckiego DANILUKA G.S. przechwyciła tajne rozporządzenie sztabu 44. Kijowskiej Dywizji Strz[eleckiej].

W lutym 1922 roku w pociągu pomiędzy Żytomierzem i Szepetówką od dowódcy 44. [Kijowskiej] Dywizji Strzeleckiej KWIATKA³ przechwyciła połowę

² Grigorij Stiepanowicz Daniluk (ur. w styczniu 1897 w Brześciu, gub. grodzieńska, zm. w grudniu 1979 w Rydze); gen. bryg. (1935). Od 1918 w RKKA, brał udział w wojnie domowej; od lutego 1919 dca 2. Bohuńskiego (późniejszego 389.) pułku 1. Ukraińskiej DS; w l. 1921–1922 dca 389. Bohuńskiego Pułku Strzeleckiego, od maja 1922 dca 2. Samodzielnego Batalionu Pogranicznego 1. Dywizji Pogranicznej; od października 1922 pom. dcy 132. Donieckiego Pułku Strzeleckiego 44. DS, od września 1923 dca 300. Pułku Strzeleckiego 100. DS. W 1930 uczestnik KUWNAS przy Akademii Wojskowej im. Michaiła Frunzego. Od sierpnia 1931 p.o. naczelnika 5. Oddziału Sztabu Nadwołżańskiego WO, od grudnia 1931 zca naczelnika tegoż oddziału; w styczniu 1935 pom. dcy 1. Kazańskiej DS. Aresztowany 4 III 1938, skazany 11 I 1940 przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS „za przynależność do organizacji kontrrewolucyjnej” na 5 lat łagrów. Przebywał w Krasnojarskim ITŁ (Kańsk) i *Siewżeldorlagu* (Komi ASRS). Po wojnie zamieszkał i pracował w Rydze; zrehabilitowany 10 II 1954, po 1954 płk w st. spocz. <http://1937god.info/node/1313> [dostęp 21 I 2020].

³ Kazimir Franczewicz Kwiatek, właśc. Jan Witkowski (ur. 21 XI 1888 w gm. Jakubów, pow. miński, stracony 25 VIII 1938 w Moskwie); Polak. Od 1904 członek PPS i jej Organizacji Bojowej; za udział w działaniach OB aresztowany w 1906 i skazany na 20 lat katorgi; zesłany na Syberię, przebywał w Centralnym Więzieniu Aleksandrowskim w gub. irkuckiej, następnie w Nercyżńsku; w marcu 1918 w oddziale partyzanckim w pow. nowozybkowskim, gub. czernihowska, pod dowództwem Nikołaja Szezorsa, następnie internowany w Unieczy; słuchacz 1. Kremlowskiego Kursu Czerwonych Dowódców w Moskwie, następnie brał udział w formowaniu 1. Ukraińskiego Pułku Sowieckiego (1. Pułk Bohuński); w l. 1918–1922 kolejno: dca plutonu, kompanii, batalionu, zca dcy, następnie dca 1. Pułku Bohuńskiego 44. DS; w l. 1922–1923 zca dcy 44. DS; w l. 1923–1924 dca 99. DS; w 1925 ukończył Wyższe Kursy Artylerii; w l. 1926–1928 dca 44. DS; od 1928 (po ukończeniu Kursów Doskonalenia Kadry Wyższych Dowódców przy Akademii Wojskowej RKKA) dca 7. DS; w l. 1930–1935 dca 46. DS Kijowskiego WO; w l. 1935–1936 dca 17. Korpusu Strzeleckiego Kijowskiego WO; od sierpnia 1936 do 19 XI 1937 zca dcy Charkowskiego WO. Działalność polityczna: w 1921 delegat na IX Ogólnorosyjski Zjazd Rad, także delegat na XI (1930), XII (1934), XIII (1937) Zjazdy KP(b)U; uczestniczył też w obra-

Сведения в отношении ПУЛКО М.И. взяты из показаний ее сестры ПУЛКО Станиславы Ивановны и ДАНИЛЮКА Григория Степановича, бывшего мужа Станиславы.

^{а-в}Приложение^{в-а}: список.

^аНарком внутренних дел ТАССР
капитан госбезопасности^а
(—) МОРОЗОВ⁴

^аНач[альник] 1 спецотдела НКВД ТАССР
лейтенант госбезопасности^а
(—) СОЛОВЬЕВ

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 4, арк. 512–513.

Оригінал, машинопис на бланку.

На документі з резолюції: «т. Громовенко 19.ХІІ (—)»; «т. Хаету. 19.ХІІ. (—)»; «т. Фальковскому. Сообщить УНКВД З.У. 22/ХІІ. (—)». Над текстом реквізити бланку відтворено татарською мовою.

Відсутність додатка.

44-ї СД; у 1923–1924 – ком. 99-ї СД; у 1925 закінчив Вищі артилерійські курси; в 1926–1928 – ком. 44-ї СД; з 1928 (після закінчення курсів з удосконалення вищого начальницького складу при Військовій академії РСЧА) – ком. 7-ї СД; у 1930–1935 – ком. 46-ї СД Київського ВО; в 1935–1936 – ком. 17-го Стрілецького корпусу Київського ВО; з серпня 1936 до 19 ХІ 1937 – заст. командувача військ Харківського ВО. Політична діяльність: у 1921 – делегат ІХ Всеросійського з'їзду Рад робітничих і солдатських депутатів, делегат ХІ (1930), ХІІ (1934), ХІІІ (1937) З'їзду КП(б)У; також брав участь у засіданнях ХІV (1930) і ХVІІ (1934) З'їздів ВКП(б); у 1921–1931 – у ЦВК УРСР, у 1930–1934 – у Центральній контрольній комісії КП(б)У, в 1934–1937 – у ЦК КП(б)У. Заарештований 17 ХІІ 1937, звинувачений в участі у військовій змові та в належності до ПОВ, засуджений Військовою колегією ВС СРСР до смерті і розстріляний. *Kalestyńska L., Kwiatek Kazimierz (1888–1937?)*. // *Polski Słownik Biograficzny*. – Т. 16. – 1971. – С. 350. <http://1937god.info/taxonomy/term/254> [доступ 21 І 2020].

⁴ Морозов Єфрем Михайлович (1906–1971); капітан ДБ (21 ІІ 1939), майор ДБ (15 VІІІ 1941), полковник ДБ (14 ІІ 1943). З 28 І 1939 до 26 ІІ 1941 нарком внутрішніх справ Татарської АРСР, з 26 ІІ до 31 ІІ 1941 нарком державної безпеки Татарської АРСР. *Петров Н.В., Скоркин К.В.* – *цит. праця* – С. 309.

torbę z tajnym pakietem [dokumentów] „Plan rozwoju ^d-drużyn myśliwskich^d w brygadzie”.

Informacje na temat PUŁKO M.I. zaczerpnięto z zeznań jej siostry PUŁKO Stanisławy Iwanowny i DANILUKA Grigorija Stiepanowicza, byłego męża Stanisławy.

^{a-c}-Załącznik^{c-a}: spis

^a-Narkom Spraw Wewnętrznych TASRS
kapitan bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) MOROZOW⁴

^a-Nacz[elnik] 1. Oddziału Spec[jalnego] NKWD TASRS
lejttnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) SOŁOWJOW

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 4, k. 512–513.

Oryginał, maszynopis na formularzu.

Na dokumencie trzy adnotacje: t[owarzysz] Gromowienko 19 XII (—); t[owarzysz] Chajet 19 XII. (—); t[owarzysz] Falkowskij. Zawiadomić UNKWD Z[achodniej] U[krainy] 22/XII (—). Nad tekstem druk formularza w języku tatarskim.

Załącznika brak.

dach XIV (1930) i XVII (1934) Zjazdu WKP(b); w l. 1921–1931 w CIK USRS, w l. 1930–1934 w Centralnej Komisji Kontroli KP(b)U, w l. 1934–1937 w KC KP(b)U. Aresztowany 17 XII 1937, oskarżony o udział w spisku wojskowym i przynależność do POW, skazany przez Kolegium Wojskowe SN ZSRS na karę śmierci i rozstrzelany. L. Kalestyńska, *Kwiatek Kazimierz (1888–1937?)*, Polski Słownik Biograficzny, t. 16, 1971, s. 350; <http://1937god.info/taxonomy/term/254> [dostęp 21 I 2020].

^{d-d} *Tak w tekście.*

⁴ Jefrem Michajłowicz Morozow (1906–1971); kpt. bezp. państw. (21 II 1939), mjr bezp. państw. (15 VIII 1941), płk bezp. państw. (14 II 1943). Od 28 I 1939 do 26 II 1941 ludowy komisarz spraw wewnętrznych Tatarskiej ASRS, od 26 II do 31 II 1941 ludowy komisarz bezp. państw. Tatarskiej ASRS. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 309.

№ 22

[Після 15 грудня 1939, Київ]. Повідомлення наркома внутрішніх справ УРСР Івана Серова наркому внутрішніх справ СРСР Лаврентію Берії щодо результатів операції з арешту офіцерів польської армії

^{а-б}Копія^б

Подлинник в НКВД СССР^а

^вНародному комиссару внутренних дел СССР
Комиссару государственной безопасности 1-го ранга^в

^гТОВ. ^гБЕРИЯ^{г-г}

Сообщаю результаты проведенной операции 10/ХІІ-1939 года по аресту кадрового офицерства бывшей польской армии в областях Западной Украины:

^гТарнопольская область^г

Арестовано 143 человека, из них офицеров резерва 51 чел.; в числе арестованных – полковников 5, подполковников 3, майоров 14, капитанов 65, поручиков 56.

Арестовано до 10/ХІІ-1939 года, как участников различных к-р организаций 153 человека.

^гСтаниславская область^г

Арестовано 50 человек, из них офицеров резерва 7 чел[овек]; в числе арестованных – генералов 1, полковников 2, майоров 8, капитанов 12, поручиков 27.

Арестовано до 10/ХІІ-1939 года, как участников к-р организаций, 140 человек.

^гЛуцкая область^г

Арестовано за 10/ХІІ-1939 года 151 человек, из них: офицеров резерва 35 человек; в числе арестованных – капитанов 26, майоров 2, поручиков 32, подпоручиков 91.

Арестовано до 10/ХІІ-1939 г. – 65 человек.

^{а-а} Вписано від руки.

^{б-б} Підкреслено від руки.

^{в-в} Написано великими літерами.

^{г-г} Підкреслено машинописним способом.

^{г-г} Написано в розбивку.

Nr 22

[Po 15 grudnia 1939, Kijów]. Informacja ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii, dotyczący wyników operacji aresztowania oficerów Wojska Polskiego

^{a-b}Kopia^b

Oryginał w NKWD ZSRS^a

^cDo Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych ZSRS
komisarza bezpieczeństwa państwowego 1. rangi^c

^dTow. ^eBERII^{e-d}

Informuję o wynikach operacji przeprowadzonej 10/XII-1939 roku, dotyczącej aresztowania oficerów służby czynnej byłego Wojska Polskiego w obwodach Zachodniej Ukrainy:

^dObwód tarnopolski^d

Aresztowano 143 osoby, w tym oficerów rezerwy – 51 os[ób]; wśród aresztowanych jest: pułkowników – 5, podpułkowników – 3, majorów – 14, kapitanów – 65, poruczników – 56.

Do 10/XII-1939 roku aresztowano 153 członków różnych k-r organizacji.

^dObwód stanisławski^d

Aresztowano 50 osób, w tym oficerów rezerwy – 7 os[ób]; wśród aresztowanych jest: generałów – 1, pułkowników – 2, majorów – 8, kapitanów – 12, poruczników – 27.

Do 10/XII-1939 roku aresztowano 140 członków k-r organizacji.

^dObwód łucki^d

Aresztowano 10/XII-1939 roku 151 osób, w tym: oficerów rezerwy – 35 osób; w liczbie aresztowanych: kapitanów – 26, majorów – 2, poruczników – 32, podporuczników – 91.

Do 10/XII-1939 r. aresztowano 65 osób [członków k-r organizacji].

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^{b-b} *Podkreślono odręcznie.*

^{c-c} *Zapisano wersalikami.*

^{d-d} *Podkreślono maszynowo.*

^{e-c} *Zapisano pismem spacjowanym.*

Г-Львовская область^Г

Арестовано за 10/ХІІ-1939 г. 226 человек; в числе арестованных – генералов 5, полковников 23, майоров 42, подполковников 28, капитанов 61, поручиков 22, подпоручиков 46^А.

Арестовано до 10/ХІІ-1939 г. 129 человек.

Арестовано по областям Западной Украины за 10/ХІІ-1939 года 570 человек.

Арестовано до 10/ХІІ-1939 года как участников различных к-р организаций – 487 человек.

Всего арестовано бывших офицеров польской армии 1057 человек.

Кроме этого, в Старобельских лагерях содержится 3878 офицеров, взятых в плен в период операции на Западной Украине.

^ВНародный комиссар внутренних дел УССР^В
Комиссар госбезопасности 3-го ранга
СЕРОВ

« » декабря 1939 года

ГДА СБУ, ф. 16, оп. 1, спр. 381, арк. 578–579.

Копія, машинопис.

Опубліковано у: Śladem zbrodni katyńskiej... – С. 23.

^А Так у тексті. Сума або одна зі складових вказана неправильно.

^d-Obwód lwowski^d

Aresztowano 10/XII-1939 r. 226 osób; wśród aresztowanych: generałów – 5, pułkowników – 23, majorów – 42, podpułkowników – 28, kapitanów – 61, poruczników – 22, podporuczników – 46^f.

Do 10/XII-1939 r. aresztowano 129 [członków k-r organizacji].

Aresztowano 10/XII-1939 roku w obwodach Zachodniej Ukrainy 570 osób.

Do 10/XII-1939 roku aresztowano 487 członków różnych k-r organizacji.

Łącznie aresztowano oficerów Wojska Polskiego – 1057 osób.

Oprócz tego, w łagrach starobielskich przetrzymywanych jest 3878 oficerów, wziętych do niewoli w czasie operacji na Zachodniej Ukrainie.

^cLudowy Komisarz Spraw Wewnętrznych USRS^c
komisarz bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi
SIEROW

„ ” grudnia 1939 roku

HDA SBU, f. 16, op. 1, spr. 381, k. 578–579.

Kopia, maszynopis.

Opublikowano w: Śladem zbrodni katyńskiej..., s. 23.

^f Tak w tekście. Suma albo jeden ze składników podany błędnie.

№ 23

16 грудня 1939, Київ. Розпорядження заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського начальникам відділів УДБ НКВС УРСР, начальнику ДТВ ГУДБ НКВС Південно-Західної залізниці, начальнику ОБ КОВО щодо представлення списків відповідно до наказу № 001353

^а-Совершенно секретно^а

^а-Всем начальникам отделов УГБ НКВД УССР^а

^б-Копия^б ^а-Начальнику^а ДТО ГУГБ НКВД ЮЗ^а

^б-Копия^б ^а-Начальнику^а ОО КОВО

В соответствии с директивой заместителя наркома внутренних дел СССР тов. МЕРКУЛОВА (001353) в целях быстреего очищения территории Западной Украины и Западной Белоруссии от враждебных элементов,

^а-Приказываю^а:

1. Выявить проходящих по действующим и архивным агентурным и следственным материалам, участников троцкистских, белоэмигрантских, националистических, террористических и других к-р организаций, проживающих на территории Западной Украины и Западной Белоруссии.

2. По этим же материалам выявить секретных агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, контрабандистов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, жандармерии и полиции.

3. На перечисленных в п. п. 1 и 2 лиц составить списки по прилагаемой форме и представить таковые для оперативного использования начальнику 3 отдела УГБ НКВД УССР т. ГРОМОВЕНКО¹.

4. Работу по составлению списков закончить к ^б-26^б декабря 1939 года.

^а-Заместитель народного комиссара внутренних дел УССР

Капитан государственной безопасности^а

(—) ГОРЛИНСКИЙ

^{а-а} *Написано великими літерами.*

^{б-б} *Вписано від руки.*

¹ Громовенко Євген Федорович (нар. 1910). 3 4 IX 1932 – пом. уповноваженого Дніпропетровського міськвідділу ДПУ; з 30 IV 1933 – уповноважений, оперуповноважений Запорізького міськвідділу НКВС; з 5 I 1937 – пом. начальника 3-го відділення Запорізького міськвідділу НКВС; з 1 IX 1937 – начальник 4-го відділення 3-го відділу УДБ НКВС УРСР; з 20 IV 1938 – т.в.о. заст. начальника 3-го відділу УДБ НКВС УРСР; з 25 VII 1938 – т.в.о. начальника 3-го відділу УДБ НКВС УРСР; з 3 I 1939 – начальник 3-го відділу УДБ НКВС УРСР. 2 VII 1940 звільнений з органів НКВС. *ГДА СБУ, спр. 21544.*

Nr 23

16 grudnia 1939, Kijów. Rozporządzenie zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikolaja Gorlinskiego dla naczelników oddziałów UGB NKWD USRS, naczelnika DTO GUGB NKWD Kolei Południowo-Zachodniej oraz naczelnika OO KOWO, nakazujące przesłanie spisów osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

^aŚcisłe tajne^a

^aDo wszystkich Naczelników Oddziałów UGB NKWD USRS^a
^bkopia^b ^ado Naczelnika^a DTO GUGB NKWD [Kolei] P[ołudniowo-]Z[achodniej]
^bkopia^b ^ado Naczelnika^a OO KOWO

Zgodnie z dyrektywą zastępcy *narkoma* spraw wewnętrznych ZSRS tow. MIERKUŁOWA (001353), w celu szybszego oczyszczenia z wrogich elementów terenów Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi,

^arozkazuje^a:

1. Wykryć występujących w bieżących i archiwalnych materiałach agenturalnych i śledczych członków organizacji trockistowskich, białoemigracyjnych, nacjonalistycznych, terrorystycznych i innych k-r, zamieszkałych na terytorium Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi.

2. Na podstawie tychże materiałów wykryć tajnych agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli lokali konspiracyjnych, dywersantów, przemytników, pracowników polskich służb wywiadowczych i kontrwywiadowczych, żandarmerii i policji.

3. Sporządzić spisy osób wymienionych w p[unktach] 1 i 2 według załączonego formularza i przedłożyć je do wykorzystania operacyjnego naczelnikowi 3. Oddziału UGB NKWD USRS t[owarzyszowi] GROMOWIENCE¹.

4. Prace nad sporządzaniem spisów zakończyć do ^b26^b grudnia 1939 roku.

^aZastępca Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
kapitan bezpieczeństwa państwowego^a
(—) GORLINSKI

^a-^a Zapisano wersalikami.

^b-^b Wpisano odręcznie.

¹ Jewgienij Fiodorowicz Gromowienko (ur. 1910). Od 4 IX 1932 pom. pełnomocnika Dniepropietrowskiego Oddziału Miejskiego GPU; od 30 IV 1933 pełnomocnik, następnie pełnomocnik operacyjny Zaporoskiego Oddziału Miejskiego NKWD; od 5 I 1937 pom. naczelnika 3. Wydziału Zaporoskiego Oddziału Miejskiego NKWD; od 1 IX 1937 naczelnik 4. Wydziału 3. Oddziału UGB NKWD USRS; od 20 IV 1938 p.o. zcy naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD USRS; od 25 VII 1938 p.o. naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD USRS; od 3 I 1939 naczelnik 3. Oddziału UGB NKWD USRS. Zwolniony z organów NKWD 2 VII 1940. HDA SBU, spr. 21544.

«6-16-6» декабря 1939 г.

№ 6-4811/сн-6

г. Киев

3-й отдел УГБ НКВД УССР

ГДА СБУ, ф. 9, спр. 26, арк. 198–199.

Оригінал, машинопис.

„^b-16-^b” grudnia 1939 r.
nr ^b-4811/sn-^b
m. Kijów

3. Oddział UGB NKWD USRS

*HDA SBU, f. 9, spr. 26, k. 198–199.
Oryginał, maszynopis.*

№ 24

17 грудня 1939, Алма-Ата. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого НКВС Казахської РСР наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві

НКВД ССРСР

^аНародный комиссариат внутренних дел
Каз[ахской] ССР^а
г. Алма-Ата
Телефон коммутатор НКВД

Отдел 3-й УГБ
Д. № ^б2323703^б
«^б17^б» декабря 1939 г.
№ ^б321183^б

На Ваш № от «...» 193... г.
Наш вх. № от «...» 193... г.

Серия «К»

^аНародному комиссару внутренних дел УССР^а
^вТОВ. СЕРОВУ
гор. ^гКиев^{г-в}

^аНародному комиссару внутренних дел БССР^а
^вТОВ. ЦАНАВА
гор. ^гМинск^{г-в}

Копия: 3-й отдел ГУГБ НКВД ССРСР
^{в-г}Гор. Москва^{г-в}

При этом препровождаем списки по форме № 2 на выявленных нами лиц: агентов иноразведок, провокаторов, резидентов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии, – для оперативного использования, согласно приказа НКВД ССРСР за № 001353.

^аПриложение^а: по тексту на «^б10^б» листах.

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Вписано від руки.

^{в-в} Підкреслено машинописним способом.

^{г-г} Написано в розбивку.

Nr 24

17 grudnia 1939, Alma-Ata. Pismo NKWD Kazachskiej SRS do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

NKWD ZSRS

^aLudowy Komisariat Spraw Wewnętrznych
Kaz[achskiej] SRS^a

m. Ałma-Ata

Telefon: centrala NKWD

Oddział 3 UGB

S[prawa] nr ^b2323703^{-b}

„^b17^{-b}” grudnia 1939 r.

Nr ^b321183^{-b}

Na Wasz nr z „...” 193... r.

Nasz nr wch. z „...” 193... r.

Seria „K”

^aDo Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS^a

^ctow. SIEROWA

mias[to] ^dKijów^{-d-c}

^aDo Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych BSRS^a

^ctow. CANAWY

mias[to] ^dMińsk^{-d-c}

kopia: 3. Oddział GUGB NKWD ZSRS

^{c-d}mias[to] Moskwa^{-d-c}

Przesyłamy spisy według formularza nr 2 w sprawie ujawnionych przez nas osób: agentów obc[ych] wywiadów, prowokatorów, rezydentów, pracowników polskich organów wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi – do operacyjnego wykorzystania zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS Nr 001353.

^aZałącznik^a: jak w tekście na „^b10^{-b}” arkuszach.

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Wpisano odręcznie.

^{c-c} Podkreślono maszynowo.

^{d-d} Zapisano pismem spacjowanym.

^аЗам[еститель] нач[альника] 3 отдела УГБ НКВД СССР
Мл. лейтенант госбезопасности^а
(—) КУХРУДЗЕ

^аНач[альник] 2 отд[еления] 3 отд[ела] УГБ НКВД СССР
лейтенант госбезопасности^а
(—) ШМАЧКОВ

^вФорма № 2-^в

Приложение к приказу НКВД СССР
№ 001353-1939 г.

^{а-г}Список^{г-а}

агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии

№№ пп	Фамилия, имя, отчество и установочные данные (по алфавиту)	Последний адрес местожительства (к какому году относится)	Сущность компрометирующ[их] материалов	Источник сведений
1.	АНТОНОВСКИЙ	г. Лодзь (1924)	АНТОНОВСКИЙ является агентом польской политической полиции	По показанию арестованного польского шпиона КУКЕЛКО М.Я. ¹ , он в 1924 г. был завербован для ведения шп[ионской] работы в СССР агентом польской политической полиции АНТОНОВСКИМ

¹ Кукелко Михайло Якович (нар. в 1905 у Польщі), єврей; працював інженером у текстильно-шевському підприємстві в Алма-Аті; засуджений 8 І 1938. <https://ru.openlist.wiki/> [доцмун 30 IV 2018].

^aZast[ęzca] Nacz[elnika] 3. Oddziału UGB NKWD KSRS
mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) KUCHRUDZE

^aNacz[elnik] 2. Wydz[iału] 3. Oddz[iału] UGB NKWD KSRS
lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) SZMACZKOW

^cFormularz nr 2-^c
Załącznik do rozkazu NKWD ZSRS
Nr 001353-1939 r.

^{a-d}Spis^{d-a}

agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli lokali konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich organów wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi

Lp.	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i> i dane personalne (alfabetycznie)	Ostatni adres miejsca zamieszkania (do którego roku odnosi się)	Istota kompromitując[ych] materiałów	Źródło informacji
1.	ANTONOW-SKIJ	m. Łódź (1924)	ANTONOW-SKIJ jest agentem polskiej policji politycznej	Na podstawie zeznania aresztowanego polskiego szpiega KUKIEŁKO M.J. ¹ [który] w 1924 r. został zwerbowany do działalności szp[iegowskiej] w ZSRS przez agenta polskiej policji politycznej ANTONOW-SKIEGO

¹ Michał Jakowlewicz Kukiełko (ur. w 1905 w Polsce), narodowość żydowska; inżynier w zakładach tekstylny-szewskich w Ałma-Acie; skazany 8 I 1938. <https://ru.openlist.wiki/> [dostęp 30 IV 2018].

2.	БОРОЛЬ Ми- хаил	г. Молодечно [†] (Польша) 1931 г.	Вербовал и перебрасывал в СССР поль- агентов для раз- ведывательной работы	Арестованный и осужденный ГУЛЕВИЧ Иван Никифорович ² показал, что он является аген- том-диверсантом польразведки, завербован БО- РОЛЬ
3.	БОТВИННИ- КОВ	Польша, 1928 г.	Проводил вер- бовку и пере- броску в СССР польагентов	Арестованный и осужденный (ВМН) КАСПА- РОВИЧ Антон Йоскарович ³ показал, что он был завербован для шпион- ской деятель- ности в СССР БОТВИННИКО- ВЫМ

[...]

42.	ЭММА Ни- колай Панте- леймонович – сотрудник польской поли- ции в Дубин- ске ⁴	Дубинск, 1928 г.	Вербовал и под- готовлял пере- броску в СССР польагентов	Арестованный и осужденный к ВМН в 1937 г. КОЗАК Доро- фей Денисович ⁵ показал, что он завербован сотрудником
-----	---	---------------------	---	--

[†] Було: Молодечко.

² Гулевич Иван Никифорович (нар. у 1911 в повіті Молодечно), білорус, загальна школа; жив в Уральську Західно-Казахська обл., працював майстром. Заарештований 22 VII 1937 працівни-
ками УНКВС ЗКО, засуджений 27 X 1938 до смерті трійкою УНКВС ЗКО на підставі статті 58-6
КК РРФСР. [https://ru.openlist.wiki/Гулевич_Иван_Никифорович_\(1911\)](https://ru.openlist.wiki/Гулевич_Иван_Никифорович_(1911)) [доступ 30 IV 2018].

³ Ймовірно Каспарович Антон Йосипович (нар. в 1903 в повіті Молодечно), білорус, середня
школа; працював головним бухгалтером в Алма-Аті; заарештований 20 I 1938, засуджений
20 II 1938 Комісією НКВС і Прокуратури СРСР до смерті на підставі статті 58-6 КК РРФСР.
[https://ru.openlist.wiki/Каспарович_Антон_Йосифович_\(1903\)](https://ru.openlist.wiki/Каспарович_Антон_Йосифович_(1903)) [доступ 30 IV 2018].

⁴ Ймовірно йдеться про Дубно. Потім аналогічно.

⁵ Козак Дорофій Денисович (нар. у 1914 в Дубенському повіті), українець, середня школа;
мешкав в Алма-Аті; заарештований 23 IX 1937, засуджений до смерті 21 XI 1937 Особливою
колегією НКВС СРСР на підставі статті 58-6 КК РРФСР. [https://ru.openlist.wiki/Козак_Дорофей_Денисович_\(1914\)](https://ru.openlist.wiki/Козак_Дорофей_Денисович_(1914)) [доступ 30 IV 2018].

2.	BOROL Michaił	m. Mołodeczno ^c (Polska), 1931 r.	Werbował i przetrzucał do ZSRS pol[skich] agentów do pracy wywiadowczej	Aresztowany i skazany GULEWICZ Iwan Nikiforowicz ² zeznał, że jest agentem-dywersantem wywiadu pol[skiego], zwerbowanym przez BOROLA
3.	BOTWINNIKOW	Polska, 1928 r.	Prowadził werbunek i przerzut do ZSRS pol[skich] agentów	Aresztowany i skazany (WMN) KASPAROWICZ Anton Ioskarowicz ³ zeznał, że został zwerbowany do działalności szpiegowskiej w ZSRS przez BOTWINNIKOWA

[...]

42.	EMMA Nikolaėj Pantielejmonowicz – pracownik policji polskiej w Dubinsku ⁴	Dubinsk, 1928 r.	Werbował i przygotowywał do przetrzucenia do ZSRS pol[skich] agentów	Aresztowany i skazany na WMN w 1937 r. KOZAK Dorofiej Dienisowicz ⁵ zeznał, że został
-----	--	---------------------	--	--

^c *Было*: Mołodeczko.

² Iwan Nikiforowicz Gulewicz lub Hulewicz (ur. w 1911 w pow. mołoddeckim), narodowość białoruska, wykształcenie podstawowe; mieszkał w Uralsku, obw. zachodniokazachstański, pracował jako majster. Aresztowany 22 VII 1937 przez funkcjonariuszy UNKWD ZKO, skazany 27 X 1938 przez *trojkę* UNKWD ZKO z art. 58-6 KK RFSRS na karę śmierci. [https://ru.openlist.wiki/ Гулевич_Иван_Никифорович_\(1911\)](https://ru.openlist.wiki/Гулевич_Иван_Никифорович_(1911)) [dostęp 30 IV 2018].

³ Prawdopodobnie Anton Iosifowicz Kasparowicz (ur. w 1903 w pow. mołoddeckim), narodowość białoruska, wykształcenie średnie; pracował w Ałma-Acie jako główny księgowy; aresztowany 20 I 1938, skazany 20 II 1938 z art. 58-6 KK RFSRS przez Komisję NKWD i Prokuraturę ZSRS na karę śmierci. [https://ru.openlist.wiki/ Каспарович_Антон_Иосифович_\(1903\)](https://ru.openlist.wiki/Каспарович_Антон_Иосифович_(1903)) [dostęp 30 IV 2018].

⁴ Prawdopodobnie Dubno. Podobnie dalej.

⁵ Dorofiej Dienisowicz Kozak (ur. w 1914 w pow. dubieńskim), narodowość ukraińska, wykształcenie średnie; mieszkał w Ałma-Acie; aresztowany 23 IX 1937, skazany 21 XI 1937 przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS z art. 58-6 KK RFSRS na karę śmierci. [https://ru.openlist.wiki/Козак_Дорофей_Денисович_\(1914\)](https://ru.openlist.wiki/Козак_Дорофей_Денисович_(1914)) [dostęp 30 IV 2018].

				полиции ЭММА Николаем Пантелеймоновичем, а потом был переброшен в СССР для шпионской работы
43.	ЯМПОЛЬСКИЙ	г. Брест-Литовск (1925 г.)	Служащий польразведки, проводил вербовку польагентов и занимался их переброской в СССР	Осужденный к ВМН как польский шпион ЛЕМЕШЕВСКИЙ Казимир Михайлович показал, что он был завербован в гор. Брест-Литовске работником дефензивы ЯМПОЛЬСКИМ

^aЗам[еститель] нач[альника] 3 отдела УГБ НКВД КССР
Мл. лейтенант госбезопасности^a
(—) КУХРУДЗЕ

^aНач[альник] 2 отд[еления] 3 отд[ела] УГБ НКВД КССР
лейтенант госбезопасности^a
(—) ШМАЧКОВ

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 1, арк. 157, 158, 167.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На документі три резолюції: «т. Тимофееву. (—) 26/ХІІ.»; «т. Хаєту. (—) 29/ХІІ.»; «т. Фальковскому. Для З[ападной] У[краины]. (—) 30/ХІІ.» та напис «Ориентированы обл[асти] Зап[адной] Укр[аины] препроводительной № 1217/сн от 8 апреля [19]40 г. 9.IV.(—)». Зліва реквізити бланку відтворені казахською мовою.

				zwerbowany przez pracownika policji EMMĘ Nikołaja Pantielejmonowicza, a następnie przerzucony do ZSRS w celach pracy szpiegowskiej
43.	JAMPOLSKIJ	m. Brześć Litewski (1925 r.)	Urzędnik wywiadu pol[skiego], prowadził werbunek pol[skich] agentów i zajmował się przrzucaniem ich do ZSRS	Skazany na WMN jako polski szpieg LEMIESZEWSKIJ Kazimir Michajłowicz zeznał, że został zwerbowany przez pracownika defensywy JAMPOLSKIEGO w mieś[cie] Brześć Litewski

^a-Zast[ępcza] Nacz[elnika] 3. Oddziału UGB NKWD KSRS
mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) KUCHRUDZE

^a-Nacz[elnik] 2. Wydz[iału] 3. Oddz[iału] UGB NKWD KSRS
lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) SZMACZKOW

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 1, k. 157, 158, 167.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim trzy adnotacje: t[owarzysz] Timofiejew. (—) 26/XII; t[owarzysz] Chajet. (—) 29/XII; t[owarzysz] Falkowskij. Dla Z[achodniej] U[krainy]. (—) 30/XII oraz dopisek: Obw[ody] Ukr[ainy] Zach[odniej] powiadomione pismem przewodnim nr 1217/sn z 8 kwietnia [19]40 r. 9 IV.(—). W lewym górnym rogu pisma przewodniego tekst formularza w języku kazachskim.

№ 25

22 грудня 1939, Луцьк. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого Особливим відділом НКВС 5-ї армії наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову

^{а-б}-СССР^{-б-а}

Народный Комиссариат
Внутренних Дел
Особый отдел 5 армии
22.XII.1939 г.

№ ^г-7478/2-^г
г. Луцьк

^в-Совершенно секретно^{-в}

^в-Народному комиссару внутренних
дел УССР
Комиссару государственной безопасности
3 ранга^{-в}
^{а-б-г}-Т. СЕРОВУ
г. Киев^{-б-а}

В соответствии приказа НКВД СССР № 001353 от 5-го ноября 1939 года,
– направляем списки контрреволюционного элемента по форме № 1 и № 2.

^{а-в}-Приложение^{-в-а}: упомянутое на 11 листах.

^в-Начальник особого отдела НКВД 5 армии
капитан госбезопасности^{-в}
(—) НАЛИМОВ¹

^в-Нач[альник] 2 отделения ОО НКВД 5 армии
лейтенант госбезопасности^{-в}
(—) КАЛЕНДАРЕВ

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано в розбивку.

^{в-в} Написано великими літерами.

^{г-г} Вписано від руки.

¹ Налімов Борис Васильович (нар. в 1910); полковник. Офіційно визначений начальник ОО НКВС 5-ї Армії КОВО лише 9 V 1940. У 1945 офіцер ВКР «Смерш» 15-ї Армії.

Nr 25

22 grudnia 1939, Łuck. Pismo naczelnika Oddziału Specjalnego NKWD

5. Armii do ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

^{a-b}ZSRS^{-b-a}

^cŚcisłe tajne^c

Ludowy Komisariat Spraw
Wewnętrznych
Oddział Specjalny 5. Armii
22 XII 1939 r.

^cDo Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych USRS
komisarza bezpieczeństwa państwowego
3. rangi^c

Nr ^d-7478/2^{-d}
m. Łuck

^{a-b}t[owarzysza] SIEROWA
m. Kijów^{-b-a}

Zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS Nr 001353 z 5 listopada 1939 roku przesyłamy spisy elementu kontrrewolucyjnego zgodnie z formularzami nr 1 i nr 2.

^{a-c}Załącznik^{-c-a}: wspomniane [spisy] na 11 arkuszach.

^cNaczelnik Oddziału Specjalnego NKWD 5. Armii
kapitan bezpieczeństwa państw[owego]^c
(—) NALIMOW¹

^cNacz[elnik] 2. Wydziału OO NKWD 5. Armii
lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^c
(—) KALENDARIEW

^{a--a} Podkreślono maszynowo.

^{b--b} Zapisano pismem spacjowanym.

^{c--c} Zapisano wersalikami.

^{d--d} Wpisano odręcznie.

¹ Boris Wasiljewicz Nalimow (ur. w 1910); płk. Oficjalnie zatwierdzony jako naczelnik OO NKWD 5. Armii KOWO dopiero 9 V 1940. W 1945 oficer OKR „Smiersz” 15. Armii.

б-в-Список^{в-б}

агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западн[ой] Белоруссии

№№ пп	Фамилия, имя, отчество и установочные данные (по алфавиту)	Последний адрес местожительства (к какому году относится)	Сущность компрометирующих материалов	Источник сведений
1.	БОЛЬШЕВИЧ Семен Самсонов[ич]	г. Ковель	Был связан в г. Ковеле с польской полицией, провокатор, который выдавал революционно-настроенных крестьян и рабочих, к-р настроен	Показания свидетелей МЕШКОВЕЦ и РАБКО
2.	БУЧКО Павел	с. Сыкирча ¹ Чаруковской ^г волости Луцкого воеводства ²	Тайный агент полиции, с приходом Красной армии скрылся	По заявлению осужденных односельчан за [контр]революционную агитацию КРИВОШЕЯ Р., ТАНДРИКА А. и др.
3.	БЕНИС Алика, торговец-еврей	м. Устилуг, 1939 год	В 1939 году БЕНИС вместе с другими был арестован за революционную деятельность,	Показания БЕБЕЛЯ Абрама

¹ Було: чуруковской. Потім аналогічно.

² Ймовірно йдеться про Скурче, гміна Чаруків. Потім аналогічно.

³ Прав. Волинське. Потім аналогічно.

b-c-Spis^{c-b}

agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli lokali konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich organów wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej Ukrainie i Zachodn[iej] Białorusi

Lp.	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i> i dane personalne (alfabetycznie)	Ostatni adres miejsca zamieszkania (w którym roku)	Istota kompromitujących materiałów	Źródło informacji
1.	BOLSZEWICZ Siemion Samsonow[icz]	m. Kowel	Był związany w m. Kowlu z policją polską, prowokator, który wydawał chłopów i robotników o poglądach rewolucyjnych, nastawiony k-r	Zeznania świadków: MIESZKOWIEC i RABKO
2.	BUCZKO Pawieł	w[ieś] Sykircza ² , gmina Czaruków ^c , województwo łuckie ³	Tajny agent policji, po wejściu Armii Czerwonej ukrywał się	Na podstawie oświadczeń mieszkańców tej samej wsi skazanych za agitację [kontr]rew[olucyjną] KRIWOSZEJA R., TANDRIKA A. i in[nych]
3.	BIENIS Alike, handlowiec, Żyd	m. Uściług, 1939 rok	W 1939 roku BIENIS wraz z innymi został aresztowany za działalność rewolucyjną, następnie dopuścił się	Zeznania BEBELA Abrama

^c *Było*: czurukowskiej. Podobnie dalej.

² Prawdopodobnie Skurcze, gm. Czaruków. Podobnie dalej.

³ Właśc. wołyńskie. Podobnie dalej.

			впоследствии стал на путь предательства, из-под стражи был освобожден и был провокатором	
4.	БОРЕНШТЕЙН Герш-Лейб Рафилович	м. Устилуг, 1939 год	Является тайным агентом полиции	Тоже

[...]

29.	ЯСНИЦКИЙ Касьян	уроженец с. Сыкирча Чаруковской волости Луцкого воеводства	Агент полиции	По заявл[ению] ЧЕХУРСКОГО Прокопа, СЕНТА В. и др.
-----	-----------------	--	---------------	---

^ГЗам[еститель]^Г ^ВНачальник особого отдела НКВД 5 армии капитан госбезопасности^В
(—) НАЛИМОВ

^ВНач[альник] 2 отделения ОО НКВД 5 армии лейтенант госбезопасности^В
(—) КАЛЕНДАРЕВ

Отпеч[атано] в 2-х экз.

1-й адресату

2-й в дело

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 1, арк. 116, 117, 121.

Оригінал, машинопис.

На супровідному листі чотири резолюції: «т. Хаету. (—). 24/ХІІ.»; т. Тимофееву. (—) 25/ХІІ; «Фальковскому. 27/ХІІ.»; «Ориентированы обл[асти] Зап[адной] Украины. Препровод[ительная] № 1217/СН от 8/IV-[19]40 г. (—). 9/IV-[19]40 г.» та два прямокутних штампі: «3-й отдел УГБ НКВД УССР Вх. № 875 «26» XII 1939 г.»; «Секретариат Комиссариата Внутренних Дел УССР 25/ХІІ-1939 г.».

На списку напис: «Проверено. 15/ІІІ. (—)».

			zdrady, zwolniony z aresztu, został prowokatorem	
4.	BORENSZTEJN Giersz-Lejb Rafiłowicz	m. Uściług, 1939 rok	Jest tajnym agentem policji	Jak wyżej

[...]

29.	JASNICKIJ Kasjan	Urodzony we w[si] Sykircza gminy Czaruków, województwo łuckie	Agent policji	Na podstawie oświadczenia] CZECHUR-SKIEGO Prokopa, SIENTA W. i in[nych]
-----	---------------------	---	---------------	---

^dZast[ępcą]-^d ^cNaczelnika Oddziału Specjalnego NKWD 5. Armii kapitan bezpieczeństwa państw[owego]-^c
(—) NALIMOW

^cNacz[elnik] 2. Wydziału OO NKWD 5. Armii
lejtant bezpieczeństwa państw[owego]-^c
(—) KALENDARIEW

Odb[ito] w 2 egz[emplarzach]

[egz.] 1 – adresat

[egz.] 2 – do [akt] sprawy

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 1, k. 116, 117, 121.

Oryginał, maszynopis.

Na piśmie przewodnim cztery adnotacje: t[owarzysz] Chajet. (—) 24/XII; t[owarzysz] Timofiejew. (—) 25/XII; Falkowski. 27/XII; Obw[ody] Ukrainy Zach[odniej] poinformowane pismem przewod[nim] nr 1217/SN z 8/IV-[19]40 r. (—). 9/IV-[19]40 r. oraz dwie prostokątne pieczęcie: 3. Oddział UGB NKWD USRS Nr wch. 875 „26” XII 1939 r.; Sekretariat Komisariatu Spraw Wewnętrznych USRS 25/XII-1939 r.

Na spisie dopisek: Sprawdzono. 15/III. (—).

№ 26

28 грудня 1939, Медвеж'єгорськ. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого начальником 3-го відділу при ББК НКВС Борисом Дубровіним наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову

^а-СССР ^а-Сов[ершенно] секретно^а
Народный комиссариат внутренних дел Лит.
Третий отдел при Беломорско-Балтийском комбинате^а Серия
«^б-28^б» декабря 1939 г. Вх. № на № от 193... г.
№ ^б-2/15864^б
Почтовый адрес: Медвежьегорск, АКССР ^б-Наркому внутренних дел УССР^б
Телеграфный адрес: Медвежьегорск ^в-тов. СЕРОВУ^в
^а-Белбалткомбинат^а гор. Киев
III отдел

Копия: ^б-Нач[альнику] III отдела ГУЛАГа НКВД СССР^б
капитану госбезопасности ^в-тов. ТРОФИМОВУ^{в1}
гор. Москва

При этом в дополнение к нашему № 2/14749 от 27.XI-1939 года направляется список по форме № 2 на 115 человек для оперативного использования.

^а-Приложение^а: по тексту на 15 листах.

^а-Нач[альник] III отдела при ББК НКВД
Ст. лейтенант госбезопасности^а

^{а-а} *Написано великими літерами.*

^{б-б} *Вписано від руки.*

^{в-в} *Підкреслено машинописним способом.*

¹ Трофімов Борис Петрович (1902–1975); капітан ДБ (31 VII 1939), майор ДБ (27 IV 1942), полковник ДБ (23 II 1943), комісар ДБ (14 III 1944), генерал-майор (9 VII 1945). З 1 III до квітня 1938 – начальник 1-го відділення 11-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з квітня до жовтня 1938 – пом. начальника 2-го відділу 3-го управління НКВС СРСР; з листопада 1938 до 23 III 1939 – начальник відділення і пом. начальника 2-го відділу ГТУ НКВС СРСР; з 28 III до 5 IX 1939 – заст. начальника 3-го відділу ГУЛАГ НКВС СРСР; з 5 IX 1939 до 9 V 1949 – начальник 3-го відділу ГУЛАГ НКВС СРСР. *Петров Н.В., Кто руководил... – С. 852–853.*

Nr 26

**28 grudnia 1939, Miedwieżegorsk. Pismo naczelnika 3. Oddziału przy
Kombinacie Białomorsko-Bałtyckim NKWD Borisa Dubrowina do
ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa
wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania
na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353**

^a-ZSRS ^a-Ściś[le] tajne^a
Ludowy Komisariat Spraw Litera
Wewnętrznych Seria
Trzeci Oddział przy Kombinacie Nr wch. na nr z 193... r.
Białomorsko-Bałtyckim^a
„^b28^b” grudnia 1939 r.
Nr ^b2/15864^b
Adres pocztowy: Miedwieżegorsk,
AKSRS ^b-Do Narkoma
Adres telegraficzny: Miedwieżegorsk Spraw Wewnętrznych USRS^b
^a-Kombinat Biał[omorsko-]Bałt[ycki]^a ^c-tow. SIEROWA^c
III Oddział mias[to] Kijów

Kopia: ^b-Do Nacz[elnika] III Oddziału
GUŁagu NKWD ZSRS^b
kapitana bezpieczeństwa państw[owego]
^c-tow. TROFIMOWA^{c1}
mias[to] Moskwa

W uzupełnieniu do naszego [pisma] nr 2/14749 z 27.XI-1939 roku przesyłamy spis według formularza nr 2 obejmujący 115 osób, w celu wykorzystania operacyjnego.

^a-Załącznik^a: jak w tekście na 15 arkuszach.

^{a-a} *Zapisano wersalikami.*

^{b-b} *Wpisano odręcznie.*

^{c-c} *Podkreślono maszynowo.*

¹ Boris Piotrowicz Trofimow (1902–1975); kpt. bezp. państw. (31 VII 1939), mjr bezp. państw. (27 IV 1942), płk bezp. państw. (23 II 1943), komisarz bezp. państw. (14 III 1944), gen.-mjr (9 VII 1945). Od 1 III do kwietnia 1938 naczelnik 1. Wydziału 11. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od kwietnia do października 1938 pom. naczelnika 2. Oddziału 3. Zarządu NKWD ZSRS; od listopada 1938 do 23 III 1939 naczelnik wydziału i pom. naczelnika 2. Oddziału GTU NKWD ZSRS; od 28 III do 5 IX 1939 zca naczelnika 3. Oddziału GUŁag NKWD ZSRS; od 5 IX 1939 do 9 V 1949 naczelnik 3. Oddziału GUŁag NKWD ZSRS. N.W. Pietrow, *Kto rukowodil...*, s. 852–853.

(—) ДУБРОВИН²

^аНач[альник] 2 отделения III отдела
Мл. лейтенант госбезопасности^а
(—) ЗАГОСКИН

^бот 28/ХІІ № 2/15864 БелБалтКомбинат^б

^аСов[ершенно] секретно^а
Форма № 2

^{а-г-г}Список^{г-г-а}

агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, держателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии

№№ пп	Фамилия, имя, отчество и установочные данные (по алфавиту)	Последний адрес местожительства (к какому году относится)	Сущность компрометирующих материалов	Источник сведений
1.	БОДЕНЧУК Яким ³ (отчество неизвестно), село Паньковцы Ляховецкого р[айо]на, УССР	Местожительство неизвестно	БОДЕНЧУК Яким бежал в Польшу с территории УССР с. Паньковцы, где проживают его родственники	Протокол допроса гр-на БОЙЧУК Филиппа Алексеевича от 4.ХІ-27 г. допрошен Паньковским РОМ НКВД Ляховецкого района

^{г-г} *Написано в розбивку.*

^{г-г} *Підкреслено від руки.*

² Дубровін Борис Всеволодович (1904–1951), з 16 ІІ 1937 до 27 ІІІ 1939 – пом. наркома внутрішніх справ КарелАРСР; з вересня 1938 до 27 ІІІ 1939 – начальник СПВ УДБ НКВС КарелАРСР; з 27 ІІІ 1939 до червня 1940 – начальник 3-го відділу УББК НКВС, м. Медвеж'єгорськ; з 27 VI 1940 до 15 ІІІ 1941 – заст. начальника ОВ НКВС Львівського прикордонного загону; з 15 ІІІ до липня 1941 – заст. начальника 3-го відділу УНКВС УРСР. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 348.*

³ Ймовірно йдеться про Боденчука Якіма Мелетійовича (нар. у 1914 в с. Паньківці, Волинська губ.), українець, селянин-одноосібник. Засуджений Ямпільським прикордонним загonom

^aNacz[elnik] III Oddziału przy BBK NKWD
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) DUBROWIN²

^aNacz[elnik] 2. Wydziału III Oddziału
mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) ZAGOSKIN

^bz 28/XII nr 2/15864 Kombinat Biał[omorsko-]Bałt[yski]^b

^aŚcis[le] tajne^a
Formularz nr 2

^{a-d-c}Spis^{-c-d-a}

agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli
lokali konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich organów
wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej
Ukrainie i Zachodniej Białorusi

Lp.	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i> i dane personalne (alfabetycznie)	Ostatni adres miejsca za- mieszkania (w którym roku)	Istota kompromitu- jących materiałów	Źródło infor- macji
1.	BODIENCZUK Jakim ³ (<i>otczestwo</i> nieznane), wieś Pańkiwce, r[e- jo]n lachowiecki, USRS	Miejsce zamieszkania nieznane	BODIENCZUK Ja- kim zbiegł do Polski z terytorium USRS, ze w[si] Pańkiwce, gdzie mieszkają jego krewni	Protokół prze- słuchania ob[cy- wate]la BOJ- CZUK Filipa Aleksiejewicza z 4.XI-[19]27 r.;

^{d-d} *Zapisano pismem spacjowanym.*

^{c-c} *Podkreślono odręcznie.*

² Boris Wsiewołodowicz Dubrowin (1904–1951), od 16 II 1937 do 27 III 1939 pom. ludowego komisarza spraw wewnętrznych Karelskiej ASRS; od września 1938 do 27 III 1939 naczelnik SPO UGB NKWD Karelskiej ASRS; od 27 III 1939 do czerwca 1940 naczelnik 3. Oddziału UBBK NKWD, m. Miedwieżegorsk; od 27 VI 1940 do 15 III 1941 zca naczelnika OO NKWD Lwowskiego Oddziału Pogranicznego; od 15 III do lipca 1941 zca naczelnika 3. Oddziału UNKWD USRS. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 348.

³ Być może Jakim Meletijowycz Bodenczuk (ur. w 1914 w Pańkiwcach, gub. wołyńska), narodowość ukraińska, rolnik. Skazany przez jampolski oddział pograniczny NKWD i wysiedlony 29 XI 1934, jako „element nieprawomyślny”, do Karelskiej ASRS. [https://ua.openlist.wiki/ Боденчук_Яким_Мелетійович_\(1914\)](https://ua.openlist.wiki/Боденчук_Яким_Мелетійович_(1914)) [dostęp 25 I 2020].

2.	БАГИНСКИЙ Король, ур. с. Каменка Суховольского с/с Ярунского района Киевской области ⁴	— —	БАГИНСКИЙ Король в 1934 г., в связи с раскулачиванием, бежал в Польшу, откуда поддерживал регулярную письменную связь со своим братом БАГИНСКИМ Адольфом Антоновичем ⁵ , ранее занимавшимся контрабандой, ныне высланным в ББК НКВД	С/о «ВТОРОЙ» от 7/XI-1937 г. принял нач. 3 части при 12 отделении ББК НКВД т. МИХАЛЬЧЕНКО
3.	БАГИНСКИЙ Николай Адольфович ⁶ , ур. с. Каменка Суховольского с/с Ярунского р-на Киевской обл.	— —	Сын БАГИНСКОГО Адольфа также в 1934 г. бежал в Польшу, откуда поддерживал письменную связь с ОТЦОМ	— —

НКВС як неблагонадійний елемент, висланий 29 XI 1934 у Карельську АРСР. [https://ua.openlist.wiki/Боденчук_Яким_Мелетійович_\(1914\)](https://ua.openlist.wiki/Боденчук_Яким_Мелетійович_(1914)) [доступ 25 I 2020].

⁴ Яруньський район знаходився в Житомирській обл.

⁵ Багінський (Богінський) Адольф Антонович (нар. в 1880). <https://poisklyudei.ru/poiskrodstvennikov/506-baginskiy-boginskiy-yan-yakov-adolfovich.html> [доступ 2 V 2018].

⁶ Багінський (Богінський) Микола Адольфович (нар. 15 IX 1915, пом. 1 VII 1984); засуджений 25 X 1935 за вироком військового трибуналу Київського військового округу на підставі статті 54-1а КК УРСР до 10 років позбавлення волі, висланий до місцевості Сусман, Магаданська обл.; після відбуття покарання (21 IX 1946) поселився в селі Клепка, Магаданська обл. <https://poisklyudei.ru/poiskrodstvennikov/506-baginskiy-boginskiy-yan-yakov-adolfovich.html> [доступ 2 V 2018].

				przesłuchany przez pańskiwski ROM NKWD rejonu lachowieckiego
2.	BAGINSKIJ Korol, ur[odzony] we w[si] Kamionka, suchowolski <i>s[iel]s[owiet]</i> , rejon jaruński, obwód kijowski ⁴	— —	BAGINSKIJ Korol w 1934 r. w związku z rozkułaczeniem zbiegł do Polski, skąd regularnie utrzymywał pisemny kontakt ze swoim bratem BAGINSKIM Adolfem Antonowiczem ⁵ , wcześniej zajmującym się przemytem, obecnie zesłanym do BBK NKWD	S/o „WTOROJ” z 7/XI-1937 r. przyjął nacz[elnika] 3. jednostki przy 12. Wydziale BBK NKWD t[owarzysza] MICHALCZENKO
3.	BAGINSKIJ Nikołaj Adolfowicz ⁶ , ur[odzony] we w[si] Kamionka suchowolski <i>s[iel]s[owiet]</i> , r[ejo]n jaruński, obw[ód] kijowski	— —	Syn BAGINSKIEGO Adolfa, również w 1934 r. zbiegł do Polski, skąd utrzymywał pisemny kontakt z ojcem.	— —

⁴ Rejon jaruński znajdował się w obw. żytomierskim.

⁵ Adolf Antonowicz Baginskij lub Boginskij (ur. w 1880). <https://poisklyudei.ru/poiskrodstvennikov/506-baginskiy-boginskiy-yan-yakov-adolfovich.html> [dostęp 2 V 2018].

⁶ Nikołaj Adolfowicz Baginskij lub Boginskij (15 IX 1915 – 1 VII 1984); skazany 25 X 1935 przez Wojskowy Trybunał Kijowskiego WO na podstawie art. 54-1a KK USRS na 10 lat pozbawienia wolności, zesłany do miejscowości Susman, obw. magadański; po odbyciu wyroku (21 IX 1946) osiedlił się we wsi Klopka, obw. magadański. <https://poisklyudei.ru/poiskrodstvennikov/506-baginskiy-boginskiy-yan-yakov-adolfovich.html> [dostęp 2 V 2018].

4.	БЕЛОРОСИК Текля Степановна, ур. с. Лукьянки ⁷ Орининского р-на Винницкой области	б. Польша, д. Мошкарівка ⁸	БЕЛОРОСИК неоднократно переходила из Польши на территорию СССР, к своему брату НЕЧИХМАНОВУ Порфирию Михайловичу. Кроме того, с ней приходили ее братья, проживающие в Польше – Михаил и Андрей, а также 3 сестры с мужьями, из коих ВАЛАШУК, а двух других фамилии не установлены	Прот[окол] допроса НЕЧИХМАНОВА Порфирия Михайловича, выслан в АКССР Каменец-Подольским РОМ НКВД от 22/XI-[19]34 г.
5.	БРОДЕЦКИЙ Иосиф	Местожителство не установлено	БРОДЕЦКИЙ Иосиф, являясь офицером польской армии, до 1930 г. поддерживал тесную письменную связь с кулаком – ЧЕКАЛЬСКИМ Иваном Каспаровичем, уроженцем с. Каменки Ярунского района, ныне высланным в АКССР на трудпоселок ББК НКВД	Обв[инительное] заключ[ение] терорганов Ярунского РОМ НКВД от 18/I-[19]36 г. на т/пос. ЧЕКАЛЬСКОГО Ивана Каспаровича

⁷ Місцевості не встановлено.

⁸ Місцевості не встановлено.

4.	BIEŁOROSIK Tiekla Stiepanowna, ur[odzona] we w[si] Łukjanki ⁷ , r[ejo]n oriniński, obwód winnicki	b[yla] Polska, w[ieś] Moszkarowka ⁸	BIEŁOROSIK niejednokrotnie przechodziła z Polski na terytorium ZSRS do swojego brata NIECZYCHMANOWA Porfirija Michajłowicza. Poza tym przechodzili z nią jej bracia, mieszkający w Polsce – Michaił i Andriej, a także 3 siostry z mężami, z których [jeden nazywał się] WAŁASZUK, nazwisk dwóch pozostałych nie ustalono	Prot[okół] przesłuchania NIECZYCHMANOWA Porfirija Michajłowicza, wysłany do AKSRS przez kamieniecko-podolski ROM NKWD z 22/XI-[19]34 r.
5.	BRODIECKIJ Iosif	Miejsce zamieszkania nieustalone	BRODIECKIJ Iosif, będąc oficerem Wojska Polskiego, do 1930 r. utrzymywał częsty pisemny kontakt z kułakiem CZEKALSKIM Iwanem Kasparowiczem, urodzonym we w[si] Kamionki, rejon jaruński, obecnie wysłanym do AKSRS do osiedla pra[cy] BBK NKWD	A[kt] oskarżenia] [sporządzony przez] organy ter[enowe] jaruńskiego ROM NKWD 18/I-[19]36 r., [dotyczący] os[iedleńca] r[oboczego] CZEKALSKIEGO Iwana Kasparowicza

⁷ Miejscość nieustalona

⁸ Miejscość nieustalona.

6.	БУДРИС ⁹ , ур. с. Завалийки ¹ Волинського району ¹⁰	— —	БУДРИС бивший ксендз с. Завалики, который в 1923 г. из СССР бежал в Польшу, после чего являлся получателем шпионских сведений от ксендза с. Завалики – НАНОВСКОГО ¹¹ (1930 г. бежал в Польшу), через кулака	Прот[окол] допроса от 27.VII-1938 г. т/пос. РЕПНЕВСКОГО Франца Иосифовича Уполном[оченным] ПРОКО-ФЬЕВЫМ
----	--	--------	--	---

¹ Було: Завалики. Потім аналогічно.

⁹ Будрис Станіслав (нар. в 1889), закінчив Житомирську духовну семінарію, свячення отримав в 1916; у 1916–1917 був вікарієм парафії Купель в деканаті Кременець; в 1920–1922 був настоятелем парафії Тарноруда над Збручем у деканаті Проскурів. Заарештований ЧК і звільнений завдяки втручання місцевого населення, за свідченнями парафіян утік до Польщі. Схематизм Луцької дієцезії з 1927 згадує кс. Станіслава Будриса як настоятеля в Олицькій церкві, народженого того самого року, але з іншою датою священницьких свячень (1913), можливо це була помилка. Пізніше не згадується. *Dzwonkowski R., Losy duchowieństwa katolickiego w ZSSR 1917–1939. Martyrologium. – Lublin, 1998. – S. 179–180.*

¹⁰ Завалійки знаходились у Волочиському районі (Кам'янець-Подільська обл.).

¹¹ Нановський Казімеж (нар. у 1872 в м-ку Дунаївці біля Проскурова, пом. 6 II 1936 у Почаєві); закінчив Житомирську духовну семінарію; свячення отримав у 1898; в 1904–1914 – адміністратор парафії в Рівному, з 1910 – одночасно Рівненський декан; в 1916–1920 – адміністратор парафії Сказинці; в 1920–1924 і потім – адміністратор парафії Чорний Острів, Миколаїв та Завалійки. Заарештований 4 XI 1925, звинувачений у дворазовому нелегальному перетині польського кордону (в 1921 і 1923), у допомозі багатьом людям у нелегальному перетині кордону (виписував їм посвідчення зі штампом парафії і своїм підписом для пред'явлення органам польської влади), у шпигунстві на користь Польщі. У 1925, під натиском ГПУ, написав лист Апостольському нунцію у Польщі, в якому стверджував, що в Радянській Росії нема обмеження прав ксьондзам та католицькому населенню, репресії влади проти костела пояснював участю ксьондзів у політичних акціях на користь Польщі. Звільнений з в'язниці 15 X 1927 у зв'язку з тим, що ГПУ створила на Поділлі ініціативну групу католицького духовенства, з метою змусити католицьке духовенство в Україні до опублікування декларації на 10-у річницю більшовицької революції. Другий раз заарештований 30 V 1927 у парафії Тарноруда, звільнений за підпискою про невиїзд. На підставі листа Польського консула у Києві, Бабинського Мечислава, до МЗС, датованого 24 IV 1930, Нановський втік до Польщі в 1929. В 1930 перебував у Рівному на Волині і працював у Луцькій дієцезії; кс. Нановський виконував душпастирські обов'язки в парафіях Луцької дієцезії – у Здолбунові, Шумську та Почаєві. *Dzwonkowski R., Losy duchowieństwa katolickiego... – S. 362–363.*

6.	BUDRYS ⁹ , ur[odzony] we w[si] Zawalijki ^f , rejon wołyński ¹⁰	— —	BUDRYS – były ksiądz we w[si] Zawalijki, który w 1923 r. zbiegł z ZSRS do Polski, po czym otrzymał informacje szpiegowskie od księdza ze w[si] Zawalijki – NANOWSKIEGO ¹¹ (w 1930 r.	Prot[okół] przesłuchania z 27 VII-1938 r., os[iedleńca] r[oboczego] RIEPNIEWSKIEGO Franca Iosifowicza przez pełnom[ocnika] PROKOFJEWĄ
----	---	--------	---	---

^f *Było: Zawaliki. Podobnie dalej.*

⁹ Stanisław Budrys (ur. w 1889); absolwent seminarium duchownego w Żytomierzu, święcenia kapłańskie otrzymał w 1916; w l. 1916–1917 wikariusz par. Kupiel w dekanacie Krzemieniec; w l. 1920–1922 proboszcz par. Tarnoruda nad Zbruczem w dekanacie Płoskirów. Aresztowany przez CzeKa i zwolniony dzięki interwencji miejscowej ludności, wg relacji parafian zbiegł do Polski. „Schematyzm diecezji łuckiej” z 1927 wymienia ks. Stanisława Budrysa jako proboszcza w kolegiacie ołyckiej, urodzonego w tym samym roku, ale z inną datą święceń kapłańskich (1913), być może przez pomyłkę. Dalsze losy nieznane. R. Dzwonkowski, *Losy duchowieństwa katolickiego w ZSSR 1917–1939. Martyrologium*, Lublin 1998, s. 179–180.

¹⁰ Zawalijki znajdowały się w rej. wołoczyskim (obw. kamieniecko-podolski).

¹¹ Kazimierz Nanowski (ur. w 1872 w Dunajowicach koło Płoskirowa, zm. 6 II 1936 w Poczajowie); absolwent seminarium duchownego w Żytomierzu; święcenia kapłańskie otrzymał w 1898; w l. 1904–1914 administrator par. Równe, od 1910 także dziekan dekanatu rówieńskiego; w l. 1916–1920 administrator par. Skazińce; w l. 1920–1924 i później administrator kolejno par. Czarny Ostrów, Mikołajów i Zawalijki. Aresztowany 4 XI 1925, oskarżony m.in. o dwukrotne nielegalne przekroczenie granicy z Polską (w 1921 i 1923), pomoc w nielegalnym przekraczaniu granicy wielu osobom, którym wydawał świadectwa z pieczętą parafii i własnym podpisem celem legitymowania się nimi wobec władz polskich, oraz o szpiegostwo na rzecz Polski. W 1925 roku pod presją GPU napisał list do nuncjusza apostolskiego w Polsce, w którym stwierdził, że księżom i ludności katolickiej w Rosji sowieckiej nie ogranicza się żadnych praw, a represyjne działania władz w stosunku do Kościoła tłumaczył m.in. udziałem księży w akcjach politycznych na rzecz Polski. Zwolniony z więzienia 15 X 1927 w związku utworzeniem przez GPU tzw. grupy inicjatywnej duchowieństwa katolickiego na Podolu, której celem było nakłonienie duchowieństwa katolickiego na Ukrainie do opublikowania deklaracji z okazji 10. rocznicy rewolucji bolszewickiej. Aresztowany ponownie 30 V 1927 w par. Tarnoruda, zwolniony po podpisaniu zobowiązania o nieoddalaniu się z miejsca zamieszkania. Według pisma konsula polskiego w Kijowie Mieczysława Babińskiego do MSZ z 24 IV 1930, Nanowski zbiegł do Polski w 1929. W 1930 przebywał w Równem na Wołyniu i pracował w diecezji łuckiej; następnie kolejno proboszcz parafii: Zdołbunów, Szumsk i Poczajów. R. Dzwonkowski, *Losy duchowieństwa katolickiego...*, s. 362–363.

			РЕГНЕВСКОГО Франца Станиславовича, ныне высланного в АКССР на т/поселок ББК НКВД	
7.	БОЙКО Трифон (бывший житель с. Коселево ¹² Ярунского района)	— —	Бывший контрабандист, в Польшу бежал в 1931 г. Поддерживал письменную связь, проживая в Польше, с ПОЛАМАРЧУКОМ ¹³ (см. № 6-79-80 ⁶) своим племянником. Неоднократно совершал переходы на Совсторону. Цели его перехода неизвестны и требуют уточнения по территориальности	см. № 6-79-80 ⁶

[...]

108.	ШАТИЛО Юлиан Леонович, б. житель Гута Мешковка ¹⁴ Коростеньского района п[оселок] Ушомир	Келецк[ое] воев[одство] с ^с -м-ко, ул. Шимановского ^с , стекольн[ый] завод «Вульган»	В 1921 г. эмигрировал в Польшу, после чего потребовал у отца авизо на право въезда в СССР, но почему-то не прибыл. Про-	Из личн[ого] дела т/п. ШАТИЛО Леона Семеновича (ББК НКВД)
------	--	--	---	---

^{с-с} Так у документі.

¹² Місцевості не встановлено.

¹³ Ймовірно йдеться про Паламарчука, розробленого 4-м відділом УНКВД Житомирської обл. в 1938. *Великий терор: польська операція...* – С. 1752.

¹⁴ Місцевості не встановлено.

			zbiegł do Polski), za pośrednictwem kuliaka RIEGNIEWSKIEGO Franca Stanisławowicza, obecnie zesłanego do AKSRS do osiedla p[racy] BBK NKWD	
7.	BOJKO Trifon (były mieszkaniec w[si] Kosielewo ¹² , rejon jaruński)	– –	Były przemytnik, do Polski zbiegł w 1931 r. Mieszkając w Polsce, utrzymywał pisemny kontakt z POŁAMARCZUKIEM ¹³ (zob[acz] nr ^b -79-80 ^b), swoim siostrzeńcem. Niejednokrotnie przechodził na stronę sow[iecką]. Motywy jego przechodzenia są nieznane i wymagają uściślenia co do terenu.	zob[acz] nr ^b -79-80 ^b

[...]

108.	SZATIŁO Julijan Leonowicz, b[yły] mieszkaniec Guty Miesz-kowki ¹⁴ ,	Wojew[ódz-two] kie-leck[ie], ^g m[iastecz]-ko, ul. Szyma-nowskiego ^g ,	W 1921 r. emigro-wał do Polski, po czym zażądał od ojca awizo na prawo wjazdu do ZSRS, ale z jakiegoś	Z akt oso-bo[wych] o[siedleńca] r[oboczego] SZATIŁO Leona
------	--	---	---	---

^{g-g} *Tak w tekście.*

¹² Miejscowość nieustalona.

¹³ Być może tożsamy z Pałamarczukiem, rozpracowywanym przez 4. Oddział UNKWD Obwodu Żytomierskiego w 1938. *Wielki Terror. Operacja Polska...*, s. 1753.

¹⁴ Miejscowość nieustalona.

			живая в Польше поддерживал письменную связь с отцом – ШАТИЛО Леоном, носящую антисоветский и религиозный характер	
109.	ЯСЬКОВ Кузьма Яковлевич, с. Карповка Могилев-Подольского района	Местожительство неизвестно	Проживая на родине занимался контрабандой. В Польшу ушел совместно с бандой ПЕТЛЮРЫ	Постановлен[ие] Могилевского РО НКВД от 1935 г. по с/д. на т/п. ЯСЬКОВА Степана Яковлевича ¹⁵ (ББК НКВД)
110.	ЯВОРСКИЙ Антон, урож[е-нец] с. Середня Барановского района	— —	В 1933 г. из с. Середня бежал в Польшу в то время, когда в Барановском районе происходила высылка кулаков	Протокол допроса т/п БУЛЬЧАК Павла Семеновича Барановским РО НКВД
111.	ЯВОРСКИЙ Николай — —	— —		
112.	ПРИМАК Василий	— —	Агенты польской разведки, которые поддерживали связь с ЛЕГЕЗОЙ В.Е.	Показания на следствии в 1938 г. т/п ЛЕГЕЗЫ Василия Е.
113.	ПРИМАК Андрей, быв[шие] жители с. Собичино ¹⁶ Олевского района Киевской области	— —	Последний передавал им сведения шпионского характера	

¹⁵ Яськів Степан Якович (нар. у 1903 в селі Карпівка, Вінницька обл.); українець, на підставі постанови РНК і ЦВК від 1 ІІ 1930 засуджений у 1934; висланий до Комі АРСР: Воркута (1934–1940) та поселення Няшор (1940). [https://ru.openlist.wiki/Яськов_Степан_Яковлевич_\(1903\)](https://ru.openlist.wiki/Яськов_Степан_Яковлевич_(1903)) [доступ 7 V 2018].

¹⁶ Пізніше Комсомольське, з 2016 – Покровське в Олевському районі (Житомирської обл.).

	rejon korosteński, w[ieś] Uszomierz	huta szk[ła] „Wulgan”	powodu nie przybył. Mieszkając w Polsce utrzymywał z ojcem – SZATIŁO Leonem – pisemny kontakt, mający antysowiecki i religijny charakter	Siemionowicza (BBK NKWD)
109.	JĄSKOW Kuźma Jakowlewicz, w[ieś] Karpiwka, rejon mohylewsko-podolski	Miejsce zamieszkania nieznane	Mieszkając w ojczyźnie trudnił się przemysłem. Do Polski zbiegł wraz z bandą PETLURY	Postanowien[ie] mohylewskiego RO NKWD z 1935 r. w s[prawie] ś[ledczej] o[siedleńca] r[oboczego] JĄSKOWA Stepana Jakowlewicza ¹⁵ (BBK NKWD)
110.	JAWORSKIJ Anton, urodz[ony] w[si] Serednia, rejon baranowski	— —	W 1933 r. zbiegł do Polski ze w[si] Serednia w okresie, gdy w rejonie baranowskim była prowadzona zsyłka kułaków	Protokół przesłuchania o[siedleńca] r[oboczego] BULCZAK Pawła Siemionowicza przez baranowski RO NKWD
111.	JAWORSKIJ Nikołaj [j.w.]	— —		

¹⁵ Stepan Jakowycz Jaśkow (ur. w 1903 we wsi Karpiwka, obw. winnicki); narodowość ukraińska, na podstawie postanowienia SNK i CIK z 1 II 1930 skazany w 1934 na zesłanie; przebywał w Komi ASRS, kolejno w Workucie (1934–1940) oraz w przys. Niaszor (1940). [https://ru.openlist.wiki/ Яськов_Степан_Яковлевич_\(1903\)](https://ru.openlist.wiki/Яськов_Степан_Яковлевич_(1903)) [dotęp: 7 V 2018].

114.	ПЕТРОВСКИЙ Богдан, ^б Городокский район К[аме- нец]-Подоль- ской области ^б	— —	Агент польской разведки, под- держивал связь с т/поселенцем РЕПНЕВ- СКИМ В.К.	Показания на следствии в 1938 г. т/п РЕПНЕВСКО- ГО В.К.
115.	ШКУРИН- СКИЙ Адам	б. Польша, дер. Кисаричи, 1924 г.	ШКУРИНСКО- МУ Адаму передавал сведе- ния шпионского характера РУД- НИЦКИЙ Иван Адамович	Показания на следствии в 1938 г. т/п. РУДНИЦКО- ГО И.А.

^аНач[альник] 3 отдела при ББК НКВД
Ст. лейтенант госбезопасности^а
(—) ДУБРОВИН

^аНач[альник] 2 отделения 3 отдела
Мл. лейтенант гос[ударственной] безопасности^а
(—) ЗАГОСКИН

«^б28^б» декабря 1939 г.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 1, арк. 81, 82, 96

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На супровідному листі 2 написи: «т. Хаєту. (—). 5/1.»; «Ориентированы обл[асти] Зап[адной] Украины. Препроводительная № 1217/СН от 8/IV-[19]40 г. (—). 9/IV-[19]40 г.».

112.	PRIMAK Wasilij	— —	Agenci wywiadu polskiego, którzy utrzymywali kontakt z LEGIEŻĄ W.J. Ten ostatni przekazywał im informacje o charakterze szpiegowskim	Zeznania podczas śledztwa z 1938 r. o[siedleńca] r[oboczego] LEGIEŻY Wasilija J.
113.	PRIMAK Andriej, był[i] mieszkańcy w[si] Sobiczyno ¹⁶ rejon olewski, obwód kijowski	— —		
114.	PIOTROWSKIJ Bogdan, ^b rejon gorodocki, obwód k[amieniocko-]podolski ^b	— —	Agent wywiadu polskiego, utrzymywał kontakt z osiedleńcem r[oboczym] RIEPNIEWSKIM W.K.	Zeznania podczas śledztwa z 1938 r. o[siedleńca] r[oboczego] RIEPNIEWSKIEGO W.K.
115.	SZKURINSKIJ Adam	B[yła] Polska, w[ieś] Kisorycze, 1924 r.	Informacje o charakterze szpiegowskim przekazywał SZKURINSKIEMU Adamowi RUDNICKIJ Iwan Adamowicz	Zeznania podczas śledztwa z 1938 r. o[siedleńca] r[oboczego] RUDNICKIEGO I.A.

^aNacz[elnik] 3. Oddziału przy BBK NKWD st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) DUBROWIN

^aNacz[elnik] 2. Wydziału 3. Oddziału mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) ZAGOSKIN

„^{b-28-b}” grudnia 1939 r.

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 1, k. 81, 82, 96.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim dwie adnotacje: t[owarzysz] Chajet. (—). 5/I oraz Obw[ody] Ukrainy Zach[odniej] powiadomione pismem przewodnim nr 1217/SN z 8/IV-[19]40 r. (—). 9/IV-[19]40 r.

¹⁶ Późniejsza nazwa Komsomolśke, od 2016 Pokrowske w rej. olewskim (obw. żytomierski).

№ 27

29 грудня 1939, Краснодар. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого начальником УНКВС по Краснодарському краю Федором Шулішовим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві

СССР
Народный комиссариат
внутренних дел
Управление НКВД
по Краснодарскому краю
Секретариат
«^a29-^a» декабря 1939 г.
№ ^a5217-^a
гор. Краснодар

Серия
Литер
Вх. № на № от 193... г.

^bНаркому НКВД УССР
старшему майору государствен[ной]
безопасности^b
^bтов. СЕРОВУ^b
гор. Киев

^bНаркому НКВД БССР
страшему майору государствен[ной]
безопасности^b
^bтов. ЦАНАВА
гор. г-Минск^{г-b}

Согласно приказа зам[естителя] Наркома НКВД СССР тов. МЕРКУЛОВА за № 001353 от 5/XI-[19]39 г. при этом направляю Вам списки № 1 и 2 по Западной Украине и Западной Белоруссии.

^{b-b}Приложение^{b-b}: по тексту на 4-х листах.

Начальник управления НКВД по КК
Майор государств[енной] безопасности
(—) ШУЛИШОВ¹

^{a-a} Вписано від руки.

^{b-b} Написано великими літерами.

^{b-b} Підкреслено машинописним способом.

^{г-г} Підкреслено від руки.

¹ Шулішов Федір Іванович (1902–1967); капітан ДБ (28 XII 1938), майор ДБ (30 IV 1939), полковник ДБ (14 II 1943). З 15 XII 1938 до 27 IV 1939 – т.в.о. начальника УНКВС Краснодарського краю; з 27 IV 1939 до 26 II 1941 – начальник УНКВС Краснодарського краю; з червня до грудня 1941 – начальник відділення ОВ НКВС Західного фронту; з грудня 1941 до червня 1942 – заст. начальника ОВ НКВС 58-ої армії. Петров Н.В., Скоркин К.В. – *цит. праця.* – С. 453–454.

Nr 27

29 grudnia 1939, Krasnodar. Pismo naczelnika UNKWD Kraju Krasnodarskiego Fiodora Szuliszowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

ZSRS
Ludowy Komisariat Spraw
Wewnętrznych
Zarząd NKWD
Kraju Krasnodarskiego
Sekretariat
„^a29^a” grudnia 1939 r.
Nr ^a5217^a
mias[to] Krasnodar

Seria
Litera
Nr wch. na nr z 193... r.

^bDo *Narkoma* NKWD USRS
starszego majora bezpieczeństwa państw[ego]^b
^ctow. SIEROWA^c
mias[to] Kijów

^bDo *Narkoma* NKWD BSRS
starszego majora bezpieczeństwa państw[ego]^b
^ctow. CANAWY
mias[to] ^dMińsk^{d-c}

Zgodnie z rozkazem zast[ępcy] *Narkoma* NKWD ZSRS tow. MIERKUŁOWA Nr 001353 z 5/XI-[19]39 r. przesyłam Wam spisy nr 1 i 2 dla Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi.

^{b-c}Załącznik^{c-b}: jak w tekście na 4 arkuszach.

Naczelnik Zarządu NKWD KK
major bezpieczeństwa państw[ego]
(—) SZULISZOW¹

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^{b-b} *Zapisano wersalikami.*

^{c-c} *Podkreślono maszynowo.*

^{d-d} *Podkreślono odręcznie.*

¹ Fiodor Iwanowicz Szuliszow (1902–1967); kpt. bezp. państw. (28 XII 1938), mjr bezp. państw. (30 IV 1939), płk bezp. państw. (14 II 1943). Od 15 XII 1938 do 27 IV 1939 p.o. naczelnika UNKWD Kraju Krasnodarskiego; od 27 IV 1939 do 26 II 1941 naczelnik UNKWD Kraju Krasnodarskiego; od czerwca do grudnia 1941 naczelnik Wydziału OO NKWD Frontu Zachodniego; od grudnia 1941 do czerwca 1942 zca naczelnika OO NKWD 58. Armii. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 453–454.

б-г-г-Список № 2-г-г-б

агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии

№№ пп	Фамилия, имя, отчество и установочные данные (по алфавиту)	Последний адрес местожительства (к какому году относится)	Сущность компрометирующих материалов	Источник сведений
1.	БАБИЙ Соломия Иустиновна	с. Шестновка ² (1930 г.)	Шпионка польской разведки	Показания шпионки польдефензивы ДЬЯЧУК Екатерины Дмитриевны от 17/II-[19]38 г.
2.	ГОРДЕЙЧУК Иван Николаевич (40–43 года)	г. Ровны ³ (1933 г.)	Курсант разведывательной школы дефензивы	Показания польского разведчика РОТФАЛЬД Адольфа Ивановича от 1/IX-[19]37 г.
3.	ГАДЮКА Галина	с. Шестновка (1930 г.)	Шпионка польской разведки	Показания шпионки польдефензивы – ДЬЯЧУК Екатерины Дмитриевны от 17/II-[19]38 г.

^{1-г-г} Написано в розбивку.

² Місцевості не встановлено.

³ Ймовірно йдеться про Рівне. Потім аналогічно.

b-d-e-Spis nr 2^{e-d-b}

agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli lokali konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich organów wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi

Lp.	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i> i dane personalne (alfabetycznie)	Ostatni adres miejsca zamieszkania (w którym roku)	Istota kompromitujących materiałów	Źródło informacji
1.	BABIJ Sołomija Iustinowna	w[ieś] Szestnowka ² (1930 r.)	Szpieg wywiadu polskiego	Zeznania szpiega pol[skiej] defensywy DJACZUK Jekatieriny Dmitrijewny z 17/II-[19]38 r.
2.	GORDIEJCZUK Iwan Nikołajewicz (lat 40–43)	m. Rowny ³ (1933 r.)	Kursant wywiadowczej szkoły defensywy	Zeznania polskiego wywiadowcy ROTFALDA Adolfa Iwanowicza z 1/IX-[19]37 r.
3.	GADIUKA Galina	w[ieś] Szestnowka (1930 r.)	Szpieg wywiadu polskiego	Zeznania szpiega pol[skiej] defensywy – DJACZUK Jekatieriny Dmitrijewny z 17/II-[19]38 r.
4.	GOŁOWKO Rodion Iustynowicz ⁴	w[ieś] Szestnowka (1930 rok)	Szpieg wywiadu polskiego	Zeznania szpiega polskiej defensywy DJACZUK Jekatieriny Dmitrijewny z 17/II-[19]38 r.

^{e-e} *Zapisano pismem spacjowanym.*

² Miejscowość nieustalona.

³ Prawdopodobnie Równe. Podobnie dalej.

⁴ Być może Rodion Ustinowicz Hołowko lub Gołowko (ur. w 1894 w obw. chmielnickim), narodowość ukraińska, skazany 28 X 1937 przez *dwojkę* NKWD Krymu na podst. art. 58-6 KK RSFSR, jako agent wywiadu polskiego, na karę śmierci. [https://ru.openlist.wiki/ Головка_Родион_Устинович_\(1894\)](https://ru.openlist.wiki/Головко_Родион_Устинович_(1894)) [dostęp 7 V 2018].

4.	ГОЛОВКО Родион Иустинович ⁴	с. Шестновка (1930 год)	Шпион польской разведки	Показания шпионки польской дефензивы ДЬЯЧУК Екатерины Дмитриевны от 17/II-[19]38 г.
5.	ГНАТЮК Илья Николаевич	тоже	тоже	тоже
6.	КОВАЛЬЧУК Иван, поляк (лет 32-х)	г. Ровны	Курсант разве- дывательной школы дефен- зивы	Показания польского разведчика РОТФАЛЬД Адольфа Ивановича от 1/IX-[19]37 г.

[...]

15.	ТАТЮК Антон Михайлович	с. Шестновка (1930 год)	Шпион польской разведки	Показания шпионки польдефензивы ДЬЯЧУК Е.Д. от 17/II-[19]38 г.
16.	ЩЕПЧИК Ян	с. Псковцы ⁵ (1924 г.)	Сотрудник польск[их] раз- ведывательных органов	Показания польского шпиона ТЕРЕЩУК Ивана Фомича от 12/III-1938 года

Врид нач[альника] секретариата УНКВД КК
Лейтенант госбезопасности
(—) ЛОМОВЦЕВА

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 1, арк. 71, 73, 75.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На супровідному листі два написи: «г. Хаету. (—). 5/1.»; «Ориентированы обл[асти] Зап[адной] Украины. Препроводительная № 1217/СН от 8/IV-[19]40 г. (—). 9/IV-[19]40 г.».

⁴ Ймовірно Головка Родіон Устинович (нар. в 1894 у Хмельницькій обл.), українець, засуджений до смерті 28 X 1937 двійкою НКВС Криму на підставі статті 58-6 КК РРФСР, як агент польської розвідки. [https://ru.openlist.wiki/Головка_Родион_Устинович_\(1894\)](https://ru.openlist.wiki/Головка_Родион_Устинович_(1894)) [доступ 7 V 2018].

⁵ Місцевості не встановлено.

5.	GNATIUK Ilja Nikołajewicz	jak wyżej	jak wyżej	jak wyżej
6.	KOWALCZUK Iwan, Polak (lat 32)	m. Rowny	Kursant wywiadowczej szkoły defensywy	Zeznania polskie- go wywiadowcy ROTFALDA Adol- fa Iwanowicza z 1/IX-[19]37 r.

[...]

15.	TATIUK Anton Michajłowicz	w[ieś] Szest- nowka (1930 rok)	Szpieg wywiadu polskiego	Zeznania szpiega pol[skiej] defensy- wy DJACZUK J.D. z 17/II-[19]38 r.
16.	SZCZEPczyk Jan	w[ieś] Pskowcy ⁵ (1924 r.)	Pracownik pol- sk[ich] organów wywiadowczych	Zeznania polskie- go szpiega TIE- RIESZCZUKA Iwana Fomicza z 12/III-1938 roku

p.o. Nacz[elnika] Sekretariatu UNKWD KK
lejtant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) ŁOMOWCEWA

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 1, k. 71, 73, 75.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

*Na piśmie przewodnim dwie adnotacje: t[owarzysz] Chajet. (—). 5/I; Obw[ody] Ukrainy Zach[odniej] powia-
domione pismem przewodnim nr 1217/SN z 8/IV-[19]40 r. (—). 9/IV-[19]40 r.*

⁵ Miejscowość nieustalona.

№ 28

8 січня 1940, Сталінград. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого начальником УНКВС Сталінградської області Олександром Вороніним наркмомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві

^а-Союз советских
социалистических республик
Народный комиссариат
внутренних дел
Управление НКВД
по Сталинградской области
Секретариат^а
«^в-8^в» января 1940 г.
№ ^в-7046^в
гор. ^а-Сталинград^а

^б-Сов[ершенно] секретно^б
Серия «К»

^а-Народному комиссару внутренних
дел УССР^а
^б-тов. СЕРОВУ
гор. ^{а-г}-Киев^{-г-а-б}

^а-Народному комиссару внутренних
дел БССР^а
тов. ^б-ЦАНАВА
гор. ^а-Минск^{а-б}

Во исполнение приказа НКВД СССР за № 001353 от 5/XI-[19]39 г., при этом направляю список по форме № 2 на лиц, по нашим данным проживающих на территории западных областей Украины и Белоруссии, на которых УНКВД располагает компрометирующими материалами.

Данных же на лиц из числа участников троцкистских, белоэмигрантских, националистических, террористических и др. к-р организаций, проживающих на территории Западной Украины и Западной Белоруссии, предусмотренных списком по форме № 1 – УНКВД Сталинградской области не имеет.

^{а-б}-Приложение^{-б-а}: Список по форме № 2 на 15 лист[ах].

^а-Начальник упр[авления] НКВД Стал[инградской] области
Майор гос[ударственной] безопасности
(—) ВОРОНИН¹

^{а-а} *Написано великими літерами.*

^{б-б} *Підкреслено машинописним способом.*

^{в-в} *Вписано від руки.*

^{г-г} *Написано в розбивку.*

¹ Воронін Олександр Іванович (1908–1990); майор ДБ (17 I 1939), ст. майор ДБ (2 VII 1942), комісар ДБ 3-го рангу (14 II 1943), генерал-лейтенант (9 VII 1945). З вересня до 1 X 1938 – пом. начальника 5-го відділення 1-го відділу ГТУ НКВС СРСР; з 1 X до 29 XII 1938 – референт секре-

Nr 28

8 stycznia 1940, Stalingrad. Pismo naczelnika UNKWD Obwodu Stalingradzkiego Aleksandra Woronina do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

^{a-}Związek Socjalistycznych
Republik Sowieckich
Ludowy Komisariat Spraw
Wewnętrznych
Zarząd NKWD Obwodu
Stalingradzkiego
Sekretariat^a
„^{c-}8^{c-}” stycznia 1940 r.
Nr ^{c-}7046^{c-}
mias[to] ^{a-}Stalingrad^a

^{b-}Ścis[le] tajne^{b-}
Seria „K”

^{a-}Do Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych USRS^a
^{b-}tow. SIEROWA
mias[to] ^{a-d-}Kijów^{d-a-b}

^{a-}Do Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych BSRS^a
tow. ^{b-}CANAWY
mias[to] ^{a-}Mińsk^{a-b}

W związku z wykonaniem rozkazu NKWD ZSRS nr 001353 z 5/XI-[19]39 r., dołączam spis (na formularzu nr 2) osób zamieszkałych, według naszych ustaleń, na terenie zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi, na które UNKWD posiada kompromitujące materiały.

Danych dotyczących członków trockistowskich, białoemigracyjnych, nacjonalistycznych, terrorystycznych i in[nych] k-r organizacji, zamieszkałych na terenie Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi, przewidzianych [do wciągnięcia] do spisu według formularza nr 1 – UNKWD Obwodu Stalingradzkiego nie posiada.

^{a-b-}Załącznik^{b-a-}: spis według formularza nr 2 na 15 arkusz[ach].

^{a-}Naczelnik Zarz[ądu] NKWD obwodu stal[ingradzkiego]
major bezpieczeństwa państw[owego]
(—) WORONIN¹

^{a--a} *Zapisano wersalikami.*

^{b--b} *Podkreślono maszynowo.*

^{c--c} *Wpisano odręcznie.*

^{d--d} *Zapisano pismem spacjiowanym.*

¹ Aleksander Iwanowicz Woronin (1908–1990); mjr bezp. państw. (17 I 1939), st. mjr bezp. państw. (2 VII 1942), komisarz bezp. państw. 3. rangi (14 II 1943), gen.-lejt. (9 VII 1945). Od września do 1 X 1938 pom. naczelnika 5. Wydziału 1. Oddziału GTU NKWD ZSRS; od 1 X do 29 XII 1938

в-УНКВД по Сталинградской области
8/І-1940
№ 7046-в

а-б-г-Список-г-б-а

агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии

№.№ пп	Фамилия, имя, отчество и установочные данные	Последний адрес местожительства (к какому году относится)	Сущность компрометирующих материалов	Источник сведений
1.	АМЕЛЬЧУК Иван (52-х лет)	В 1938 г. из СССР бежал в Польшу	Арестованный 3 отделом УГБ УНКВД по Сталинградской области ДИКШТЕЙН Эдуард Владимирович ² показал, что АМЕЛЬЧУК Иван является членом «ПОВ» и агентом польской разведки	Показания ДИКШТЕЙН Э.В. от 18/ІІІ-[19]38 года

таріату НКВС СРСР; з 29 ХІІ 1938 до 26 ІІ 1941 – начальник УНКВС Сталінградської обл.; з 26 ІІ до 31 VII 1941 – начальник УНКДБ Сталінградської обл.; з 31 VII 1941 до 7 V 1943 – начальник УНКВС Сталінградської обл. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 136.*

² Ймовірно Дікштейн Едвард Владиславович (нар. в 1870 в Варшаві, убитий 5 VI 1938), єврей, середня школа; мешкав у Ленінграді, працював керівником фінансового відділу транспортного бюро Ленінградського підприємства будівельної промисловості; заарештований 1929 та повторно 19 III 1935, засуджений 23 III 1935 Особливою колегією НКВС СРСР до 5 років заслання; місце відбування покарання – Астрахань, працював юридичним радником у пивоварних підприємствах. Звинувачений у шпигунстві, 4 V 1938 засуджений Комісією НКВС і Прокуратури СРСР до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Дикштейн_Эдуард_Владиславович_\(1870\)_\[docmyn_8_V_2018\]](https://ru.openlist.wiki/Дикштейн_Эдуард_Владиславович_(1870)_[docmyn_8_V_2018]); <http://viz.nlr.ru/person/book/t12/5/40> [docmyn 8 V 2018].

^c-UNKWD Obwodu Stalingradzkiego
8/I-1940
Nr 7046-^c

^{a-b-d}-Spis-^{d-b-a}

agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli lokali konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich organów wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi

Lp	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i> i dane personalne	Ostatni adres miejsca zamieszkania (w którym roku)	Istota kompromitujących materiałów	Źródło informacji
1.	AMIELCZUK Iwan (52 lata)	W 1938 r. zbiegł z ZSRS do Polski	Aresztowany przez 3. Oddział UGB UNKWD Obwodu Stalingradzkiego DIKSZTEJN Eduard Władimirowicz ² zeznał, że AMIELCZUK Iwan jest członkiem POW i agentem polskiego wywiadu	Zeznania DIKSZTEJNA E.W. z 18/III-[19]38 roku

referent Sekretariatu NKWD ZSRS; od 29 XII 1938 do 26 II 1941 naczelnik UNKWD Obwodu Stalingradzkiego; od 26 II do 31 VII 1941 naczelnik UNKGB Obwodu Stalingradzkiego; od 31 VII 1941 do 7 V 1943 naczelnik UNKWD Obwodu Stalingradzkiego. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 136.

² Prawdopodobnie Edward Dikszejn s. Władysława (ur. w 1870 w Warszawie, stracony 5 VI 1938), narodowość żydowska, wykształcenie średnie; mieszkał w Leningradzie, pracował jako kierownik działu finansowego biura transportowego Leningradzkich Zakładów Przemysłu Budowlanego; aresztowany w 1929 i powtórnie 19 III 1935, skazany 23 III 1935 przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS na 5 lat zesłania; wyrok odbywał w Astrachaniu, pracował jako radca prawny w zakładach piwowarskich. Oskarżony o szpiegostwo, 4 V 1938 skazany przez Komisję NKWD i Prokuratury ZSRS na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Дикштейн_Эдуард_Владиславович_\(1870\)](https://ru.openlist.wiki/Дикштейн_Эдуард_Владиславович_(1870)) [dostęp 8 V 2018]; <http://visz.nlr.ru/person/book/t12/5/40> [dostęp 8 V 2018].

2.	БЕРЕЗОВ-СКИЙ Казимир – поручик польской армии, граф, комендант концлагеря, располож[енно-го] в 50 км от г. Люблина	гор. Люблин, Набережная, 8. 1920 г.	Арестованный СТРЕМАУС Харитон Гаврилович показал, что он в 1920 г., будучи военнопленным, был завербован для шпионской работы в пользу польского государства комендантом концлагеря поручиком польской армии – графом БЕРЕЗОВСКИМ Казимиром и дал СТРЕМАУС адрес – г. Люблин, Набережная, 8, по этому адресу СТРЕМАУС должен был сообщить БЕРЕЗОВСКОМУ свой адрес в СССР	Показания СТРЕМАУС Х.Г. от 5/III-[19]38 года
3.	БЖЕСКИЙ – сотрудник дефензивы при Сарненской тюрьме	г. Сарны, 1929 г.	Арестованный СМЫК Захар Емельянович ³ , показал, что он в 1929 г. в г. Сарны был завербован для шпионской деятельности в пользу польского государства сотрудником	Показания СМЫК З.Е. от 19/III-[19]38 года

³ Смик Захар Емельянович (нар. у 1894, вбитий 5 VI 1938), українець, мешкав у Астрахані. Звинувачений у шпигунстві, засуджений 4 V 1938 трійкою УНКВС Сталінградської обл. до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Смык_Захар_Емельянович_\(1894\)](https://ru.openlist.wiki/Смык_Захар_Емельянович_(1894)) [доступ 8 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d30/f411.htm> [доступ 8 V 2018].

2.	BIERIEZOWSKIJ Kazimir – porucznik Wojska Polskiego, hrabia, komendant obozu konc[entracyjnego], położo[nego] 50 km od m. Lublina	mias[to] Lublin, [ulica] Nadbrzeźna 8. 1920 r.	Aresztowany STREMAUS Chariton Gawriłowicz zeznał, że w 1920 r., będąc jeńcem, został zwerbowany do pracy szpiegowskiej na rzecz państwa polskiego przez komendanta obozu konc[entracyjnego] porucznika Wojska Polskiego – hrabiego BIERIEZOWSKIEGO Kazimira, który dał STREMAUSOWI adres: m. Lublin, [ulica] Nadbrzeźna 8. Pod tym adresem STREMAUS miał poinformować BIERIEZOWSKIEGO o swoim adresie w ZSRS	Zeznania STREMAUSA Ch.G. z 5/III-[19]38 roku
3.	BŻESSKIJ – pracownik defensywy przy więzieniu sarnieńskim	m. Sarny, 1929 r.	Aresztowany SMYK Zachar Jemieljanowicz ³ zeznał, że w 1929 r. w m. Sarnach został zwerbowany do działalności szpiegowskiej na rzecz państwa polskiego przez pracownika defensywy BŻESKIEGO	Zeznania SMYKA Z.J. z 19/III-[19]38 roku

³ Zachar Emiljanowycz Smyk (ur. w 1894, stracony 5 VI 1938), narodowość ukraińska, mieszkał w Astrachaniu. Oskarżony o szpiegostwo, skazany 4 V 1938 przez *trojkę* UNKWD Obwodu Stalingradzkiego na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Смык_Захар_Емельянович_\(1894\)](https://ru.openlist.wiki/Смык_Захар_Емельянович_(1894)) [dostęp 8 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d30/f411.htm> [dostęp 8 V 2018].

			дефензивы БЖЕССКИМ	
[...]				
104.	ШИМАНСКИЙ	с. Згож ⁴ Люмберской вол[ости] ⁵ 1917 г.	Агент польской разведки	Пок[азания] ХОВСКОГО Артура Владиславовича 16/III-[19]38 г.
105.	ЯВОРСКИЙ сотрудник польской полиции	м. Боруны, 1931 г.	Арестованный СТАНУЛЕВИЧ Станислав Оси- пович ⁶ показал, что он в 1931 г. был завербован для разведыва- тельской работы в пользу Поль- ского государства сотрудником польской поли- ции ЯВОРСКИМ	Показания СТАНУЛЕВИ- ЧА С.О. от 17/X-[19]37 года
106.	ЯКУМ	г. Люблин	Агент польской разведки	Показания КАРМАНА Шифма Моисеевича от 30/VII-[19]38 г.

Начальник 3 отдела УГБ УНКВД
Ст. лейтенант госбезопасности
(—) ХОЛМАЧЕВ

Нач[альник] 2 отд[еления] 3 отдела УГБ УНКВД
Ст. лейтенант госбезопасности
(—) ЭДЕЛЬМАН

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 1, арк. 36, 37, 51.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

*На супровідному листі два написи: «т. Хаєту. (—) 14/І.»; «Ориентированы обл[асти] Зап[адной] Укра-
ины. Препроводиловка № 1247/сн от 8 апр[еля] 1940 г. 9/IV. (—)».*

⁴ Місцевості не встановлено.

⁵ Гміни не встановлено.

⁶ Станулевич Станіслав с. Осипа (нар. у 1907, убитий 11 XI 1937), поляк; мешкав в Астрахані, працював на землечерпалці в порту. Звинувачений у шпигунстві, засуджений 31 X 1937 Комісією НКВС і Прокуратури СРСР до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Станулевич_Станислав_Осипович_\(1907\)](https://ru.openlist.wiki/Станулевич_Станислав_Осипович_(1907)) [доступ 8 V 2018]; rosгенеa.ru/?a=18&r=4&s=Станулевич [доступ 8 V 2018].

[...]

104.	SZYMANSKIJ	wieś Zgorz ⁴ , gmina lumber- ska ⁵ , 1917 r.	Agent wywiadu polskiego	Zezn[ania] CHOWSKIEGO Artura Władisła- wowicza 16/III- [19]38 r.
105.	JAWORSKIJ, pracownik policji polskiej	m. Boruny, 1931 r.	Aresztowany STANULEWICZ Stanisław Osipo- wicz ⁶ zeznał, że w 1931 r. został zwerbowany do pracy wywia- dowczej na rzecz państwa polskiego przez pracownika policji polskiej JAWORSKIEGO	Zeznania STA- NULEWICZA S.O. z 17/X- [19]37 roku
106.	JAKUM	m. Lublin	Agent wywiadu polskiego	Zeznania KAR- MANA Szyfma Moisiejewicza z 30/VII-[19]38 r.

Naczelnik 3. Oddziału UGB UNKWD
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) CHOŁMACZEW

Nacz[elnik] 2. Wydz[iału] 3. Oddziału UGB UNKWD
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) EDELMAN

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 1, k. 36, 37, 51.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

*Na piśmie przewodnim dwie adnotacje: t[owarzysz] Chajet. (—) 14/I; Obw[ody] Ukrainy Zach[odniej] powia-
domione pismem przewodnim nr 1247/sn z 8 kwie[tnia] 1940 r. 9/IV. (—).*

⁴ Miejscowość nieustalona.

⁵ Gmina nieustalona.

⁶ Stanisław Stanulewicz s. Osipa (ur. w 1907, stracony 11 XI 1937), narodowość polska; mieszkał w Astrachaniu, pracował przy obsłudze pogłębiarki w porcie. Oskarżony o szpiegostwo, skazany 31 X 1937 przez Komisję NKWD i Prokuratury ZSRS na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/ Станулевич_Станислав_Осипович_\(1907\)](https://ru.openlist.wiki/Станулевич_Станислав_Осипович_(1907)) [dostęp 8 V 2018]; rosgenea.ru/?a=18&r=4&s=Станулевич [dostęp 8 V 2018].

№ 29

13 січня 1940, Москва. Витяги зі списків особового складу прикордонної охорони та агентів політичної розвідки Польщі, надіслані наркомом внутрішніх справ СРСР Лаврентієм Берією наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою про розшук і арешт цих осіб

^{а-б}Сов[ершенно] секретно^{-а-б}

СССР

Народный комиссариат
внутренних дел
^в-13 ^Г-^в 19^в-40^{-в} г.
№ ^в-2249/^б-^в
г. Москва

^бНародному комиссару внутренних дел УССР
комиссару госбезопасности 3 ранга^{-б}
^а-тов. ^Г-СЕРОВУ^{-Г-а}
г. Киев

^бНародному комиссару внутренних дел БССР
ст. майору госбезопасности^{-б}
^а-тов. ^Г-ЦАНАВА^{-Г-а}
г. Минск

Направляю при этом в переводе с польского языка следующие документы:

1. Список личного состава пограничной стражи быв[шего] польского государства на 205 челов[ек].

2. Список агентов политической полиции б[ывшей] Польши на 21 челов[ека].

Список личного состава погранстражи составлен на основании личных дел и квалификационных листков, обнаруженных в материалах польской полиции, полученных из Западных областей Украины и Белоруссии.

Предлагаю принять меры розыска и ареста всех поименованных в списках лиц.

О результатах сообщите.

^{а-б}Приложение^{-б-а}: Упомянутое.

^бНародный комиссар внутренних дел^{-б} СССР
[Комиссар государственной безопасности 1 ранга]
(—) БЕРИЯ

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Вписано від руки.

^{Г-Г} Написано в розбивку.

Nr 29

13 stycznia 1940, Moskwa. Pismo ludowego komisarza spraw wewnętrznych
ZSRS Ławrientija Berii do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych
USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy z poleceniem
odszukania i aresztowania osób występujących w dwóch
załączonych spisach oraz fragmenty spisów

^{a-b}Ściś[le] tajne^{-b-a}

ZSRS
Ludowy Komisariat
Spraw Wewnętrznych
^c13 I^c 19^c 40^c r.
Nr ^c2249/b^c
m. Moskwa

^bDo Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych USRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^{-b}
^a-tow. ^dSIEROWA^{-d-a}
m. Kijów

^bDo Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych BSRS
st[arszego] majora bezpieczeństwa państw[owego]^{-b}
^a-tow. ^dCANAWY^{-d-a}
m. Mińsk

W załączeniu przesyłam w przekładzie z języka polskiego następujące dokumenty:

1. Spis składu osobowego Straży Granicznej był[ego] państwa polskiego obejmujący 205 osó[b].

2. Spis agentów policji politycznej b[yłej] Polski obejmujący 21 osó[b].

Spis składu osobowego Straży Gran[icznej] sporządzony został na podstawie akt osobowych i arkuszy kwalifikacyjnych, ujawnionych w materiałach policji polskiej, otrzymanych z zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi.

Nakazuję podjąć kroki w celu odszukania i aresztowania wszystkich wymienionych w spisach osób.

O wynikach informujcie.

^{a-b}Załącznik^{-b-a}: wspomniane [spisy].

^bLudowy Komisarz Spraw Wewnętrznych^{-b} ZSRS
[komisarz bezpieczeństwa państwowego 1. rangi]
(—) BERIA

^{a--a} Podkreślono maszynowo.

^{b--b} Zapisano wersalikami.

^{c--c} Wpisano odręcznie.

^{d--d} Zapisano pismem spacjowanym.

б-а-г-Список-г-а

личного состава пограничной стражи^б

Составлен на основании личных дел и квалификационных листов

1. АБРАМОВИЧ Леон – ст. стражник в чине подхорунжего разведывательной службы пограничной стражи комиссариата Кольно Ломжинского района Цехановского округа¹.

² АДАМЕК Станислав – рожд[енный] 18 апреля 1905 года, стражник 1-й линии погранстражи комиссариата Заренбы Праснышского района Цехановского округа.

3. БАГНИЕВСКИЙ (БАГНЕВСКИЙ) Францишек, сын Казимира и Марьяны, родился 10-го сентября 1895 года в Лиголе² Кротошинского повята, Познанского воеводства, поляк, окончил II курс центральной пограншколы, являлся старшим стражником Праснышского района, погранстражи.

Адрес на случай происшествий Дорухув повита Остржечув Познанского воеводства, БАГИЕВСКОМУ Казимиру.

4. БОРОВИК Владислав – сын Станислава и Марии, родился в 1905 году в Дриле Борисовского округа БССР, поляк. Окончил школу подофицеров. Стражник погранстражи Шучинского комиссариата Ломжинского района Цехановского округа.

Адрес на случай происшествий – Вильно, ул. Скоповка, 3.

5. БАЧЕВСКИЙ Ян³ – сын Иохима и Розалии, род[ился] 18 ноября 1899 г. в Баче-Мокре Ломжинского повита Белостокского воеводства, поляк. Окончил школу подофицеров в 1920 году. Имел 3 медали. Стражник погранстражи, комиссариата Граево Ломжинского района Цехановского округа. Адрес на случай происшествий – Баче-Мокре, Гмины Пухалы^г Ломжинского повита Белостокского воеводства Иохиму БАЧИНСКОМУ.

^г Було: Пуцкалы.

¹ Тобто Комісаріат прикордонної служби «Кольно», Прикордонний інспекторат № 1 у Ломжі, Мазовецький округовий Інспекторат прикордонної служби в Цеханові.

² Ймовірно Лігота Кротошинського повіту.

³ Можливо Бачевський Ян с. Яцента (нар. в 1910 в селі Баче Сухе Ломжинського повіту), поляк, нижча середня школа, селянин. Заарештований 15 XII 1940, засуджений I VII на підставі статті 74 КК БРСР Особливою колегією НКВС, як «соціально неблагонадійний елемент» до 8 років ВТТ. [https://ru.openlist.wiki/Бачевский_Ян_Яцентович_\(1910\)](https://ru.openlist.wiki/Бачевский_Ян_Яцентович_(1910)) [доступ 8 V 2018].

b-a-d-Spis^{d-a}
składu osobowego Straży Granicznej^b
sporządzony na podstawie akt osobowych i arkuszy kwalifikacyjnych

1. ABRAMOWICZ Leon – st[arszy] strażnik w randze podchorążego służby wywiadowczej Straży Granicznej Komisariatu [w] Kolnie, rejon łomżyński, okręg ciechanowski¹.

2. ADAMIEK Stanisław – urodz[ony] 18 kwietnia 1905 roku, strażnik I linii Straży Gran[icznej] Komisariatu „Zaręby”, rejon przasnyski, okręg ciechanowski.

3. BAGNIJEWSKI (BAGNIEWSKI) Franciszek, syn Kazimira i Marjany, urodzony 10 września 1895 roku w Ligole², powiat krotoszyński, województwo poznańskie, Polak, ukończył II kurs Centralnej Szkoły [Straży] Gran[icznej], jest starszym strażnikiem w rejonie przasnyskim Straży Gran[icznej].

Adres w razie wypadku: Doruchów, powiat Ostrzeszów, województwo poznańskie, BAGIJEWSKI Kazimir.

4. BOROWIK Władisław – syn Stanisława i Marii, urodzony w 1905 roku w Drile, okręg borysowski, BSRS, Polak. Ukończył szkołę podoficerską. Strażnik Straży Gran[icznej], Komisariat Szczuczynski, rejon łomżyński, okręg ciechanowski.

Adres w razie wypadku: Wilno, ul. Skopówka 3.

5. BACZEWSKI Jan³ – syn Iochima i Rozalii, ur. 18 listopada 1899 r. we w[si] Bacze Mokre, powiat łomżyński, województwo białostockie, Polak. Ukończył szkołę podoficerską w 1920 roku. Posiadał 3 medale. Strażnik Straży Gran[icznej], Komisariat Grajewo, rejon łomżyński, okręg ciechanowski.

Adres w razie wypadku: Bacze Mokre, gmina Puchały^e, powiat łomżyński, województwo białostockie, Iochim BACZYNSKI.

6. BAGNIEWSKI Franciszek⁴ – przodownik Straży Gran[icznej], dowódca placówki I linii Komisariatu „Zaręby”, rejon przasnyski, okręg ciechanowski^f.

^e *Było:* Puckały.

^f *Było:* ceranowski.

¹ Tj. Komisariat SG „Kolno”, Inspektorat Graniczny nr 1 w Łomży, Mazowiecki Inspektorat Okręgowy SG w Ciechanowie.

² Być może Ligota w pow. krotoszyńskim.

³ Być może Jan Baczewski s. Jacentego (ur. w 1910 we wsi Bacze Suche, pow. łomżyński), Polak, wykształcenie niższe średnie, włościanin. Aresztowany 15 XII 1940, skazany 1 VII 1941 na podstawie art. 74 KK BSRS przez Kolegium Specjalne przy NKWD, jako „element niebezpieczny społecznie” na 8 lat ITŁ. [https://ru.openlist.wiki/Бачевский_Ян_Яцентович_\(1910\)](https://ru.openlist.wiki/Бачевский_Ян_Яцентович_(1910)) [dostęp 8 V 2018].

⁴ Prawdopodobnie tożsamy z występującym wyżej Franciszkiem Bagnijewskim.

6. БАГНЕВСКИЙ Францишек⁴ – пшодовник погранстражи, командир пляцувки I линии комиссариата Заренбы Праснышского района Цехановского^а округа.

[...]

200. ЯНКОВСКИЙ Станислав – сын Феликса и Марьяны, род[ился] 26 января 1891 г. в Бельске Плоцкого повита Варшавского воеводства, поляк. Окончил подофицерскую школу и таможенную школу. Имел две медали и два креста. Ст[арший] стражник. Являлся зам[естителем] командира пляцувки I линии в комиссариате Мышинец Праснышского района Мазовецкого^с округа.

201. ЯЖИНСКИЙ (ЯРЖИНЬСКИЙ) Станислав – сын Елизаветы ЯЖИНСКОЙ (имя отца не указывается), род[ился] 21 апреля 1886 года в Варшаве, поляк. Окончил 14-й курс центральной школы погранстражи. Имел 4 медали. Ст[арший] стражник погранстражи комиссариата Граево, Ломжинского района Цехановского округа.

Адрес в случае происшествий – Винцента повита Кольно Белостокского воеводства – Елене ЯЖИНСКОЙ (жена).

202. ЯСЯК (ИОСИ) Адам – сын Яна и Апполинии, род[ился] 3 октября 1905 года в Выл[а]тково повита Гнезно Познанского воеводства, поляк. Окончил школу подофицеров при 5 бригаде КОПа и 14-й курс центральной школы погранстражи в Гуже-Кальварии. Шеренговой погранстражи. Являлся стражником пляцувки I линии комиссариата Мышинец Праснышского района Мазовецкого округа.

Адрес на случай происшествий – Вылатково повита Гнезно^с – Яну ЯСЯКУ.

203. ЯМРОЗЫ Теодор – сын Антония и Марии, род[ился] 21 февраля 1902 года в Бжезинке Катовицкого повита Силезского воеводства, поляк.

204. ЯНОХА Андрей, родился 12 июля 1905 года, стражник в комиссариате «^б-Зарембы^б».

205. ЯСТРЕМБСКИЙ Болеслав, сын Антона и Брониславы из Смоленских, род[ился] 20 февраля 1906 г. в Малом Гифайце⁵, уезд Сейненский (Литва)⁶. Стражник в Самборе.

^б-Перевели с польского:

Лейтенант госбезопасности^б

^а Було: Церановского.

^с Так у документі. Раніше стосувалася до нього (Мазовецький округовий Інспекторат прикордонної служби в Цеханові) назва: Цехановський округ.

^с Було: Гнездо.

⁴ Ймовірно тотожний з Францішеком Багнієвським (№ 3).

⁵ Місцевості не встановлено.

⁶ Сейни не належали до Литви, були в межах Польського Королівства, потім II Речі Посполитої.

[...]

200. JANKOWSKIJ Stanisław – syn Fieliksa i Marjany, urodz[ony] 26 stycznia 1891 r. w Bielsku, powiat płocki, województwo warszawskie, Polak. Ukończył szkołę podoficerską i szkołę celną. Posiadał dwa medale i dwa krzyże. St[arszy] strażnik. Był zas[tępca] dowódcy placówki I linii w Komisariacie Myszyniec, rejon przasnyski, okręg mazowiecki⁸.

201. JAŻYNSKIJ (JARŻYŃSKIJ) Stanisław – syn Jelizawiey JAŻYNSKIEJ (imienia ojca nie podano), urodz[ony] 21 kwietnia 1886 roku w Warszawie, Polak. Ukończył 14. kurs Centralnej Szkoły Straży Gran[icznej]. Posiadał 4 medale. St[arszy] strażnik Straży Gran[icznej] Komisariatu Grajewo, rejon łomżyński, okręg ciechanowski.

Adres w razie wypadku: Wincenta, powiat Kolno, województwo białostockie: Jelena JACHINSKAJA (żona).

202. JASIAK (IOSI) Adam – syn Jana i Appolonii, urodz[ony] 3 października 1905 roku w[we wsi] Wyl[atkowo], powiat Gniezno, województwo poznańskie, Polak. Ukończył szkołę podoficerską przy 5. brygadzie KOP i 14. kurs Centralnej Szkoły Straży Gran[icznej] w Górze Kalwarii. Szeregowy Straży Gran[icznej]. Był strażnikiem placówki I linii Komisariatu Myszyniec, rejon przasnyski, okręg mazowiecki.

Adres w razie wypadku: Wylatkowo, powiat Gniezno^h: Jan JASIAK.

203. JAMROZY Tieodor – syn Antonija i Marii, urodz[ony] 21 lutego 1902 roku w Brzezince, powiat katowicki, województwo śląskie, Polak.

204. JANOCHA Andriej, urodzony 12 lipca 1905 roku, strażnik w Komisariacie „Zaręby^b”.

205. JASTRIEMBSKIJ Bolesław, syn Antona i Bronisławy ze Smolinskich, urodz[ony] 20 lutego 1906 r. w Małym Gifajcu⁵, powiat Sejny (Litwa)⁶. Strażnik w Samborze.

^bPrzetłumaczyli z [języka] polskiego:

lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^b

(—) ŻUKOW⁷

⁸ Tak w tekście. Wcześniej do tego samego inspektoratu (Mazowiecki Inspektorat Okręgowy SG w Ciechanowie) stosowano nazwę: okręg ciechanowski.

^h Było: Gniezdo.

⁵ Miejscowość nieustalona.

⁶ Sejny nie należały do Litwy, znajdowały się w granicach Królestwa Polskiego, następnie II Rzeczypospolitej.

⁷ Geоргий Сiergiejewicz Żukow (1907–1978); lejt. bezp. państw. (13 IV 1937), st. lejt. bezp. państw. (28 IV 1941), mjr bezp. państw. (13 VIII 1941), komisarz bezp. państw. 3. rangi (29 III 1944), gen.-lejt. (9 VII 1945). Od 4 VIII 1938 do 25 V 1939 naczelnik DTO NKWD Kolei Zachodniej; od 25 V 1939 do grudnia 1940 w dyspozycji Oddziału Kadr NKWD ZSRS; od 26 II 1941 do 12 VIII 1941 zca naczelnika 1. Oddziału 2. Zarządu NKWD ZSRS; od 23 IX 1941 do 16 V 1943 naczelnik 4. Oddziału 2. Zarządu NKWD ZSRS; jednocześnie od 23 IX 1941 oficer NKWD ZSRS ds. łączności z WP. N.W Pietrow, *Kto rukowodził...*, s. 377–378.

(—) ЖУКОВ⁷

^б-Мл. лейтенант госбезопасности^б

(—) ЧЕРСТВАЯ

^б-Сержант госбезопасности^б

(—) КАЙДАЛА

^{а-б}-Сов[ершенно] секретно^б
Перевод с польского^а

^{б-а-г}-Список^{г-а}

агентов польской госуд[арственной] политической полиции^б

1. ВИЛЬЧИНСКИЙ Казимир, прожив[ал] г. Злочев, ул. Маршала Пилсудского, информировал о работе ППС и ТУР^{ж8}.
2. ГАЛА Петр, прожив[ал в] г. Злочев, информировал о деятельности уголовных преступников.
3. ДОМОГАЛА Владислав, прожив[ал] Станиславов⁹, информировал о политической деятельности «Вици»¹⁰ и «Стронницво Людове»¹¹.

* Було: ТУБ. Потім аналогічно.

⁷ Георгій Сергійович Жуков (1907–1978); лейтенант ДБ (13 IV 1937), ст. лейтенант ДБ (28 IV 1941), майор ДБ (13 VIII 1941), комісар ДБ 3-го рангу (29 III 1944), генерал-лейтенант (9 VII 1945). З 4 VIII 1938 до 25 V 1939 начальник ДТВ НКВС Західної залізниці; з 25 V 1939 до грудня 1940 у розпорядженні відділу кадрів НКВС СРСР; з 26 II 1941 до 12 VIII 1941 заст. начальника 1-го відділу 2-го Управління НКВС СРСР; з 23 IX 1941 до 16 V 1943 начальник 4-го відділу 2-го Управління НКВС СРСР; водночас з 23 IX 1941 офіцер НКВС СРСР з питань комунікацій з ВП. *Петров Н.В. – Кто руководил... – С. 377–378.*

⁸ Товариство робітничого університету – культурно-освітня організація, що діяла в 1923–1948 рр., створена з ініціативи Ігнація Дашинського; займалася самопросвітою, проводила організацію публічних читань, видавничу діяльність, організувала загальні університети. Автономними організаціями у складі ТРУ були: Червоне гарцерство ТРУ та Молодіжна організація ТРУ. ГУ ТРУ очолював Ігнацій Дашинський, а з 1936 Казімеж Чапінський, після війни – Генрик Яблонський. У 1948 ТРУ спільно з Товариством Народних університетів створили Товариство Народних та Робітничих університетів. *Encyklopedia historii Polski... – S. 481.*

⁹ Якщо вважати, що це список людей з Лодзького воеводства, ймовірно йдеться про одне із сіл Станіславів у цьому воеводстві.

¹⁰ Союз сільської молоді «Вици» („Wici”) – організація сільської молоді, що діяла у 1928–1948 рр., створена групою діячів Центрального Союзу сільської молоді. Пропагувала кооперативи, проводила освітню і виховну діяльність, м. ін., за допомогою народніх університетів. Від початку 30-х років співпрацювала з партією Стронництво людове. Під час німецької окупації діячі ССМ Польщі «Вици» належали до керівництва СЛ «Рох» та «Батальйонів хлопських». Після війни відновила діяльність, тісно співпрацювала з ПСЛ Станіслава Міколайчика. В 1948, в результаті тиску зверху, частина ССМ Польщі «Вици» об'єдналась з іншими молодіжними організаціями, утворивши Союз польської молоді. *Encyklopedia historii Polski... – S. 640.*

¹¹ Стронництво людове – польська політична селянська партія, створена у березні 1931 у результаті об'єднання ПСЛ «Пяст», ПСЛ «Визволене» та Селянського стронництва, у своїй програмі домагалася земельної реформи без компенсації і соціалізації деяких галузей економіки.

^bmł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^b

(—) CZERSTWAJA

^bsierżant bezpieczeństwa państw[owego]^b

(—) KAJDAŁA

^{a-b}Ściś[le] tajne^b

Przekład z [języka] polskiego^a

^{b-a-d}Spis^{-d-a}

agentów polskiej państw[owej] policji politycznej^b

1. WILCZYNSKIJ Kazimir, mieszk[ał] w m. Złoczew, ul. Marszałka Piłsudskiego, informował na temat pracy PPS i TUR⁸.

2. GAŁA Piotr, mieszk[ał w] m. Złoczew, informował o działalności przestępców kryminalnych.

3. DOMOGAŁA Władisław, mieszk[ał] w Stanisławowie⁹, informował o politycznej działalności [ZMW RP] „Wici”¹⁰ i Stronnictwa Ludowego¹¹.

4. IWANOW Władimir Aleksandrowicz, urodz[ony w] 1899 r. w Złoczewie, mieszk[ał w] Złoczewie, ul. Kilińskiego, informował na temat pracy PPS.

ⁱ Było: TUB. *Podobnie dalej.*

⁸ Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego – organizacja oświatowo-kulturalna, działająca w l. 1923–1948; powstała z inicjatywy Ignacego Daszyńskiego; zajmowała się samokształceniem, organizacją akcji odczytowych, działalnością wydawniczą, zakładała uniwersytety powszechnie. Organizacjami autonomicznymi w ramach TUR były: Czerwone Harcerstwo TUR oraz Organizacja Młodzieżowa TUR. Przewodniczącymi ZG TUR byli Ignacy Daszyński i od 1936 Kazimierz Czapiński, po wojnie Henryk Jabłoński. W 1948 TUR wraz z Towarzystwem Uniwersytetów Ludowych współtworzyło Towarzystwo Uniwersytetów Ludowych i Robotniczych. *Encyklopedia historii Polski...*, s. 481.

⁹ Zakładając, że jest to spis osób pochodzących z woj. łódzkiego, może chodzić o jedną ze wsi Stanisławów tegoż województwa.

¹⁰ Związek Młodzieży Wiejskiej RP „Wici” – organizacja młodzieży wiejskiej, działająca w latach 1928–1948, założona przez część działaczy Centralnego Związku Młodzieży Wiejskiej. Krzewiła ideę spółdzielczości, prowadziła działalność oświatową i wychowawczą, m.in. poprzez uniwersytety ludowe. Od początku lat trzydziestych współpracowała ze Stronnictwem Ludowym. W okresie okupacji niemieckiej działacze ZMW RP „Wici” weszli do kierownictwa SL „Roch” oraz zasilili „Bataliony Chłopskie”. Po wojnie Związek wznowił działalność, utrzymując ściśle więzi z mikołajczykowskim PSL. W 1948, w wyniku odgórnych nacisków, część ZMW RP „Wici” połączyła się z innymi organizacjami młodzieżowymi, tworząc Związek Młodzieży Polskiej. *Encyklopedia historii Polski...*, s. 640.

¹¹ Stronnictwo Ludowe – polska włościańska partia polityczna, utworzona w marcu 1931 z połączenia PSL „Piast”, PSL „Wyzwolenie” i Stronnictwa Chłopskiego. Program zakładał reformą rolą bez odszkodowania i uspołecznienie niektórych gałęzi gospodarki. Na początku lat trzydziestych SL wspierało strajki chłopskie; w 1933, w obawie przed represjami, opuścili Polskę czołowi działacze SL: Wincenty Witos, Władysław Kiernik i Kazimierz Bagiński, zaś Stronnictwem nieoficjalnie kierował Maciej Rataj. Centralnym organem prasowym był tygodnik „Zielony Sztandar”. Po klęsce wrześniowej Stronnictwo przeszło do konspiracji, działając pod kryptonimem SL „Roch” i „Trójkąt” oraz tworząc „Bataliony Chłopskie”. *Encyklopedia historii Polski...*, s. 424–425.

4. ИВАНОВ Владимир Александрович, 1899 г. р., урож[енец] Злочева, прожив[ал в] Злочев, ул. Киллинского, информировал о работе ППС.

5. КУЗНИК Адам, прожив[ал в] дер. Шкляна-Гута, вол[ость] Злочев, информировал о деятельности КПП¹².

6. КАНДУРСКИЙ Владислав, прожив[ал в] Камаше, информировал о деятельности «Коля Вици»³ и Стронницво Людове.

7. МРАВНСКИЙ Францишек Антоньевич, 1908 г. р., урож[енец] Заповедник волости Злочев, прожив[ал в] дер. Берзенцкая¹³, вол[ость] Злочев, информировал о деятельности Стронницво Народове¹⁴ и КПП.

8. МАЦИШЕВСКИЙ Теофил, прожив[ал в] дер. Шкляна-Гута¹⁵, информировал о деятельности КПП.

На початку 30-х років СЛ підтримувала виступи селян; в 1933, втікаючи від репресій, із Польщі вийшли головні лідери СЛ: Вінценти Вітос, Владислав Кернік та Казимир Багінський, але неофіційно СЛ очолював Мацей Ратай. Центральним органом пропаганди партії був тижневик «Зелений прапор». З початком Другої світової війни у вересні 1939 СЛ перейшло у підпілля та працювало під кодовою назвою партія «Рох» та «Трикутник» та створило Батальйони хлопські, або селянські батальйони. *Encyklopedia historii Polski...* – S. 424–425.

³ Було: «Воци».

¹⁵ Було: Шляна-Кута.

¹² Комуністична партія Польщі (в 1918–1925: Комуністична робітничка партія Польщі) – комуністична партія створена 16 XII 1918 під час з'їзду об'єднання СДКПіЛ і ППС. Метою була соціальна революція, пов'язана з ліквідацією польської державності і приєднанням її території до СРСР на умовах радянської республіки. Маючи на увазі статутну мету, управління партією з закордонного осередку (Виконавчий комітет Комінтерну був органом вищим від КППР, як секції Комінтерну), участь діячів КППР у польсько-більшовицькій війні на стороні радянської Росії та підтримка Росії, діяльність КППР (потім КПП) оголошено антидержавною і нелегальною на території Польської Республіки. В міжвоєнний період нараховувала майже кільканадцять тисяч членів; більшість членів не польського походження: євреї, українці, білоруси. Головним друкованим органом КПП був «Червоний прапор» та друкований за кордоном «Новий перегляд». У 30-х роках багато членів КПП підлягало радянським репресіям, в 1937 відозвано до Москви і засуджено до смерті ціле керівництво КПП, а 16 VII 1938 Комінтерн розпустив КПП. Головні діячі: Владислав Ковальський, Марія Кошущка («Вера», «Костшева»), Адольф Варшавський («Варський») і Альфред Лямпе. *Encyklopedia historii Polski...* – T. I. – Warszawa, 1994. – S. 314.

¹³ Ймовірно Бжезьніца.

¹⁴ Стронництво народове – польська політична партія, утворена в жовтні 1928 (трансформувалася з Союзу Людово-Народового), вела політичну діяльність національного табору (Narodowa Demokracja). Головною метою була ієрархічна організація суспільства та збільшення ролі національної еліти в державі. У 1938 більше 200 тис. членів. Органи преси: „Gazeta Warszawska” (з 1935 „Warszawski Dziennik Narodowy”, „Myśl Narodowa”, „Kurier Poznański”, „Dziennik Wileński”. СН очолювали: Іоакім Бартошевич, Казімеж Ковальський, Тадеуш Белецький. Під впливом СН створено багато організацій фахових, молодіжних („Młodzież Wszechpolska”), спортивних (Гімнастичне товариство «Сокил») і освітніх. Під час Другої світової війни СН було одним із 4 головних конспіраційних політичних угруповань (кодова назва «Квадрат»), до червня 1941 репрезентоване у польському еміграційному уряді та у Делегатурі уряду РП на Край та в Політичному комітеті порозуміння. Після захоплення країни комуністами і засудження лідерів Стронництва Станіслава Ясюковича і Збігнева Стипулковського на «процесі шістнадцяти» у Москві, в країні почалися масові репресії членів СН і арешти, які поступово призвели до завершення діяльності. В еміграції Стронництво народове існувало до 1992. *Encyklopedia historii Polski...* – T. 2... – S. 426–427.

5. KUZNIK Adam, mieszk[ał we] w[si] Szklana Huta, gm[ina] Złoczew, informował o działalności KPP¹².

6. KANDURSKIJ Władisław, mieszk[ał we wsi] Kamasze, informował o działalności Koła „Wici”^j i Stronnictwa Ludowego.

7. MRAWINSKIJ Franciszek Antonjowicz, urodz[ony] w 1908 r. [we wsi] Zapowiednik, gmina Złoczew, mieszk[ał we] w[si] Bierzienckaja¹³, gm[ina] Złoczew, informował o działalności Stronnictwa Narodowego¹⁴ i KPP.

8. MACISZEWSKIJ Tioofil, mieszk[ał we] w[si] Szklana Huta^k, informował o działalności KPP.

9. PIENCZEK Stanisław, mieszk[ał w] Grójcu Mał[ym], informował o działalności PPS i różnych kryminalistów.

10. PILARSKIJ Stiefan, mieszk[ał we] w[si] Wandalin, gm[ina] Złoczew. Informował o działalności Koła „Wici” i Stronnictwa Ludowego.

11. PIETIELICKIJ Iosif, mieszk[ał w] m. Złoczew, ul. Oplotki, informował o działalności PPS, TUR i związku zawodowego robotników budowlanych.

12. STIEFANIAK Bolesław, mieszk[ał w] m. Złoczew, informował o przestępstwach kryminalnych.

^j Było: „Wocy”.

^k Było: Szlana Kuta.

¹² Komunistyczna Partia Polski (w latach 1918–1925: Komunistyczna Partia Robotnicza Polski) – partia komunistyczna założona 16 XII 1918 na zjeździe połączeniowym SDKPiL i PPS „Lewicy”. Celem jej była rewolucja socjalna, która wiązała się z likwidacją państwa polskiego i wcieleniem jego terenów do ZSRS jako republiki sowieckiej. Z uwagi na cele statutowe, zarządzanie partią z ośrodka zagranicznego (Komitet Wykonawczy Kominternu był organem nadrzędnym KPRP jako sekcji Kominternu), udział działaczy KPRP w wojnie polsko-bolszewickiej po stronie Rosji sowieckiej i poparcie KPRP dla Rosji, działalność KPRP (później KPP) została uznana za antypaństwową i była na terenie Polski nielegalna. W okresie międzywojennym liczyła do kilkunastu tysięcy członków; przeważali członkowie pochodzenia niepolskiego: Żydzi, Ukraińcy, Białorusini. Naczelnym organem prasowym KPP był „Czerwony Sztandar” oraz wychodzący za granicą „Nowy Przegląd”. W latach trzydziestych wielu członków KPP podlegało sowieckim represjom, w 1937 odwołano do Moskwy i skazano na śmierć całe kierownictwo KPP, a 16 VII 1938 Komintern rozwiązał KPP. Główni działacze: Władysław Kowalski, Maria Koszutska („Wera”, „Kostrzewa”), Adolf Warszawski („Warski”) i Alfred Lampe. *Encyklopedia historii Polski...*, t. 1, Warszawa 1994, s. 314.

¹³ Prawdopodobnie Brzeźnica.

¹⁴ Stronnictwo Narodowe – polska partia polityczna utworzona w październiku 1928 w wyniku przekształcenia Związku Ludowo-Narodowego, prowadząca działalność polityczną obozu narodowego (Narodowa Demokracja). Głównym celem była hierarchiczna organizacja społeczeństwa oraz zwiększenie roli elity narodowej w państwie. W 1938 liczyła ponad 200 tys. członków. Organy prasowe: „Gazeta Warszawska” (od 1935 „Warszawski Dziennik Narodowy”), „Myśl Narodowa”, „Kurier Poznański”, „Dziennik Wileński”. Prezisi SN: Joachim Bartoszewicz, Kazimierz Kowalski, Tadeusz Bielecki. Pod wpływem SN pozostawały liczne organizacje zawodowe, młodzieżowe („Młodzież Wszepolska”), sportowe (Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”) i oświatowe. Podczas II wojny światowej SN było jednym z czterech głównych konspiracyjnych stronnictw politycznych (kryptonim „Kwadrat”), reprezentowane do czerwca 1941 w Rządzie RP na uchodźctwie oraz w Delegaturze Rządu RP na Kraj i w Politycznym Komitecie Porozumiewawczym. Po opanowaniu kraju przez komunistów oraz skazaniu przywódców Stronnictwa Stanisława Jasiukowicza i Zbigniewa Stypułkowskiego w moskiewskim „procesie szesnastu” nastąpiły w kraju masowe represje wobec członków SN i aresztowania, co doprowadziło stopniowo do zaniku działalności. Na emigracji Stronnictwo Narodowe istniało do 1992. *Encyklopedia historii Polski...*, t. 2... s. 426–427.

9. ПЕНЧЕК Станислав, прожив[ал в] Мал[ый] Гроец, информировал о деятельности ППС и различных уголовников.

10. ПИЛЯРСКИЙ Стефан, прожив[ал в] дер. Вандалин, вол[ость] Злочев. Информировал о деятельности «Кола Вици» и Стронницво Людове.

11. ПЕТЕЛИЦКИЙ Иосиф, прожив[ал в] г. Злочев, ул. Оплотки, информировал о деятельности ППС, ТУР и профсоюз строительных рабочих.

12. СТЕФАНЯК Болеслав, прожив[ал в] г. Злочев, информировал об уголовных преступниках.

13. ШЛАМКОВИЧ Пинкус, прожив[ал в] г. Злочев, информировал об уголовных преступниках.

14. ЯКУБОВИЧ Залма¹⁵, кличка «ТАНЦОР», прожив[ал в] г. Злочев, информировал об уголовных преступниках.

[...]

Перевела с польского:

Мл. лейт[енант] безопасности

(—) ЧЕРСТВАЯ

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 3, арк. 49, 50, 81–83.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На супровідному листі дві резолюції: «т. Тимофееву. Надо ориентировать УПВО и 2-й отдел. (—) Громошенко. 17/І-19[40]»; «т. Хаету. Размножить и разослать. (—) Тимофеев. 19/І-[19]40.» та напис: «Разослано всем нач[альникам] УНКВД зап[адных] обл[астей] УССР». 13/ІІ-[19]40».

¹⁵ Ймовірно йдеться про Якубовича Залмана Файтельєвича (нар. в 1903 у Могильові, пом. після 1942 у Воронежі). <https://www.geni.com/people/Zalman-Yakubovich/317181998300003542> [до-ступ 27 VI 2018].

13. SZŁAMKOWICZ Pinkus, mieszk[ał w] m. Złoczew, informował o przestępcach kryminalnych.

14. JAKUBOWICZ Załma¹⁵, pseudonim „TANCOR”, mieszk[ał w] m. Złoczew, informował o przestępcach kryminalnych.

[...]

Przetłumaczyła z [języka] polskiego:

mł[odszy] lejtnant] bezpieczeństwa [państwowego]

(—) CZERSTWAJA

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 3, k. 49, 50, 81–83.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim dwie adnotacje: t[owarzysz] Timofiejew. Trzeba powiadomić UPWO i 2. Oddział.

(—) Gromowienko. 17/I-19[40]; t[owarzysz] Chajet. Skopiować i rozesać. (—) Timofiejew. 19/I-[19]40. oraz dopisek: Rozesłano do wszystkich nacz[elników] UNKWD zach[odnich] obw[odów] USRS. 13/III-[19]40.

¹⁵ Być może Załman Fajtielewicz Jakubowicz (ur. w 1903 w Mohylewie, zm. po 1942 w Woroneżu). <https://www.geni.com/people/Zalman-Yakubovich/317181998300003542> [dostęp 27 VI 2018].

№ 30

14 січня 1940, Миколаїв. Витяг зі списку осіб, які згадувалися у свідченнях репресованих учасників «польського націоналістичного контрреволюційного підпілля», надісланий заступником начальника УНКВС по Миколаївській області Володимиром Третьяковим начальнику 3-го відділу УДБ НКВС УРСР Євгенові Громовенку

^{а-б-3} отд. УГБ^{-б-а}
1/2

^{а-б-}Совершенно секретно^{-б}

Начальнику 3 отдела УГБ НКВД УССР
ст. лейтенант государственной безопасности^{-а}
^{б-}ТОВ. ГРОМОВЕНКО^{-б}
гор. ^{в-}Киев^{-в}

В дополнение к нашему № 4539536 от 8 декабря 1939 года, направляем при этом список лиц, прошедших по показаниям репрессированных участников польского националистического контрреволюционного подполья, проживающих в б[ывшей] Польше.

Продолжаем просмотр архивных учетов и по выявлении контингентов согласно приказа № 001353 – списки будут направлены дополнительно

^{а-б-}Приложение^{-б-а}: Список на 5 л., на 21 чел.

^{а-}Зам[еститель] начальника УНКВД по Ник[олаевской] области
лейтенант государственной безопасности^{-а}
(—) ТРЕТЬЯКОВ¹

^{а-}Начальник 3 отдела УГБ УНКВД
ст. лейтенант государственной безопасности^{-а}
(—) ГОТОВЦЕВ

№ ^{г-}1235195^{-г}

^{а--а} Написано великими літерами.

^{б--б} Підкреслено машинописним способом.

^{в--в} Написано в розбивку.

^{г--г} Вписано від руки.

¹ Третьяков Володимир Ксенофонович (1905–1970); ст. лейтенант ДБ (1939), капітан ДБ (24 IX 1940), підполковник ДБ (11 II 1943), полковник ДБ (15 XII 1944). 3 січня до жовтня 1939 – начальник ЕКВ УНКВС Запорізької обл.; з жовтня 1939 до 5 XI 1940 – заст. начальника УНКВС Миколаївської обл.; з 5 XI 1940 до 28 III 1941 – начальник УНКВС Миколаївської обл.; з 15 IV до серпня 1941 – начальник УНКДБ Миколаївської обл. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 408–409.*

Nr 30

14 stycznia 1940, Mikołajów. Pismo zastępcy naczelnika UNKWD Obwodu Mikołajowskiego Władimira Trietjakowa do naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD USRS Jewgienija Gromowienki wraz z fragmentami wykazu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

^{a-b}3. Oddz[iał] UGB^{-b-a}
1/2

^{a-b}Ścisłe tajne^{-b-a}

^aDo Naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD USRS
st[arszego] lejtnanta bezpieczeństwa państwowego^{-a}
^btow. GROMOWIENKI^{-b}
mias[to] ^cKijów^{-c}

W uzupełnieniu do naszego [pisma] nr 4539536 z 8 grudnia 1939 roku, przesyłamy spis osób zamieszkałych w b[ylej] Polsce, występujących w zeznaniach represjonowanych członków polskiego nacjonalistycznego podziemia kontrrewolucyjnego.

Kontynuujemy przeglądanie archiwalnych spisów ewidencyjnych i po ujawnieniu kontyngentów zgodnie z Rozkazem Nr 001353 – spisy zostaną dodatkowo przekazane.

^{a-b}Załącznik^{-b-a}: spis na 5 a[rkuszach] obejmujący 21 os[ób].

^aZast[ępcą] Naczelnika UNKWD Obwodu Mik[ołajowskiego]
lejtnant bezpieczeństwa państwowego^{-a}
(—) TRIETJAKOW¹

^aNaczelnik 3. Oddziału UGB UNKWD
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państwowego^{-a}
(—) GOTOWCEW

Nr ^d1235195^{-d}

^{a--a} *Zapisano wersalikami.*

^{b--b} *Podkreślono maszynowo.*

^{c--c} *Zapisano pismem spacjowanym.*

^{d--d} *Wpisano odręcznie.*

¹ Władimir Ksienofontowicz Trietjakow (1905–1970); st. lejtn. bezp. państw. (1939), kpt. bezp. państw. (24 IX 1940), ppłk bezp. państw. (11 II 1943), płk bezp. państw. (15 XII 1944). Od stycznia do października 1939 naczelnik EKO UNKWD Obwodu Zaporoskiego; od października 1939 do 5 XI 1940 zca naczelnika UNKWD Obwodu Mikołajowskiego; od 5 XI 1940 do 28 III 1941 naczelnik UNKWD Obwodu Mikołajowskiego; od 15 IV do sierpnia 1941 naczelnik UNKGB Obwodu Mikołajowskiego. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 408–409.

«Г-14^Г» января 1940 г.

г. Николаев

отп. 2 экз.

1 – в адрес

2 – в дело

а-б-Совершенно секретно^{б-а}

а-в-Список^{в-а}

лиц, прошедших по показаниям участников польского
националистического к-р подполья

№№ п. п.	Фамилия, имя и отчество	Послед- ний адрес местожит- ельства и к какому году отно- сится	Сущность материалов	Г-Источник сведений ^Г
1.	ЧЕРВИНСКИЙ	Польша, 1927 г.	Бывш[ий] польский эмигрант. Жил в СССР до конца 1927 г. Работал в с. Киселевке на должности зав[еду- ющего] польским сельбудом и одно- временно являлся секретарем партя- чейки. Являлся руководителем к-р организации «ПОВ», активно занимался вербовкой. В 1927 г. выехал в Польшу. Завербовал в «ПОВ» КУЛИКОВСКОГО	По показаниям КУЛИКОВ- СКОГО П.Н. от 5/VII-38 г., стр. 106, том № 1, который 4/X-1938 года осужден Трой- кой УНКВД к ВМН

„^{d-14-d}” stycznia 1940 r.
m. Mikołajów
Wyk[onano] 2 egz[emplarze]
1 – adresat
2 – w [akta] sprawy

^{a-b-}Ścisłe tajne^{-b-a}

^{a-c-}Spis^{-c-a}

osób, występujących w zeznaniach członków polskiego nacjonalistycznego podziemia k-r

Lp.	Nazwisko, imię i <i>otczestwo</i>	Ostatni adres miejsca zamieszkania i w którym roku	Istota materiałów	^{d-} Źródło informacji ^d
1.	CZERWINSKIJ	Polska, 1927 r.	Był[y] polski emigrant, mieszkał w ZSRS do końca 1927 r. Pracował we w[si] Kiseliwka na stanowisku kier[ownika] polskiego domu wiejs[kiego] i jednocześnie był sekretarzem komórki part[yjnej]. Był szefem k-r organizacji POW, aktywnie zajmował się werbunkiem. W 1927 r. wyjechał do Polski. Zwerbował do POW KULIKOWSKIEGO Piotra Nikołajewicza, który po aresztowaniu złożył zeznania na CZERWINSKIEGO	Na podstawie zeznań KULIKOWSKIEGO P.N. z 5/VII-[19]38 r. (str. 106, tom nr 1), który 4/X-1938 roku został skazany przez <i>trojkę</i> UNKWD na WMN

			Петра Николаевича, который, будучи арестованным, дал показания на ЧЕРВИНСКОГО	
2.	ТРОМБИЦКИЙ	Польша, 1927 г.	Бывший польский политэмигрант, работал учителем польской школы в с. Киселевке. Проводил активную к-р нац. деятельность, являлся активным участником «ПОВ». В 1927 году выехал в Польшу. (По показаниям КУЛИКОВСКОГО П.Н.)	По показаниям КУЛИКОВСКОГО П.Н. от 5/VII-[19]38 г. стр. 106, том № 1, который 4/X.-[19]38 г. осужден Тройкой УНКВД к ВМН

[...]

18.	РОВЕНСКИЙ	Польша, м. Корец	Является офицером польской разведки. В 1927 году завербовал контрабандиста КОВАЛЬЧУКА Д.В., который был задержан на польской стороне и после вербовки отпущен обратно на советскую сторону	По показ[аниям] КОВАЛЬЧУК Д.В. от 17/IV.-[19]38 г. т. № 3, стр. 540, котор[ый] 29/IX.-[19]38 г. осужден Тройкой УНКВД к ВМН
19.	СКОМСКИЙ	Польша	Является полковником польской разведки, завербовал и был впоследствии связан со священником ЖУКОВСКИМ и СОБОЛЕВСКИМ, материалы от которых получал через агента разведки ДРУЗЬЯКА Григория Петровича	По показ[аниям] СОБОЛЕВСКОГО М.Г. от 29/VII-[19]39 г. – т. 3, стр. 620 – котор[ый] 4/X-[19]39 г. осужд[ен] Тр[ойкой] УНКВД к ВМН

2.	TROMBICKIJ	Polska, 1927 r.	Były polski emigrant pol[ityczny], pracował jako nauczyciel polskiej szkoły we w[si] Kisielówka. Prowadził aktywną k-r działalność nac[jonalistyczną], był aktywnym członkiem POW. W 1927 roku wyjechał do Polski (Zeznania KULIKOWSKIEGO P.N.)	Na podstawie zeznań KULIKOWSKIEGO P.N. z 5/VII-[19]38 r. (str. 106, tom nr 1), który 4/X-[19]38 r. został skazany przez <i>trojkę</i> UNKWD na WMN
----	------------	--------------------	---	--

[...]

18.	ROWIENSKIJ	Polska, m. Korzec	Jest oficerem wywiadu polskiego. W 1927 roku zwerbował przemytnika KOWALCZUKA D.W., który został zatrzymany po polskiej stronie i po zwerbowaniu go wypuszczony z powrotem na stronę sow[iecką]	Na podstawie zeznań KOWALCZUKA D.W. z 17/IV-[19]38 r. (t. nr 3, str. 540), któr[y] 29/IX-[19]38 r. został skazany przez <i>trojkę</i> UNKWD na WMN
19.	SKOMSKIJ	Polska	Jest pułkownikiem wywiadu pol[skiego], zwerbował i miał następnie kontakty z duchownym ŻUKOWSKIM i SOBOLEWSKIM, od których otrzymywał materiały za pośrednictwem agenta wywiadu DRUZJAKA Grigorija Piotrowicza	Na podstawie zeznań SOBOLEWSKIEGO M.G. z 29/VII-[19]39 r. (t. 3, str. 620), któr[y] został skazany 4/X-[19]39 r. przez <i>tr[ojkę]</i> UNKWD na WMN

20.	ГАНСКИЙ Юзеф	Польша	Являлся связным польской разведки. В 1934 г. нелегально был в СССР в с. Боголюбовке у КУТОВАСКОГО (содержатель явочной квартиры), по заданию СКОМ-СКОГО встретился с СОБОЛЕВСКИМ, от которого получил шпионские сведения. ГАНСКИЙ Юзеф нелегально появлялся в Советском Союзе восемь раз с 1931 по 1938 г.	По показ[аниям] СОБОЛЕВСКОГО М.Г. от 29/VII-[19]38 г. т. 3, стр. 630. 4/X-[19]38 г. котор[ый] осужден Тройкой УНКВД к ВМН
21.	ПУХОВСКИЙ	Польша	Являлся агентом польской разведки. Начиная с 1926 по 1931 гг., последний регулярно по 2–3 раза в год являлся нелегально в СССР, где связывался со СТОМБЛЕРОМ, от которого получал шпионские материалы	По показ[аниям] СТОМБЛЕРА от 16/IX-[19]38 г. т. № 2, стр. 411, который 29/IX-[19]38 г. осужден Тройкой УНКВД к ВМН

^бЗам[еститель] начальника 3 отдела УГБ УНКВД
Мл. лейтенант госбезопасности^б
(—) ЗАЙДЕНБЕРГ

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 1, арк. 195, 196, 200

Оригінал, машинопис.

На супровідному листі дві резолюції: «т. Хаєту. (—). 19/І.»; «Ориентированы обл[асти] Зап[адной] Украины за № 1217/СН от 8/IV-[19]40 г. (—). 9/IV-[19]40 г.» та прямокутний штамп: «Секретариат 3 отдела 19/І-1940 г.». На списку напис: Проверено 15.III. (—).

20.	GANSKIJ Józef	Polska	Był łącznikiem wywiadu polskiego. W 1934 r. przebywał nielegalnie w ZSRS we w[si] Boholubiwka u KUTOWASKIEGO (właściciel lokalu konspiracyjnego), z polecenia SKOMSKIEGO spotkał się z SOBOLEWSKIM, od którego otrzymał informacje szpiegowskie. GANSKIJ Józef nielegalnie pojawiał się w Związku Sowieckim osiem razy od 1931 do 1938 r.	Na podstawie zez[nań] SOBOLEWSKIEGO M.G. z 29/VII-[19]38 r. (t. 3, str. 630), któr[y] został skazany 4/X-[19]38 r. przez <i>trojkę</i> UNKWD na WMN
21.	PUCHOWSKIJ	Polska	Był agentem wywiadu pol[skiego]. Począwszy od 1926 do 1931 r. regularnie, po 2–3 razy w roku, pojawiał się nielegalnie w ZSRS, gdzie kontaktował się ze STOMBLEREM, od którego otrzymywał materiały szpiegowskie	Na podstawie zez[nań] STOMBLERA z 16/IX-[19]38 r. (t. nr 2, str. 411), który 29/IX-[19]38 r. został skazany przez <i>trojkę</i> UNKWD na WMN

^bZast[ępcą] Naczelnika 3. Oddziału UGB UNKWD
mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^b
(—) ZAIDENBERG

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 1, k. 195, 196, 200.

Oryginał, maszynopis.

Na piśmie przewodnim dwie adnotacje: t[owarzysz] Chajet. (—). 19/I; Obw[ody] Ukrainy Zach[odniej] powiadomione nr. 1217/SN z 8/IV-[19]40 r. (—). 9/IV-[19]40 r. oraz *prostokątna pieczęć*: Sekretariat 3. Oddziału 19/I-1940 r. Na spisie dopisek: Sprawdzono 15.III. (—).

№ 31

17 січня 1940, Київ. Вказівка заступника наркома внутрішніх справ
УРСР Миколи Горлинського начальникам управлінь НКВС
Київської, Полтавської і Чернігівської областей щодо
організації слідства стосовно осіб, заарештованих
на території колишньої Польщі

^а-Совершенно секретно^а

^а-Начальнику областного Управления НКВД
..... государственной безопасности^а

тов.

гор.

Для ведения следствия направляю Вам дела на ниже перечисленных арестованных, проживавших на территории б[ывшей] Польши, часть из коих была взята в плен во время боевых операций частями Красной армии, а другая часть арестована, как активный к-р элемент.

- 1.
- 2.
- 3.

Несмотря на то, что часть дел уже находилась в следственном производстве в отношении всех направляемых к Вам дел, приступите заново к следственным действиям (санкция Прокурора, в соответствии со ст. ст. УПК УССР, принятие дела к производству, избрание меры пресечения и т. д.).

Работу над этими арестованными ведите в направлении:

1) Выявления их причастности к польским разведывательным, контрразведывательным и полицейским органам, а также известных им официальных работников этих органов, проживающих на нашей территории.

2) Вскрытия через них существующих в Западных областях УССР подпольных а[нти]/с[оветских] формирований, их руководящего состава и к-р деятельности.

3) Выявления всей известной им агентуры разведки, полиции, провокаторов, сожителей конспиративных квартир и т. п.

4) Получения исчерпывающих данных о руководстве и участниках известных им антисоветских партий, организаций и обществ существовавших на территории б[ывшей] Польши (см. направленный Вам «обзор»), и об их личном участии в этой а[нти]/с[оветской] работе.

^а-^а Написано великими літерами.

Nr 31

17 stycznia 1940, Kijów. Wytyczne zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego dla naczelników Zarządów NKWD Obwodów Kijowskiego, Połtawskiego i Czernihowskiego w sprawie organizacji śledztwa, dotyczącego osób aresztowanych na terenach Polski

^{a-}Ścisłe tajne^a

^{a-}Do Naczelnika Zarządu Obwodowego NKWD
..... bezpieczeństwa państwowego^a
tow.
mias[to]

W celu prowadzenia śledztwa przekazuję Wam sprawy [założone] na niżej wymienionych aresztowanych, zamieszkujących terytorium b[yłej] Polski, których część została wzięta do niewoli przez jednostki Armii Czerwonej w czasie operacji wojskowych, a drugą część aresztowano jako aktywny element k-r.

- 1.
- 2.
- 3.

Pomimo że część spraw podlegała już śledztwu, we wszystkich sprawach skierowanych do Was przystąpcie od nowa do działań śledczych (sankcja prokuratora zgodnie z art[ykułami] KPK USRS, przyjęcie sprawy do śledztwa, zastosowanie środków prewencyjnych itd.).

Prace nad tymi aresztowanymi prowadźcie w następujących kierunkach:

- 1) ujawnienia ich uczestnictwa w polskich służbach wywiadowczych, kontrwywiadowczych i organach policyjnych, a także znanych im oficjalnych pracowników tych służb, zamieszkujących nasze terytorium;
- 2) wykrycia za ich pośrednictwem działających w zachodnich obwodach USRS podziemnych formacji a/s, ich kierownictwa i działalności k-r;
- 3) ujawnienia całej znanej im agentury wywiadu, policji, prowokatorów, właścicieli lokali konspiracyjnych itp.;
- 4) uzyskania pełnych danych na temat kierownictwa i członków znanych im partii antysowieckich, organizacji i towarzystw istniejących na terenie b[yłej] Polski (zob. skierowany do Was „przeгляд”) oraz ich osobistego udziału w tej a/s działalności;
- 5) wykrycia za ich pośrednictwem składów i miejsc przechowywania broni i amunicji, pozostałych po rozbiciu b[yłego] Wojska Polskiego, oraz skonfiskowania broni należącej do nich osobiście;

^{a- -a} Zapisano wersalikami.

5) Вскрытия через них складов и мест хранения оружия и боеприпасов, оставшихся после разгрома б[ывшей] польской армии, а также изъятия лично им принадлежащего оружия.

6) Выявления известных им переправ и переправщиков на границе сопредельных с нами государств (Германия, Венгрия, Румыния и т. д.).

7) Вскрытия известной им польской агентуры в СССР и их личных к-р связей в Советском Союзе.

Наряду с этим в процессе следственной проработки арестованных ^б-обязательно^б учитывайте возможности привлечения наиболее подходящих из них для нашей секретной работы.

В каждом отдельном случае при наличии соответствующих интересующих нас связей, личных качеств, откровенности на следствии, ^бс нашей санкции^б можно становиться на путь вербовки арестованного с последующим его освобождением в разрезе намечаемого плана его использования.

При подборе кандидатуры на вербовку исходите, как с точки зрения использования подбираемого объекта в качестве агента на внутренней работе, так и для выброски за кордон.

В процессе следствия особо выявляйте имеющиеся связи арестованных в Западных областях УССР и за кордоном, могущие быть заагентуренными для нашей работы.

Всестороннюю характеристику на таких лиц зафиксированную в протоколе допроса, ^бнемедленно^б высылайте нам, ни в коем случае не расшифровывая целей заполнения таких данных перед арестованными.

О каждом арестованном, проживавшем на территории Западных областей УССР ^бнемедленно^б запросите соответствующие УНКВД, в копии нам, о высылке Вам имеющихся на них компрометирующих материалов и перепроверке данных о них.

В этом же запросе одновременно проориентируйте УНКВД об этих арестованных, учитывая могущую возникнуть оперативную необходимость для передачи того или иного арестованного в их распоряжение.

Следствие поручите вести квалифицированному оперативному составу УГБ областного аппарата.

О ходе следствия и достигнутых результатах в отношении каждого арестованного установите регулярную оперативную отчетность с препровождением копий протоколов допросов.

^а-Зам[еститель] народного комиссара внутренних дел УССР
Капитан государственной безопасности^а
ГОРЛИНСКИЙ

^б-^б Підкреслено машинописним способом.

^в-^в Вписано від руки.

6) ujawnienia znanych im przejść i przewodników na granicy sąsiadujących z nami państw (Niemcy, Węgry, Rumunia itd.);

7) wykrycia znanej im agentury polskiej w ZSRS i jej osobistych kontaktów k-r w Związku Sowieckim.

Równoległe z tym, w śledztwie, podczas rozpracowywania aresztowanych, ^{b-}obowiązkowo^{-b} uwzględniajcie możliwość wciągnięcia do naszej tajnej pracy najbardziej nadających się spośród nich [osób].

W każdym oddzielnym przypadku istnienia odpowiednich, interesujących nas kontaktów, cech osobistych, otwartości podczas śledztwa, ^{b-}wyrażam zgodę^{-b} na zdecydowanie o sposobie werbunku aresztowanego i w konsekwencji zwolnienia go, gdyby wymagał tego wyznaczony plan jego wykorzystania.

Przy doborze kandydata do werbunku kierujcie się możliwością wykorzystania wybranego obiektu jako agenta [przeznaczonego] zarówno do pracy wewnętrznej, jak i wysłania go za granicę.

W toku śledztwa ustalcie przede wszystkim istniejące kontakty aresztowanych w zachodnich obwodach USRS i zagranicą, które można by było wykorzystać jako agenturę do naszej pracy.

^{b-}Natychmiast^{-b} wysyłajcie do nas wszechstronną charakterystykę takich osób, odnotowaną w protokole przesłuchania, w żadnym wypadku nie ujawniając przed aresztowanym celu pozyskiwania tego rodzaju danych.

^{b-}Natychmiast^{-b} przekazujcie zapytania do odpowiedniego UNKWD na temat każdego aresztowanego, mieszkającego na terytorium zachodnich obwodów USRS, a w kopii [informujcie] nas o wysłaniu do Was istniejących na nich kompromitujących materiałów i o powtórnym ich sprawdzeniu.

W tymże zapytaniu zawiadomcie jednocześnie UNKWD o tych aresztowanych, uwzględniając, że konieczne być może przekazanie do ich dyspozycji [do celów] operacyjnych.

Śledztwo macie powierzyć wykwalifikowanemu zespołowi operacyjnemu UGB aparatu obwodowego.

O przebiegu śledztwa i osiągniętych rezultatach w odniesieniu do każdego aresztowanego prowadźcie regularną sprawozdawczość operacyjną, łącznie z przesłaniem kopii protokołów przesłuchań.

^{a-}Zast[ępcą] Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
kapitan bezpieczeństwa państwowego^{-a}
GORLINSKI

Nr ^{c-}219/sn^{-c}

„^{c-}17-^{c-}” stycznia 1940 r.

m. Kijów

^{b--b} Podkreślono maszynowo.

^{c--c} Wpisano odręcznie.

№ В-219/сн^В

«В-17^В» января 1940 г.

г. Киев

ег – 7 экз.

экз. № 1 – УНКВД Чернигов

|| № 2 – – || – Полтава

|| № 3 – – || – Киев

|| № 4 – ^аСледчасть^а НКВД УССР

|| № 5 – в д[ело] Секр[етариата] Нарк[ома]

|| № 6 – в д[ело] Секр[етариата] 3 отд[ела]

|| № 7 – в д[ело] исп[олнителя]

исп[олнил] ХАЕТ

ГДА СБУ, ф. 9, спр. 33, арк. 28–32.

Копія, машинопис.

jpg – 7 egz.

egz. nr 1 – UNKWD Czernihów

|| nr 2 – – || – Połtawa

|| nr 3 – – || – Kijów

|| nr 4 – ^aJednostka Śled[cza]^a NKWD USRS

|| nr 5 – do [akt] s[praw] Sekr[etariatu] *Nark[oma]*

|| nr 6 – do [akt] s[praw] Sekr[etariatu] 3. Oddz[iału]

|| nr 7 – do [akt] s[praw] wyk[onawcy]

Wyk[onał] CHAJET

HDA SBU, f. 9, spr. 33, k. 28–32.

Kopia, maszynopis.

№ 32

19 січня 1940, Київ. Цифрові зведення 1-го спецвідділу НКВС УРСР про оперативно-слідчу роботу управлінь НКВС західних областей України за 1939 р.

^{а-б}Совершенно секретно^{-а-б}

^{а-б}Цифровые сведения^{-а}
об оперативно-следственной работе УНКВД Западных областей
^вУкраины^{-в-б}

^{а-в}за 1939-й год^{-в-а}

^{а-б} Всего ^{-б-а} прибыло за время с начала деятельности по 1 января 1940 года	9480
^а Из них: ^{-а}	
Вновь арестовано в 1939 году	9286
Прибыло по делам возвращенным на доследование	46
Прибыло по делам переданным из других органов	148
 Убыло за время с начала деятельности по 1 января 1940 года, всего	 1894
^а Из них: ^{-а}	
Направлено через Прокуратуру в суд	732
в Особое Совещание	—
^в Умерло ^{-в}	2
^в Бежало ^{-в}	3
Освобождено с прекращением дела в процессе следствия	333
Направлено в другие органы НКВД и лагеря военнопленных	824
 ^а Числится на 1 января 1940 года: ^{-а}	
В следственном производстве	7586
За Прокуратурой	278
За судами	141
 Из числа арестованных в 1939 году, было:	
^б Всего ^{-б} осуждено	305
^а В том числе: ^{-а}	
Осуждено к ВМН	62

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Написано в розбивку.

Nr 32

19 stycznia 1940, Kijów. Zestawienie liczbowe 1. Oddziału Specjalnego NKWD USRS dotyczące pracy operacyjno-śledczej zarządów NKWD zachodnich obwodów Ukrainy za 1939 r.

^{a-b}Ścisłe tajne^{-b-a}

^{b-a}Dane liczbowe^a

dotyczące pracy operacyjno-śledczej UNKWD zachodnich obwodów ^cUkrainy^{-c-b}
^{a-c}za 1939 rok^{-c-a}

^{a-b} Łącznie ^{-b-a} przybyło w okresie od początku działalności do 1 stycznia 1940 roku	9480
^a W tym: ^a	
Ponownie aresztowano w 1939 roku.....	9286
Przybyło spraw zwróconych na dodatkowe zbadanie	46
Przybyło spraw przekazanych z innych organów	148
Ubyło w okresie od początku działalności do 1 stycznia 1940 roku, Łącznie.....	1894
^a W tym: ^a	
Skierowano przez Prokuraturę do Sądu	732
[Skierowano] do Kolegium Specjalnego.....	—
^c Zmarło ^{-c}	2
^c Zbiegło ^{-c}	3
Zwolniono [w związku] z przerwaniem sprawy w trakcie śledztwa.....	333
Skierowano do innych organów NKWD i obozów jenieckich	824
^a Stan na 1 stycznia 1940 roku: ^a	
Śledztwa w toku.....	7586
Prokuratura	278
Sądy	141
Z liczby aresztowanych w 1939 roku:	
^b Łącznie ^{-b} skazano.....	305
^a W tym: ^a	
Skazano na WMN.....	62
Na karę więzienia do 10 lat.....	9

^{a-a} Podkreślono maszynowo.

^{b-b} Zapisano wersalikami.

^{c-c} Zapisano pismem spacjowanym.

К тюремным заключениям до 10 лет.....	9
К тюремным заключениям до 5 лет	1
К заключениям в ИТЛ свыше 5 лет	44
К заключениям в ИТЛ до 5 лет	19
К ссылке внутри СССР (согласно директивы НКВД СССР)	169
К принудительным работам.....	1

⁶Начальник 1 спецотдела НКВД УССР
 Старший лейтенант госбезопасности⁶
 (—) ЦВЕТУХИН²

«Г-19-Г» января 1940 г.

*ГДА СБУ, ф. 42, спр. 40, арк. 81–82.
 Оригінал, машинопис.*

^{Г-Г} *Вписано від руки.*

² Цветухін Федір Андрійович (1904–1985); ст. лейтенант ДБ (23 IV 1939), капітан ДБ (22 I 1942), підполковник ДБ (11 II 1943), полковник ДБ (9 X 1944). З 1938 – начальник відділення 4-го відділу НКВС УРСР, потім пом. начальника 9-го відділення НКВС УРСР; з січня 1939 – начальник 1-го спецвідділу НКВС УРСР; з 1 V 1941 – начальник 2-го відділу НКДБ УРСР; з 1 II 1942 – у резерві відділу кадрів НКВС УРСР; з 4 VIII 1942 – заст. начальника 1-го управління НКВС УРСР; з 1 VIII 1943 – начальник 1-го управління НКДБ УРСР; з грудня 1943 – начальник УМДБ Рівненської обл. *ГДА СБУ, ф. 64, спр. 9986.*

Na karę więzienia do 5 lat.....	1
Na ITŁ powyżej 5 lat.....	44
Na ITŁ do 5 lat.....	19
Na zesłanie w głąb ZSRS (zgodnie dyrektywą NKWD ZSRS).....	169
Do prac przymusowych.....	1

^bNaczelnik 1. Oddziału Spec[jalnego] NKWD USRS
starszy lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^b
(—) CWIETUCHIN²

„^{d-d}19-^d” stycznia 1940 r.

HDA SBU, f. 42, spr. 40, k. 81–82.
Oryginał, maszynopis.

^{d-d} *Wpisano odręcznie.*

² Fiodor Andriejewicz Cwietuchin (1904–1985); st. lejtn. bezp. państw. (23 IV 1939), kpt. bezp. państw. (22 I 1942), ppłk bezp. państw. (11 II 1943), płk bezp. państw. (9 X 1944). Od 1938 naczelnik wydziału 4. Oddziału NKWD USRS, następnie pom. naczelnika 9. Wydziału NKWD USRS; od stycznia 1939 naczelnik 1. Oddziału Specjalnego NKWD USRS; od 1 V 1941 naczelnik 2. Oddziału NKGB USRS; od 1 II 1942 w rezerwie Oddziału Kadr NKWD USRS; od 4 VIII 1942 zca naczelnika 1. Zarządu NKWD USRS; od 1 VIII 1943 naczelnik 1. Zarządu NKGB USRS; od grudnia 1943 naczelnik UMGB Obwodu Rówieńskiego. HDA SBU, f. 64, spr. 9986.

№ 33

28 січня 1940, Омськ. Витяг зі списку агентів іноземних розвідок, працівників польських розвідувальних та контррозвідувальних органів, надісланого начальником УНКВС Омської області Михайлом Захаровим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві

^{а-б}-Союз^{-б-а}
Советских Социалистических
^а-Республик
Народный комиссариат
внутренних дел
Управление НКВД по Омской
области^а
1 Спецотдел

^{г-28-г} января 1940 г.
№ ^г-23470^г
г. Омск, ул. Ленина, 21
Телефон коммутатор НКВД
Краткое содержание:

^{а-в}-Совершенно секретно^{-в-а}

Вх. № на № от 19... г.

^{а-б}-Наркому^б внутренних дел УССР
ст. майору госбезопасности^а
г. СЕРОВУ
^в-гор. Киев^в

^б-Наркому^б внутренних дел БССР
^в-тов. ЦАНАВА
гор. Минск^в

Копия: ^а-Зам[естителю] начальника
1 спецотдела НКВД СССР
капитану госбезопасности^а
^в-тов. БАШТАКОВУ¹
гор. Москва^в

На основании приказа НКВД СССР № 001353 от 5/XI-[19]39 г. препровождается список на бывш[их] секретных сотрудников, агентов-редизентов польских к-р органов, проходящих по нашим архивно-следственным делам на предмет соответствующих мероприятий, предусмотренных приказом 001353.

^а-Приложение^а: упомянутое.

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Написано в розбивку.

^{в-в} Підкреслено машинописним способом.

^{г-г} Вписано від руки.

¹ Баштаков Леонід Фокійович (1900–1970); капітан ДБ (25 III 1939), майор ДБ (14 III 1940), ст. майор ДБ (12 VII 1941), комісар ДБ (14 II 1943), генерал-майор (9 VII 1945). З 22 X до 22 XII 1938 – начальник 10-го відділення 1-го спецвідділу НКВС СРСР; з 22 XII 1938 до 5 III 1940 – заст. начальника 1-го спецвідділу НКВС СРСР; з 5 III 1940 до 26 II 1941 – начальник 1-го спецвідділу НКВС СРСР; з 26 II до 31 VII 1941 – начальник 2-го відділу НКДБ СРСР; з 31 VII 1941 до 20 I 1942 – начальник 1-го спецвідділу НКВС СРСР. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 101–102.*

Nr 33

28 stycznia 1940, Omsk. Pismo naczelnika UNKWD Obwodu Omskiego Michaiła Zacharowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

^{a-b}Związek^{b-a}
Socialistycznych
^aRepublik Sowieckich
Ludowy Komisariat Spraw
Wewnętrznych
Zarząd NKWD
Obwodu Omskiego^a
1 Oddział Spec[jalny]

^d28^d stycznia 1940 r.
Nr ^d23470^d
m. Omsk, ul. Lenina 21
Telefon: centrala NKWD
Streszczenie:

^{a-c}Ścisłe tajne^{c-a}
Nr wch. na nr z 19... r.
^{a-b}Do *Narkoma*^b Spraw Wewnętrznych USRS
st[arszego] majora bezpieczeństwa
państw[owego]^a
t[owarzysza] SIEROWA
^cmias[to] Kijów^c

^bDo *Narkoma*^b Spraw Wewnętrznych BSRS
^ctow. CANAWY
mias[to] Mińsk^c

Kopia: ^ado zast[ępcy] Naczelnika
1. Oddziału Spec[jalnego] NKWD ZSRS
kapitana bezpieczeństwa państw[owego]^a
^ctow. BASZTAKOWA¹
mias[to] Moskwa^c

Na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353 z 5/XI-[19]39 r. przesyłamy spis był[ych] tajnych pracowników, agentów-rezydentów polskich organów k-r, występujących w naszych sprawach archiwalno-śledczych, w celu podjęcia odpowiednich kroków, przewidzianych w rozkazie 001353.

^{a--a} *Zapisano wersalikami.*

^{b--b} *Zapisano pismem spacjowanym.*

^{c--c} *Podkreślono maszynowo.*

^{d--d} *Wpisano odręcznie.*

¹ Leonid Fokijowicz Basztakow (1900–1970); kpt. bezp. państw. (25 III 1939), mjr bezp. państw. (14 III 1940), st. mjr bezp. państw. (12 VII 1941), komisarz bezp. państw. (14 II 1943), gen.-mjr (9 VII 1945). Od 22 X do 22 XII 1938 naczelnik 10. Wydziału 1. Oddziału Specjalnego NKWD ZSRS; od 22 XII 1938 do 5 III 1940 zca naczelnika 1. Oddziału Specjalnego NKWD ZSRS; od 5 III 1940 do 26 II 1941 naczelnik 1. Oddziału Specjalnego NKWD ZSRS; od 26 II do 31 VII 1941 naczelnik 2. Oddziału NKGB ZSRS; od 31 VII 1941 do 20 I 1942 naczelnik 1. Oddziału Specjalnego NKWD ZSRS. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 101–102.

^а-Начальник Управления НКВД СССР по Омской области
капитан госбезопасности^а
(—) ЗАХАРОВ²

^а-Начальник 1 спецотдела УНКВД
лейтенант госбезопасности^а
(—) ТИХОНОВ

^{а-в}-Совершенно секретно^{-в-а}
Форма № 2

^{а-б}-Список^{-б-а}

на бывших агентов-резидентов польских к-р органов, проходящих
по нашим арх[ивно]-следственным делам

№№ пп	Фамилия, имя, отчество и установочные данные	Последний адрес местожительства (к какому году относится)	Сущность компрометирующих материалов	Источник сведений
1.	ЗЮНЧЕК	гор. Краков 1926 г.	В 1926 году в гор. Кракове был сотрудником польской дефензивы, им завербован ПИЛЯВСКИЙ Марьян Эдуардович ³ и пере-	Сл[едственное] дело № 10332 (тр. 64/6) ПИЛЯВСКОГО Марьяна Эдуардовича

² Захаров Михайло Єгорович (1908–1952); капітан ДБ (21 ІІ 1939), полковник ДБ (14 ІІ 1943). з 28 І 1939 до 26 ІІ 1941 – начальник УНКВС Омської обл.; з 26 ІІ до 31 VII 1941 – начальник УНКДБ Омської обл.; з 31 VII 1941 до 6 VIII 1946 – начальник УНКВС/УМВС Омської обл. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 202–203.*

³ Пілявський Мар'ян с. Едварда (нар. в 1906 в м. Бжозове, страчений 29 ІХ 1938 в Омську), поляк, мешкав у м. Оконешикіно Омської обл., працював учителем. Заарештований 14 ІІ 1938, засуджений 28 ІХ 1938 трійкою УНКВС Омської обл, на підставі статті 58-6 КК РРФСР, до смерті; вирок виконано наступного дня. [https://ru.openlist.wiki/Пілявський_Мар'ян_Едуардович_\(1906\)](https://ru.openlist.wiki/Пілявський_Мар'ян_Едуардович_(1906)) [доступ 9 V 2018]; rosгенеa.ru/?a=16&r=4&s=Пілявський [доступ 9 V 2018]; <http://ofiatyterroru.pl/person-details/16497?lang=ru> [доступ 9 V 2018].

^aZałącznik^a: wspomniany [spis]

^aNaczelnik Zarządu NKWD ZSRS Obwodu Omskiego
kapitan bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) ZACHAROW²

^aNaczelnik 1. Oddziału Spec[jalnego] UNKWD
lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) TICHONOW

^{a-c}Ściś[le] tajne^{c-a}
Formularz nr 2

^{a-b}Spis^{b-a}

byłych agentów-rezydentów polskich organów k-r, występujących w naszych
sprawach arch[iwalno-]śledczych

Lp.	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i> i dane personalne	Ostatni adres miejsca za- mieszkania (w którym roku)	Istota kompromitu- jących materiałów	Źródło informacji
1.	ZIUNCZEK	mias[to] Kra- ków 1926 r.	W 1926 roku w mieś[cie] Kra- kowie był pracow- nikiem polskiej defensywy i zwerb- bował PILAW- SKIEGO Mariana Eduardowicza ³ [który został]	Sprawa śl[edcza] nr 10332 (<i>tr.</i> 64/6) PILAWSKIEGO Mariana Eduar- dowicza

² Michaił Jegorowicz Zacharow (1908–1952); kpt. bezp. państw. (21 II 1939), płk bezp. państw. (14 II 1943). Od 28 I 1939 do 26 II 1941 naczelnik UNKWD Obwodu Omskiego; od 26 II do 31 VII 1941 naczelnik UNKGB Obwodu Omskiego; od 31 VII 1941 do 6 VIII 1946 naczelnik UNKWD/UMWD Obwodu Omskiego. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 202–203.

³ Marian Pilawski s. Edwarda (ur. w 1906 w m. Brzozowe, stracony 29 IX 1938 w Omsku), narodowość polska, mieszkał w m. Okoniesznikowo, obw. omski, pracował jako nauczyciel. Aresztowany 14 II 1938, skazany 28 IX 1938 przez *trojkę* UNKWD Obwodu Omskiego na podstawie art. 58-6 KK RFSRS na karę śmierci; wyrok wykonano następnego dnia. [https://ru.openlist.wiki/ Пилявский_Марьян_Эдуардович_\(1906\)](https://ru.openlist.wiki/Пилявский_Марьян_Эдуардович_(1906)) [dostęp 9 V 2018]; rosgenea.ru/?a=16&r=4&s=Пилявский [dostęp 9 V 2018]; <http://ofiaryterroru.pl/person-details/16497?lang=ru> [dostęp 9 V 2018].

			брошен на территорию СССР для к-р шпионской работы. ПИЛЯВСКИЙ осужден тройкой УНКВД по Омской обл[асти] 28/IX-[19]38 г. по I категории	
2.	ВРОНСКИЙ	Польша 1919 г.	В 1919 г. в Польше, будучи сотрудником дефензивы завербовал ВИРСКОГО Сигизмунда Сигизмундовича ⁴ под кличкой «ГРОМ» и направил его в СССР для шпионской работы. ВИРСКИЙ осужден тройкой УНКВД по Омской обл[асти] 28/IX-[19]38 г. по I категории	Сл[едственное] дело № 1877 (тр. 64/105) ВИРСКОГО С.С.

⁴ Вірський Зигмунт с. Зигмунта (нар. у 1894 у Відні, страчений 23 X 1938 в Омську); в 1919–1921 – кандидат до РКП(б), мешкав у м. Салехард Ямало-Ненецького автономного округу, працював старшим торговим інспектором Главсевморпути. Заарештований 3 X 1937, засуджений 28 IX 1938 трійкою УНКВС Омської обл. до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/ Вирский_Сигизмунд_Сигизмундович_\(1894\)](https://ru.openlist.wiki/Вирский_Сигизмунд_Сигизмундович_(1894)) [доступ 9 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d7/f79.htm> [доступ 9 V 2018]; <http://www.doew.at/erinnern/biographien/oesterreichische-stalin-opfer-bis-1945/stalin-opfer-w/wirski-sigismund> [доступ 9 V 2018].

			przerzucony na terytorium ZSRS do k-r pracy szpiegowskiej. PILAWSKIJ został skazany przez <i>trojkę</i> UNKWD Obw[odu] Omskiego 28/IX-[19]38 r. według 1. kategorii	
2.	WRONSKIJ	Polska 1919 r.	W 1919 r. w Polsce, będąc pracownikiem defensywy zwerbował WIRSKIEGO Sigizmunda Sigizmundowicza ⁴ pod pseudonimem „GROM” i skierował go do ZSRS w celu pracy szpiegowskiej. WIRSKIJ skazany został przez <i>trojkę</i> UNKWD Obw[odu] Omskiego 28/IX-[19]38 r. według 1. kategorii	Sprawa śl[edcza] nr 1877 (<i>tr.</i> 64/105) WIRSKIEGO S.S.

⁴ Zygmunt Wirski s. Zygmunta (ur. w 1894 w Wiedniu, stracony 23 X 1938 w Omsku); w l. 1919–1921 kandydat na członka RKP(b), mieszkał w m. Salechard, Jamalsko-Nieniecki Okręg Autonomiczny, pracował jako st. inspektor handlowy *Gławsiewmorputi*. Aresztowany 3 X 1937, skazany 28 IX 1938 przez *trojkę* UNKWD Obwodu Omskiego na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/ Вирский_Сигизмунд_Сигизмундович_\(1894\)](https://ru.openlist.wiki/Вирский_Сигизмунд_Сигизмундович_(1894)) [dostęp 9 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d7/f79.htm> [dostęp 9 V 2018]; <http://www.doew.at/erinnern/biographien/oesterreichische-stalin-opfer-bis-1945/stalin-opfer-w/wirski-sigismund> [dostęp 9 V 2018].

3.	КИТАЕВИЧ Еля	Польша (местечко Столбцы) 1923 год	Агент польской разведки. В 1923 г. им был завербован САВИЦКИЙ Михаил Ильич ⁵ и переброшен в СССР в 1924 г. для к-р работы САВИЦКИЙ осужден тройкой УНКВД по Омской обл[асти] 28/IX-[19]38 г. по 1 категории	Сл[едственное] дело № 10875 (тр. 64/109) САВИЦКОГО Михаила Ильича
4.	КОБЕЦ	[Тоже]	КОБЕЦ – резидент польской разведки	Тоже
5.	ДИК Николай Григор[ьевич]	с. Ловцовичи ⁶ 1931 г.	Агент польской разведки. В 1931 г. им был завербован БОХАН Петр Михайлович ⁷ для шпионской работы на территории СССР. В том же году БОХАН был переброшен в СССР нелегально	Сл[едственное] дело № 10723 (тр. 65/1) БОХАН Петра Михайловича

⁵ Савицкий Михаил с. Іллі (нар. в 1899 у Свободці Мінської губ., страчений 11 XI 1938 у Тюмені); працював слюсарем на Тюменському деревообробному комбінаті «Красний Октябрь». Заарештований 11 VI 1938, засуджений 28 IX 1938 трійкою УНКВС Омської обл. до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Савицкий_Михаил_Ильич_\(1899\)](https://ru.openlist.wiki/Савицкий_Михаил_Ильич_(1899)) [доступ 9 V 2018]; *rosgenea.ru/?a=18&p=9&r=4&s=Савицкий* [доступ 9 V 2018].

⁶ Ймовірно Ловцевічи (Віленський край).

⁷ Бохан Пйотр с. Міхала (нар. в 1900 у Карповічах Віленського краю, страчений 23 X 1938 в Омську); втікач із Польщі, без постійної роботи і постійного місця проживання. Заарештований 8 V 1938, засуджений 16 X 1938 трійкою УНКВС Омської обл. до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Бохан_Петр_Михайлович_\(1900\)](https://ru.openlist.wiki/Бохан_Петр_Михайлович_(1900)) [доступ 9 V 2018]; *rosgenea.ru/?a=2&p=2&r=4&s=Бохан* [доступ 9 V 2018].

3.	KITAJEWICZ Ela	Polska (miałeczek Stołpce) 1923 rok	Agent wywiadu polskiego. W 1923 r. został przez niego zwербowany SAWICKIJ Michaił Iljicz ⁵ i przerzucony do ZSRS w 1924 r. do pracy k-r. SAWICKIJ skazany został przez <i>trojkę</i> UNKWD Obw[odu] Omskiego 28/IX-[19]38 r. według 1. kategorii,	Sprawa śl[edcza] nr 10875 (tr. 64/109) SAWICKIEGO Michaiła Iljicza
4.	KOBIEC	[Jak wyżej]	KOBIEC – rezydent wywiadu polskiego	Jak wyżej
5.	DIK Nikolaј Grigor[jewicz]	W[ieś] Łowcowicze ⁶ 1931 r.	Agent wywiadu polskiego. W 1931 r. został przez niego zwербowany BOCHAN Piotr Michajłowicz ⁷ do pracy szpiegowskiej na terytorium ZSRS. W tymże roku BOCHAN został przerzucony nielegalnie do ZSRS. BOCHAN skazany	Sprawa śl[edcza] nr 10723 (tr. 65/1) BOCHANA Piotra Michajłowicza

⁵ Michał Sawicki s. Ilji (ur. w 1899 w Swobodce, gub. mińska, stracony 11 XI 1938 w Tiumeniu); pracował jako ślusarz w tiumeńskim kombinacie obróbki drewna „Krasnyj Oktiabr”. Aresztowany 11 VI 1938, skazany 28 IX 1938 przez *trojkę* UNKWD Obwodu Omskiego na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Савицкий_Михаил_Ильич_\(1899\)](https://ru.openlist.wiki/Савицкий_Михаил_Ильич_(1899)) [dostęp 9 V 2018]; rosgenea.ru/?a=18&p=9&r=4&s=Савицкий [dostęp 9 V 2018].

⁶ Być może Łowcewicze na Wileńszczyźnie.

⁷ Piotr Bochan s. Michała (ur. w 1900 w Karpowiczach na Wileńszczyźnie, stracony 23 X 1938 w Omsku); uciekinier z Polski, bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania. Aresztowany 8 V 1938, skazany 16 X 1938 przez *trojkę* UNKWD Obwodu Omskiego na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Бохан_Петр_Михайлович_\(1900\)](https://ru.openlist.wiki/Бохан_Петр_Михайлович_(1900)) [dostęp 9 V 2018]; rosgenea.ru/?a=2&p=2&r=4&s=Бохан [dostęp 9 V 2018].

			БОХАН осужден тройкой УНКВД по Омской обл[асти] 16/X-[19]38 г. к ВМН	
--	--	--	--	--

[...]

40.	РОЧИНСКИЙ Эдуард	1928 г. гор. Торунь	Поручик 18 полка польской армии г. Турунь ⁸ . В 1928 г. им был завербован и переброшен на территорию СССР под видом высланного из Польши как политически неблагонадежного ВЕБЕР Виктор Владимирович ⁹ , осужденный тройкой УНКВД по Омской обл[асти] 16/X-[19]38 г. к ВМН.	Сл[едственное] дело № 10336 (тр. 65/231) ВЕБЕР В.В.
41.	РИНДЮК Алексей Данилович	1926 г. Польша	Агент польской разведки. В 1926 г. им был завербован для к-р шпионской деятельности	Сл[едственное] дело № 10149 (тр. 65/236) СТОЙНЮК В.П. ¹⁰

⁸ Тобто 18-й полк Уланів поморських, розквартирувався у Торуні і Грудзьондзі.

⁹ Вебер Віктор син Владзімежа (нар. в 1907 у Благовещенську, Далекосхідний край, страчений 23 X 1938 в Омську), поляк, мешкав в Омську, працював настроювачем фортепіано в обласному театрі. Заарештований 16 II 1938, звинувачений у контрреволюційній діяльності, засуджений 16 X 1938 трійкою УНКВС Омської обл. до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Вебер_Виктор_Владимирович_\(1907\)](https://ru.openlist.wiki/Вебер_Виктор_Владимирович_(1907)) [доступ 14 V 2018].

¹⁰ Стойнюк Василій Петрович (нар. в 1903 у селі Підпилип'я, Вінницька губ., страчений 17 XI 1938 у Тобольську), засланий, мешкав у Ханті-Мансійську, Західний Сибір; працював вантажником на консервному комбінаті. Заарештований 26 I 1938, засуджений 16 X 1938

			został przez <i>trojkę</i> UNKWD Obw[odu] Omskiego 16/X-[19]38 r. na WMN	
--	--	--	--	--

[...]

40.	ROCZYNSKIJ Eduard	1928 r. mias[to] Toruń	Porucznik 18. pułku Wojska Polskiego m. Toruń ⁸ . W 1928 r. został przez niego zwerbowany i przerzucony na terytorium ZSRS, wysłany z Polski pod przykrywką niepewnego politycznie WEBER Wiktor Władimirowicz ⁹ , skazany przez <i>trojkę</i> UNKWD Obw[odu] Omskiego 16/X-[19]38 r. na WMN	Sprawa ś[ed-cza] nr 10336 (tr. 65/231) – WEBER W.W.
41.	RINDIUK Aleksiej Daniłowicz	1926 r. Polska	Agent wywiadu polskiego. W 1926 r. został przez niego zwerbowany w celu [prowadzenia] k-r działalności szpiegowskiej w ZSRS STOJNIUK Wasilij Piotrowicz ¹⁰ ,	Sprawa ś[ed-cza] nr 10149 (tr. 65/236) – STOJNIUK W.P.

⁸ Tj. 18. Pułk Ułanów Pomorskich, stacjonujący w Toruniu i Grudziądzu.

⁹ Wiktor Weber s. Włodzimierza (ur. w 1907 w Błagowieszczeńsku, Dalekowschodni Kraj, stracony 23 X 1938 w Omsku); Polak, mieszkał w Omsku, pracował jako stroiciel fortepianów w obwodowym teatrze. Aresztowany 16 II 1938, oskarżony o działalność kontrrewolucyjną, skazany 16 X 1938 przez *trojkę* UNKWD Obwodu Omskiego na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Вебер_Виктор_Владимирович_\(1907\)](https://ru.openlist.wiki/Вебер_Виктор_Владимирович_(1907)) [dostęp 14 V 2018].

¹⁰ Wasilij Piotrowicz Stojniuk (ur. w 1903 we wsi Podfilipie, gub. winnicka, stracony 17 XI 1938 w Tobolsku), zesłaniec, mieszkał w Chanty-Mansyjsku (Zachodnia Syberia); pracował jako ładowacz w kombinacie konserw. Aresztowany 26 I 1938, skazany 16 X 1938 przez *trojkę* UNKWD Obwodu Omskiego na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Стойнюк_Василий_Петрович_\(1907\)](https://ru.openlist.wiki/Стойнюк_Василий_Петрович_(1907)) [dostęp 14 V 2018]; http://old.memo.ru/memory/hunty/hunt_17.htm [dostęp 14 V 2018].

			в СССР СТОЙ-НЮК Василий Петрович, осужденный тройкой УНКВД по Омской обл[асти] 16/X-38 г. к ВМН	
42.	КОССИН	М[естеч]ко Жирордоф (около Варшавы) 1931 г.	Сотрудник польской полиции. В 1931 г. им был завербован и переброшен в СССР для шпионской деятельности КУЗЬМИН Петр Арсентьевич ¹¹ , осужден НКВД СССР к ВМН	Сл[едственное] дело № 6497 КУЗЬМИНА Петра Арсентьевича
43.	ПОЗДЕРСКИЙ	М[естеч]ко Глубокоє (Польша) 1931 г.	Сотрудник польской полиции. В 1931 г. им был завербован и переброшен в СССР для шпионско-диверсионной	Сл[едственное] дело № 9763 ГОРДОН Л.И. ¹²

тройкою УНКВС Омської обл. до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Стойнюк_Василий_Петрович_\(1907\)](https://ru.openlist.wiki/Стойнюк_Василий_Петрович_(1907)) [доступ 14 V 2018]; http://old.memo.ru/memory/hunty/hunt_17.htm [доступ 14 V 2018].

¹¹ Кузьмін Петро Арсентійович (нар. в 1891 у селі Жабіно Ярославської губ., страчений 14 XI 1937 в Омську); мешкав у селі Нагібіно Омської обл., за фахом маляр. Заарештований 31 VIII 1937, засуджений 5 XI 1937 Комісією НКВС і Прокуратури СРСР на підставі статті 58-6 КК РРФСР до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Кузьмин_Петр_Арсентьевич_\(1891\)](https://ru.openlist.wiki/Кузьмин_Петр_Арсентьевич_(1891)) [доступ 14 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d19/f21.htm> [доступ 14 V 2018].

¹² Гордон Лейб Ізраїльович (нар. в 1908 у селі Глибоке Вінницької губ., страчений 27 XI 1937 в Омську); мешкав в Омській обл., за фахом швець. Заарештований 26 IX 1937, засуджений 14 XI 1937 Особливою Комісією НКВС СРСР на підставі статті 58-6 КК РРФСР до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Гордон_Лейб_Израилевич_\(1908\)](https://ru.openlist.wiki/Гордон_Лейб_Израилевич_(1908)) [доступ 14 V 2018]; rosgenea.ru/?a=4&p=2&r=4&s=Гордон [доступ 14 V 2018].

			skazany przez <i>trojkę</i> UNKWD Obw[odu] Omskiego 16/X-[19]38 r. na WMN	
42.	KOSSIN	M[iastecz]-ko Żyrardów (koło Warszawy), 1931 r.	Pracownik polskiej policji. W 1931 r. zwerbował i przetrzucił do ZSRS do [prowadzenia] działalności szpiegowskiej KUŻMINA Piotra Arsientjewicza ¹¹ , skazanego przez NKWD ZSRS na WMN	Sprawa śl[edcza] nr 6497 KUŻMINA Piotra Arsientjewicza
43.	POZDIERSKIJ	M[iastecz]-ko Głębokie (Polska) 1931 r.	Pracownik polskiej policji. W 1931 r. zwerbował i przetrzucił do ZSRS do pracy szpiegowsko-dywersyjnej GORDONA Lejbę Izrailewicza ¹² , skazanego przez NKWD ZSRS na WMN	Sprawa śl[edcza] nr 9763 – GORDON L.I.

¹¹ Piotr Arsientjewicz Kużmin (ur. w 1891 we wsi Żabino, gub. jarosławska, stracony 14 XI 1937 w Omsku); mieszkał we wsi Nagibino, obw. omski, z zawodu malarz pokojowy. Aresztowany 31 VIII 1937, skazany 5 XI 1937 przez Komisję NKWD i Prokuratury ZSRS z art. 58-6 KK RSFSR na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Кузьмин_Петр_Арсентьевич_\(1891\)](https://ru.openlist.wiki/Кузьмин_Петр_Арсентьевич_(1891)) [dostęp 14 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d19/f21.htm> [dostęp 14 V 2018].

¹² Lejb Izrailewicz Gordon (ur. w 1908 we wsi Głębokoje, gub. winnicka, stracony 27 XI 1937 w Omsku); mieszkał w obw. omskim, z zawodu szewc. Aresztowany 26 IX 1937, skazany 14 XI 1937 przez Komisję Specjalną przy NKWD ZSRS z art. 58-6 KK RSFSR na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Гордон_Лейб_Израилевич_\(1908\)](https://ru.openlist.wiki/Гордон_Лейб_Израилевич_(1908)) [dostęp 14 V 2018]; rosgenea.ru/?a=4&p=2&r=4&s=Гордон [dostęp 14 V 2018].

			работы ГОРДОН Лейб Израилевич, осужденный НКВД СССР к ВМН	
44.	ШЕЛУХА	г. Бело-Подляска 1931 г.	Сотрудник польской полиции. В 1931 г. им был завербован КОНДРАТЮК Адам Сидорович ¹³ и переброшен в СССР для к-р шпионской работы. КОНДРАТЮК осужден НКВД СССР к ВМН	Сл[едственное] дело № 10030 БЕХДЕР Б.Х. ¹⁴
45.	КРИГЕР	1932 г., б[ывшая] Польша	Сотрудник польской полиции. В 1932 г. им был завербован БЕХДЕР Борис Хаймович и переброшен в СССР для к-р шпионской работы. БЕХДЕР осужден НКВД СССР к ВМН	Сл[едственное] дело № 10030 БЕХДЕР Б.Х.

¹³ Кондратюк Адам с. Сидора (нар. у 1902 в м. Ставка або Ставки, Люблінска губ., страчений 14 I 1938 у Тобольську), працював столярем у майстерні райвиконкому. Заарештований 29 VII 1937, засуджений 25 XII 1937 Особливою комісією НКВС СРСР до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Кондратюк_Адам_Сидорович_\(1902\)](https://ru.openlist.wiki/Кондратюк_Адам_Сидорович_(1902)) [доступ 14 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d17/f183.htm> [доступ 14 V 2018].

¹⁴ Прав. Бехлер Борис с. Хаїма (нар. в 1907 в Лодзі, страчений 25 I 1938 в Омську), мешкав у селі Пілугіно, Ханті-Мансійський автономний округ – Югра, працював бакенником водного транспорту річкового флоту. Заарештований 1 IX 1937, засуджений 31 XII 1937 Комісією НКВС і Прокуратури СРСР до смерті, вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Бехлер_Борис_Хаймович_\(1907\)](https://ru.openlist.wiki/Бехлер_Борис_Хаймович_(1907)) [доступ 14 V 2018]; [https://www.ostannyaadresa.com/order_sign/1486/?¶ms\[lst\]=address_main¶ms\[sort\]=TITLE&&](https://www.ostannyaadresa.com/order_sign/1486/?¶ms[lst]=address_main¶ms[sort]=TITLE&&) [доступ 14 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d4/f270.htm> [доступ 14 V 2018].

44.	SZEŁUCHA	m. Biała Podlaska, 1931 r.	Pracownik policji polskiej. W 1931 r. zwerbował KONDRATIUKA Adama Sidorowicza ¹³ i przerzucił go do ZSRS do k-r pracy szpiegowskiej. KONDRATIUK został skazany przez NKWD ZSRS na WMN	Sprawa śl[edcza] nr 10030 – BECHDER B.Ch. ¹⁴
45.	KRIGER	1932 r., b[ył]a Polska.	Pracownik policji polskiej. W 1932 r. zwerbował BECHDERA Borisa Chajmowicza i przerzucił go do ZSRS do k-r pracy szpiegowskiej. BECHDER został skazany przez NKWD ZSRS na WMN	Sprawa śl[edcza] nr 10030 – BECHDER B.Ch.

^aNaczelnik 1. Oddziału Spec[jalnego] UNKWD Obwodu Omskiego
lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) TICHONOW

^aSt[arszy] Pełnom[ocnik] Oper[acyjny] 3. Wy[działu]
sierżant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) TRONDIN

¹³ Kondratiuk Adam s. Sidora (ur. w 1902 w m. Stawka lub Stawki, gub. lubelska, stracony 14 I 1938 w Tobolsku), pracował jako stolarz w warsztacie *rajispolkomu*. Aresztowany 29 VII 1937, skazany 25 XII 1937 przez Specjalną Komisję przy NKWD ZSRS na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Кондратиук_Адам_Сидорович_\(1902\)](https://ru.openlist.wiki/Кондратиук_Адам_Сидорович_(1902)) [dostęp 14 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d17/f183.htm> [dostęp 14 V 2018].

¹⁴ Właśc. Borys Bechler s. Chaima (ur. w 1907 w Łodzi, stracony 25 I 1938 w Omsku), mieszkał we wsi Pilugino, Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny – Jugra, pracował jako pławowy w transporcie żeglugi rzecznej. Aresztowany 1 IX 1937, skazany 31 XII 1937 przez Komisję NKWD i Prokuratury ZSRS na karę śmierci, wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Бехлер_Борис_Хаймович_\(1907\)](https://ru.openlist.wiki/Бехлер_Борис_Хаймович_(1907)) [dostęp 14 V 2018]; [https://www.ostannyaadresa.com/order_sign/1486/?¶ms\[lst\]=address_main¶ms\[sort\]=TITLE&&](https://www.ostannyaadresa.com/order_sign/1486/?¶ms[lst]=address_main¶ms[sort]=TITLE&&) [dostęp 14 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d4/f270.htm> [dostęp 14 V 2018].

^аНачальник 1 спецотдела УНКВД по Омской области
лейтенант госбезопасности^а
(—) ТИХОНОВ

^аСт. оперуполномоч[енный] 3 отд[еле]ния
сержант госбезопасности^а
(—) ТРОНДИН

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 1, арк. 206, 207, 213.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На супровідному листі три помітки: «т. Хаєту. (—). 7/II-[19]40 г.»; «III отд. (—). 7/II; Фальковскому. 27/XII»; «Ориентированы обл[асти] Зап[адной] Украины. Препровод[ительная] № 1217/СН от 8/IV-[19]40 г. (—). 9/IV-[19]40 г.» та два прямокутних штампі: Секретариат 3 отдела. 7/II 1940 г.; Секретариат Комиссариата Внутренних Дел УССР 7-II-1939 г.

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 1, k. 206, 207, 213.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim trzy adnotacje: towarzysz Chajet. (—). 7/II-[19]40 r.; III Oddz[iał] (—). 7/II; Falkowski. 27/XII; Obw[ody] Ukrainy Zach[odniej] powiadomione pismem przew[odnim] nr 1217/SN z 8/IV-[19]40 r. (—). 9/IV-[19]40 r. oraz dwie prostokątne pieczęcie: Sekretariat 3. Oddziału. 7/II-1940 r. oraz Sekretariat Komisariatu Spraw Wewnętrznych USRS 7-II-1939 r.

№ 34

31 січня 1940, Москва. Вказівка начальника 3-го відділу ГУДБ НКВС СРСР Трохима Корнієнка наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві щодо підготовки підсумкової доповідної записки про результати розшуку колишніх співробітників і агентів польської поліції та розвідки, а також про необхідність опрацювання архівів польських установ

^{а-б}Сов[ершенно] секретно^{-а-б}

Союз советских
социалистических республик
Народный комиссариат
внутренних дел
31 января 1940 г.
№ 3/2069
г. Москва

^бНародному комиссару внутренних
дел УССР
комиссару госбезопасности 3 ранга^б
^а-тов. ^в-СЕРОВУ
г. Киев^{в-а}

^бНародному комиссару внутренних
дел БССР
ст. майору госбезопасности^б
^а-тов. ^в-ЦАНАВА
г. Минск^{в-а}

В процессе разбора и обработки нами архивных материалов польских разведывательных органов и польской полиции, полученных из Западных областей Украины и Белоруссии, направлено Вам за подписью Народного Комиссара Внутренних Дел СССР т. БЕРИЯ списков на розыск и арест и для оперативного использования на 24.352 чел. (агентура, гласный состав польской разведки и полиции).

Несмотря на указания информировать нас о результатах своей работы по розыску и аресту лиц, проходящих по этим материалам, мы до сих пор от Вас не имеем ни одного сообщения.

Не имеем также данных и о том, какие архивы польских разведывательных органов и полиции остались еще на месте, в каком количестве и как успешно ведется их разбор и обработка.

Несомненно, что в числе последних имеется ряд данных об агентуре в СССР, выявление которой должно быть первоочередной задачей при разборе и обработке этих материалов.

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Написано в розбивку.

Nr 34

31 stycznia 1940, Moskwa. Pismo naczelnika 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS Trofima Kornijenki do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy dotyczące braku meldunków o osobach poszukiwanych i aresztowanych oraz o zasobach polskich archiwów

^{a-b}Ściś[le] tajne^{-b-a}

Związek Socjalistycznych
Republik Sowieckich
Ludowy Komisariat
Spraw Wewnętrznych
31 stycznia 1940 r.
Nr 3/2069
m. Moskwa

^bDo Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych USRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^{-b}
^atow. ^cSIEROWA
m. Kijów^{-c-a}

^bDo Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych BSRS
st[arszego] majora bezpieczeństwa państw[owego]^{-b}
^atow. ^cCANAWY
m. Mińsk^{-c-a}

W trakcie rozpatrywania i opracowania przez nas materiałów archiwalnych polskich organów wywiadowczych i polskiej policji, otrzymanych z zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi, skierowano do Was spisy, podpisane przez Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych ZSRS t[owarzysza] BERIE, w celu odzyskania i aresztowania oraz operacyjnego wykorzystania 24 352 os[ób] (agentury, jawnego składu wywiadu polskiego i policji).

Pomimo polecenia informowania nas o wynikach pracy związanej z odszukiwaniem i aresztowaniem osób, występujących w tych materiałach, do dziś nie mamy od Was ani jednej wiadomości.

Nie mamy także informacji o tym, jakie archiwa polskich organów wywiadowczych i policji pozostały jeszcze na miejscu, w jakiej liczbie i z jakim powodzeniem prowadzone są ich analizy i opracowanie.

Niewątpliwie w tych ostatnich jest szereg danych o agenturze w ZSRS, której ujawnienie powinno być najpilniejszym zadaniem przy analizie i opracowywaniu tych materiałów.

3. Oddział GUGB NKWD prosi o wysłanie raportu z zestawieniem statystycznym dotyczącym poruszanej kwestii wraz z załączonymi do niego

^{a-a} Podkreślono maszynowo.

^{b-b} Zapisano wersalikami.

^{c-c} Zapisano pismem spacjowanym.

3-й Отдел ГУГБ НКВД просит выслать итоговую докладную записку по затронутым выше вопросам, приложив к ней наиболее интересные переведенные документы, характеризующие методы работы польских разведорганов.

⁶Начальник 3 отдела ГУГБ НКВД
майор госбезопасности⁶
(—) КОРНИЕНКО¹

⁶Нач[альник] 6 отд[еления] 3 отдела ГУГБ
Ст. лейтенант госбезопасности⁶
(—) ШЕВЕЛЛЕВ²

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 3, арк. 120.

Оригінал, машинопис на бланку.

На документі дві резолюції: «т. Тимофеев. Исполнить. Громошенко. (—) 7/П»; «т. Хаету. Сообщите имеющиеся данные и одновременно запросите УНКВД. Отрадите в докладной положение с розыском. (—) Громошенко. 8/П-[19]40» та напис: «Исполнено. 1) Сообщите ГУГБ. 2) Написана директива всем УНКВД З.У. 11.11-[19]40 г. (—)».

¹ Корнієнко Трохим Миколайович (1906–1971); ст. майор ДБ (14 III 1940), полковник ДБ (7 IV 1943). З листопада 1938 до 25 VI 1939 – заступник начальника 3-го відділу ГУДБ НКВС СРСР, до 26 IX 1940 – начальник 3-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; до 26 II 1941 – заступник начальника 3-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; до 20 VIII 1941 – начальник 4-го відділу 2-го управління НКДБ СРСР; до 2 XII 1941 – начальник 5-го відділу 2-го управління НКВС СРСР; з березня до серпня 1942 – начальник ОББ НКВС УРСР; до грудня 1942 – начальник опер. групи НКВС СРСР, г. Грозний; до березня 1943 – у спецкомандировці, Новосибірськ; з 25 III 1943 до травня 1943 – начальник УНКВС Ашхабадської обл.; до квітня 1944 – начальник УНКДБ Ашхабадської обл.; з травня 1944 до листопада 1945 – начальник УНКДБ Кіровоградської обл.; до лютого 1948 – нарком/міністр ДБ Мордовської АРСР; до квітня 1948 – у резерві МДБ СРСР; з 10 VI 1948 до 29 XII 1952 – заст. начальника управління охорони МДБ Ковельської залізниці; до 3 IX 1953 – начальник управління охорони МДБ Ковельської залізниці; до травня 1954 – заст. начальника ДТУ МВС СРСР на Львівській залізниці. З травня 1954 – на пенсії у Львові. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 245–246.*

² Шевельов Іван Григорович (нар. 1904); ст. лейтенант ДБ (5 XI 1937), капітан ДБ (1 II 1940), майор ДБ (4 VI 1941), ст. майор ДБ (15 XI 1942), комісар ДБ (14 II 1943), комісар ДБ 3-го рангу (2 VII 1945), генерал-лейтенант (9 VII 1945). З 1 III 1937 до травня 1938 – заст. начальника 6-го відділення 3-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з травня до 27 XI 1938 – начальник 5-го відділення 3-го відділу 1-го управління НКВС СРСР; з 27 XI 1938 до 1 II 1940 – начальник 6-го відділення 3-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з 1 II 1940 до 26 II 1942 – заст. начальника 2-го відділу ГУДБ НКВС СРСР. *Петров Н.В., Кто руководил... – С. 926–927.*

najciekawszymi przetłumaczonymi dokumentami, charakteryzującymi metody pracy polskich organów wywiad[owczych].

^b-Naczelnik 3. Oddziału GUGB NKWD
major bezpieczeństwa państw[owego]^{-b}
(—) KORNIJENKO¹

^b-Nacz[elnik] 6. Wydz[iału] 3. Oddziału GUGB
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^{-b}
(—) SZEWIELOW²

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 3, k. 120.

Oryginał, maszynopis na formularzu.

Na dokumencie dwie adnotacje: t[owarzysz] Timofiejew. Wykonać. Gromowienko. (—) 7/II; t[owarzysz] Cha-jet. Zawiadomcie o posiadanych informacjach i jednocześnie zapytajcie UNKWD. W raporcie podajcie stan poszukiwań. (—) Gromowienko. 8/II-[19]40 oraz dopisek: Wykonano. 1) Informujcie GUGB. 2) Napisano dyrektywę dla wszystkich UNKWD Z[achodniej] U[krainy] 11/II-[19]40 r. (—).

¹ Trofim Nikołajewicz Kornijenko (1906–1971); st. mjr bezp. państw. (14 III 1940), płk bezp. państw. (7 IV 1943). Od listopada 1938 do 25 VI 1939 zca naczelnika 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS, do 26 IX 1940 naczelnik 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; do 26 II 1941 zca naczelnika 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; do 20 VIII 1941 naczelnik 4. Oddziału 2. Zarządu NKGB ZSRS; do 2 XII 1941 naczelnik 5. Oddziału 2 Zarządu NKWD ZSRS; od marca do sierpnia 1942 naczelnik OBB NKWD ZSRS; do grudnia 1942 szef grupy operacyjnej NKWD ZSRS m. Grozny; do marca 1943 oddelegowany do Nowosybirsk; od 25 III 1943 do maja 1943 naczelnik UNKWD Obwodu Aszchabadzkiego; do kwietnia 1944 naczelnik UNKGB Obwodu Aszchabadzkiego; od maja 1944 do listopada 1945 naczelnik UNKGB Obwodu Kirowogradzkiego; do lutego 1948 ludowy komisarz/minister bezp. państw. Mordowskiej ASRS; do kwietnia 1948 w dyspozycji MGB ZSRS; od 10 VI 1948 do 29 XII 1952 zca naczelnika Zarządu Ochrony MGB Kolei Kowelskiej; do 3 IX 1953 naczelnik Zarządu Ochrony MGB Kolei Kowelskiej; do maja 1954 zca naczelnika DTU MWD ZSRS Kolei Lwowskiej. Od maja 1954 na emeryturze we Lwowie. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 245–246.

² Iwan Grigorijewicz Szewielow (ur. 1904); st. lejtn. bezp. państw. (5 XI 1937), kpt. bezp. państw. (1 II 1940), mjr bezp. państw. (4 VI 1941), st. mjr bezp. państw. (15 XI 1942), komisarz bezp. państw. (14 II 1943), komisarz bezp. państw. 3. rangi (2 VII 1945), gen.-lejt. (9 VII 1945). Od 1 III 1937 do maja 1938 zca naczelnika 6. Wydziału 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od maja do 27 XI 1938 naczelnik 5. Wydziału 3. Oddziału 1. Zarządu NKWD ZSRS; od 27 XI 1938 do 1 II 1940 naczelnik 6. Wydziału 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 1 II 1940 do 26 II 1942 zca naczelnika 2. Oddziału GUGB NKWD ZSRS. N.W. Pietrow, *Kto rukowodil...*, s. 926–927.

№ 35

8 лютого 1940, Москва. Директива № 525/б наркома внутрішніх справ СРСР Лаврентія Берії наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві щодо звітування про результати розшуку й арешту колишніх співробітників і агентів польської поліції та розвідки, а також про стан опрацювання архівів польських установ

Союз Советских Социалистических Республик

^а-Народный комиссариат внутренних дел^а

Литер «...»

Вх. № на № от 193... г.

При ответах ссылаться на №, число и Отдел

«^б-8-^б» ^б-П-^б 19^б-40-^б г.
№ ^б-525/б-^б

^а-Москва^а, площадь Дзержинского, 2

Телефон: коммутатор НКВД

^а-Народному комиссару внутренних дел УССР
Комиссару госуд[арственной] безопасности

3 ранга^а

^б-тов. СЕРОВУ

г. Киев^б

Краткое содержание:

^а-Народному комиссару внутренних дел БССР
Ст[аршему] майору госбезопасности^а

^б-тов. ЦАНАВА

гор. Минск^б

НКВД СССР Вам направлены списки польских агентов, разведчиков, полицейских и других лиц, подлежащих немедленному установлению и аресту, на 25.000 с лишним человек.

Однако, до последнего времени от Вас никаких сообщений об использовании и реализации этих материалов не поступало.

^б-Предлагаю:^б

1. Проверить и доложить, как выполняются мои указания по реализации направленных Вам переведенных материалов полицейских и разведывательных органов бывш. польского государства.

2. Проверить и сообщить в каких городах Зап[адных] областей УССР и БССР обнаружены материалы разведыв[ательных] органов бывшего Польского государства.

3. Сообщить, что практически проделано по реализации этих материалов, в частности материалов обнаруженных в гор. Тарнополе.

^а-^а Написано великими літерами.

^б-^б Вписано від руки.

^в-^в Підкреслено машинописним способом.

Nr 35

8 lutego 1940, Moskwa. Dyrektywa Nr 525/b ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii ponagląca ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawę do szybszego składania informacji na temat realizowania rozkazu NKWD ZSRS nr 001353

Związek Socjalistycznych
Republik Sowieckich
^aLudowy Komisariat
Spraw Wewnętrznych^a

Litera „.....”
Nr wch. na nr z 193... r.
przy odpowiedziach powoływać się na nr,
liczbę i oddział

„^{b-8-b}” ^{b-II-b} 19^b-40^b r.
Nr ^b525/^b
^aMoskwa^a, Plac
Dzierżyńskiego 2
Telefon: centrala
NKWD

^aDo Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego]
3. rangi^a
^ctow. SIEROWA
m. Kijów^c

.....

Streszczenie:

^aDo Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych BSRS
st[arszego] majora bezpieczeństwa państw[owego]^a
^ctow. CANAWY
mias[to] Mińsk^c

NKWD ZSRS skierował do Was spisy polskich agentów, wywiadowców, policjantów i innych osób, podlegających natychmiastowemu ustaleniu i aresztowaniu, zawierające ponad 25 000 ludzi.

Jednak do chwili obecnej nie nadeszły od Was żadne informacje o wykorzystaniu i realizacji tych materiałów.

^cNakazuję:^c

1. Sprawdzić i zameldować, jak wypełniane są moje polecenia w sprawie realizacji skierowanych do Was przetłumaczonych materiałów, dotyczących organów policyjnych i wywiadowczych był[ego] państwa polskiego.

2. Sprawdzić i zawiadomić, w jakich miastach zach[odnich] obwodów USRS i BSRS ujawnione zostały materiały organów wywiad[owczych] byłego państwa polskiego.

3. Zawiadomić, co praktycznie wykonano w sprawie realizacji tych materiałów, w szczególności materiałów ujawnionych w mieś[cie] Tarnopolu.

4. W miarę opracowywania pozyskanych materiałów i archiwów policji oraz wywiadu – kopie spisów dodatkowo ujawnionych agentów polskiego wywiadu

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Wpisano odręcznie.

^{c-c} Podkreślono maszynowo.

4. По мере обработки захваченных материалов и архивов полиции и разведки – копии списков дополнительно выявленных агентов польской разведки и полиции, а также копии всех важнейших документов шлите во 2 отдел ГУГБ.

^аНародный комиссар внутренних дел СССР^а
(—) БЕРИЯ

ГДА СБУ, ф. 9, спр. 33, арк. 77–78.

Оригінал, машинопис на бланку.

На першій сторінці документу резолюція: «Сообщить про указание нач[альни]кам УНКВД Зап[адных] обл[астей]. Обусловить сроком выполнения настоящей директивы к 1 марта и высылкой материалов в НКВД УССР. ^аВзять на контроль^а. (—) Серов. 18/II-[19]40 г. Послано УНКВД 19/II-[19]40 (—)».

^{а-г} Підкреслено від руки.

i policji, a także kopie wszystkich ważniejszych dokumentów przesyłajcie do 2. Oddziału GUGB.

^aLudowy Komisarz Spraw Wewnętrznych ZSRS^a
(—) BERIA

HDA SBU, f. 9, spr. 33, k. 77–78.

Oryginał, maszynopis na formularzu.

Na pierwszej stronie dokumentu adnotacja: Poinformować o dyrektywie nacz[eln]ików UNKWD zach[od-nich] obw[odów]. Ustalić termin wykonania niniejszej dyrektywy na 1 marca i wysłania materiałów do NKWD USRS. ^{d-d}Skontrolować^d. (—) Sierow. 18/II-[19]40 r. Wysłano do UNKWD 19/II-[19]40 (—).

^{d-d} *Podkreślono odręcznie.*

№ 36

19 лютого 1940, Київ. Вказівка наркома внутрішніх справ УРСР Івана Сєрова начальникам УНКВС західних областей УРСР щодо виконання директиви № 525/б наркома внутрішніх справ СРСР Лаврентія Берії

^а-Совершенно секретно^{-а}

^а-Начальникам УНКВД западных областей УССР^{-а}

тов.

гор.

Направляю при этом для исполнения копию директивы наркома внутренних дел СССР – комиссара государственной безопасности 1 ранга тов. БЕРИЯ Л.П. от 8 февраля 1940 года за № 525/б о материалах полицейских и разведывательных органов бывш[его] польского государства.

Обеспечьте выполнение этой директивы к 1-му марта 1940 года, материалы о выполнении директивы представьте в НКВД УССР к указанному сроку.

^а-Приложение^{-а}: Копия директивы.

^а-Народный комиссар внутренних дел УССР
Комиссар государственной безопасности 3 ранга^{-а}
СЕРОВ

№ ^б-670/сн^{-б}
«^б-19^{-б}» февраля 1940 г.
г. Киев

*ГДА СБУ, ф. 9, спр. 33, арк. 76.
Копія, машинопис.
Додаток не публікується.*

^а-^а *Написано великими літерами.*

^б-^б *Вписано від руки.*

Nr 36

**19 lutego 1940, Kijów. Pismo ludowego komisarza spraw wewnętrznych
USRS Iwana Sierowa do naczelników zarządów NKWD zachodnich
obwodów USRS w sprawie dyrektywy nr 525/b z 8 II 1940 r. ludowego
komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii**

^a-Ściśle tajne^a

^a-Do Naczelników UNKWD zachodnich obwodów USRS^a

Tow.
mias[to]

Wysyłam, celem wykonania, kopię dyrektywy *Narkoma* Spraw Wewnętrznych ZSRS, komisarza bezpieczeństwa państwowego 1. rangi tow. BERII Ł.P. z 8 lutego 1940 roku nr 525/b, dotyczącą materiałów organów policyjnych i wiadomościowych był[ego] państwa polskiego.

Dopilnujcie wykonania tej dyrektywy do 1 marca 1940 roku; materiały o wykonaniu dyrektywy przekażcie do NKWD USRS we wskazanym terminie.

^a-Załącznik^a: kopia dyrektywy.

^a-Ludowy Komisarz Spraw Wewnętrznych USRS
komisarz bezpieczeństwa państwowego 3. rangi^a
SIEROW

nr ^b-670/sn^b
„^b-19^b” lutego 1940 r.
m. Kijów

*HDA SBU, f. 9, spr. 33, k. 76.
Kopia, maszynopis.
Załącznika nie publikuje się.*

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Wpisano odręcznie.

№ 37

27 лютого 1940, Львів. Витяг з інформації заступника начальника УНКВС по Львівській області Ніколаєва наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову про результати розшуку і арешту осіб, які проходять за надісланими списками

^а-Совершенно секретно^{-а}
По ВЧ ^б-из Львова^{-б}

^а-На № 619/сн от 15.II.1940 г.^{-а}

^б-Народному комиссару внутренних дел УССР
Комиссару государственной безопасности 3 ранга
тов.^{-б} ^в-СЕРОВУ^{-в}

^{а-б}-Докладная записка^{-б-а}

За все время существования УНКВД Львовской области, из НКВД СССР и НКВД УССР получено списков лиц, подлежащих розыску и аресту на 19 645 человек.

В целях успешного проведения розыска нами уже взято на картотечный учет 17 499 человек, из которых 12 308 человек разобраны и включены в обще-справочную картотеку 1 Спецотдела.

Всем райотделам НКВД, Пограничным отрядам и УРКМ сообщены списки на 297 человек, разыскиваемых офицеров 2 отдела Польглавштаба^г, 39 человек буржуазных националистов, 49 человек – информаторов 1 бригады (быв[ший] политический розыск) и на 370 человек – разных окрасок.

В результате проделанной работы установлено 60 человек разыскиваемых, проходящих по первичным агентурным материалам, делам-формулярам и разработкам, по которым арестовано 11 человек.

В отношении остальных выявленных лиц, подлежащих розыску и аресту, поступившие материалы проверяются, после чего будет решен о них вопрос.

[...]

^б-Зам[еститель] нач[альника] УНКВД по Львовской области^{-б}
НИКОЛАЕВ

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Написано в розбивку.

^г Було: польгенштаба.

Nr 37

27 lutego 1940, Lwów. Fragment informacji zastępcy naczelnika UNKWD Obwodu Lwowskiego Nikolajewa dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa o wynikach poszukiwania i aresztowania osób, występujących w nadesłanych spisach

^a-Ściśle tajne^{-a}
WCz ^b-ze Lwowa^{-b}

^a-Na nr 619/sn z 15 II 1940 r.^{-a}

^b-Do Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
komisarza bezpieczeństwa państwowego 3. rangi
tow.^{-b} ^c-SIEROWA^{-c}

^{a-b}-Raport^{-b-a}

W ciągu całego okresu działalności UNKWD obwodu lwowskiego, z NKWD ZSRS i NKWD USRS otrzymano spisy osób, podlegających poszukiwaniu i aresztowaniu, obejmujące 19 645 osób.

W celu pomyślnego przeprowadzenia poszukiwania wprowadzono do kartoteki ewidencyjnej [dane] 17 499 osób, z których 12 308 [spraw] osób zostało przeanalizowanych i włączonych do ogólnej kartoteki informacyjnej 1. Oddziału Spec[jalnego].

Do wszystkich Oddziałów Rej[onowych] NKWD, Oddziałów Pogranicznych i URKM przekazano spisy obejmujące: 297 osób – poszukiwanych oficerów 2. Oddziału pol[skiego] Sztabu Gł[ównego]^d, 39 osób – burżuazyjnych nacjonalistów, 49 osób – informatorów 1. brygady (był[e] śledztwo polityczne) i 370 osób – o różnym zabarwieniu.

W wyniku wykonanej pracy ustalono 60 poszukiwanych osób, występujących w pierwotnych materiałach agenturalnych, sprawach formularzowych i rozpracowaniach, w wyniku czego aresztowano 11 osób.

W stosunku do pozostałych ujawnionych osób, podlegających poszukiwaniu i aresztowaniu, przekazane materiały są sprawdzane, po czym wydana zostanie decyzja w ich sprawie.

[...]

^b-Zast[ępcza] Nacz[elnika] UNKWD Obwodu Lwowskiego^{-b}
NIKOŁAJEW

^a-^a Podkreślono maszynowo.

^b-^b Zapisano wersalikami.

^c-^c Zapisano pismem spacjowanym.

^d Było: Gen[eralnego].

27-го февраля 1940 г.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 3, арк. 134–135.

Копія, машинопис.

На документі дві резолюції: «т. Тимофееву. (—)»; «т. Хаєту. (—) 8/Ш».

27 lutego 1940 r.

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 3, k. 134–135.

Kopia, maszynopis.

Na dokumencie dwie adnotacje: t[owarzysz] Timofiejew. (—); t[owarzysz] Chajet. (—) 8/III.

№ 38

[Лютий 1940, Київ]. Список осіб, яких було заарештовано або вбито як агентів польської розвідки, складений заступником начальника 3-го відділу УДБ НКВС УРСР Петром Тимофєєвим

а-б-Совершенно секретно^{б-а}

б-в-Список^{в-б}

лиц, проходящих по спискам НКВД СССР и НКВД УССР, как агенты польразведки, арестованных и ликвидированных

№№ п. п.	Фамилия, имя и отчество	Содержание материалов	Где находится
1.	ПРОХОРЕНКО Федор Иванович	Негласный сотрудник 7-й подэкспозитуры (список № 1, ч. 1, стр. 151, 5-й отдел ГУГБ)	Содержится в Житомире
2.	ПЕРЕВЯЗКО Максим Михайлович	Агент бывшей Ракитнянской разведплетцувки, дивбандит, совершавший неоднократные переходы на Совтерриторию по зданию польразведки (список 5-го отдела ГУГБ № 1, ч. 1, стр. 144, список 5-го отдела ГУГБ № 1 ч. 3, стр. 150, список 3-го и 5-го отделов УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в гор. Киеве
3.	КОЗЛОВЕЦ Петр Степанович	Агент Сарненской разведплетцувки (список 5-го отдела ГУГБ № 1, ч. 1, стр. 88, список 5-го отдела ГУГБ № 1, ч. 2, стр. 87, список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР, том № 1)	Содержится в гор. Житомире
4.	НОВИЦКИЙ Адольф Адамович	Беглец из СССР – агент Сарненской разведплетцувки (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 1, стр. 134, список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР том 2)	Содержится в г. Киеве

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Написано в розбивку.

Nr 38

[Luty 1940, Kijów]. Lista ujętych oraz zmarłych osób, figurujących w spisach NKWD ZSRS i NKWD USRS jako agenci wywiadu polskiego

a-b-Ścisłe tajne^{b-a}

^{b-c}Spis^{-c-b}

aresztowanych i zlikwidowanych osób, występujących w spisach NKWD ZSRS
i NKWD USRS, jako agenci wywiadu pol[skiego]

Lp.	Nazwisko, imię i <i>otczestwo</i>	Treść materiałów	Gdzie się znajduje
1.	PROCHO- RIENKO Fiodor Iwanowicz	Tajny pracownik 7. podekspozytury (spis nr 1, cz. 1, str. 151, 5. Oddział GUGB)	Przechowywa- ny w Żytomie- rzu
2.	PIEREWIAZ- KO Maksim Michajłowicz	Agent byłej rokitniańskiej placówki wywiad[owczej], bandyta-dyw[ersant], niejednokrotnie przechodzący na terytorium sow[ieckie] na polecenie wywiadu pol[skiego] (spis 5. Oddzia- łu GUGB nr 1, cz. 1, str. 144; spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 3, str. 150; spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przechowywa- ny w mieś[cie] Kijowie
3.	KOZŁOWIEC Piotr Stiepano- wicz	Agent sarneńskiej placówki wy- wiad[owczej] (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 1, str. 88; spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 2, str. 87; spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS tom nr 1)	Przechowywa- ny w mieś[cie] Żytomierzu
4.	NOWICKIJ Adolf Adamo- wicz	Zbieg z ZSRS – agent sarneńskiej placówki wywiad[owczej] (spis 5. Od- działu GUGB nr 1, cz. 1, str. 134; spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS tom 2)	Przechowywa- ny w m. Kijo- wie

^{a--a} Podkreślono maszynowo.

^{b--b} Zapisano wersalikami.

^{c--c} Zapisano pismem spacjowanym.

5.	ШИЛИН Ян Терентьевич	Агент польразведки, совершавший переходы на Совсторону (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 1, стр. 200, список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 3, стр. 227, список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. 2)	Содержится в г. Житомире
6.	ПОТОЦКИЙ Адам Петрович	Агент Ракитянской разведпльцувки – дивбандит (список 5-го отдела ГУГБ № 1, ч. 1, стр. 145 и 149, список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР том № 2)	Содержится в г. Житомире
7.	ТКАЧУК Николай Герасимович ¹	Сотрудник Сарненской и Ракитянской разведпльцувок (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 1, стр. 178, список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Житомире
8.	ПРИБАЛОВЕЦ Василий Ефремович	Агент Сарненской разведпльцувки (список 5-го отдела ГУГБ НКВД № 1, ч. 1, стр. 144, список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Житомире
9.	ДОСЫЧЕВ Филипп Васильевич ²	Беглец из СССР, связан с белой эмиграцией, польагент (список 5-го отдела ГУГБ № 1, ч. 1, стр. 53)	Арестован, этапируется в г. Киев
10.	КРЫЖЕВ Григорий Андреевич ³	Агент 2-го отдела польглавштаба ^г (список 5-го отдела ГУГБ № 1, ч. 1, стр. 88, список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 1)	Содержится в г. Житомире
11.	БАРСУК Андрей Васильевич	Агент польразведки, дивбандит (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 3, стр. 5, список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 2, стр. 6)	Содержится в г. Киеве

^г Було: польгенштаба.

¹ Ймовірно йдеться про Ткачука Миколу с. Яна (нар. у 1914, страчений навесні 1940), список вивезених № 64/1-23. *Listy katuńskieji ciąg dalszy...* – S. 98, poz. 2942.

² Досичев Філіп Васильович (нар. 1893, страчений навесні 1940), список вивезених № (57/3-65). *Listy katuńskieji ciąg dalszy...* – S. 19, poz. 961.

³ Крижов Григорій Андрійович (нар. 1893, страчений навесні 1940), список вивезених № 42-278). *Listy katuńskieji ciąg dalszy...* – S. 48, poz. 1537.

5.	SZYLIN Jan Tierientjewicz	Agent pol[skiego] wywiadu, przechodzący na stronę sow[iecką] (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 1, str. 200; spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 3, str. 227; spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. 2)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
6.	POTOCKIJ Adam Piotrowicz	Agent rokitniańskiej placówki wywiad[owczej] – bandyta-dyw[ersant] (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 1, str. 145 i 149; spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS tom nr 2)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
7.	TKACZUK Nikołaj Gierasimowicz ¹	Pracownik sarneńskiej i rokitniańskiej placówek wywiad[owczych] (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 1, str. 178; spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
8.	PRIBAŁOWIEC Wasilij Jefriemowicz	Agent sarneńskiej placówki wywiad[owczej] (spis 5. Oddziału GUGB NKWD nr 1, cz. 1, str. 144; spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
9.	DOSYCZEW Filipp Wasiljewicz ²	Zbieg z ZSRS, związany z białą emigracją, pol[ski] agent (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 1, str. 53)	Aresztowany, wysłany do m. Kijowa
10.	KRYŻÓW Grigorij Andriejewicz ³	Agent 2. Oddziału pol[skiego] Sztabu Gł[ównego] ^d (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 1, str. 88; spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 1)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
11.	BARSUK Andriej Wasiljewicz	Agent pol[skiego] wywiadu, bandyta-dyw[ersant] (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 3, str. 5; spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 2, str. 6)	Przetrzymywany w m. Kijowie

^d *Było:* Gen[eralnego].

¹ Być może Mikołaj Tkaczuk s. Jana (ur. w 1914, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 64/1-23. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 98, poz. 2942.

² Filip Dosyeczew s. Wasyla (ur. w 1893, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 57/3-65. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 19, poz. 961.

³ Grzegorz Kryżow s. Andrzeja (ur. w 1893, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 42-278. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 48, poz. 1537.

12.	СВИНТИЦ-КИЙ Франц Карлович ⁴	Агент польразведки, совершал ходки в СССР (^{г-т} список 5 отделов ^{г-т} УГБ НКВД УССР, т. № 2)	Содержится в г. Житомире
13.	ЗАПАЛА Якуб Якубович ⁵	Бывший офицер 2 отдела Польглавштаба (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 3, стр. 60)	Арестованный содержится в Киеве. Дело направлено на Особсовещание
14.	СХАБОВСКИЙ Казимир Иванович ⁶	Агент польразведки (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 3, стр. 197, список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Киеве
15.	ВЛАСЮК (ВЛАСЕВИЧ-ЛАСЕВИЧ) Иван-Ян Григорьевич	Агент польразведки – дивбандит (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 3, стр. 27, 100 и 108)	Содержится в г. Житомире
16.	КОЗЛОВЕЦ Филипп Семенович ⁷	Агент польразведки – дивбандит (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 3, стр. 80, список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 1)	Содержится в г. Житомире

^{г-т} Так у тексті.

⁴ Свенціцький (Свінціцький) Францішек с. Кароля (нар. в 1906, страчений навесні 1940), список вивезених № 42-98. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...* – С. 97, noz. 2608.

⁵ Запала Якуб (нар. 5 VII 1893 у Коніні, вбитий навесні 1940 у Києві); підпоручник (січень 1916), поручник (1 V 1918), майор (29 I 1932). 3 березня 1918 – комендант залізничної станції Краків-Плашув; брав участь у роззброєнні австрійців. 3 I XI 1918 – у ВП: у 18-му пп, потім у 20-му пп; 20 V 1920 – переведений до польової жандармерії (керівник відділу кадрів у Керівництві Польової жандармерії у Варшаві); з 26 VIII 1921 – ком. взводу в 1-му Дивізіоні жандармерії у Варшаві; з серпня 1922 – ком. 5-го взводу Варшава; в 1924–1927 – далі залишається у 1-му Дивізіоні жандармерії та у II Відділі Генерального штабу ВП; з квітня 1927 – т.в.о. квартирмейстера 3-го Дивізіону жандармерії; з 28 I 1931 – квартирмейстер 1-го Дивізіону жандармерії; в липні 1939 був відправлений до військ МВС. На початку війни евакуйований разом із працівниками Міністерства, а після вторгнення СРСР до Польщі, заарештований НКВС, був перевезений до Києва і замордований, список вивезених №. 57/3-11. *Dziennik Personalny Ministerstwa Spraw Wojskowych № 20 z 23 XII 1929.* – S. 379; там само, № 1 z 28 I 1931. – S. 6; № 2 z 30 I 1932. – S. 98; *RO 1923, 1924, 1928, 1932; Listy katyńskiej ciąg dalszy...* – S. 110, poz. 1092.

⁶ Схабовський Казімеж (нар. 15 III 1923 в Лопатині, Радехівський повіт, пом. 20 IV 1942 у м. Шахрисабз, Узбекистан); стрілець, солдат армії ген. Владислава Андерса (ймовірно 6-а Дивізія ПА). *Żaróń P., Kierunek wschodni w strategii wojskowo-politycznej gen. Władysława Sikorskiego 1940–1943.* – Warszawa, 1988. – S. 296; <http://www.stankiewiczze.com/index.php?kat=31&sub=619> [доцмун 12 II 2018].

⁷ Козловець Філіп с. Семена (нар. в 1896 у Кісоричах, Волинська губ.), українець. Заарештований 11 X 1939, засуджений 11 X 1940 на підставі статті 54-6 КК УРСР Особливою колегією НКВС СРСР до 8 років позбавлення волі; прибув 16 XII 1940 до Ухто-Іжемського ВТТ (Комі АРСР) з тюрми у Житомирі; звільнений 9 IX 1941. [https://ru.openlist.wiki/Козловец_Филипп_Семенович_\(1896\)](https://ru.openlist.wiki/Козловец_Филипп_Семенович_(1896)) [доцмун 14 V 2018].

12.	SWINTICKIJ Franc Karłowicz ⁴	Agent wywiadu pol[skiego], przecho- dził do ZSRS (°-spis 5. Oddziałów° UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywa- ny w m. Żyto- mierzu
13.	ZAPAŁA Jakub Jakubowicz ⁵	Były oficer 2. Oddziału polskiego Sztabu Głównego] (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 3, str. 60)	Aresztowany; przetrzymy- wany w Kijo- wie. Sprawa skierowana na Kolegium Spec[jalne]
14.	SCHABOW- SKIJ Kazimir Iwanowicz ⁶	Agent pol[skiego] wywiadu (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 3, str. 197; spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywa- ny w m. Kijo- wie
15.	WŁASIUK (WŁASIE- WICZ-ŁASIE- WICZ) Iwan Jan Grigorjewicz	Agent pol[skiego] wywiadu, bandyta- dywersant] (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 3, str. 27, 100 i 108)	Przetrzymywa- ny w m. Żyto- mierzu
16.	KOZŁOWIEC Filipp Siemio- nowicz ⁷	Agent pol[skiego] wywiadu, bandyta- dywersant] (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 3, str. 80; spis 3. i 5. Oddzia- łów UGB NKWD USRS t. nr 1)	Przetrzymywa- ny w m. Żyto- mierzu

^{c-c} *Tak w tekście.*

⁴ Franciszek Święcicki (Swincicki) s. Karola (ur. w 1906, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 42-98. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 97, poz. 2608.

⁵ Jakub Zapała (ur. 5 VII 1893 w Koninie, stracony wiosną 1940 w Kijowie), ppor. (styczeń 1916), por. (1 V 1918), mjr (29 I 1932). Od marca 1918 komendant dworca kolejowego Kraków-Płaszów; następnie brał udział w rozbrajaniu Austriaków. Od 1 XI 1918 w WP: w 18 pp, następnie w 20 pp; 20 V 1920 przeniesiony do żandarmerii polowej (kierownik wydziału personalnego w Szefostwie Żandarmerii Polowej w Warszawie); od 26 VIII 1921 dca plutonu w 1. Dywizjonie Żandarmerii w Warszawie; od sierpnia 1922 dca 5. plutonu Warszawa; w l. 1924–1927 nadal w 1. Dywizjonie Żandarmerii oraz w Oddziale II Sztabu Generalnego WP; od kwietnia 1927 p.o. kwatermistrza 3. Dywizjonu Żandarmerii; od 28 I 1931 kwatermistrz 1. Dywizjonu Żandarmerii; w lipcu 1939 skierowany do MSWojsk. Po wybuchu wojny ewakuował się wraz z pracownikami Ministerstwa, a po agresji ZSRS na Polskę aresztowany przez funkcjonariuszy NKWD, przewieziony do Kijowa i prawdopodobnie tam zamordowany, nr listy dyspozycyjnej: 57/3-11. Dziennik Personalny Ministerstwa Spraw Wojskowych nr 20 z 23 XII 1929, s. 379; *ibidem*, nr 1 z 28 I 1931, s. 6; nr 2 z 30 I 1932, s. 98; RO 1923, 1924, 1928, 1932; *Listy katyńskiej ciąg dalszy...* – s. 110, poz. 1092.

⁶ Kazimierz Schabowski (ur. 15 III 1923 w Łopatynie, pow. radziechowski, zm. 20 IV 1942 w Szachrisabz, Uzbekistan); strz., żołnierz armii gen. Władysława Andersa (prawdopodobnie 6. Dywizja AP). P. Żaroń, *Kierunek wschodni w strategii wojskowo-politycznej gen. Władysława Sikorskiego 1940–1943*, Warszawa 1988, s. 296; <http://www.stankiewiczze.com/index.php?kat=31&sub=619> [dostęp 12 II 2018].

⁷ Filip Kozłowiec s. Siemiona (ur. w 1896 w Kisoryczach, gub. wołyńska), narodowość ukraińska. Aresztowany 11 X 1939, skazany 11 X 1940 z art. 54-6 KK USRS przez Kolegium Specjalne przy

17.	НЕЖИНСКИЙ Станислав Фортунович	Агент Сарненской политпо- лиции (список 5 Отдела ГУГБ НКВД № 1, ч. 3, стр. 136)	Содержится в г. Житомире
18.	КОПЫЦЯК Алоиз ⁸	Агент польразведки, содер- жатель консквартиры (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 3, стр. 84, список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР том № 2)	Содержится в г. Каменец-По- дольске
19.	ГЕРАСИМ- ЧУК Иван Степанович ⁹	Беглец из СССР (список 5-го отдела ГУГБ № 1, ч. 2, стр. 39)	Содержится в г. Киеве
20.	ПАРЧЕВ- СКИЙ Михаил	Руководитель диверсионной линии Польглавштаба на СССР	Арестован, содержится в Ро- венском УНКВД
21.	ВИДЕР Адам Хаимович	Агент Сарненской разведки (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 2, стр. 28, список 3 и 5 отде- лов УГБ НКВД УССР т. № 1)	Содержится в г. Житомире
22.	ПАРХОМЕЦ Федор Парфен- тьевич	Агент польразведки (спи- сок 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 2, стр. 153)	Содержится в г. Житомире
23.	ПРИШКУЛЬ- НИК Янкель Срулевич	Агент 7-й подэкспозируры (спи- сок 5 Отдела ГУГБ № 1, ч. 2, стр. 164, список 3 и 5 Отдела УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Житомире
24.	ЛИНЕВ Григо- рий Иванович	Агент Ровенской подэкспозиру- ры, был связан с руководите- лем монархической организа- ции КРЮКОМ-УРЕНЮКОМ ¹⁰ . (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 1)	Содержится в г. Житомире

⁸ Копицьяк Алойзи с. Яна (нар. в 1895 в Городку Ягеллонському), мешкав ймовірно в Мишковцях, Копичинецький повіт; працював комірником. Заарештований 30 IX 1939 звинувачений у шпигунстві, засуджений 30 III 1940 вироком Військового трибуналу № 436 до 20 років ВТТ. [https://ua.openlist.wiki/Копицьяк_Алоїз_Іванович_\(1895\)](https://ua.openlist.wiki/Копицьяк_Алоїз_Іванович_(1895)).

⁹ Герасімчук Ян с. Стефана (нар. 4 VI 1890 у Зиличах, Слонімський повіт, Гродненська губ.), мешкав у м. Гоньондз, Монецький повіт, індивідуальний господар. Заарештований 4 III 1940, засуджений 11 XII 1940 Особливою колегією НКВС на підставі статті 74 КК БРСР (суспільно небезпечний елемент) до 8 років ВТТ. Після виходу з армією Андерса з СРСР перебував у Тегерані. <http://kresy-siberia.org/hom/files/Evacuees-full-high-def1.pdf> [доцмун 12 II 2018]; [https://ru.openlist.wiki/Герасимчук_Иван_Степанович_\(1890\)](https://ru.openlist.wiki/Герасимчук_Иван_Степанович_(1890)) [доцмун 14 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d8/f280.htm> [доцмун 14 V 2018].

¹⁰ Уренюк («Отаман Крук») – штабс-капітан царської армії, керівник контррозвідки у Лубнах, Полтавська губ.; в армії ген. Врангеля (полковник), пов'язаний із Всеросійським

17.	NIEŻYNSKIJ Stanisław Fortu- nowicz	Agent sarnieńskiej policji polit[ycznej] (spis 5. Oddziału GUGB NKWD nr 1, cz. 3, str. 136)	Przetrzymywa- ny w m. Żyto- mierzu
18.	KOPYCIAK Aloiz ⁸	Agent pol[skiego] wywiadu, właściciel lokalu kons[piracyjnego] (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 3, str. 84; spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS tom nr 2)	Przetrzymy- wany w m. Ka- mieńcu Podol- skim
19.	GIERASIM- CZUK Iwan Stiepanowicz ⁹	Zbieg z ZSRS (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 2, str. 39)	Przetrzymywa- ny w m. Kijo- wie
20.	PARCZEWSKIJ Michaił	Kierownik linii dywersyjnej polskiego Sztabu Głów[nego] na ZSRS	Aresztowany, przetrzymywa- ny w rówień- skim UNKWD
21.	WIDER Adam Chaimowicz	Agent wywiadu sarnieńskiego (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 2, str. 28; spis 3. i 5. Oddziałów UGB N[K]WD USRS t. nr 1)	Przetrzymywa- ny w m. Żyto- mierzu
22.	PARCHOMIEC Fiodor Parfient- jewicz	Agent pol[skiego] wywiadu (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 2, str. 153)	Przetrzymywa- ny w m. Żyto- mierzu
23.	PRISZKULNIK Jankiel Srule- wicz	Agent 7. podekspozytury (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 2, str. 164, spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywa- ny w m. Żyto- mierzu

NKWD ZSRS na 8 lat pozbawienia wolności; przybył 16 XII 1940 do łagru Uchto-Iżemskiego (Komi ASRS) z więzienia w Żytomierzu; zwolniony 9 IX 1941. [https://ru.openlist.wiki/Козловец_Филипп_Семенович_\(1896\)](https://ru.openlist.wiki/Козловец_Филипп_Семенович_(1896)) [dostęp 14 V 2018].

⁸ Alojzy Kopyciak s. Jana (ur. w 1895 w Gródku Jagiellońskim), mieszkał prawdopodobnie w Myszkowcach, pow. kopyczyński; pracował jako magazynier. Aresztowany 30 IX 1939 pod zarzutem szpiegostwa, skazany 30 III 1940 przez Trybunał Wojskowy nr 436 na 20 lat pobytu w ITŁ. [https://ua.openlist.wiki/Копицяк_Алоїз_Іванович_\(1895\)](https://ua.openlist.wiki/Копицяк_Алоїз_Іванович_(1895)).

⁹ Jan Gierasimczuk s. Stefana (ur. 4 VI 1890 w Zyliczach, pow. słonimski, gub. grodzieńska), mieszkał w Goniądzu, pow. moniecki, rolnik. Aresztowany 4 III 1940, skazany 11 XII 1940 przez Kolegium Specjalne przy NKWD z art. 74 KK BSRS (element społecznie niebezpieczny) na 8 lat ITŁ. Żołnierz armii gen. Andersa; po ewakuacji AP z ZSRS przebywał w Teheranie. <http://kresy-siberia.org/hom/files/Evacuees-full-high-def1.pdf> [dostęp 12 II 2018]; [https://ru.openlist.wiki/Герасимчук_Иван_Степанович_\(1890\)](https://ru.openlist.wiki/Герасимчук_Иван_Степанович_(1890)) [dostęp 14 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d8/f280.htm> [dostęp 14 V 2018].

25.	ВАЩЕНКО Давид Клемен- тьевич	Бывший петлюровский офицер, агент польразведки (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР том № 1)	Содержится в г. Житомире
26.	БАРМАН Шая Мошкович ¹¹	Агент Сарненской Разведпль- щувки (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР том № 1)	Содержится в г. Житомире
27.	ВАСИЛЬЧУК Максим Степа- нович	Агент польразведки – дивбан- дит (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 1)	Содержится в г. Житомире
28.	ХИЛЬКО Ар- темий Трофи- мович	Беглец из СССР, агент 7-й подэкспозитуры (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Житомире
29.	КЛЮКОВ- СКИЙ Петр Мартынович	Агент польразведки (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 1)	Содержится в г. Житомире
30.	ТРОФИМЧУК Максим Гаври- лович	Агент Сарненской подэкспози- туры (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Житомире
31.	ТРОФИМЧУК Степан Яков- левич	Агент Сарненской подэкспози- туры (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Житомире
32.	СТАРОСТЮК Адам Терен- тьевич ¹²	Агент Сарненской подэкспози- туры (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Житомире
33.	БОГИНСКИЙ Станислав Чеславович	Беглец из СССР, агент польраз- ведки (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 1)	Содержится в г. Житомире

селянським союзом в еміграції, перебував у Румунії; восени 1922 висланий монархічним центром до Криму з метою створення конспіративної монархічної протибільшовицької мережі; очолив «Кримський селянський союз»; після ліквідації союзу влітку 1924 йому вдалося втекти до Румунії; в 1925 повернувся, щоб продовжити працювати над створенням антибільшовицького підпілля. Затриманий працівниками ГПУ, засуджений до смерті і вбитий. <https://white-idea.livejournal.com/109205.html> [доцмун 7 VIII 2018]; <http://русскоедвижение.рф/index.php/history/52-articles/2865-krymskaya-vandeya-antibolshevistskoe-povstanchesкое-dvijenie-v-krymu-1920-1925-gg-> [доцмун 7 VIII 2018]; (https://www.e-reading.club/bookreader.php/104429/Gladkov_-_Artur_Artuzov.html) [доцмун 7 VIII 2018].

¹¹ Барман Шая Мошевич (нар. у 1893, страчений навесні 1940), список вивезених № 57/3-11. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...* – S. 110, poz. 1092.

¹² Старостюк Адам Терентійович (нар. у 1902 у поселенні Комаричі, українець. Заарештований 5 X 1939, засуджений 11 X 1940 на підставі статті 54-6 КК УРСР Спеціальною колегією при НКВС СРСР до 8 років позбавлення волі; прибув 16 XII 1940 до Ухто-Іжемського

24.	LINIEW Grigorij Iwanowicz	Agent rówieńskiej podekspozytury, był związany z przewodniczącym organizacji monarchicznej „KRU-KIEM” – URIENIUKIEM ¹⁰ (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 1)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
25.	WASZCZENKO Dawid Klementjewicz	Były oficer petlurowski, agent wywiadu pol[skiego] (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS tom nr 1)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
26.	BARMAN Szaja Moszkowicz ¹¹	Agent sarneńskiej placówki wywiad[owczej] (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS tom nr 1)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
27.	WASILCZUK Maksim Stiepanowicz	Agent pol[skiego] wywiadu, bandyta-dyw[ersant] (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 1)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
28.	CHILKO Artiemij Trofimowicz	Zbieg z ZSRS, agent 7. podekspozytury (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
29.	KLUKOWSKIJ Piotr Martynowicz	Agent pol[skiego] wywiadu (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 1)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
30.	TROFIMCZUK Maksim Gawriłowicz	Agent sarneńskiej podekspozytury (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
31.	TROFIMCZUK Stiepan Jakowlewicz	Agent sarneńskiej podekspozytury (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu
32.	STAROSTIUK Adam Tierientjewicz ¹²	Agent sarneńskiej podekspozytury (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywany w m. Żytomierzu

¹⁰ Urieniuk („Ataman Kruk”) – sztabkapitan w armii carskiej, dca kontrwywiadu wojskowego w m. Łubny, gub. połtawska; żołnierz armii gen. Wrangla (płk), związany z emigracyjnym Wszechrosyjskim Związkiem Chłopskim, przebywał w Rumunii; jesienią 1922 wysłany na Krym w celu utworzenia konspiracyjnej antybolszewickiej sieci monarchistycznej; stanął na czele „Krymskiego Zjednoczenia Chłopskiego”; po jego likwidacji latem 1924 zbiegł do Rumunii; w 1925 ponownie na Krymie, gdzie organizował antybolszewickie podziemie. Zatrzymany przez funkcjonariuszy GPU, skazany na karę śmierci i stracony. <https://white-idea.livejournal.com/109205.html> [dostęp 7 VIII 2018]; <http://рускоедвижение.рф/index.php/history/52-articles/2865-krymskaya-vandeya-antibolshevistskoe-povstancheskoe-dvijenie-v-krymu-1920-1925-gg-> [dostęp 7 VIII 2018]; (https://www.e-reading.club/bookreader.php/104429/Gladkov_-_Artur_Artuzov.html) [dostęp 7 VIII 2018].

¹¹ Szaja Barman s. Moszka (ur. w 1893, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 57/3-11. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 110, poz. 1092.

¹² Adam Terentjewicz Starostiuk (ur. w 1902 w Komaryczach), narodowość ukraińska. Aresztowany 5 X 1939, skazany 11 X 1940 z art. 54-6 KK USRS przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS

34.	ПРЖЕГОД-СКИЙ Болеслав Иванович	Агент 7-й подэкспозитуры (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Киеве
35.	РЕНКАС Павел Иванович	Агент польской разведки – дивбан-дит (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Киеве
36.	ТЫЦ Теофил Иванович	Агент – вербовщик польской разведки (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Киеве
37.	ЛУЧИНСКИЙ Иосиф Антонович	Агент Сарненской подэкспозитуры (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 1)	Содержится в г. Киеве
38.	АНДРЕЙЧУК Сергей Васильевич	Агент польской разведки (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 1)	Содержится в г. Житомире
39.	НЕДЗВЕЦКИЙ	Резидент разведки УНР от генерала ЗМИЕНКО ¹³ . Помощник ЛИТВИНЕНКО-МОРОЗЕНКО ¹⁴ (список 3 и 5 отделов УГБ [Н]КВД УССР т. № 2)	Содержится в г. Ровно

ВТТ (Комі АРСР) із тюрми у Житомирі; звільнений 8 IX 1941. [https://ru.openlist.wiki/Спаростюк_Адам_Терентьевич_\(1902\)_\[доступ_14_V_2018\]](https://ru.openlist.wiki/Спаростюк_Адам_Терентьевич_(1902)_[доступ_14_V_2018]); <http://bezogr.ru/abdullaev-bagatur-gasan-kuli-ogli.html?page=37> [доступ 14 V 2018].

¹³ Змієнко Всеволод Юхимович (нар. 16 X 1886 в Одесі, пом. 30 X 1938 у Варшаві); підполковник (1917), полковник (21 IV 1920), генерал-хорунжий (1921). Під час Першої світової війни – в царській армії; з середини 1917 – в Українській армії; з 20 XII 1917 – начальник штабу Одеської гайдамацької дивізії військ Центральної Ради; з 13 XII 1918 – начальник штабу 3-го Херсонського корпусу, з 10 II 1919 – т.в.о. командувача Південно-Східної групи Дієвої армії УНР; з липня 1919 – начальник штабу 10-ї пішої дивізії Січових стрільців Дієвої армії УНР. 1 XII 1919 був інтернований польською владою у Луцьку; в кінці грудня 1919, за наказом Семена Петлюри, призначений начальником штабу організованої у Ланцуті 6-ї Січової стрілецької дивізії; з 8 II 1920 – начальник штабу 1-ї, а з 21 III 1920 – 6-ї Січової стрілецької дивізії, що формувалася у фортеці Брест-Литовський; після підписання польсько-українського військово-політичного договору брав участь, разом з дивізією (у 3-ій армії ВП) у звільненні Києва; під кінець серпня 1920 брав участь у блокуванні офензиви 1-ї Кінної армії Будьонного під Замостям. У 1925 – співзасновник і член Правління Українського військово-історичного товариства і контрактний офіцер у ВП; з березня 1927 – начальник 2-го розвідувального відділу Генерального штабу Військового міністерства УНР в екзилі; з 1928 – член рекрутаційної комісії Українського Головного штабу УНР у Варшаві, з відбору кандидатів на військово-службу офіцерів за контрактом в ВП; дяч Прометеївського руху. *Kolańczuk A. – Ukraińscy generalowie w Polsce. Emigranci polityczni w latach 1920–1939. Słownik biograficzny. – Przemyśl, 2009. – С. 262–264; http://pl.naszwybir.pl/4708-2/[доступ 18 II 2018].*

¹⁴ Литвиненко Іван Данилович (нар. 4 I 1891 у с. Хоружівка Сумської обл., убитий 17 II 1947 в Києві), псевдо «Данило Солончак», «Мама», «Свшан», «Морозенко», полковник. Під час Першої світової війни – офіцер царської армії, під кінець 1917 – в армії Української Народної Республіки: у складі 147-ї пішої Воронезької дружини, потім 1-го Українського вартового полку. З 14 I 1918 – командир 3-го куреня 1-го Київського вартового полку, потім заст. ком., ком. 1-го Запорізького пішого полку ім. гетьмана Петра Дорошенка; у січні 1920 – ком. 1-ї Запорізької дивізії.

33.	BOGINSKIJ Stanisław Cze- sławowicz	Zbieg z ZSRS, agent pol[skiego] wywiadu (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 1)	Przetrzymywa- ny w m. Żyto- mierzu
34.	PRŻEGODSKIJ Bolesław Iwa- nowicz	Agent 7. podekspozytury (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywa- ny w m. Kijo- wie
35.	RIENKAS Pa- wieł Iwanowicz	Agent pol[skiego] wywiadu, bandy- ta-dyw[ersant] (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywa- ny w m. Kijo- wie
36.	TYC Tieofil Iwanowicz	Agent-werbownik do polskiego wy- wiadu (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywa- ny w m. Kijo- wie
37.	ŁUCZYNSKIJ Iosif Antono- wicz	Agent sarneńskiej podekspozytury (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 1)	Przetrzymywa- ny w m. Kijo- wie
38.	ANDRIEJ- CZUK Siergij Wasiljewicz	Agent polskiego wywiadu (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 1)	Przetrzymywa- ny w m. Żyto- mierzu
39.	NIEDZWIEC- KIJ	Rezydent wywiadu URL od generała ZMIJENKI ¹³ . Pomocnik LITWI- NIENKI – „MOROZENKI” ¹⁴ (spis 3. i 5. Oddziałów UGB [N]KWD USRS t. nr 2)	Przetrzymywa- ny w m. Równe

na 8 lat pozbawienia wolności; przybył 16 XII 1940 do łagru Uchto-Iżemskiego (Komi ASRS) z więzienia w Żytomierzu; zwolniony 8 IX 1941. [https://ru.openlist.wiki/Старостюк_Адам_Терентьевич_\(1902\)](https://ru.openlist.wiki/Старостюк_Адам_Терентьевич_(1902)) [dostęp 14 V 2018]; <http://bezogr.ru/abdullaev-bagatur-gasan-kuli-ogli.html?page=37> [dostęp 14 V 2018].

¹³ Wsewołod Juchymowycz Zmijenko (ur. 16 X 1886 w Odessie, zm. 30 X 1938 w Warszawie), ppłk (1917), płk (21 IV 1920), gen.-chor. (1921). Podczas I wojny światowej w armii carskiej; od połowy 1917 w armii ukraińskiej; od 20 XII 1917 szef sztabu Odeskiej Dywizji Hajdamackiej wojsk Rady Centralnej, od 13 XII 1918 szef sztabu 3. Korpusu Chersońskiego, od 10 II 1919 p.o. dcy Południowo-Wschodniej Grupy Armii Czynnej URL, od lipca 1919 szef sztabu 10. Pieszej Dywizji Strzelców Siczowych. Internowany w Łucku 1 XII 1919 przez polskie władze; w końcu grudnia 1919 rozkazem Semena Petlury desygnowany na szefa sztabu organizowanej w Łańcucie 6. Siczowej DS; od 8 II 1920 szef sztabu 1., a od 21 III 1920 6. Siczowej DS w Brześciu Litewskim; po podpisaniu polsko-ukraińskiej umowy polityczno-wojskowej brał udział wraz z Dywizją (w 3. armii WP) w zdobyciu Kijowa; pod koniec sierpnia 1920 uczestniczył w zablokowaniu pod Zamościem ofensywy armii konnej Budionnego. W 1925 współzałożyciel i członek Zarządu Ukraińskiego Towarzystwa Wojskowo-Historycznego i oficer kontraktowy w WP; od marca 1927 kierownik sekcji wywiadu i kontrwywiadu sztabu ministra spraw wojskowych Centrum Państwowego URL na uchodźstwie; od 1928 w komisji rekrutacyjnej Ukraińskiej Komenady Naczelnej URL w Warszawie, zajmującej się rozpatrywaniem kandydatów oficerów nominowanych do służby kontraktowej w WP; działacz ruchu prometejskiego. A. Kolańczuk, *Ukraińscy generałowie w Polsce. Emigranci polityczni w latach 1920–1939. Słownik biograficzny*, Przemysł 2009, s. 262–264; <http://pl.naszwybir.pl/4708-2/> [dostęp 18 II 2018].

¹⁴ Iwan Danyłowycz Łytwynenko (ur. 4 I 1891 we wsi Choruziwka, obw. sumski, stracony 17 II 1947 w Kijowie), ps. „Danyło Sołonzak”, „Mama”, „Jewszan”, „Morozenko”, płk. Podczas

40.	ВОЛЫНЕЦ Ананій Гаври- лович ¹⁵	Атаман банди на Подолії. Секретарь редакції «Дзвін» в Ровно (список 5 отдела ГУГБ № 2, ч. 2, стр. 7)	Содержится в г. Ровно
41.	ВОДЯНОЙ Яков ¹⁶	Бывший атаман банди на Чер- касчине. Переправщик развед- ки УНР, бывший председатель Тарнопольского отделения УЦК (список 5 отдела ГУГБ № 2, ч. 1, стр. 10)	Содержится в г. Киеве. Дело направлено на ВТ.
42.	ЗАЙОНЧКОВ- СКИЙ Людвиг Апполонович ¹⁷	Начальник контрразведыва- тельного отделения Чертков- ской подэкспозитуры 2-го	Содержится в г. Киеве. След- дело направлено на ВТ

З листопада 1920 – у Польщі; під кінець 1924 завербований керівником спецслужби Державного Центру УНР в екзилі Миколою Чеботарівим і залучений до роботи в контррозвідці: з червня 1927 – у Могілянах, з осені 1928 – у Рівному (керував діяльністю контррозвідки на території радянської України); з 1935 – у Варшаві, потім начальник Української станиці у м. Каліші. Після атаки німецьких військ на СРСР – радник Поліської Січі, на початку 1943 перейшов до УПА (начальник відділу розвідки Крайового Військового штабу, одночасно інструктор старшинської школи УПА «Дружинники»); з 1944 – в окупованому Львові, в березні 1945 – заарештований працівниками НКДБ, звільнений і заарештований вдруге у червні 1946, в грудні 1946 засуджений до смерті; вирок виконано. <http://www.istpravda.com.ua/articles/2011/01/18/16197/> [docmyn 3 II 2020].

¹⁵ Волинець Ананій Гаврилович (нар. 1 X 1894 у с. Карбівка Подільської губ., страчений 14 V 1941 у Вінниці), полковник. Після 1917 вступає до партії українських есерів, стає заст. повітового комісара Тимчасового уряду в Гайсинському повіті, а також очолює повітову міліцію; організовує загони Вільного козацтва; з січня 1919 – командир 61-го Гайсинського піхотного полку ім. Симона Петлюри, з літа 1919 – командир 13-го Гайсинського піхотного полку; створив Гайсинсько-Брацлавську повстанську бригаду, яка боролася проти більшовиків, 18 V 1920 долучилася до Армії УНР, а у червні входила вже до складу 7-ї Запорізької дивізії, потім долучено її до 3-ї Залізної стрілецької дивізії. Після інтернування разом з українським військом, поселився на Волині, працював у редакції щотижневика «Дзвін». З 1931 входить до складу правління Волинського Українського об'єднання, з 1938 – культурно-просвітнього товариства «Українська школа». Заарештований енкаведистами 2 X 1939, звільнений і заарештований вдруге 20 I 1940, засуджений до смерті; вирок виконано у вінницькій тюрмі. https://web.archive.org/web/20130626165303/http://unknownwar.info/-----_409/?p=6 [docmyn 4 II 2020]; <http://resource.history.org.ua/> [docmyn 4 II 2020].

¹⁶ Водяний Яків Михайлович (нар. 20 X 1886 у м. Сміла Київської губ., страчений 10 V 1940 у Києві). З 1905 член партії соціалістів-революціонерів; у 1911–1917 – на еміграції в Японії, потім Австралії; після Лютневої революції – в Україні; один з організаторів Вільного козацтва, вів боротьбу з більшовицькими військами, в 1919 заочно засуджений ЧК до розстрілу. В 1921 отаман Холодного Яру; після її завершення, у травні 1922 поселяється у Польщі; в 1927–1930 працює у відділі розвідки еміграційного уряду УНР, м. ін., ввезив до України антирадянську літературу. Заарештований 27 IX 1939 працівниками НКВС, 7 II 1940 засуджений до смерті Військовим трибуналом Київського особливого військового округу, страчений. Автор драм «Право сваволі», «Холодний яр», оповідань та мемуарів. <http://resource.history.org.ua/> [docmyn 4 II 2020]; <http://ukrlife.org/main/evshanyar71.htm> [docmyn 4 II 2020].

¹⁷ Зайончковський Людвік с. Аполлонія (нар. у 1895, страчений навесні 1940), список вивезених № 57/2-45. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...* – S. 110, poz. 1074.

40.	WOŁYNIEC Ananij Gawriłowicz ¹⁵	Ataman bandy na Podolu. Sekretarz redakcji „Dzwin” w Równem (spis 5. Oddziału GUGB nr 2, cz. 2, str. 7)	Przetrzymany w m. Równe
41.	WODIANOJ Jakow ¹⁶	Były ataman bandy na Czerkawszczyźnie. Przewodnik wywiadu URL, były przewodniczący tarnopolskiego Wydziału UCK (spis 5. Oddziału GUGB nr 2, cz. 1, str. 10)	Przetrzymany w m. Kijowie. Sprawa skierowana do WT
42.	ZAJONCZ-KOWSKIJ Ludwig Appołonowicz ¹⁷	Naczelnik wydziału kontrwywiadowczego czortkowskiej podekspozytury 2. Oddziału p[olskiego] Sz[tabu] G[łównego] (spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS t. nr 1)	Przetrzymany w m. Kijowie. Sprawa śled[czą] skierowana do WT.

I wojny światowej oficer w armii carskiej, pod koniec 1917 w ukraińskich siłach zbrojnych: 147. Piesza Drużyna Woroneska, następnie 1. Ukraiński Pułk Wartowniczy. Od 14 I 1918 dca 3. Kurenia 1. Kijowskiego Pułku Wartowniczego, następnie zca dcy, dca 1. Zaporoskiego Pułku Pieszego im. hetmana Petra Doroszenki; w styczniu 1920 dca 1. Dywizji Zaporoskiej. Od listopada 1920 w Polsce; pod koniec 1924 zwerbowany przez szefa służb specjalnych Rządu URL na uchodźstwie Mykołę Czebotariwa i skierowany do pracy wywiadowczej: od czerwca 1927 w Mohylanach, od jesieni 1928 w Równem (kierował działaniami wywiadowczymi na sowieckiej Ukrainie); od 1935 w Warszawie, następnie kierownik stacji ukraińskiej w Kaliszu. Po ataku wojsk niemieckich na ZSRS wstąpił do Siczy Poleskiej, a na początku 1943 przeszedł do UPA (szef wydziału wywiadu Krajowego Sztabu Wojskowego, jednocześnie instruktor szkoły oficerskiej UPA „Drużynnyky”); od 1944 we Lwowie, w marcu 1945 aresztowany przez funkcjonariuszy NKGB, zwolniony i ponownie aresztowany w czerwcu 1946, skazany w grudniu 1946 na karę śmierci, wyrok wykonano. <http://www.istpravda.com.ua/articles/2011/01/18/16197/> [dostęp 3 II 2020].

¹⁵ Ananij Hawryłowycz Wołyneć (ur. 1 X 1894 w Karbiwce, gub. podolska, stracony 14 V 1941 w Winnicy), płk. Po 1917 członek ukraińskich eserowców, zca komisarza rządu tymczasowego w pow. hajsyńskim i naczelnik milicji powiatowej; organizator oddziałów Wolnego Kozactwa; od stycznia 1919 dca 61. Hajsyńskiego Pułku Piechoty im. Semena Petlury, od lata 1919 dca 13. Hajsyńskiego Pułku Piechoty; twórca partyzanckiej Brygady Hajsyńsko-Braclawskiej, walczącej z bolszewikami, która 18 V 1920 dołączyła do Armii Czynnej URL, a w czerwcu znalazła się w składzie 7. Dywizji Zaporoskiej, następnie przydzielono ją do 3. Żelaznej DS. Po internowaniu zamieszkała na Wołyniu, pracował w redakcji pisma „Dzwin”. Od 1931 w kierownictwie Wołyńskiego Zjednoczenia Ukraińskiego, zaś od 1938 Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego „Szkoła Ukraińska”. Aresztowany przez funkcjonariuszy NKWD 2 X 1939, zwolniony i powtórnie aresztowany 20 I 1940, skazany na karę śmierci; wyrok wykonano w więzieniu w Winnicy. https://web.archive.org/web/20130626165303/http://unknownwar.info/-----_409/?p=6 [dostęp 4 II 2020]; <http://resource.history.org.ua/> [dostęp 4 II 2020].

¹⁶ Jakiw Mychajłowycz Wodianyj (ur. 20 X 1886 w Smile, gub. kijowska, stracony 10 V 1940 w Kijowie). Od 1905 w Partii Socjalistów-Rewolucjonistów; w l. 1911–1917 na emigracji w Japonii i Australii; po rewolucji lutowej na Ukrainie; jeden z organizatorów oddziałów Wolnego Kozactwa, prowadził walki z bolszewikami, w 1919 skazany zaocznie przez CzK na karę śmierci. W 1921 stanął na czele republiki chołodnojarskiej; po jej upadku, w maju 1922 osiedlił się w Polsce; w l. 1927–1930, jako pracownik wywiadu przy Rządzie URL na uchodźstwie, zajmował się m.in. przetrzuciem antysowieckiej literatury na Ukrainę. Aresztowany 27 IX 1939 przez funkcjonariuszy NKWD, 7 II 1940 skazany na karę śmierci przez Wojskowy Trybunał KOWO, stracony. Autor dramatów *Prawo swawoli* i *Cholodnyj Jar* oraz opowiadań i pamiętników. <http://resource.history.org.ua/> [dostęp 4 II 2020]; <http://ukrlife.org/main/evshan/yar71.htm> [dostęp 4 II 2020].

¹⁷ Ludwik Zajączkowski s. Apollona (ur. w 1895, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 57/2-45. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...* s. 110, poz. 1074.

		отдела ПГШ (список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР т. № 1)	
43.	ПРИМАК Савва	Агент польразведки – дивбандит (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 1, стр. 145)	Убит при переходе на Совсторону в 1937 году
44.	ПРЖЕГОДСКИЙ Станислав Иванович	Агент Ракитянской разведплетушки (список 5-го отдела ГУГБ № 1, ч. 1, стр. 145, 150)	Убит в 1933 г. вместе в РАЗВАДОВСКИМ при поимке их в тылу (дело « ^б Вызов-Закордонники ^б »)
45.	РАЗВАДОВСКИЙ-МЕЛЬНИК Александрович	Агент 7-й подэкспозитуры в г. Сарнах (список 5-го отдела ГУГБ № 1, ч. 2, стр. 169, список 5-го отдела ГУГБ № 1, ч. 3, стр. 170)	Убит в 1933 г. при ликвидации (дело « ^б Вызов-Закордонники ^б »)
46.	СХАБОВСКИЙ Сигизмунд	Агент 2-го отдела Польглавштаба – дивбандит и содержатель явочной квартиры Ракитно-Сарны (список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 3, стр. 197, список 5 отдела ГУГБ № 1, ч. 2, стр. 200, список 3 и 5 отделов УГБ НКВД УССР том № 2)	Умер
47.	ЯКУБНИК Михаил Михайлович	Резидент Лобунского отдела полиции (список ГУГБ НКВД СССР)	Содержится в Кировограде
48.	КАМИНСКИЙ Юзеф Рохович ¹⁸	Агент-provokator Сохачевского отдела уездной полиции (список ГУГБ НКВД СССР)	— —
49.	ДАДЕЙ Тадеуш Леопольдович ¹⁹	Работал сотрудником реферата ^{II} отд[ела] Польглавштаба немецкого отд. (список ГУГБ НКВД СССР)	Содержится в г. Харькове

¹⁷ Було: референта.

¹⁸ Камінський Юзеф с. Роха (нар. у 1903 в Сохачеві), мешкав у м. Александрія. Заарештований 2 II 1940, засуджений 11 X 1940 Особливою колегією НКВС СРСР до 8 років ув'язнення; 17 I 1941 прибув до Ухто-Іжемського табору (Комі АРСР) зі Старобільського табору; звільнений 9 IX 1941. [https://ru.openlist.wiki/Каминский_Юзеф_Рохович_\(1903\)](https://ru.openlist.wiki/Каминский_Юзеф_Рохович_(1903)) [доступ 15 V 2018].

¹⁹ Дадей Тадеуш с. Леопольда (нар. у 1892 в Леску), проживав у Варшаві. Засуджений 1 III 1941 Особливою колегією НКВС СРСР до 8 років таборів; 17 I 1941 прибув до Ухто-Іжемського табору (Комі АРСР) зі Старобільського табору; звільнений 9 IX 1941. [https://ru.openlist.wiki/Дадей_Тадеуш_Леопольдович_\(1892\)](https://ru.openlist.wiki/Дадей_Тадеуш_Леопольдович_(1892)) [доступ 15 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d10/f269.htm> [доступ 15 V 2018].

43.	PRIMAK Sawwa	Agent pol[skiego] wywiadu, bandyta-dyw[ersant] (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 1, str. 145)	Zabity w trakcie przechodzenia na stronę sow[iecką] w 1937 roku
44.	PRŻEGODSKIJ Stanisław Iwanowicz	Agent rokitniańskiej placówki wywiad[owczej] (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 1, str. 145, 150)	Zabity w 1933 r. wraz z RAZWADOWSKIM podczas ujęcia ich na tyłach (Sprawa „ ^b Wyzow-Zakordonniki ^b ”)
45.	RAZWADOWSKIJ-MIELNIK Aleksandrowicz	Agent 7. podekspozytury w m. Sarnach (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 2, str. 169; spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 3, str. 170)	Zabity w 1933 r. w trakcie likwidacji (sprawa „ ^b Wyzow-Zakordonniki ^b ”)
46.	SCHABOWSKIJ Sigizmund	Agent 2. Oddziału pol[skiego] Sztabu Głów[nego], bandyta-dyw[ersant] i właściciel lokalu konspiracyjnego Rokitno – Sarny (spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 3, str. 197; spis 5. Oddziału GUGB nr 1, cz. 2, str. 200; spis 3. i 5. Oddziałów UGB NKWD USRS tom nr 2)	Zmarł
47.	JAKUBNIK Michaił Michajłowicz	Rezydent łobunskiego oddziału policji. (spis GUGB NKWD ZSRS)	Przetrzymany w Kirowogradzie
48.	KAMINSKIJ Józef Rocho-wicz ¹⁸	Agent-prowokator sochaczewskiego oddziału policji powiatowej (spis GUGB NKWD ZSRS)	— —

¹⁸ Józef Kamiński s. Rocha (ur. w 1903 w Sochaczewie); mieszkał w m. Aleksandria. Aresztowany 2 II 1940, skazany 11 X 1940 przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS na 8 lat pozbawienia wolności; 17 I 1941 przybył do łagru Uchto-Iżemskiego (Komi ASRS) z obozu w Starobielsku; zwolniony 9 IX 1941. [https://ru.openlist.wiki/Каминский_Юзеф_Рохович_\(1903\)](https://ru.openlist.wiki/Каминский_Юзеф_Рохович_(1903)) [dostęp 15 V 2018].

50.	ШИДЛОВ-СКИЙ Виктор Юзефович ²⁰	Капитан зведенційного реферата ¹ Отдела разведки штаба КОП (список ГУГБ НКВД СССР)	Содержится в г. Киеве
51.	ДОМАРЕВ Николай Николаевич	Активный член БРП ²¹ – Нач[альник] святодуховского отд. БРП (список № 2, ч. 1, стр. 56, 5-й отдел ГУГБ НКВД СССР)	Райотдел НКВД г. Дубно Ровенской области
52.	ПАВЛЮКЕВИЧ Василий Кузьмич ²²	Член НТСНП ²³ , руководитель кружка по подготовке к переброске в СССР (список № 2, ч. 1, стр. 137, 5 отд. ГУГБ НКВД СССР)	УНКВД г. Ровно

²⁰ Шидловський Віктор с. Юзефа (нар. у 1894, страчений навесні 1940), список вивезених № 42-4. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...* – S. 95, poz. 3279.

²¹ Братство руської (російської) правди – еміграційна російська антирадянська організація, створена у 1921 або 1922 у Берліні герцогом Георгієм Лейхтенберзьким, літераторами Сергієм Соколовим-Кречетовим, Олександром Амфітеатровим, ген. Петром Красновим і кн. полковником Анатолієм Лівеном; назвою посилалася на збірку права Київської Русі. За мету ставила собі повалення більшовицької влади у Росії, а також повернення монархії і православ'я. Співпрацювала із РЗС. БРП мала відділи у Франції (очолював Володимир Бурцев), Югославії, Прибалтиці, на Далекому Сході та в Америці. Центральний друкований орган – журнал «Русская правда». Організація проіснувала до 1933. <http://magazines.russ.ru/nlo/2003/64/budn9.html> [docmyn 8 II 2020].

²² Павлюкевич Василь Кузьмич (нар. у 1883, страчений навесні 1940), список вивезених № 66/3-3. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...* – S. 71, poz. 2197.

²³ Національно-трудоий союз нового покоління – організація створена в 1930 у Белграді під назвою Національний союз російської молоді (потім змінив назву на Національно-трудоий союз нового покоління, з 1939 Національно-трудоий союз російських солідаристів – НТС); об'єднував російських дореволюційних емігрантів; співпрацював з Братством російської правди і Російським націонал-соціалістичним рухом; після червня 1941, у зв'язку з тим, що гітлерівською Німеччиною було визнано організацію такою, що репрезентує «білих» росіян, багато її членів почало співпрацювати з Остміністерством Альфреда Розенберга, пізніше готував росіян до праці на окупованих СРСР територіях; організація співпрацювала також з Російською визвольною армією ген. Андрія Власова. В 1948–1990 Союз проводив діяльність на території Західної Німеччини, перекидував людей та матеріали за залізну завісу по акції «Стріла»; у членів Союзу були постійні програми на Радіо «Вільна Європа». *Kuberski H., Rosyjscy emigranci i polskie podziemie w latach 1939–1948. // „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”*. – T. 52. – nr 1. – S. 134–136 (електр. версія: http://rcin.org.pl/Content/63819/WA303_82980_A453-SzDR-52-1_Kuberski.pdf [docmyn 10 II 2020]); <http://wiekdwudziesty.pl/wspolpraca-nts-ze-strona-polska-okresie-miedzywojennym> [docmyn 10 II 2020].

49.	DADIEI Tadiusz Leopoldowicz ¹⁹	Współpracownik referatu ^f II Oddz[ia- łu] pol[skiego] Sztabu Głównego – Wydz[iału] Niemieckiego (spis GUGB NKWD ZSRS)	Przetrzymywa- ny w m. Char- kowie
50.	SZYDŁOW- SKIJ Wiktor Józefowicz ²⁰	Kapitan referatu ^f ewidencyjnego Oddziału Wywiadu sztabu KOP (spis GUGB NKWD ZSRS)	Przetrzymywa- ny w m. Kijo- wie
51.	DOMARIEW Nikołaj Nikola- jewicz	Aktywny członek BRP ²¹ – nacz[elnik] Oddz[iału] Świętego Ducha BRP (spis nr 2, cz. 1, str. 56 – 5. Oddział GUGB NKWD ZSRS)	<i>Rajotdiel</i> NKWD m. Dubno, ob- wód rówieński
52.	PAWLUKIE- WICZ Wasilij Kuźmicz ²²	Członek NTSNP ²³ , przywódca koła przygotowującego przerzut do ZSRS (spis nr 2, cz. 1, str. 137 – 5. Oddz[iał] GUGB NKWD ZSRS)	UNKWD m. Równe

^f Było: referenta.

¹⁹ Tadeusz Dadiej s. Leopolda (ur. w 1892 w Lesku), mieszkał w Warszawie. Skazany 1 III 1941 przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS na 8 lat łagrów; 17 I 1941 przybył do ucto-izemskiego łagru (Komi ASRS) z obozu w Starobielsku; zwolniony 9 IX 1941. [https://ru.openlist.wiki//Дадей_Тадеуш_Леопольдович_\(1892\)](https://ru.openlist.wiki//Дадей_Тадеуш_Леопольдович_(1892)) [dostęp 15 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d10/f269.htm> [dostęp 15 V 2018].

²⁰ Wiktor Szydłowski s. Józefa (ur. w 1894, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 42-4. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 95, poz. 3279.

²¹ Bractwo Roskiej (Rosyjskiej) Prawdy – emigracyjna rosyjska organizacja antysowiecka, utworzona w 1921 lub 1922 w Berlinie przez księcia Gieorgija Leuchtenberga, literatów Siergieja Sokołowa-Kreczetowa, Aleksandra Amfitiatrowa, popierana m.in. przez gen. Piotra Krasnowa i księcia pułkownika Anatolija Liwena. Nazwa nawiązywała do zbioru prawa Rusi Kijowskiej. Za cel obrała obalenie w Rosji władzy bolszewickiej oraz przywrócenie monarchii i prawosławia. Bractwo współpracowało m.in. z ROWS. Organizacja posiadała oddziały we Francji (na czele Władimir Burcew), w Królestwie Jugosławii, na Litwie, Łotwie, w Estonii, na Dalekim Wschodzie i w Ameryce. Organem prasowym była „Russkaja Prawda”. Organizacja przetrwała do 1933. <http://magazines.russ.ru/nlo/2003/64/budn9.html> [dostęp 8 II 2020].

²² Wasyl Pawlukiewicz s. Kuźmy (ur. w 1883, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 66/3-3. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 71, poz. 2197.

²³ Narodowo-Pracowniczy Związek Nowego Pokolenia – organizacja założona w 1930 w Belgradzie pod nazwą Narodowy Związek Rosyjskiej Młodzieży (następnie zmieniła nazwę na Narodowo-Pracowniczy Związek Nowego Pokolenia, od 1939 Narodowo-Pracowniczy Związek Rosyjskich Solidarystów – NTS); skupiała Rosjan, którzy wyemigrowali po przejęciu władzy przez bolszewików; współpracowała z Bractwem Roskiej Prawdy i Rosyjskim Ruchem Narodowosocjalistycznym; po czerwcu 1941, w związku z uznaniem organizacji przez hitlerowskie Niemcy za reprezentację białych Rosjan, wielu jej członków podjęło współpracę z Ostministerium Alfreda Rosenberga, w późniejszym czasie przygotowując Rosjan do pracy na ziemiach okupowanych przez ZSRS; organizacja współpracowała także z Rosyjską Armią Wyzwoleńczą gen. Andrieja Własowa. W latach 1948–1990 Związek prowadził działalność na terenie Niemiec Zachodnich, przerzucając ludzi i materiały za żelazną kurtynę w ramach akcji „Strzała”; członkowie Związku mieli stałe audycje w Radiu „Wolna Europa”. H. Kuberski, *Rosyjscy emigranci i polskie podziemie w latach 1939–1948*, „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”, t. 52, nr 1, s. 134–136 (wersja elektr.: http://rcin.org.pl/Content/63819/WA303_82980_A453-SzDR-52-1_Kuberski.pdf [dostęp 10 II 2020]); <http://wiekdwudziesty.pl/wspolpraca-nts-ze-strona-polska-okresie-miedzywojennym> [dostęp 10 II 2020].

53.	ПАНЧЕНКО Сергей Яковлевич ²⁴	Председатель РНО ^{е25} г. Ровно (список № 2, ч. 1, стр. 139, 5 отд. ГУГБ НКВД СССР)	УНКВД г. Ровно
54.	РАЧИНСКИЙ Александр Петрович	Представитель Совета РНО от г. Ровно (список № 2, ч. 1, стр. 155, 5 отдела ГУГБ НКВД СССР)	УНКВД г. Ровно
55.	СЕРКО-БЕЛИНСКИЙ Владимир Иванович ²⁶	Редактор газеты «Русский голос» и «Земля и воля». Входит в РНО (список № 2, ч. 1, стр. 169, 5 отд. ГУГБ НКВД СССР)	НКВД УССР г. Киев 3 отдел УГБ
56.	ХАДЖИ Анатолий Семенович ²⁷	Член НТСНП (список № 2, ч. 1, стр. 195, 5 отд. ГУГБ НКВД СССР)	УНКВД г. Ровно
57.	ЧЕЧЕТ Владимир Иванович	Активный член РНО (список № 2, ч. 1, стр. 205, 5 отд. ГУГБ НКВД СССР)	УНКВД г. Ровно

^е Було: РВО.

²⁴ Ймовірно Панченко Сергій Якович (нар. у 1908 в селі Косенівка, Київська губ.), українець. Засуджений до 10-ти років позбавлення волі на підставі статті 58-10 ч. 2 КК РРФСР, потім засуджений 9 ІХ 1942 Особливою колегією НКВС СРСР на підставі тої ж самій статті до смерті. [https://ru.openlist.wiki/Панченко_Сергей_Яковлевич_\(1908\)](https://ru.openlist.wiki/Панченко_Сергей_Яковлевич_(1908)) [доступ 15 V 2018].

²⁵ Ймовірно йдеться про Руську національну організацію (Руська народна організація). Ця політична партія була створена у 1923 на території Галичини, проголошувала гасла загально-руської єдності, протидіяла українському національному рухові, своїм представником в Сеймі РП визнавала Миколу Серебреннікова (посла і водночас сенатора, росіянина за національністю); печатним органом був «Руський голос», що виходив у 1922–1939 у Львові. У II Речі Посполитій також існувало Російське національне об'єднання (РНО, Русское народное об'єднання), засноване в 1926, яке мало на меті захист інтересів росіян у Польщі та заперечування існування окремих білоруського та українського народів, його засновником був згадуваний вище Микола Серебренніков. *T. i W. Rzepcecy, Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej 1922–1927, Poznań 1923, s. 376; W. Mędrzecki, Russkaja Narodnaja Organizacija [w:] Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej..., s. 385; A.R. Sulawka, Idea współpracy polsko-rosyjskiej w myśli politycznej rosyjskiej emigracji w Polsce (lata 1918–1939), „Przegląd Filozoficzny”, Nowa Seria, 2013, nr 3 (87) (електр. версія. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahU-KEwjm5PjZiuXpAhXCrIsKHfXZBdYQFjAFegQIBBAB&url=http%3A%2F%2Fcejs.h.icm.edu.pl%2Fcejs.h%2Felement%2Fbwmeta1.element.doi-10_2478_pfn-2013-0062%2Fce%2Fidea_wspolpracy.pdf&usg=AOvVaw3V4d6FvnbDdup6NlepVbLm) [доступ 6 VII 2020]).*

²⁶ Серко-Белінський Володимир Іванович (нар. у 1891, страчений навесні 1940), список вивезених № 42-6. *Listy katyńskiej ciąg dalszy... – S. 84, poz. 2650.*

²⁷ Прав. Гаджи Анатолий Семенович (нар. у 1910, страчений навесні 1940), список вивезених № 67/1-14. *Listy katyńskiej ciąg dalszy... – S. 30, poz. 3088.*

53.	PANCZENKO Siergiej Jakowlewicz ²⁴	Przewodniczący RNO ^{g25} m. Równe (spis nr 2, cz. 1, str. 139 – 5. Oddz[iał] GUGB NKWD ZSRS)	UNKWD m. Równe
54.	RACZYNSKI Aleksandr Piotrowicz	Przedstawiciel Rady RNO z m. Równe (spis nr 2, cz. 1, str. 155 – 5. Oddziału GUGB NKWD ZSRS)	UNKWD m. Równe
55.	SIERKO-BIELINSKI Władimir Iwanowicz ²⁶	Redaktor gazety „Russkij Gołos” i „Ziemia i Wola”. Należy do RNO (spis nr 2, cz. 1, str. 169 – 5. Oddz[iał] GUGB NKWD ZSRS)	NKWD USRS m. Kijów 3. Oddział UGB
56.	CHADŻY Anatolij Siemionowicz ²⁷	Członek NTSNP (spis nr 2, cz. 1, str. 195 – 5. Oddz[iał] GUGB NKWD ZSRS)	UNKWD m. Równe
57.	CZECZET Władimir Iwanowicz	Aktywny członek RNO (spis nr 2, cz. 1, str. 205 – 5. Oddz[iał] GUGB NKWD ZSRS)	UNKWD m. Równe

^g Było: RWO.

²⁴ Być może Siergiej Jakowlewicz Panczenko (ur. w 1908 we wsi Koseniwka, gub. kijowska), narodowość ukraińska. Skazany na 10 lat pozbawienia wolności na podstawie art. 58-10 cz. 2 KK RFSRS, następnie skazany 9 IX 1942 przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS na podstawie tego samego art. na karę śmierci. [https://ru.openlist.wiki/Панченко_Сергей_Яковлевич_\(1908\)](https://ru.openlist.wiki/Панченко_Сергей_Яковлевич_(1908)) [dostęp 15 V 2018].

²⁵ Prawdopodobnie chodzi o Ruską Organizację Ludową (Ruskaja Narodnaja Organizacija). Była to partia polityczna utworzona w 1923 na terenach Galicji, która głosiła hasła jedności wszechruskiej, zwalczała ukraiński ruch narodowy; za swego przedstawiciela w Sejmie RP uznawała Nikołaja Sieriebriennikowa (posła i jednocześnie senatora narodowości rosyjskiej); organem prasowym był „Russkij Gołos” wychodzący w l. 1922–1939 we Lwowie. W II Rzeczypospolitej istniało też powstałe w roku 1926 Rosyjskie Zjednoczenie Ludowe (RNO, Russkoje Narodnoje Obiedinienije), mające na celu obronę interesów Rosjan w Polsce oraz negujące istnienie odrębnych narodów białoruskiego i ukraińskiego, którego twórcą był ww. Nikołaj Sieriebriennikow. T. i W. Rzepeccy, *Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej 1922–1927*, Poznań 1923, s. 376; W. Mędrzecki, *Russkaja Narodnaja Organizacija* [w:] *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej...*, s. 385; A.R. Suławka, *Idea współpracy polsko-rosyjskiej w myśli politycznej rosyjskiej emigracji w Polsce (lata 1918–1939)*, „Przegląd Filozoficzny”, Nowa Seria, 2013, nr 3 (87) (wersja elektr. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj5PjZiuXpAhXCrIsKHfXZBdYQFjAFegQIB-BAB&url=http%3A%2F%2Fcejs.h.icm.edu.pl%2Fcejs.h%2Felement%2Fbwmeta1.element.doi-10_2478_pfns-2013-0062%2F%2Fidea_wspolpracy.pdf&usq=AOvVaw3V4d6FvnnvBdup6N1epVbLm [dostęp 6 VII 2020]).

²⁶ Włodzimierz Sierko-Bieliński s. Jana (ur. w 1891, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 42-6. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 84, poz. 2650.

²⁷ Właśc. Hadzi Anatol s. Siemiona (ur. 1910, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 67/1-14. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 30, poz. 3088.

58.	ШЕВЦОВ Евгений Андреевич ²⁸	Член НТСНП, деятельный организатор террористических групп. Предполагалась его посылка в СССР в терзаданиями (список № 2, ч. 1, стр. 209, 5 отдел ГУГБ НКВД СССР)	УНКВД г. Луцк
-----	--	--	---------------

⁶Зам[еститель] нач[альника] III отдела УГБ НКВД УССР
капитан гос[ударственной] безопасности⁶
(—) ТИМОФЕЕВ²⁹

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 3, арк. 141–151.
Оригінал, машинопис.

²⁸ Шевцов Євген Анатолійович (нар. у 1905, страчений навесні 1940), список вивезених № 65/1-52. *Listy katyńskieji ciąg dalszy...* – S. 84, poz. 3261.

²⁹ Тимофеев Петро Петрович (1899–1958); капітан ДБ (11 I 1940), майор ДБ (12 VII 1941), полковник ДБ (14 II 1943), генерал-майор (26 V 1943), генерал-лейтенант (20 VI 1945). З липня 1939 до серпня 1940 – т.в.о. заст. начальника 3-го відділу УДБ НКВС УРСР; з серпня до жовтня 1940 – т.в.о. начальника 3-го відділу УДБ НКВС УРСР; з жовтня 1940 до 26 II 1941 – начальник 3-го відділу УДБ НКВС УРСР; з 26 II до 12 VIII 1941 – начальник 1-го відділу 2-го управління НКДБ СРСР; з 12 VIII 1941 до 29 IV 1943 – начальник 1-го відділу 2-го управління НКВД СРСР. *Петров Н.В., Кто руководил...* – С. 839–840.

58.	SZEWCOW Jewgienij Andriejewicz ²⁸	Członek NTSNP, działacz-organizator grup terrorystycznych. Prawdopodobne było jego wysłanie do ZSRS z zadaniami ter[rorystycznymi] (spis nr 2, cz. 1, str. 209 – 5. Oddział GUGB NKWD ZSRS)	UNKWD m. Łuck
-----	--	---	------------------

^{b-}Zast[ępc]a Nacz[elnika] III Oddziału UGB NKWD USRS
kapitan bezpieczeństwa państw[owego]^{-b}
(—) TIMOFIEJEW²⁹

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 3, k. 141–151.
Oryginał, maszynopis.

²⁸ Eugeniusz Szewcow s. Andrzeja (ur. w 1905, stracony wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 65/1-52. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 84, poz. 3261.

²⁹ Piotr Piotrowicz Timofiejew (1899–1958); kpt. bezp. państw. (11 I 1940), mjr bezp. państw. (12 VII 1941), płk bezp. państw. (14 II 1943), gen.-mjr (26 V 1943), gen.-lejt. (20 VI 1945). Od lipca 1939 do sierpnia 1940 p.o. zcy naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD USRS; od sierpnia do października 1940 p.o. naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD USRS; od października 1940 do 26 II 1941 naczelnik 3. Oddziału UGB NKWD USRS; od 26 II do 12 VIII 1941 naczelnik 1. Oddziału 2. Zarządu NKGB ZSRS; od 12 VIII 1941 do 29 IV 1943 naczelnik 1. Oddziału 2. Zarządu NKWD ZSRS. N.W. Pietrow, *Kto rukowodil...*, s. 839–840.

№ 39

[Лютий 1940, Київ]. Список членів антирадянських політичних партій та організацій, заарештованих або встановлених у західних областях УРСР, складений заступником начальника 2-го відділу УДБ НКВС УРСР Хазіним

^{а-б}Совершенно секретно^{-а-б}

^{б-в}Список^{-в-б}

лиц, прошедших по спискам НКВД СССР как участники различных а/с политических партий и организаций, арестованных и установленных в Западных областях УССР

№№ п.п	Фамилия, имя и отчество	Содержание материалов	Где находится
1.	ПЕНЬКОВ-ПО-ЛОЖНЫЙ Константин Иванович	Агент 6-й Львовской экспозитуры, был ранее приговорен советским судом за шпионаж к расстрелу и обменен поляками. В 1928 г. работал шофером 5 экспозитуры (список № 1 ч. 3 отдела ГУГБ НКВД СССР)	Под стражей во 2 отделе УГБ НКВД УССР
2.	ГЕЛЕСШЕС Генрих Бениа-минович ¹	Ответственный редактор еврейской газеты «Хвалия» во Львове. Видный сионистский	Под стражей в УНКВД Львов

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Написано в розбивку.

¹ Має бути: Гешелес Генрик (нар. в 1886 у Львові, загинув у 1941 там само), літературні пс. «Єжи Згліч», «Генрик Трей(т)варт» та ін. Був польсько-єврейським журналістом і письменником, член польської організації «Promieniści». Закінчив юридичний факультет Віденського університету. В 1914–1915 рр. у польських легіонах, потім в австро-угорській армії; з 1927 – радник м. Львів; співпрацівник, а після смерті Гершона Зіпера був редактором газети «Хвиля» («Chwila»; 1920–1939). Публікував також в інших польсько-єврейських часописах. Маючи широкі зацікавлення, крім суспільно-політичної публіцистики, писав також театральні рецензії, сатири, літературну критику та новели. Заступник голови Синдикату львівських журналістів та Товариства Ремісничої школи ім. Авраама Коркіса у Львові, голова Єврейського еміграційного товариства «Jeas», директор Молочних кооперативів «Хема»; член наглядової ради Музею художнього промислу у Львові. У 1939 втік до Румунії. Повернувся до Львова, де загинув ймовірно 30 VI 1941, серед інших представників єврейської еліти Львова, надворі в'язниці Бригідки під час т. зв. тюремної акції після вступу німців до міста. *Żebrowski R., Polski słownik judaistyczny (електр. версія http://www.jhi.pl/psj/Hescheles_Henryk_Ignacy [доступ 11 II 2020]);* *Łętocha B., «Chwila» – gazeta Żydów lwowskich. // Rocznik Lwowski. – 1995/1996. – S. 63–79; Fuks M., Prasa żydowska w Polsce XIX i pierwszej połowy XX wieku (do końca drugiej wojny światowej). // Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego. – T. 12/1. – 1973. – S. 39 (мтм Г. Гешелес).*

Nr 39

[Luty 1940, Kijów]. Lista członków partii i organizacji politycznych, występujących w spisach NKWD ZSRS aresztowanych oraz podlegających rozpracowaniu w zachodnich obwodach USRS

a-b-Ścisłe tajne^{b-a}

^{b-c}Spis^{c-b}

osób aresztowanych i ustalonych w zachodnich obwodach USRS, występujących
w spisach NKWD ZSRS jako członkowie różnych a/s partii i organizacji
politycznych

Lp.	Nazwisko, imię i <i>otczestwo</i>	Treść materiałów	Gdzie się znajduje
1.	PIENKOW-PO- ŁOŻNYJ Kon- stantin Iwanowicz	Agent 6. lwowskiej ekspozytury, został wcześniej skazany przez sąd sowiecki za szpiegostwo na rozstrzelanie i wymieniony przez Polaków. W 1928 r. pracował jako szofer 5. ekspozytury (spis nr 1, cz. 3 Oddziału GUGB NKWD ZSRS)	W areszcie w 2. Oddziale UGB NKWD USRS
2.	GELESZES Gienrich Bienia- minowicz ¹	Redaktor naczelny gazety żydowskiej „Chwalija” we Lwowie. Znany działacz syjonistyczny	W areszcie UNKWD Lwów

^{a--a} *Podkreślono maszynowo.*

^{b--b} *Zapisano wersalikami.*

^{c--c} *Zapisano pismem spacjowanym.*

¹ Właśc. Henryk Heschels (ur. w 1886 we Lwowie, zginął w 1941 tamże), ps. literacki „Jerzy Zglicz”, „Henryk Trej(t)wart” i in. Dziennikarz i pisarz polsko-żydowski, członek polskiej organizacji „Promieniści”. Absolwent wydziału prawa Uniwersytetu Wiedeńskiego. W l. 1914–1915 w Legionach Polskich, następnie w armii austro-węgierskiej; od 1927 radny m. Lwowa; współpracownik, a po śmierci Gerszona Zippera redaktor naczelny lwowskiej „Chwili” (1920–1939). Publikował też w innych czasopiśmiech polsko-żydowskich. Mając szerokie zainteresowania, obok publicystyki polityczno-społecznej, pisał również recenzje teatralne, satyry oraz nowele. Wiceprezes lwowskiego Syndykatu Dziennikarzy oraz Towarzystwa Szkoły Rzemieślniczej im. Abrahama Korkisa we Lwowie, prezes Żydowskiego Towarzystwa Emigracyjnego „Jeas”, dyrektor Spółdzielni Mleczarskich „Chema”; członek Rady Nadzorczej Muzeum Przemysłu Artystycznego we Lwowie. W 1939 uciekł do Rumunii. Powrócił do Lwowa, gdzie został zamordowany prawdopodobnie 30 VI 1941, wraz z wieloma innymi przedstawicielami elity żydowskiej Lwowa, na podwórzu więzienia „Brygidki” podczas tzw. akcji więziennej po wkroczeniu Niemców do miasta. R. Żebrowski, *Polski słownik judaistyczny* (wersja elektr. http://www.jhi.pl/psj/Heschels_Henryk_Ignacy [dostęp 11 II 2020]); B. Łętocha, „Chwila” – gazeta Żydów lwowskich, „Rocznik Lwowski” 1995/1996, s. 63–79; M. Fuks, *Prasa żydowska w Polsce XIX i pierwszej połowy XX wieku (do końca drugiej wojny światowej)*, „Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego” 12/1, 1973, s. 39 (tu jako H. Hoscheles).

		деятель. Задержан погранотрядом при попытке перехода границы (список НКВД СССР № 5100/Б, стр. 4, пор. № 12)	
3.	СОММЕР-ШТЕЙН Эмиль Леонович ²	Быв[ший] кандидат в сейм, вождь общих сионистов группа Б. Инициатор созыва конгресса в Польше (список НКВД СССР № 5100/Б, стр. 5, пор. № 16)	Под стражей в УНКВД Львов
4.	ШОРР Моисей Озиевич ³	Раввин и казначей великой синагоги в Варшаве. Быв[ший] депутат польского сейма. Его	Под стражей в УНКВД Львов

² Зоммерштейн Емиль (нар. 6 VII 1883 у Глещеві Тереховлянського повіту, пом. 28 V 1957 у Мідлтаун, Н.Й.). У 1901–1906 рр. вивчав право у Львівському університеті, з 1906 – доктор філософії; з 1910 – адвокат у Львові. Під час Першої світової війни – офіцер австро-угорської армії; в 1925–1932 рр. – заст. голови Палати адвокатів м. Львів, у 1932–1938 рр. – член Верховної ради колегії адвокатів. Ще зі студентських років пов'язаний із рухом сіоністів, у 1922–1939 рр. належав до керівництва сіоністської організації у Львові. В 1922–1927 і 1930–1939 рр. – посол Сейму Польщі (Єврейське коло, Єврейський парламентарний клуб). З 1936 належав до Адміністративного комітету Світового єврейського конгресу. Автор багатьох статей у щоденниках, культурних і фахових юридичних часописах. Під кінець вересня 1939 заарештований у Львові радянськими властями і за кілька місяців засланий до центральних регіонів СРСР; на прохання Ванди Василевської звільнений на початку 1944 і відправлений до Москви; з квітня 1944 – керівник Юридичного бюро в ГУ СПП; у ПКНВ – керівник Департаменту воєнних репарацій, у Тимчасовому уряді з 31 XII 1944 до 28 VII 1945 – директор Бюро воєнних репарацій; у 1944–1946 рр. – депутат Вітчизняної народної ради. Одночасно співорганізатор і діяч ЦКПЄ та член президії Європейської секції Світового єврейського конгресу. В 1946 – на чолі делегації ЦКПЄ виїхав до США, звідки не зміг повернутися до Польщі у зв'язку з поганим станом здоров'я. *Pacholczykowa A., Sommerstein Emil (1883–1957). – PSB. – T. 40. – 2000/2001. – S. 472–477.*

³ Шорр Мойсей (нар. 10 V 1874 у Перемишлі, пом. 8 VII 1941 в м. Пости, Узбекистан), історик, сходознавець, рабин, сенатор II РП. У 1893–1898 рр. вивчав філософію у Віденському університеті та у 1893–1900 рр. теологію в Єврейському теологічному інституті у Відні (отримав диплом рабина); у 1898 здобув звання доктора у Львівському університеті; в 1902–1903 рр. вивчав сходознавство в Берліні, потім у 1905–1906 рр. у Відні (семітські мови й асирологію). В 1910 у Львівському університеті захистив докторську дисертацію по семітським мовам та законодавству Стародавнього Сходу. Одночасно викладав у львівських гімназіях єврейську релігію. З 1918 – член Сходознавчої комісії АУ, з 1920 – член Наукового товариства у Львові; в 1923 – співзасновник і член президії Польського сходознавчого товариства; був автором більш 60 великих, частиною фундаментальних, наукових праць. З 1901 – член Єврейського гуманітарного товариства Бней Бріт Леополіс ложи «Леополіс» у Львові, з 1921 – очолив її; у 1924–1925 рр. – президент ложи «Братерство» у Варшаві. З 1923 у Варшаві, як т. зв. рабин за округом (репрезентував єврейське суспільство перед державною владою та органами самоуправління). З 1929 – член світового Єврейського агентства. У 1935 – президент Польщі Ігнаци Мосціцький запропонував йому місце сенатора польського Сенату. У 1939, після початку Другої світової війни, виїхав до Острога, де 10 X був заарештований НКВД. Його тримали у в'язницях Луцька, Рівного, а згодом у Львові. У середині 1940 його ув'язнили на Луб'янці; 17 V 1941 Шора засудили до 5 років примусової праці. Його забрали до концентраційного табору в м. Пости в Узбекистані, де він захворів і помер у табірній лікарні. *Fuks M., Schorr Mojżesz (1874–1941) // PSB. – T. 35. – 1994. – S. 602–604;*

		Zatrzymany przez oddział pogran[iczny] podczas próby przekroczenia granicy (spis NKWD ZSRS nr 5100/B str. 4, [nr] por[ządkowy] 12)	
3.	SOMMERSZ-TEJN Emil Leonowicz ²	Był[ny] kandydat do Sejmu, przywódca [Organizacji] Ogólnych Syjonistów, grupa B. Inicjator zwołania kongresu w Polsce (spis NKWD ZSRS nr 5100/B str. 5, [nr] por[ządkowy] 16)	W areszcie UNKWD Lwów
4.	SZORR Moisiej Ozijeszowicz ³	Rabin i skarbnik wielkiej synagogi w Warszawie. Był[ny] deputowany Sejmu polskiego. Jego	W areszcie UNKWD Lwów

² Emil Sommerstein (ur. 6 VII 1883 w Hleszczawie, pow. trembowelski, zm. 28 V 1957 w Middletown, NY). W l. 1901–1906 studiował prawo na Uniwersytecie Lwowskim, od 1906 dr filozofii; od 1910 adwokat we Lwowie. W czasie I wojny światowej oficer w armii austro-węgierskiej; w l. 1925–1932 wiceprezes Izby Adwokackiej we Lwowie, w l. 1932–1938 członek Naczelnej Rady Adwokackiej. Od lat studenckich związany z ruchem syjonistycznym, w l. 1922–1939 w kierownictwie Organizacji Syjonistycznej we Lwowie. W l. 1922–1927 i 1930–1939 poseł na Sejm RP (Koło Żydowskie, Żydowski Klub Parlamentarny). Od 1936 w Komitecie Administracyjnym Światowego Kongresu Żydów. Autor wielu publikacji w dziennikach, czasopismach kulturalnych i fachowych czasopismach prawniczych. Pod koniec września 1939 aresztowany we Lwowie przez władze sowieckie i po kilku miesiącach zesłany w głąb ZSRS; w wyniku zabiegów Wandy Wasilewskiej zwolniony na początku 1944 i sprowadzony do Moskwy; od kwietnia 1944 kierownik Biura Prawnego ZG ZPP; w PKWN kierownik Resortu Odszkodowań Wojennych, od 31 XII 1944 do 28 VII 1945 dyrektor Biura Odszkodowań Wojennych w Rządzie Tymczasowym; w l. 1944–1946 poseł do KRN, jednocześnie współorganizator i działacz CKŻP i członek prezydium sekcji europejskiej Światowego Kongresu Żydów. W 1946 wyjechał na czele delegacji CKŻP do USA, skąd stan zdrowia nie pozwolił mu już wrócić do Polski. A. Pacholczykowa, *Sommerstein Emil (1883–1957)*, *PSB*, t. 40, 2000/2001, s. 472–477.

³ Mojżesz Schorr (ur. 10 V 1874 w Przemyślu, zm. 8 VII 1941 w m. Posty, Uzbekistan), historyk, orientalista, rabin, senator II RP. W l. 1893–1898 studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Wiedeńskiego oraz w l. 1893–1900 w wiedeńskim Seminarium Teologii Żydowskiej (otrzymał dyplom rabina); w 1898 uzyskał doktorat na Uniwersytecie Lwowskim; w l. 1902–1903 studiował orientalistykę w Berlinie, następnie w l. 1905–1906 w Wiedniu (w zakresie semitologii i asyriologii). W 1910 habilitował się na Uniwersytecie Lwowskim na podstawie prac w zakresie języków semickich i prawodawstwa Starożytnego Wschodu. Jednocześnie wykładał w gimnazjach lwowskich religię mojżeszową. Od 1918 członek Komisji Orientalistycznej AU, od 1920 członek Towarzystwa Naukowego we Lwowie; w 1923 współzałożyciel i członek Zarządu Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego; był autorem ponad 60 większych, często fundamentalnych prac naukowych. Od 1901 członek Żydowskiego Stowarzyszenia Humanitarnego „B'nei B'rith” łoży „Leopolis” we Lwowie, od 1921 jego przewodniczący; w l. 1924–1925 prezydent łoży „Braterstwo” w Warszawie. Od 1923 w Warszawie jako tzw. rabin pozaokręgowy (reprezentujący społeczność żydowską wobec władz państwowych i samorządowych). Od 1929 członek Światowej Agencji Żydowskiej. W 1935 powołany przez prezydenta Ignacego Mościckiego na stanowisko senatora RP. W 1939, po wybuchu wojny przeniósł się do Ostroga, gdzie 10 X tr. został aresztowany przez funkcjonariuszy NKWD, przebywał w więzieniach w Łucku, Równem, Lwowie oraz w połowie 1940 na Łubiance; 17 V 1941 skazany na 5 lat pracy przymusowej, wysłany do m. Posty w Uzbekistanie, gdzie zmarł w obozowym szpitalu.

		зять МИЛЛЕР ⁴ – був[ший] прокурор Верховного суду Польщі (список НКВД ССРСР № 5100/Б стр. 15, пор. № 80)	
5.	ШВАРЦ Копель Герше- вич ⁵	Адвокат, керівник правниці Поалей Ціон ⁶ . Був[ший] кандидат в сейм (список НКВД ССРСР № 5100/Б стр. 7, пор. № 31)	Установлен во Львові, дані указання о глибокій його розробці і зв'язей
6.	АЛЕКСАН- ДРОВИЧ Якуб Филип- пович	Був[ший] пред[седатель] комітету «Бунда» ⁷ в Кракові, був зв'язаний з ППС (список НКВД ССРСР № 5100/Б, пор. 13, стр. № 63)	– –

Album skorowidz Senatu i Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Sejmu Śląskiego. Kadencja 1935–1940. – Kraków, [1936]. – S. 236–237.

⁴ Міллер Артур, прокурор Верховного суду у Варшаві та начальник Відділення кримінального права в Департаменті законодавства Міністерства юстиції. *Fuks M., Schorr Mojżesz...* – S. 604.

⁵ Шварц Копель (нар. в 1888 у Болахові, Долинський повіт, пом. у 1954 в Тель-Авіві); д-р, адвокат у Львові, журналіст, посол Сейму Польщі. Вивчав право у Львівському та Віденському університетах; у 1916–1918 рр. – в австрійській армії на італійському фронті; зі студентських років пов'язаний із сіоністським рухом, був серед засновників і лідерів Сіоністської партії праці Гітахдут (пол. „Hitachdut”) у Східній Малопольщі. З 1924 – посол Сейму (увійшов на місце померлого Іонаса Герша Рубіна), працював у Комісії з юридичних питань і Комісії охорони праці; потім кілька разів безуспішно старався отримати мандат посла; в 1940 виїхав до Палестини. *Brzoza Cz., Schwarz Kopel (1889–1954). – PSB. – T. 36. – 1995/1996. – S. 67–68.*

⁶ Поалей-Ціон – єврейська соціал-демократична робітничка партія Робітники Сіону, радикальна партія, яка об'єднувала сіонізм з марксизмом, пропагувала створення безкласової єврейської держави на території Палестини. Утворена в 1905 під російською владою, потім під австро-угорською. На початку 20-х років партія розпалася на т. зв. Поалей-Ціон Лівицю (лідери: Якуб Віткін-Зеруба і Нухім Рафалкес) та Незалежну Соціалістичну єврейську робітничку партію Робітники Сіону (т. зв. Поалей-Ціон Правицю); крім того певна кількість її радикалів перейшли до КПРП; у 1933 ПЦ-Правиця об'єдналася з Сіоністською партією праці Гітахдут (пол. „Hitachdut”) у Східній Малопольщі, створивши Об'єднану соціал-сіоністичну партію. *Encyklopedia historii Polski...* – T. 2. – С. 142; *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej...* – S. 306.

⁷ Загальний єврейський робітничий союз у Литві, Польщі і Росії «Бунд» – існував у 1897–1949 рр. лівицева антисіоністична єврейська партія, що діяла в кількох країнах Європи; в 1930 долучився до Соціалістичного робітничого інтернаціоналу; лідери: Віктор Альтер, Генрик Ерліх; до війни належав до найбільш впливових єврейських партій, особливо у місцевому самоврядуванні; під час Другої світової війни «бундовці» організували єврейський рух опору (участь в повстанні у Варшавському гетто) мали представників в президії Ради допомоги євреям «Жегота» (Леон Фейнер) та в Національній раді Польщі (Шмуель Цигельбойм (Зігельбойм), який після повстання у Варшавському гетто вчинив самогубство, як протест проти бездіяльності альянтів під час геноциду євреїв). У 1944 долучився до Централізації Демократичних, соціалістичних синдикатних об'єднань; у січні 1949 Надзвичайний з'їзд партії, домінований комуністами, виступив за розпуск партії і закликав своїх членів вступати у ПОРП. *Encyklopedia historii Polski...* – T. 1... – S. 85–86; *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej...* – S. 49.

		zięć MILLER ⁴ – był[y] prokurator polskiego Sądu Najwyższego (spis NKWD ZSRS nr 5100/B str. 15, [nr] por[ządki] 80)	
5.	SZWARC Kopiel Gierszowicz ⁵	Adwokat, przywódca prawicy Poalej Syjon ⁶ . Był[y] kandydat do Sejmu (spis NKWD ZSRS nr 5100/B str. 7, [nr] por[ządki] 31)	Ustalony we Lwowie, podano wytyczne o jego dogłębnym rozpracowaniu i kontaktach
6.	ALEKSANDROWICZ Jakub Filippowicz	Był[y] przew[odniczący] komitetu „Bund” ⁷ w Krakowie, był związany z PPS. (spis NKWD ZSRS nr 5100/B, [nr] por[ządki] 13, str. nr 63)	– –

M. Fuks, *Schorr Mojżesz (1874–1941)*, PSB, t. 35, 1994, s. 602–604; *Album skorowidz Senatu i Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Sejmu Śląskiego. Kadencja 1935–1940*, Kraków [1936], s. 236–237.

⁴ Artur Miller, prokurator SN w Warszawie i naczelnik Wydziału Prawa Karnego w Departamencie Ustawodawczym MS. M. Fuks, *Schorr Mojżesz...*, s. 604.

⁵ Kopel Schwarz (ur. w 1888 w Bolechowie, pow. doliński, zm. w 1954 w Tel-Awivie); dr, adwokat we Lwowie, dziennikarz, poseł na Sejm RP. Studia prawnicze odbył we Lwowie i Wiedniu; w l. 1916–1918 w armii austriackiej na froncie włoskim; od czasów studenckich związany z ruchem syjonistycznym, jeden z założycieli i przywódców Syjonistycznej Partii Pracy „Hitachdut” w Małopolsce Wschodniej. Od 1924 poseł na Sejm (wszedł na miejsce zmarłego Jonasa Hersza Rubina), pracował w Komisji Prawnej i Komisji Ochrony Pracy; w latach następnych kilka razy bezskutecznie ubiegał się o mandat posła; w 1940 wyjechał do Palestyny. Cz. Brzoza, *Schwarz Kopel (1889–1954)*, PSB, t. 36, 1995/1996, s. 67–68.

⁶ Poale Syjon, Żydowska Socjaldemokratyczna Partia Robotnicza „Robotnicy Syjonu”, partia radykalna łącząca syjonizm z marksizmem, postulująca utworzenie bezklasowego państwa żydowskiego w Palestynie. Powstała w 1905 w zaborze rosyjskim, następnie w austriackim. Na początku lat dwudziestych w partii doszło do rozłamu na tzw. Poale Syjon-Lewicę (przywódcy: Jakub Witkin-Zeruba i Nuchim Rafałkes) oraz Niezależną Żydowską Socjalistyczną Partię Robotniczą „Robotnicy Syjonu” (tzw. Poale Syjon-Prawica); ponadto część radykalnych działaczy przeszła do KPRP; w 1933 PS-Prawica połączyła się z Syjonistyczną Partią Pracy „Hitachdut” w Małopolsce Wschodniej, tworząc Zjednoczoną Partię Syjonistyczno-Socjalistyczną. *Encyklopedia historii Polski...*, t. 2..., s. 142; *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej...*, s. 306.

⁷ Powszechny Żydowski Związek Robotniczy na Litwie, w Polsce i Rosji „Bund” – istniejąca w l. 1897–1949 lewicowa antysyjonistyczna partia żydowska, działająca w kilku państwach europejskich; w 1930 wszedł w skład Socjalistycznej Międzynarodówki Robotniczej; główni działacze: Wiktor Alter, Henryk Erlich; przed wojną jedna z najbardziej wpływowych partii żydowskich, głównie w samorządach; podczas II wojny światowej „bundowcy” organizowali żydowski ruch oporu (udział w powstaniu w getcie warszawskim), posiadali reprezentację w prezydium Rady Pomocy Żydom „Żegota” (Leon Feiner) oraz w Polskiej Radzie Narodowej (Szmul Zygielbojm, który po upadku powstania w getcie warszawskim popełnił samobójstwo w proteście przeciw bezczynności aliantów wobec ludobójstwa Żydów). W 1944 wszedł w skład Centralizacji Stronnictw Demokratycznych, Socjalistycznych i Syndykalistycznych; w styczniu 1949 Nadzwyczajny Zjazd partii zdominowanej przez komunistów opowiedział się za rozwiązaniem partii i wezwał swoich członków do wstępowania do PZPR. *Encyklopedia historii Polski...*, t. 1..., s. 85–86; *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej...*, s. 49.

^бЗам[еститель] нач[альника] 2 отдела УГБ НКВД УССР
Ст. лейтенант государственной безопасности^б
(—) ХАЗИН

*ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 3, арк. 139–140.
Оригінал, машинопис.*

^bZast[ępc]a Nacz[elnika] 2. Oddziału UGB NKWD USRS
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państwowego^b
(—) CHAZIN

*HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 3, k. 139–140.
Oryginał, maszynopis.*

№ 40

3 квітня 1940, Алма-Ата. Витяги зі списків форми № 1 та № 2, надісланих заступником начальника 3-го відділу УДБ НКВС Казахської РСР Михайлом Головковим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві

^аСов[ершенно] секретно^а

НКВД – СССР
Народный комиссариат внутренних дел Каз[ахской] ССР
г. Алма-Ата. Телефон коммутатор НКВД

Отдел 3-й УГБ
Д. №
«^б3^б» апреля 1940 г.

На Ваш № от «...» 193...г.
Наш вх. № от «...» 193...г.
№ ^б2321183^б

^{а-в}Серия «К»^{в-а}

^аНародному комиссару внутренних дел УССР^а
тов. ^вСЕРОВУ
гор. ^гКиев^{г-в}

^аНародному комиссару внутренних дел БССР^а
тов. ^вЦАНАВА
гор. Минск^в

^аКопия: 3-й отдел ГУГБ НКВД СССР^а
^вгор. Москва^в

При этом препровождаем списки по форме № 1 и 2 на выявленных нами лиц: агентов иноразведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, активных участников троцкистских, белоэмигрантских, националистических, террористических и других контрреволюционных организаций, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии, – для оперативного использования, согласно приказа НКВД СССР за № 001353.

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Вписано від руки.

^{в-в} Підкреслено машинописним способом.

^{г-г} Написано в розбивку.

Nr 40

**3 kwietnia 1940, Alma-Ata. Pismo zastępcy naczelnika 3. Oddziału UGB
NKWD Kazachskiej SRS Michaila Gołowkova do ludowych komisarzy
spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija
Canawy wraz z fragmentami spisu osób przeznaczonych do
aresztowania na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 001353**

^a-Ściś[le] tajne^a

NKWD – ZSRS
Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych Kaz[achskiej] SRS
m. Alma-Ata. Telefon: centrala NKWD

Oddział 3 UGB
S[prawa] nr
„^b-3-^b” kwietnia 1940 r.

Na Wasz nr z „...” 193... r.
Nasz nr wch. z „...” 193... r.
Nr ^b-2321183-^b

^{a-c}-Seria „K”^{a-c-a}

^a-Do Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS^a
tow. ^c-SIEROWA
mias[to] ^d-Kijów^{d-c}

^a-Do Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych BSRS^a
tow. ^c-CANAWY
mias[to] Mińsk^c

^a-Kopia: 3. Oddział GUGB NKWD ZSRS^a
^c-mias[to] Moskwa^c

Przesyłamy niniejszym spisy [sporządzone] według formularzy nr 1 i 2 na ujawnione przez nas osoby: agentów obc[ych] wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli lokali konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich organów wywiadowczych i kontrwywiadowczych, aktywnych członków organizacji trockistowskich, białoemigracyjnych, nacjonalistycznych, terrorystycznych i innych organizacji kontrrewolucyjnych, zamieszkałych na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi – w celu ich wykorzystania operacyjnego, zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS Nr 001353.

^{a--a} Zapisano wersalikami.

^{b--b} Wpisano odręcznie.

^{c--c} Podkreślono maszynowo.

^{d--d} Zapisano pismem spacjowanym.

^{а-в}Приложение^{-в-а}: по тексту на «^б-12-^б» листах.

^аЗам[еститель] нач[альника] 3 отдела УГБ НКВД КССР
ст. лейтенант госбезопасности^а
(—) ГОЛОВКОВ¹

^аОперуполномоченный 3 отдела УГБ
сержант госбезопасности^а
(—) НАЗИН

^аСов[ершенно] секретно^а
Согласно приказа НКВД СССР
№ 001353 – 1939 года

^{а-в-г}Список^{-г-в-а}

агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии

№№ п. п.	Фамилия, имя, отчество и установоч- ные данные (по алфавиту)	Последний адрес место- жительства (к какому году относится)	Сущность ком- прометирующих материалов	Источник све- дений
1.	БЕЛОРУС Ни- колай	Село Гощи б[ывшая] Польша к 1935 г.	Агент польской разведки	Показание арестованно- го в 1937 году ПОСЯЦКОГО Назара Аверья- новича ²
2.	ГУДА Захар	Тоже	Тоже	Тоже

¹ Головков Михайло Нифонович (1904–1985); ст. лейтенант ДБ (31 VII 1939), капітан ДБ (3 XII 1941), підполковник ДБ (11 II 1943), полковник (19 II 1946). З червня 1938 до 1939 – пом. начальника 8-го відділу 1-го управління НКВС КазРСР; з червня до грудня 1939 – ст. слідчий слідчастини НКВС КазРСР; з грудня 1939 до серпня 1940 – заст. начальника 3-го відділу УДБ НКВС КазРСР; з серпня 1940 до 14 III 1941 – т.в.о. начальника 3-го відділу УДБ НКВС КазРСР; з 14 III до 6 VIII 1941 – начальник СПВ НКДБ КазРСР; з 6 VIII 1941 до травня 1943 – начальник СПВ НКВС КазРСР; з 11 VI 1943 до 29 VI 1944 – заст. наркома ДБ КазРСР. *Петров Н.В., Кто руководил... – С. 292–293.*

² Прав. Пясецький Назар Авер'янович (нар. у 1913 в м. Роща або Гоща Волинської губ.), українець, працював вулканізатором в совхозі «Овцевод 5», Атбарський район, Акмолінська обл.

^{a-c}Załącznik^{c-a}: jak w tekście na „^b12-^b” arkuszach.

^aZast[ępc]a Nacz[elnika] 3. Oddziału UGB NKWD KSRS
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) GOŁÓWKOW¹

^aPełnomocnik oper[acyjny] 3. Oddziału UGB
sierżant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) NAZIN

^aŚciś[le] tajne^a

Zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS
Nr 001353 – 1939 roku

^{a-c-d}Spis^{d-c-a}

agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli
lokalii konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich organów
wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej
Ukrainie i Zachodniej Białorusi

Lp.	Nazwisko, imię, <i>otczestwo</i> i dane personalne (alfa- betycznie)	Ostatni adres miejsca za- mieszkania (w którym roku)	Istota kom- promitujących materiałów	Źródło informacji
1.	BIEŁORUS Nikołaj	wieś Goszcza, b[yła] Polska – 1935 r.	Agent polskiego wywiadu	Zeznanie aresz- towanego w 1937 roku POSIAC- KIEGO Nazara Awierjanowicza ²

¹ Michaił Nifonowicz Gołókwow (1904–1985), st. lejtn. bezp. państw. (31 VII 1939), kpt. bezp. państw. (3 XII 1941), ppłk bezp. państw. (11 II 1943), płk (19 II 1946). Od czerwca 1938 do 1939 pom. naczelnika 8. Oddziału 1. Zarządu NKWD Kazachskiej SRS; od czerwca do grudnia 1939 st. śledczy jednostki śledczej NKWD Kazachskiej SRS; od grudnia 1939 do sierpnia 1940 zca naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD Kazachskiej SRS; od sierpnia 1940 do 14 III 1941 p.o. naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD Kazachskiej SRS; od 14 III do 6 VIII 1941 naczelnik SPO NKGB Kazachskiej SRS; od 6 VIII 1941 do maja 1943 naczelnik SPO NKWD Kazachskiej SRS; od 11 VI 1943 do 29 VI 1944 zca ludowego komisarza bezp. państw. Kazachskiej SRS. N.W. Pietrow, *Kto rukowodil...*, s. 292–293.

² Właśc. Nazar Awierjanowicz Piaseckij (ur. w 1913 w m. Roszcza lub Goszcza, gub. wołyńska), narodowość ukraińska, pracował jako wulkanizator w sowchozie „Owcewod 5”, rej. atbasarski, obw. akmolski. Aresztowany 17 XI 1937 przez atbasarski RO UNKWD Obwodu Północnokazachstańskiego, skazany 14 I 1938 przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS na podstawie art. 58-6, -10 KK RFSS na karę śmierci. [https://ru.openlist.wiki/Пясецкий_Назар_Аверьянович_\(1913\)](https://ru.openlist.wiki/Пясецкий_Назар_Аверьянович_(1913)) [dostęp 15 V 2018]; rosgenea.ru/?a=16&r=4&s=Пясецкий [dostęp 15 V 2018].

3.	ГУДА Мирон	Тоже	Тоже	Тоже
4.	ВОЙЦЕХОВСКИЙ	гор. Пинск, к 1935 г.	Полицейский, производил вербовку агентов	Показание арестованного в 1937 г. КО-ДЫРКО Федора Тихоновича
5.	ГУПИНЕЦ Алексей	с. Березовка, к 1935 г.	Агент польской разведки	Тоже, БАВРЕНЮК Василия Семеновича
6.	ДАНИЛЮК Алексей	с. Березовка, к 1935 г.	Агент польской разведки	Тоже
7.	ЗАЛЕВСКИЙ	г. Вишнево	Пан, содержатель конспиративной квартиры	Тоже, КОДЕРКО Федора Николаевича ³
8.	ОНИЩУК Роман	Хутор Гультак ⁴ , к 1935 г.	Агент польской разведки	Тоже, БАВРЕНЮК Василий Семенович
9.	ПИВНИК Никифор	с. Березовка	Тоже	Тоже
10.	ПИВНИК Петр	Тоже	Тоже	Тоже

[...]

35.	ВЕТРОВСКИЙ Стах	В Польше, в прошлом проживал в с. Дахновке Сатановского района Винницкой области (СССР)	Занимался шпионажем в пользу Польши, получая из [С]ССР данные через ЛЕВИЦКОГО Иосифа Ивановича, который в 1936 г. выслан из УССР в Казахстан	19/VII-1936 г. « ^a Бригад-Милиция ^a »
-----	-----------------	---	--	---

Заарештований 17 XI 1937 АРВ УНКВС Північно-Казахстанської обл., засуджений 14 I 1938 Особливою колегією НКВС СРСР на підставі статті 58-6, 58-10 КК РРФСР до смерті. [https://ru.openlist.wiki/Пясецкий_Назар_Аверьянович_\(1913\)](https://ru.openlist.wiki/Пясецкий_Назар_Аверьянович_(1913)) [доступ 15 V 2018]; rosgenea.ru/?a=16&r=4&s=Пясецкий [доступ 15 V 2018].

³ Ймовірно Кодирко Федір Миколайович (нар. у 1912 в с. Саковщина, Воложинський повіт), білорус; мешкав в Атбасарі, Акмолінська обл., працював бухгалтером на Атбарському жировому підприємстві. Заарештований 22 XI 1937, засуджений 31 I 1938 рішенням НКВС СРСР на підставі статей 58-6, -10 КК РРФСР до смерті. Можливо тотожний із указаним вище Федором Тихоновичем Кодирком. [https://ru.openlist.wiki/Кодырко_Федор_Николаевич_\(1912\)](https://ru.openlist.wiki/Кодырко_Федор_Николаевич_(1912)) [доступ 22 V 2018]; lists.memo.ru/d16/f405.htm [доступ 23 V 2018].

⁴ Місцевості не встановлено.

2.	GUDA Zachar	jak wyżej	jak wyżej	jak wyżej
3.	GUDA Miron	jak wyżej	jak wyżej	jak wyżej
4.	WOJCIECHOWSKIJ	mias[to] Pińsk, 1935 r.	Policjant, werbował agentów	Zeznanie aresztowanego w 1937 r. KODYRKO Fiodora Tichonowicza
5.	GUPINIEC Aleksiej	w[ieś] Bieriezowka, 1935 r.	Agent wywiadu polskiego	Jak wyżej, BAWRIENIUKA Wasilija Siemionowicza
6.	DANILUK Aleksiej	w[ieś] Bieriezowka, 1935 r.	Agent wywiadu polskiego	jak wyżej
7.	ZALEWSKIJ	m[iasteczko] Wiszniew	Pan, właściciel lokalu konspiracyjnego	jak wyżej, KODIERKO Fiodora Nikołajewicza ³
8.	ONISZCZUK Roman	Chutor Gultiak ⁴ , 1935 r.	Agent wywiadu polskiego	jak wyżej, BAWRIENIUK Wasilij Siemionowicz
9.	PIWNIK Nikifor	w[ieś] Bieriezowka	jak wyżej	jak wyżej
10.	PIWNIK Piotr	jak wyżej	jak wyżej	jak wyżej

[...]

35.	WIETROWSKIJ Stach	W Polsce, dawniej mieszkał we w[si] Dachnowka, rejon satanowski, obwód winnicki (ZSRS)	Zajmował się szpiegostwem na rzecz Polski, otrzymując z [Z]SRS informacje za pośrednictwem LEWICKIEGO Iosifa Iwanowicza, który w 1936 r. został zesłany z USRS do Kazachstanu	19/VII-1936 r. „ ^a Brigad-Milicyja ^a ”
-----	-------------------	--	---	--

³ Prawdopodobnie Fiodor Nikołajewicz Kodyrko (ur. w 1912 we wsi Sakowszczyzna, pow. wołyński), narodowość białoruska; mieszkał w Atbasarze, obw. akmolski, pracował jako księgowy w atbasarskich Zakładach Przemysłu Tłuszczowego. Aresztowany 22 XI 1937, skazany decyzją NKWD ZSRS 31 I 1938 na podstawie art. 58-6, -10 KK RFSRS na karę śmierci. Być może tożsamy z wyżej wymienionym Fiodorem Tichonowiczem Kodyrką. [https://ru.openlist.wiki/ Кодырко_Федор_Николаевич_\(1912\)](https://ru.openlist.wiki/Кодырко_Федор_Николаевич_(1912)) [dostęp 22 V 2018]; lists.memo.ru/d16/f405.htm [dostęp 23 V 2018].

⁴ Miejscowość nieustalona.

36.	МЫСЛОВ-СКИЙ Антон Михайлович	Проживал в с. Стойман ⁵ Ляховецкого района Винницкой области (СССР)	Служил в польской жандармерии, через брата, проживающего в СССР МЫСЛОВСКОГО Романа Михайловича получал сведения шп[ионского] характера	Освед[омитель] «МЕДВЕДЬ» 14/VII-1936 г.
37.	БУРЫЙ Тимофей Матвеевич	До 1934 г. проживал на территории СССР, село Дахновка Сатановского района Винницкой области, нелегально бежал в быв[шую] Польшу, скрываясь от репрессии	Проживал на территории СССР, систематически занимался контрабандой с целью шпионажа, вместе с братьями Иваном и Мартыном совершал террористические акты против сотрудников госучреждений, в 1931 г. был осужден органами ОГПУ, в 1934 г. нелегально бежал в Польшу. Его брат БУРЫЙ Иван в 1936 году переселен из УССР в Казахстан	Рапорт поступающих от 22/VII-1936 г.

^{а-в}-Справка:^{б-а} Данные, помещенные в графе «источник сведений» взяты из материалов личных дел поляков-переселенцев, высланных в 1936 г. из УССР в Казахстан как поль[ско]-нем[ецкий] к-р элемент.

⁵ Місцевості не встановлено.

36.	MYSŁOWSKIJ Anton Michajłowicz	Mieszkał we w[si] Stojman ⁵ , rejon lachowiecki, obwód winnicki (ZSRS)	Służył w polskiej żandarmerii, otrzymywał informacje o charakterze szp[iegowskim] za pośrednictwem brata, zamieszkałego w ZSRS, MYSŁOWSKIEGO Romana Michajłowicza	Infor[mator] „MIEDWIED’” 14/VII-1936 r.
37.	BURYJ Timofiej Matwiejewicz	Do 1934 r. mieszkał na terenie ZSRS, wieś Dachnowka, rejon satanowski, obwód winnicki. Chcąc uniknąć represji, nielegalnie zbiegł do był[ej] Polski	Mieszkał w na terenie ZSRS, systematycznie zajmował się przemytem w celu szpiegostwa, wraz z braćmi Iwanem i Martynem dokonywał aktów terrorystycznych przeciwko pracownikom instytucji państw[owych], w 1931 r. został skazany przez organy OGPU, w 1934 r. nielegalnie zbiegł do Polski; jego brat BURYJ Iwan w 1936 roku [został] przesiedlony z USRS do Kazachstanu	Raport przechodzących z 22/VII-1936 r.

⁵ Miejscowość nieustalona.

Эти личные дела оформлялись соответствующими РО НКВД УССР и в данное время находятся в РО нашей области.

^aЗам[еститель] нач[альника] 3 отдела УГБ НКВД КССР^г
ст. лейтенант госбезопасности^a
(—) ГОЛОВКОВ

^aОперуполномоченный 3 отдела УГБ
сержант госбезопасности^a
(—) НАЗИН

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 1, арк. 1, 2, 6.

Оригінал, машинопис (супровідн лист машинопис на бланку).

На супровідному листі зліва реквізити бланку відтворені казахською мовою та 3 резолюції: «т. Тимофееву. (—) 16/IV»; «т. Фальковскому. Размножить и разослать. (—) 18/IV.»; «тов. Беловолову. Размножить и разослать УНКВД. (—). 20/IV».

^г Було: УССР.

^{a-c}-Informacja:^{c-a} Dane umieszczone w rubryce „Źródło informacji” wzięte z materiałów akt osobowych Polaków-przesiedleńców, zesłanych w 1936 r. z USRS do Kazachstanu jako pol[sko]-niem[iecki] element k-r.

Te akta osobowe wytworzone zostały przez odpowiednie RO NKWD USRS i obecnie znajdują się w RO naszego obwodu.

^a-Zast[ępc]a Nacz[elnika] 3. Oddziału UGB NKWD KSRS^c
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) GOŁOWKOW

^a-Pełnomocnik Oper[acyjny] 3. Oddziału UGB
sierżant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) NAZIN

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 1, k. 1, 2, 6.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim tekst w języku kazachskim oraz trzy adnotacje: t[owarzysz] Timofiejew. (—) 16/IV; t[owarzysz] Falkowski. Powielić i rozesłać. (—) 18/IV; tow. Bielowołow. Powielić i rozesłać wśród UNKWD. (—) 20/IV.

^c *Było: USRS.*

№ 41

4 квітня 1940, Київ. Директива наркома внутрішніх справ УРСР Івана Сєрова щодо боротьби з «бандитсько-диверсійними» формуваннями у західних областях України

^a-Совершенно секретно
3 отдел УГБ НКВД УССР^a

^a-Начальникам УНКВД западных областей УССР
Начальникам погранотрядов НКВД
Начальнику погранвойск НКВД Украинской ССР
Начальнику погранвойск Западного округа
Начальнику ОО КОВО, ОВО
Начальнику ДТО НКВД^a – Ковель, Львов, Киев, Одесса
^a-Начальнику УРКМ НКВД УССР
Начальникам облмилиции УССР^a

^a-Только^a

Имеющиеся материалы свидетельствуют о широко разветвленной деятельности английской, французской, германской и других разведок по созданию бандитско-повстанческого подполья в западных областях УССР, с целью организации вооруженных выступлений весной этого года, диверсии на важнейших объектах и террора против советского актива.

По прямому заданию и под непосредственным руководством англо-французской разведок, так называемое «польское правительство» организывает на территории Румынии и Венгрии банды из бежавших за кордон польских националистов, направляют своих эмиссаров в западные области УССР для создания повстанческих, диверсионных, шпионских, бандитских формирований и руководства ими.

При непосредственном участии гестапо на территории б[ывшей] Польши, отошедшей к Германии, создаются бандитские шайки из украинских националистических элементов, в основном ОУН'овцев и перебрасываются на нашу сторону для бандитско-повстанческой деятельности.

^b-Руководство ОУН за кордоном ведет большую работу по выброске в Советский Союз своих эмиссаров для организации бандитско-повстанческого подполья в западных областях УССР.

Базой для организации шпионских, диверсионных, повстанческо-бандитских формирований, как на нашей стороне, так и за кордоном, являются офицеры и подофицеры польской армии, полицейские, разведчики,

^a-^a *Написано великими літерами.*

^b-^b *Текст перекреслений від руки.*

Nr 41

4 kwietnia 1940, Kijów. Dyrektywa ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa w sprawie zwalczania grup dywersyjnych w zachodnich obwodach Ukrainy, wspieranych przez osoby wymienione w rozkazie NKWD ZSRS nr 001353

^a-Ścisłe tajne

3. Oddział UGB NKWD USRS^a

^a-Do Naczelników UNKWD zachodnich obwodów USRS
Do Naczelników oddziałów pogran[icznych] NKWD
Do Naczelnika Wojsk Pogran[icznych] NKWD Ukrainńskiej SRS
Do Naczelnika Wojsk Pogran[icznych] Okręgu Zachodniego
Do Naczelnika OO KOWO, OWO
Do Naczelnika DTO NKWD^a – Kowel, Lwów, Kijów, Odessa
^a-Do Naczelnika URKM NKWD USRS
Do Naczelników obw[odowych] milicji USRS^a

^a-Wyłącznie dla^a

Posiadane przez nas materiały świadczą o szeroko rozgałęzionej działalności wywiadów angielskiego, francuskiego, niemieckiego i innych, związanej z tworzeniem bandycko-powstańczego podziemia w zachodnich obwodach USRS, w celu zorganizowania zbrojnych wystąpień na wiosnę tego roku, dywersji na ważniejszych obiektach i [działań] terrorystycznych przeciwko aktywowi sowieckiemu.

Na polecenie i pod bezpośrednim kierownictwem wywiadów angielskiego i francuskiego tak zwany „polski rząd” organizuje na terytorium Rumunii i na Węgrzech bandy, składające się z polskich nacjonalistów, którzy przedarli się przez granicę, wysyła swoich emisariuszy do zachodnich obwodów USRS w celu tworzenia powstańczych, dywersyjnych, szpiegowskich, bandyckich ugrupowań i kierowania nimi.

Przy bezpośrednim udziale gestapo, na terytorium b[yłej] Polski przyłączonej do Niemiec, z ukraińskich elementów nacjonalistycznych, głównie z ounowców tworzone są bandyckie szajki i przerzucane na naszą stronę w celu [prowadzenia] bandycko-powstańczej działalności.

^b-Kierownictwo OUN za granicą prowadzi wyteżoną pracę nad przerzucaniem do Związku Sowieckiego swych emisariuszy w celu organizowania bandycko-powstańczego podziemia w zachodnich obwodach USRS.

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Fragment odręcznie przekreślony.

участники фашистских организаций в б[ывшей] Польше, ОУН'овцы, УНД'овцы, УВО'вцы и прочие националистические украинские и польские контрреволюционные и уголовные элементы^б.

За последнее время имели место несколько случаев прорыва на нашу территорию вооруженных банд из Германии, а также вооруженных прорывов в Венгрию и Румынию групп польских офицеров.

^бВ западных областях были попытки бандитских выступлений польских и украинских формирований^б.

Агентурно-следственные материалы подтверждают данные о наличии подготовки ряда контрреволюционных организаций к вооруженным выступлениям весной этого года.

^бНа территории всех западных областей УССР имеют место случаи групповых уголовных проявлений^б.

Задачей наших органов по борьбе с этой деятельностью капиталистических разведок является проведение активных и гибких агентурно-оперативных мероприятий, обеспечивающих быструю и своевременную ликвидацию всяких попыток к вооруженным выступлениям, уничтожению повстанческо-бандитских формирований в самом зародыше.

Для выполнения этой задачи

^аПриказываю^а:

1. Оперативное руководство разработкой и ликвидацией повстанческо-бандитских, диверсионных, террористических и прочих к-р формирований на территории областей возложить на старших оперативных начальников – начальников УНКВД.

2. Все материалы о повстанческо-бандитских тенденциях и проявлениях, их учету и разработке, учету средств и мероприятий по ликвидации бандпроявлений сосредоточить в УНКВД областей (отделениях по борьбе с бандитизмом 3-х отделов УГБ).

3. Начальникам пограничных отрядов, облмилиции, ОО армейских соединений и ДТО НКВД наряду с информацией по этим вопросам вышестоящих органов, немедленно лично ориентировать о них нач[альников] УНКВД соответствующих областей.

4. Начальникам УНКВД принять меры к укомплектованию отделений 3 отделов по борьбе с бандитизмом квалифицированными оперативными работниками.

5. Немедленно приступить к насаждению специальной агентуры и осведомления по бандитизму из:

а) лесников, объездчиков, лиц, работающих в лесных аппаратах и на лесных разработках. Агентуру из этой категории использовать для осведомления всех мест в лесных массивах, удобных для скрытия банд, розыска бандшаек, осведомления лиц, проживающих в лесу или вблизи лесов и могущих являться укрывателями, явочниками бандитов, задержания и ликвидации отдельных бандитов и мелких бандитских шаек.

Bazę do tworzenia szpiegowskich, dywersyjnych, powstańczo-bandyckich formacji, zarówno po naszej stronie, jak i za granicą, stanowią oficerowie i podoficerowie Wojska Polskiego, policjanci, wywiadowcy, członkowie faszystowskich organizacji w b[yłej] Polsce, członkowie OUN, UNDO, UWO i pozostałe nacjonalistyczne ukraińskie i polskie elementy kontrrewolucyjne oraz kryminalne^b.

W ostatnim czasie miało miejsce parę przypadków przedarcia się na nasze terytorium uzbrojonych band z Niemiec, a także zbrojnego forsowania [granicy] na Węgry i do Rumunii przez grupy polskich oficerów.

^b-W obwodach zachodnich doszło do prób bandyckich wystąpień polskich i ukraińskich formacji^b.

Materiały agenturalno-śledcze potwierdzają informacje o tym, że szereg kontrrewolucyjnych organizacji przygotowuje się do zbrojnych wystąpień na wiosnę bieżącego roku.

^b-Na terytorium wszystkich zachodnich obwodów USRS mają miejsce przypadki grupowych wystąpień o podłożu kryminalnym^b.

Zadaniem naszych organów zajmujących się walką z tą działalnością kapitalistycznych wywiadów jest podjęcie aktywnych i elastycznych działań agenturalno-operacyjnych, gwarantujących szybką i przeprowadzoną we właściwym czasie eliminację wszelkich prób wystąpień zbrojnych i zlikwidowanie powstańczo-bandyckich ugrupowań w samym zarodku.

W celu wykonania tego zadania

^aRozkazuję^a:

1. Powierzyć starszym naczelnikom operacyjnym – naczelnikom UNKWD kierownictwo operacyjne nad rozpracowaniem i likwidacją powstańczo-bandyckich, dywersyjnych, terrorystycznych i innych k-r formacji na terytorium obwodów.

2. Zgromadzić w obwodowych UNKWD (wydziałach walki z bandytyzmem trzecich oddziałów UGB) wszystkie materiały związane z powstańczo-bandyckimi tendencjami i wystąpieniami, [takie jak] ewidencja rozpracowania, rejestracja środków i przedsięwzięć zmierzających do likwidacji band[yckich] wystąpień.

3. Naczelnicy oddziałów pogranicznych, milicji obw[odowej], OO zgrupowań wojskowych i służba DTO NKWD mają, po otrzymaniu informacji na ten temat od organów nadrzędnych, natychmiast osobiście przekazywać je nacz[elnikom] UNKWD właściwych obwodów.

4. Naczelnicy UNKWD mają podjąć kroki w kierunku uzupełnienia [etatów] operacyjnych w wydziałach trzecich oddziałów walki z bandytyzmem wykwalifikowanymi pracownikami operacyjnymi.

5. Natychmiast przystąpić do wprowadzenia specjalnej agentury i zaznajomienia jej w sprawach bandytyzmu spośród:

a) leśników, strażników, osób pracujących w aparacie leśnictwa i przy pracach leśnych. Agenturę z tej kategorii wykorzystać do: sprawdzenia wszystkich miejsc w masywach leśnych, dogodnych do ukrywania band; poszukiwania szajek band[yckich]; sprawdzenia osób mieszkających w lesie lub w pobliżu lasów, mogących ukrywać bandytów lub służyć im kontaktami; zatrzymania i likwidacji pojedynczych bandytów i drobniejszych szajek bandyckich.

б) лиц, проживающих в лесу или вблизи лесных массивов на отдельных хуторах для использования их по выявлению и разработке явочников, пособников и укрывателей бандитов, а также в качестве подстав к бандшайкам.

в) охотников, которых использовать в основном для поисков бандитов, выявления мест нахождения банд.

г) уголовников, отошедших от уголовной деятельности, так называемых уголовных «авторитетов», хорошо проверенных и доказавших свою честность на деле. Эту категорию специальной агентуры необходимо использовать для влития в банды в качестве внутренних и подстав в качестве явок и укрывателей бандитов.

д) числа учтенных явочников, пособников и укрывателей бандитов с целью использования их для подстав, выявления связей, маршрутов и мест нахождения банд.

Указанную в пунктах «г» и «д» агентуру вербовать после тщательного изучения намечаемых объектов и в последующем обязательно систематически проверять в целях предотвращения возможности предательства и дезинформации.

6. Имеющиеся учеты и дела по повстанчеству и бандитизму активизировать, изыскав возможности для быстрой разработки фигурантов и их ликвидации.

⁶⁻⁷. Вся агентура и осведомление по всем линиям временно не связанную с заданиями по конкретным разработкам, использовать по выявлению и разработке националистических элементов, подозрительных по повстанчеству и бандитизму, связей и окружения бандитов⁶.

8. Из числа проверенной агентуры отобрать наиболее ценную, располагающую интересующими нас связями и использовать ее для рейдов по пунктам, засоренным националистическими и повстанческими элементами.

9. При разработке банд и повстанческих формирований практиковать метод влития безусловно проверенной на деле и преданной нам агентуры в банды.

Обязательным условием влития агента должно предшествовать тщательное изучение этого мероприятия и дача агенту продуманной легенды, обеспечивающей зашифровку этого метода работы и вливаемого агента.

При отработке легенд, заданий и инструктажа агентуры вливаемой в бандитско-повстанческие формирования, категорически запрещаю допускать участие этой агентуры в роли организаторов формирований и руководителей банд.

10. Практиковать «посылку» писем от арестованных бандитов и их родственников в банды и связям банд с призывом о прекращении бандитской деятельности и явки с повинной.

11. В агентурной работе по б/б и повстанчеству исключительное внимание уделить вопросам связи с агентурой и особенно с агентурой, подставленной бандам и влитой в банды.

b) osób mieszkających w lesie lub w pobliżu maszywów leśnych, w poszczególnych chutorach, w celu wykorzystania ich do wykrycia i rozpracowania właścicieli lokali konspiracyjnych, współników i osób ukrywających bandytów, a także by podstawiać ich bandyckim szajkom.

c) myśliwych, których należy wykorzystać przede wszystkim przy poszukiwaniu bandytów i odnajdywaniu miejsc przebywania band.

d) kryminalistów, którzy zerwali z działalnością kryminalną, tak zwanych kryminalnych „autorytetów”, dobrze sprawdzonych, którzy udowodnili swoją wierność sprawie. Tę kategorię specjalnej agentury należy koniecznie wykorzystać w celu przeniknięcia do band, w charakterze wewnętrznej [agentury] oraz podstawionych [osób] udostępniających kontakty i ukrywających bandytów.

e) zewidencjonowanych właścicieli lokali kontaktowych, współników i osób ukrywających bandytów w celu podstawienia ich, ujawniania kontaktów, szlaków przemieszczania się i miejsc przebywania band.

Wymienioną w punktach „d” i „e” agenturę werbować po starannej analizie poszukiwanych obiektów, a następnie obowiązkowo systematycznie kontrolować, by zapobiec zdradzie i dezinformacji.

6. Aktywnie wykorzystać posiadaną ewidencję oraz materiały spraw dotyczące ruchu powstańczego i bandytyzmu, pozwalające na szybkie rozpracowanie figurantów i ich likwidację.

^b7. Całą agenturę oraz informatorów na wszystkich odcinkach, nie mających chwilowo żadnych [przydzielonych] zadań i konkretnych rozpracowań, wykorzystać do ujawnienia i rozpracowania elementów nacjonalistycznych, podejrzanych o działalność powstańczą lub bandycką, kontakty i wspomaganie bandytów^b.

8. Z grona sprawdzonej agentury wybrać najbardziej cenną, dysponującą interesującymi nas kontaktami i wykorzystywać ją do wypadów w okolice nasycone elementami nacjonalistycznymi i powstańczymi.

9. Podczas rozpracowywania band i formacji powstańczych stosować metodę przenikania dokładnie sprawdzonej w praktyce i wiernej nam agentury do band.

Przeniknięcie agenta powinno być obowiązkowo poprzedzone dokładnym przestudiowaniem tego przedsięwzięcia i stworzeniem agentowi przemyślanej legendy, zapewniającej utajnienie metod pracy, jak i [samego] przenikającego agenta.

Podczas opracowania legend, zadań i instruktażu agentury przenikającej do bandycko-powstańczych formacji kategorycznie zabraniam odgrywania przez tę agenturę roli organizatorów formacji i przywódców band.

10. Pracować nad „wysyłką” listów od aresztowanych bandytów i ich krewnych do band oraz osób kontaktujących się z bandami, z wezwaniem do przerwania bandyckiej działalności i przyznania się do winy.

11. W pracy agenturalnej polegającej na w[alce z] b[andytyzmem] i działalnością powstańczą szczególną uwagę należy zwrócić na kwestię łączności z agenturą; zwłaszcza z agenturą podstawioną, która przeniknęła do bandy.

Как один из способов связей с агентурой рекомендуется насаждение резидентов и связанных из числа вполне проверенных лиц из советского актива в населенных пунктах и работников лесных аппаратов и лесных разработок.

Необходимо твердо помнить, что малейшая расшифровка агентуры по б/б приведет к физическому уничтожению ее бандитами, поэтому каждый оперативный работник должен постоянно изыскивать, исходя из местных условий, наиболее совершенные и четкие методы связи с агентурой.

12. Перед ликвидацией бандформирований обязательно предусматривать вывод влитой в эти формирования и подставленной им агентуры, дабы избежать ее бесцельной гибели.

13. Все агентурные и следственные возможности использовать для выявления и изъятия скрытых баз огнестрельного и холодного оружия, боеприпасов, гранат и т. п.

При разгроме б[ывшей] польской армии большое количество оружия и боеприпасов осталось у населения и было скрыто в тайниках у контрреволюционного элемента, часть закопана в лесах, оврагах и местах, удобных для скрытия. ^вНеобходимо леса, поляны просмотреть, выявленные места с опавшей землей осмотреть на изъятие оружия^в.

^бИз практики изъятия оружия в годы гражданской войны на Украине известно, что большое количество из числа закопанного оружия было обнаружено путем тщательного изучения лесов, полян и выявления мест с опавшей землей (опадание земли происходило в результате дождей, таяния снега и т. д.).

Этот метод примените и изучите подобные указанным выше местам, в целях обнаружения скрытого оружия^б.

14. Во всех аппаратах УНКВД, ДТО, пограничных отрядах, РО НКВД и милиции – создать оперативные группы из состава оперативных работников, милиционеров и пограничников, могущих быть немедленно выброшенными для ликвидации бандитских повстанческих формирований.

Обеспечьте эти группы, исходя из местных возможностей, средствами быстрого передвижения (автомшины, верховые лошади) и качественным оружием и боеприпасами.

В каждом случае преследования или ликвидации банды не допускать разрозненных действий отдельных оперативных групп, а распоряжением начальника УНКВД выделять ответственного руководителя всеми оперативно-войсковыми мероприятиями.

Перед ответственным руководителем ставить четкие задачи:

- агентурного обеспечения ликвидации банды;
- координированного использования приданных ему оперативных групп для непосредственных боевых действий по преследованию и уничтожению банды;

^{в-б} *Дописано від руки.*

Jako jeden ze sposobów łączności z agenturą zalecane jest wprowadzenie rezydentów i łączników – osób całkowicie sprawdzonych spośród sowieckiego aktywu, pracowników aparatów leśnictwa i eksploatacji lasów.

Koniecznym należy pamiętać, że każda najmniejsza dekonspiracja agentury prowadzącej w[alkę z] b[andytyzmem] doprowadzi do jej fizycznej likwidacji przez bandytów, dlatego każdy pracownik operacyjny powinien, uwzględniając lokalne warunki, nieustannie poszukiwać najdoskonalszych i najściślejszych sposobów kontaktu z agenturą.

12. Przed likwidacją formacji band[yckich] należy koniecznie przewidzieć wyprowadzenie z tych formacji agentów, którzy do nich przeniknęli lub zostali podstawieni, aby zapobiec ich niepotrzebnej śmierci.

13. Wykorzystywać wszystkie agenturalne i śledcze możliwości w celu wykrycia i przejęcia ukrytych magazynów broni palnej i białej, amunicji, granatów itp.

Podczas rozgromienia b[yłego] Wojska Polskiego duża ilość broni i amunicji pozostała w rękach ludności i została ukryta u elementu kontrrewolucyjnego, część zakopano w lasach, wąwozach i miejscach nadających się do jej ukrycia.^cNależy koniecznie przeszukać lasy, polany, a ujawnione miejsca, w których zapada się ziemia, przekopać w celu odzyskania broni^c.

^bPraktyka przejmowania broni w czasach wojny domowej na Ukrainie wskazuje na to, że duża liczba zakopanej broni została znaleziona drogą dokładnego przeczesywania lasów, polan i ujawniania miejsc z zapadającą się ziemią (ziemia zapadała się pod wpływem deszczów, topniejących śniegów itd).

Przyjmijcie tę samą metodę, przeszukajcie podobne, wymienione wyżej miejsca w celu odnalezienia ukrytej broni^b.

14. We wszystkich aparatach UNKWD, DTO, oddziałach pogranicznych, RO NKWD i milicji – utworzyć grupy operacyjne spośród pracowników operacyjnych, milicjantów i pograniczników, które będą mogły być natychmiast skierowane do likwidacji bandyckich formacji powstańczych.

Zabezpieczyć te grupy, wykorzystując lokalne możliwości, w środki szybkiego przemieszczania (samochody, konie wierzchowe), sprawną broń i amunicję.

W każdym przypadku ścigania lub likwidowania bandy unikać nieskoordynowanych poczynań poszczególnych grup operacyjnych, a decyzją naczelnika UNKWD ustalić odpowiedzialnego dowódcę, kierującego wszystkimi działaniami operacyjno-wojskowymi.

Odpowiedzialnemu dowódcy wyznaczyć konkretne zadania:

- zabezpieczenia agenturalnego przy likwidacji bandy;
- skoordynowania działań powierzonych mu grup operacyjnych w bezpośrednich działaniach bojowych podczas ścigania i likwidacji bandy;
- odcięcia drogi [i możliwości] ucieczki wycofującej się bandzie;
- prowadzenia poszukiwań i obław w celu ujęcia bandytów, którzy podczas starcia oderwali się od grupy lub zostali rozproszeni;

^{c-c} *Dopisano odręcznie.*

- закрытия направлений и маршрутов отступающей банды;
- поисков и облав с целью задержания оторвавшихся или рассеявшихся при столкновении бандитов;
- оповещения органов НКВД в районах появления или маршрутов и т. п.

15. Вменить в обязанность всему оперативному и начальствующему составу оперативных групп тщательно изучить всю местность обслуживаемых ими районов и участков.

Особое внимание обратить на изучение дорог, тропинок и населенных пунктов в лесных массивах.

16. Выделить, тщательно изучить и иметь на учете лиц из состава советского актива – лесников, объездчиков, охотников – знающих хорошо местность, особенно леса, которых использовать в качестве проводников при преследованиях и ликвидации банд.

17. В особо пораженных местах из состава советского актива, проверенных лесников, объездчиков-охотников, бригад содействия милиции и погранохраны, имеющих оружие – создать ударные группы из 5–7 человек, которых в случае необходимости использовать для преследования и ликвидации банд, закрытия дорог, просек, тропинок и т. п.

Особо предупреждаю начальников органов НКВД о том, что в ударные группы могут быть включены только совершенно проверенные и преданные Советской власти лица.

18. Во избежание могущих быть безнаказанных налетов банд на здания, общежития органов НКВД, штабы пограничных отрядов, комендатуры, заставы – принять решительные меры к усилению охраны этих объектов.

19. Начальнику ОО КОВО – майору госбезопасности т. МИХЕЕВУ – дать указания подчиненным аппаратам через командование частей и соединений РККА – принять меры к усилению охраны, мест расположения складов оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и объектов стратегического значения.

20. Начальникам ДТО НКВД через командование железнодорожных частей принять меры к усилению бдительности охраны станционных сооружений и железнодорожных мостов, имеющих стратегическое значение.

Через железнодорожную администрацию принять меры к охране складов, пакгаузов, узлов железных дорог, путей и тщательно проверять качество этой охраны.

21. Начальникам УНКВД о всех повстанческо-бандитских проявлениях на территории области немедленно направлять спецсообщения шифром на мое имя и почтой в 3-й отдел УГБ НКВД УССР.

Основными задачами всех органов и войск НКВД является предупреждение, немедленное подавление и окончательная ликвидация бандитских и повстанческих проявлений и к этому должны свестись все намечаемые мероприятия.

– powiadomienia organów NKWD w rejonach pojawienia się lub przemarszu itp.

15. Zobowiązać cały skład operacyjny i dowódcy grup operacyjnych do dokładnego zaznajomienia się z okolicą, stanowiącą rejon i odcinek ich działań.

Szczególne uwagę zwrócić na zapoznanie się z drogami, ścieżkami i miejscowościami w masywach leśnych.

16. Wydzielić, dokładnie przestudiować i zarejestrować aktyw sowiecki – leśników, strażników, myśliwych – znających dobrze okolicę, szczególnie lasy, których można wykorzystać jako przewodników podczas pościgu i likwidacji band.

17. W miejscach szczególnie zagrożonych utworzyć – z miejscowego aktywu sowieckiego, sprawdzonych leśników, strażników-myśliwych, brygad współpracy z milicją i ochrony pogran[icznej], posiadających broń – grupy szturmowe składające się z 5–7 osób i w razie konieczności wykorzystać je do pościgu i likwidowania band, blokady dróg, przesiek, ścieżek itp.

Szczególne przestrzegam naczelników NKWD, że do grup szturmowych mogą być włączone tylko osoby dokładnie sprawdzone i wierne władzy sowieckiej.

18. W celu zapobieżenia bezkarnym atakom band na budynki, domy komunalne organów NKWD, sztaby oddziałów pogranicznych, komendantury, strażnice – podjąć zdecydowane działania zmierzające do wzmocnienia ochrony tych obiektów.

19. Naczelnik OO KOWO, major bezpieczeństwa państ[wowego] t[owarzysz] MICHIEJEW ma wydać, za pośrednictwem dowództwa jednostek i zgrupowań RKKA, rozkazy podlegającemu aparatowi, by ten podjął środki zmierzające do zwiększenia ochrony miejsc magazynowania broni, amunicji, materiałów wybuchowych i obiektów znaczenia strategicznego.

20. Naczelnicy DTO NKWD mają, za pośrednictwem dowództwa jednostek kolejowych, podjąć środki zmierzające do zwiększenia czujności ochrony budynków stacji i mostów kolejowych, mających znaczenie strategiczne.

Za pośrednictwem administracji zarządu kolei, podjąć kroki zapewniające ochronę składów, magazynów, węzłów kolejowych, torów i starannie kontrolować przebieg pełnionej służby.

21. Naczelnicy UNKWD mają natychmiast kierować do mnie i pocztą do 3. Oddziału UGB NKWD USRS zaszyfrowane raporty spec[jalne] o wszystkich powstańczo-bandyckich wystąpieniach na terytorium obwodu.

Podstawowym zadaniem wszystkich organów i wojsk NKWD jest uprzedzenie, natychmiastowe zduszenie i ostateczna likwidacja bandyckich i powstańczych wystąpień. Do tego powinny sprowadzać się wszystkie planowane przedsięwzięcia.

O podjętych środkach i planach przedsięwzięć dotyczących walki z bandytyzmem i działalnością powstańczą zameldujcie do 20 kwietnia 1940 roku.

^aLudowy Komisarz Spraw Wewnętrznych USRS
komisarz bezpieczeństwa państwowego 3. rangi^a
(—) SIEROW

О принятых мерах и плане мероприятий по борьбе с бандитизмом и повстанчеством донесите к 20 апреля 1940 года.

^аНародный комиссар внутренних дел УССР
Комиссар государственной безопасности 3 ранга^а
(—) СЕРОВ

«Г-4-Г» апреля 1940 года

г. Киев

№ Г-1181/сн-Г

ГДА СБУ, ф. 9, спр. 33, арк. 170–180.

Оригінал, машинопис.

^{Г-Г} Вписано від руки.

„4” kwietnia 1940 roku
m. Kijów
nr 1181/sn

*HDA SBU, f. 9, spr. 33, k. 170–180.
Oryginał, maszynopis.*

^{d-d} *Wpisano odręcznie.*

№ 42

5 квітня 1940, Київ. Лист-пропозиція наркома внутрішніх справ УРСР Івана Сєрова наркому внутрішніх справ СРСР Лаврентію Берії щодо вдосконалення роботи з розшуку осіб, які проходять по орієнтуванням НКВС СРСР

^{а-б}Совершенно секретно^{-б-а}

^аНародному комиссару внутренних дел СССР
Комиссару государственной безопасности 1 ранга^{-а}
^бтоварищу ^вБЕРИЯ^{-в} Л.П.^{-б}
^вМосква^{-в}

Нами получены из НКВД СССР сборники разыскиваемых разведчиков, диверсантов, террористов, конфиденгов, гласных работников разведывательных органов бывшего польского государства, участников контрреволюционных организаций, членов антисоветских политпартий и других лиц, активно боровшихся против СССР, по которым проходит – 40 519 человек. Эти материалы поступают от 2, 3 и 5 отделов ГУГБ НКВД СССР по каждому отделу самостоятельно, без концентрации учета проходящих лиц в одном месте. Очевидно, еще будут высылаться также списки.

На основании приказа НКВД СССР от 5-го ноября 1939 года № 001353 от органов НКВД Союзных Республик, краев и областей получены материалы на 5.847 человек.

Кроме того, за это время НКВД УССР выявлено лиц этих категорий – 9182 человека.

Таким образом учтено – 55 548 человек.

Помещенные в сборниках, согласно Вашего приказа, подлежат немедленному розыску и аресту.

В процессе осуществления активных мероприятий по розыску, мы сталкиваемся с трудностями в пользовании этими сборниками, так как они составлены в порядке не удобном для оперативного пользования. Большое количество и нарушение строгого алфавита проходящих лиц, а также недостаточность самых сборников, затрудняют быстроту проверки.

Для того чтобы найти одну фамилию, оперативный работник должен просмотреть все сборники и на это потребуется минимум 2–3 часа времени.

Следует отметить, что часть разыскиваемых нами арестована уже во внутренних областях Союза, так как они сумели завербоваться в Союзные Наркоматы для работы.

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Написано в розбивку.

Nr 42

5 kwietnia 1940, Kijów. Propozycja ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Iwana Sierowa dla ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Ławrientija Berii, dotycząca udoskonalenia prac w zakresie poszukiwania osób, występujących w informacjach NKWD ZSRS

^{a-b}Ścisłe tajne^{-b-a}

^aDo Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych ZSRS
komisarza bezpieczeństwa państwowego 1. rangi^a
^b-towarzysza ^c-BERII^c Ł.P.^b
^c-Moskwa^c

Otrzymaliśmy z NKWD ZSRS zbiory [spisów] poszukiwanych pracowników wywiadu, dywersantów, terrorystów, konfidentów, jawnych pracowników organów wywiadowczych byłego państwa polskiego, członków organizacji kontrrewolucyjnych, członków antysowieckich partii polit[ycznych] i innych osób, aktywnie walczących przeciwko ZSRS, w których występuje 40 519 osób. Te materiały napływają z 2., 3. i 5. Oddziałów GUGB NKWD ZSRS, każdy Oddział oddzielnie, bez gromadzenia ewidencji występujących osób w jednym miejscu. Oczywiście zostaną jeszcze wysłane także spisy.

Na podstawie rozkazu NKWD ZSRS z 5 listopada 1939 roku nr 001353, otrzymano od organów NKWD republik związkowych, krajów i obwodów materiały obejmujące 5847 osób.

Ponadto w tym czasie NKWD USRS ujawniło 9182 osoby tych kategorii.

W ten sposób zewidencjonowano – 55 548 osób.

Osoby umieszczone w zbiorach, zgodnie z Waszym rozkazem, podlegają niezwłocznemu odszukaniu i aresztowaniu.

Podczas realizacji aktywnych działań poszukiwawczych napotykały trudności w korzystaniu z tych zbiorów, ponieważ są one sporządzone w sposób niewygodny do wykorzystania operacyjnego. Duża liczba i naruszenie kolejności alfabetycznej występujących osób, a także braki występujące w samych zbiorach, utrudniają szybkie sprawdzanie.

Aby znaleźć jedno nazwisko, pracownik operacyjny musi przejrzeć wszystkie zbiory, na co potrzebne są minimum 2–3 godziny.

Należy zaznaczyć, że część osób poszukiwanych przez nas została już aresztowana w wewnętrznych obwodach Związku [Sowieckiego], ponieważ [osoby te] potrafiły zatrudnić się w związkowych *narkomatach*.

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Podkreślono maszynowo.

^{c-c} Zapisano pismem spacjowanym.

Оперативная необходимость требует, чтобы фамилии всех разыскиваемых имелись в картотеках не только 1 спецотделов УНКВД, но и в районных и городских отделах НКВД западных областей Украины.

Изготовление карточек и выписка их от руки в массовом количестве с минимумом необходимых данных, в условиях каждого органа НКВД в отдельности, потребует большого количества времени и оторвет значительную часть оперативного состава для их выписки.

Считаю целесообразным: в целях своевременного и полного получения материалов разыскиваемых лиц объявлять во Всесоюзный розыск, в порядке приказа НКВД СССР № 00310–1939 года, с рассылкой розыскных циркуляров по утвержденным нормам с добавлением 204 районных отделов НКВД западных областей Украины.

Это мероприятие сосредоточит концентрацию материалов в одном месте – 1 специальном отделе НКВД СССР.

В таких же розыскных циркулярах необходимо объявить в розыск и лиц, списки на которых разными отделами НКВД СССР уже высланы.

Если по каким-либо соображениям объявление перечисленных категорий лиц во Всесоюзный розыск, в порядке приказа НКВД СССР № 00310 нецелесообразно, прошу разрешить такой розыск в пределах УССР, путем издания розыскных циркуляров по типу циркуляров, предусмотренных вышеуказанным приказом. Для этого потребуются ассигнования в сумме – 191 500 рублей и наряда на 11 тонн перфокарточной бумаги и 2,5 тонн писчей бумаги.

Прошу Ваших указаний.

Народный комиссар внутренних дел УССР
Комиссар государственной безопасности 3 ранга
СЕРОВ

г-№ 1169/сн^г

б-«г-5-г» апреля 1940 года^б

г. Киев

г-1 спецотдел НКВД УССР^г

*ГДА СБУ, ф. 16, оп. 1, спр. 434, арк. 5–8.
Копія, машинопис.*

^{г-г} Вписано від руки.

Zgodnie z wymogami operacyjnymi nazwiska wszystkich poszukiwanych osób muszą znajdować się nie tylko w kartotekach w pierwszych oddziałach spec[jalnych] UNKWD, ale także w rejonowych i miejskich oddziałach NKWD zachodnich obwodów Ukrainy.

Sporządzanie kart i ich odręczne wypisywanie w hurtowej ilości z minimum niezbędnych danych, oddzielnie dla każdego organu NKWD wymagać będzie dużej ilości czasu i oderwie [od innych prac] znaczną część składu operacyjnego do ich wypisywania.

Uważam za racjonalne: w celu otrzymywania we właściwym czasie całości materiałów dotyczących poszukiwanych osób, ogłaszać poszukiwanie w całym Związku [Sowieckim], według rozkazu NKWD ZSRS nr 00310 z 1939 roku, i rozsyłać okólniki poszukiwawcze według zatwierdzonych norm z uwzględnieniem 204 rejonowych oddziałów NKWD zachodnich obwodów Ukrainy.

To przedsięwzięcie skupi materiały w jednym miejscu – 1. Oddziale Specjalnym NKWD ZSRS.

W tychże okólnikach poszukiwawczych niezbędne jest również ogłoszenie poszukiwań osób uwzględnionych w spisach już wysłanych przez różne oddziały NKWD ZSRS.

Jeśli z jakichkolwiek względów ogłoszenie poszukiwania wymienionych kategorii osób w całym Związku [Sowieckim], według rozkazu NKWD ZSRS nr 00310 jest niecelowe, proszę o pozwolenie na takie poszukiwanie w ramach USRS, drogą wydania okólników poszukiwawczych według rodzajów okólników, przewidzianych przez powyższy rozkaz. W tym celu potrzebne są środki finansowe w sumie 191 500 rubli i na zakup 11 ton kart perforowanych i 2,5 ton papieru do pisania.

Proszę o Wasze zalecenia.

Ludowy Komisarz Spraw Wewnętrznych USRS
komisarz bezpieczeństwa państwowego 3. rangi
SIEROW

^d-Nr 1169/sn^d

^b- „^d-5-^d” kwietnia 1940 roku^b

m. Kijów

^d-1. Oddział Spec[jalny] NKWD USRS^d

*HDA SBU, f. 16, op. 1, spr. 434, k. 5–8.
Kopia, maszynopis.*

^d-^d *Wpisano odręcznie.*

№ 43

27 квітня 1940, Москва. Витяг зі списку поліцейських Польщі, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою про розшук та арешт цих осіб

Союз Советских
Социалистических
Республик

Литер
Вх. № на № от 193... г.

^{а-б}Сов[ершенно] секретно^{-б-а}

«^в27^{-в}» ^вIV^{-в} 19^в40^{-в} г.

№ ^в1595/6^{-в}

^аМосква^{-а}, площадь
Дзержинского, 2
Телефон: коммутатор
НКВД

Краткое содержание:

Народному комиссару внутренних дел УССР
Комиссару госбезопасности 3 ранга
^бтов. СЕРОВУ^{-б}
гор. Киев

Народному комиссару внутренних дел БССР
Комиссару госбезопасности 3 ранга
^бтов. ЦАНАВА^{-б}
гор. Минск

В дополнение № 5476/б от 25 декабря 1939 года направляю при этом в переводе с польского языка список ^гполицейских быв[шего] польского государства на 455 человек.

Список составлен на основании личных учетных карточек, обнаруженных в материалах польской полиции, полученных из западных областей Украины и Белоруссии.

Предлагаю принять меры розыска и ареста всех поименованных в списке лиц^г.

О результатах сообщите.

^{а-б}Приложение^{-б-а}: упомянутое.

Заместитель наркома внутренних дел СССР
Комиссар госбезопасности 3-го ранга
(—) МЕРКУЛОВ

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Вписано від руки.

^{г-г} Підкреслено від руки.

Nr 43

27 kwietnia 1940, Moskwa. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy, zawierające nakaz odszukania i aresztowania polskich policjantów wymienionych w załączonym spisie oraz fragmenty spisu

Związek Socjalistycznych Republik Sowietkich

Litera
Nr wch. na nr z 193... r.

^{a-b}Ściś[le] tajne^{-b-a}

„^c27^c” ^{c-IV}19^c40^c r. Do Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
Nr ^c1595/b^c komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi
^aMoskwa^{-a}, ^btow. SIEROWA^{-b}
Plac Dzierżyńskiego 2 mias[to] Kijów
Telefon: centrala NKWD

Streszczenie: Do Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych BSRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi
^btow. CANAWY^{-b}
mias[to] Mińsk

Jako uzupełnienie do nr. 5476/b z 25 grudnia 1939 roku w załączeniu przesyłam w przekładzie z języka polskiego spis ^dpolicjantów był[ego] państwa polskiego, obejmujący 455 osób.

Spis sporządzony został na podstawie osobowych kart ewidencyjnych, ujawnionych w materiałach polskiej policji, otrzymanych z zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi.

Nakazuję podjąć kroki w kierunku odszukania i aresztowania wszystkich wymienionych w spisie osób^d.

O wynikach informujcie.

^{a-b}Załącznik^{-b-a}: wspomniany [spis]

Zastępca *Narkoma* Spraw Wewnętrznych ZSRS
komisarz bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi
(—) MIERKUŁOW

^{a--a} *Zapisano wersalikami.*

^{b--b} *Podkreślono maszynowo.*

^{c--c} *Wpisano odręcznie.*

^{d--d} *Podkreślono odręcznie.*

^б-Разослано^б:

- 1, 2 экз. – адр[есату]
- 3, 4 || – секр[етариат] НКВД
- 5 || – секр[етариат] 3 отд[ела]
- 6 || – 6 отд[еле]ние.

^б-Сов[ершенно] секретно^б
Перевод с польского

^{б-а}-Список полицейских^а бывш[ей] ^а-Польши^{а-б}

1. ХОМА Юзеф, сын Мартина и Текли. Родился 23.3.1912 г., м. р. За-лихово-Мале¹, Тарнопольское воеводство. Образование 4 класса гимназии. Принят в полицию 19.9.1934 г., постерунковый Варшавского воеводства.

2. ХРОМИНСКИЙ Вацлав, сын Валентина и Марии. Родился 4.9.1888 г., м. р. Соберно², Познанское воеводство. Образование 4 класса начальной школы. Принят в полицию 1.7.1920 г., постерунковый Познанского воеводства.

3. ХРОНЯК Андрей, сын Яна и Виктории. Родился 9.12.1881 г., м. р. Даниковице³, Львовское воеводство. Образование 1 класс начальной школы. Принят в полицию 24.2.1920 г., постерунковый Познанского воеводства^г.

4. ХРУЩИНСКИЙ Юзеф⁴, сын Станислава и Елены. Родился 5.3.1890 г., м. р. Пяски, Познанское воеводство. Образование 4 класса начальной школы. Принят в полицию 1.7.1920 г., ст. постерунковый Познанского воеводства.

5. ХРЖАНОВСКИЙ (ХЖАНОВСКИЙ) Андрей, сын Валентина и Юзефы. Родился 7.12.1895 г., м. р. Рейовец, Познанское воеводство. Образование 4 класса начальной школы. Принят в полицию 1.7.1921 г., пшодовник Познанского воеводства.

6. ХУБА Антон⁵, сын Яна и Марианны. Родился 28.2.1915 г., м. р. Тюмень (Россия). Образование 7 классов начальной школы. Принят в полицию 7.2.1938 г., постерунковый Познанского воеводства.

^г Поруч із абзацом дописано від руки: арестован 19/XI-[19]40 г. Основан[ие] отнош[ение] I спецотд[ел] УНКВД Львовск[ой] обл[асти] от 28/X-[19]40 г. № 1/1476605/10.

¹ Ймовірно йдеться про Желехів Малий, Кам'янецький повіт.

² Ймовірно йдеться про Собесерне, Вжесінський повіт.

³ Місцевості не встановлено.

⁴ Хрущінський Юзеф с. Станіслава (нар. у 1890 в Пясках, Познанське воеводство, вбитий навесні 1940 у Калініні); ст. пост. ДП; у ДП з 1919; у вересні 1939 служив в одному комісаріаті ДП в Познані; перебував у Осташківському таборі, список вивезених із квітня 1940, № 012/1, поз. 86, папка № 3141. *Naznaczeni piętnem Ostaszkowa. Wykazy jeńców obozu ostaszowskiego i ich rodzin. / Упоряд. Gajowniczek Z., Groniek B. – Warszawa, 2000. – S. 445; Miednoje. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego. / Упоряд. Jakubowski G. та ін. – Warszawa, 2006. – Т. 1. – S. 101.*

⁵ Хуба Антоні с. Яна (нар. 28 II 1915 у Тюмені, вбитий навесні 1940 в Калініні); пост. ДП. До поліції прийнятий 7 II 1938; після закінчення 1 VII 1939 НШФ у Великих Мостах,

^bRozesłano^b:

- 1, 2 egz. – ad[resaci]
3, 4 || – Sekr[etariat] NKWD
5 || – Sekr[etariat] 3. Oddz[iału]
6 || – 6. Wydz[iał].

^bŚciś[le] tajne^b
Przekład z [języka] polskiego

^{b-a}Spis policjantów^a był[ej] ^a-Polski^{a-b}

[...]

1. CHOMA Józef, syn Martina i Tiekli. Urodzony 23.3.1912 r., m[iejsce] u[rodzenia] Zalichowo Małe¹, województwo tarnopolskie. Wykształcenie 4 klasy gimnazjum. Przyjęty do policji 19.9.1934 r., posterunkowy w województwie warszawskim.

2. CHROMINSKIJ Waclaw, syn Walentina i Marii. Urodzony 4.9.1888 r., m[iejsce] u[rodzenia] Sobierno², województwo poznańskie. Wykształcenie 4 klasy szkoły początkowej. Przyjęty do policji 1.7.1920 r., posterunkowy w województwie poznańskim.

3. CHRONIAK Andriej, syn Jana i Wiktorii. Urodzony 9.12.1881 r., m[iejsce] u[rodzenia] Daniskowice³, województwo lwowskie. Wykształcenie 1 klasa szkoły początkowej. Przyjęty do policji 24.2.1920 r., posterunkowy w województwie poznańskim^c.

4. CHRUSZCZYNSKIJ Józef^d, syn Stanisława i Jeleny. Urodzony 5.3.1890 r., m[iejsce] u[rodzenia] Piaski, województwo poznańskie. Wykształcenie 4 klasy szkoły początkowej. Przyjęty do policji 1.7.1920 r., st[arszy] posterunkowy w województwie poznańskim.

5. CHRZANOWSKIJ (CHŻANOWSKIJ) Andriej, syn Walentina i Józefy. Urodzony 7.12.1895 r., m[iejsce] u[rodzenia] Rejowiec, województwo poznańskie. Wykształcenie 4 klasy szkoły początkowej. Przyjęty do policji 1.7.1921 r., przodownik w województwie poznańskim.

^c *Przy akapicie dopisano odręcznie*: aresztowany 19/XI-[19]40 r. Pods[tawa]: 1. Od[dział] Specjalny UNKWD Obw[odu] Lwowskiego z 28/X-[19]40 r. nr 1/1476605/10.

¹ Być może Żelechów Mały w pow. kamioneckim.

² Być może Sobiesiernie w pow. wrzesińskim.

³ Miejscość nieustalona.

⁴ Józef Chruściński s. Stanisława (ur. w 1890 w Piaskach, woj. poznańskie, stracony wiosną 1940 w Kalininie); st. posterunkowy PP. W PP od 1919, we wrześniu 1939 służbę pełnił w jednym z komisariatów PP w Poznaniu; przebywał w obozie ostaszkowskim, nr listy wywózkowej 012/1, poz. 86, te czka 3141. *Naznaczeni piętnem Ostaszkowa. Wykazy jeńców obozu ostaszkowskiego i ich rodzin*, oprac. Z. Gajowniczek, B. Gronek, Warszawa 2000, s. 445; *Miednoje. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*, oprac. G. Jakubowski i in., Warszawa 2006, t. 1, s. 101.

7. ХУДЫЙ Телесфор, сын Вацлава и Магдалины. Родился 13.12.1893 г., м. р. Кробя, Познанское воеводство. Образование 4 класса начальной школы. Принят в полицию 1.9.1921 г., постерунковый Познанского воеводства.

[...]

454. ФАЛЬКОВСКИЙ Станислав, сын Владислава и Марианны. Родился 3.8.1912 г., м. р. Обехув^а, воеводство Келецкое. Образование рем[онтно]-промысловая школа. Принят в полицию 22.5.1935 г., постерунковый Белостокского воеводства.

455. ХМЕЛЬ Ян, сын Станислава и Францишки. Родился 16.6.1893 г., м. р. Борово Люблинского воеводства. Образование 4 класса начальной школы. Принят в полицию 15.3.1920 г., постерунковый Тарнопольского воеводства.

За ^бнач[альника] 6-го отдел[ения] 3-го отдела ГУГБ НКВД
Лейтенант госбезопасности^б
ЗЕМСКОВ

^бОперуполном[оченный] 2-го отдела ГЭУ НКВД
Мл. лейтенант госбезопасности^б
ШЕСТЕРКИН

«...» 1940 г.

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 436, т. 12, арк. 1, 3, 54.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На супровідному листі два написи: «Разослан»; «См. № 1596/б. (—) Серов. 4/V-[19]40 г.».

Жовківський повіт, призначений до Познанського воеводства і направлений до 5-ї Компанії резерву ДП у Познані; перебував у Осташківському таборі, номер списку вивезених L. 023/5 (83), папка 5391. *Miednoje. Księga Cmentarna... – T. I. – S. 101.*

^а Було: Обехово.

6. CHUBA Anton⁵, syn Jana i Marianny. Urodzony 28.2.1915 r., m[iejsce] u[rodzenia] Tiumeń (Rosja). Wykształcenie 7 klas szkoły początkowej. Przyjęty do policji 7.2.1938 r., posterunkowy w województwie poznańskim.

7. CHUDYJ Tielefor, syn Wacława i Magdaliny. Urodzony 13.12.1893 r., m[iejsce] u[rodzenia] Krobia, województwo poznańskie. Wykształcenie 4 klasy szkoły początkowej. Przyjęty do policji 1.9.1921 r., posterunkowy w województwie poznańskim.

[...]

454. FALKOWSKIJ Stanisław, syn Władysława i Marianny. Urodzony 3.8.1912 r., m[iejsce] u[rodzenia] Obiechów^f, województwo kieleckie. Wykształcenie – szkoła remon[tow]o-rzemieślnicza. Przyjęty do policji 22.5.1935 r., posterunkowy w województwie białostockim.

455. CHMIEL Jan, syn Stanisława i Franciszki. Urodzony 16.6.1893 r., m[iejsce] u[rodzenia] Borowo, województwo lubelskie. Wykształcenie 4 klasy szkoły początkowej. Przyjęty do policji 15.3.1920 r., posterunkowy w województwie tarnopolskim.

Za ^bNacz[elnika] 6. Wydz[iału] 3. Oddziału GUGB NKWD
lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^b
ZIEMSKOW

^bPełnom[ocnik] Oper[acyjny] 2. Oddziału GEU NKWD
mł[odszy] lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^b
SZESTIORKIN

„...” 1940 r.

HDA SBU, f. 13, spr. 436, t. 12, k. 1, 3, 54.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim dwie adnotacje: Rozesłany; zob. nr 1596/b. (—) Sierow. 4/V-[19]40 r.

^f *Było: Obiechowo.*

⁵ Antoni Chuba s. Jana (ur. 28 II 1915 w Tiumentiu, stracony wiosną 1940 w Kalininie); posterunkowy PP. Do policji przyjęty 7 II 1938; po ukończeniu 1 VII 1939 NSzF w Mostach Wielkich, pow. żółkiewski, przydzielony do woj. poznańskiego i skierowany do 5. Kompanii Rezerwy PP w Poznaniu. Przetrzymany w obozie ostaszkowskim, nr listy wywózkowej L. 023/5 (83), teczka 5391. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 1, s. 101.

№ 44

19 травня 1940, Москва. Витяг зі списку агентів розвідки та контррозвідки Польщі, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою про розшук та арешт цих осіб

Союз Советских Социалистических Республик

^{а-б}Сов[ершенно] секретно^{-б-а}

Литер

Вх. № на № от 193... г.

«^{в-19^{-в}}» ^{в-V^{-в}} 19^{в-40^{-в}} г.
№ ^{в-1967/6^{-в}}
^аМосква^{-а},
площадь Дзержинского, 2
Телефон: коммутатор НКВД

^аНародному комиссару внутренних дел УССР
Комиссару госбезопасности 3 ранга^{-а}
^бТОВ. СЕРОВУ
гор. Киев^{-б}

Краткое содержание:

^аНародному комиссару внутренних дел БССР
Комиссару госбезопасности 3 ранга^{-а}
^бТОВ. ЦАНАВА
гор. Минск^{-б}

Направляю при этом в переводе с польского языка список ^гагентов разведки и контрразведки быв[шей] Польши на 158 человек.

Список составлен на основании личных дел и переписки бывшего польского надкомиссара ВРУБЛЕВСКОГО, обнаруженных в материалах польской разведки и полиции, полученных из западных областей Украины и Белоруссии.

Предлагаю принять меры розыска и ареста всех поименованных в списке лиц^г.

О результатах сообщите.

^{а-б}Приложение^{-б-а}: упомянутое.

^аЗам[еститель] наркома внутренних дел Союза ССР
Комиссар госбезопасности 3 ранга^{-а}
(—) МЕРКУЛОВ

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Вписано від руки.

^{г-г} Підкреслено від руки.

Nr 44

19 maja 1940, Moskwa. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu agentów polskiego wywiadu i kontrwywiadu, zawierające nakaz ich odszukania i aresztowania

Związek Socjalistycznych
Republik Sowieckich

^{a-b}Ściś[le] tajne^{b-a}

Litera

Nr wch. na nr z 193... r.

„^c19^{-c}” ^cV^{-c} 19^c40^{-c} r.

Nr ^c1967/b^{-c}

^aMoskwa^{-a},

Plac Dzierżyńskiego 2

Telefon: centrala NKWD

Streszczenie:

^aDo Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych USRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^{-a}
^btow. SIEROWA
mias[to] Kijów^{-b}

^aDo Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych BSRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^{-a}
^btow. CANAWY
mias[to] Mińsk^{-b}

W załączeniu przesyłam w przekładzie z języka polskiego spis ^dagentów wywiadu i kontrwywiadu był[ej] Polski, obejmujący 158 osób.

Spis sporządzony na podstawie akt osobowych i notatki byłego polskiego nadkomisarza WRUBLEWSKIEGO, ujawnionych w materiałach wywiadu polskiego i policji, otrzymanych z zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi.

Nakazuję podjąć kroki w kierunku odszukania i aresztowania wszystkich wymienionych w spisie osób^{-d}.

O wynikach informujcie.

^{a-b}Załącznik^{-b-a}: wspomniany [spis]

^aZast[ępcą] Narkoma Spraw Wewnętrznych Związku SRS
komisarz bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^{-a}
(—) MIERKUŁOW

^{a--a} Zapisano wersalikami.

^{b--b} Podkreślono maszynowo.

^{c--c} Wpisano odręcznie.

^{d--d} Podkreślono odręcznie.

а-б-г-Список-г-б-а

агентов разведки и контрразведки быв[шей] в-Польши-в
(Составлен на основании личных дел и переписки надкомиссара
ВРУБЛЕВСКОГО)

1. АНТОНОВИЧ Владислав¹, сын Феликса и Изабелы, псевдоним «ЮХ-НЕВИЧ Болеслав». Родился в 1894 г. в Белостоке, агент разведки КОПа.

2. АЛЕКСЫ Францишек, псевдоним «КАРП Францишек», сын Станислава и Юлии КЛИМАШЕВСКОЙ. Родился 15.X-1896 г.

в-Объявлен в розыск циркул[яром] № 114-[19]40 г.-в

3. АРАНОВСКИЙ Владислав (Вацлав), псевдоним «АРЫКО Вацлав». Родился в 1915 г. в Шутках².

в-Объявлен в розыск циркул[яром] № 114-[19]40 г.-в

4. АЗЕРОВСКИЙ Петр, сын Адама и Анели МАЦКУН, родился в 28.1.1897 году, псевдоним «КАЧИНСКИЙ Петр».

в-Объявлен в розыск циркул[яром] № 111-[19]40 г.-в

5. БАРАНОВСКИЙ Антон, псевдоним «СОКОЛОВСКИЙ Антон», сын Якова и Викентии КАРЛАН. Родился 5.X-1891 г. в Войтове, уезд Вил-Троицкий.

6. БАБЕЦКИЙ Эдуард³, псевдоним «КЛОС Эдуард», сын Стефана. Родился в 1903 г. в дер. Брозинки⁴, уезд Минский.

7. БАБКЕВИЧ Станислав, псевдоним «ЗАЙЦЕВ Станислав», сын Зенона и Марианны. Родился 15.II.-1907 г. в дер. Слобода.

[...]

152. ШНЕХТ Юзеф, сын Рахмиля и Розы. Еврей. Кличка «ДОКТОР». Род[ился] 7.II.-1910 г. в Лодзи. Бывший член КПП. Проживал – Торунь, ул. Широкая, 5, ул. Мицкевича, 1, ул. Млынарская, 5. Связан с пшодовником тайной полиции ДОЛЯЦКИМ и ст. постерунковым КАБАЛА.

^{г-г} Написано в розбивку.

¹ Антонович Владислав с. Феликса (нар. у 1894 в Білостоці), білорус, середня освіта, мешкав у Ліді, Гродненська обл., працював бригадиром на ливарному заводі. Заарештований 31 III 1941, звинувачений у шпигунстві (ст. 74 КК БСРС). [https://ru.openlist.wiki/Антонович_Владислав_Феликсович_\(1894\)](https://ru.openlist.wiki/Антонович_Владислав_Феликсович_(1894)) [доступ 24 V 2018].

² Місцевості не встановлено.

³ Ймовірно Бабецький Едвард с. Стефана (нар. у 1903 в Батурині, Вілейський повіт, страчений 7 V 1933 у Мінську); заарештований 4 III 1933, засуджений 5 V 1933, як агент польської розвідки (ст. 68 КК БСРС) трійкою НКВС СРСР до смерті; вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Бабецький_Едуард_Степанович_\(1903\)](https://ru.openlist.wiki/Бабецький_Едуард_Степанович_(1903)) [доступ 24 V 2018]; <https://nekropole.info/lv/Eduard-Babeckij> [доступ 24 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d2/f497.htm> [доступ 24 V 2018].

⁴ Місцевості не встановлено.

a-b-c-Spis^{c-b-a}

agentów wywiadu i kontrwywiadu był[ej] ^c-Polski^c
(sporządzony na podstawie akt osobowych i notatki nadkomisarza
WRUBLEWSKIEGO)

1. ANTONOWICZ Władisław¹, syn Fieliksa i Izabeli, pseudonim „JUCHNIEWICZ Bolesław”. Urodzony w 1894 r. w Białymstoku, agent wywiadu KOP.

2. ALEKSY Franciszek, pseudonim „KARP Franciszek”, syn Stanisława i Julii KLIMASZEWSKIEJ. Urodzony 15/X-1896 r.

^c-Objęty poszukiwaniem na podstawie okół[nika] nr 114-[19]40 r.^c

3. ARANOWSKIJ Władisław (Waław), pseudonim „ARYKO Waław”. Urodzony w 1915 r. w Szutkach².

^c-Objęty poszukiwaniem na podstawie okół[nika] nr 114-[19]40 r.^c

4. AZIEROWSKIJ Piotr, syn Adama i Anieli MACKUN, urodzony 28.1.1897 roku, pseudonim „KACZYNSKIJ Piotr”.

^c-Objęty poszukiwaniem na podstawie okół[nika] nr 111-[19]40 r.^c

5. BARANOWSKIJ Anton, pseudonim „SOKOŁOWSKIJ Anton”, syn Jakowa i Wikientiji KARŁAN. Urodzony 5/X-1891 r. w Wójtowie, powiat wil[euńsko]-trocki.

6. BABIECKIJ Eduard³, pseudonim „KŁOS Eduard”, syn Stefana. Urodzony w 1903 r. we w[si] Brozniki⁴, powiat miński.

7. BABKIEWICZ Stanisław, pseudonim „ZAJCEW Stanisław”, syn Zienona i Marianny. Urodzony 15.II-1907 r. we w[si] Słoboda.

[...]

152. SZNECHT Józef, syn Rachmila i Rozy. Żyd. Pseudonim „DOKTOR”. Urodz[ony] 7.II-1910 r. w Łodzi. Były członek KPP. Mieszkał w Toruniu, ul. Szeroka 5, ul. Mickiewicza 1, ul. Młynarska 5. Związany z przodownikiem tajnej policji DOLACKIM i st[arszym] posterunkowym KABAŁA.

^{c-c} *Zapisano pismem spacjowanym.*

¹ Władysław Antonowicz s. Feliksa (ur. w 1894 w Białymstoku), narodowość białoruska, wykształcenie średnie, mieszkał w Lidzie, obw. grodzieński, pracował jako brygadzysta w zakładach odlewniczych. Aresztowany 31 III 1941, oskarżony o szpiegostwo (art. 74 KK BSRS). [https://ru.openlist.wiki/Антонович_Владислав_Феликсович_\(1894\)](https://ru.openlist.wiki/Антонович_Владислав_Феликсович_(1894)) [dostęp 24 V 2018].

² Miejscowość nieustalona.

³ Być może tożsamy z Edwardem Babeckim s. Stefana (ur. w 1903 w Baturynie, pow. wilejski, stracony 7 V 1933 w Mińsku); aresztowany 4 III 1933, skazany 5 V 1933 jako agent polskiego wywiadu (art. 68 KK BSRS) przez *trojkę* NKWD ZSRs na karę śmierci; wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Бабешкий_Эдуард_Степанович_\(1903\)](https://ru.openlist.wiki/Бабешкий_Эдуард_Степанович_(1903)) [dostęp 24 V 2018]; <https://nekropole.info/lv/Eduard-Babeckij> [dostęp 24 V 2018]; <http://lists.memo.ru/d2/f497.htm> [dostęp 24 V 2018].

⁴ Miejscowość nieustalona.

Рост – 1,7 м. Блондин, нос горбатый. Работал бухгалтером фирмы Ляйзер⁵, [улица] Хелминск[а]. Работал в политических общественных и экономических сферах. Поддерживал контакт с секретарем ОК[В] КПП, кличка «ЛЫСЫЙ», и ГОЛЫЦМАНОМ Абрамом – техник ОК[В] КПП Поморья, кличка «ЮЛЕК» (1936 г.).

^вОбъявлен в розыск циркул[яром] № 114-[19]40 г.^в

153. ЩЕНСНЫ Александр, псевдоним «КОСТЕЛЬНИЦКИЙ Ян», родился в 1891 г. в дер. Пиотрковице, уезд Мехов, сын Якова (Якуба) и Феклы (Тэкли), поляк.

154. ЮНКЕВИЧ Михаил, сын Якова и Василисы, псевдоним «БАЙДА Ян». Родился в 1906 г. в дер. Плотница, уезд Столин. Рабочий, проживает на хут. Яжувки, уезд Лунинец, агент КОП.

^вОбъявлен в розыск циркул[яром] № 114-[19]40 г.^в

155. ЯЗВИНСКИЙ Михаил, псевдоним «ГОЛИНСКИЙ Михаил». Родился в 1908 г. в Черче, сын Николая и Юхины.

156. ЯРМАЛОВИЧ Григорий, псевдоним «ШАЛИМА Григорий». Родился в 1885 г. в г. Подболоте⁶, сын Михаила и Татьяны, советский гражданин, белорус.

^вОбъявлен в розыск циркул[яром] № 114-[19]40 г.^в

157. ЯНКШЕВИЧ – сын Михайлы и Марианны, родился 25.VIII.-1906 г. в Матеюнах⁷, уезд Свенцяны, проживает в Исналине⁸, псевдоним «ЛАПИНСКИЙ Ян – Вацлав».

158. ЯСИНКЕВИЧ Григорий, сын Анисея и Агафии, 1893 г. р., уроженец дер. Мицкевичи, волость Кшивиче, белорус, псевдоним «ПУШКИН».

^аНачальник 6 отд[еления] 3 отдела ГУГБ НКВД СССР
Лейтенант госбезопасности^а
(—) ЗЕМСКОВ

^аОперуполном[оченный] 2 отд[еления] 3 отдела ГУГБ НКВД СССР
Мл. лейтенант госбезопасности^а
(—) ШЕСТЕРКИН

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 436, т. 16, арк. 1, 3, 17.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На супровідному листі напис: «Разослан» та резолюція: «1 Спецотдел. Размножить для УНКВД и разослать для розыска. (—) Серов. 22/V».

⁵ Фірма «Лейзер Моріц, торговий дім» у Торуні. *Księga adresowa...* – S. 1209.

⁶ Ймовірно йдеться про місцевість Подболоце (Подболотце), Ошмянський повіт, Віленське воєводство.

⁷ Ймовірно йдеться про Матейкяни (у II РП Браславський повіт) Віленського воєводства (сьогодні Литва).

⁸ Ймовірно йдеться про Ігналіно в Свенцяньському повіті.

Wzrost 1,7 m, blondyn, nos garbaty. Pracował jako księgowy firmy „Lajzer”⁵, [ulica] Chełmińsk[a]. Pracował w sferach politycznych, społecznych i ekonomicznych. Utrzymywał kontakt z sekretarzem OK[W] KPP, pseudonim „ŁYSY”, i GOLCMANEM Abramem – technik OK[W] KPP Pomorza, pseudonim „JU-LEK” (1936 r.).

^cObjęty poszukiwaniem na podstawie okół[nika] nr 114-[19]40 r.^c

153. SZCZENSNY Aleksandr, pseudonim „KOSTIELNICKIJ Jan”, urodzony w 1891 r. we w[si] Piotrkowice, powiat Miechów, syn Jakowa (Jakuba) i Fiełty (Tekli), Polak.

154. JUNKIEWICZ Michaił, syn Jakowa i Wasilisy, pseudonim „BAJDA Jan”. Urodzony w 1906 r. we w[si] Płotnica, powiat Stolin. Robotnik, mieszka w chut[orze] Jazówka, powiat Łuniniec, agent KOP.

^cObjęty poszukiwaniem na podstawie okół[nika] nr 114-[19]40 r.^c

155. JAZWINSKIJ Michaił, pseudonim „GOLINSKIJ Michaił”. Urodzony w 1908 r. w [miejscowości] Czercze, syn Nikołaja i Juchiny.

156. JARMAŁOWICZ Grigorij, pseudonim „SZALIMA Grigorij”. Urodzony w 1885 r. w m. Podbołocie⁶, syn Michaiła i Tatiany, obywatel sowiecki, Białorusin.

^cObjęty poszukiwaniem na podstawie okół[nika] nr 114-[19]40 r.^c

157. JANKSZEWICZ – syn Mychajły i Marianny, urodzony 25/VIII-1906 r. w Matejunach⁷, powiat Święciany, mieszka w Isnalinie⁸, pseudonim „ŁAPINSKIJ Jan-Wacław”.

158. JASINKIEWICZ Grigorij, syn Anisieja i Agafii, urodzony w 1893 r. we w[si] Mickiewicze, gmina Krzywicze, Białorusin, pseudonim „PUSZKIN”.

^aNaczelnik 6. Wydz[iału] 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS
lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) ZIEMSKOW

^aPełnom[ocnik] Oper[acyjny] 2. Wydz[iału] 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS
mł[odszy] lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) SZESTIORKIN

HDA SBU, f. 13, spr. 436, t. 16, k. 1, 3, 17.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim dopisek: Rozesłany oraz adnotacja: 1. Oddział Spec[jalny]. Skopiować dla UNKWD i rozesać w celu poszukiwania. (—) Sierow. 22/V.

⁵ Firma „Leiser Moritz, dom handlowy” w Toruniu. *Księga adresowa...*, s. 1209.

⁶ Być może chodzi o miejscowość Podbołocie (Podbołotce) w pow. oszmiańskim, woj. wileńskie.

⁷ Prawdopodobnie Matejkiany (w II RP w pow. brasławskim), obecnie Litwa.

⁸ Być może Ignalino, pow. święciański.

№ 45

20 травня 1940, Київ. Витяги зі списків учасників
«контрреволюційних формувань», агентів розвідки та контррозвідки
Польщі, надісланих заступником наркома внутрішніх справ УРСР
Миколою Горлинським начальникам управлінь НКВС
західних областей УРСР, із вказівкою про розшук та арешт цих осіб

^аСов[ершенно] секретно^а

^аВсем начальникам
областных управлений НКВД
западных областей Украины^а

г.г. Львов, Тернополь, Станислав,
Ровно, Луцк, Дрогобыч

В соответствии с приказом НКВД СССР № 001353 от 5/XI.-1939 г. о бы-
стрейшем очищении Западных областей Украины от враждебных элемен-
тов, препровождаю Вам для оперативного использования списки на участ-
ников различных к-р формирований и б[ывших] агентов польской разведки,
проживавших на территории Западных областей УССР.

^{а-б}Приложение^{-б-а}: по тексту на «^в63^{-в}» лист[ах].

^аЗам[еститель] народного комиссара внутренних дел УССР
ст. майор государственной безопасности^а
ГОРЛИНСКИЙ

№ ^в1629/сн^{-в}
«^в20^{-в}» мая 1940 г.
г. Киев

^бФорма № 2^{-б}
Сов[ершенно] секретно

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Вписано від руки.

Nr 45

20 maja 1940, Kijów. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do naczelników zarządów NKWD zachodnich obwodów USRS wraz z fragmentami spisów członków organizacji podziemnych i agentów polskiego wywiadu i kontrwywiadu, zamieszkałych w zachodnich obwodach USRS

^aŚciś[le] tajne^a

^aDo wszystkich Naczelników
obwodowych zarządów NKWD
zachodnich obwodów Ukrainy^a

m[iaśta] Lwów, Tarnopol, Stanisławów,
Równe, Łuck, Drohobycz

Zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS Nr 001353 z 5/XI-1939 r. o natychmiastowym oczyszczeniu zachodnich obwodów Ukrainy z wrogich elementów, przesyłam Wam w celu wykorzystania operacyjnego spisy członków różnych formacji k-r i b[yłych] agentów wywiadu polskiego, zamieszkałych na terenie zachodnich obwodów USRS.

^{a-b}Załącznik^{b-a}: jak w tekście na „^c-63^{-c}” arkusz[ach].

^aZast[ępcą] Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
st[arszy] major bezpieczeństwa państwowego^a
GORLINSKI

Nr ^c-1629/sn^c
„^c-20^{-c}” maja 1940 r.
m. Kijów

^bFormularz nr 2^b
Ściś[le] tajne

^{a-a} Zapisano wersalikami.

^{b-b} Podkreślono maszynowo.

^{c-c} Wpisano odręcznie.

а-б-г-Список № 1-г-б-а

агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведок и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии

№№ пп	Фамилия, имя, отчество и установочные данные	Последний адрес местожительства	Сущность компрометирующих материалов	Источник сведений
1.	БАЛЬМАС Юзеф	г. Островец, 1921 год	Подполковник пом. нач. Островецкой дефензивы завербовал для шпионской работы в СССР КОЧМАРСКОГО Ивана Васильевича ¹ (он же ЯН ВИЦЕНТОВИЧ, псевдоним «К.» № 5)	Матер[иалы] следдела № 1440 по обв. КОЧМАРСКОГО Ивана Васильевича, 1898 г.р., уроженца с. Вильгицы ² Сандомирского уезда Радомской губернии, б[ывший] подпоручик польской армии осужден за шпионскую деятельность к ВМН
2.	БЕКИШ (имена неизвестны) Дмитриевичи	Польша, 1937 г.	Братья-дезертиры Красной армии	Матер[иалы] следдела № 1035 по обв. БЕКИШ Иосифа Дмитриевича, 1903 г. рождения, уроженца дер.

^{г-г} Написано в розбивку.

¹ Ймовірно Кочмарський Ян с. Вінцента (нар. у 1898 в Польщі, вбитий 22 X 1938), мешкав на ст. Пермилово, Плесецький район, Архангельська обл., працював дроворубом. Заарештований 8 VI 1938, засуджений трійкою УНКВС Архангельської обл. за контрреволюційну діяльність до смерті. [https://ru.openlist.wiki/Кочмарский_Ян_Вицежтович_\(1898\)](https://ru.openlist.wiki/Кочмарский_Ян_Вицежтович_(1898)) [доступ 29 V 2018].

² Ймовірно йдеться про Вільчице.

a-b-d-Spis nr 1^{d-b-a}

agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli lokali konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich wywiadów i organów kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej Ukrainie i Zachodniej Białorusi

Lp.	Nazwisko, imię i <i>otczestwo</i> oraz dane personalne	Ostatni adres miejsca zamieszkania	Istota kompromitujących materiałów	Źródło informacji
1.	BALMAS Józef	m. Ostrowiec, 1921 rok	Podpułkownik, pom[ocnik] nacz[elnika] ostrowieckiej defensywy, zwerbował do pracy szpiegowskiej w ZSRS KOCZMARSKIEGO Iwana Wasiljewicza ¹ (vel JAN WICENTOWICZ, pseudonim „K”, nr 5)	Mater[iały] ze sprawy śled[czej] nr 1440 z osk[arżenia] KOCZMARSKIEGO Iwana Wasiljewicza, r[ok] u[rodzenia] 1898, urodzonego we w[si] Wilgicy ² , powiat sandomierski, gubernia radomska, b[yły] podporucznik Wojska Polskiego, skazany za działalność szpiegowską na WMN
2.	BIEKISZ[OWIE] (imiona nieznane) Dmitrijewicz[owie]	Polska, 1937 r.	Bracia, dezertrzy z Armii Czerwonej	Mater[iały] ze sprawy śled[czej] nr 1035 z osk[arżenia] BIEKISZA Iosifa Dmitrijewicza, r[ok] u[rodzenia] 1903, urodzonego we w[si] Klimonty ³ , gmina rodomska ⁴ ,

^{d--d} *Zapísano pismem spacjowanym.*

¹ Prawdopodobnie Jan Koczmar ski s. Wincentego (ur. w 1898 w Polsce, stracony 22 X 1938), mieszkał st. Piermyłowo, rej. plesiecki, obw. archangielski, pracował jako drwal. Aresztowany 8 VI 1938, skazany przez *trojkę* UNKWD Obwodu Archangielskiego za działalność kontrrewolucyjną na karę śmierci. [https://ru.openlist.wiki/Кочмарский_Ян_Вицежтович_\(1898\)](https://ru.openlist.wiki/Кочмарский_Ян_Вицежтович_(1898)) [dostęp 29 V 2018].

² Prawdopodobnie Wilczyce.

³ Być może Klimonty w gm. Radoszkowice, pow. mołodecki.

⁴ Być może gm. Radoszkowice.

				Клименты ³ Родомской волости ⁴ Виленской губернии (осужден к ВМН)
3.	ВОЙТОВИЧ (имя неизвестно) Викентьевич	неизвестно	От брата Альберта Викентьевича ВОЙТОВИЧ, проживающего в СССР получил адреса польских перебежчиков, проживающих в Советском Союзе и клеветнические сведения о жизни в СССР	Материалы следдела № 3937-[19]37 г. по обвинению ВОЙТОВИЧ Альберта Викентьевича, 1904 г. рождения, уроженца дер. Слобода ⁵ Прозоровской волости Лисенского уезда ⁶ Виленской губернии (осужден к ВМН)

[...]

16.	МАЛАШЕВСКИЙ (родственники)	1924 г.	Арестованный ДТО Уральской ж. д. МАЛАШЕВСКИЙ Игнатий Игнатьевич служил до 1924 года в польской армии и был агентом Лунинецкой дефензивы. В 1924 г. переброшен нелегально в СССР для шпионской деятельности	Материалы следдела № 3934 ДТО НКВД Сев. ж. д. по обвинению МАЛАШЕВСКОГО Виктора Игнатьевича, 1905 г. р., уроженца гор. Лунинец (бывшая Польша) (осужден на 10 лет)
-----	----------------------------	---------	--	--

³ Ймовірно йдеться про Клімонти, гміна Радошковіце, повіт Молодечно.

⁴ Ймовірно гміна Радошковіце.

⁵ Слобода Рожновська або Слобода Чернівецька.

⁶ Ймовірно Дісняянський повіт.

				gubernia wileńska (skazany na WMN)
3.	WOJTOWICZ (imię nieznane) Wikientjewicz	nieznany	Od brata Albierta Wikientjewicza WOJTOWICZA, zamieszkałego w ZSRS, otrzymał adresy polskich zbiegów, zamieszkałych w Związku Sowieckim i oszczercze informacje o życiu w ZSRS	Materiały ze sprawy śled[czej] nr 3937-[19]37 r. z oskarżenia WOJTOWICZA Albierta Wikientjewicza, r[ok] urodzenia 1904, urodzonego we w[si] Słoboda ⁵ , gmina prozorowska, powiat liwski ⁶ , gubernia wileńska (skazany na WMN)

[...]

16.	MAŁASZEWSKIJ (krewni)	1924 r.	Aresztowany przez DTO K[olei] Uralskiej MAŁASZEWSKIJ Ignatij Ignatjewicz służył do 1924 roku w Wojsku Polskim i był agentem łuninieckiej defensywy. W 1924 r. przetrzucony nielegalnie do ZSRS w celu [prowadzenia] działalności szpiegowskiej	Materiały ze sprawy śled[czej] nr 3934 DTO NKWD K[olei] Pół[nocnej] z oskarżenia MAŁASZEWSKIEGO Wiktora Ignatjewicza, r[ok] u[rodzenia] 1905, urodzonego w mieś[cie] Łunińcu (była Polska) (skazany na 10 lat)
-----	-----------------------	---------	--	--

⁵ Słoboda Rożnowska lub Słoboda Czerniewicka.

⁶ Prawdopodobnie pow. dziśnieński.

17.	ШМЕЛЕВИЧ (имя неизвестно) Казимирович	неизвестно	Жандарм – содействовал брату Августу, перешедшему из СССР в Польшу в получении польского паспорта и обратному переходу его в СССР	Матер[иалы] следдела № 3936 по обвинения ШМЕЛЕВИЧ Августа Казимирович, 1891 г. уроженца дер. Пелеса ⁷ Радуньской волости ¹ Виленской губернии (осужден в ВМН)
-----	--	------------	---	---

Ст. оперуполномоченный УСГ ДТО НКВД
Северной железной дороги
ТУМАНОВ

Верно: (—)

а-б-г-Список-г-б-а

агентов иностранных разведок, провокаторов, резидентов, содержателей конспиративных квартир, диверсантов, работников польских разведывательных и контрразведывательных органов, проживающих в Западной Украине и Западной Белоруссии

№.№ пп	Фамилия, имя и отчество и установочные данные (по алфавиту)	Последний адрес местожительства (к какому году относится)	Сущность компрометирующих материалов	Источник сведений
1.	БОРЕЙКО Антон	Адрес не известен в 1928 году из СССР	Офицер дефензивы	Показание осужденного как польск[ого] шп[иона] КОРСАК Александра Францевича ⁸ от 20/VII-1938 г.

¹ Було: Радомской.

⁷ Ймовірно Пеляса у гміні Радунь, Лідський повіт.

⁸ Корсак Александр с. Францішека (нар. у 1891), мешкав на ст. Кувандик Оренбурзька обл., працював доглядачем 14-го відрізу залізниці. Був суджений 21 X 1938 трійкою УНКВС Оренбурзької обл., не був звинувачений. [https://ru.openlist.wiki/Корсак_Александр_Францевич_\(1891\)](https://ru.openlist.wiki/Корсак_Александр_Францевич_(1891)) [доступ 28 V 2018].

17.	SZMIELEWICZ (imię nieznane) Kazimirowicz	nieznany	Żandarm – pomagał bratu Augustowi, który przeszedł z ZSRS do Polski, w otrzy- maniu polskie- go paszportu i przejściu z powrotem do ZSRS	Mater[iały] ze sprawy śled[czej] nr 3936 z oskar- żenia SZMIELE- WICZA Augusta Kazimirowicza, r[ok urodzenia] 1891, urodzonego we w[si] Pielesa ⁷ gmina raduńska ^f , gubernia wileń- ska (skazany na WMN)
-----	--	----------	--	---

St[arszy] pełnomocnik oper[acyjny] USG DTO NKWD
Kolei Północnej
TUMANOW

Za zgodność: (—)

a-b-d-Spis^{-d-b-a}

agentów obcych wywiadów, prowokatorów, rezydentów, właścicieli
lokali konspiracyjnych, dywersantów, pracowników polskich organów
wywiadowczych i kontrwywiadowczych, zamieszkałych na Zachodniej
Ukrainie i Zachodniej Białorusi

Lp.	Nazwisko, imię i <i>ot- czestwo</i> oraz dane personalne (alfabetycznie)	Ostatni adres miejsca za- mieszkania (w którym roku)	Istota kom- promitujących materiałów	Źródło informacji
1.	BORIEJKO Anton	Adres niezna- ny; w 1928 roku [wyje- chał] z ZSRS	Oficer defensywy	Zeżnanie skaza- nego jako pol- sk[iego] szp[iega] KORSAKA Aleksandra Fran- cewicza ⁸ z 20/VII-1938 r.

^f *Było*: radomska.

⁷ Prawdopodobnie Pielasa w gm. Raduń, pow. lidzki.

⁸ Aleksander Korsak s. Franciszka (ur. w 1891), zamieszkały st. Kuwandyk, obw. orenburski, pracował jako zawiadowca 14. odcinka kolejowego. Sądzony 21 X 1938 przez *trojkę* UNKWD Obwodu Orenburskiego, oskarżenia nie wniesiono. [https://ru.openlist.wiki/Корса́к_Алекса́ндр_Франце́вич_\(1891\)](https://ru.openlist.wiki/Корса́к_Алекса́ндр_Франце́вич_(1891)) [dostęp 28 V 2018].

2.	БОРЕЙКО Александр	Выехали в Польшу	Юристкон- сул[ът] агент политразведки	— —
3.	БОРШТЕЙН	г. Ровно, 1933 г.	«Состоял в польской» ^с , переправщик через границу	Показание осужден[ого] как польского шп[иона] МАР- КЕВИЧА Абра- ма Рувиновича, от 15/Х-1937 г.
4.	БРАМИРСКИЙ	«В 1920 году выехал из СССР» ^с в Польшу	Занимался вер- бовкой в поль- скую разведку	Показания осужден[ного] как уч[астника] «ПОВ» ТАМО- СЯК Казимира Степановича от 26/І-1938 года

[...]

34.	ЦИПРИК ⁹	ст. Белая Цер- ковь, 1924 год	Резидент поль- ской разведки	Показание осужденного как польского шпиона – МЕ- ДЯНИК Ф.Е. 14/Х-1937 г.
35.	ЦАПАЛЬКО	г. Львов, 1924 г.	Помещик, зани- мался вербовкой в польскую разведку	Показание осу- жденного как польского шпи- она НЕСЛАВ- СКОГО И.С., от 25/ХІІ-[19]37 года
36.	ЧИЧЕРСКИЙ МИХАИЛ	Адрес неиз- вестный, вы- ехал из СССР в Польшу	Агент Польской разведки	Показание осу- жденного как польского шпио- на ТАМОСИК от 6/І-1938 г.

^{с-с} Так у документі.

⁹ Ймовірно Циприк Едвард с. Войцеха (нар. у 1904 в Білій Церкві, вбитий 16 ІІ 1938); працював бухгалтером матеріального відділу ст. Луза, Кіровська обл. Засуджений 21 ХІ 1937 Особливою колегією НКВС СРСР до смерті на підставі статті 58-10 КК РРФСР; вирок виконано. [https://ru.openlist.wiki/Циприк_Эдуард_Войцехович_\(1904\)](https://ru.openlist.wiki/Циприк_Эдуард_Войцехович_(1904)) [доступ 4 VI 2018].

2.	BORIEJKO Aleksandr	Wyjechał do Polski	Rad[ca] praw- ny, agent wywiadu po- lit[ycznego]	— —
3.	BORSZTEJN	m. Równe, 1933 r.	^g Był w pol- skiej ^g , prze- wodnik przez granice	Zeznanie ska- zan[ego] jako szp[iega] polskie- go MARKIE- WICZA Abrama Ruwinowicza, z 15/X-1937 r.
4.	BRAMIRSKIJ	^g W 1920 roku wyjechał z ZSRS ^g do Polski	Zajmował się werbunkiem do wywiadu polskiego	Zeznania ska- zan[ego] czł[onka] POW TAMO- SIAKA Kazimira Stiepanowicza z 26/I-1938 roku

[...]

34.	CYPRIK ⁹	st[acja] Biała Cerkiew, 1924 rok	Rezydent wywiadu polskiego	Zeznanie skaza- nego jako szpiega polskiego – MIE- DIANIKA F.J. 14/X-1937 r.
35.	CAPALKO	m. Lwów, 1924 r.	Obszarnik, zajmował się werbunkiem do wywiadu polskiego	Zeznanie skaza- nego jako szpiega polskiego NIE- SŁAWSKIEGO I.S. z 25/XII- [19]37 roku
36.	CZYCZERSKIJ Michaił	Adres niezna- ny; wyjechał z ZSRS do Polski	Agent wywiadu polskiego	Zeznanie skaza- nego jako szpiega polskiego TAMO- SIK z 6/I-1938 r.
37.	SZYCHANOW- SKIJ	Polska, 1926 r.	B[yły] poseł w Moskwie, re- zydent wywia- du polskiego	Zeznanie skaza- nego jako szpiega polskiego BOGA- CZUK S.D. z 26/VI-[19]37 r.

^{g-g} *Tak w tekście.*

⁹ Być może Edward Cyprik s. Wojciecha (ur. w 1904 w Białej Cerkwi, stracony 16 II 1938); pracował jako księgowy w oddziale materiałowym, st. Łuza, obw. kirowski. Skazany 21 XI 1937 przez Kolegium Specjalne przy NKWD ZSRS na karę śmierci na podstawie art. 58-10 KK RFSRS; wyrok wykonano. [https://ru.openlist.wiki/Циприк_Эдуард_Войцехович_\(1904\)](https://ru.openlist.wiki/Циприк_Эдуард_Войцехович_(1904)) [dostęp 4 VI 2018].

37.	ШИХАНОВ-СКИЙ	Польша 1926 г.	б[ывший] посол в Москве, резидент польской разведки	Показание осужденного как польского шпиона БОГАЧУК С.Д. от 26/VI-[19]37 г.
-----	--------------	----------------	---	--

Нач[альник] ДТО НКВД Оренбургской железной дороги
Ст. лейтенант государственной безопасности
МАТЕРНОВСКИЙ

Ст. о[пер]уполномочен[ный] УСГ ДТО НКВД
Оренбург[ской] ж[елезной] д[ороги]
Мл. лейтенант государственной безопасности
ДМИТРИЕВ

Верно: (—)

*ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 4, арк. 290, 291, 296, 297, 303.
Завірена копія, машинопис.*

Nacz[elnik] DTO NKWD Kolei Orenburskiej
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państwowego
MATIERNOWSKIJ

St[arszy] Pełnomoc[nik] O[peracyjny] USG DTO NKWD
K[olei] Orenbur[skiej]
mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państwowego
DMITRIJEW

Za zgodność: (—)

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 4, k. 290, 291, 296, 297, 303.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

№ 46

13 червня 1940, Калінін. Витяг зі списку осіб, які викриваються свідченнями військовополонених Осташківського табору в причетності до розвідувальних органів Польщі, надісланого помічником начальника ОВ ГУДБ НКВС Калінінського військового округу Глущенком начальнику 3-го відділу УДБ НКВС УРСР Євгену Громовенку

^аСов[ершенно] секретно^а

^аНачальнику 3 отдела^а УГБ НКВД УССР
^бгор. ^{а-в}Київ^{-в-а-б}

Направляем список лиц, проживающих на территории б[ывшей] Польши, избличающихся по показаниям военнопленных Осташковского лагеря в принадлежности к разведывательным органам в б[ывшей] Польше для оперативного использования.

^{а-б}Приложение^{-б-а}: по тексту.

^аПом[ощник] нач[альника] ОО ГУГБ НКВД Кал[ининского] ВО
Ст. лейтенант госбезопасности^а
(—) ГЛУЩЕНКО

^аЗа нач[альника] 4-го отделения^а ОО
(—) ГРИГОРОВ¹

«Г-13-Г» июня 1940 г.
№ Г-7162/4-Г
г. Калинин

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Написано в розбивку.

^{г-г} Вписано від руки.

¹ Григоров Родіон Андрійович (1903–1974); лейтенант ДБ (14 XI 1939), ст. лейтенант ДБ (11 I 1940), капітан ДБ (28 IV 1942), підполковник ДБ (11 II 1943), полковник. З 22 X 1937 до вересня 1938 – начальник відділу кадрів, начальник 5-го і 3-го відділів УНКВС Донецької обл.; з жовтня 1938 до лютого 1940 – пом. начальника відділу кадрів НКВС УРСР; з лютого до 26 IX 1940 – заст. начальника відділу кадрів НКВС УРСР; з березня до серпня 1941 – заст. начальника УНКДБ Читинської обл.; з 19 VIII 1941 до травня 1943 – заст. начальника УНКВС Читинської обл. Петров Н.В., *Кто руководил...* – С. 311.

Nr 46

13 czerwca 1940, Kalinin. Pismo pomocnika naczelnika OO GUGB NKWD Kalinińskiego Okręgu Wojskowego Głuszczenki do naczelnika 3. Oddziału UGB NKWD USRS Jewgienija Gromowienki wraz z fragmentami spisu osób związanych z wywiadem polskim i zamieszkałych w zachodnich obwodach Ukrainy, ujawnionych w zeznaniach jeńców wojennych obozu w Ostaszkwie

^a-Ścis[le] tajne^a

^a-Do Naczelnika 3. Oddziału^a UGB NKWD USRS
^b-mias[to] ^{a-c}-Kijów^{c-a-b}

Przesyłamy w celu wykorzystania operacyjnego spis osób, zamieszkałych na terenie b[ylej] Polski, związanych z organami wywiadowczymi w b[ylej] Polsce, zdemaskowanych na podstawie zeznań jeńców wojennych obozu ostaszkwowskiego.

^{a-b}-Załącznik^{b-a}: jak w tekście.

^a-Pom[ocnik] Nacz[elnika] OO GUGB NKWD Kal[inińskiego] WO
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) GŁUSZCZENKO

^a-Za Nacz[elnika] 4. Wydziału^a OO
(—) GRIGOROW¹

„^{d-13-d}” czerwca 1940 r.
Nr ^d-7162/4-^d
m. Kalinin

^{a--a} *Zapisano wersalikami.*

^{b--b} *Podkreślono maszynowo.*

^{c--c} *Zapisano pismem spacjowanym.*

^{d--d} *Wpisano odręcznie.*

¹ Rodion Andriejewicz Grigorow (1903–1974); lejtn. bezp. państw. (14 XI 1939), st. lejtn. bezp. państw. (11 I 1940), kpt. bezp. państw. (28 IV 1942), ppłk bezp. państw. (11 II 1943), płk. Od 22 X 1937 do września 1938 naczelnik Oddziału Kadr, naczelnik 5. i 3. Oddziałów UNKWD Obwodu Donieckiego; od października 1938 do lutego 1940 pom. naczelnika Oddziału Kadr NKWD USRS; od lutego do 26 IX 1940 zca naczelnika Oddziału Kadr NKWD USRS; od marca do sierpnia 1941 zca naczelnika UNKGB Obwodu Czytyjskiego; od 19 VIII 1941 do maja 1943 zca naczelnika UNKWD Obwodu Czytyjskiego. N.W Pietrow, *Kto rukowodil...*, s. 311.

лиц, ізобличаючихся показаннями військовоплених (полицейських)

№№ пп	Фамилия, имя и отчество	Год рождения	Где находится	Кто и когда дал показан- ня	В чем изоблича- ется
1.	КАЛИНЕЦ Петр	1900	Гор. Ходоров, Львовское вое- водство	РЕКЛИН- СКИЙ Ио- сиф Яковле- вич ² 23/II-[19]40 г.	Изобли- чается как ин- форматор польской полиции
2.	ХОМУСЯК Василий	около 35 л[ет]	— —	— —	— —
3.	ГРИГОРУК Иван	около 30 л[ет]	Урож[енец] дер. Гусаки кол. ³ Вышки Бельск-Под- ляского уезда Белостокского воеводства, прожив[ал] в им. Головек ⁴ , гор. Бельск-Под- ляск Бе- лостокского воеводства	ПОТОЦКИЙ Иван Анто- нович ⁵ 21/II-[19]40 г.	Изобли- чается как про- вокатор коммуни- стической партии

¹ Було: Голевск.² Реклінський Юзеф с. Якуба (нар. в 1900 у Великих Мостах, убитий навесні 1940 в Калініні), пост. ДП (також з'являється у статті аспіранта ДП. <http://www.katyn-pamietam.pl/bohaterowie/page/419/> [доступ 5 VI 2018] під поз. 13556). Не пізніше як із 1935 у ДП Львівського воеводства; у вересні 1939 – на ділянці в Ходорові Бобрєцького повіту. Перебував у Осташківському таборі, розстріляний в Калініні (зараз Твер); номер списку вивезених Л. 050/3 (43), папка 7705/6093. *Miednoje. Księga cmentarna...* – Т. 2. – S. 751, <https://nekropole.info/en/person/view?id=3076396&l=pl#person> [доступ 5 VI 2018]; http://www.muzeumkatynskie.pl/pl/33321/11387/fotografie_jozefa_reklinskiego_mk_361_im.html [доступ 5 VI 2018].³ Ймовірно має бути: гміна.⁴ Потоцький Ян с. Антонія (нар. у 1894 у с. Дзіке, вбитий навесні 1940 в Калініні), ст. пост. під час Першої світової війни – в австрійському війську, в ДП з липня 1923; з 1 IV 1926 служив у Більському повіті, у вересні 1939 – на ділянці в Більську-Підляському. Перебував в Осташківському таборі, розстріляний в Калініні (зараз Твер); номер у списку вивезених Л. 050/1 (31), папка 7752/6081. *Miednoje. Księga cmentarna...* – Т. 2. – S. 720; https://mwb.com.pl/policja/?page_id=77 [доступ 5 VI 2018].

osób, zdemaskowanych na podstawie zeznań jeńców (policjantów)

Lp.	Nazwisko, imię i <i>otczestwo</i>	Rok urodzenia	Gdzie się znajduje	Kto i kiedy złożył zeznania	Co zdemaskowano
1.	KALINIEC Piotr	1900	Mias[to] Chodorów, województwo lwowskie	RIEKLIN-SKIJ Iosif Jakowlowicz ² 23/II-[19]40 r.	Zdemaskowany jako informator policji polskiej
2.	CHOMUSIAK Wasilij	około 35 I[at]	— —	— —	— —
3.	GRIGORUK Iwan	około 30 I[at]	Urodz[ony we] w[si] Husaki, kol[onia] ³ Wyszki, powiat bielski, województwo białostockie, mieszk[ał] w maj[ątku] Hołowiesk ^c , mias[to] Bielsk Podlaski, województwo białostockie	POTOCKIJ Iwan Antonowicz ⁵ 21/II-[19]40 r.	Zdemaskowany jako prowokator partii komunistycznej
4.	WROBLEW-SKIJ		w[ieś] Brubies ⁶ , powiat wysokomazowiecki ^f województwo białostockie	CHAJ-NOWSKIJ Juljan Antonowicz ⁷	Zdemaskowany jako konfident policji polskiej

^c *Było:* Golewsk.

^f *Było:* powiat wysoko-moławski.

² Józef Rekliński s. Jakuba (ur. w 1900 w Mostach Wielkich, stracony wiosną 1940 w Kalininie); posterunkowy PP (występuje też jako aspirant PP – <http://www.katyn-pamietam.pl/bohaterowie/page/419/> [dostęp 5 VI 2018] pod poz. 13556). Co najmniej od 1935 w PP woj. lwowskiego; we wrześniu 1939 na posterunku w Chodorowie, pow. bobrecki. Przetrzymany w obozie ostaszkowskim, nr listy wywózkowej L. 050/3 (43),teczka 7705/6093. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 2, s. 751, <https://nekropole.info/en/person/view?id=3076396&l=pl#person> [dostęp 5 VI 2018]; http://www.muzeumkatynskie.pl/pl/33321/11387/fotografie_jozefa_reklinskiego_mk_361_im.html [dostęp 5 VI 2018].

³ Prawdopodobnie powinno być: gmina.

⁴ Jan Potocki s. Antoniego (ur. w 1894 w Dzikim, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); st. posterunkowy. Podczas I wojny światowej w armii austriackiej, w PP od lipca 1923; od 1 IV 1926 służbę pełnił w pow. bielskim, we wrześniu 1939 na posterunku w Bielsku Podlaskim. Przetrzymany w obozie ostaszkowskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. 050/1 (31),teczka 7752/6081. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 2, s. 720; https://mwb.com.pl/policja/?page_id=77 [dostęp 5 VI 2018].

⁶ Prawdopodobnie Wróble.

4.	ВРОБЛЕВ-СКИЙ		дер. Брубес ⁶ Высоко-Мазовецкий уезд ^а Белостокское воеводство	ХАЙНОВСКИЙ Юльян Антонович ⁷	Изобличается как конфидент польской полиции
5.	ЯБЛОНСКИЙ Адам		гор. Соколы Белостокское воеводство	— —	— —
6.	МАРКЕВИЧ		гор. Замбрув	— —	— —
7.	КАМИНСКИЙ		гор. Высоко-Мазовец[ке] Белостокское воеводство	— —	— —
8.	ЧЕРВИНСКИЙ		с. Райск Бельск-Подляского уезда Белостокского воеводства	МИСЛИНСКИЙ Марьян ⁸	Изобличается как конфидент польской полиции

[...]

70.	ПЕТРИК Михаил		дер. Желиборы Рогатинского уезда Станиславского воеводства	КУЛЬЧИНСКИЙ Стефан Антонович ⁹ 15/XII-[19]39 г.	Изобличается как конфидент полиции имевший кличку «Ольха»
-----	------------------	--	---	---	---

^а Було: Высоко-Молявский.

⁶ Ймовірно Врубле.

⁷ Прав.: Хойновський Юліан с. Антоні (нар. у 1893, вбитий навесні 1940 в Калініні), працівник ДП. Перебував в Осташківському таборі, розстріляний в Калініні (зараз Твер); номер списку вивезених L. 050/1 (54), папка 7706/6086. *Miednoje. Księga cmentarna...* – T. 1. – S. 99; <https://nekropole.info/pl/Julian-Chojnowski> [доступ 6 VI 2018].

⁸ Мислінський Мар'ян с. Юзефа (нар. 2 II 1900 в Пйотркові Трибунальському, вбитий навесні 1940 в Калініні), ст. пост. ДП. У вересні 1939 служив у Бюро розслідувань в Більську-Підляському. Перебував у Осташковському таборі, розстріляний в Калініні (зараз Твер); номер списку вивезених L. 050/1 (80), папка 6095/7745. *Miednoje. Księga cmentarna...* – T. 2. – S. 605; <https://nekropole.info/pl/Marian-Myslinski> [доступ 6 VI 2018].

⁹ Прав.: Кульчицький Стефан с. Антоні (нар. 24 XII 1897 у Тлумачі, вбитий навесні 1940 в Калініні), ст. шгод. ДП, надано ранг аспіранта ДП. У вересні 1939 служив на посту у Рогатині. Перебував в Осташківському таборі, розстріляний в Калініні (зараз Твер); номер у списку вивезених L. 037/2 (95), папка 949. *Miednoje. Księga cmentarna...* – T. 1. – S. 463; <https://nekropole.info/pl/Stefan-Kulczycki> [доступ 6 VI 2018]; <http://www.stankiewiczze.com/index.php?kat=35&sub=584> [доступ 6 VI 2018].

5.	JABŁONSKIJ Adam		mias[to] Sokoły, województwo białostockie	— —	— —
6.	MARKIEWICZ		mias[to] Zambrów	— —	— —
7.	KAMINSKIJ		mias[to] Wysokie Mazowiec[kie], województwo białostockie	— —	— —
8.	CZERWINSKIJ		w[ieś] Rajsk, powiat bielski, województwo białostockie	MISLIN- SKIJ Ma- rijan ⁸	Zdemasko- wany jako konfident policji polskiej

[...]

70.	PIETRIK Michaił		w[ieś] Żelibory, powiat rohatyń- ski, województwo stanisławowskie	KUL- CZYNSKIJ Stiefan An- tonowicz ⁹ 15/XII- [19]39 r.	Zdemasko- wany jako konfident policji o pseudoni- mie „OL- CHA”
71.	BARIS Wasil		w[ieś] Myntyska ¹⁰ , powiat rawski, województwo lwowskie	DUCHAL Iosif Mi- chajłowicz ¹¹ 20/XII- [19]39 r.	Zdemasko- wany jako konfident polskiej policji

⁷ Właśc. Julian Chojnowski s. Antoniego (ur. w 1893, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); funkcjonariusz PP. Przechowywany w obozie ostaszkowskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. 050/1 (54),teczka 7706/6086. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 1, s. 99; <https://nekropole.info/pl/Julian-Chojnowski> [dostęp 6 VI 2018].

⁸ Marian Myśliński s. Józefa (ur. 2 II 1900 w Piotrkowie Trybunalskim, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); st. posterunkowy PP. We wrześniu 1939 służył w Urzędzie Śledczym w Bielsku Podlaskim. Przechowywany w obozie ostaszkowskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. 050/1 (80),teczka 6095/7745. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 2, s. 605; <https://nekropole.info/pl/Marian-Myslinski> [dostęp 6 VI 2018].

⁹ Właśc. Stefan Kulczycki s. Antoniego (ur. 24 XII 1897 w Tłumaczu, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); st. przodownik PP, mianowany na stopień aspiranta PP. We wrześniu 1939 służył w na posterunku w Rohatynie. Przechowywany w obozie ostaszkowskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. 037/2 (95),teczka 949. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 1, s. 463; <https://nekropole.info/pl/Stefan-Kulczycki> [dostęp 6 VI 2018]; <http://www.stankiewicz.com/index.php?kat=35&sub=584> [dostęp 6 VI 2018].

¹⁰ Miejscowość nieustalona.

¹¹ Właśc. Józef Duchąń s. Michała (ur. 12 II 1898 w Grzędze, pow. przeworski, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); przodownik PP. Ukończył średnią szkołę zawodową i NSzF w Sosnowcu; służbę pełnił w pionie śledczym policji woj. wołyńskiego, w l. 1931–1933 w Komendzie Powiatowej w Równem. W 1934 przeniesiony do woj. lwowskiego. We wrześniu 1939 w Komendzie Powiatowej

71.	БАРИС Василь		с. Мынтиска ¹⁰ Равского уезда Львовского воеводства	ДУХАЛЬ Иосиф Михайлович ¹¹ 20/ХІІ- [19]39 г.	Изображается как конфиденгент польской полиции
72.	МЕРДУХ Михаил		с. Домброшица ¹² Калушского уезда Станиславского воеводства	КАРДАС Игнат Францевич ¹³ 14/ХІІ- [19]39 г.	— —
73.	ДЕСЬ Дмитрий		с. Шанашко ¹⁴ Бродського уезда	СМЕНТЕК Казимир Викентьевич ¹⁵ 21/І-[19]40 г.	— —
74.	ГРИЦИНО Иван		с. Суховоля Бродского уезда	— —	— —

гВерно:
Ст. оперуполномоченный 4 отд[еления] ОО НКВД КВО-г
(—)

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 302, т. 4, арк. 64, 65, 71

Завірена копія (супровідний лист – оригінал), машинопис.

На супровідному листі 2 резолюції: «т. Хаету. Ориентировать УНКВД. (—) 21/VI.»; «т. Ширококов. К исполнению. (—) 22/VI.».

¹⁰ Місцевості не встановлено.

¹¹ Прав. Духань Юзеф с. Міхала (нар. 12 ІІ 1898 в Грязці, Переворського повіту, вбитий навесні 1940 в Калініні), пшод. ДП. Закінчив середню проф. школу та НШФ у Сосновці; служив у секції розслідувань у поліції Волинського воеводства, в 1931–1933 рр. в Повітовому управлінні у Рівному. У 1934 переведений до Львівського воеводства. У вересні 1939 в Повітовому управлінні в Раві-Руській. Перебував в Осташківському таборі, розстріляний в Калініні (зараз Твер); номер у списку вивезених L. 012/1 (57), папка 914. *Miednoje. Księga cmentarna...* – Т. 1. – S. 157; <https://nekropole.info/pl/Jozef-Duchan> [доцмун 6 VI 2018]; <http://www.stankiewicz.com/index.php?kat=35&sub=582> [доцмун 6 VI 2018].

¹² Місцевості не встановлено.

¹³ Прав. Кордас Ігнаці с. Францишека (нар. 2 VII 1900 в Косіні, вбитий навесні 1940 в Калініні), пшод. ДП. У ВП з 24 IX 1920 до 7 VII 1921; в поліції – з 1922; служив, м. ін., комендантом поста у Підмихайлі, Калушський повіт; з червня 1935 – заст. коменданта поста Станіславів-Колонія та комендант дільниці у Калушському повіті; з 25 VIII 1935 – у с. Небилеві, з листопада 1935 – у Ясені, потім знов у Підмихайлі і там само у вересні 1939. Перебував в Осташківському таборі, розстріляний в Калініні (зараз Твер); номер у списку вивезених L. 020/2 (70), папка 868. *Miednoje. Księga cmentarna...* – Т. 1. – S. 399; <https://nekropole.info/pl/Ignacy-Kordas> [доцмун 21 VI 2018].

¹⁴ Ймовірно Шалашка.

¹⁵ Сментек Казімеж с. Вінцента (нар. 23 XI 1898 в Торуні, вбитий навесні 1940 в Калініні), ст. пост. ДП. В поліції з 20 XII 1922 в Повітовому управлінні ДП в Лодзі. Не пізніше 1936 служив в Тернопільському воеводстві, м. ін., на дільниці в Суховолі, Бродівський повіт, потім з 20 V до вересня 1939 – комендант дільниці в Бродах. Перебував в Осташківському таборі, розстріляний в Калініні (зараз Твер); номер списку вивезених L. 023/4 (19), папка 3573. *Miednoje. Księga cmentarna...* – Т. 2. – S. 828; <https://nekropole.info/pl/Kazimierz-Smentek> [доцмун 21 VI 2018].

72.	MIERDUCH Michaił		w[ieś] Dombroszczyca ¹² , powiat kałuski, województwo stanisławowskie	KARDAS Ignat Franczewicz ¹³ 14/XII- [19]39 r.	— —
73.	DIEŚ Dmitrij		w[ieś] Szanaszko ¹⁴ , powiat brodzki	SMIEN- TIEK Kazimir Wikientje- wicz ¹⁵ 21/I- [19]40 r.	— —
74.	GRICYNO Iwan		w[ieś] Suchowola, powiat brodzki	— —	— —

^dZa zgodność:
St[arszy] Pełnomocnik Oper[acyjny] 4. Wydz[iału] OO NKWD KWO^d
(—)

HDA SBU, f. 13, spr. 302, t. 4, k. 64, 65, 71.

Kopia uwierzytelniona (pismo przewodnie – oryginal), maszynopis.

Na dokumencie dwie adnotacje: t[owarzysz] Chajet. Powiadomić UNKWD. (—) 21/VI; t[owarzysz] Szymborow. Do wykonania. (—) 22/VI.

w Rawie Ruskiej. Przechowywany w obozie ostaszewskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. 012/1 (57), teczka 914. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 1, s. 157; <https://nekropole.info/pl/Jozef-Duchan> [dostęp 6 VI 2018]; <http://www.stankiewiczze.com/index.php?kat=35&sub=582> [dostęp 6 VI 2018].

¹² Miejscowość nieustalona.

¹³ Właśc. Ignacy Kordas s. Franciszka (ur. 2 VII 1900 w Kosinie, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); przodownik PP. W WP od 24 IX 1920 do 7 VII 1921; w policji od 1922; służbę pełnił m.in. jako komendant posterunku w Podmichalu, pow. kałuski; od czerwca 1935 zca komendanta posterunku Stanisławów-Kolonia oraz komendanta posterunku w pow. kałuski: od 25 VIII 1935 w Niebyłowie, od listopada 1935 w Jasieniu, następnie ponownie w Podmichalu i tamże we wrześniu 1939. Przechowywany w obozie ostaszewskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. 020/2 (70), teczka 868. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 1, s. 399; <https://nekropole.info/pl/Ignacy-Kordas> [dostęp 21 VI 2018].

¹⁴ Prawdopodobnie Szałaszk.

¹⁵ Kazimierz Smentek s. Wincentego (ur. 23 XI 1898 w Toruniu, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); st. posterunkowy PP. W policji od 20 XII 1922 w Komendzie Powiatowej PP w Łodzi. Co najmniej od 1936 służbę pełnił w woj. tarnopolskim, m.in. na posterunku w Suchowoli, pow. brodzki, następnie od 20 V do września 1939 komendant posterunku w Brodach. Przechowywany w obozie ostaszewskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. 023/4 (19), teczka 3573. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 2, s. 828; <https://nekropole.info/pl/Kazimierz-Smentek> [dostęp 21 VI 2018].

№ 47

9 липня 1940, Київ. Супровідний лист заступника наркома внутрішніх справ УРСР Миколи Горлинського начальника УНКВС західних областей УСРС до списку поліцейських Польщі із вказівкою про їхній розшук та арешт

^а-Совершенно секретно
Серия «К»^а

^б-Начальнику ^вУНКВД^в
Капитану государственной безопасности^б
ТОВ.
гг. ^г-Львов, Луцк, Ровно,
Станислав, Тернополь, Дрогобыч^г

Направляю при этом в переводе с польского языка список № 12 полицейских быв[шего] польского государства на 455 человек¹.

Список составлен на основании личных учетных карточек, обнаруженных в материалах польской полиции, полученных из западных областей Украины и Белоруссии.

Предлагаю принять меры розыска и ареста всех поименованных в списке лиц.

На всех поименованных в списке лиц должны быть немедленно выписаны учетные карточки (форма № 1) и влиты в общесправочную картотеку 1-го Спецотдела УНКВД.

О результатах розыска информируйте еженедельно.

^{а-б}-Приложение^{-б-а}: список на 455 человек.

^а-Зам[еститель] народного комиссара внутренних дел УССР
Ст. майор государственной безопасности^а
^в-ГОРЛИНСКИЙ^в

«^г-9^г» июля 1940 г.
№ ^г-132639^г
г. Киев

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Написано в розбивку.

^{г-г} Вписано від руки.

¹ Йдеться про список, фрагменти якого опубліковано в документі № 45.

Nr 47

9 lipca 1940, Kijów. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do naczelników zarządów NKWD zachodnich obwodów USRS w sprawie spisu polskich policjantów wraz z nakazem ich odszukania i aresztowania

^a-Ścisłe tajne
Seria „K”^a

^b-Do Naczelnika ^c-UNKWD-
kapitana bezpieczeństwa państwowego^b
tow.
mias[ta] ^d-Lwów, Łuck, Równe,
Stanisław, Tarnopol, Drohobycz^d

W załączeniu przesyłam w przekładzie z [języka] polskiego spis nr 12 policjantów był[ego] państwa polskiego, obejmujący 455 osób¹.

Spis sporządzony został na podstawie osobowych kart ewidencyjnych, ujawnionych w materiałach polskiej policji, otrzymanych z zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi.

Nakazuję podjąć kroki w kierunku odszukania i aresztowania wszystkich wymienionych w spisie osób.

Na wszystkie wymienione w spisach osoby powinny zostać niezwłocznie wypisane karty ewidencyjne (wzór nr 1) i włączone do kartoteki ogólnoinformacyjnej 1. Oddziału Spec[jalnego] UNKWD.

O wynikach poszukiwania informujcie co dekadę.

^{a-b}-Załącznik^{b-a}: spis obejmujący 455 osób.

^a-Zast[ępcą] Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
st[arszy] major bezpieczeństwa państwowego^a
^c-GORLINSKI^c

„^{d-9-d}” lipca 1940 r.
Nr ^d-132639-^d
m. Kijów

^{a-a} Podkreślono maszynowo.

^{b-b} Zapisano wersalikami.

^{c-c} Zapisano pismem spacjowanym.

^{d-d} Wpisano odręcznie.

¹ Mowa o spisie, którego fragmenty opublikowane są w dokumencie nr 45.

*ГДА СБУ, ф. 13, спр. 436, т. 12, арк. 2.
Копія, машинопис.*

HDA SBU, f. 13, spr. 436, t. 12, k. 2.

Kopia, maszynopis.

№ 48

Липень 1940, [Київ]. Записка по проводу заступника народного комиссара внутренних дел УРСР Миколи Горлинського до НКВС СРСР щодо кількості заарештованих у західних областях України станом на 1 липня 1940 р.

^{а-б}Записка по проводу^{б-а}

Москва НКВД СССР

Тов.

Сообщаю количество арестованных по западным областям УССР с начала деятельности органов НКВД по 1 июля 1940 года:

Лиц, привилегированных сословий (князья, графы, дворяне)	20
^в Генералов ^в	15
^в Полковников ^в	46
Офицеров	1565
Бывших крупных государственных чиновников (суда, прокуратуры, министерства и т. п.)	559
Лиц, служивших в разведывательных, полицейских и охранных органах (гласный состав)	2595
Агентов разведывательных полицейских и охранных органов (секретный состав)	1536
Участников польских военно-фашистских и националистических контрреволюционных организаций	3478
Провокаторов бывшей царской охранки	195
Членов других контрреволюционных националистических организаций (украинских, еврейских и других)	1919
Белоэмигрантов (в том числе петлюровских, белорусских и других)	163
Фабрикантов	105
Помещиков	332
Владельцев мелких предприятий и торговцев	349
Служителей культа	22
Кустарей	519
Кулаков	94

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Написано в розбивку.

Nr 48

Lipiec 1940, [Kijów]. Telefonogram zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS Nikołaja Gorlinskiego do NKWD ZSRS, dotyczący liczby aresztowanych osób w zachodnich obwodach Ukrainy – stan na 1 lipca 1940 r.

^{a-b}Telefonogram^{b-a}

Moskwa NKWD ZSRS
Tow.

Informuję o liczbie aresztowanych w zachodnich obwodach USRS w okresie od początku działalności organów NKWD do 1 lipca 1940 roku:

Osób stanów uprzywilejowanych (księżęta, hrabiowie, szlachta).....	20
^c Generałów ^c	15
^c Pułkowników ^c	46
Oficerów	1565
Byłych wyższych urzędników administracji państwowej (sądy, prokuratura, ministerstwa itp.)	559
Pracowników organów wywiadowczych, policyjnych i ochrony (skład jawny)	2595
Agentów wywiadowczych organów policyjnych i ochrony (skład tajny)	1536
Członków polskich wojskowo-faszystowskich i nacjonalistycznych organizacji kontrrewolucyjnych	3478
Prowokatorów byłej carskiej <i>ochrony</i>	195
Członków innych kontrrewolucyjnych nacjonalistycznych organizacji (ukraińskich, żydowskich i innych).....	1919
Białych emigrantów (w tym także petlurowskich, białoruskich i innych)	163
Fabrykantów	105
Obszarników	332
Właściciele drobniejszych przedsiębiorstw i kupców	349
Duchownych	22
Chałupników	519
Kułaków	94
Osadników	1152
Terrorystów	51
Dywersantów	11

^{a-a} Podkreślono maszynowo.

^{b-b} Zapisano wersalikami.

^{c-c} Zapisano pismem spacjowanym.

Осадников.....	1152
Террористов.....	51
Диверсантов.....	11
Троцкистов.....	6
Валютчиков.....	8
Содержателей конспиративных квартир.....	3
Бандитов.....	95
Перебежчиков.....	10557
И других, не входящих в этот контингент, антисоветская агитация и проч.	4758
	⁶ Всего ⁶ 30153

Из них по национальному составу:

Русских.....	904
Украинцев.....	8323
Белорусов.....	92
Грузин.....	1
Армян.....	15
Татар.....	2
Молдаван.....	4
Евреев.....	4334
Прочих.....	1
Немцев.....	156
Поляков.....	15284
Латышей.....	5
Румын.....	8
Китайцев.....	1
Греков.....	5
Прочих.....	1018
	⁶ Всего ⁶ 30153

ГОРЛИНСКИЙ

⁶Зам[еститель] народного комиссара внутренних дел УССР
старший майор государственной безопасности⁶
(—) ГОРЛИНСКИЙ

«...» июля 1940 г.

*ГДА СБУ, ф. 42, спр. 44, додаток 3, арк. 4–6.
Оригінал, машинопис.*

Trockistów	6
Waluciarzy	8
Właściciele lokali konspiracyjnych	3
Bandytów	95
Zbiegów.....	10557
Innych, nie wchodzących do tego kontyngentu, antysowiecka agitacja i in[ne].....	4758
	^b Łącznie ^b 30153

W tym według narodowości:

Rosjan.....	904
Ukraińców	8323
Białorusinów	92
Gruzinów	1
Ormian	15
Tatarów	2
Mołdawian	4
Żydów.....	4334
Innych	1
Niemców	156
Polaków.....	15284
Łotyszy	5
Rumunów.....	8
Chińczyków	1
Greków.....	5
Innych	1018
	^b Łącznie ^b 30153

GORLINSKIJ

^bZast[ępcą] Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych USRS
starszy major bezpieczeństwa państwowego^b
(—) GORLINSKIJ

„...” lipca 1940 r.

*HDA SBU, f. 42, spr. 44, załącznik 3, k. 4–6.
Oryginał, maszynopis.*

№ 49

9 вересня 1940, Москва. Витяг зі списку інформаторів прикордонної охорони Польщі, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою про розшук та арешт цих осіб

Союз Советских
Социалистических
Республик

Литер
Вх. № на № от 193... г.
а-Список № 18^а

Сов[ершенно] секретно

«^а-9^{-а}» ^а-IX^{-а} 19^а-40^{-а} г.
№ ^а-3584/^б-^а
^б-Москва^{-б}, площадь
Дзержинского, 2
Телефон: коммутатор
НКВД
Краткое содержание:

^б-Народному комиссару внутренних дел УССР
Комиссару госбезопасности 3 ранга^{-б}
^в-ТОВ. СЕРОВУ
гор. ^б-Киев^{-б-в}

^б-Народному комиссару внутренних дел БССР
Комиссару госбезопасности 3 ранга^{-б}
^в-ТОВ. ЦАНАВА
гор. ^б-Минск^{-б-в}

Направляю при этом, переведенный с польского языка, список информаторов пограничных страж быв[шего] польского государства на 56 чел.

Список составлен на основании личных учетных карточек и досье, обнаруженных в материалах развед[ывательных] органов быв[шей] Польши.

Предлагаю принять меры розыска и ареста всех поименованных в списке лиц.

О результатах розыска и ареста сообщите.

^{б-в}-Приложение^{-в-б}: упомянутое.

Зам[еститель] наркома внутренних дел Союза ССР
(—) МЕРКУЛОВ

^{а-а} Написано від руки.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Підкреслено машинописним способом.

Nr 49

9 września 1940, Moskwa. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy wraz z fragmentami spisu informatorów polskiej Straży Granicznej

Związek Socjalistycznych
Republik Sowieckich

Litera
Nr wch. na nr z 193... r.
^aSpis nr 18^a

Ścis[le] tajne

„^{a-9-a}” ^{a-IX-a} 19^a-40^a r.
Nr ^a3584/^{b-a}
^bMoskwa^b, Plac
Dzierżyńskiego 2
Telefon: centrala NKWD
Streszczenie:

^bDo Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych USRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego]
3. rangi^b
^ctow. SIEROWA
mias[to] ^bKijów^{b-c}

^bDo Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych BSRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego]
3. rangi^b
^ctow. CANAWY
mias[to] ^bMińsk^{b-c}

W załączeniu przesyłam przetłumaczony z języka polskiego spis informatorów Straży Granicznej był[ego] państwa polskiego, obejmujący 56 os[ób].

Spis sporządzony został na podstawie osobowych kart ewidencyjnych i dosier odnalezionych w materiałach organów wywiad[owczych] był[ej] Polski.

Nakazuję podjąć kroki w kierunku odszukania i aresztowania wszystkich wymienionych w spisie osób.

O wynikach poszukiwań i aresztowań informujcie.

^{b-c}Załącznik^{c-b}: wspomniany [spis].

Zast[ępcą] Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych Związku SRS
(—) MIERKUŁOW

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^{b-b} *Zapisano wersalikami.*

^{c-c} *Podkreślono maszynowo.*

б-в-г-Список^{г-в-б}

информаторов пограничных страж: Бродница, Грудзендз, Ласин, Кротошины^г, Любава и Сьеркоцин^д, завербованных в 1937, 1938 и 1939 годах

1. БЛАЖЕВСКИЙ Владислав, сын Леона и Пелагеи. Псевдоним «ВРУ-БЕЛЬ» (ВОРОБЕЙ). Родился 11/XII-1912 г. в Явожуе^е, уезд Вомбжезьно, крестьянин, поляк. Окончил 3 класса торговой школы, знает языки: польский и немецкий. Принят на службу в погранстражу 20 марта 1937 г. аспирантом МЫСТКОВСКИМ. Работал информатором, № учетной карточки – досье 13041. Адрес: Пивнице^е, уезд Вомбжезьно^ж.

^вПриметы: ^в Рост 165 см, темный блондин, глаза голубые, лицо продолговатое.

Имеется его личная подписка о неразглашении служебной тайны погранстражи от 4/IV-1937 г. Пивнице.

^аОбъявлен в розыск циркул[яром] № 123-[19]41 г.^а

2. БАДЗЁНГОРСКИЙ Владислав¹, сын Михаила и Анны. Псевдоним «БАДЕР Владислав». Родился 13/IV-1906 г. в Будах. Поляк. Окончил 2 класса нач[альной] школы. Знает языки: польский и немецкий. Принят в полицию 11/VIII-1937 г. Работал информатором, № учетной карточки и досье 1356.

Служил в польской армии с 17/X-[19]27 г. до 4/III.-[19]29 г. в 64 п. п. Место жительства: Шембрук, уезд Грудзендз.

^вПриметы: ^в Рост 173 см. Волосы т[емный] блондин, глаза голубые, лицо овальное.

[...]

56. ЯБЛОНСКИЙ (ФУБЛОНСКИЙ) Зигмунт, сын Андрея и Эльжбеты (Елизаветы). Псевдоним: [...]³ Родился 3/II-1904 г. в Вомбжезьно. Поляк. Окончил нач[альную] школу.

^{г-г} Написано в розбивку

^г Було: Крабошины.

^д Було: Сьеркобин.

^е Було: в Явожце.

^е Було: Пивнец.

^ж Було: Вомбнежно.

³ Нерозбірливе слово.

¹ Ймовірно Бадзёнговський Владислав с. Міхала (1906–1980). https://www.myheritage.pl/names/wladyslaw_badzionowski [docmyn 21 VI 2018].

b-c-d-Spis^{-d-c-b}

informatorów Straży Granicznej: Brodnica, Grudziądz, Łasin, Krotoszyny^e,
Lubawa i Świerkocin^f, zwerbowanych w latach 1937, 1938 i 1939

1. BŁAŻEWSKIJ Władisław, syn Leona i Pielągiei. Pseudonim „WRUBIEL” („WOROBIEJ”). Urodzony 11/XII-1912 r. w Jaworzus, powiat Wąbrzeźno, rolnik, Polak. Ukończył 3 klasy szkoły handlowej, zna języki: polski i niemiecki. Przyjęty do służby w Straży Gran[icznej] 20 marca 1937 r. przez aspiranta MYSTKOWSKIEGO. Pracował jako informator, nr karty ewidencyjnej – dossier 13041. Adres: Piwnice^h, powiat Wąbrzeźnoⁱ.

^c-Rysopis: ^c wzrost 165 cm, ciemny blondyn, oczy niebieskie, twarz pociągła.

Jest jego osobiste zobowiązanie o zachowaniu tajemnicy służbowej Straży Gran[icznej] z 4/IV-1937 r. Piwnice.

^a-Objęty poszukiwaniem na podstawie okól[nika] nr 123-[19]41 r.^a

2. BADZIONGORSKIJ Władisław^l, syn Michała i Anny. Pseudonim „BADER Władisław”. Urodzony 13/IV-1906 r. w Budach, Polak. Ukończył 2 klasy szkoły pocz[ątkowej]. Zna języki: polski i niemiecki. Przyjęty do policji 11/VIII-1937 r. Pracował jako informator, nr karty ewidencyjnej i dossier 1356.

Służył w Wojsku Polskim od 17/X-[19]27 r. do 4/III-[19]29 r. w 64. p[ułku] p[iechoty] Miejsce zamieszkania: Szembruk, powiat Grudziądz.

^c-Rysopis: ^c wzrost 173 cm, c[iemny] blondyn, oczy niebieskie, twarz owalna.
[...]

56. JABŁONSKIJ (FUBŁONSKIJ) Zigmunt, syn Andrieja i Elżbiety (Jelizawiey). Pseudonim: [...] ^j. Urodzony 3/II-1904 r. w Wąbrzeźnie. Polak. Ukończył szkołę pocz[ątkową].

Przyjęty do służby w Straży Gran[icznej] 1/II-1932 r., pracował jako informator, nr karty ewidencyjnej i dossier – 1354. Służył w Wojsku Polskim od 1/X-[19]25 r. do 26/VIII-1927 r.

Miejsce zamieszkania: Grudziądz, ul. Piłsudskiego, nr 27.

Rysopis: wzrost 178 cm, blondyn, oczy niebieskie, twarz pociągła.

^{d-d} *Zapisano pismem spacjowanym.*

^e *Było: Kraboszyny.*

^f *Było: Swierkocin.*

^g *Było: w Jaworzce.*

^h *Było: Piwniec.*

ⁱ *Było: Wombneźno.*

^j *Wyraz nieczytelny.*

^l Prawdopodobnie Władysław Badziongowski s. Michała (1906–1980). https://www.myheritage.pl/names/wladyslaw_badziongowski [dostęp 21 VI 2018].

Принят на службу в погран[ичную] стражу 1.II-1932 г. работал информатором, № учтенной карточки и досье – 1354. Служил в польской армии с 1/X-[19]25 г. до 26/VIII-1927 г.

Место жительства: Грудзендз, ул. Пилсудского, № 27.

Приметы: Рост 178 см, блондин, глаза голубые, лицо продолговатое.

⁶Начальник 6 отделен[ия] 3 отдела ГУГБ НКВД СССР
Лейтенант госбезопасности⁶
(—) ЗЕМСКОВ

⁶Оперуполн[омоченный] 2 отд[еления] 3 отдела ГУГБ НКВД СССР
Мл. лейтенант госбезопасности⁶
(—) ШЕСТЕРКИН

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 436, т. 18, арк. 1, 3, 19.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На супровідному листі дві резолюції: «Выбрать города на территории УССР и послать в зап[адные] области. (—) Серов. 11/IX.»; «тов. Козлов. Размножить и разослать. 12/9. (—)».

^bNaczelnik 6. Wydziału] 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS
lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^{-b}
(—) ZIEMSKOW

^bPełn[omocnik] Oper[acyjny] 2. Wydz[iału] 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS
mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]^{-b}
(—) SZESTIORKIN

HDA SBU, f. 13, spr. 436, t. 18, k. 1, 3, 19.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

*Na piśmie przewodnim dwie adnotacje: Wybrać miasta na terenie USRS i posłać do zach[odnich] obwodów.
(—) Sierow. 11/IX; tow. Kozłow. Skopiować i rozesłać. 12/9 (—).*

№ 50

9 вересня 1940, Москва. Витяг зі списку поліцейських Польщі – членів
ПОВ, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР
Всеволодом Меркуловим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР
Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою
про розшук та арешт цих осіб

Союз Советских
Социалистических
Республик

Литер

Вх. № на № от 193... г.

^aСов[ершенно] секретно^a

«^b9^b» ^bIX^b 19^b40^b г.

№ ^b3585/^b

^aМосква^a, площадь
Дзержинского, 2
Телефон: коммутатор
НКВД

Краткое содержание:

^aНародному комиссару
внутренних дел УССР

Комиссару госбезопасности 3 ранга^a

^bТОВ. ^гСЕРОВУ^г

гор. ^aКиев^{a-b}

^aНародному комиссару
внутренних дел БССР

Комиссару госбезопасности 3 ранга^a

^bТОВ. ^гЦАНАВА^г

гор. ^aМинск^{a-b}

Направляю при этом, в дополнение № 5476/б от 25 декабря 1939 г. переведенный с польского языка, список полицейских быв[шего] польского государства, состоявших членами польской организации войсковой (ПОВ) на 455 чел.

Список составлен на основании учетных списков, обнаруженных в материалах польской полиции, полученных из Западных областей Украины и Белоруссии.

Предлагаю принять меры розыска и ареста всех поименованных в списке лиц.

О результатах розыска и ареста информируйте.

^aПриложение^a: упомянутое.

^{a-a} Написано великими літерами.

^{b-b} Вписано від руки.

^{b-b} Підкреслено машинописним способом.

^{г-г} Написано в розбивку.

Nr 50

9 września 1940, Moskwa. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy, zawierające nakaz odszukania i aresztowania polskich policjantów – członków POW, wymienionych w załączonym spisie oraz fragmenty spisu

Związek
Socialistycznych Republik
Sowieckich

Litera
Nr wch. na nr z 193... r.

^a-Ściś[le] tajne^a

„^b-9^b” ^b-IX^b 19^b 40^b r.
Nr ^b-3585/^b^b
^aMoskwa^a
Plac Dzierżyńskiego 2
Telefon: centrala NKWD
Streszczenie:

^a-Do Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych USRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^a
^c-tow. ^d-SIEROWA^d
mias[to] ^a-Kijów^{a-c}

^a-Do Ludowego Komisarza Spraw
Wewnętrznych BSRS
komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi^a
^c-tow. ^d-CANAWY^d
mias[to] ^a-Mińsk^{a-c}

Przesyłam w załączeniu, jako uzupełnienie nr. 5476/b z 25 grudnia 1939 r. przetłumaczony z języka polskiego spis policjantów był[ego] państwa polskiego, którzy zostali członkami Polskiej Organizacji Wojskowej (POW), obejmujący 455 os[ób].

Spis sporządzony został na podstawie spisów ewidencyjnych, ujawnionych w materiałach policji polskiej, otrzymanych z zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi.

Nakazuję podjąć kroki w kierunku odszukania i aresztowania wszystkich wymienionych w spisie osób.

O wynikach poszukiwań i aresztowań informujcie.

^a-Załącznik^a: wspomniany [spis]

^a-^a Zapisano wersalikami.

^b-^b Wpisano odręcznie.

^c-^c Podkreślono maszynowo.

^d-^d Zapisano pismem spacjowanym.

а-в-Сов[ершенно] секретно-в-а
Перевод с польского

а-в-г-Список-г-в-а

полицейских быв[шей] Польши, состоявших членами польской
организации войсковой (ПОВ)

1. АДАМОВИЧ Болеслав¹, род[ился] 27.12.1898 г., в ПОВ с 1915 г., пшодовник, Лодзинское воеводство.
2. АДАМЧЕВСКИЙ Казимир, род[ился] 15.12.1896 г., в ПОВ с 1916 г., ст. пшодовник Варшавское воеводство.
3. АДАМЧЕВСКИЙ Габриэль², род[ился] 3.11.1895 г., в ПОВ с 15.2.1916 г., ст. постерунковый, полиция г. Варшавы.
4. АХЕНБАХ Яков³, род[ился] 25.5.1894 г., в ПОВ с 1918 г., пшодовник, Белостокское воеводство.
5. АРЦИШЕВСКИЙ Антон⁴, род[ился] 1.4.1901 г. в ПОВ с 1918 г. пшодовник, Белостокское воеводство.
6. АДАМЧИК Ян⁵, род[ился] 4.8.1900 г. в ПОВ с 1917 г., пшодовник, Люблинское воеводство.
7. БИНЕРТ Адам, род[ился] 1.7.1891 г., в ПОВ с 1917 г., ст. пшодовник.
8. БАДОВСКИЙ Станислав⁶, род[ился] 19.6.1897 г., в ПОВ с 1917 г., пшодовник.

¹ Ймовірно Адамович Болеслав (нар. 15 IX 1895 у Радомщанському повіті, вбитий навесні 1940 в Калініні), пшод. ДП; у вересні 1939 – в Повітовому управлінні ДП у Пйотркові Трибунальському. Перебував в Осташківському таборі, список вивезених з 22 VI 1940, 044/1 (53), папка 4814. *Naznaczeni piętmem Ostaszkowa... – S. 306; Miednoje. Księga Cmentarna... – T. 1. – S. 4; <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r89121669292,ADAMOWICZ-BOLESLAW.html> [доцмун 6 VI 2018].*

² Ймовірно Адамчевський Габріель (нар. в 1895). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r44058943010407,ADAMCZEWSKI-GABRIEL.html> [доцмун 6 VI 2018].

³ Ймовірно Ахенбах Якуб (нар. в 1894). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r66706862,ACHENBACH-JAKUB.html> [доцмун 6 VI 2018].

⁴ Ймовірно Арцишевський Антоні (нар. 13 IV 1901, пом. 10 X 1985). <https://nekropole.info/pl/Antoni-Arciszewski> [доцмун 6 VI 2018]; <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r929115960074,ARCISZEWSKI-ANTONI.html> [доцмун 10 IV 2018].

⁵ Ймовірно Адамчик Ян (нар. в 1900). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r52611025,ADAMCZYK-JAN.html> [доцмун 6 VI 2018].

⁶ Можливо Бадовський Станіслав (нар. в 1897). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r6527592830,BADOWSKI-STANISLAW.html> [доцмун 7 VI 2018].

^{a-c-Ściś[le] tajne^{-c-a}}
Przekład z [języka] polskiego

^{a-c-d-Spis^{-d-c-a}}
policjantów był[ej] Polski, którzy zostali członkami
Polskiej Organizacji Wojskowej (POW)

1. ADAMOWICZ Bolesław¹, urodz[ony] 27.12.1898 r., w POW od 1915 r., przodownik, województwo łódzkie.
2. ADAMCZEWSKIJ Kazimir, urodz[ony] 15.12.1896 r., w POW od 1916 r., st[arszy] przodownik, województwo warszawskie.
3. ADAMCZEWSKIJ Gabrijel², urodz[ony] 3.11.1895 r., w POW od 15.2.1916 r., st[arszy] posterunkowy, policja m. Warszawy.
4. ACHENBACH Jakow³, urodz[ony] 25.5.1894 r., w POW od 1918 r., przodownik, województwo białostockie.
5. ARCISZEWSKIJ Anton⁴, urodz[ony] 1.4.1901 r., w POW od 1918 r., przodownik, województwo białostockie.
6. ADAMCZYK Jan⁵, urodz[ony] 4.8.1900 r., w POW od 1917 r., przodownik, województwo lubelskie.
7. BINERT Adam, urodz[ony] 1.7.1891 r., w POW od 1917 r., st[arszy] przodownik.
8. BADOWSKIJ Stanisław⁶, urodz[ony] 19.6.1897 r., w POW od 1917 r., przodownik.

¹ Prawdopodobnie Bolesław Adamowicz (ur. 15 IX 1895 w pow. radomszczańskim, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); przodownik PP. We wrześniu 1939 w Komendzie Powiatowej PP w Piotrkowie Trybunalskim. Przebywał w obozie ostaszewskim, lista wywózkowa z 22 VI 1940, nr 044/1 (53),teczka 4814. *Naznaczeni piętnem Ostaszewka...*, s. 306; *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 1, s. 4; <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r89121669292,ADAMOWICZ-BOLESLAW.html> [dostęp 6 VI 2018].

² Być może Gabriel Adamczewski (ur. w 1895). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r44058943010407,ADAMCZEWSKI-GABRIEL.html> [dostęp 6 VI 2018].

³ Być może Jakub Achenbach (ur. w 1894). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r66706862,ACHENBACH-JAKUB.html> [dostęp 6 VI 2018].

⁴ Być może Antoni Arciszewski (ur. 13 IV 1901, zm. 10 X 1985). <https://nekropole.info/pl/Antoni-Arciszewski> [dostęp 6 VI 2018]; <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r929115960074,ARCISZEWSKI-ANTONI.html> [dostęp 10 IV 2018].

⁵ Być może Jan Adamczyk (ur. w 1900). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r52611025,A-DAMCZYK-JAN.html> [dostęp 6 VI 2018].

⁶ Być może Stanisław Badowski (ur. w 1897). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r6527592830,BADOWSKI-STANISLAW.html> [dostęp 7 VI 2018].

9. БЕРНАЦКИЙ Владислав⁷, род[ился] 27.4.1896 г., в ПОВ с 1918 г., пшодовник.

10. БОГДАНОВСКИЙ Юзеф⁸, род[ился] 19.3.1898 г., в ПОВ с 1918 г., пшодовник.

11. БОРКОВСКИЙ ЮЗЕФ⁹, род[ился] 4.2.1897 г., в ПОВ с 1917 г., пшодовник.

[...]

442. ШТЫХЛЕР Марьян¹⁰, род[ился] 8.12.1896 г., в ПОВ с 1915 г., ст. постерунковый.

443. ШУБЕРТ Владислав¹¹, род[ился] 14.1.1898 г. в ПОВ с 1917 г. ст. постерунковый.

444. ШВАГЕРЧИК Юзеф, род[ился] 27.2.1887 г. в ПОВ с 1917 г., ст. постерунковый.

445. ЯНУШКО Болеслав, род[ился] 18.7.1897 г., в ПОВ с 1915 г., ст. постерунковый.

446. ЯГЕЛЬСКИЙ Юзеф¹², род[ился] 22.8.1900 г., в ПОВ с 1917 г., ст. постерунковый.

447. ЯКУБОВСКИЙ Стефан, род[ился] 1.9.1892 г., в ПОВ с 1916 г., ст. постерунковый.

448. ЯРНЕЦКИЙ Ян, род[ился] 6.XI.1890 г., в ПОВ с 1916 г, ст. постерунковый.

⁷ Можливо Бернацкий Владислав (нар. в 1896, пом. у 1943). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r17472459817980,BIERNACKI-WLADYSLAW.html> [доступ 7 VI 2018].

⁸ Ймовірно Богданський Юзеф с. Стефана (нар. 19 III 1899 в Лодзі, вбитий навесні 1940 в Калініні); ст. пост. ДП (1928), пшод. ДП (1932). В ДП з 1923; в 1938 в VII Управлінні ДП в Лодзі і там само у вересні 1939. Перебував в Осташківському таборі, номер у списку вивезених L. 033/1 (11), папка 3625. *Miednoje. Księga Cmentarna...* – T. 1. – S. 55; <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r84424657524283,BOGDANSKI-JOZEF.html> [доступ 7 VI 2018].

⁹ Ймовірно Борковський Юзеф с. Войцеха (нар. в 1897 в Кшикосах, Кольський повіт), перебував в Осташківському таборі, немає у списках вивезених до м. Калінін. *Naznaczeni piętrem Ostaszkowa...* – S. 450.

¹⁰ Штіхлер або Штихлер Мар'ян с. Вінцента (нар. в 1896, страчений навесні 1940), список вивезених № 67/1-85. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...* – S. 94, poz. 3324. Можливо це Мар'ян Александр Штихлер (<http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r22769896,SZTYCHLER-MARIAN-ALEKSANDER.html> [доступ 7 VI 2018]) або Ма'рян Штихлер, ст. пост. у Теслугові, Дубенський повіт (<http://www.wolyn-metryki.pl/joomla/rozmatosci/78-artykuly-metryki-wolyn/98-policja> [доступ 21 VI 2018]).

¹¹ Шуберт Владислав с. Юзефа (нар. 14 I 1898 у Франтішкові Новому, вбитий навесні 1940 в Калініні); ст. пост. ДП (1 IV 1933). З 14 VIII 1916 до 12 XI 1918 – у ПВО, пс. «Сокольницький»; з 6 II 1919 до 30 III 1922 – у ВП; з 16 V 1924 – у ДП. Не пізніше 1933 почав служити у Волинському воєводстві, потім (до 1 VIII 1936) на дільниці ДП у Костополі, у вересні 1939 – в повітовому Управлінні ДП у Костополі. Перебував в Осташківському таборі, номер у списку вивезених L. 05/2 (11), папка 3473. *Miednoje. Księga cmentarna...* – T. 2. – S. 902.

¹² Ймовірно Ягельський Юзеф с. Ігнація (нар. в 1900 в Сокольниках), мешкав у селі Жижова, Дрогобицький повіт, за фахом столяр. Ймовірно перебував в якомусь таборі в районі Воркути. [https://ru.openlist.wiki/Ягельський_Иосиф_Игнатович_\(1900\)](https://ru.openlist.wiki/Ягельський_Иосиф_Игнатович_(1900)) [доступ 11 VI 2018].

9. BIERNACKIJ Władysław⁷, urodz[ony] 27.4.1896 r., w POW od 1918 r., przodownik.

10. BOGDANOWSKIJ Józef⁸, urodz[ony] 19.3.1898 r., w POW od 1918 r., przodownik.

11. BORKOWSKIJ Józef⁹, urodz[ony] 4.2.1897 r., w POW od 1917 r., przodownik.

[...]

442. SZTYCHLER Marian¹⁰, urodz[ony] 8.12.1896 r., w POW od 1915 r., st[arszy] posterunkowy.

443. SZUBERT Władysław¹¹, urodz[ony] 14.1.1898 r., w POW od 1917 r., st[arszy] posterunkowy.

444. SZWAGIERCZYK Józef, urodz[ony] 27.2.1887 r., w POW od 1917 r., st[arszy] posterunkowy.

445. JANUSZKO Bolesław, urodz[ony] 18.7.1897 r., w POW od 1915 r., st[arszy] posterunkowy.

446. JAGIELSKIJ Józef¹², urodz[ony] 22.8.1900 r., w POW od 1917 r., st[arszy] posterunkowy.

447. JAKUBOWSKIJ Stiefan, urodz[ony] 1.9.1892 r., w POW od 1916 r., st[arszy] posterunkowy.

448. JARNIECKIJ Jan, urodz[ony] 6 XI 1890 r., w POW od 1916 r., st[arszy] posterunkowy.

⁷ Być może Władysław Biernacki (1896–1943). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r17472459817980,BIERNACKI-WLADYSLAW.html> [dostęp 7 VI 2018].

⁸ Prawdopodobnie Józef Bogdański s. Stefana (ur. 19 III 1899 w Łodzi, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); st. posterunkowy PP (1928), przodownik PP (1932). W PP od 1923; w 1938 w VII Komisariacie PP w Łodzi i tamże we wrześniu 1939. Przebywał w obozie ostaszewskim, nr listy wywózkowej L. 033/1 (11),teczka 3625. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 1, s. 55; <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r84424657524283,BOGDANSKI-JOZEF.html> [dostęp 7 VI 2018].

⁹ Prawdopodobnie Józef Borkowski s. Wojciecha (ur. w 1897 w Krzykosach, pow. kolski), przebywał w obozie ostaszewskim, brak na listach wywózkowych do Kalinina. *Naznaczeni piętnem Ostaszewa...*, s. 450.

¹⁰ Marian Sztichler lub Szytchler s. Wincentego (ur. w 1896, zamordowany wiosną 1940); nr listy dyspozycyjnej: 67/1-85. *Listy kатыńskiej ciąg dalszy...*, s. 94, poz. 3324. Być może tożsamy z Marianem Aleksandrem Szytchlerem (<http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r22769896,SZTYCHLER-MARIAN-ALEKSANDER.html> [dostęp 7 VI 2018]) oraz z Marianem Szytchlerem, st. posterunkowym w Tesłuhowie, pow. dubieński (<http://www.wolyn-metryki.pl/joomla/rozmaitosci/78-artykuly-metryki-wolyn/98-policja> [dostęp 21 VI 2018]).

¹¹ Władysław Szubert s. Józefa (ur. 14 I 1898 w Franciszkowie Nowym, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); st. posterunkowy PP (1 IV 1933). Od 14 VIII 1916 do 12 XI 1918 w POW, ps. „Sokolnicki”; od 6 II 1919 do 30 III 1922 w WP; od 16 V 1924 w PP. Co najmniej od 1933 służbę pełnił w woj. wołyńskim, następnie (do 1 VIII 1936) na posterunku PP w Kostopolu, we wrześniu 1939 w Komendzie Powiatowej PP w Kostopolu. Przebywał w obozie ostaszewskim, nr listy wywózkowej L. 05/2 (11),teczka 3473. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 2, s. 902.

¹² Być może Józef Jagielski s. Ignacego (ur. w 1900 w Sokolnikach), mieszkał we wsi Żyżowa, pow. drohobycki, z zawodu stolarz, prawdopodobnie przebywał w jednym z łagrów w okolicach Workuty. [https://ru.openlist.wiki/Ягельский_Иосиф_Игнатович_\(1900\)](https://ru.openlist.wiki/Ягельский_Иосиф_Игнатович_(1900)) [dostęp 11 VI 2018].

449. ЯЖЕМБСКИЙ Антон¹³, род[ился] 17.2.1893 г., в ПОВ с 1916 г., ст. постерунковый.

450. ЯНИК Юзеф¹⁴, род[ился] 19.2.1893 г. в ПОВ с 1915 г. ст. постерунковый.

451. ЯБЛОНОВСКИЙ Антон¹⁵, род[ился] 13.6.1898 г., в ПОВ с 1917 г., ст. постерунковый.

452. ЯЩИНСКИЙ Владимир, род[ился] 16.5.1898 г., в ПОВ с 1916 г., постерунковый.

453. ЯРОНОВСКИЙ Роман¹⁶, род[ился] 23.7.1899 г., в ПОВ с 1916 г., ст. постерунковый.

454. ЯНОВСКИЙ Юзеф, род[ился] 26.11.1897 г., в ПОВ с 1917 г., ст. постерунковый.

455. ЯСТЖЕМБСКИЙ Владислав, род[ился] 16.1.1896 г., в ПОВ с 1916 г., ст. постерунковый.

^aНачальник 6 отделен[ия] 3 отдела ГУГБ НКВД СССР
Лейтенант госбезопасности^a
(—) ЗЕМСКОВ

^aОперуполн[омоченный] 2 отд[еления] 3 отдела ГУГБ НКВД СССР
Мл. лейтенант госбезопасности^a
(—) ШЕСТЕРКИН

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 436, т. 18 (супровідний лист – т. 19), арк. 1, 3, 28.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На супровідному листі дві резолюції: «Размножить для Зап[адных] УНКВД. (—) Серов. 11/IX»; «тов. Козлов. Размножить и разослать. (—). 12/9». На списку напис від руки: «Справка. Карточки с № 1 по № 455 получил. (—). 9.5.[19]52».

¹³ Ймовірно Яжембський Антоні. <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r32830455311,JARZEBSKI-ANTONI.html> [доступ 11 VI 2018].

¹⁴ Юзеф Янік с. Томаша (нар. 19 II 1893 у Пристайні, вбитий навесні 1940 в Калініні), пшод. ДП. В поліції з 1921; багато років служив у Ченстоховському повіті, у вересні 1939 – комендант дільниці в Бляховні. Перебував в Осташківському таборі; номер списку вивезених L 012/1 (83), папка 2272. *Naznaczeni piętne Ostaszkowa... – S. 256; Miednoje. Księga cementarna... – T. I. – S. 290; https://nekropole.info/pl/Jozef-Janik* [доступ 11 VI 2018].

¹⁵ Ймовірно Яблоновський Антоні (нар. у 1898). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r304612306,JABLONOWSKI-ANTONI.html> [доступ 11 VI 2018].

¹⁶ Ймовірно Ярановський Роман. <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r44956208,JARANOWSKI-ROMAN.html> [доступ 11 VI 2018].

449. JAŻEMBSKIJ Anton¹³, urodz[ony] 17.2.1893 r., w POW od 1916 r., st[arszy] posterunkowy.

450. JANIK Józef¹⁴, urodz[ony] 19.2.1893 r., w POW od 1915 r., st[arszy] posterunkowy.

451. JABŁONOWSKIJ Anton¹⁵, urodz[ony] 13.6.1898 r., w POW od 1917 r., st[arszy] posterunkowy.

452. JASZCZYNSKIJ Władimir, urodz[ony] 16.5.1898 r., w POW od 1916 r., posterunkowy.

453. JARONOWSKIJ Roman¹⁶, urodz[ony] 23.7.1899 r., w POW od 1916 r., st[arszy] posterunkowy.

454. JANOWSKIJ Józef, urodz[ony] 26.11.1897 r., w POW od 1917 r., st[arszy] posterunkowy.

455. JASTŻEMBSKIJ Władisław, urodz[ony] 16.1.1896 r., w POW od 1916 r., st[arszy] posterunkowy.

^aNaczelnik 6. Wydziału] 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS
lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) ZIEMSKOW

^aPełn[omocnik] Oper[acyjny] 2. Wydziału] 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS
mł[odszy] lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^a
(—) SZESTIORKIN

HDA SBU, f. 13, spr. 436, t. 18 (pismo przewodnie – t. 19), k. 1, 3, 28

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim dwie adnotacje: Skopiować dla Zach[odnich] UNKWD. (—) Sierow. 11/IX; tow. Kozłow. Skopiować i rozesać. (—). 12/9. Na spisie odręczny dopisek: Informacja. Karty od nr. 1 do nr. 455 otrzymałem. (—). 9.5.[19]52.

¹³ Być może Antoni Jarzębski. <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r32830455311,JA-RZEBSKI-ANTONI.html> [dostęp 11 VI 2018].

¹⁴ Józef Janik s. Tomasz (ur. 19 II 1893 w Przystajni, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); przodownik PP. W policji od 1921; przez wiele lat służbę pełnił w pow. częstochowskim, we wrześniu 1939 komendant posterunku w Błachowni. Przebywał w obozie ostaszewskim, nr listy wywózkowej L. 012/1 (83),teczka 2272. *Naznaczeni piętnem Ostaszkowa...*, s. 256; *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 1, s. 290; <https://nekropole.info/pl/JozeF-Janik> [dostęp 11 VI 2018].

¹⁵ Być może Antoni Jabłonowski (ur. w 1898). <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r304612306,JABLONOWSKI-ANTONI.html> [dostęp 11 VI 2018].

¹⁶ Być może Roman Jaranowski. <http://niezwyciezeni1918-2018.pl/nie/form/r44956208,JARONOWSKI-ROMAN.html> [dostęp 11 VI 2018].

№ 51

21 жовтня 1940, Москва. Витяг зі списку поліцейських Волинського воєводства, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим наркомам внутрішніх справ УРСР і БРСР Івану Серову та Лаврентію Цанаві, із вказівкою про розшук та арешт цих осіб

Союз Советских Социали-
стических Республик
«^{а-а}21-^а» ^{а-Х-а} 19^а40-^а г.
№ ^а4453/^б^а
^вМосква-^в, площа
Дзержинского, 2
Телефон: коммутатор
НКВД
Краткое содержание:

Литер
Вх. № на № от 193... г.

^бСов[ершено] секретно^б

^бНародному комиссару внутренних
дел УССР
Комиссару госбезопасности 3 ранга^б
^втов. ^гСЕРОВУ-^г
гор. ^бКиев^{б-в}

^бНародному комиссару внутренних
дел БССР
Комиссару госбезопасности 3 ранга^б
^втов. ^гЦАНАВА-^г
гор. ^бМинск^{б-в}

В дополнение № 5476/б от 25 декабря 1939 г. направляю при этом переведенный с польского языка список полицейских Волинского воеводства быв[шего] польского государства на 62 чел.

Список составлен на основании личных полицейских дел, обнаруженных в материалах польской полиции, полученных из западных областей Украины и Белоруссии.

Предлагаю принять меры розыска и ареста всех поименованных в списке лиц.

О результатах розыска и ареста сообщите.

^бПриложение^б: упомянутое.

^{а-а} Вписано від руки.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Підкреслено машинописним способом.

^{г-г} Написано в розбивку.

Nr 51

21 października 1940, Moskwa. Pismo zastępcy ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS Wsiewołoda Mierkułowa do ludowych komisarzy spraw wewnętrznych USRS i BSRS Iwana Sierowa i Ławrientija Canawy zawierające nakaz odszukania i aresztowania polskich policjantów z województwa wołyńskiego, wymienionych w załączonym spisie oraz fragmenty spisu

Związek Socjalistycznych

Republik Sowieckich

„^a-21-^a” ^a-X-^a 19^a-40-^a r.

Nr ^a-4453/b-^a

^c-Moskwa-^c

Plac Dzierżyńskiego 2

Telefon: przełącznik NKWD

Streszczenie:

Litera

Nr wch. na nr z 193... r.

^b-Ściś[le] tajne-^b

^b-Do Ludowego Komisarza Spraw

Wewnętrznych USRS

komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi-^b

^c-tow. ^d-SIEROWA-^d

mias[to] ^b-Kijów-^{b-c}

^b-Do Ludowego Komisarza Spraw

Wewnętrznych BSRS

komisarza bezpieczeństwa państw[owego] 3. rangi-^b

^c-tow. ^d-CANAWY-^d

mias[to] ^b-Mińsk-^{b-c}

Przesyłam w załączeniu, jako uzupełnienie nr. 5476/b z 25 grudnia 1939 r. przetłumaczony z języka polskiego spis policjantów województwa wołyńskiego był[ego] państwa polskiego, obejmujący 62 os[oby].

Spis sporządzony został na podstawie policyjnych akt osobowych, odnalezionych w materiałach polskiej policji, otrzymanych z zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi.

Nakazuję podjąć kroki w kierunku odszukania i aresztowania wszystkich wymienionych w spisie osób.

O wynikach poszukiwania i aresztowania powiadomcie.

^b-Załącznik-^b: wspomniany [spis]

^a-^a *Wpisano odręcznie.*

^b-^b *Zapisano wersalikami.*

^c-^c *Podkreślono maszynowo.*

^d-^d *Zapisano pismem spacjowanym.*

б-в-Сов[ерженно] секретно^{в-б}

г-Список^г

б-в-полицейских быв[шей] Польши Волынского воеводства^{в-б}
(Составлен на основании личных дел)

1. БОМБА Винценты (Викентий)¹ сын Юзефа и Марианны БРОДСКОЙ. Род[ился] 19 января 1901 г. в гор. Опатов, Келецкое Воеводство. Образование 3 класса народной школы (окончил в 1914 г.). Принят в полицию 28.VI.1923 г. Старший постерунковый следственной службы Волынского воеводства.

2. БАРЦ Юзеф – сын Якова и Марианны. Род[ился] 4.X.1900 г. в Бабуле, уезд Мелец^г (Краковское воеводство). Образование – 2 класса народной школы (в 1912 г.). Принят в полицию – 16.VII.1923 г. Старший постерунковый Волынского воеводства.

3. БОЯНОВСКИЙ Юзеф – сын Матвея (Матеуша) и Анны. Род[ился] 7.X.1889 г. в дер. Котлины (Лодзинское воеводство). Образование – 5 классов начальной школы. Принят в полицию 1.VII.1923 г. Старший постерунковый Волынского воеводства.

4. БУДЗИКОВСКИЙ Северин² – сын Теофила и Теофили ФУРМАНСКОЙ. Род[ился] 21.II.1897 г. в Хелмже^а, уезд Торунь, образование – окончил школу в Хелмже. Принят в полицию 19.VIII.1921 г. Старший постерунковый Волынского воеводства.

[...]

62. ЧЕХОВСКИЙ Генрих, сын Яна и Марианны ЦЕШКОВСКОЙ, поляк, род[ился] 1.III.1909 г. в гор. Островец, уезд Опатовский^с.

^г Було: Мелей.

^а Було: Хелмпсе. Потім аналогічно.

^с Було: Опалевский.

¹ Вінценти Бомба с. Юзефа (нар. 19 I 1901, загинув навесні 1940); ст. постовий (1 V 1932). З 1918 у ВП (брав участь у битві за Львів); з 16 IV 1921 у ДП Волинського воеводства – на дільниці, після у повітовому відділенні у Здолбунові. Заарештований НКВС у вересні 1939; вивозовий лист № 42-58. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...* – S. 8, poz. 251; <https://www.olsztyn24.com/news/33522-w-szkole-policealnej-im-prof-religi-posadzono-drugi-dab-pamieci.html> [docmyn 15 VII 2020]; https://www.ogrodywspomnien.pl/index/historia,3,Ukrainska_lista_katyńska/0/5 [docmyn 15 VII 2020].

² Будзіковський Северин с. Теофіла (нар. 27 II 1897 у м. Хелмжа, Торунський повіт, убитий навесні 1940 в Калініні); ст. пост. ДП. У вересні 1939 – комендант Поста ДП у Дермані, Здолбунівський повіт. Перебував в Осташківському таборі, номер списку вивезених L. 020/1 (47), папка 4536. *Miednoje. Księga cmentarna...* – T. 1. – S. 79; <https://nekropole.info/pl/Seweryn-Budzikowski> [docmyn 11 VI 2018]; <http://policjapanstwowa.pl/ku-pamieci/wykazpolicjantowpomordowanych-nawschodzie-1940r/pomordowani-a-c/> [docmyn 11 VI 2018]; <https://indeksrepresjonowanych.pl> [docmyn 5 IV 2019].

^{b-c}Ściś[le] tajne^{c-b}

^dSpis^d

^{b-c}policjantów był[ej] Polski województwa wołyńskiego^{c-b}
(sporządzony na podstawie akt osobowych)

1. BOMBA Wincenty (Wikientij)¹, syn Józefa i Marianny BRODSKIEJ. Urodz[ony] 19 stycznia 1901 r. w mieś[cie] Opatów, województwo kieleckie. Wykształcenie: 3 klasy szkoły ludowej (ukończył w 1914 r.). Przyjęty do policji 28 VI 1923 r. Starszy posterunkowy służby śledczej w województwie wołyńskim.

2. BARSZCZ Józef, syn Jakowa i Marianny. Urodz[ony] 4 X 1900 r. w Babulach, powiat Mielec^c (województwo krakowskie). Wykształcenie: 2 klasy szkoły ludowej (w 1912 r.). Przyjęty do policji 16 VII 1923 r. Starszy posterunkowy w województwie wołyńskim.

3. BOJANOWSKIJ Józef, syn Matwieja (Mateusza) i Anny. Urodz[ony] 7 X 1889 r. we w[si] Kotliny (województwo łódzkie). Wykształcenie: 5 klas szkoły początkowej. Przyjęty do policji 1 VII 1923 r. Starszy posterunkowy w województwie wołyńskim.

4. BUDZIKOWSKIJ Siewieryn², syn Tieofila i Tieofily FURMANSKIEJ. Urodz[ony] 21 II 1897 r. w Chełmży^f, powiat Toruń, wykształcenie: ukończył szkołę w Chełmży. Przyjęty do policji 19 VIII 1921 r. Starszy posterunkowy w województwie wołyńskim.

[...]

62. CZECHOWSKIJ Gienrich, syn Jana i Marianny CESZKOWSKIEJ, Polak, urodz[ony] 1 III 1909 r. w mieś[cie] Ostrowiec, powiat opatowski^g.

^c Było: Mielej.

^f Było: Chempce. *Podobnie dalej.*

^g Było: opalewski.

¹ Wincenty Bomba s. Józefa (ur. 19 I 1901, zginął wiosną 1940); st. posterunkowy (1 V 1932). Od 1918 w WP (brał udział w odsieczy Lwowa); od 16 VI 1921 w PP woj. wołyńskiego – na posterunku, a następnie w Komendzie Powiatowej w Zdołbunowie. We wrześniu 1939 aresztowany przez funkcjonariuszy NKWD; nr listy dyspozycyjnej: 42-58. *Listy katyńskiej ciąg dalszy...*, s. 8, poz. 251; <https://www.olsztyn24.com/news/33522-w-szkole-policealnej-im-prof-religi-posadzono-drugi-dab-pamieci.html> [dostęp 15 VII 2020]; https://www.ogrodywspomnien.pl/index/historia,3,Ukrainska_lista_katynska/0/5 [dostęp 15 VII 2020].

² Seweryn Budzikowski s. Teofila (ur. 27 II 1897 w Chełmży, pow. toruński, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); st. posterunkowy PP. We wrześniu 1939 komendant Posterunku PP w Dermaniu, pow. zdołbunowski. Przebywał w obozie ostaszkowskim, nr listy wywózkowej L. 020/1 (47),teczka 4536. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 1, s. 79; <https://nekropole.info/pl/Seweryn-Budzikowski> [dostęp 11 VI 2018]; <http://policjapanstwowa.pl/ku-pamieci/wykazpolicjantowpomordowanych-na-wschodzie-1940r/pomordowani-a-c/> [dostęp 11 VI 2018]; <https://indeksrepresjonowanych.pl> [dostęp 5 IV 2019].

Окончил 3 класса профессиональной школы, постерунковый инструктор по физич[еской] подготовке в Волынском воеводстве, по данным 1938 г.

63. ЯБЛОНСКИЙ Виктор – сын Кароля и Кляры РУТКОВСКОЙ, поляк, род[ился] 15.V.1901 г. в Варшаве – Пельцовизна. Окончил 5 классов нач[альной] школы. Ст. постерунковый Волынского воеводства по данным 1938 г.

Имеет награды: «медаль десятилетия», «бронзовую медаль за долголетнюю службу».

^бНач[альник] 6 отд[еления] 3 отдела ГУГБ НКВД СССР
Лейтенант госбезопасности^б
(—) ЗЕМСКОВ

^бОперуп[олномоченный] 6 отделен[ия] 3 отдела ГУГБ НКВД СССР
Мл. лейтенант госбезопасности^б
(—) ШЕСТЕРКИН

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 436, т. 22, арк. 1, 3, 4, 23.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На супровідному листі дві резолюції: «Размножить для УНКВД. (—) Серов. 20/X-[19]40.»; «т. Хромченкову. Срочно размножить для западных УНКВД. Влить карточки в ОС картотеку. (—). 29/X».

Ukończył 3 klasy szkoły zawodowej, posterunkowy, instruktor wychowania fizyczn[ego] w województwie wołyńskim – według danych z 1938 r.

63. JABŁONSKIJ Wiktor, syn Karola i Klary RUTKOWSKIEJ, Polak, urodz[ony] 15 V 1901 r. w Warszawie – Pelcowizna. Ukończył 5 klas szkoły pocz[ątkowej]. St[arszy] posterunkowy w województwie wołyńskim – według danych 1938 r.

Posiada nagrody: „Medal Dziesięciolecia”, „Brązowy Medal za Długoletnią Służbę”.

^bNacz[elnik] 6. Wydz[iału] 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS
lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^b
(—) ZIEMSKOW

^bPeł[nomocnik] Oper[acyjny] 6. Wydzia[łtu] 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS
mł[odszy] lejtant bezpieczeństwa państw[owego]^b
(—) SZESTIORKIN

HDA SBU, f. 13, spr. 436, t. 22, k. 1, 3, 4, 23.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim dwie adnotacje: Powielić dla UNKWD. (—). Sierow. 20/X-[19]40; t[owarzysz] Chromczenkow. Pilnie powielić dla zachodnich UNKWD. Karty włączyć do kartoteki OS. (—). 29/X.

№ 52

10 грудня 1940, Москва. Витяг зі списку осіб, причетних до роботи польських розвідувальних та каральних органів, надісланого заступником наркома внутрішніх справ СРСР Всеволодом Меркуловим наркому внутрішніх справ УРСР Івану Серову, із вказівкою про розшук та арешт цих осіб

СССР
Народный комиссариат
внутренних дел

«^б10-^б» декабрь 1940 г.
№ 9/18-^б108197-^б
г. Москва

^аСов[ершенно] секретно^а

^аНародному комиссару
внутренних дел УССР
Комиссару госбезопасности 3-го ранга^а
^вТОВ. ^гСЕРОВУ^г
гор. ^аКиев^{а-в}

Направляю при этом списки на 2553 человека секретных агентов и гласных сотрудников – б[ывшей] польской полиции и разведывательных органов.

Списки составлены на основании показаний арестованных, интернированных и взятых в плен быв[ших] польских жандармов и полицейских.

Предлагаю немедленно принять оперативные меры розыска и ареста перечисленных в этих списках лиц.

О результатах донесите.

^{а-в}Приложение^{в-а}: 4 списка на 222 листах в 2-х экземплярах.

^аЗаместитель народного комиссара внутренних дел СССР
комиссар государственной безопасности 3 ранга^а
(—) МЕРКУЛОВ

Сов[ершенно] секретно

^{а-а} Написано великими літерами.

^{б-б} Вписано від руки.

^{в-в} Підкреслено машинописним способом.

^{г-г} Написано в розбивку.

лиц, избобличаючихся в принадлежности к б[ывшим] польским
разведывательным и карательным органам

1. ДУДА – около 45 лет, проживал в г. Здолбунов, ул. 3 Мая, Волинского воеводства. Проходит по показаниям ГОТКЕВИЧ Ивана Иосифовича¹ от 20/ХІІ-[19]39 г., как сотрудник политполиции.

2. БОМБА Винценти – 1900 года рождения, проживал в г. Здолбунов, ул. Острожинская, д. 8, или 9. Проходит по показаниям ГОТКЕВИЧ Ивана Иосифовича от 20/ХІІ-[19]39 г., как сотрудник политполиции.

3. ЧЕКАЙ Петр – около 45 лет, проживал в г. Здолбунов, ул. Одиннадцатого Листопада. Проходит по показаниям ГОТКЕВИЧ Ивана Иосифовича от 20/ХІІ-[19]39 г., как сотрудник политполиции.

4. СТАХНИК Андрей – около 40 лет, проживал в г. Здолбунов, ул. Долгая, д. 5, Волинского воеводства. Проходит по показаниям ГОТКЕВИЧ Ивана Иосифовича от 20/ХІІ-[19]39 г., как сотрудник политполиции.

5. ПОЦАНОВСКИЙ Хиполит – около 40 лет, проживал в г. Здолбунов, ул. Хмельная Волинского воеводства. Проходит по показаниям ГОТКЕВИЧ Ивана Иосифовича от 20/ХІІ-[19]39 г., как сотрудник политполиции.

6. БОНДАРЕНКО Павел – около 28 лет, проживал в с. Менджинец² Ново-Малинской вол[ости] Здолбуновского уезда Волинского воеводства. Проходит по показаниям ЛЕВАНДОВСКОГО Бронислава Владиславовича³ от 20/ХІІ-[19]39 г., как информатор, работающий по партии националистов.

7. МАЙКО Черноокий, проживал мест. Оттыния, уезд Тлумач, волость Оттыния[†], Станиславского воеводства. Проходит по показаниям НАЧАЛЬСКОГО Ивана Андреевича⁴ от 14/ХІІ-[19]39 г. как конфиденц, находящийся на связи у ком[енданта] постерунка.

[†] Було: Отепия-Вещь.

¹ Готкевич Ян с. Юзефа (нар. в 1899 в Піддубцях, вбитий навесні 1940 в Калініні), ст. пост. ДП. З 17 ІІІ 1919 до 1 V 1921 в ВП, учасник польсько-радянської війни. В поліції від 1 V 1922; служив, м. ін., у Волинському воеводстві, у вересні 1939 в Здолбуніві. Перебував у Осташківському таборі, розстріляний у Калініні (зараз Твер); номер списку вивезених L. 038/2 (70), папка 1784. *Miednoje. Księga cmentarna... – T. 1. – S. 228; <https://nekropole.info/pl/Jan-Gotkiewicz> [docmyn 14 VI 2018].*

² Ймовірно йдеться про Мендзижеч, гміна Новомалин.

³ Левандовский Бронислав с. Владислава (нар. 2 VII 1896 в Нівах, вбитий навесні 1940 в Калініні), пшод. ДП. Солдат Армії ген. Галлера. У ВП з 2 XII 1918 до 23 IV 1921. В поліції з 15 IX 1921. Багато років, також у вересні 1939, комендант поста у Новомалині, Здолбунівський повіт. Перебував в Осташківському таборі, розстріляний у Калініні (зараз Твер); номер списку вивезених L. [3] (51). *Miednoje. Księga cmentarna... – T. 1. – S. 498; <https://nekropole.info/pl/Bronislaw-Lewandowski> [docmyn 14 VI 2018].*

⁴ Ймовірно Ногальський Ян с. Анджея (нар. 2 V 1895 в Пахолеві, вбитий навесні 1940 у Калініні); ст. пост. ДП. У вересні 1939 служив на посту в Отині, Тлумачський повіт. Перебував в Осташківському таборі, розстріляний у Калініні (зараз Твер); номер списку вивезених L. 027/2 (33), папка 2618. *Miednoje. Księga cmentarna... – T. 2. – S. 622; <https://nekropole.info/pl/Jan-Nogalski> [docmyn 18 VI 2018].*

osób, które zostały zdemaskowane jako pracujące w b[yłych] polskich organach wywiadowczych i karnych

1. DUDA – około 45 lat, mieszkał w m. Zdołbunowie, ul. 3 Maja, województwo wołyńskie. Występuje w zeznaniach GOTKIEWICZA Iwana Iosifowicza¹ z 20/XII-[19]39 r., jako pracownik policji polit[ycznej].

2. BOMBA Wincenty – rok urodzenia 1900, mieszkał w m. Zdołbunowie, ul. Ostrożyńska d[om nr] 8 albo 9. Występuje w zeznaniach GOTKIEWICZA Iwana Iosifowicza z 20/XII-[19]39 r., jako pracownik policji polit[ycznej].

3. CZEKAJ Piotr – około 45 lat, mieszkał w m. Zdołbunowie, ul. Jedenaściego Listopada. Występuje w zeznaniach GOTKIEWICZA Iwana Iosifowicza z 20/XII-[19]39 r., jako pracownik policji polit[ycznej].

4. STACHNIK Andriej – około 40 lat, mieszkał w m. Zdołbunowie, ul. Długa, d[om nr] 5, województwo wołyńskie. Występuje w zeznaniach GOTKIEWICZA Iwana Iosifowicza z 20/XII-[19]39 r., jako pracownik policji polit[ycznej].

5. POCANOWSKI Hipolit – około 40 lat, mieszkał w m. Zdołbunowie, ul. Chmielna, województwo wołyńskie. Występuje w zeznaniach GOTKIEWICZA Iwana Iosifowicza z 20/XII-[19]39 r., jako pracownik policji polit[ycznej].

6. BONDARIENKO Paweł – około 28 lat, mieszkał w we w[si] Międzyrzec², gm[ina] nowomalińska, powiat zdołbunowski, województwo wołyńskie. Występuje w zeznaniach LEWANDOWSKIEGO Bronisława Władysławowicza³ z 20/XII-[19]39 r., jako informator pracujący w partii nacjonalistów.

7. MAJKO Czernookij, mieszkał w miej[scowości] Ottynia, powiat Tłumacz, gmina Ottynia^c, województwo stanisławowskie. Występuje w zeznaniach NACZAŁSKIEGO Iwana Andriejewicza⁴ z 14/XII-[19]39 r. jako konfident, znajdujący się na kontakcie kom[endant]a posterunku.

^c *Było: Otepija-wieszcz.*

¹ Jan Gotkiewicz s. Józefa (ur. w 1899 w Poddebicach, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); st. posterunkowy PP. Od 17 III 1919 do 1 V 1921 w WP, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. W policji od 1 V 1922; służbę pełnił m.in. w woj. wołyńskim, we wrześniu 1939 w Zdołbunowie. Przetrzymany w obozie ostaszewskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. 038/2 (70), teczka 1784. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 1, s. 228; <https://nekropole.info/pl/Jan-Gotkiewicz> [dostęp 14 VI 2018].

² Prawdopodobnie Międzyrzecz, gm. Nowomalin.

³ Bronisław Lewandowski s. Władysława (ur. 2 VII 1896 w Niwach, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); przodownik PP. Żołnierz Armii gen. Hallera. W WP od 2 XII 1918 do 23 IV 1921. W policji od 15 IX 1921. Przez wiele lat, także we wrześniu 1939, komendant posterunku w Nowomalinie, pow. zdołbunowski. Przetrzymany w obozie ostaszewskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. [3] (51). *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 1, s. 498; <https://nekropole.info/pl/Bronislaw-Lewandowski> [dostęp 14 VI 2018].

⁴ Prawdopodobnie Jan Nogalski s. Andrzeja (ur. 2 V 1895 w Pacholewie, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); st. posterunkowy PP. We wrześniu 1939 pełnił służbę na posterunku w Ottyni, pow. tłumacki. Przetrzymany w obozie ostaszewskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. 027/2 (33), teczka 2618. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 2, s. 622; <https://nekropole.info/pl/Jan-Nogalski> [dostęp 18 VI 2018].

[...]

699. ЯСИНСКИЙ, проходит по показаниям ПЕЛЯСКОГО Павла Яковлевича⁵ как комиссар политической полиции г. Люблин.

700. ЗАЕНЧОВСКИЙ, проходит по показаниям НАЙВЕР Адама Петровича⁶ как сержант полиции, служил в следственном отделе. Прожив[ал в] г. Станислав.

^{д-д} Нач[альник] 7 отд[еле]ния 1 спецотдела НКВД СССР
Лейтенант госбезопасности
(—) КАЛАШНИКОВ^д

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 436, т. 24, арк. 1, 3, 65.

Оригінал, машинопис (супровідний лист – машинопис на бланку).

На супровідному листі з резолюції: «1 Спецотдел. Размножить и [нрзб.] в УНКВД для розыска. (—) Серов. 15/ХІІ»; «т. Козлову. Исполнить. (—). 16/ХІІ»; «Разосланы 18/ІІІ-[19]41 г. (—)».

^{д-д} Відбиток штамп.

⁵ Ймовірно Пеляський Павел с. Яна (нар. в 1890, вбитий навесні 1940 в Калініні); пост. ДП. У 1934 служив у поліції в Любліні. Перебував у Осташківському таборі, розстріляний в Калініні (зараз Твер); номер списку вивезених Л. 019/3 (31), папка 3086. *Miednoje. Księga cmentarna... – T. 2. – S. 684; <https://nekropole.info/pl/Pawel-Pielaski> [доступ 18 VI 2018].*

⁶ Найвер Адам Мацей с. Піотра (нар. 20 ХІІ 1900 в Янові, вбитий навесні 1940 в Калініні); ст. пост. ДП. Учасник оборони Львова і польсько-радянської війни; служив в ДП Станіславівського повіту; у вересні 1939 – в Бюро розслідувань у Станіславі. Перебував у Осташківському таборі, розстріляний в Калініні (зараз Твер); номер списку вивезених Л. 05/5 (74), папка 3013. *Miednoje. Księga cmentarna... – T. 2. – S. 609; <https://nekropole.info/pl/Adam-Maciej-Najwer> [доступ 18 VI 2018].*

[...]

699. JASINSKIJ, występuje w zeznaniach PIELASKIEGO Pawła Jakowlewicza⁵ jako komisarz policji politycznej m. Lublina.

700. ZAJENCZKOWSKIJ, występuje w zeznaniach NAJWERA Adama Piotrowicza⁶ jako sierżant policji, służył w Oddziale Śledczym. Mieszk[ał w] m. Stanisław[owie].

^fNacz[elnik] 7. Wy[dział]u 1. Oddziału Spec[jalnego] NKWD ZSRS
lejttnant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) KAŁASZNIKOW^f

HDA SBU, f. 13, spr. 436, t. 24, k. 1, 3, 65.

Oryginał, maszynopis (pismo przewodnie – maszynopis na formularzu).

Na piśmie przewodnim trzy adnotacje: 1 Oddział Spec[jalny]. Powielić i [nieczytelne] do UNKWD w celu poszukiwań. (—). Sierow. 15/XII; t[owarzysz] Kozłow. Wykonać. (—). 16/XII; Rozesłano 18/III-[19]41 r. (—).

^{f-f} *Odbito pieczęcią.*

⁵ Prawdopodobnie Paweł Pielaski s. Jana (ur. w 1890, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); posterunkowy PP. W 1934 służbę pełnił w policji w Lublinie. Przetrzymany w obozie ostaszkowskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. 019/3 (31), teczką 3086. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 2, s. 684; <https://nekropole.info/pl/Pawel-Pielaski> [dostęp 18 VI 2018].

⁶ Adam Maciej Najwer s. Piotra (ur. 20 XII 1900 w Janowie, zamordowany wiosną 1940 w Kalininie); st. posterunkowy PP. Uczestnik obrony Lwowa (1918) i wojny polsko-bolszewickiej; służbę pełnił w PP pow. stanisławowskiego; we wrześniu 1939 w Urzędzie Śledczym w Stanisławowie. Przetrzymany w obozie ostaszkowskim, rozstrzelany w Kalininie (obecnie Twer); nr listy wywózkowej L. 05/5 (74), teczką 3013. *Miednoje. Księga Cmentarna...*, t. 2, s. 609; <https://nekropole.info/pl/Adam-Maciej-Najwer> [dostęp 18 VI 2018].

№ 53

22 квітня 1941, Київ. Довідка 1-го спецвідділу НКВС УРСР про кількість засуджених до ВМН за 1939 – 1-й квартал 1941 р.

а-б-Совершенно секретно^{б-а}

б-а-в-Справка^{в-а}

о количестве осужденных к ВМН по УНКГБ западных областей Украины^б

	Количество осужденных к ВМН:			Примечание:
	В 1939 г.	В 1940 г.	За 1-й квартал 1941 г.	
Участников право-троцкистских организаций	–	–	3	В разделе «разный антисоветский элемент» до 1941 г. показывались осужденные бывшие офицеры, жандармы, полицейские, помещики, фабриканты, торговцы, кулаки, конфиденты и т. д.
Разных участников антисоветских организаций и партий	4	–	–	
Участников украинских контрреволюционных, националистических орган[изаций]	–	32	106	
Участников польских к-р националистических организаций	1	123	72	
Участников молдавских к-р националистических организаций	–	–	2	
Разных участников к-р националистических организаций и групп	–	5	–	
Бывш[их] офицеров, жандармов, полицейских и т. д.	–	–	14	
Бывш[их] кулаков, помещиков, торговцев, фабрикантов и т. д.	–	–	2	
Разный антисоветский элемент	57	22	22	
^{б-в} Всего: ^{-б-в}	62	182	221	

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Написано в розбивку.

Nr 53

22 kwietnia 1941, Kijów. Informacja 1. Oddziału Specjalnego NKWD USRS dotycząca liczby osób skazanych na karę śmierci w okresie 1939 r. – I kwartał 1941 r.

a-b-Ścisłe tajne^{b-a}

b-a-c-Informacja^{c-a}

o liczbie skazanych na WMN przez UNKGB zachodnich obwodów Ukrainy^b

	Liczba skazanych na WMN:			Uwagi:
	w 1939 r.	w 1940 r.	za 1 kwartał 1941 r.	
Członków organizacji prawicowo-trockistowskich	–	–	3	W rubryce „Pozostały element antysowiecki” do 1941 r. występowały skazani byli oficerowie, żandarmi, policjanci, obszarnicy, fabrykanci, kupcy, kułacy, konfidenti itd.
Innych członków organizacji i partii antysowieckich	4	–	–	
Członków ukraińskich kontrrewolucyjnych organ[izacji] nacjonalistycznych	–	32	106	
Członków polskich k-r organizacji nacjonalistycznych	1	123	72	
Członków mołdawskich k-r organizacji nacjonalistycznych	–	–	2	
Pozostałych członków organizacji k-r i grup nacjonalistycznych	–	5	–	
Był[ych] oficerów, żandarmów, policjantów itd.	–	–	14	
Był[ych] kułaków, obszarników, kupców, fabrykantów itd.	–	–	2	
Pozostały element antysowiecki	57	22	22	
^{b-c} Łącznie: ^{-b-c}	62	182	221	

^bNaczelnik 1. Oddziału Spec[jalnego] NKWD USRS
st[arszy] lejtnant bezpieczeństwa państwowego^b
(—) CWIETUCHIN^d

^{a--a} Podkreślono maszynowo.

^{b--b} Zapisano wersalikami.

^{c--c} Zapisano pismem spacjowanym.

^d Dokument podpisany przez pomocnika F. Cwietuchina.

^бНачальник 1 спецотдела НКВД УССР
Ст. лейтенант государственной безопасности^б
(—) ЦВЕТУХИН^г

«^г22^г» апреля 1941 г.

ГДА СБУ, ф. 42, спр. 46, арк. 8.

Оригінал, машинопис.

На документі напис: «Передано по ВЧ дежурному 3 управления НКГБ СССР т. Бобровскому передано в секретариат т. Кобулова 16 ч. 45 м. 22/IV-[19]41г. (—)».

^г Документ підписаний помічником Ф. Цветухіна.
^{г-г} Вписано від руки.

„22^e” kwietnia 1941 r.

HDA SBU, f. 42, spr. 46, k. 8.

Oryginal, maszynopis.

Na dokumencie dwie adnotacje: Przekazano przez WCz dyżurnemu 3. Zarządu NKGB ZSRS t[owarzyszowi] Bobrowskiemu; Przekazano do Sekretariatu t[owarzysza] Kobałowa o g[odzinie] 16 m[inut] 45. 22/IV-[19]41 r. (—).

^{e-c} *Wpisano odręcznie.*

ДОДАТОК

ANEKS

№ 54

10 травня 1941, Москва. Наказ № 00178 народного комісара державної безпеки СРСР Всеволода Меркулова «Про розробку матеріалів й активізацію розшуку агентури колишніх польських розвідувальних та поліцейських органів» та циркуляр № 21 другого відділу НКДБ СРСР

Экз. № а-268^а

^{б-в}Сов[ершенно] секретно^{-в-б}

^бПриказ^{-б}

Народного Комиссара Государственной Безопасности Союза ССР № 00178
от 10 мая 1941 г[ода]

^бЦиркуляр^{-б}

Второго Отдела НКГБ СССР № 21 от 10 мая 1941 года
Москва 1941 г[од]

^{б-в-г}Сов[ершенно] секретно^{-г-в-б}

^{г-б}Приказ^{-б}

Народного Комиссара Государственной
Безопасности Союза ССР
за 1941 год^г

^{б-г}Содержание:^{-г-б}

№ 00178. О разработке материалов и активизации розыска агентуры бывших польских разведывательных и полицейских органов.

№ 00178. 10-го мая 1941 г., гор. Москва.

При разработке, в соответствии с приказом НКВД СССР № 001186 от 5 октября 1939 года¹, материалов бывших польских правительственных учреждений, НКВД СССР выявлено свыше 50 000 агентов и гласных сотрудников польских разведывательных и полицейских органов. Списки на них, разновременно в течение 1940 года, для реализации были направлены в НКВД УССР и БССР.

^{а-а} Відбиток штампю.

^{б-б} Написано великими літерами.

^{в-в} Підкреслено.

^{г-г} Надруковано напівжирним шрифтом.

¹ Наказ Лаврентія Берії, в якому йдеться про створення двох опергруп та слідчої групи для розробки та відпрацювання матеріалів польських спецслужб.

Nr 54

10 maja 1941, Moskwa. Rozkaz nr 00178 ludowego komisarza bezpieczeństwa państwowego ZSRS Wsiewołoda Mierkulowa, dotyczący intensyfikacji ścigania pracowników polskiej policji i wywiadu, oraz okólnik 2. Oddziału NKGB ZSRS nr 21

Egz. nr ^a-268^a

^{b-c}-Śc[is]le] tajne^{-c-b}

^b-Rozkaz^{-b}

Ludowego Komisarza Bezpieczeństwa Państwowego Związku SRS Nr 00178
z 10 maja 1941 r[oku]

^b-Okólnik^{-b}

Drugiego Oddziału NKGB ZSRS Nr 21 z 10 maja 1941 roku
Moskwa 1941 r.

^{b-c-d}-Śc[is]le] tajne^{-d-c-b}

^{d-b}-Rozkaz^{-b}

Ludowego Komisarza Bezpieczeństwa
Państw[owego] Związku SRS
za 1941 rok^d

^{b-d}-Treść^{-d-b}

Nr 00178. O opracowaniu materiałów i aktywizacji w ściganiu agentury byłych polskich organów wywiadu i policji.

Nr 00178. 10 maja 1941 r., mias[to] Moskwa.

W trakcie rozpracowania, zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS Nr 001186 z 5 października 1939 roku¹, materiałów byłych polskich urzędów państwowych, NKWD ZSRS ujawniło ponad 50 000 agentów i jawnych pracowników polskich organów wywiadowczych i policyjnych. Ich sprawy, w różnych okresach w 1940 roku skierowane były do realizacji do NKWD USRS i BSRS.

Podczas zorganizowanej przez 2. Oddział NKGB ZSRS w kwietniu 1941 r. kontroli w NKWD USRS, NKGB BSRS, UNKGB Obwodów Lwowskiego i Białostockiego stwierdzono, że poszukiwania agentów i jawnych pracowników

^{a-a} *Odbito stemplem.*

^{b-b} *Zapisano wersalikami.*

^{c-c} *Podkreślono.*

^{d-d} *Druk pogrubioną czcionką.*

¹ Rozkaz Ławrienija Berii, który dotyczył utworzenia dwóch grup operacyjnych i grupy śledczej zajmujących się opracowaniem i przetwarzaniem materiałów polskich służb specjalnych.

Организованной 2 отделом НКГБ СССР в апреле 1941 г. проверкой в НКГБ УССР, НКГБ БССР, УНКГБ Львовской и Белостокской областей установлено, что розыск агентов и гласных сотрудников бывших польских разведывательных и полицейских органов проводится крайне неудовлетворительно.

Проходящие по спискам лица, ранее проживавшие или работавшие на территории Западных областей УССР и БССР, не только не разыскиваются, но даже полностью не взяты на оперативный учет.

2-е и 3-и отделы УГБ НКВД УССР и БССР, куда поступили списки из НКВД СССР, ограничились рассылкой их в УНКВД Западных областей. Последние же работой по установлению польской агентуры по месту их прежнего жительства и работы не занимались.

^бПриказываю:

^гпо НКГБ УССР и БССР^г

1. Народным Комиссарам Государственной Безопасности УССР и БССР, начальникам УНКГБ Западных областей УССР и БССР организовать работу по розыску агентов и гласных сотрудников бывших польских разведывательных и полицейских органов по местам рождения, прежнего жительства и работы путем агентурной разработки их родственных и близких связей.

2. Направленные в НКВД УССР и БССР списки выявленной агентуры бывших польских разведывательных и полицейских органов сконцентрировать во 2-х отделах (отделениях) НКГБ-УНКГБ.

2-м отделам НКГБ УССР и БССР проверить проходящих по спискам лиц по оперативным учетам 1-х спецотделов и о всех репрессированных и установленных сообщить во 2 отдел НКГБ СССР.

2 отделам (отделениям) УНКГБ Западных областей УССР и БССР взять на оперативный учет лиц, родившихся, ранее проживавших или работавших на территории данной области.

3. Производство местного оперативного розыска проходящих по спискам лиц возложить на 2 отделы (отделения) УНКГБ. Для этой цели прикомандировать ко 2 отделам (отделениям), за счет штатной положенности других отделов, необходимое количество квалифицированных оперативных сотрудников.

4. Начальнику 2 отдела НКГБ СССР тов[арищу] ^гБаштакову^г дать практические указания о порядке организации работы по розыску и учету агентуры и гласных сотрудников бывших польских разведывательных и полицейских органов.

5. Наркомам Государственной Безопасности УССР и БССР т[оварищам] ^гМешику^г и ^гЦанаву^г ежемесячно, через 2 отдел НКГБ СССР, докладывать

² Павло Якович Мешик (1910–1953); капітан ДБ (25 II 1939), майор ДБ (4 IX 1939), ст. майор ДБ (6 III 1941), комісар ДБ 3-го рангу (14 II 1943), генерал-лейтенант (26 V 1943). З 15 IX 1937 до 1938 пом. начальника 14-го відділення 3-го відділу ГУГБ НКВС СРСР; з 1 I 1939 до 4 IX 1939 пом. начальника слідчої частини НКВС СРСР; з 4 IX 1939 до 4 III 1940 начальник слідчої частини

byłych polskich organów wywiadowczych i policyjnych prowadzone są skrajnie niezadowolająco.

Wymienione w spisach osoby, poprzednio mieszkające lub pracujące na terenie zachodnich obwodów USRS i BSRS, nie tylko nie są poszukiwane, ale nie zostały nawet w pełni objęte ewidencją operacyjną.

Drugie i trzecie oddziały UGB NKWD USRS i BSRS, do których trafiły spisy z NKWD ZSRS, poprzestały na wysłaniu ich do UNKWD zachodnich obwodów. Natomiast te ostatnie nie zajmowały się wyjawieniem polskiej agentury w miejscu ich poprzedniego zamieszkania i pracy.

^bRozkazuję^b

^dNKGB USRS i BSRS^d

1. Ludowi Komisarze Bezpieczeństwa Państw[owego] USRS i BSRS, naczelnicy UNKGB zachodnich obwodów USRS i BSRS mają zorganizować działania poszukiwawcze agentów i jawnych pracowników byłych polskich organów wywiadowczych i policyjnych w miejscach ich urodzenia, poprzedniego zamieszkania i pracy poprzez agenturalne rozpracowanie ich powiązań rodzinnych oraz bliskich.

2. Skierowane do NKWD USRS i BSRS spisy ujawniające agenturę byłych polskich organów wywiadowczych i policyjnych zgromadzić w drugich oddziałach (wydziałach) NKGB-UNKGB.

Drugie oddziały UNKGB zachodnich obwodów USRS i BSRS mają sprawdzić osoby ze spisów w rejestrach operacyjnych pierwszych oddziałów spec[jalnych] i o wszystkich represjonowanych i wyjawionych powiadomić 2. Oddział NKGB ZSRS.

Drugie oddziały (wydziały) UNKGB zachodnich obwodów USRS i BSRS mają wpisać do ewidencji operacyjnej osoby urodzone, poprzednio mieszkające lub pracujące na terenie danego obwodu.

3. Prowadzenie lokalnego ścigania operacyjnego osób występujących w spisach powierzyć drugim oddziałom (wydziałom) UNKGB, w tym celu oddelegować do drugich oddziałów (wydziałów) niezbędną liczbę pracowników operacyjnych z limitów kadrowych innych oddziałów.

4. Naczelnik 2. Oddziału NKGB ZSRS tow. ^dBasztakow^d ma udzielić praktycznych wskazówek dotyczących organizacji pracy poszukiwawczej oraz ewidencjonowania agentury i jawnych pracowników byłych polskich organów wywiadowczych i policyjnych.

5. *Narkomi* Bezpieczeństwa Państw[owego] USRS i BSRS t[owarzysze] ^dMieszuk^{d2} i ^dCanawa^d mają co miesiąc poprzez 2. Oddział NKGB ZSRS in-

² Paweł Jakowlewicz Mieszuk (1910–1953); kpt. bezp. państw. (25 II 1939), mjr bezp. państw. (4 IX 1939), st. mjr bezp. państw. (6 III 1941), komisarz bezp. państw. 3. rangi (14 II 1943), gen.-lejt. (26 V 1943). Od 15 IX 1937 do 1938 pom. naczelnika 14. Wydziału 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 1 I 1939 do 4 IX 1939 pom. naczelnika Jednostki Śledczej NKWD ZSRS; od 4 IX 1939 do 4 III 1940 naczelnik Jednostki Śledczej GEU NKWD ZSRS; od 4 III 1940 do 26 II 1941 naczelnik 1 Oddziału GEU NKWD ZSRS; od 26 II 1941 do 31 VII 1941 ludowy komisarz bezp. państw. USRS; od 31 VII 1941 do 19 IV 1943 naczelnik EKU NKWD ZSRS; od 5 IX 1941 do 10 XI 1941 naczelnik 7. Oddziału Spe-

мне о результатах работы по выполнению настоящего приказа (форма отчетности прилагается).

г-По НКГБ СССР^г

6. Оставшиеся во 2 Управлении НКГБ СССР неразработанные материалы различных ведомств бывшего польского государства, изъятые в Западных областях УССР, БССР, а также переводы, списки, картотеки и т. п. для дальнейшей разработки передать по акту во 2 отдел НКГБ СССР.

7. Для перевода, обработки, учета и организации розыска лиц, проходящих по этим материалам, создать при 2 отделе НКГБ СССР с 15 мая 1941 г. следующие группы:

I. Группу по организации и объявлению розыска в составе 10 человек. Старшим группы назначить начальника 7 отделения 2 отдела НКГБ СССР тов[арища] г-Винницкого^{г3}.

II. Группу переводчиков в составе 6 человек. Старшим группы назначить оперуполномоченного 2 Управления НКГБ СССР тов[арища] г-Кайдала^г.

III. Группу по учету в составе 4 человек. Старшим группы назначить оперуполномоченного 2 отдела НКГБ СССР тов[арища] г-Ленкова^г.

8. С 15 мая 1941 г. выделить квалифицированных сотрудников в указанные группы:

а) начальнику 2 Управления НКГБ СССР тов[арищу] г-Федотову^{г4} – 3-х оперативных сотрудников и 1 машинистку;

б) начальнику 3 Управления НКГБ СССР тов[арищу] г-Горлинскому^г – 2-х оперативных сотрудников, 1 переводчика и 1 машинистку;

в) начальнику 1 Управления НКГБ СССР тов[арищу] г-Фитину^{г5} – 2-х оперативных сотрудников и 2-х переводчиков польского языка;

ГЕУ НКВС СРСР; з 4 III 1940 до 26 II 1941 начальник 1-го відділу ГЕУ НКВС СРСР; з 26 II 1941 до 31 VII 1941 нарком державної безпеки УРСР; з 31 VII 1941 до 19 IV 1943 начальник ЕКУ НКВС СРСР; з 5 IX 1941 до 10 XI 1941 начальник 7-го спецвідділу НКВС СРСР; з 19 IV 1943 до 17 XII 1945 заст. начальника ГУКР «Смерш» НКО СРСР; з 11 I 1945 до 4 VII 1945 уповноважений НКВС СРСР на Першому Українському фронті; з 5 III 1945 до серпня 1945 радник МДА Тимчасового уряду Республіки Польща; з 2 V 1945 до 4 VII 1945 заст. командуючого 1-го Українського фронту з питань державної адміністрації; з 20 VIII 1945 до 16 III 1953 заступник начальника 1-го Головного управління при РНК/РМ СРСР; з 16 III 1953 до 30 VI 1953 міністр внутрішніх справ УРСР. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 297.*

³ Ймовірно Вінницький Лазар Аркадійович (нар. 1906); в грудні 1937 у Московській бригаді НКВС СРСР в Дальстрої; в 1941–1945 рр. у військовій розвідці.

⁴ Федотов Петро Васильович (1900–1963) капітан ДБ (5 XI 1937), майор ДБ (25 IV 1939), комісар ДБ 3-го рангу (14 III 1940), генерал-лейтенант (9 VII 1945). З 29 IX 1938 до 1 XI 1938 пом. начальника 2-го відділу ГУГБ НКВД СРСР; з 1 XI 1938 до 4 IX 1939 заст. начальника 2-го відділу ГУГБ НКВС; з 8 X 1938 до 22 XII 1938 начальник слідчої частини 2-го відділу ГУГБ НКВС СРСР; з 4 IX 1939 до 26 II 1941 начальник 2-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з 29 IX 1940 до 26 II 1941 начальник 3-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з 26 II 1941 до 31 VII 1941 начальник 2-го управління НКГБ СРСР; з 31 VII 1941 до 12 V 1943 начальник 2-го управління НКДБ СРСР *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця. – С. 418–419.*

⁵ Фітін Павло Михайлович (1907–1971); майор ДБ (1 II 1939), ст. майор ДБ (14 III 1940), комісар ДБ 3-го рангу (14 II 1943), генерал-лейтенант (9 VII 1945). З 1 IX 1938 до 13 V 1939

formować mnie o wynikach pracy nad realizacją niniejszego rozkazu (wzór sprawozdawczości w załączeniu).

^dNKGB ZSRS^d

6. Pozostałe w 2. Zarządzie NKGB ZSRS nierozpracowane materiały różnych resortów byłego państwa polskiego, przejęte w zachodnich obwodach USRS i BSRS oraz przekłady, wykazy, kartoteki itp., przekazać protokołem do dalszego rozpracowania do 2. Oddziału NKGB ZSRS.

7. W celu przetłumaczenia, opracowania, ewidencji i organizacji poszukiwania osób wymienionych w tych materiałach, utworzyć przy 2. Oddziale NKGB ZSRS [z dniem] 15 maja 1945 r. następujące grupy:

I. Grupę ds. organizacji i zarządzenia poszukiwania w składzie 10 osób. Starszym grupy wyznaczyć naczelnika 7. Wydziału 2. Oddziału NKGB [Z]SRS tow. ^dWinnickiego^{d3}.

II. Grupę tłumaczy w składzie 6 osób. Starszym grupy wyznaczyć pełnomocnika oper[acyjnego] 2. Zarządu NKGB ZSRS tow. ^dKajdała^d.

III. Grupę ewidencjonowania w składzie 4 osób. Starszym grupy wyznaczyć pełnomocnika oper[acyjnego] 2. Oddziału NKGB ZSRS tow. ^dLenkowa^d.

8. [Z dniem] 15 maja 1941 r. wyznaczyć wykwalifikowanych pracowników do wskazanych grup:

a) naczelnik 2. Zarządu NKGB ZSRS tow. ^dFiedotow^{d4} – 3 pracowników operacyjnych i 1 maszynistkę;

b) naczelnik 3. Zarządu NKGB ZSRS tow. ^dGorlinskij^d – 2 pracowników operacyjnych, 1 tłumacza i 1 maszynistkę;

c) naczelnik 1. Zarządu NKGB ZSRS – tow. ^dFitin^{d5} – 2 pracowników operacyjnych i 2 tłumaczy języka polskiego;

cialnego NKWD ZSRS; od 19 IV 1943 do 17 XII 1945 zca naczelnika GUKR „Smiersz” NKO ZSRS; od 11 I 1945 do 4 VII 1945 pełnomocnik NKWD ZSRS 1. Frontu Ukraińskiego; od 5 III 1945 do sierpnia 1945 doradca w MAP Rządu Tymczasowego w Polsce; od 2 V 1945 do 4 VII 1945 zca decy 1. Frontu Ukraińskiego ds. administracji państwowej; od 20 VIII 1945 do 16 III 1953 zca naczelnika 1. Zarządu Głównego przy SNK/SM ZSRS; od 16 III 1953 do 30 VI 1953 minister spraw wewnętrznych USRS. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 297.

³ Prawdopodobnie Łazar Arkadijewicz Winnickij (ur. w 1906); w grudniu 1937 w Moskiewskiej Brygadzie NKWD ZSRS w *Dalstroju*; w l. 1941–1945 w kontrwywiadzie wojskowym.

⁴ Piotr Wasiljewicz Fiedotow (1900–1963); kpt. bezp. państw. (5 XI 1937), mjr bezp. państw. (25 IV 1939), komisarz bezp. państw. 3. rangi (14 III 1940), gen.-lejt. (9 VII 1945). Od 29 IX 1938 do 1 XI 1938 pom. naczelnika 2. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 1 XI 1938 do 4 IX 1939 zca naczelnika 2. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 8 X 1938 do 22 XII 1938 naczelnik Jednostki Śledczej 2. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 4 IX 1939 do 26 II 1941 naczelnik 2. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 29 IX 1940 do 26 II 1941 naczelnik 3. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 26 II 1941 do 31 VII 1941 naczelnik 2. Zarządu NKGB ZSRS; od 31 VII 1941 do 12 V 1943 naczelnik 2. Zarządu NKWD ZSRS. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 418–419.

⁵ Paweł Michajłowicz Fitin (1907–1971); mjr bezp. państw. (1 II 1939); st. mjr bezp. państw. (14 III 1940); komisarz bezp. państw. 3. rangi (14 II 1943); gen.-lejt. (9 VII 1945). Od 1 XI 1938 do 13 V 1939 zca naczelnika 5. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 13 V 1939 do 26 II 1941 naczelnik 5. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 26 II 1941 do 31 VII 1941 naczelnik 1. Zarządu NKGB ZSRS; od 31 VII 1941 do 12 V 1943 naczelnik 1. Zarządu NKWD ZSRS; N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 423.

- г) начальнику 2 отдела НКГБ СССР тов[арищу] ^гБаштакову^г – 4-х сотрудников, хорошо знающих розыскную и учетную работу и 1 машинистку;
- д) начальнику 4 отдела НКГБ СССР тов[арищу] ^гЛапшину^{г6} – 3-х опытных переводчиков польского языка.

Списки сотрудников в 2-х дневный срок представить мне на утверждение (через начальника 2 отдела НКГБ СССР тов[арища] ^гДавыдова^г в 3-х дневный срок предоставить 2 отделу НКГБ СССР соответствующее помещение и оборудование для обеспечения нормальных условий работы упомянутых групп и хранения материалов

Народный Комиссар Государственной Безопасности СССР
комиссар государственной безопасности 3 ранга
^гВ. МЕРКУЛОВ^г

^{б-в}Форма
^гСов. секретно^{г-в-б}

^{г-б-г}Список^{г-б}

установленных и разысканных агентов и гласных сотрудников бывш.
польских разведывательных и полицейских органов
Основание:^г Приказ НКГБ СССР № 00178 от 10 мая 1941 г.

на «...» 194... г.
за «...» месяц 194... г.

заступник начальника 5-го відділу ГУГБ НКВС СРСР; з 13 V 1939 до 26 II 1941 начальник 5-го відділу ГУГБ НКВС СРСР; з 26 II 1941 до 31 VII 1941 начальника 1-го Управління НКДБ СРСР; з 31 VII 1941 до 12 V 1943 начальник 1-го Управління НКВС СРСР. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця – С. 423.*

^{г-г} Написано в розбивку.

⁶ Лапшин Євген Петрович (1900–1956); капітан ДБ (2 XII 1838), майор ДБ (9 III 1939); ст. майор ДБ (14 III 1940), комісар ДБ 3-го рангу (2 VII 1945); генерал-лейтенант (9 VII 1945). З 15 IX 1938 до 9 III 1939 т.в.о. начальник 2-го спецвідділу НКВС СРСР; з 9 III 1939 до 26 II 1941 начальник 2-го спецвідділу (опертехніка) НКВС СРСР; з 26 II 1941 до 31 VII 1941 начальник 4-го відділу НКДБ СРСР; з 31 VII 1941 до 12 V 1943 начальник 2-го спецвідділу НКВС СРСР; з 12 V 1943 до 24 X 1946 начальник відділу «Б» НКДБ/МДБ СРСР. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця – С. 263–264.*

d) naczelnik 2. Oddziału NKGB ZSRS tow. ^{d-}Basztakow^d – 4 pracowników dobrze znających pracę poszukiwawczą i ewidencyjną oraz 1 maszynistkę;

e) naczelnik 4. Oddziału NKGB ZSRS tow. ^{d-}Łapszyn^{d6} – 3 doświadczonych tłumaczy języka polskiego.

Wykazy pracowników przedłożyć mi do zatwierdzenia w terminie dwóch dni (za pośrednictwem naczelnika 2. Oddziału NKGB ZSRS tow. ^{d-}Dawydowa^d. W terminie trzech dni udostępnić 2. Oddziałowi NKGB ZSRS odpowiednie pomieszczenie i wyposażenie w celu zapewnienia normalnych warunków pracy wspomnianych grup i przechowywania materiałów.

Ludowy Komisarz Bezpieczeństwa Państwowego ZSRS
komisarz bezpieczeństwa państwowego 3. rangi
^{d-}W. MIERKUŁOW^d

^{b-c-}Wzór
^{d-}Ściś[le] tajne^{d-c-b}

^{d-b-c-}Lista^{-c-b}

ujawnionych i poszukiwanych agentów oraz jawnych pracowników był[ych]
polskich organów wywiadowczych i policyjnych
Podstawa:^{d-} Rozkaz NKGB Nr 00178 z 10 maja 1941 r.

na „...” 194... r.
za „...” miesiąc 194... r.

^{c-c-} *Zapisano pismem spacjaowanym.*

⁶ Jewgienij Piotrowicz Łapszyn (1900–1956); kpt. bezp. państw. (2 XII 1938); mjr bezp. państw. (9 III 1939); st. mjr bezp. państw. (14 III 1940); komisarz bezp. państw. (14 II 1943); komisarz bezp. państw. 3. rangi (2 VII 1945); gen.-lejt. (9 VII 1945). Od 15 IX 1938 do 9 III 1939 p.o. naczelnika 2. Oddziału Specjalnego NKWD ZSRS; od 9 III 1939 do 26 II 1941 naczelnik Oddziału Techniki Operacyjnej (2. Oddziału Specjalnego) NKWD ZSRS; od 26 II 1941 do 31 VII 1941 naczelnik 4. Oddziału NKGB ZSRS; od 31 VII 1941 do 12 V 1943 naczelnik 2. Oddziału Specjalnego NKWD ZSRS; od 12 V 1943 do 24 X 1946 naczelnik Oddziału „B” NKGB/MGB ZSRS. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 263–264.

№№ п/п.	Фамилия, имя и отчество	Год и место рождения	Списки НКВД СССР		Розыскные циркуляры		Когда установлен или арестован	Кем установлен или арестован	Примечание
			№ отношения	Порядковый № по списку	№№ циркуляров	Порядковые №№			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Ясинский Станислав Янович	1902 г. г. Львов УССР	164	361	—	—	Арестован[ан] 10/II-[19]41 г.	2 отдел УНКГБ по Львов[ской] обл.	
2	Оглевский Болеслав Феликсович	1894 г. г. Белосток БССР	—	—	21	214	Установлен[лен] 25/III-[19]41 г.	2 отдел УНКГБ по Белостокск[ой] обл.	

⁶Итого⁶: Арестовано чел.

Установлено..... чел.

⁶Всего⁶ чел.

⁶Примечание⁶: В графе 4-й указывается № отношения НКВД СССР, при котором был направлен данный список.

Народный Комиссар Государственной Безопасности

Начальник 2 отдела НКГБ

Lp.	Nazwisko, imię i <i>otczestwo</i>	Rok i miejsce urodzenia	Spisy NKWD ZSRS		Okólniki poszukiwawcze		Kiedy ustalony lub aresztowany	Przez kogo ustalony lub aresztowany	Uwagi
			Nr pisma	Numer porządkowy według listy	Numery okólników	Numery porządkowe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Jasinskij Stanisław Janowicz	1902 r., m. Lwów, USRS	164	361	–	–	Aresztow[any] 10/II-[19]41 r.	2. Oddział UNKGB obw[odu] lwow[skiego]	
2	Oglewskij Bolesław Fielikso-wicz	1894 r., m. Białystok, BSRS	–	–	21	214	Ustal[o-ny] 25/III-[19]41 r.	2. Oddział UNKGB obw[odu] białostock[iego]	

^bRazem^b: Aresztowano os[ób]
 Ustalono os[ób]
^bOgółem^b os[ób]

^bUwaga^b: W rubryce 4. podaje się nr pisma NKWD ZSRS, z którym był skierowany dany spis.

Ludowy Komisarz Bezpieczeństwa Państwowego
 Naczelnik 2. Oddziału NKGB

[^б-Циркуляр^б
Второго Отдела НКГБ СССР № 21 от 10 мая 1941 года
Москва 1941 г[од]]

^б-«Утверждаю»^б
Зам[еститель] Народного Комиссара
Государственной Безопасности
СССР
^г-КОБУЛОВ^{г7}
10 мая 1941 г.

^{б-в-г}-Сов[ершенно] секретно^{г-в-б}

^{б-г}-Народным Комиссарам Государственной Безопасности УССР и БССР, Начальникам УНКГБ Западных Областей УССР и БССР, 2 отделов-отделений НКГБ-УНКГБ и межрайгортделов-отделений тех же областей^{г-б}

В развитие приказа НКГБ СССР № 00178 от 10 мая 1941 г. об организации розыска агентов и гласных сотрудников бывш[их] польских разведывательных и полицейских органов, –

^б-Предлагается:^б

1. Начальникам 2 отделов НКГБ УССР и БССР т[оварищам] ^г-Цветухину^г и ^г-Васильеву^г, начальникам 2 отделов/отделений УНКГБ Западных областей УССР и БССР, принять от оперативных отделов НКГБ/УНКГБ в 10-ти дневный срок, все без исключения материалы:

а) на подлежащих розыску лиц, прошедших по архивным документам польских разведывательных и полицейских органов;

б) списки, направленные в НКВД УССР и БССР в соответствии с приказом НКВД СССР № 001353 от 5 ноября 1939 г.

⁷ Кобулов Богдан Захарович (1904–1953); ст. майор ДБ (11 IX 1938), комісар ДБ 3-го рангу (28 XII 1938), комісар ДБ 2-го рангу (4 II 1943), генерал-полковник (9 VII 1945). З 16 II 1938 до 15 IX 1938 заст. наркома внутрішніх справ ГрузРСР; з 15 IX 1938 до 29 IX 1938 начальник 4-го відділу 1-го управління НКВС СРСР; з 29 IX 1938 до 29 VII 1939 начальник 2-го відділу ГУДБ НКВС СРСР; з 17 XII 1938 до 4 IX 1939 заст. начальника ГУДБ НКВС СРСР; з 22 XII 1938 до 4 IX 1939 начальник слідчастини НКВС СРСР; з 4 IX 1939 до 25 II 1941 начальник ГЕУ НКВС СРСР; з 25 II 1941 до 30 VII 1941 заст. наркома державної безпеки СРСР; з 30 VII 1941 до 14 IV 1943 заст. наркома внутрішніх справ СРСР; з 14 IV 1943 до 4 XII 1945 перший заст. наркома державної безпеки СРСР; з 1946 до квітня 1947 заст. начальника ГУРМЗК (у Німеччині) при Міністерстві зовнішньої торгівлі СРСР; з квітня 1947 до жовтня 1951 заст. начальника ГУРМЗК при РМ СРСР; з жовтня 1951 до березня 1953 перший заст. начальника ГУРМЗК при РМ СРСР; з 11 III 1953 до 29 VI 1953 перший заст. министра внутрішніх справ СРСР. Заарештований 27 VI 1953; засуджений Спеціальн. судов. присутніст. ВС СРСР 23 XII 1953 до вищої міри покарання. Розстріляний. *Петров Н.В., Скоркин К.В. – цит. праця – С. 234–235.*

[^b-Okólnik^b
Drugiego Oddziału NKGB ZSRS Nr 21 z 10 maja 1941 roku
Moskwa 1941 r.]

^b-Zatwierdzam^b
Zast[ępc]a Ludowego Komisarza
Bezpieczeństwa Państwowego ZSRS
^d-KOBUŁOW^{d7}
10 maja 1941 r.

^{b-c-d}-Ści[śle] tajne^{d-c-b}

^{b-d}-Do Ludowych Komisarzy Bezpieczeństwa Państwowego USRS i BSRS, Na-
czelników UNKGB zachodnich obwodów USRS i BSRS, drugich
oddziałów/wydziałów NKGB/UNKGB i mię[dzy]rej[onowych]
oddziałów/wydziałów miejs[kich] tychże obwodów^{d-b}

Rozwijając rozkaz NKGB ZSRS Nr 00178 z 10 maja 1941 r. o organizacji poszukiwań agentów i jawnych pracowników był[ych] polskich organów wywiadowczych i policyjnych,

^b-Proponuje się^b:

1. Naczelnicy drugich oddziałów NKGB USRS i BSRS t[owarzysze] ^d-Cwietuchin^d i ^d-Wasiljew^d, naczelnicy drugich oddziałów/wydziałów UNKGB zachodnich obwodów USRS i BSRS, mają przyjąć do oddziałów operacyjnych NKGB/UNKGB w terminie dziesięciu dni, wszystkie materiały bez wyjątku:

a) na osoby objęte poszukiwaniem, wymienione w dokumentach archiwalnych polskich organów wywiadowczych i policyjnych;

b) spisy, skierowane do NKWD USRS i BSRS zgodnie z rozkazem NKWD ZSRS Nr 001353 z 5 listopada 1939 r.

⁷ Bogdan Zacharowicz Kobułow (1904–1953); st. mjr bezp. państw. (11 IX 1938), komisarz bezp. państw. 3. rangi (28 XII 1938), komisarz bezp. państw. 2. rangi (4 II 1943), gen.-plk (9 VII 1945). Od 16 II 1938 do 15 IX 1938 zca ludowego komisarza spraw wewnętrznych Gruzińskiej SRS; od 15 IX 1938 do 29 IX 1938 naczelnik 4. Oddziału 1. Zarządu NKWD ZSRS; od 29 IX 1938 do 29 VII 1939 naczelnik 2. Oddziału GUGB NKWD ZSRS; od 17 XII 1938 do 4 IX 1939 zca naczelnika GUGB NKWD ZSRS; od 22 XII 1938 do 4 IX 1939 naczelnik Jednostki Śledczej NKWD ZSRS; od 4 IX 1939 do 25 II 1941 naczelnik GEU NKWD ZSRS; od 25 II 1941 do 30 VII 1941 zca ludowego komisarza bezp. państw. ZSRS; od 30 VII 1941 do 14 IV 1943 zca ludowego komisarza spraw wewnętrznych ZSRS; od 14 IV 1943 do 4 XII 1945 I zca ludowego komisarza bezp. państw. ZSRS; od 1946 do kwietnia 1947 zca naczelnika GUSIMZ (w Niemczech) przy Ministerstwie Handlu Zagranicznego ZSRS; od kwietnia 1947 do października 1951 zca naczelnika GUSIMZ przy SM ZSRS; od października 1951 do marca 1953 I zca naczelnika GUSIMZ przy SM ZSRS; od 11 III 1953 do 29 VI 1953 I zca ministra spraw wewnętrznych ZSRS. Aresztowany 27 VI 1953; skazany 23 XII 1953 na Specjalnym Posiedzeniu Sądowym SN ZSRS na karę śmierci, rozstrzelany. N.W. Pietrow, K.W. Skorkin, *op. cit.*, s. 234–235.

2. Начальникам 2 отделов НКГБ УССР и БССР проверить, какие списки не были своевременно направлены в УНКГБ Западных областей и ненаправленные списки в 5-ти дневный срок размножить и разослать.

3. Начальникам 2 отделов/отделений УНКГБ Западных областей УССР и БССР, согласно п[ункту] 2 приказа НКГБ СССР № 00178 от 10 мая 1941 года, проходящих по спискам лиц, родившихся, ранее проживавших или работавших на территории данной области, взять на учет, для чего на каждого выписать по 2 экземпляра карточек:

а) первую – (сигнальную) по форме, объявленной в приказе НКГБ/НКВД № 00125/00460 от 20 апреля 1941 года, для 1 Спецотдела УНКВД данной области, со штампом: «проходит по материалам б[ывших] польских разведывательных и полицейских органов, разыскивается, по обнаружении сообщить во 2 отдел/отделение УНКГБ»;

б) вторую – по форме № 13, предусмотренной приказом НКВД СССР № 001223 – 1939 года, для отдельной розыскной картотеки 2 отдела УНКГБ.

Примечание:† при обнаружении разыскиваемых, в случае ареста или взятия их в агентурную разработку оперативными отделами УНКГБ, карточка формы № 13 из розыскной картотеки изымается и помещается в обще-справочную картотеку 2 отдела/отделения УНКГБ.

4. На каждого разыскиваемого на территории области завести агентурно-розыскное дело по форме, указанной в инструкции, объявленной приказом НКВД СССР № 001530 – 1940 года.

5. О всех установленных или арестованных лицах из числа разыскиваемых немедленно сообщить во 2 отделы НКГБ УССР и БССР – по территориальности.

6. Производство местного оперативного розыска лиц, родившихся, ранее проживавших или работавших на территории данной области, 2 отделами/отделениями УНКГБ Западных областей УССР и БССР организовать следующим образом:

а) всю работу, связанную с розыском в центре области, как-то: выявление родственных и иных связей разыскиваемого, вербовка розыскного осведомления, а также различные агентурные комбинации, связанные с розыском, – проводят 2 отделы/отделения УНКГБ;

б) для производства установочной работы использовать 3 отделы/отделения УНКГБ, а в сложных агентурных комбинациях – оперативную технику и прочие возможности других оперативных отделов.

7. Проведение этих же мероприятий по розыску в районах и городах области, возлагается на межрайгоротделы/отделения НКГБ. В этих случаях 2 отделы/отделения УНКГБ направляют заведенные агентурно-розыскные дела начальникам межрайгоротделов.

8. Для сбора дополнительных сведений о разыскиваемых (установочные и характеризующие данные, сведения о родственных и других связях) и выявления лиц, ранее связанных с разведывательными и полицейскими органами, использовать допросы арестованных.

2. Naczelnicy drugich oddziałów NKGB USRS i BSRS mają sprawdzić, które spisy nie były na czas skierowane do UNKGB zachodnich obwodów i nieskierowane spisy w terminie pięciu dni powielić i rozesłać.

3. Naczelnicy drugich oddziałów/wydziałów UNKGB zachodnich obwodów USRS i BSRS, zgodnie z p[unktem] 2 rozkazu NKGB ZSRS Nr 00178 z 10 maja 1941 roku mają zewidencjonować wymienione w spisach osoby urodzone, poprzednio zamieszkałe lub pracujące na terenie danego obwodu; w tym celu wypisać po dwa egzemplarze kart na każdą osobę.

a) pierwszą (sygnalną) – zgodnie z wzorem, zawartym w rozkazy NKGB/NKWD Nr 00125/00460 z 20 kwietnia 1941 roku, dla 1. oddziału spec[jalnego] UNKWD danego obwodu, z pieczęcią: „wymieniony w materiałach b[yłych] polskich organów wywiadowczych i policyjnych, poszukiwany, po odnalezieniu zawiadomić drugie oddziały/wydziały UNKGB”;

b) drugą – według wzoru Nr 13, przewidzianego w rozkazy NKWD ZSRS Nr 001223 – 1939 roku, do osobnej kartoteki poszukiwanych 2. oddziału UNKGB.

Uwaga: w przypadku odnalezienia poszukiwanych, w przypadku aresztowania lub objęcia ich rozpracowaniem agenturalnym przez oddziały operacyjne UNKGB, karta wzoru Nr 13 wycyfrowana jest z kartoteki poszukiwawczej i włączana do ogólnoinformacyjnej kartoteki 2. oddziału/wydziału UNKGB.

4. Każdemu poszukiwanemu na terenie obwodu założyć sprawę agenturalno-poszukiwawczą według wzoru, wskazanego w instrukcji zawartej w rozkazy NKWD ZSRS Nr 001530 – 1940 roku.

5. O wszystkich ujawnionych lub aresztowanych osobach spośród poszukiwanych natychmiast poinformować drugie oddziały NKGB USRS i BSRS – zgodnie z podziałem terytorialnym.

6. Przeprowadzenie lokalnego poszukiwania operacyjnego osób urodzonych, poprzednio mieszkających czy pracujących na terenie danego obwodu, drugie oddziały/wydziały UNKGB zachodnich obwodów USRS i BSRS mają zorganizować w następujący sposób:

a) całą pracę, związaną z poszukiwaniami w centrum obwodu, a mianowicie: wyjawienie powiązań rodzinnych lub innych poszukiwanego, werbunek informatorów, a także różne kombinacje agenturalne, związane z poszukiwaniem prowadzą drugie oddziały UNKGB;

b) do prowadzenia prac przy ustalaniu [poszukiwanych], wykorzystywać trzecie oddziały/wydziały UNKGB, a w skomplikowanych kombinacjach agenturalnych – technikę operacyjną i pozostałe możliwości innych oddziałów operacyjnych.

7. Realizację tych samych przedsięwzięć poszukiwawczych w rejonach i miastach obwodu powierza się międz[rej]onowym oddziałom miej[skim] NKGB. W tych przypadkach drugie oddziały/wydziały UNKGB kierują założone sprawy agenturalno-poszukiwawcze do naczelników międz[rej]onowych oddziałów miej[skich].

9. 2 отделам/отделениям, с разрешения начальников УНКГБ, практиковать вербовку целевой агентуры из числа устанавливаемых агентов и гласных сотрудников.

10. По получении циркуляров Всесоюзного розыска, сообщенные в них дополнительные данные использовать для активизации местного оперативного розыска.

11. О разыскиваемых, выбывших в другие республики, края, области СССР, немедленно сообщать 2 отделу НКГБ СССР.

12. Начальники 2 отделов/отделений НКГБ регулярно контролируют оперативные мероприятия по розыску, осуществляемые городскими и межрайонными отделами/отделениями НКГБ.

Начальник 2 отдела НКГБ СССР
майор государственной безопасности Г. БАШТАКОВ-Г

Г. № 21-Г

10 мая 1941 года.

ГДА СБУ, ф. 9, спр. 86-сп, арк. 46, 47-47 зв., 48-48 зв., 49-49 зв., 50.

Засвідчений примірник.

На документі резолюція написана від руки фіолетовим чорнилом: «2 отдел тов. Самойленко 26/V-[19]41 г. Третьяков, Горовцев».

8. W celu zgromadzenia dodatkowych informacji o poszukiwanych (dane ustalające i charakterystyczne, informacje o powiązaniach rodzinnych i innych) oraz ujawnienia osób, poprzednio związanych z organami wywiadowczymi i policyjnymi – wykorzystywać przesłuchania aresztowanych.

9. Drugie oddziały/wydziały, za zgodą naczelników UNKGB, mają werбовать agenturę specjalnego przeznaczenia spośród ujawnianych agentów i jawnych pracowników.

10. Po otrzymaniu okólników poszukiwania wszechzwiązkowego, przekazać w nich dodatkowe dane wykorzystać do wzmożenia miejscowego poszukiwania operacyjnego.

11. O poszukiwanych relokowanych do innych republik, krajów, obwodów ZSRS, natychmiast zawiadomić drugie oddziały NKGB ZSRS.

12. Naczelnicy drugich oddziałów/wydziałów NKGB mają regularnie kontrolować przedsięwzięcia operacyjne, związane z poszukiwaniem, prowadzone przez miejskie i mię[dzy]rejonowe oddziały/wydziały NKGB.

Naczelnik 2. Oddziału NKGB ZSRS
major bezpieczeństwa państw[owego] ^d-BASZTAKOW^d

^d-Nr 21^d

10 maja 1941 roku

HDA SBU, f. 9, spr. 86-sp, k. 47, 47 zw., 48, 48 zw., 49, 49 zw., 50.

Druk.

Na pierwszej stronie odręczna adnotacja: 2. Oddział. tow. Samojlenko i pod kreską: 26/V-[19]41 r. Trietjakow, Gorowcew.

№ 55

26 грудня 1968, Київ. Висновок про зняття з оперативно-довідкового обліку КДБ УРСР осіб, взятих на облік згідно з наказом НКДБ СРСР № 00178 від 10 травня 1941 р.

ев. 2

а-б-Секретно^{-б-а}
экз. №^{б-2-б}

г-«Утверждаю»
Зам Председателя Комитета
Госбезопасности^г
при Совете Министров
Украинской ССР
Генерал-майор
КРИКУН
«^{б-30-б}» декабря 1968 года

а-б-г-Заключение^{-г-б-а}

(о снятии с оперативно-справочного учета и передаче материалов)

26 декабря 1968 года

гор[од] Киев

Мл[адший] оперуполномоченный 3 отделения 10 отдела КГБ при СМ УССР ст[арший] лейтенант ВАШТАЛОВ, рассмотрев целесообразность дальнейшего хранения в оперативном фонде архивных материалов – списков полицейских бывшей панской Польши, –

а-г-Установил:^{-г-а}

Данные списки были составлены на основании личных учетных карточек, обнаруженных в материалах польской полиции при воссоединении западных областей Украины и Белоруссии, и поступили из НКВД СССР в 1940–[19]41 годах.

Все рассматриваемые материалы сброшюрованы в 42 тома. Тома с 1-го по 41-й состоят из списков, по которым проходит 48 640 человек, а 42-й – из описания организации и структуры уголовного и политического розыска полицейскими органами бывшей панской Польши.

На основании приказа НКГБ СССР № 00178 от 10.05.1941 г. проходящие по спискам лица были взяты на оперативно-справочный учет НКГБ УССР.

^{а-а} Написано в розбивку.

^{б-б} Підкреслено машинописним способом.

^{в-в} Вписано від руки.

^{г-г} Написано великими літерами.

^г Нерозбірливий параф.

Nr 55

26 grudnia 1968, Kijów. Informacja o wykreśleniu z ewidencji operacyjno-informacyjnej KGB USRS osób wpisanych tam na podstawie rozkazu NKGB ZSRS nr 00178 z 10 maja 1941 r.

ew. 2

a-b-Tajne^{-b-a}
egz. nr ^{c-2-c}

^dZatwierdzam
^cZast[ępcą] Przewodniczącego Komitetu
Bezpieczeństwa Państw[owego]^d
przy Radzie Ministrów
Ukraińskiej SRS
generał-major
KRIKUN
„^{c-30-c}” grudnia 1968 roku

a-b-d-Opinia^{-d-b-a}

(o usunięciu z ewidencji operacyjno-informacyjnej i przekazaniu materiałów)

26 grudnia 1968 rok

mias[to] Kijów

Mł[odszy] pełnomocnik oper[acyjny] 3. Wydziału 10. Oddziału KGB przy SM USRS st[arszy] lejtnant WASZTAŁOW, rozpoznawszy celowość dalszego przechowywania w zbiorach materiałów archiwalnych spisów policjantów byłej pańskiej Polski –

a-d-Stwierdził:^{-d-a}

Dane spisy zostały utworzone na podstawie kart ewidencji osobowej, znalezionych w materiałach polskiej policji podczas wcielania zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi i nadeszły z NKWD ZSRS w latach 1940–[19]41.

Wszystkie rozpatrywane materiały są zszyte w 42 tomach. Tomy od 1 do 41 składają się ze spisów, w których wymieniono 48 640 osób, a [tom] 42 zawiera opis organizacji i struktury wydziałów politycznego i karnego [dokonany przez] organy policyjne byłej pańskiej Polski.

Na podstawie rozkazu NKGB ZSRS nr 00178 z 10.05.1941 r. osoby występujące w spisach zostały wpisane do ewidencji operacyjno-informacyjnej NKGB USRS. 14 stycznia 1954 r. rozkaz ten, przez wzgląd na utratę ważności, został odwołany Rozkazem MWD ZSRS nr 0023.

^{a--a} Zapisano pismem spacjiowanym.

^{b--b} Podkreślono maszynowo.

^{c--c} Wpisano odręcznie.

^{d--d} Zapisano wersalikami.

^c Nieczytelna parafa.

14 января 1954 г. этот приказ, как утративший свое значение, отменен приказом МВД СССР № 0023.

В связи с тем, что все проходящие по рассматриваемым спискам лица являются уроженцами западных областей УССР и согласно приказу КГБ при СМ СССР № 0080 от 17.V-1965 года (§ 6) содержанию на оперучете в КГБ УССР не подлежат, —

^{а-г-}полагал бы:^{-г-а}

1. Архивные материалы довоенного периода полицейских органов бывшей Польши, как имеющие определенный оперативный и исторический интерес, хранить в фонде печатных изданий архива 10 отдела КГБ при СМ УССР.

2. Всех проходящих по этим материалам лиц с оперативно-справочного учета снять.

^{г-}Мл[адший] оперуполномоченный 3 отделения 10 отдела^{-г} КГБ
^{г-}при^г СМ УССР
ст[арший] л[ейтенант] ВАШТАЛОВ

^{г-}Согласен:

^{г-}Начальник 10 Отдела^{-г} КГБ ^{г-}при^г СМ УССР
Подполковник Н. ГУРЬЯНОВ

«^{в-}26^{-в}» декабря 1968 г.

отпеч[атано] 2 экземпляра
1 — в дело № 39
2 — фонд печ[атных] изд[аний]
арх. № ^{в-}436^{-в}
исп[олнитель] ВАШТАЛОВ
печ[атал] ВЕПРИК 26/ХІІ-1968 г.
рег[истрационный] № 2812
чер[новик] 2 листа уничт[ожено]

ГДА СБУ, ф. 13, спр. 436, т. 1, арк. 336–337

Оригінал, машинопис.

В кінці документа написана від руки фіолетовим чорнилом довідка: «42 тома матеріалів поліцейських органів бывш[ей] панскої Польщі и 20 400 штук учетних карточек изъятых из о[перативно]-с[правочной] к[артотеки] 10 отдела для хранения в фонде печатных изданий. Принял мл[адший] оперуполном[оченный] 10 отдела мл[адший] л[ейтенант] (—) Улахов; сдали (—) Вашталов, (—) Янко 16.5.1969 г.».

W związku z tym, że wszystkie wymienione w spisach osoby są urodzone w zachodnich obwodach USRS i zgodnie z rozkazem KGB przy SM ZSRS Nr 0080 z 17/V-1965 roku (§ 6) nie podlegają ewidencji operacyjnej w KGB USRS –

^{a-d}Proponuję:^{d-a}

1. Materiały archiwalne organów policyjnych pańskiej Polski z okresu przedwojennego, jako mające określone znaczenie historyczne i operacyjne, przechowywać w zbiorze pism drukowanych archiwum 10. Oddziału KGB przy SM USRS.

2. Wszystkie występujące w tych materiałach osoby wykreślić z ewidencji operacyjno-informacyjnej.

^dMł[odszy] Pełnomocnik Oper[acyjny] 3. Wydziału 10. Oddziału^d KGB
^dprzy^d SM USRS
st[arszy] l[ejtnan]t WASZTAŁOW

^{cd}Zgadzam się:

^cNaczelnik 10. Oddziału^d KGB ^dprzy^d SM USRS
podpułkownik N. GURJANOW

„^c26^c” grudnia 1968 r.

odb[ito] 2 egzemplarze
1 – do sprawy Nr 39
2 – zbiór pi[sm] druk[owanych]
Nr arch[iwalny] ^c436^c
wyk[onał] WASZTAŁOW
przepi[sał] WIEPRIK 26/XII-1968 r.
Nr rej[estracyjny] 2812
przeb[itka] – 2 kartki zniszcz[ono]

HDA SBU, f. 13, spr. 436, t. 1, k. 336–337.

Oryginał, maszynopis.

Pod tekstem odręczna adnotacja: 42 tomy materiałów organów policji b[ylej] pańskiej Polski i 20 400 sztuk kart ewidencyjnych pobranych z k[artoteki] o[peracyjno]-i[nformacyjnej] 10. Oddziału w celu przechowania [i zabezpieczenia] w zbiorach pism drukowanych. Przyjął mł[odszy] pełnomocnik oper[acyjny] 10. Oddziału mł[odszy] l[ejtnan]t (—) Ułachow; przekazali (—) Waształow, (—) Janko 16.5.1969 r.

№ 56
б.д.в., б.м.в. Цифрові зведення про вироки судових органів і особливої наради
по управлінні НКВС західних областей УРСР за 1939 р.

а-б-в-Сов[ершено] секретно-^{в-б-а}
 Форма № 2

^{в-б-}Цифровые сведения-^б
 о решениях судебных органов и Особого совещания по ^в УНКВД западных областей УССР
^{в-}За время^в с начала деятельности ^{в-}по^в 1-е января 1940 г.

		В том числе									
		Осуждено		Ссылка и высылка		Тюремное заключение		ВМН с заменой лишени- ем свободы		ВМН	
		ИТЛ		За пределы СССР		До 5 лет		3		2	
		Ссылка внутри СССР		Огранич. в правах прож. (минусы), негласн. надзор		До 10 лет		ВМН		1	
		До 5 лет		Принудительные работы		Свыше 10 лет				Прочие	
		Свыше 5 лет		Освобождено		Свыше 5 лет					
		9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
		169			1						
		8	7	4	5	6	3	2	1		
		44	19	9	1	9	62	305			
^{б-} Всего ^б											

^{а-а} Підкреслено машинописним способом.
^{б-б} Надруковано великими літерами в розбивку.
^{в-в} Надруковано напівжирним шрифтом.

Nr 56

**b.r.w., b.m.w. Zestawienia statystyczne dotyczące wyroków sądowych i Kolegium Specjalnego
w sprawach otrzymanych od zarządów NKWD zachodnich obwodów USRS za 1939 r.**

a-b-c-Ścis[le] tajne^{c-b-a}
Formularz nr 2

^{c-b-}Zestawienie liczbowe^b

o decyzjach sądowych organów i Kolegium Specjalnego^c UNKWD zachodnich obwodów USRS
^{c-}za okres^c od początku działalności^c do^c 1 stycznia 1940 r.

		W tym także																
		Skazano		ITL		Kara więzienia		WMN z zamianą na pozbawienie wolności		WMN								
		Do 5 lat		Powyżej 5 lat		Do 5 lat		Do 10 lat		Powyżej 10 lat		WMN z zamianą na pozbawienie wolności		WMN				
		Do 5 lat		Powyżej 5 lat		Do 5 lat		Do 10 lat		Powyżej 10 lat		WMN z zamianą na pozbawienie wolności		WMN				
Łącznie przeszło w wyrokach sądowych organów i Kolegium Specjalnego		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			
Łącznie		305	62	9	1	44	19	8	9	169	10	11	12	13	14			
										Poza granice ZSRS		Zesłanie wgłąb ZSRS		Ogranicz[enie] w prawach zam[ieszkania] (minusy), tajny nadzór		Prace przymusowe	Inne	Uwolniono

^{a-a} Podkreślono maszynowo.

^{b-b} Zapisano wersalikami i pismem spacjiowanym.

^{c-c} Druk czcionką pogrubioną.

А. ⁶ По окраскам антисоветской деятельности ⁶	Участн. а/с к-р орган. и парт.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	Участники право-троцк. к-р орг. (в том числе децисты ¹ , шляпник. ² , мясник. ³ и т. п.) Эсеры Меньшевики и бундовцы Анархисты Разные														

¹ Група «Демократичного централізму» («децисти») – ідеологічне угруповання (організаційно не оформлене) в РКП(б) в 1919 р., опозиційне лєнінському ЦК (Тимофій Сапронов, Валєріан Оболенський, пс. «Осинєський», Володимир Максимовський та ін.), з 1920 окрема фракція протистояла бюрократизації партії, рекомєндувала повернення «диктатури пролетаріату» і вільну діяльність різних груп і фракцій; в 1923 підтримала Льва Троцького. На XV з'їзді ВКП(б) в 1927 оголошено діяльність групи як антиреволюційну та виключено з партії багато її членів. Під час Великого терору більшість «децистів» розстріляно. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=I&S21REF=I&S21FMT=eti_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLRTERMS=0&S21STR=Demokratychnogo_centralizmu_grupa [доступ 12 VII 2020].

² Шляпников Олександр Гаврилович (нар. 30 VIII 1885 в Муромі, Володимирська губ., страчений 2 IX 1937 в Москві). Брав участь у революції 1905, під час люднової революції 1917 – у Петроградській раді робітничих і солдатських депутатів, після жовтєвої революції – у РНК (народний комісар праці, потім торгівлі і промисловості); з 1918 член Революційної військової ради Південного фронту, голова Революційної військової ради Каспійсько-Кавказького фронту і член Революційної військової ради 16-ї Армії Західного фронту; після публічної критики партії на полі промисловості усунутий від влади і скерований до Франції: в 1924–1925 – радник, у 1925 – *chargé d'affaires* посольства СРСР; після повернення додому в 1925–1929 – голова правління компанії «Металімпорт». У 1932–1933 – член Президії Державної комісії з планування при Раді промисловості РФСР. У 1933 – виключений із партії, в 1934 – засланий до Карелії, потім до Астрахані; 2 IX 1936 заарештований, 2 IX 1937 засуджений до смерті Военною колегією Верховного Суду СРСР, вирок виконано того самого дня. Автор мемуарів *Siemadcatuj god. Pipes R., Revolucija rozyjska. – Warszawa, 2006. – S. 290, 300, 525, 546, 554, 740; http://www.knowmysight.info/ShSS/05504.asp* [доступ 24 IX 2018].

³ Мясников Гавриіл Ільїч (1889–1946); під час революції 1905–1907 – член збройних гуртків у Пермі, серед засновників робітничої ради металургійних заводів (місцевість Мотовіліха), в червні 1918 брав участь у вбивстві Великого князя Михайла Романова; виступав проти підписання миру з Німеччиною; в 1920 скритикував ситуацію в країні і в РКП(б) як захисник прав пролетаріату і повної свободи слова, завдяки чому завоював величезну популярність серед робітників; восени 1920 – перенесений до Петрограду, в травні 1921 повернувся на Урал; після XI з'їзду РКП(б) заарештований ГПУ, швидко звільнений; у березні 1923 створив опозиційну Робітничу групу РКП(б), автор Маніфєсту Робітничої групи РКП(б); після XII з'їзду РКП(б), під час якого Робітничу групу оголошено антиреволюційною, почалися репресії і арешти її членів. 5 V 1923 Мясников повторно заарештований і засланий до Єревана, звідки 7 XI 1928 втік до Ірану, потім на еміграції в Туреччині і Франції; у січні 1946 повернувся до СРСР (за однією версією – під примусом), безпосередньо після повернення заарештований і після 9 місяців слідства засуджений Військовою колегією ВС СРСР до смерті. *Pipes R. – op. cit. – S. 802; http://revarehiv.narod.ru/miasnikov/biogr.html* [доступ 4 X 2018].

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Учасники націоналістических к-р організацій	Українських	6								2				
	Белорусських	4												
	Грузинських													
	Армянських													
	Пан-исламист. (миллі-фірковців) ⁴ игтихатисів, ⁵ муссоват, ⁶ алаш- орда ⁷ и т. п.)													
	Фінно-карельських													
	Єврейських (сіоністи, клерикали и другі)													

⁴ Міллі Фірка – Народна партія кримських татар сформована в липні 1917 під керівництвом Асан Сабрі Айвазова. Виступала за реформування мусульманського татарського духовенства, рівність жінок, скасування привілеїв мурзів, реформування сільського господарства, висловлювалась за культурно-національну автономію кримськотатарського народу, але реально закликала до створення в Криму суверенної багатонаціональної держави. Після захоплення Криму більшовиками у листопаді 1920, радянська влада толерантно поставилася до партії толерувала, але протягом 1920–1930 рр. комуністи заарештували і засудили до смерті або ув'язнення майже всіх діячів М.-ф. Партія відновлена в 2006. <http://www.iccrimea.org/literature/celebicichan.html> [доступ 10 X 2018]; <https://histmag.org/Kvestia-nerodlegosci-Tatarov-krymskich-w-latach-1917-1921-885> [доступ 28 IX 2018].

⁵ Іттіхад – пан-ісламська партія сформована в вересні 1917 в Баку із союзу «Мусульманство в Росії» й організації «Іттіхад іслам», пропагувала встановлення Азербайджанської республіки в складі Росії, розглядала шариат як основний принцип політичних дій; її очолили Кара Карабеков, Ісабек Ашурбеков, Султан Ганізаде; партія відкидала боротьбу за незалежність Азербайджану на користь ідеї про республіку у складі демократичної та децентралізованої Росії. Після падіння АДР у 1920, «Іттіхад» саморозпустилася, закликавши своїх членів вступати до РКП(б). Однак у подальшому багато прихильників партії взяли участь у антирадянських повстаннях у 1920-му. *Векілов Р.А., Історія виникнення Азербайджанської республіки. – Баку, 1998. – С. 28 (електр. версія: <http://ebooks.azlibnet.az/book/V3VQZtq.pdf> [доступ 12 X 2018]).*

⁶ Азербайджанська націоналістична партія «Мусават» («Рівність») – визвольна партія створена в жовтні 1911, висловлювалась за незалежнення від Росії і висувала гасло створення єдиної федеративної мусульманської держави. В період існування самостійної Азербайджанської Демократичної Республіки (від липня 1918 до квітня 1920) – головна сила коаліційної влади. Після захоплення країни Червоною армією у квітні 1920, легально існуюча партія (принаймні її ліве крило) до 1923, проводила підпільну діяльність, а багато її діячів емігрували (Туреччина, Іран); члени і прихильники партії, які не емігрували, були переслідувані (особливо в період «Великого терору»). *Vaganowski B., Vaganowski K., Historia Azerbejdżanu. – Wrocław, 1987. – S. 213–214; Wiekilow R.A. – цит. праця. – С. 28.*

⁷ Алашська автономія – національне державне утворення казахського народу у 1917–1920, ліквідована більшовиками; з 26 VIII 1920 Киргизька АРСР, з 1925 Казахська АРСР. http://web.archive.org/web/20070223191729/http://www.iie.freeneet.kz/igf_alash.html [доступ 30 VII 2018].

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	6	4								2				
Członkowie nacjonalistycznych k-r organizacji:	ukraińskich													
	białoruskich													
	gruzińskich													
	ormiańskich													
	panislam[s]kich (millifirkowcy ⁴ , itti- hadyści ⁵ , Musawat ⁶ , Alasz-Orda ⁷ itp.)													
	fińsko-karelskich													
	żydowskich (syjo- niści, klerykałowie i in[ni])													

⁴ Milli Firka – Narodowa Partia Tatarska utworzona w lipcu 1917 pod przewodnictwem Asana Sabri Ajwazowa. Postulowała reformę muzulmańskiego duchownictwa tatarskiego, równouprawienie kobiet, zabranie przywilejów murzom i reformę rolną; opowiadała się także za autonomią polityczno-kulturalną dla Tatarów krymskich, choć w rzeczywistości wzywała do ustanowienia na Krymie niepodległego państwa tatarskiego. Po ostatecznym zajęciu Krymu przez wojska bolszewickie w listopadzie 1920 partia była tolerowana przez władze sowieckie, jednak już pod koniec lat dwudziestych większość działaczy została aresztowana i skazana na śmierć lub więzienie. Partia reaktywowana w 2006. <http://www.iccrimea.org/literature/celebichan.html> [dostęp 10 X 2018]; <http://milli-firka.org/> [dostęp 10 X 2018]; <https://histmag.org/Kwestia-niepodleglosci-Tatarow-krymskich-w-latach-1917-1921-885> [dostęp 28 IX 2018].

⁵ Ittihad – panislamska partia utworzona we wrześniu 1917 w Baku z połączenia Muzulmańskiego Związku Rosyjskiego i Ittihad Islam, propagująca ustanowienie republiki azerbejdżańskiej wchodzącej w skład Rosji oraz prawa szariatatu, na jej czele stali Kara Karabekow, Isabek Aszur-bekow, Sulttan Gamizade; partia odrzucała ideę nieodległości Azerbejdżanu, współpracując z bolszewikami i wzywając, po samorozwiązaniu w 1920, członków do wstępowania do RKP(b), mimo to wielu jej zwolenników brało udział w antysowieckich powstaniach 1920. R. A. Wiekilow, *Istoria wozniknowienija Azerbejdżanskoj Rjespubliki*, Baku 1998, s. 28 (wersja elektr.: <http://ebooks.azlibnet.az/book/B3VQZltq.pdf>, [dostęp 12 X 2018]).

⁶ Muzulmańska Partia Demokratyczna „Musawat” („Równość”) – partia niepodległościowa założona w październiku 1911, opowiadająca się za niezależnieniem od Rosji i propagująca federalizm państw zakaukaskich. W latach istnienia niepodległej Demokratycznej Republiki Azerbejdżanu (od lipca 1918 do kwietnia 1920) główna siła rządzącej koalicji. Po zajęciu kraju przez Armię Czerwoną w kwietniu 1920, partia, jakkolwiek istniała oficjalnie (przynajmniej jej lewicowe skrzydło) do 1923, prowadziła działalność konspiracyjną, a wielu jej działaczy udało się na emigrację (Turcja, Iran); pozostali w kraju członkowie i zwolennicy partii byli przesładowani (głównie w czasach „Wielkiego Terroru”). B. Baranowski, K. Baranowski, *Historia Azerbejdżanu*, Wrocław 1987, s. 213–214; R. A. Wiekilow, *op. cit.*, s. 28.

⁷ Autonomia Alaska – autonomiczne państwo kazachskie istniejące w l. 1917–1920, zlikwidowane przez bolszewików; od 26 VIII 1920 Kirgiska ASRS, od 1925 Kazachska ASRS. http://web.archive.org/web/20070223191729/http://www.iie.freenet.kz/igf_alash.html [dostęp 30 VII 2018].

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Незаконный переход границы ст. ст. 59 п. 10 и 84 УК	2								2					
Контрабанд. деятельн. ст. ст. 59 п. 9 и 83 УК														
Воинские преступления ст. 193 УК														
Должностные преступления на транспорте ст. 59 п. 3 в														
Разные преступления ст. ст. 58 п. 1 вг, 12, 13 УК и др.	297	60			9	1	43	19		164		1		
Военной коллегией Верховного суда СССР	1						1							
Военными трибуналами Край, облсудами	135	62			9	1	43	19				1		
Особым совещанием при НКВД														
г-Согласно директивы Наркома внутренних дел СССР т. Берия ^г	169									169				

Нарком внутр[енних] дел (нач[альник] УНКВД)
(Нач[альник] особ. отд., ДТО, 3 отд. ИТЛ, ИТК)

Нач[альник] 1-го Спецотдела НКВД (УНКВД)
(Нач[альник] учетн[ого] отд[еления] особ[ого] отд[ела], ДТО, 3 отд[ела] ИТЛ, ИТК)
(—) ЦВЕТУХИН

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	2									2				
nielegal[ne] przejście granicy art. 59 p. 10 i 84 KK														
działal[ność] przemylnicza art. 59 p. 9 i 83 KK														
przestępstwa wojskowe art. 193 KK														
przestępstwa popełnione w transporcie art. 59 p. 3 w														
inne przestępstwa art. 58 p. 1 w, g, 12, 13 KK i in[ne]	297	60			9	1	43	19		164		1		
C. ^b Przez kogo skazani ^b	1						1							
Kolegium Wojskowe Sądu Najwyższego ZSRS														
trybunały wojskowe	135	62			9	1	43	19				1		
sądy kraj[owe] i obw[odowe]														
Kolegium Specjalne przy NKWD														
^d Zgodnie z dyrektywą <i>narkoma</i> spraw wewnętrznych ZSRS t[owarzysza] Beri ^d	169									169				

Narkom Spraw Wewnętrz[nych] (Nacz[elnik] UNKWD)
(Nacz[elnik] Oddz[iału] Specj[alnego], DTO, 3. Oddz[iału] ITŁ, ITK)

Nacz[elnik] 1. Oddziału Specj[alnego] NKWD (UNKWD)
(Nacz[elnik] Wydz[iału] Ewiden[cyjnego] Oddz[iału] Specj[alnego], DTO, 3. Oddz[iału] ITŁ, ITK)
(—) CWIETUCHIN

№ 57

б.д.в., б.м.в. Цифрові зведення про оперативно-слідчу роботу
управлінь НКВС західних областей УРСР за 1939 р.

^{а-б-в}Сов[ершенно] секретно^{-в-б-а}

^{а-в-б}Цифровые сведения^б
об оперативно-следственной работе^{-в-а} УНКВД западных обл[астей]
УССР^в за 1939 г.

^{а-в-а} Підкреслено машинописним способом.

^{б-б} Надруковано великими літерами.

^{в-в} Надруковано напівжирним шрифтом.

Nr 57
b.r.w., b.m.w. Zestawienia statystyczne dotyczące pracy
operacyjno-śledczej zarządów NKWD zachodnich
obwodów USRS za 1939 r.

a-b-c-Ściś[le] tajne^{c-b-a}

^{a-c-b}Dane liczbowe^b
prac operacyjno-śledczych^{c-a} UNKWD zachodnich obw[odów]
USRS ^cza 1939 r.^c

^{a--a} *Podkreślono maszynowo.*

^{b--b} *Zapisano wersalikami.*

^{c--c} *Druk czcionką pogrubioną.*

1. ^в Движение арестованных за год^в

		Числится арестованных на 1 января 1940 г.					
Выбыло	В том числе	Направлено в др. НКВД и т. д.		14	824		
		Освобождено по прекращ. в проц. следствия делам		12	3		
		Бежало		11	2		
		Умерло		10			
		Из них	В Особое совещание НКВД		9	732	
			Через прокурора в суд		8	732	
		Направлено по подсудности		7	1894		
		Всего		6	148		
		Прибыло	В том числе	Прибыло по делам переданным из НКВД, УНКВД, ОО, ДТО НКВД		5	46
				Прибыло по возвращенным на доследование делам		4	9286
Вновь арестовано				3	9480		
Числилось следственных арестов на 1 января 1939 года		2					
Всего							
		1					
					Всего за год		

1. °Ruch aresztowanych za rok°

		Łącznie aresztowanych na 1 stycznia 1940 r.					
Przybyło	w tym	Łącznie		6	148		
		w tym	Przybyło na podstawie spraw przekazanych z NKWD, UNKWD, OO, DTO NKWD	5	46		
			Przybyło na podstawie spraw zwróconych do dodatkowego rozpatrzenia	4	9286		
			Ponownie aresztowano	3	9480		
		Liczba aresztów w wyniku śledztwa na 1 stycznia 1939 roku Łącznie		2			
		Ubyło	w tym	W tym	Do Kolegium Specjalnego NKWD	9	732
					Przez prokuratora do sądu	8	732
				Skierowanych według właściwości sądu	7	1894	
				Zmarło	10		
				Zbiegło	11	2	
Uwolniono w wyniku zakończenia sprawy w trakcie śledztwa	12			3			
Skierowanych do in[nych] NKWD itd.	13			333			
	14			824			
		1			7586		
					Łącznie za rok		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	В том числе по месяцам												
Январь													
Февраль													
Март													
Апрель													
Май													
Июнь													
Июль													
Август													
Сентябрь													
Октябрь													
Ноябрь	4075	4690	4559		131	615	349	349		1		161	104
Декабрь	4075	4790	4727	46	17	1279	383	383		1	3	172	720
													7586 ^г

^г Повторення річної інформації, замість інформації за грудень 1939.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	styczeń													
	luty													
	marzec													
	kwiecień													
	maj													
	czerwiec													
	lipiec													
	sierpień													
	wrzesień													
	październik													
	listopad		4690	4559		131	615	349	349		1		161	104
	grudzień	4075	4790	4727	46	17	1279	383	383		1	3	172	720
														7586 ^e

W tym według miesięcy

^e Powtórzone dane za cały rok, a nie za grudzień 1939.

в-2. Количество вновь арестованных в 1939 году по окраскам и характеру преступлений^в

			Вновь арестованных
Всего арестовано за год			9286
А. ^б По окраскам антисоветской деятельности ^б	Участники а/сов. к/р организаций	Участн. право-троцк. к/р. орган (в том числе децисты, шляпник., мясник., и т. п.)	8
		Эсеры	
		Меньшевики и бундовцы	23
		Анархисты	
		Разные	126
	Участники националистических к/р организаций	Украинских	734
		Белорусских	
		Грузинских	
		Армянских	
		Пан-исламист[ских] (мили-фирковцы, иттихат., муссов[ат], алаш-орда и т. п.)	
		Пан-монгольских	
		Финно-карельских	
		Еврейских (сионисты, клерикалы и др.)	43
		Разных	220
	Фашистско-националистические к/р элементы	Немецкие	11
		Польские	623
		Латышские	
		Болгарские	
		Греческие	
		Разные	86
Русские белогвардейско-фашистские, нац. к/р элементы		87	
Церковники и сектанты		8	
Разные антисоветские к/р элементы		7317	

°2. Liczba ponownie aresztowanych w 1939 roku według charakteru przestępstw^c

			Ponownie aresztowanych
Łącznie aresztowano za rok			9286
A. ^b O zabarwieniu działalności antysowieckiej ^b	Członkowie a/sow. organizacji k/r.	członk[owie] prawicowo-trock[istowskich] organ[izacji] k/r (w tym także decyści, szlapanik[owcy], miasnik[owcy] itp.)	8
		eserowcy	
		mienszewicy i bundowcy	23
		anarchiści	
		inni	126
	Członkowie nacjonalistycznych organizacji k/r.	ukraińskich	734
		białoruskich	
		gruzińskich	
		ormiańskich	
		panislams[kich] (millifirkowcy, ittiha[dyści], Musaw[at], Ałasz-Orda itp.)	
		panmongolskich	
		fińsko-karelskich	
		żydowskich (syjoniści, klerykałowie i in[ni])	43
		innych	220
	Faszystowsko-nacjonalistyczne elementy k/r	niemieckie	11
		polskie	623
		łotewskie	
		bułgarskie	
		greckie	
		inne	86
Rosyjskie białogwardyjsko-faszystowskie, k/r elementy nac[jonalistyczne]		87	
religianci i sekciarze		8	
inne antysowieckie elementy k/r		7317	

Б. ⁶ По характеру преступлений ⁶	Измена родине и шпионаж ст. 58 п. п. 1 аб, 2, 3, 5, 6. Ст. 193 п. 24в, в пользу:	Германии	14
		Японии	
		Польши	133
		Финляндии	
		Латвии	
		Англии	
		Франции	
		Италии	
		Румынии	
		Других стран	10
	Террор ст. 58 п. 8 УК	75	
	Диверсия ст. 58 п. 9 УК	3	
	Вредительство ст. 58 п. п. 7, 14 УК	2	
	Принадлежность к к/р организациям и группам ст. 58 п. п. 2, 4, 11 УК	1049	
	К/р агитация, ст. ст. 58, п. 10, 59 п. 7	490	
	Участие в массовых беспорядках и бандитизм ст. 59 п. п. 2, 3, 3б	45	
	Нелегальный переход границы ст. 59 п. 10, 84 УК	4340	
	Контрабандная деятельность ст. ст. 59 п. 9, 83 УК		
	Воинские преступления ст. 193 УК		
	Должностные преступления на транспорте ст. 59 п. 3в		
Разные преступления ст. ст. 58 п. п. 1в, [1] г, 12, 13 и другие	3125		

B. ^b według rodzaju przestępstw ^b	Zdrada ojczyzny i szpiegostwo art. 58 p. 1a, [1]b, 2, 3, 5, 6; art. 193 p. 24w, na rzecz:	Niemiec	14
		Japonii	
		Polski	133
		Finlandii	
		Łotwy	
		Anglii	
		Francji	
		Włoch	
		Rumunii	
		Innych krajów	10
	Terror art. 58 p. 8 KK	75	
	Dywersja art. 58 p. 9 KK	3	
	Szkodnictwo art. 58 p. 7, 14 KK	2	
	Przynależność do organizacji i grup k/r art. 58 p. 2, 4, 11 KK	1049	
	Agitacja k/r, art. 58, p. 10, [art.] 59 p. 7	490	
	Udział w masowych zamieszkach i bandytyzm art. 59 p. 2, 3, 3b	45	
	Nielegalne przekroczenie granicy art. 59 p. 10, 84 KK	4340	
	Działalność przemytnicza art. 59 p. 9, 83 KK		
	Przestępstwa wojskowe art. 193 KK		
Przestępstwa służbowe w transporcie art. 59 p. 3w			
Inne przestępstwa art. 58 p. 1w, [1]g, 12, 13 i inne	3125		

в-3. Социальный состав арестованных^в

		Всего арестованных
Бывших кулаков, помещиков, царских чиновников, торговцев, офицеров и т. п.		3913
Деклассирован. элем. (угол., БОЗ, нищие и т. п.)		34
Служители культа		17
Рабочие	Промышленности и транспорта	474
	Сезон. с/хоз. и прочие	717
Служащие	Инженеры	62
	Научные работники	8
	Педагоги	102
	Врачи	35
	Работники литературы и искусства	42
	Агрономы	21
	Руководящий состав учреждений и предприятий	17
	Прочие служащие	1131
Военнослужащие	Командно-политический состав	13
	Красноармейцы, младший нач.состав, курсанты	36
	Административно-хозяйственный состав	
	Оперативный состав НКВД	
	Оперативный состав милиции	
Колхозники		1
Единоличники		1177
Кустари		629
Прочие (домохоз., пенсион. и т. п.)		857
^в Итого ^в		9286

°3. Skład społeczny aresztowanych°

		Łącznie aresztowa- nych
byli kułacy, obszarnicy, urzędnicy carscy, kupcy, oficerowie itp.		3913
elem[enty] zdeklasowane (krymin[aliści], BOZ, biedota itp.)		34
duchowieństwo		17
robot- nicy	przemysłu i transportu	474
	sezonowi, s[ow]chozów i inni	717
urzędnicy	inżynierowie	62
	pracownicy naukowi	8
	pedagodzy	102
	lekarze	35
	pracownicy literatury i sztuki	42
	agronomowie	21
	kadra kierownicza instytucji i przedsiębiorstw	17
	inni urzędnicy	1131
wojskowi	kadra dowódczo-polityczna	13
	czerwonoarmiści, niższa kadra dow[ódcza], kursanci	36
	skład administracyjno-gospodarczy	
	skład operacyjny NKWD	
	skład operacyjny milicji	
kolchoźnicy		1
<i>jedynolicznicy</i>		1177
chałupnicy		629
inni (gosp[odynie] dom[owe], emer[yci] itp.)		857
^b -Razem ^b		9286

№4. Национальность арестованных^в

Национальности Союза ССР	Русские	272
	Украинцы	2651
	Белоруссы	38
	Грузины	
	Армяне	7
	Тюрки	
	Казахи	
	Туркмены	
	Узбеки	
	Таджики	
	Киргизы	
	Татары	
	Башкиры	
	Молдаване	
Евреи	1397	
Прочие		
Национальности других государств	Немцы	57
	Поляки	4744
	Финны	
	Латыши	
	Румыны	4
	Иранцы	
	Афганцы	
	Монголы	
	Китайцы	
	Японцы	
	Корейцы	
	Греки	3
	Турки	
	Прочие	113
^в Итого ^в		9286

°4. Narodowość aresztowanych°

Narodowości Związku SRS	Rosjanie	272
	Ukraińcy	2651
	Białorusini	38
	Gruzini	
	Ormianie	7
	Turcy	
	Kazachowie	
	Turkmeni	
	Uzbecy	
	Tadżykowie	
	Kirgizi	
	Tatarzy	
	Baszkirzy	
	Mołdawianie	
	Żydzi	1397
inni		
Narodowości innych państw	Niemcy	57
	Polacy	4744
	Finowie	
	Łotysze	
	Rumuni	4
	Irańczycy	
	Afgańczycy	
	Mongołowie	
	Chińczycy	
	Japończycy	
	Koreańczycy	
	Grecy	3
	Turcy	
	inni	113
^b -Razem ^b		9286

в-5. Члены ВКП(б) и ВЛКСМ^в

Бывшие члены и кандидаты ВКП(б)	—
Бывшие члены и кандидаты ВЛКСМ	—

в-6. Иноподданные^в

Иноподданные	—
--------------	---

^{б-в}Примечание^{-б-в}: в разделах 2, 3, 4, 5 и 6 дается разбивка только вновь арестованных в 1939 году, т. е. цифры раздела 1 графы «Всего» под рубрикой «3» (вновь арестовано).

Нарком внутр[енних] дел (нач[альник] УНКВД, ОО, ДТО)

Нач[альник] 1-го Спецотдела НКВД (УНКВД)
(Нач[альник] учетн[ого] отд. Особ[ого] отд. ДТО)
(—) ЦВЕТУХИН

*ГДА СБУ, ф. 42, спр. 41, арк. 85.
Рукопис на типографському примірнику.*

°5. Członkowie WKP(b) i WLKSM°

Byli członkowie i kandydaci WKP(b)	–
Byli członkowie i kandydaci WLKSM	–

°6. Cudzoziemcy°

Cudzoziemcy	–
-------------	---

^{b-c}Uwagi^{b-c}: w rozdziałach 2, 3, 4, 5 i 6 zamieszcza się wyłącznie ponownie aresztowanych w 1939 roku, tj. liczby rozdziału [tabeli] 1, wiersz „łącznie za rok”, rubryka „3” (ponownie aresztowano).

Narkom Spraw Wewnętrznych (Nacz[elnik] UNKWD, OO, DTO)

Nacz[elnik] 1 Oddziału Spec[jalnego] NKWD (UNKWD)
 (Nacz[elnik] Wydz[iału] Ewiden[cyjnego] Oddz[iału] Spec[jalnego] DTO)
 (—) CWIETUCHIN

HDA SBU, f. 42, spr. 41, k. 85.
Rękopis na drukowanym formularzu.

WYKAZ SKRÓTÓW

a/a	– (<i>lac.</i>) ad acta
AK	– Armia Krajowa
AKSRS	– Autonomiczna Karelska Socjalistyczna Republika Sowiecka
AP	– Armia Polska (w ZSRS)
art.	– artykuł, artykuły
a/s	– antysocjalistyczny, antysowiecki
a/sow	– antysowiecki
ASRS	– Autonomiczna Socjalistyczna Republika Sowiecka
AU	– Akademia Umiejętności
b.r.w.	– brak roku wydania
BB	– (<i>ros.</i>) Walka z Bandytyzmem
BBK	– (<i>ros.</i>) Kombinat Białomorsko-Bałtycki
BBWR	– Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem
BCR	– Białoruska Centralna Rada
bezp. państw.	– bezpieczeństwa państwowego
b.m.w.	– brak miejsca wydania
BNO	– (<i>białorus.</i>) Białoruskie Zjednoczenie Narodowe
BNSO	– (<i>białorus.</i>) Białoruska Organizacja Narodowo-Socjalistyczna
BOZ	– (<i>ros.</i>) bez stałego zajęcia
BP	– Biuro Polityczne
br.	– bieżącego roku
BRP	– Bractwo Ruskiej Prawdy
BSRS	– Białoruska Socjalistyczna Republika Sowiecka
<i>Burwod</i>	– (<i>ros.</i>) wiercenie studni i zaopatrzenie w wodę
c.	– córka
chor.	– chorąży
CIK	– (<i>ros.</i>) Centralny Komitet Wykonawczy
CKŻP	– Centralny Komitet Żydów w Polsce
cm	– centymetr
cz.	– część
CzK	– (<i>ros.</i>) (Wszzechrosyjska) Komisja Nadzwyczajna (przy Radzie Komisarzy Ludowych) do Walki z Kontrrewolucją i Sabotażem
<i>Dalstroj</i>	– (<i>ros.</i>) (Zjednoczenie) Budownictwa Dalekiej (Północy)
dca	– dowódca
dek.	– dekanat
diec.	– diecezja
dok.	– dokument
DOK	– Dowództwo Okręgu Korpusu
dr	– doktor
DS	– Dywizja Strzelecka

ds.	– do spraw
DTO	– (ros.) Oddział Drogowo-Transportowy
egz.	– egzemplarz
EKO	– (ros.) Oddział Ekonomiczny
EKU	– (ros.) Zarząd Ekonomiczny
elektr.	– elektroniczna
f.	– (ros.) zespół, fond
FNJ	– (ukr.) Front Jedności Narodowej
FSBFR	– Federalna Służba Bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej
gen.	– generał
gen.-lejt.	– generał lejtnant
GEU	– (ros.) Główny Zarząd Ekonomiczny
<i>Gławsiewmorput'</i>	– (ros.) Główny Zarząd Szlaku Północno-Morskiego
gm.	– gmina
GO	– Grupa Operacyjna
godz.	– godzina
GPU	– (ros.) Państwowy Zarząd Polityczny
GRU	– (ros.) Główny Zarząd Wywiadu
GSOWG	– (ros.) Grupa Sowieckich Okupacyjnych Wojsk w Niemczech
GTU	– (ros.) Główny Zarząd Transportu
gub.	– gubernia
GUGB	– (ros.) Główny Zarząd Bezpieczeństwa Państwowego
GUKR „Smiersz”	– (ros.) Główny Zarząd Kontrwywiadu „Śmierć Szpiegom”
GUŁag	– (ros.) Główny Zarząd Obozów Pracy
GUPW	– (ros.) Główny Zarząd Wojsk Pogranicznych
GURKM	– (ros.) Główny Zarząd Robotniczo-Chłopskiej Milicji
GUSIMZ	– (ros.) Główny Zarząd Mienia Sowieckiego za Granicą
HDA	– (ukr.) Wydzielone Archiwum Państwowe
i in.	– i inni, i inne
im.	– imienia
INO	– (ros.) Oddział do spraw Obcokrajowców
IPN	– Instytut Pamięci Narodowej
itd.	– i tak dalej
ITK	– (ros.) Poprawcze Kolonie Pracy
ITŁ	– (ros.) Poprawcze Obozy Pracy
itp.	– i temu podobne
jr	– młodszy
j.w.	– jak wyżej
k.	– karta
KC	– Komitet Centralny
KGB	– (ros.) Komitet Bezpieczeństwa Państwowego
KK	– Kraj Krasnodarski
KK	– kodeks karny
km	– kilometr

<i>komdiw</i>	– (<i>ros.</i>) dowódca dywizji
Komintern	– (<i>ros.</i>) Międzynarodówka Komunistyczna
KOP	– Korpus Ochrony Pogranicza
KOWO	– (<i>ros.</i>) Kijowski Specjalny Okręg Wojskowy
KP(b)	– Komunistyczna Partia (bolszewików)
KP(b)U	– Komunistyczna Partia Ukrainy (bolszewików)
KPK	– kodeks postępowania karnego
KPP	– Komunistyczna Partia Polski
KPRP	– Komunistyczna Partia Robotnicza Polski
kpt.	– kapitan
KPU	– skrót nierozwiązany
KPZB	– Komunistyczna Partia Zachodniej Białorusi
KPZS	– Komunistyczna Partia Związku Sowieckiego
k-r	– kontrrewolucyjny
KRN	– Krajowa Rada Narodowa
KRO	– (<i>ros.</i>) Oddział Kontrwywiadowy
ks.	– ksiądz
KSRS	– Kazachska Socjalistyczna Republika Sowiecka
KUWNAS	– (<i>ros.</i>) kurs doskonalenia kadry dowódczej
KWO	– (<i>ros.</i>) Kaliniński Okręg Wojskowy
l.	– lata
lejt.	– lejtnant
Lp.	– liczba porządkowa
m	– metr
m.	– miasto
m.	– miejscowość
m.in.	– między innymi
MAP	– Ministerstwo Administracji Publicznej
marsz.	– marszałek
MBP	– Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego
MGB	– (<i>ros.</i>) Ministerstwo Bezpieczeństwa Państwowego
MID	– (<i>ros.</i>) Ministerstwo Spraw Zagranicznych
mjr	– major
MP	– „Monitor Polski”
MS	– Ministerstwo Sprawiedliwości
MSWojsk	– Ministerstwo Spraw Wojskowych
MSZ	– Ministerstwo Spraw Zagranicznych
MWD	– (<i>ros.</i>) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
<i>narkom</i>	– (<i>ros.</i>) ludowy komisarz
<i>Narkomat</i>	– (<i>ros.</i>) Ludowy Komisariat
NDWP	– Naczelne Dowództwo Wojska Polskiego
NKGB	– (<i>ros.</i>) Ludowy Komisariat Bezpieczeństwa Państwowego
NKO	– (<i>ros.</i>) Ludowy Komisariat Obrony
NKWD	– (<i>ros.</i>) Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych

nr	– numer
NSzF	– Normalna Szkoła Fachowa dla Szeregowych Policji Państwowej
NTS	– <i>(ros.)</i> Narodowo-Pracowniczy Związek (Rosyjskich Solidarystów)
NTSNP	– <i>(ros.)</i> Narodowo-Pracowniczy Związek Nowego Pokolenia
NY	– <i>(ang.)</i> Nowy Jork
OB	– Organizacja Bojowa
OBB	– <i>(ros.)</i> Oddział do Walki z Bandytyzmem
obw.	– obwód
OGPU	– <i>(ros.)</i> Zjednoczony Państwowy Zarząd Polityczny
OK	– <i>(ros.)</i> Oddział Kadr
ok.	– około
OKR „Smiersz”	– <i>(ros.)</i> Oddział Kontrwywiadu „Śmierć Szpiegom”
OKW	– Okręgowy Komitet Wykonawczy
ONR	– Obóz Narodowo-Radykalny
OO	– <i>(ros.)</i> Oddział Specjalny
OP (PTK)	– Oddział Podolski (Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego)
<i>op. cit.</i>	– <i>(łac.)</i> dzieło cytowane
oprac.	– opracował
OS kartoteka	– <i>(ros.)</i> kartoteka głównych zasobów
OUN	– Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów
OWO	– <i>(ros.)</i> Specjalny Okręg Wojskowy
OZN, Ozon	– Obóz Zjednoczenia Narodowego
p.	– punkt, punkty
p.o.	– pełniący obowiązki
par.	– parafia
PK	– <i>(ros.)</i> Kontrola Polityczna
PKWN	– Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego
płk	– pułkownik
pod kier.	– pod kierunkiem
pom.	– pomocnik
por.	– porucznik
POW	– Polska Organizacja Wojskowa
pow.	– powiat
poz.	– pozycja
PP	– <i>(ros.)</i> Pełnomocne Przedstawicielstwo
PP	– Policja Państwowa
pp.	– pułk piechoty
ppłk	– podpułkownik
PPR	– Polska Partia Robotnicza
PPS	– Polska Partia Socjalistyczna
PPS-WRN	– Polska Partia Socjalistyczna – Wolność, Równość, Niepodległość

przys.	– przysiółek
ps.	– pseudonim
PSL	– Polskie Stronnictwo Ludowe
PTK	– Polskie Towarzystwo Krajoznawcze
PZPR	– Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
r.	– rok
<i>Rajispolkom</i>	– Rejonowy Komitet Wykonawczy
RajZO	– (<i>ros.</i>) Rejonowy Wydział Rolny
red.	– redaktor
rej.	– rejon
RFSRS	– Rosyjska Federacyjna Socjalistyczna Republika Sowiecka
RKKA	– (<i>ros.</i>) Robotniczo-Chłopska Armia Czerwona
RKP(b)	– Rosyjska Komunistyczna Partia (bolszewików)
RN	– Rada Najwyższa
RNO	– (<i>ros.</i>) Rosyjskie Zjednoczenie Narodowe
RO	– (<i>ros.</i>) Oddział Rejonowy
RO	– Rocznik Oficerski
ROM	– (<i>ros.</i>) Rejonowy Wydział Milicji
ROWS	– (<i>ros.</i>) Rosyjski Związek Ogólnowojskowy
RP	– Rzeczpospolita Polska
s.	– strona
s.	– syn
s/o	– (<i>ros.</i>) tajny informator
SBU	– Służba Bezpieczeństwa Ukrainy
SDKPiL	– Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy
SG	– Straż Graniczna
<i>sielsowiet</i>	– (<i>ros.</i>) Rada Wiejska
<i>Siewżeldorlag</i>	– (<i>ros.</i>) Północny Obóz Kolejowy
SL	– Stronnictwo Ludowe
SM	– (<i>ros.</i>) Rada Ministrów
SN	– Sąd Najwyższy
SN	– Stronnictwo Narodowe
SNK	– (<i>ros.</i>) Rada Komisarzy Ludowych
SOCz	– (<i>ros.</i>) Tajna Jednostka Operacyjna
SP	– Stronnictwo Pracy
SPO	– (<i>ros.</i>) Tajny Oddział Polityczny
spr.	– (<i>ros.</i>) nr akt personalnych, sprawa
SRS	– Socjalistyczna Republika Sowiecka
SSSR	– (<i>ros.</i>) Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich
st.	– stacja
st.	– starszy
str.	– strona
strz.	– strzelec
SW	– Straż Więzienna

SWAG	– (ros.) Sowiecka Administracja Wojskowa w Niemczech
SZP	– Służba Zwycięstwu Polski
t.	– tom
TASRS	– Tatarska Autonomiczna Socjalistyczna Republika Sowiecka
tj.	– to jest
tow.	– towarzysz
tr.	– tegoż roku
tr.	– (ros.) trójka
TSL	– Towarzystwo Szkoły Ludowej
TUR	– Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego
tzn.	– to znaczy
tw.	– tak zwany
UBBK	– (ros.) Zarząd Kombinatu Białomorsko-Bałtyckiego
UCK	– Ukraiński Centralny Komitet
UGB	– (ros.) Zarząd Bezpieczeństwa Państwowego
UHA	– (ukr.) Ukraińska Armia Halicka
UKR „Smiersz”	– (ros.) Zarząd Kontrwywiadu „Śmierć Szpiegom”
ul.	– ulica
UMGB	– (ros.) Zarząd Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwowego
UMWD	– (ros.) Zarząd Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
UNDO	– (ukr.) Ukraińskie Zjednoczenie Narodowo-Demokratyczne
UNKGB	– (ros.) Zarząd Ludowego Komisariatu Bezpieczeństwa Państwowego
UNKWD	– (ros.) Zarząd Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych
UPA	– (ukr.) Ukraińska Armia Powstańcza
UPWO	– (ros.) Zarząd Ochrony Granicznej i Wewnętrznej
ur.	– urodzony
URKM	– (ros.) Zarząd Robotniczo-Chłopskiej Milicji
URL	– Ukraińska Republika Ludowa
USA	– Stany Zjednoczone Ameryki
USG	– (ros.) Urząd Zaopatrzenia w Paliwo
USRP	– (ukr.) Ukraińska Partia Socjalistyczno-Radykalna
USRS	– Ukraińska Socjalistyczna Republika Sowiecka
UWO	– (ukr.) Ukraińska Organizacja Wojskowa
v.	– (łac.) verte
w st. spocz.	– w stanie spoczynku
W.M. Gdańsk	– Wolne Miasto Gdańsk
wch.	– wchodzący (numer)
WCz	– wysoka częstotliwość
WCzK	– (ros.) Wszechrosyjska Komisja Nadzwyczajna (przy Radzie Komisarzy Ludowych) do Walki z Kontrrewolucją i Sabotażem
wg	– według
WKP(b)	– Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików)

WLKSM	– (ros.) Wszechzwiązkowy Leninowski Komunistyczny Związek Młodzieży
właśc.	– właściwie
WMN	– (ros.) najwyższy wymiar kary, kara śmierci
WO	– (ros.) Okręg Wojskowy
woj.	– województwo
WP	– (ros.) Prokuratura Wojskowa, Prokurator Wojskowy
WP	– Wojsko Polskie
WS	– (ros.) Rada Wojskowa
WT	– (ros.) Trybunał Wojskowy
WUCzK	– (ros.) Wszechukraińska Komisja Nadzwyczajna
zca	– zastępca
ZFSRS	– Zakaukaska Federacyjna Socjalistyczna Republika Sowiecka
ZG	– Zarząd Główny
ZKO	– (ros.) obwód zachodniokazachstański
zm.	– zmarł
ZMW RP „Wici”	– Związek Młodzieży Wiejskiej Rzeczypospolitej „Wici”
ZNP	– Związek Nauczycielstwa Polskiego
zob.	– zobacz
ZPP	– Związek Patriotów Polskich
ZSRR	– Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich
ZSRS	– Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich
ZSSR	– Związek Socjalistycznych Sowieckich Republik
ZSZ	– Związek Szlachty Zagrodowej
ZUNR	– (ukr.) Zachodnio-Ukraińska Republika Ludowa
ZWC	– Związek Walki Czynnej
ZWO	– (ros.) Zachodni Okręg Wojskowy
ZWZ	– Związek Walki Zbrojnej

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

агдело	– (рос.) агентурна справа
АДР	– Азербайджанська Демократична Республіка
АК	– (пол.) Армія Крайова
АКССР	– (рос.) Автономна Карельська Соціалістична Радянська Республіка
АРВ	– Атбарський районний відділ
арк.	– аркуш
арм.	– армія
АРСР	– Автономна Радянська Соціалістична Республіка
арх.	– (рос.) архивний
а/с, а/сов.	– (рос.) антирадянський
АУ	– (пол.) Академія мистецтв
б.	– (рос.) колишній
банд.	– (рос.) бандитизм
бандформирование	– (рос.) бандитська група
б/б	– боротьба з бандитизмом
ББВР	– (пол.) Безпартійний блок співпраці з урядом
ББК	– Біломорсько-Балтійський комбінат
б.д.в.	– брак дати видання
БелБалтКомбинат	– (рос.) Біломорсько-Балтійський комбінат
б.м.в.	– брак місця видання
БНО	– Білоруське національне об'єднання
БНСО	– Білоруська націонал-соціалістична організація
БО	– Бойова Організація
БОЗ	– (рос.) безробітний
БРП	– Братство руської (російської) правди
БРСР	– Білоруська Радянська Соціалістична Республіка
БССР	– (рос.) Білоруська Радянська Соціалістична Республіка
Бурвод	– (рос.) буріння скважин та водопостачання
БЦР	– Білоруська центральна рада
бывш.	– (рос.) колишній
Верхсуд	– (рос.) Верховний суд
ВКП(б)	– Всесоюзна Комуністична партія більшовиків
ВКР «Смерш»	– відділ контррозвідки «Смерш»
ВЛКСМ	– Всесоюзний ленінський комуністичний союз молоді
В.М. Гданск	– (пол.) Вільне місто Гданськ
ВМН	– (рос.) вища міра покарання
ВМП	– вища міра покарання
ВО	– військовий округ
ВО	– Ворошиловградська область
ВП	– (пол.) Військо Польське

ВП	– Військова прокуратура
ВП	– Військовий прокурор
ВР	– Верховна Рада
Врид	– <i>(рос.)</i> тимчасово виконуючий посади
ВС	– Верховний суд
ВТ	– військовий трибунал
ВТТ	– виправно-трудоий табір
вул.	– вулиця
ВУЧК	– <i>(рос.)</i> Всеукраїнська надзвичайна комісія (Всеукраинская чрезвычайная комиссия)
ВЧ	– високочастотний зв'язок
ВЧК	– <i>(рос.)</i> Всеросійська надзвичайна комісія
г.	– герб
г., гг.	– <i>(рос.)</i> місто, міста
г., гг.	– <i>(рос.)</i> рік, роки
г/б	– <i>(рос.)</i> державна безпека
ГДА СБУ	– Галузевий державний архів Служби безпеки України
ген.	– генерал
ГЕУ	– Головне економічне управління
ГКВП	– Головна команда Війська Польського
Главсевморпути	– <i>(рос.)</i> Головне управління Північного морського шляху
гор.	– <i>(рос.)</i> місто
госбезопасность	– <i>(рос.)</i> державна безпека
госучреждение	– <i>(рос.)</i> державна установа
ГПУ	– Головне Політичне Управління
г. р.	– <i>(рос.)</i> рік народження
гр-н	– <i>(рос.)</i> громадянин (гражданин)
ГРОВН	– Група радянських окупаційних військ у Німеччині
ГРУ	– Головне розвідувальне управління
групп.	– <i>(рос.)</i> угруповання
ГТУ	– головне транспортне управління
ГУ	– Головне Управління
губ.	– губернія
ГУГБ	– <i>(рос.)</i> Головне управління державної безпеки
ГУДБ	– Головне управління державної безпеки
ГУКР	– <i>(рос.)</i> Головне управління контррозвідки «Смерть шпигунам»
ГУЛАГ	– <i>(рос.)</i> Головне управління таборів
ГУПВ	– Головне управління прикордонних військ
ГУРКМ	– <i>(рос.)</i> Головне управління робітничо-селянської міліції
ГУРМзК	– Головне управління радянського майна за кордоном
ГЭУ	– <i>(рос.)</i> Головне економічне управління
д.	– <i>(рос.)</i> будинок
д.	– <i>(рос.)</i> донька

Д.	– (рос.) Справа
д., дер.	– (рос.) село
ДБ	– державної безпеки
див.	– дивись
дивбандит	– диверсійний бандит
ДКО	– Державний комітет оборони
ДОК	– (пол.) Командування округу корпусу
док.	– документ
домохоз.	– (рос.) домогосподарка
ДП	– Державна Поліція
д-р	– доктор
др.	– (рос.) інші
ДТО	– (рос.) Дорожньо-транспортний відділ
ДТВ	– Дорожньо-транспортний відділ
ДТУ	– (рос.) Дорожньо-транспортне управління
ЕКВ	– економічний відділ
ЕКУ	– економічне управління
ж. д.	– (рос.) залізниця
зам.	– (рос.) заступник
заст.	– заступник
зв.	– зворотня сторінка
ЗВЗ, ZWZ	– (пол.) Союз збройної боротьби
ЗВО	– (рос.) Західний військовий округ
ЗКО	– Західно-Казахська область
ЗРФСР	– Закавказька радянська федеративна соціалістична республіка
ЗУ	– Західна Україна
ЗУНР	– Західно-Українська Народна Республіка
им.	– (рос.) маєток
иноразведка	– (рос.) іноземне шпигунство
ИТК	– (рос.) виправно-трудова колонія
ИТЛ	– (рос.) виправно-трудова табора
ім.	– імені
ін.	– інші
ІНВ	– Іноземний відділ
КазРСР	– Казахська Радянська Соціалістична Республіка
КарелАРСР	– Карельська Автономна Радянська Соціалістична Республіка
КВО	– (рос.) Калінінський військовий округ
КГБ	– (рос.) Комітет державної безпеки
КДБ	– Комітет державної безпеки
КК	– Краснодарський Край
КК	– Кримінальний кодекс
км	– кілометр

кн.	– князь
КОВО	– (рос.) Київський особливий військовий округ
ком.	– командир
комбриг	– (рос.) командир бригади
комдив	– (рос.) командир дивізії
компартия	– (рос.) комуністична партія
консквартира	– (рос.) конспіративна квартира
контрабанд.	– (рос.) контрабандна діяльність
деятельн.	
концлагерь	– (рос.) концентраційний табор
КОП	– (пол.) Корпус прикордонної охорони
КП(б)	– Комуністична партія (більшовиків)
КП(б)У	– Комуністична партія (більшовиків) України
КПЗБ	– Комуністична партія Західної Білорусі
КПП	– Комуністична партія Польщі
КПРП	– (пол.) Комуністична робітничка партія Польщі
КПРС	– Комуністична партія Радянського Союзу
КПУ	– нерозшифроване скорочення
к-р, к/р	– контрреволюційний
КРВ	– контррозвідувальний відділ
кс.	– ксьондз
КССР	– (рос.) Казахська Радянська Соціалістична Республіка
КУВНАС	– (рос.) Курси вдосконалення командного складу
лит.	– (рос.) літер, класифікація документів
л-т	– лейтенант
м.	– місто
марш.	– маршал
масс. беспор.	– (рос.) масові безпорядкі
МВД	– (рос.) Міністерство внутрішніх справ
МВС	– Міністерство військових справ
МВС	– Міністерство внутрішніх справ
МГБ	– (рос.) Міністерство державної безпеки
МДБ	– Міністерство державної безпеки
мес.	– (рос.) місяць
МЗС	– Міністерство закордонних справ
МИД	– (рос.) Міністерство закордонних справ
мест.	– (рос.) місцевість
Міськвідділ	– міський відділ
м-ко	– містечко
мл.	– молодший
мотострелковый полк	– (рос.) моторизованный стрілковий полк
МП, МР	– (пол.) Монітор Польський
м. р.	– (рос.) місце народження

М.-ф.	– Міллі Фірка
нар.	– народився
нарком	– народний комісар
наркомат	– народний комісаріат
нач.	– <i>(рос.)</i> начальник
нац.	– <i>(рос.)</i> націоналістичний
Н.Й.	– <i>(анг.)</i> Нью-Йорк
НКВД	– <i>(рос.)</i> Народний комісаріат внутрішніх справ
НКВС	– Народний комісаріат внутрішніх справ
НКГБ	– <i>(рос.)</i> Народний комісаріат державної безпеки
НКДБ	– Народний комісаріат державної безпеки
НКО	– <i>(рос.)</i> Народний комісаріат оборони
НТС	– Національно-Трудовий Союз російських солідаристів
НТСНП	– Національно-трудовий союз нового покоління
НШФ	– <i>(пол.)</i> Нормальна Школа Фахова
ОББ	– <i>(рос.)</i> Відділ по боротьбі з бандитизмом
обв.	– <i>(рос.)</i> обвинувачений
обл.	– область
ОВ	– особливий відділ
ОВО	– Особливий військовий округ
ОГ	– <i>(рос.)</i> оперативна група
ОГПУ	– <i>(рос.)</i> Об'єднане державне політичне управління
огранич.	– <i>(рос.)</i> обмежений
ОДПУ	– Об'єднане державне політичне управління
ОЗН, Озон	– <i>(пол.)</i> Табір національного об'єднання
ОК	– <i>(рос.)</i> Відділ кадрів (Отдел кадров)
ОКВ	– <i>(пол.)</i> Виконавчий Комітет Округу
ОНР	– <i>(пол.)</i> Національно-радикальний табір
ОО	– <i>(рос.)</i> особливий відділ
ОПВ	– <i>(пол.)</i> Табір Польщі що бореться
оперуповноважений	– оперативний уповноважений
орг.	– організація
ОС картотека	– <i>(рос.)</i> оперативно-довідкова картотека
Особ. Сов.	– <i>(рос.)</i> Особлива нарада (Особое совещание)
Особсовещание	– <i>(рос.)</i> Особлива нарада
Отд.	– <i>(рос.)</i> Відділ
отп.	– <i>(рос.)</i> надруковано
ОУН	– Організація українських націоналістів
ПА	– Польська армія (в СРСР)
ПГШ	– Польський Генеральний штаб, Польський Головний штаб
Пенсион.	– <i>(рос.)</i> пенсіонер
ПКНВ	– Польський комітет національного визволення
ПКТ	– Польське краєзнавче товариство

ПО	– (пол.) Подольський Відділ
ПОВ	– (пол.) Польська військова організація
погранстраж	– (пол.) прикордонна охорона
пограншкола	– (рос.) школа прикордонної служби
подполк.	– (рос.) підполковник
поз.	– позиція
политполиция	– (рос.) політична поліція
политемігрант	– (рос.) політичний емігрант (политический эмигрант)
полк.	– (рос.) полковник
польагент	– (рос.) польський агент
польармия	– (рос.) польська армія
Польглавштаб	– (рос.) польський головний штаб
польдефензива	– (рос.) польська дефензива
польразведка	– (рос.) польська розвідка
пом.	– помер
пом.	– помічник
пор.	– порядковий
ПОРП	– Польська об'єднана робітничка партія
пост.	– постовий
п/п, п. п., пп	– пункти
пп	– полк піхоти
ПП	– повноважний представник
ППР	– (пол.) Польська Робітничка Партія
ППС	– (пол.) Польська соціалістична партія
ППС-ВРН	– (пол.) Польська соціалістична партія Вільність – Рівність – Незалежність
прав.	– правильно
прож.	– (рос.) проживання
проч.	– (рос.) інше
пс.	– псевдо
ПСБ, PSB	– (пол.) Польський біографічний словник
ПСЛ	– (пол.) Польська селянська партія
ПЦ	– Поалей-Ціон
пшод.	– (пол.) пшодовнік (поліцейський у ранзі сержанта)
р., рр.	– рік, роки
райвиконком	– Районний Виконавчий Комітет
РайЗО	– (рос.) районний земельний відділ
РВ	– районний відділ
РВАН	– Радянська військова адміністрація у Німеччині
РЗС	– Російський загальновійськовий союз
РККА	– (рос.) Робітничо-селянська червона армія
РКП(б)	– Російська комуністична партія (більшовиків)
РМ	– Рада Міністрів
р-н	– (рос.) район

РНК	– Рада Народних Комісарів
РНО	– Російська національна община
РО, РО	– <i>(пол.)</i> Офіцерський щорічник
РО	– <i>(рос.)</i> районний відділ
РОМ	– <i>(рос.)</i> Районний відділ міліції
РП	– Республіка Польща
РРФСР	– Російська Радянська Федеративна Соціалістична Республіка,
РСР	– Радянська Соціалістична Республіка
РСЧА	– Робітничо-селянська червона армія
с.	– син
с.	– село
С.	– сторінка
СБУ, СБ України	– Служба безпеки України
с. г., с/г	– <i>(рос.)</i> цього року (сего года)
с/д	– <i>(рос.)</i> слідча справа
СД	– Стрілецька дивізія
СДКПіЛ	– <i>(пол.)</i> Соціал-демократія Польського Королівства і Литви
сезон.	– <i>(рос.)</i> сезонні
СЗП, SZP	– <i>(пол.)</i> Служіння перемозі Польщі
СКО	– <i>(рос.)</i> Північно-Казахстанська область
СЛ	– <i>(пол.)</i> Селянська партія
следдело	– <i>(рос.)</i> слідча справа
следуправление	– <i>(рос.)</i> слідче управління
следчасть	– <i>(рос.)</i> слідча частина
см.	– <i>(рос.)</i> дивись
см	– <i>(рос.)</i> сантиметр
СМ	– <i>(рос.)</i> Рада Міністрів
«Смерш»	– військова контррозвідка «Смерть шпигунам»
СН	– <i>(пол.)</i> Національна партія (Стронніцтво народове)
с/о	– <i>(рос.)</i> таємний інформатор
сов.	– <i>(рос.)</i> радянські
сов.	– <i>(рос.)</i> цілком
совсторона	– <i>(рос.)</i> радянська сторона кордону
сост.	– <i>(рос.)</i> упорядники (составители)
СП	– <i>(пол.)</i> Партія праці (Стронніцтво праці)
СПВ	– секретно-політичний відділ
Спецвідділ	– Спеціальний відділ
Спец. Колегія	– Спеціальна Колегія
Спецотдел	– <i>(рос.)</i> спеціальний відділ (специальный отдел)
СПП	– Спілка польських патріотів
спр.	– справа
СРСР	– Союз Радянських Соціалістичних Республік

с/с	– (рос.) сільська рада
ССМ	– Союз сільської молоді
ССР	– (рос.) Радянська Соціалістична Республіка
СССР	– (рос.) Союз Радянських Соціалістичних Республік
ст.	– станція
ст.	– стара, старший
ст, ст. ст.	– стаття, статті
стр.	– (рос.) сторінка
с/хоз.	– (рос.) сільське господарство (сельское хозяйство)
США	– Сполучені штати Америки
СШЗ	– (пол.) Союз Загородової Шляхти
т.	– том
т., т. т.	– товариш, товариші
ТАССР	– (рос.) Татарська Автономна Радянська Соціалістична Республіка
т.в.о.	– тимчасово виконуючий обов'язків
т. д.	– (рос.) так далі
т. е.	– (рос.) тобто
терорган.	– (рос.) територіальний орган, територіальні органи
т. зв.	– так званий
тис.	– тисяча
т. к.	– (рос.) оскільки
ТЛШ	– Товариство Людової Школи
ТО	– тюремна охорона
тов., тов. тов.	– товариш, товариши
т. п.	– (рос.) тому подібне
т/п	– (рос.) трудовий поселенець
ТПВ	– Товариство Польських Вчителів
т/пос., т/поселенець	– (рос.) трудовий поселенець
т/поселок	– (рос.) робітниче поселення
тр.	– (рос.) трійка
троцк.	– троцькіст
ТРУ	– Товариство робітничого університету
ТУР	– (пол.) Товариство робітничого університету
УББК	– Управління Біломорсько-Балтійського каналу
УВО	– Українська військова організація
УГА	– Українська Галицька армія
УГБ	– (рос.) Управління державної безпеки
угол.	– (рос.) кримінальний злочинець
УДБ	– Управління державної безпеки
УК	– (рос.) кримінальний кодекс
УКР «СМЕРШ»	– (рос.) Управління контррозвідки «смерть шпигунам»
ул.	– (рос.) вулиця
УМВС	– Управління міністерства внутрішніх справ

УМДБ	– Управління міністерства державної безпеки
УНДО	– Українське національно-демократичне об'єднання
УНКВД	– (рос.) Управління Народного комісаріату внутрішніх справ
УНКВС	– Управління Народного комісаріату внутрішніх справ
УНКДБ	– Управління Народного комісаріату державної безпеки
УНР	– Українська Народна Республіка
УПА	– Українська повстанська армія
УПВО	– Управління прикордонної і внутрішньої охорони
УПК	– (рос.) Кримінально-процесуальний кодекс
упоряд.	– упорядник, упорядники
ур.	– (рос.) народжений (уроженець)
УРКМ	– (рос.) Управління робітничо-селянської міліції
УРСР	– Українська радянська соціалістична Республіка
УСГ	– (рос.) Управління постачання палива
УСРП	– Українська соціалістична радикальна партія
УСС	– Українські Січові Стрільці
УССР	– (рос.) Українська радянська соціалістична Республіка
участн.	– (рос.) учасники
УЦК	– Український центральний комітет
ф.	– фонд
ФНЄ	– Фронт національної єдності
Хут.	– хутір
ЦКПЄ	– Центральний конгрес польських євреїв
ЦВК	– Центральний виконавчий комітет
цит. праця	– цитована праця
ЦК	– Центральний комітет
ч.	– частина
чел.	– (рос.) особа, людина, особи, люди
ЧК	– (рос.) (Всеросійська) надзвичайна комісія (по боротьбі з контрреволюцією і саботажем при РНК РРФСР)
ЧО	– Читинська область
екз.	– (рос.) примірник
елем.	– (рос.) елемент, елементи
ЮЗ	– (рос.) південно-західна залізниця

INDEKS NAZWISK

- Abramowicz Leon 191
Achenbach Jakub (Jakow) 353
Adamczewski Gabriel (Adamczewskij
Gabrijel) 353
Adamczewskij Kazimir 353
Adamczyk Jan 353
Adamiek Stanisław 191
Adamowicz Bolesław 353
Adamowicz Wiaczesław (starszy) 85,
87
Adamowicz Wiaczesław (młodszy), ps.
„Ataman Dziarhacz”, „Dziarhacz”
85, 87
Adamuszko Władimir LVII
Ajwazow Asan Sabri 401
Aleksandrowicz Jakub 275
Aleksandrowicz Stanisław 67
Aleksy Franciszek, ps. „Karp Franci-
szek” 313
Alter Wiktor 275
Amfitieatrow Aleksandr 265
Amielczuk Iwan 183
Anders Władysław 253, 255
Andriejczuk Siergij 259
Antonowicz 101
Antonowicz Władysław, ps. „Juchnie-
wicz Bolesław” 313
Antonowskij 147
Aranowskij Władisław (Waław), ps.
„Aryko Waław” 313
Arciszewski Antoni (Arciszewskij An-
ton) 353
Ardamatski Wasilij XLI
„Aryko Waław” zob. Aranowskij
Władisław (Waław)
Asan Sabri Ajwazow zob. Ajwazow
Asan Sabri
Astroŭski Radasłaŭ zob. Ostrowski
(Ostrowskij) Radosław
Aszur-bekow Isabek 401
„Ataman Dziarhacz” zob. Adamowicz
Wiaczesław (młodszy)
„Ataman Kruk” zob. Urieniuk
Azierowskij Piotr, ps. „Kaczynskij
Piotr” 313
Babecki Edward (Babieckij Eduard),
ps. „Kłos Eduard” 313
Babij Sołomija 177
Babiński Mieczysław 167
Babkiewicz Stanisław, ps. „Zajcew
Stanisław” 313
Baczewskij Jan 191
Baczynskij Iochim 191
„Bader Władysław” zob. Badziongow-
ski Władysław (Badziongorskij
Władisław)
Badowski (Badowski) Stanisław 353
Badziongorskij Władisław zob. Ba-
dziongowski Władysław
Badziongowski Władysław (Badzion-
gorskij Władisław), ps. „Bader
Władysław” 347
Bagijewskij Kazimir 191
Baginskij (Boginskij) Adolf 163
Baginskij (Boginskij) Nikołaj 163
Baginskij Korol 163
Bagiński Kazimierz 195
Bagniewskij Franciszek 191
Bagnijewskij (Bagniewskij) Franci-
szek 191
„Bajda Jan” zob. Junkiewicz Michał
Bakon Leon 67
Balejko Piotr 67
Balmas Józef 319

- Baran Stepan 45
Baran Wołodymyr XXXI, XXXVII,
 XXXIX, XLI, LI
 Baran Wołodymyr LI
 Baranowskij Anton, ps. „Sokołowski
 Anton” 313
Baranowski Bohdan 401
Baranowski Krzysztof 401
 Baris Wasil 333
 Barman Szaja 257
 Barsuk Andriej 251
 Barszcz Józef 361
Bartel Kazimierz LIX
 Bartel Kazimierz LIX
 Bartoszewicz Joachim 197
 Basztakow Leonid 219, 379, 383, 391
 Bawrieniuk Wasilij 283
Bażan Oleh 5
 Bebel Abram 155
 Bechder Boris zob. Bechler Borys
 Bechler Borys (Bechder B.) 231
Bednarek Jerzy LXIII, 103
 Berger 87
 Beria Ławrientij XXXI, XXXIII,
 XXXVII, 3, 7, 35, 39, 41, 53, 55,
 79, 111, 137, 189, 235, 239, 241,
 243, 301, 377, 405
 Biej-Biespalko (Biespalko) Iwan 75
 Biekisz Iosif 319
 Biekiszowie 319
 Bielecki Tadeusz 197
 Biełocerkowskij Iwan 115, 117
 Biełorosik Tiekla 165
 Biełorus Nikołaj 281
 Biełowołow 287
 Bienis Alik 155
 Bieriezowskij Kazimir 185
 Biernacki Władysław (Biernackij Wła-
 dysław) 355
 Biespalko Iwan zob. Biej-Biespalko
 Iwan
 Bilinskij Władysław 67
Bilas Iwan LIII
 Biłas Iwan LIII
- Binert Adam 353
 Bitelman M. 121
Bloch Czesław LXIII
 Bloch Czesław LXIII
 Błażewskij Władysław, ps. „Wrubiel”,
 „Worobiej” 347
Bobkow F.D. XLIII
 Bobrowskij 373
 Bochan Piotr 225
 Boczko Wiktor XXXI
 Boczula 123
Boćkowski Daniel LVII, LXIII
 Boćkowski Daniel LVII, LXIII
 Bodenczuk (Bodienczuk) Jakim 161
 Bogaczuk S. 325
 Bogdan Aleksander (Aleksandr), ps.
 „Cybuła” 55
 Bogdanowskij Józef zob. Bogdański
 Józef
 Bogdański Józef (Bogdanowskij Józef)
 355
 Boginskij Adolf zob. Baginskij Adolf
 Boginskij Nikołaj zob. Baginskij Ni-
 kołaj
 Boginskij Stanisław 259
 Bojanowskij Józef 361
 Bojczuk Filipp 161
 Bojko Trifon 169
 Bolszewicz Siemion 155
 Bomba Wincenty (Wikientij) 361,
 367
 Bondarienko Paweł 367
 Borensztejn Giersz-Lejb 157
 Boriejko Aleksandr 325
 Boriejko Anton 323
 Borkowski (Borkowskij) Józef 355
 Borol Michaił 149
 Borowik Władysław 191
 Borowskij Jan 59
 Borsztejn 325
 Botwinnikow 149
 Bramirskij 325
 Brikonskij Paweł zob. Brykoński lub
 Brikoński Paweł

Brodieckij Josif 165
 Brodskaja Marianna 361
 Brykoński lub Brikoński (Brikonskij)
 Paweł 93
 Brykoński vel Ilkow Paweł 93
Brzoza Czesław 275
 Buczko Paweł 155
 Budionnyj Siemion 259
 Budrys Stanisław 167
 Budzikowski Seweryn (Budzikowski
 Siewierny) 361
 Bujanowskij Kazimir 67
 Buleczak Paweł 171
Buław-Bałachowicz Stanisław 95
 Buław-Bałachowicz Stanisław 87, 95
 Bunimier J. 105
 Burcew Władimir 265
 Burmistenko Michaił XXXVII
 Buryj Iwan 285
 Buryj Martyn 285
 Buryj Timofiej 285
 Burym Antonina 67
 Burym Jan 65
 Burym Ksienija 67
Bystrzycki Tadeusz LXV
 Bystrzycki Tadeusz LXV
 Bżesskij 185
Cabanowski Marek 95
 Canawa (Dżandżawa) Ławrientij
 XXXI, 33, 35, 39, 53, 83, 145, 175,
 181, 189, 219, 235, 239, 279, 305,
 311, 345, 351, 359, 379
 Capalko 325
 Cełowycz Wołodymyr 45
 Cezkowskaja Marianna 361
 Chadży Anatolij zob. Hadzi Anatol
 Chajeckij Aleksandr 57
 Chajet 41, 69, 97, 109, 129, 135, 151,
 157, 173, 179, 187, 199, 207, 213,
 233, 237, 247, 335
 Chajnowskij Julijan zob. Chojnowski
 Julian
 Chazin 277
 Chilko Artemij 257
 Chmiel Jan 309
Chmielowiec Piotr LVII
 Chmielowiec Piotr LIX
*Chodanowycz Ołeks*a LI
 Chodanowycz Ołeksa LI
Chojnowski Andrzej 43
 Chojnowski Julian (Chajnowskij Juli-
 jan) 333
 Chołmaczew 187
 Choma Józef 307
 Chomusiak Wasilij 331
 Chowskij Artur 187
Christoforow Wasilij LXI
 Chromczenkow 363
 Chrominskij Waław 307
 Chroniak Andriej 307
 Chruszczow Nikita 17, 45
 Chruszczynskij Józef zob. Chruściński
 Józef
 Chruściński (Chruszczynskij) Józef
 307
 Chrżanowskij (Chżanowskij) Andriej
 307
 Chuba Antoni (Anton) 309
 Chudyj Tielefor 309
Ciesielski Stanisław LIX, LXI
 Ciesielski Stanisław LIX, LXI
 Cwietuchin Fiodor 217, 371, 387, 405,
 421
 Cwitkiewicz Golszi 107
 „Cybuła” zob. Bogdan Aleksander
 (Aleksandr)
 Cypryk Edward 325
 Czajkowski (Czajkowskij) Emil 47
 Czajkowski Władysław (Czajkowskij
 W.) 13
 Czajkowskij 133
 Czapiński Kazimierz 195
 Czebotariw Mykoła 261
Czebrikow W.M. XLIII
 Czechowskij Gienrich 361
 Czechurskij Prokop 157
 Czczet Władimir 267
 Czekaj Piotr 367

- Czekalskij Iwan 165
 Czekatowskij Jan 57
Czerczenko Jurij LIII
 Czerczenko Jurij LIII
 Czernianskij Adam 57
 Czernysz Michaił 133
 Czerstwaja 59, 63, 65, 195, 199
 Czerwinskij (w. Kiseliwka) 203
 Czerwinskij (w. Rajsk) 333
 Czwiklinskij Ł. zob. Ćwikliński L.
 Czyczerskij Michaił 325
 Ćwikliński L. (Czwiklinskij Ł.) 17
 Dadiej (Dadie) Tadeusz 265
 Daniluk Aleksiej 283
 Daniluk Grigorij 133, 135
 Daniluk Ludwik 63
Danylenko Wasyl XXIX, XXXVII, LIII
 Danylenko Wasyl LIII
 „Danyło Sołonzak” zob. Łytwynenko
 (Litwinienko) Iwan
 Dańczuk (Danczuk) Władysław 15
 Daszkiewicz Iosif 55
 Daszyński Ignacy 195
 Dawidowicz Antonij 69
 Dawydow 383
 Dąbrowski Tadeusz XLIX
 Denikin Anton 87, 93
 Dieś Dmitrij 335
 Dik Nikołaj 225
 Diksztejn Edward (Eduard) 183
 Djaczuk Jekatierina 177, 179
 Djakonow W. 103
 Dmitrijew 327
 Doda Gienrich 61
 „Doktor” zob. Sznecht Józef
 Dolacki 313
 Dołżenko P. 105
 Domariew Nikołaj 265
 Domiejko Józef 69
 Domogała Władysław 195
 Dosyczew Filip (Filipp) 251
 Drozdowski T. (Trozdowski T.) 17
 Druzjak Grigorij 205
 Dubrowin Boris 159, 161, 173
 Duchal Iosif zob. Duchañ Józef
 Duchañ Józef (Duchal Iosif) 333
 Duda 367
 Dukielskij 97
Duszyn N.A. XLIII
 „Dziarhacz” zob. Adamowicz Wiacze-
 sław (młodszy)
 Dzierżyński Feliks XLIX
Dzięgielewski Jan 43
Dzwonkowski Roman 167
 Dżandżgawa Ławrientij zob. Canawa
 Ławrientij
 Edelman 187
 Emma Nikołaj 149, 151
 Erlich Henryk 275
 Falkowskij 135, 151, 157, 233, 287
 Falkowskij Stanisław 309
 Feiner Leon 275
 Fiedotow Piotr 381
 Fitin Paweł 381
 Folwarskij Czesław 63
 Franczak J. 107
 Fubłonskij Zigmunt zob. Jabłonskij Zi-
 gmunt
 Fuks Łoda 63
Fuks Marian 271, 275
 Furmanskaja Tieofila 361
 Gadiuka Galina 177
 Gajdukiewicz Władysław 67
 Gajewskij Władysław 131
 Gajewskij Witalij 131
Gajowniczek Zuzanna XXXVII,
 XLVII, LXI, 13, 37, 307
 Gajowniczek Zuzanna LXIII
 Gajworonskij Piotr 127
 Gała Piotr 195
 Ganizade Sułtan 401
 Ganskij Józef 207
Garlicki Andrzej 43
 Gawranskij Gienrich 59
 Gawrisz Wasilij 83
 Giak Witold 67
 Geleszes Gienrich zob. Heschales (Ho-
 scheles) Henryk

Gierasimczuk Jan (Iwan) 255
Gierowska-Kallaur Joanna 87
Giżejewska Małgorzata LVII
 Glina Ilja (Izraël) 119
 Glinowieckij Czesław 61
Głowacki Albin LV, LVII, LXIII
 Głowacki Albin LVII, LXIII
 Głuszczenko 329
 Gnatiuk Ilja 177
Gnatowski Michał LVII
 Golcman Abram, ps. „Julek” 315
 Golimbiowski 105
 „Golinskij Michaił” zob. Jazwinskij
 Michaił
 Golsztejn Abram 59
 Gołowko (Hołowko) Rodion 177
 Gołowkow Michaił 279, 281, 287
 Goralczyk Bolesław 59
 Gordiejczuk Iwan 177
 Gordon Lejb 229
 Gorlinskij Nikołaj XLVII, XLIX, 9, 11,
 71, 73, 77, 79, 99, 111, 141, 209,
 211, 317, 337, 341, 343, 381
 Gorochow 133
 Gorowcew 391
 Gotkiewicz Jan (Iwan) 367
 Gotowcew 201
Grabowski Waldemar LXI
 Grabowski Waldemar LXI
 Grabowski Fieliks 59
 Grabowski Marian 61
 Grabski Stanisław XXXIX
 Gricyno Iwan 335
 Grigonis Bolesław 67
 Grigorow Rodion 329
 Grigoruk Iwan 331
 Grinberg Natan 59
 Grinczyk Isidor 65
 Griniew Michał (Michaił) zob. Hry-
 niów (Hryniw) Mychajło
 Grizkiewicz Romuald 67
 „Grom” zob. Wirski Zygmunt (Wirskij
 Sigizmund)

Gromowienko Jewgienij 41, 69, 97,
 109, 135, 141, 199, 201, 237, 329
Groniek Bernadetta LVII, 307
Grünberg Karol LXIII
 Grünberg Karol LXIII
Grzelak Czesław XXIX, LIX, 13, 15
 Grzelak Czesław LIX
 Guda Miron 283
 Guda Zachar 283
 Gudelis 67
 Gulewicz (Hulewicz) Iwan 149
 Gupiniec Aleksiej 283
Gurjanow Aleksander LXI
 Gurjanow Aleksander LXI
 Gurjanow N. 395
 Guzarskij A. 103
Gwozdek Zdzisław LXI
 Gżybik 103
 Gżymkorski Bolesław 61
 Haller Józef 367
 Hadzi Anatol (Chadży Anatolij)
 267
 „Henryk Trej(t)wart” zob. Hesseles
 (Hoscheles) Henryk
 Hesseles (Hoscheles) Henryk (Gele-
 szes Gienrich), ps. „Jerzy Zglicz”,
 „Henryk Trej(t)wart” 271
Hitler Adolf LV
 Hołowko Rodion zob. Gołowko Rodion
 Hoscheles Henryk zob. Hesseles
 Henryk
 „Hracz” zob. Ksianiewicz Uładzimir
Hrycak Jarosław LV
 Hrycak Jarosław LV
Hryciuk Grzegorz LXI
 Hryciuk Grzegorz LXI
Hryhorenko H.F. XLIII
Hrynewycz Władysław LIII
 Hrynewycz Władysław LIII
 Hryniów (Hryniw) Mychajło (Griniew
 Michaił, Michał) 47
 Hulewicz Iwan zob. Gulewicz Iwan
 Iljiczew Iwan 13, 17, 19

Iljuszyn Ihor XXXI, XXXVII, XXXIX, XLI, LI, LIII
 Iljuszyn Ihor LI, LIII
 Ilkow Paweł zob. Brykoński vel Ilkow Paweł
 Indrichowskaja Leokadija 61
 Iosi Adam zob. Jasiak Adam
 Iwanickij I. 107
 Iwanin Paweł 55
 Iwanow Władimir 195
Iwkin Władimir 5
 Jabłonowski Antoni (Jabłonowski Anton) 357
 Jabłonskij Adam 333
 Jabłonskij Wiktor 363
 Jabłonskij (Fubłonskij) Zigmunt 347
 Jabłoński Henryk 195
 Jachinskaja Jelena 193
 Jadcza Antonij 63
 Jagielski (Jagielskij) Józef 355
 Jakonic Karol 69
 Jakonic Stanisław 69
 Jakowlew 121, 127
 Jakubnik Michał 263
 Jakubowicz Załma (Załman), ps. „Tancor” 199
Jakubowski Grzegorz 37, 307
 Jakubowski 95
 Jakubowski Stiefan 355
 Jakum 187
 Jampolskij 151
 Jamrozy Tieodor 193
 Janik Józef 357
 Janko 395
 Jankowskij Julijan 57
 Jankowskij Stanisław 193
 Jankszewicz, ps. „Łapinskij Jan Waclaw” 315
 Janocha Andriej 193
 Janowski Józef 357
 Januszko Bolesław 355
 Jaranowski (Jaronowski) Roman 357
 Jarimowna Janina 47
 Jarmałowicz Grigorij, ps. „Szalima Grigorij” 315
 Jarnieckij Jan 355
 Jarockij 127
 Jaronowski Roman zob. Jaranowski Roman
Jarosz Bohdan LIII
 Jarosz Bohdan LIII
 Jarzębski Antoni (Jażembskij Anton) 357
 Jarżyńskij Stanisław zob. Jażynskij Stanisław
 Jasiak (Iosi) Adam 193
 Jasiak Jan 193
Jasiewicz Krzysztof LVII, LIX
 Jasiewicz Krzysztof LVII, LIX
 Jasinkiewicz Grigorij, ps. „Puszkin” 315
 Jasinskij 369
 Jasinskij Stanisław 385
 Jasiukowicz Stanisław 197
 Jasnckij Kasjan 157
 Jastriembskij Bolesław 193
 Jastżembskij Władisław 357
 Jaszczenko M. zob. Pułko-Jaszczenko M.
 Jaszczenko 131
 Jaszczynskij Władimir 357
 Jaśkow Kuźma 171
 Jaśkow Stepan (Stiepan) 171
 Jaworskij 187
 Jaworskij Anton 171
 Jaworskij Nikołaj 171
 Jaworskij Zygizmund 49
 Jazwinskij 131
 Jazwinskij Michał, ps. „Golinskij Michaił” 315
 Jażembskij Anton zob. Jarzębski Antoni
 Jażynskaja Jelizawieta 193
 Jażynskij (Jarżyńskij) Stanisław 193
 Jelinskij 105
 „Jerzy Zglicz” zob. Heschel (Hoscheles) Henryk

Jesielewicz 105
 Jesienowskij Jan 61
 „Jewszań” zob. Łytwynenko (Litwinienko) Iwan
 „Juchniewicz Bolesław” zob. Antonowicz Władysław
 Judenicz Nikołaj 95
 „Julek” zob. Golcman Abram
 Junkiewicz Michał, ps. „Bajda Jan” 315
 Justinowicz Mamiert 57
 Juszkiewicz Franciszek 69
 „K” zob. Koczmariski (Wicentowicz) Jan (Koczmariskij Iwan)
 Kabała 313
 „Kaczynskij Piotr” zob. Azierowskij Piotr
 Kajdała 195, 381
Kalbarczyk Sławomir LVII, LIX, LXIII
 Kalbarczyk Sławomir LVII, LIX, LXIII
 Kalendariew 153, 157
 Kalesinskij Stanisław 69
Kalestyńska Lidia 135
 Kaliniec Piotr 331
 Kałasznikow 369
 Kambułowa Wiera 67
 Kaminskij 333
 Kaminskij Bolesław 61
 Kamiński (Kaminskij) Józef 263
 Kandurskij Władisław 197
 Karabekow Kara 401
 Kardas Ignat zob. Kordas Ignacy
 Karłan Wikientija 313
 Karman Szyfm 187
 „Karp Franciszek” zob. Aleksy Franciszek
 Karpinskij Tadeusz 61
 Kasparowicz Anton 149
 Kazakowskij Aleksandr 61
 Kiedyk Piotr 69
 Kiernik Władysław 195
Kirkiczenko Jerzy 15, 45
 Kitajewicz Ela 225
 Klarkowskij Iosif 63
 Klimaszewskaja Julia 313
 Klimecki Władysław (Klimieckij W.) 15
 Klimowicz S. 105
 Klukowskaja Antonina 65
 Klukowskij Piotr 257
 Kłaczyński (Kłaczynskij) Bolesław 49
 „Kłos Eduard” zob. Babecki Edward (Babieckij Eduard)
Knatko Galina LVII
 Kobiec 225
 Kobierniuk Klim 13–19
 Kobałow Bohdan 373, 387
 Koc Adam 49
 Koczmariski (Wicentowicz) Jan, (Koczmariskij Iwan), ps. „K” 319
 Kodierko Fiodor Nikołajewicz zob. Kodyrko Fiodor Nikołajewicz
 Kodyrko (Kodierko) Fiodor Nikołajewicz 283
 Kodyrko Fiodor Tichonowicz 283
Kokin Serhij XXXVII
Kolańczuk Aleksander 259
Kołąkowski Piotr LXI
 Kołąkowski Piotr LXI
Komorowski Krzysztof LXI
 Komorowski Krzysztof LXI
 Kondratiuk Adam 231
Kondratiuk Konstancyjn LIII
 Kondratiuk Konstancyjn LIII
 Konstantinowicz Aleksandr 69
 Kopyciak Alojzy (Aloiz) 255
Korboński Stefan LXI
 Korboński Stefan LXI
 Korczewskij Iosif 61
 Kordas Ignacy (Kardas Ignat) 335
 Korman Leontij 123
 Kornijenko Trofim 235, 237
 Korobczanskij 101, 109
 Korsak Aleksander (Aleksandr) 323
 Kossin 229
 „Kostielnickij Jan” zob. Szczensny Aleksandr
 „Kostrzewa” zob. Koszutska Maria

- Koszutska Maria, ps. „Wera”, „Kostrzewa” 197
Kotyńska Katarzyna LV
 Kowalczuk Iwan 179
 Kowalczuk D. 205
 Kowalewskaja Stanisława 131
 Kowalewskij 131
 Kowalski Kazimierz 197
 Kowalski Władysław 197
 Kozak Dorofiej 149
 Kozłow 349, 357, 369
 Kozłowiec Filip (Filipp) 253
 Kozłowiec Piotr 249
 Kozłowski Leon XXXIX
 Kozłowski Józef (Kozłowski Iosif) 89
Kraczkiewicz Marian 15, 45
Krajewski Kazimierz 95
 Krasnow Kapiton XXXIII, XXXIX
 Krasnow Piotr 265
 Kriger 231
 Krikun Serafim 393
 Kriwoszej R. 155
 „Kruk” zob. Urieniuk
 Krutow Roman 23
 Kryżow Grzegorz (Grigorij) 251
 Ksianiewicz Uładzimir, ps. „Hracz” 87, 93, 95
Kuberski Hubert 265
Kucharska Czesława LXIII
 Kuchrudze 147, 151
 Kuczmierowski (Kuczmirowski) Kazimierz (Kuczmirowskij K.) 15
 Kuczynskij Stanisław 69
Kudela Wiktoria LXIII
 Kukielko Michaił 147
 Kulczycki (Kulczyckij) Roman Julian 43
 Kulczycki Stefan (Kulczyński Stiefan) 333
 Kulczyński Stiefan zob. Kulczycki Stefan
 Kulikowski Piotr 203, 205
 Kułas Bolesław, ps. „Swidier” 55
Kupiecka Małgorzata LVII
 Kutowaskij 207
 Kuznik Adam 197
 Kuźmin Piotr 229
 Kwarcej Władysław 69
Kwiatek Kazimierz 135
 Kwiatek Kazimir (Witkowski Jan) 133
 Kwiatkowskaja M. zob. Pułko-Jaszczenko M.
 Kyryczuk Jurij LI
 Lampe Alfred 197
 Laskowski Gienrich 61
 Legieza Wasilij 173
 Lemieszewskij Kazimir 151
 Lenkow 381
 Leuchtenberg Georgij 265
 Lewandowski Bronisław 367
 Lewickij Iosif 283
 Liniew Grigorij 257
 Litwinienko zob. Łytwynenko Iwan
Litwiński Robert 13–17
 Liwen Anatolij 265
Łagojda Krzysztof LXI
 Łagojda Krzysztof LXI
 „Łapinskij Jan Waclaw” zob. Jankszewicz
 Łapszyn 383
 Łastouski Waclaw 87
Łatyszonek Oleg 87
Łętocha Barbara 271
 Łomowcewa 179
 Łuczynskij Iosif 259
 Łucyj Ostap 45
 Łukaszewicz I. 107
 Łukaszewicz W. 13, 19
 Łukaszewski Michał (Łukaszewskij M.) 15, 19
 „Łysy” 315
 Łytwynenko (Litwinienko) Iwan, ps. „Danyło Sołonczak” „Mama” „Jewszan”, „Morozenko” 259
 Maciszewskij Tieofil 197
 Mackun Aniela 313
Madden Ray John LXIII

Majchrowski Jacek 49
 Majko Czernookij 367
 Makarow Iwan XXXIII, XXXIX
 Maksimiuk Adam zob. Maksymiuk Adam
 Maksimowskij Władimir 399
 Maksymiuk (Maksimiuk) Adam 63
 Makuch Iwan 47
 Malcew Iwan 13
 Malczewski Juliusz XXXIX
 Malinowskij 89
 Małaszewskij 321
 Małaszewskij Ignatij 321
 Małaszewskij Wiktor 321
 „Mały” zob. Miłosiek Bolesław
 „Mama” zob. Łytwynenko (Litwinienko) Iwan
 Markiewicz 333
 Markiewicz Abram 325
Marszałek Adam LXIII
 Maskier Michał (Mastier-Korn M.) 103
 Maslennikow Iwan XXXI
 Mastier-Korn M. zob. Maskier Michał
 Maszlatin Wasilij 75
Materski Wojciech LIX
 Materski Wojciech LIX
 Matiernowskij 327
Mazur Grzegorz XXXVII, XXXIX, XLI, LIX, LXI
 Mazur Grzegorz LIX, LXI
 Mazur Paweł 59, 69
 Mażejko Adam 55
 Merks Jewgienij 61
Mędrzecki Włodzimierz 267
 Miasnikow Gawriił 399
 Michajłowskij Adam 91
 Michajłowskij Paweł 69
 Michajłowskij Stanisław 61
 Michalczenko 163
 Michalskaja 65, 67
 Michiejew 17, 19, 297
 Miedianik F. 325
 „Miedwied’” 285
 Miejlun Konstantin 69
 Mielniczenko Fiodor 13, 17, 19
 Mierduch Michał 335
 Mierkułow Wsiewołod XXIII, XXXI, XXXIX 3–9, 33, 35, 141, 175, 305, 311, 345, 351, 353, 359, 361, 365, 377, 383
 Mieszkowiec 155
 Mieszuk Paweł 379
 Milinkiewicz Józef 69
 Miller Artur 275
 Miłosiek Bolesław, ps. „Mały” 55
Mironowicz Eugeniusz 87
 Mislinskij Marijan zob. Mysliński Marian
 Mordwinkin 25
 „Morozenko” zob. Łytwynenko (Litwinienko) Iwan
 Morozow Jefrem 131, 135
 Mościcki Ignacy 273
 Mrawinskij Franciszek 197
 Mudryj Wasyl 45
 Mysłowskij Anton 285
 Mysłowskij Roman 285
 Mystkowskij 347
 Myszkorskij Bolesław 61
 Mysliński Marian (Mislinskij Marijan) 333
 Naczalski Iwan zob. Nogalski Jan
 Najwer Adama Maciej 369
 Nalimow Boris 153, 157
Nałęcz Tomasz 53
 Nanowski Kazimierz 167
 Nazin 281, 287
 Nieczychmanow Andriej 165
 Nieczychmanow Michał 165
 Nieczychmanow Porfirij 165
 Niedzwieckij 259
 Niedzwieckij Jan 57
 Niesławskij I. 325
 Nieżyński Stanisław 255
 Nikołajew 245
 Nogalski Jan (Naczalski Iwan) 367
 Nosow 13
 Nowickij Adolf 249

- Nowikow I. 13, 21
 Nowinskij Robert 91
 Nowiński-Chass Konstanty (Nowinskij Konstantin) 91
 Obolenskij Walerijan „Osinskij” 399
 Obuszkin N. 105
 Oglewskij Bolesław 385
 „Olcha” zob. Pietrik Michaił
Olejniki Anna LXIII
 Oniszczyk Roman 283
 Orłow Aleksandr 69
 „Osinskij” zob. Obolenskij Walerijan
 Osinskij Rafail 65
 Osinskij Stiefan 65
 Osokin Wasilij 79, 111
 Ostrowski (Ostrowskij) Radosław (Astroŭski Radaśłaŭ) 91
 Ostrowski Stanisław XXXIX
Pacholczykowa Alicja 273
Paczkowski Andrzej LIX
 Paczkowski Andrzej LIX
 Pałamarczyk zob. Połamarczyk
 Panczenko Siergiej 267
 Parchomic Fiodor 255
 Parczewskij Michaił 255
 Pawlukiewicz Wasyl (Wasilij) 265
 Pełenskiyj Zinowij 45
 Petlura Semen 171, 259
 Piaseckij (Posiackij) Nazar 281
Piechowska Władysława LXI
 Piekarskij Józef 69
 Pielaski Paweł 369
 Pienczek Stanisław 197
 Pieńkow-Położnyj Konstantin 271
 Pierewiazko Maksim 249
 Pietielickij Iosif 197
 Pietrik Michaił, ps. „Olcha” 333
 Pietroszynskaja Kazimira 69
 Pietrow Gawriił XXXIII, XXXIX
Pietrow Nikita XLIII, 3–7, 11, 23, 27, 31, 35, 59, 79, 85, 99, 117, 121, 135, 159, 161, 175, 183, 193, 201, 219, 221, 237, 269, 281, 329, 381, 383, 387
Pietrzyk Bartłomiej LV
 Pilarskij Stiefan 197
 Pilawski Marian (Pilawskij Marjan) 221, 223
 Piłsudski Józef 43
 Piotrowskij Bogdan 173
Pipes Richard 399
 Piwnik Nikifor 283
 Piwnik Piotr 283
 Płachta Jan 15
 Pobierienko Ludwig 57
 Pocanowski Hipolit 367
 Polcer Franc 93
 Połamarczyk (Pałamarczyk) 169
 Ponomariow XXXVII
Popławski Zbigniew LXIII
Popowski Waclaw Jan LXIII
Porycka Ileana XLVII
 Posiackij Nazar zob. Piaseckij Nazar
 Potocki Jan (Potockij Iwan) 331
 Potockij Adam 251
 Pozdierskij 229
 Półko Stanisława zob. Pułko Stanisława
 Pribałowicz Wasilij 251
 Primak Andriej 173
 Primak Sawwa 263
 Primak Wasilij 173
 Priszkulnik Jankiel 255
 Prochorienko Fiodor 249
 Prokofjew 167
 Przegodskij Bolesław 259
 Przegodskij Stanisław 263
Pszennikow Ołeksandr XXXI, LI
 Pszennikow Ołeksandr LI
 Puchowski 207
 Pulanowski Stanisław 69
 Pułko (Półko) Stanisława 131, 135
 Pułko Bronisława 133
 Pułko-Jaszczenko (Pułko-Woskriesienskaja, Pułko-Kwiatkowskaja) M. 131–135
 „Puszkin” zob. Jasinkiewicz Grigorij
 Rabko 155

- Raczynskij Aleksandr 267
 Rafałkes Nuchim 275
 Ragulskij Ignatij, ps. „Rybak” 57
 Rakowski Jan 69
 Rataj Maciej 195
 Razwadowski-Mielnik 263
 Rekliński Józef (Rieklinskij Iosif) 331
 Riegniewskij Franc 169
 Rienkas Paweł 259
 Riepniewskij Franc 167
 Riepniewskij W. 173
 Riliszki Jan 69
 Riliszki Józef 69
 Rindiuk Aleksiej 227
 Ryszal 37
 Roczynskij Eduard 227
 Romanow Michał 399
Romanowski Wincenty LXI
 Rosenberg Alfred 265
Roszkowski Wojciech LXIII
 Roszkowski Wojciech LXIII
 Rotfald Adolf 177, 179
 Rowiński 205
 Rubin Jonas Hersz 275
Rublow Ołeksandr LIII
 Rublow Ołeksandr LIII
 Rudnickij Iwan 173
Rudzisz Kazimierz 15, 45
 Rutkowskaja Klara 363
 „Rybak” zob. Ragulskij Ignatij
 Rybickij Anton 125
 Rydz Edward, ps. „Śmigły” (Śmigły-
 -Rydz Edward) 43, 49, 53
Rzepecki Tadeusz 267
Rzepecki Witold 267
 Samiełko Leon 61
 Samojlenko 391
 Samoraj Antonij 61
 Sapronow Timofiej 399
 Sawczenko Siergiej XXXIII, XXXIX,
 27
 Sawicki Michał (Sawickij Michaił) 225
 Sawickij Piotr 57
 Schabowski Kazimierz (Schabowski
 Kazimir) 253
 Schabowski Sigizmund 263
Schorr Mojżesz 275
 Schorr Mojżesz (Szorr Moisiej) 273
Schwarz Kopel 275
 Schwarz Kopel (Szwarc Kopiel) 275
 Selezinka (Sielezinka) Jarosław 45
Serhijczuk Wołodymyr LIII
 Serhijczuk Wołodymyr LIII
 Siekura Bolesław 63
 Sielezinka Jarosław zob. Selezinka Ja-
 rosław
 Siemaszko 107
 Siemieniuk Filip 93
 Siemieniuk Wasilij zob. Siemieniuk
 Władysław
 Siemieniuk Władysław (Wasilij) 95
 Sienta W. 157
 Sieriebriennikow Nikołaj 267
 Sierko-Bieliński Włodzimierz (Sierko-
 -Bielinskij Władimir) 267
Sierow Iwan 5
 Sierow Iwan XXXI, XXXIII, XXXIX,
 3–9, 13, 17, 21, 23, 27, 29, 33, 39,
 43, 53, 75, 83, 115, 119, 137, 139,
 145, 153, 159, 175, 181, 189, 219,
 235, 239–245, 279, 289, 297, 301–
 305, 309, 311, 315, 345, 349, 351,
 357, 359, 363, 365, 369
Sikorski Władysław 253
 Simoniesko zob. Szmoniewski Ed-
 ward
 Sirockij W. 101, 103
Siwicki Mikolaj 45
 Skomskij 205, 207
Skorkin Konstantin XLIII, 3–7, 23, 27,
 31, 35, 79, 99, 117, 121, 135, 161,
 175, 183, 201, 219, 221, 237, 381,
 383, 387
 Skwarczyński Stanisław 49
 Słuzar’ (Słuzar) Roman 45
 Sławieckij Rafał 125
Słoń-Nowaczek Małgorzata LVII

- Smentek Kazimierz (Smientiek Kazimir) 335
Smolij Walerij LIII
 Smyk Zachar 185
Snyder Timothy LV
 Snyder Timothy LV
 Sobieckij Władysław 63
 Sobolewskij M. 205, 207
 „Sokolnicki” zob. Szubert Władysław
 Sokołow-Kreczetow Siergiej 265
 „Sokołowski Anton” zob. Baranowski Anton
 Sokołowski Stanisław 125
 Sołowjow 135
Sommerstein Emil 273
 Sommerstein (Sommersztejn) Emil 273
 Sonicz Piotr 57
 Srebrakowski Aleksander LXI
Srebrakowski Aleksander LXI
 Stachnik Andriej 367
 Stalin Józef XLV
Stalin Józef LV, LXIII
 Stankiewicz Adam 57
 Stankiewicz Wincentij 69
 Stanulewicz Stanisław 187
 Starostiuk Adam 257
Stefanowski Roman 47
 Stiefaniak Bolesław 197
 Stojniuk Wasilij 227
 Stoma Władimir 95, 97
 Stomblor 207
 Striekowski Tioofil 61
 Stremaus Chariton 185
Strzembosz Tomasz LVII, LXI
 Strzembosz Tomasz LVII, LXI
 Studynsżyj Kyryło 45
 Stypułkowski Zbigniew 197
 Suchomlinow Danił 85, 97
 Sudoł Adam LIX
Sudoł Adam LIX
Suławka Adam Radosław 267
 Sumowski Ł. 131
 „Swidier” zob. Kułas Bolesław
- Swintickij Franc zob. Świącicki (Swinicki) Franciszek
 Szachraj Piotr 57
 „Szalima Grigorij” zob. Jarmałowicz Grigorij
 Szandrowskij Andriej 45
Szapował Jurij LIII
 Szapował Jurij LIII
Szarota Tomasz LIX
 Szarota Tomasz LIX
 Szatiło Julijan 169
 Szatiło Leon 169, 171
 Szbickij Aleksandr 69
 Szczegłow 117
 Szczepczyk Jan 179
 Szczensny Aleksandr, ps. „Kostielnickij Jan” 315
Szcześniak Andrzej L. LXIII
 Szcześniak Andrzej L. LXIII
 Szczors Nikołaj 133
 Szczygiel I. 101
 Szełucha 231
Szeremeta Bronisław LXI
 Szeremeta Bronisław LXI
 Szerszunow Jewgienij 89
 Szestiorkin 309, 315, 349, 357, 363
 Szewcow Eugeniusz (Jewgienij) 269
 Szewczuk J. 131
 Szewczuk Nikołaj 91
 Szewielow Iwan 237
Szklarz Władysław 49
 Szkurinskij Adam 173
 Szłapnikow Aleksandr 399
 Szłamkowicz Pinkus 199
 Szmaczkow 147, 151
 Szmielewicz 323
 Szmielewicz August 323
 Szmoniewski Edward (Simoniesko) 107
 Sznecht Józef, ps. „Doktor” 313
 Szorr Moisiej zob. Schorr Mojżesz
 Sztynchler (Sztichler) Marian Aleksander (Marijan) 355
 Szubert Władysław, ps. „Sokolnicki” 355

Szubin Ołeksza 73
 Szulik K. (Kaspier) 15
 Szuliszow Fiodor 175
 Szwagierczyk Józef 355
 Szwarz Kopiel zob. Schwarz Kopel
 Szychanowskij 325
 Szydłowski (Szydłowski) Wiktor 265
 Szylin Jan 251
 Szymanskij 187
 Szyrobokow 335
 Śmigły-Rydz Edward zob. Rydz Edward, ps. „Śmigły”
Ślusarczyk Jacek LXIII
Ślusarczyk Jacek LXIII
 Śluzar Roman zob. Sluzar’ Roman
 Święcicki (Swincicki) Franciszek (Swintickij Franc) 253
 Taczynskij Tadeusz 49
 Tałapkiepsz 95
 Tamosiak Kazimir 325
 Tamosik 325
 „Tancor” zob. Jakubowicz Załma (Załman)
 Tandrik A. 155
Tarczyński Marek LXI, 49
 Tatiuk Anton 179
 Teodorczuk (Tieodorczuk) Stanisław 63
 Tichonow 221, 231
 Tieodorczuk Stanisław zob. Teodorczuk Stanisław
 Tierieszczuk Iwan 179
 Timofiejew Piotr 151, 157, 199, 237, 247, 269, 287
 Timoszenko Siemion 19
 Tkaczuk Mikołaj (Nikołaj) 251
Tokarskyj Wasyl LI
 Tokarskyj Wasyl LI
 Tomkowicz Antonij 57
Torzecki Ryszard XXIX
 „Triek” zob. Tszycinskij Józef
 Trietjakow 391
 Trietjakow Władimir 201
 Trocki Lew 399
 Trofimczuk Maksim 257
 Trofimczuk Stiepan 257
 Trofimow Boris 159
 Trombickij 205
 Trondin 231
 Trozdowskij T. zob. Drozdowski T.
 Tszycinskij Józef, ps. „Triek” 57
Tucholski Jędrzej XLVII, LIX, 37
Tucholski Jędrzej LIX
 Tumanow 323
 Tyc Tieofil 259
 Tycz (Tyć) Karol 67
 Tycz (Tyć) Stanisław 67
 Tycz (Tyć) Wojciech 67
 Tyć Karol zob. Tycz Karol
 Tyć Stanisław zob. Tycz Stanisław
 Tyć Wojciech zob. Tycz Wojciech
 Ubżyckij Leonard 69
 Ułachow 395
 Ułanowskij Wiktor 77
 Urbański Wincenty Feliks (Urbanskij Wicenty) 49
 Urieniuk, ps. „Ataman Kruk”, „Kruk” 257
 Uszyński Kazimierz (Uszynskij Kazimir) 63
 Wadis Aleksandr 29, 31, 43, 49
 Walczak Stanisław 63
 Wałaszuk 165
Wancerz-Gluza Alicja XLVII
 „Warski” zob. Warszawski Adolf
 Warszawski Adolf, ps. „Warski” 197
 Warzajtis Antonij (1) 67
 Warzajtis Antonij (2) 67
 Wasierskij Władisław 59
 Wasiewskij Aleksandr 59
 Wasilczuk Maksim 257
 Wasilewska Wanda 273
Wasilewski Witold LXIII
 Wasilewski Witold LXIII
 Wasiljew 387
 Waszczenko Dawid 257
 Waształow 393, 395
Ważniewski Włodzimierz LIX

Ważniewski Włodzimierz LIX
 Weber Wiktor 227
 Wejsburg Moisiej 59
 Wenda Zygmunt 49
 „Wera” zob. Koszutska Maria
Węgierski Jerzy LIX
 Węgierski Jerzy LIX
 Wiaziemskij 19
 Wiącek A. (Wjenszko) 101
 Wicentowicz Jan zob. Koczmariski
 Iwan
 Wider Adam 255
Wiekilow R.A. 401
 Wielwis Silwiestr (1) 67
 Wielwis Silwiestr (2) 67
 Wiengłowska Tioofilija 65
 Wiepryk 395
 Wierkucanskij 121
 Wierla 103
Wierzbicki Marek LVII
 Wietrowskij Stach 283
Wilczewski Waldemar F. LXIII
 Wilczynskij Kazimir 195
 Winnickij Łazar 381
 Winowiecki Leon (Winowickij Ł) 15
 Wirski Zygmunt (Wirskij Sigizmund),
 ps. „Grom” 223
 Wiszniewskij 103
 Witkin-Zeruba Jakub 275
 Witkowski Jan zob. Kwiatek Kazimir
 Witos Wincenty 195
 Wjenszko zob. Wiącek A.
 Własiewicz-Łasiewicz Iwan zob. Wła-
 siuk Iwan (Jan)
 Własiuk (Własiewicz-Łasiewicz) Iwan
 (Jan) 253
 Własow Andriej 265
Wnuk Rafał LVII, LXI
 Wnuk Rafał LXI
 Wodiany Jakiw (Wodianoj Jakow) 261
 Wojciechowskij (m. Korzec) 101
 Wojciechowskij (m. Pińsk) 283
Wojtkowski Ryszard LXI
 Wojtkowski Ryszard LXI
 Wojtowicz 321
 Wojtowicz Albiert 321
 Wołosinskij Bolesław 63
 Wołwark Marjan 59
 Wołyneć (Wołyniec) Ananij 261
 „Worobiej” zob. Błażewskij Władisław
 Woronin Aleksandr 181
Worożko Walerij XXXI, XLIII, XLIX,
 LIII
 Worożko Walerij LIII
 Woskriesienskaja M. zob. Pułko-
 -Jaszczenko M.
 Woskriesienskij 133
 Wrangiel Piotr 89, 257
 Wroblewskij 331
 Wronskij 223
 „Wrubiel” zob. Błażewskij Władisław
 Wrublewskij 311, 313
 „Wtoroj” 163
 Wydra Antonij 67
 Zacharow Michaił 219, 221
 Zaczepa Iwan 99, 107
 Zadorskaja Marija 61
 Zagorskij Władisław 123
 Zagoskin 161, 173
 Zagroba Witold 61
 Zaidenberg 207
 Zajączkowski Ludwik (Zajonczkow-
 skij Ludwik) 261
 „Zajcew Stanisław” zob. Babkiewicz
 Stanisław
 Zajenczkowskij 369
 Zajenczkowskij Ludwik 65
 Zajonczkowskij Ludwik zob. Zającz-
 kowski Ludwik
 Zalewskij, prof. 89
 Zalewskij (m. Wiszniew) 283
Zapalec Anna LIX
 Zapalec Anna LIX
 Zapala Jakub 253
 Zarickij Zachar 105
 Zarowskij Walentin 55
 Zboiński-Żakowicz (Zboinskij-Żako-
 wicz) Jan 89

Ziemiński 309, 315, 349, 357, 363
Zimitrowicz Albin 69
Zipper Gerszon 271
Ziunczek 221
Zmijenko Wsewołod 259
Zwieszchowski Michaił 61

Zygielbojm Szmul 275
Żaroń Piotr 253
Żebrowski Rafał 271
Żukow Georgij 193
Żukowski 205
Żwikiewicz Łongin 69

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Абрамович Леон 190
Адамак Станислав 190
Адамович Болеслав 352
Адамович В'ячеслав (старший) 84, 86
Адамович В'ячеслав, Вячеслав («Атаман Дзяргач», «Дзяргач») 84, 86
Адамушко Володимир, Adamuszek Wladimir LVI
Адамчевский Казимир 352
Адамчевський Габріель, Габриэль 352
Адамчик Ян 352
Азеровский Петр («Качинский Петр») 312
Айвазов Асан Сабрі 400
Александрович Станислав 66
Александрович Якуб 274
Алексы Францишек («Карп Францишек») 312
Альтер Віктор 274
Амельчук Иван 182
Амфітеатровий Олександр 264
Андерс Владислав 252, 254
Андрейчук Сергей 258
Антонович 100
Антонович Владислав («Юхневич Болеслав») 312
Антоновский 146
Арановский Владислав, Вацлав («Арыко Вацлав») 312
Ардаматски Василь, Ardamatski Wasilij XL
Арцишевський Антоні, Арцишевский Антон 352
«Арыко Вацлав» див. Арановский Владислав, Вацлав
Астроўскі Радаслаў див. Островський Радослав
«Атаман Дзяргач» див. Адамович В'ячеслав
Ахенбах Якуб, Яков 352
Ашурбеков Ісабек 400
Бабецький Едвард, Бабецкий Эдуард («Клос Эдуард») 312
Бабий Соломия 176
Бабинський Мечислав 166
Бабкевич Станислав («Зайцев Станислав») 312
Бавренюк Василий 282
Багиевский Казимир 190
Багинский Король 162
Багінський (Богінський) Микола, Багинский Николай 162
Багінський (Богінський), Багинский Адольф 162
Багінський Казимир 196
Багневский Францишек 190
Багниевский (Багневский) Францишек 190
Багниевский Францишек 192
«Бадер Владислав» див. Бадзьонговський Владислав, Бадзёнгорский Бадзьонговський, Бадзёнгорский, Бадзьонгорський Владислав («Бадер Владислав») 346
Бадзьонгорський див. Бадзьонговський, Владислав
Бадовський Станіслав, Бадовский Станислав 352
Бажан Олег 4
«Байда Ян» див. Юнкевич Михаил
Бакон Леон 66
Балейко Петр 66
Бальмас Юзеф 318

- Баран Володимир, Baran Wołodymyr*
 XXX, XXXVI, XXXVIII, XL, L
 Баран Володимир L
 Баран Степан 44
 Барановский Антон («Соколовский
 Антон») 312
Барановський Богдан, Baranowski
Bohdan 400
Барановський Кишиштоф, Baranow-
ski Krzysztof 400
 Барис Василь 334
 Барман Шая 256
 Барсук Андрей 250
 Бартель Казімеж LVIII
 Бартошевич Іоахім 196
 Барщ Юзеф 360
 Бачевський Ян, Бачевский 190
 Бачинский Іохим 190
 Баштаков Леонід 218, 378, 382, 390
 Бебель Абрам 154
Беднарек Єжи, Bednarek Jerzy LXII,
 104
 Бей-Беспалько Іван (Беспалько) 74
 Бекиш 318
 Бекиш Іосиф 318
 Белецький Тадеуш 196
 Беловолов 286
 Белоросик Текля 164
 Белорус Николай 280
 Бенис Алика 154
 Бергер 88
 Березовский Казимир 184
 Берія Лаврентій, Берия XXX, XXXII,
 XXXVI, 2, 6, 34, 38, 40, 52, 54, 78,
 110, 136, 188, 234, 238, 240, 242,
 300, 376, 404
 Бернацький Владислав, Бернацкий
 354
 Беспалько Іван див. Бей-Беспалько
 Іван
 Бехдер Борис див. Бехлер Борис
 Бехлер Борис (Бехдер Борис) 230,
 232
 Бжесский 184, 186
Бжоза Чеслав, Brzoza Czesław 274
 Билинский Владислав 66
 Бинерт Адам 352
Бистшицький Тадеуш, Bystrzycki Ta-
deusz LXIV
 Бистшицький Тадеуш LXIV
 Бительман М. 120
Білас Іван LII
 Білас Іван LII
 Білоцерківський Іван, Белоцерковс-
 кий 114, 116
 Блажевский Владислав («Врубель»,
 «Воробей») 346
Бльох Чеслав, Bloch Czesław LXII
 Бльох Чеслав LXII
Бобков Ф.Д. LXII
 Бобровский 372
 Богачук С. 326
 Богдан Александер, Александр
 («Цыбула») 54
 Богдановский Юзеф див. Богдан-
 ський Юзеф
 Богданський Юзеф, Богдановский
 Юзеф 354
 Богинский Станислав 256
 Богінський Адольф див. Багінський
 Адольф
 Богінський Микола див. Багінський
 Микола
 Боденчук Яким 160
 Бойко Трифон 168
 Бойчук Филипп 160
 Большевич Семен 154
 Бомба Вінценти, Винценты (Викен-
 тий) 360, 366
 Бондаренко Павел 366
 Борейко Александр 324
 Борейко Антон 322
 Боренштейн Герш-Лейб 156
 Борковський Юзеф, Борковский 354
 Боровик Владислав 190
 Боровский Ян 58
 Бороль Михаил 148
 Борштейн 324

Ботвинников 148
 Бохан Пйотр, Петр 224, 226
Боцьковскі Даниель, Boćkowski Daniel
 LVI, LXII
 Боцьковскі Даниель LVI, LXII
 Бочков Віктор XXX
 Бочула 122
 Бояновский Юзеф 360
 Брамирский 324
 Бриконський (Бріконський) Павел,
 Бриконский Павел 92
 Бриконський (Ільков) Павел 92
 Бродецкий Иосиф 164
 Бродская Марианна 360
 Будзіковський Северин, Будзиковс-
 кий 360
 Будрис Станіслав 166
 Будьонний Семен 258
 Булак-Балахович Станіслав 86, 94
 Бульчак Павел 170
 Бунимер Я. 104
 Бурмистенко Михайло XXXVI
 Бурцев Володимир 264
 Бурый Иван 284
 Бурый Мартын 284
 Бурый Тимофей 284
 Бурым Антонина 66
 Бурым Ксения 66
 Бурым Ян 66
 Бучко Павел 154
 Буяновский Казимир 66
 Вадіс Олександр, Вадис 28, 30, 42,
 48
Вазьневскі Влодзімеж, Waźniewski
Włodzimierz LVIII
 Вазьневскі Влодзімеж LVIII
 Валашук 164
 Вальчак Станислав 62
Ванцерж-Глуза Аліція, Wancerz-Gluza
Alicja XLVI
 Варзайтис Антоний (1) 68
 Варзайтис Антоний (2) 68
 «Варський» див. Варшавський
 Адольф

Варшавський Адольф («Варський»)
 196
 Васевский Александр 58
 Васерский Владислав 58
 Василевська Ванда 272
 Васильев 386
 Васильчук Максим 256
Васілевські Вітольд, Wasilewski
Witold LXII
 Васілевські Вітольд LXII
 Вашталов 392, 394
 Ващенко Давид 256
 Вебер Віктор, Виктор 226
 Вейсбург Моисей 58
 Вельвис Сильвестр (1) 66
 Вельвис Сильвестр (2) 68
 Венгловская Теофилия 64
Венгерскі Єжи, Węgierski Jerzy LX
 Венгерскі Єжи LX
 Венда Зигмунт 48
 Веприк 394
 «Вера» див. Кошуцка Марія
 Веркуцанский 122
 Верля 102
 Ветровский Стах 282
Вежбіцкі Марек, Wierzbicki Marek
 LVI
Векилов P.A., 400
 Видер Адам 254
 Вильчинский Казимир 194
 Вицентович Ян див. Кочмарський
 Иван
 Вишневский 102
Вілчевскі Вальдемар Ф., Wilczewski
Waldemar F. LXII
 Вінницький Лазар, Винницкий 380
 Віновецький Леон, Виновицкий Л.
 14
 Віонцек А., Вьеншко 102
 Вірський Зигмунт, Вирский Сигиз-
 мунд («Гром») 222
 Віткін-Зеруба Якуб 274
 Вітковський Ян див. Квятек Казимир
 Вітос Вінценти 196

- Власевич-Ласевич див. Власюк
Иван-Ян
Власов Андрій 264
Власюк (Власевич-Ласевич) Иван-
Ян 252
Внук Рафал, Wnuk Rafał LVI, LX
Внук Рафал LX
Водяний Яків, Водяной Яков 260
Войтковські Ришард, Wojtkowski
Ryszard LX
Войтковські Ришард LX
Войтович 320
Войтович Альберт 320
Войцеховский (Корец) 102
Войцеховский (Пинск) 282
Волварк Марьян 58
Волинець Ананій, Волянец Ананій
260
Волосинский Болеслав 62
«Воробей» див. Блажевский Владис-
лав
Ворожко Валерій XXX, XLII, XLVIII,
LI
Ворожко Валерій LI
Воронін Олександр, Воронин 180
Воскресенская М. див. Пулко-
-Ященко М.
Воскресенский 132
Врангель Петро, Пётр 88, 254
Врублевский 332
Вронский 222
«Врубель» див. Блажевский Владис-
лав
Врублевский 310, 312
«Второй» 162
Вьеншко див. Віонцек А.
Выдра Антоний 68
Вяземский 18
Гавранский Генрих 58
Гавриш Василь 82
Гаджи Анатолій, Хаджи Анатолий
266
Гадюка Галина 176
Гаевский Виталий 130
- Гаевский Владислав 130
Гайворонский Петр 128
Гайдукевич Владислав 68
Гайовнічек Зузанна, Gajowniczek
Zuzanna XXXVI, XLVI, LX, 12,
36, 306
Гайовнічек Зузанна LXII
Гала Петр 194
Галлер Юзеф 366
Ганізаде Султан 400
Ганский Юзеф 206
Гарліцький Анджей, Garlicki Andrzej
42
Гвоздек Здзіслав, Gwozdek Zdzisław
LX
«Генрик Трей(т)варт» див. Гешелес
(Гошелес) Генрик
Гелешес Генрих див. Гешелес (Го-
шелес) Генрик
Гешелес (Гошелес), Гелешес Генрик
(«Єжи Згліч», «Генрик Трей(т)-
варт») 270
Гжибик 104
Гжимкорский Болеслав 60
Гиак Витольд 68
Глина Ілля, Ізраїль 118
Глиновецкий Чеслав 60
Глущенко 328
Гнатюк Ілья 178
Голімбіовский 104
«Голинский Михаил» див. Язвинс-
кий Михаил
Головко Родіон, Родион 178
Головков Михайло 278, 280, 286
Гольцман Абрам («Юлек») 314
Гольштейн Абрам 58
Горальчик Болеслав 60
Гордейчук Иван 176
Гордон Лейб 228, 230
Горлинський Микола, Горлинский
XLVI, XLVIII, 8, 10, 70, 72, 76, 78,
98, 110, 140, 208, 210, 316, 336,
340, 342, 380
Горовцев 390

Горохов 132
Готкевич Ян, Иван 366
Готовцев 200
Гошелес Генрик див. Гешелес Генрик
Грабовский Марьян 60
Грабовский Феликс 60
Грабський Станіслав XXXVIII
«Грач» див. Ксяневич Володимир
Григонис Болеслав 68
Григоренко Г.Ф. XLII
Григоров Родіон 328
Григорук Иван 330
Гринберг Натан 58
Гринев Михаил див. Гринів (Гринюв, Гринев) Михайло (Міхал)
Гриневич Владислав LI
Гриневич Владислав LI
Гринів (Гринюв, Гринев) Михайло (Міхал), Гринев Михаил 46
Гринчик Исидор 64
Грицак Павло LIV
Грицак Ярослав LIV
Грицак Ярослав LIV
Грицино Иван 334
Грицюк Гжегож, Нгуциук Grzegorz LXII
Грицюк Гжегож LXII
Гришкевич Ромуальд 68
«Гром» див. Вірський Зигмунт, Вирський Сигизмунд
Громовенко Євген 40, 68, 96, 108, 134, 140, 198, 200, 236, 328
Гронек Бернадетта, Gronек Bernadetta LVI, 306
Гуда Захар 280
Гуда Мирон 282
Гуделис 68
Гузарский А. 102
Гулевич Иван 148
Гупинец Алексей 282
Гурьянов Н. 394
Гіжеєвська Малгожата, Giżejewska Malgorzata LVI

Герасімчук Ян, Герасимчук Иван 254
Геровська-Каллаур Йоанна, Gierowska-Kallaur Joanna 86
Гжеляк Чеслав, Grzelak Czesław XXVIII, LVIII, 12, 14
Гжеляк Чеслав LVIII
Гловацкі Альбін, Głowacki Albin LIV, LVI, LXII, LXIV
Гловацкі Альбін LVI, LXII, LXIV
Гнатовські Міхал, Gnatowski Michał LVI
Грабовські Вальдемар, Grabowski Waldemar LX
Грабовські Вальдемар LX
Гринев Міхал див. Гринів (Гринюв) Михайло
Грюнберг Кароль, Grünberg Karol LXII
Грюнберг Кароль LXII
Гурьянов Александр, Gurjanow Aleksander LXII
Гурьянов Александр LXII
Давидович Антоний 68
Давыдов 382
Дадей, Дадеи Тадеуш 262
Даниленко Василь XXVIII, XXXVI, LI
Даниленко Василь LI
«Данило Солончак» див. Литвиненко Иван
Данилюк Алексей 282
Данилюк Григорий 132, 134
Данілюк Людвіг, Данилюк Людвик 62
Даньчук Владислав, Данчук 14
Дашинський Ігнацій 194
Дашкевич Иосиф 54
Денікін Антон 86, 92
Десь Дмитрий 334
Джанджгава Лаврентій див. Цанава Лаврентій
Дзвонковський Роман, Dzwonkowski Roman 166
Дзержинський Фелікс XLVIII

Дзенгелевський Ян, Dziegielewski Jan
42
«Дзяргач» див. Адамович В'ячеслав
Дик Николай 224
Дікштейн Едвард, Дикштейн Эдуард
182
Дмитриев 326
Дода Генрих 60
«Доктор» див. Шнехт Юзеф
Долженко П. 104
Доляцкий 312
Домарев Николай 264
Домбровський Тадеуш XLVIII
Домейко Юзеф 68
Домогала Владислав 194
Досичев Філіп, Досычев Филипп
250
Дроздовський Т., Троздовский Т.
16
Друзьяк Григорий 204
Дубровін, Дубровин Борис 158, 160,
172
Дуда 366
Дукельский 96
Духаль Иосиф див. Духань Юзеф
Духань Юзеф, Духаль Иосиф 334
Душин Н.А. XLII
Дьяконов В. 102
Дьячук Екатерина 176, 178
Елинский 104
Ерліх Генрик 274
Еселевич 104
Есеновский Ян 60
«Євшан» див. Литвиненко Иван
«Єжи Згліч» див. Гешелес (Гошелес)
Генрик
Жаронь Піотр, Żarón Piotr 252
Жвикевич Лонгин 68
Жебровський Рафал, Żebrowski Rafal
270
Жуков Георгій 194
Жуковский 204
Загорский Владислав 122
Загоскин 160, 172

Загроба Витольд 60
Задорская Мария 60
Заенчковский 368
Заенчковский Людвиг 64
Заиденберг 206
Зайончковський Людвік, Зайонч-
ковский Людвиг 260
«Зайцев Станислав» див. Бабкевич
Станислав
Залевский (г. Вишнево) 282
Залевский 88
Запала Якуб 252
Запалец Анна, Zapalec Anna LVIII
Запалец Анна LVIII
Зарицкий Захар 106
Заровский Валентин 54
Захаров Михайло 218, 220
Зачепа Иван 98, 108
Збоїнський-Жакович Ян, Збоинс-
кий-Жакович Ян 88
Звешховский Михаил 60
Земсков 308, 314, 348, 356, 362
Зимитрович Альбин 68
Зігельбойм, Цигельбойм Шмуель
274
Зіпер Гершон 270
Змієнко, Змиенко Всеволод 258
Зоммерштейн Еміль, Соммерштейн
Эмиль 272
Зюнчек 220
Иванин Павел 54
Иваницкий И. 106
Иванов Владимир 196
Ивкин Володимир 4
Ильичев Иван 12, 16, 18
Индриховская Леокадия 60
Иоси Адам див. Ясяк Адам
Ильков Павел див. Бриконський (Бри-
конський) Павел
Ільюшин Ігор XXX, XXXVI,
XXXVIII, L, LII
Ільюшин Ігор L, LII
«К.» див. Кочмарський (Виценто-
вич) Ян, Кочмарский Иван

- Кабала 312
 Казаковский Александр 60
 Кайдала 194, 380
 Калашников 368
 Календарев 152, 156
 Калесинский Станислав 68
Калестинська Л., Kalestyńska L.
 134
 Калинец Петр 330
Кальбарчик Славомір, Kalbarczyk
Ślawomir LVIII, LXII, LXIV
 Кальбарчик Славомір LVIII, LXII,
 LXIV
 Камбулова Вера 66
 Каминский 332
 Каминский Болеслав 60
 Камінський, Каминский Юзеф 262
 Кандурский Владислав 196
 Карабеков Кара 400
 Кардас Игнат див. Кордас Ігнаци
 Карлан Викентия 312
 Карман Шифм 186
 «Карп Францишек» див. Алексы
 Францишек
 Карпинский Тадеуш 60
 Каспарович Антон 148
 «Качинский Петр» див. Азеровский
 Петр
 Кварцей Владислав 68
 Квятек Казимир (Вітковський Ян)
 132
Квятек Казімеж, Kwiatek Kazimierz
 134
 Квятковская М. див. Пулко-Ящен-
 ко М.
 Кедык Петр 68
 Кернік Владислав 196
 Киричук Юрій L
 Китаевич Еля 224
Кіркіченко Єжи, Kirkiczenko Jerzy
 14, 44
 Клачинський Болеслав, Клачинский
 Болеслав 48
 Климашевска Юлия 312
 Климович С. 104, 106
Климчук Микола LIV
 Клімецький Владислав, Климецкий
 14
 «Клос Эдуард» див. Бабецкий Ед-
 вард, Бабецкий Эдуард
 Клюковская Антонина 64
 Клюковский Петр 256
 Клярковский Иосиф 62
Кнатко Галина, Knatko Galina LVI
 Кобернюк Клим 12–18
 Кобец 224
 Кобулов Богдан 372, 386
 Ковалевская Станислава 130
 Ковалевский 130
 Ковальський Владислав 196
 Ковальський Казімеж 196
 Ковальчук Д. 204
 Ковальчук Иван 178
 Кодерко Федор Николаевич див. Ко-
 дирко Федір Николаевич
 Кодирко Федір Николаевич, Кодерко
 Федор Николаевич 282
 Кодырко Федор Тихонович 282
 Козак Дорофій, Дорофей 148
 Козлов 348, 356, 368
 Козловец Петр 248
 Козловець Філіп, Филипп 252
 Козловський Леон XXXVIII
 Козловський Юзеф, Козловский Ио-
 сиф 88, 90
Кокін Сергій XXXVI
Колаковскі Піотр, Kolakowski Piotr
 LX
 Колаковскі Піотр LX
Колянчук Олександр, Kolańczuk Alek-
sander 258
Коморовскі Кшиштоф, Komorowski
Krzysztof LX
 Коморовскі Кшиштоф LX
 Кондратюк Адам 230
Кондратюк Костянтин LII
 Кондратюк Костянтин LII
 Константинович Александр 68

- Копицяк Алойзи, Копыцяк Алоиз 254
Корбоньскі Стефан, Korboński Stefan LX
 Корбоньскі Стефан LX
 Кордас Ігнаці, Кардас Ігнат 334
 Корман Леонтій, Леонтий 122
 Корнієнко, Корниенко Трохим 234, 236
 Коробчанский 100, 108
 Корсак Олександр, Александр 322
 Корчевский Іосиф 60
 Коссин 228
 «Костельницький Ян» див. Щенсны Александр
 «Костшева» див. Кошуцька Марія
 Коц Адам 48
 Кочмарський (Вицентович) Ян, Кочмарский Иван («К.») 318
 Кошуцька Марія («Вера», «Костшева») 196
Краєвський Казімеж, Krajewski Kazimierz 96
 Краснов Капітон XXXII, XXXVIII
 Краснов Петро 264
Крачкевіч Мар'ян, Kraczkiewicz Marian 14, 44
 Кривошей Р. 154
 Кригер 230
 Крижов Григорій, Крыжев Григорий 250
 Крикун Серафим 392
 Крутов Роман 22
 «Крюк» див. Уренюк
 Ксяневіч Володимир, Ксяневич Владимир («Грач») 84, 86, 92, 94
Куберський Губерт, Kuberski Hubert 264
Кудела Вікторія, Kudela Wiktoria LXII
 Кузник Адам 196
 Кузьмін Петро, Кузьмин Петр 228
 Кукелко Михайло 146
 Кулас Болеслав («Свидер») 54
 Куликовский Петр 202, 204
 Кульчинский Стефан див. Кульчицький Стефан
 Кульчицький (Кульчинский) Стефан 332
 Кульчицький Роман Юліан, Кульчицкий Роман 42
Купецька Малгожата, Kupiecka Malgorzata LVI
 Кутоваский 206
Кухарська Чеслава, Kucharska Czesława LXII
 Кухрудзе 146, 150
 Кучинский Станислав 68
 Кучмеровський (Кучміровський) Казімеж, Кучмировский К. 14
Лагойда Кшиштоф, Łagojda Krzysztof LXII
 Лагойда Кшиштоф LXII
 «Лапинский Ян-Вацлав» див. Янкшевич
 Лапшин 382
 Ластовський Вацлав 86
Латишонек Олег, Łatyszonek Oleg 86
 Левандовський Броніслав, Левандовский 366
 Левицкий Іосиф 282
 Легеза Василий 172
 Лейхтенберзький Георгій 264
 Лемешевский Казимир 150
 Ленков 380
Лентоха Барбара, Łętocha Barbara 270
 Линев Григорий 254
 Литвиненко Іван («Данило Солончак», «Мама», «Євшан», «Морозенко»), Литвиненко-Морозенко 258
 Литвиненко-Морозенко див. Литвиненко Іван
 Лівен Анатолій 264
Літвінський Роберт, Litwiński Robert 12–16
 Ломовцева 178

- Лукашевич В. 12, 18
 Лукашевич И. 108
 Лукашевський Міхал, Лукашевский М. 14, 18
 Луцький Остап 44
 Лучинский Иосиф 258
 «Лысый» 314
 Лямпе Альфред 196
 Лясковский Генрих 60
 Мажейко Адам 56
Мазур Гжегож, Mazur Grzegorz XXXVI, XXXVIII, LVIII, LX
 Мазур Гжегож LVIII, LX
 Мазур Павло 58, 68
 Майко Черноокый 366
Майхровський Яцек, Majchrowski Jacek 48
 Макаров Иван XXXII, XXXVIII
 Максимовський Володимир 398
 Максимюк Адам 62
 Макух Иван 46
 Малашевский 320
 Малашевский Виктор 320
 Малашевский Игнатий 320
 Малиновский 88
 Мальцев Иван 12
 Мальчевський Юліуш XXXVIII
 «Малый» див. Милосек Болеслав
 «Мама» див. Литвиненко Иван
 Маркевич 332
 Маркевич Абрам 324
Маршалек Адам, Marszalek Adam LXII
 Маскер Міхал, Мастер-Корн М. 104
 Масленников Иван XXX
 Мастер-Корн М. див. Маскер Міхал
 Матерновский 326
Матерски Войцех, Materski Wojciech LVIII
 Матерські Войцех LVIII
 Мацিশевский Теофил 196
 Мацкун Анела 312
 Машлягін Василь, Машлятин 74
 «Медведь» 284
 Медяник Ф. 324
 Мейлун Константин 68
 Мельниченко Федор 12, 16, 18
Менджецькі Владзімеж, Mędrzecki Włodzimirz 266
 Мердох Михаил 334
 Меркс Евгений 60
 Меркулов Всеволод XXII, XXX, XXXVIII, 2–8, 32, 34, 140, 174, 304, 310, 344, 350, 352, 358, 360, 364, 376, 382
 Мешик Павел 378
 Мешковец 154
 Милинкевич Юзеф 68
 Милосек Болеслав («Малый») 54
 Мислінський Мар'ян, Мислинский Марьян 332
 Михайловский Адам 90
 Михайловский Павел 68
 Михайловский Станислав 60
 Михальская 64, 66
 Михальченко 162
 Михеев 16, 18, 296
 Міколайчик Станіслав 194
 Міллер Артур, Миллер 274
Міронович Еугенюш, Mironowicz Eugeniusz 86
 Мордвинкин 24
 «Морозенко» див. Литвиненко Иван
 Морозов Єфрем 130, 134
 Мосціцький Ігнаці 272
 Мравинский Францишек 196
 Мудрый Василь 44
 Мысловский Антон 284
 Мысловский Роман 284
 Мыстковский 346
 Мышкорский Болеслав 60
 Мясников Гавриіл 398
 Назин 280, 286
 Найвер Адам-Мацей 368
Наленч Томаш, Nałęcz Tomasz 52
 Налімов Борис, Налимов 152, 156
 Нановський Казімеж, Нановский 166

- Начальский Иван див. Ногальський Ян
 Недзвецкий Ян 56
 Недзвецкий 258
 Нежинский Станислав 254
 Неславский И. 324
 Нечихманов Андрей 164
 Нечихманов Михаил 164
 Нечихманов Порфирий 164
 Николаев 244
 Новиков И. 12, 18
 Новинский Роберт 90
 Новицкий Адольф 248
 Новинський-Хасс Константи, Новинський Константин 90
 Ногальський Ян, Начальский Иван 366
 Носов 12
 Оболенський Валеріан («Осинський») 398
 Обушкин Н. 106
 Оглевский Болеслав 384
Олейнік Анна, Olejnik Anna LXII
 «Ольха» див. Петрик Михаил
 Онищук Роман 282
 Орлов Александр 68
 Осинский Рафаил 64
 Осинский Стефан 64
 «Осинський» див. Оболенський Валеріан
 Осокін Василь, Осокин 78, 110
 Островський Станіслав XXXVIII
 Островський, Островский Радослав (Астроўскі Радаслаў) 92
 «Отаман Крук» див. Уренюк
 Павлюкевич Василь, Василий 264
Пайпс Річард, Pipes Richard 398
 Паламарчук див. Поламарчук
 Панченко Сергій, Сергей 266
 Пархомец Федор 254
 Парчевский Михаил 254
Пахольчикова Аліція, Pacholczykowa Alicja 272
Пачковскі Анджей, Paczkowski Andrzej LVIII
 Пачковскі Анджей LVIII
 Пекарский Юзеф 68
 Пеленський Зіновій 44
 Пенчек Станислав 198
 Пеньков-Положный Константин 270
 Перевязко Максим 248
 Петелицкий Иосиф 198
 Петлюра Семен 170, 258
 Петрик Михаил («Ольха») 332
 Петров Гавриїл XXXII, XXXVIII
Петров Нукіта XLII, 2–6, 10, 22, 26, 30, 34, 58, 78, 84, 98, 116, 120, 134, 158, 160, 174, 182, 194, 200, 218, 220, 236, 268, 280, 328, 380, 382, 386
 Петровский Богдан 172
 Петрошинская Казимира 68
 Пеляський, Пеляский Павел 368
Петшик Бартомеї, Pietrzyk Bartłomiej LIV
Пеховська Владислава, Piechowska Władysława LX
 Пивник Никифор 282
 Пивник Петр 282
 Пилявский Марьян див. Пілявський Мар'ян
 Пилярский Стефан 198
 Пілсудський Юзеф 42
 Пілявський Мар'ян, Пилявский Марьян 220, 222
 Плахта Ян 14
 Поберенко Людвиг 56
 Поздерский 228
 Поламарчук (Паламарчук) 168
 Польцер Франц 92
 Пономаріов XXXVI
Поплавскі Збігнев, Poplawski Zbigniew LXII
Поповскі Вацлав Ян, Popowski Wacław Jan LXII
Порицька Ілеана, Porycka Ileana XLVI
 Посяцкий Назар див. Пясецький Назар

- Потоцкий Адам 250
 Потоцкий Ян, Потоцкий Иван 330
 Поцановский Хиполит 366
 Пржегодский Болеслав 258
 Пржегодский Станислав 262
 Прибаловец Василий 250
 Примак Андрей 170
 Примак Василий 170
 Примак Савва 262
 Пришкольник Янкель 254
 Прокофьев 166
 Прохоренко Федор 248
 Пулко Бронислава 132
 Пулко Станіслава, Станислава 130, 134
 Пулко-Ященко (Пулко-Воскресенская, Пулко-Квятковская) М. 130–134
 Пуляновский Станислав 68
 Пуховский 206
 «Пушкин» див. Ясинкевич Григорий
Пшеников Александр XXX, L
 Пшеников Александр L
 Пясецкий, Посяцкий Назар 280
 Рабко 154
 Рагульский Игнатий («Рыбак») 56
 Развадовский-Мельник 262
 Раковский Ян 68
 Ратай Мацей 196
 Рафалкес Нухім 274
 Рачинский Александр 266
 Регневский Франц 168
 Реклінський Юзеф, Реклинский Иосиф 330
 Ренкас Павел 258
Ренецькі Вітольд, Rzepecki Witold 266
Ренецькі Тадеуш, Rzepecki Tadeusz 266
 Репневский В. 172
 Репневский Франц 166
 Ридз Едвард «Смігли» (Смігли-Ридз Едвард) 42, 48, 52
 Рилишкис Юзеф 68
 Рилишкис Ян 68
 Риндюк Алексей 226
 Ришаль 36
 Ровенский 204
 Розенберг Альфред 264
Романовски Вінценті, Romanowski Wincenty LX
 Романов Михайло 398
 Ротфальд Адольф 176, 178
 Рочинский Эдуард 226
Рошковски Войцех, Roszkowski Wojciech LXII
 Рошковски Войцех LXII
 Рубін Іонас Герш 274
Рубльов Олександр LII
 Рубльов Олександр LII
Рудзіш Казімеж, Rudzisz Kazimierz 14, 44
 Рудницкий Иван 172
 Рутковская Кляра 362
 «Рыбак» див. Рагульский Игнатий
 Рыбицкий Антон 124
 Савицкий Петр 56
 Савіцький Міхал, Савицкий Михаил 224
 Савченко Сергій XXXII, XXXVIII, 26
 Самелко Леон 62
 Самойленко 390
 Саморай Антоний 60
 Сапронов Тимофій 398
 Свенціцький, Свинціцький Францішек, Свинтицкий Франц 252
 «Свидер» див. Кулас Болеслав
 Секура Болеслав 62
 Селезінка, Селезинка Ярослав 44
 Семашко 106
 Семенюк Василий див. Семенюк Владислав
 Семенюк Владислав (Василий) 94
 Семенюк Филипп 94
 Сента В. 156
Сергійчук Володимир LII
Сергійчук Володимир LII
 Серко-Белінський Володимир, Серко-Белинский Владимир 266

- Серебрєнніков Микола 266
- Серов Іван, Серов XXX, XXXVIII, 2–8, 12, 16, 20, 22, 26, 28, 32, 38, 42, 52, 74, 82, 114, 118, 136, 138, 144, 152, 158, 174, 180, 188, 218, 234, 238–244, 278, 288, 298, 302, 304, 308, 310, 314, 344, 348, 350, 356, 358, 362, 364, 368
- Симонеско див. Шмонеvський Едвард
- Сироцький В. 102
- Сівицький Микола, Siwicki Mikołaj* 44
- Скварчинський Станіслав 48
- Скомський 204, 206
- Скоркин Константин* XLII, 2–6, 22, 26, 30, 34, 78, 98, 116, 120, 134, 160, 174, 182, 200, 218, 220, 236, 380, 382, 386
- Славецький Рафаїл 126
- Слонь-Новачек Малгожата, Słoń-Nowaczek Małgorzata* LVI
- Слюзар, Слюзарь Роман 44
- Слюсарчик Яцек, Ślusarczyk Jacek* LXII
- Слюсарчик Яцек LXII
- Сментек Казімеж, Казимир 334
- Смик, Смык Захар 184
- Смігли-Ридз Едвард див. Ридз Едвард («Смігли»)
- Смолій Валерій* LI
- Снайдер Тимоті, Snyder Timothy* LIV
- Снайдер Тимоті LIV
- Собецький Владислав 62
- Соболевський М. 204, 206
- Соколов-Кречетов Сергій 264
- «Соколовський Антон» див. Барановський Антон
- Соколовський Станіслав 124
- «Сокольницький» див. Шуберт Владислав
- Соловьев 134
- Соммерштейн Еміль див. Зоммерштейн Еміль
- Сонич Петр 56
- Сребраковські Александр, Srebrakowski Aleksander* LXII
- Сребраковські Александр LXII
- Сталін Йосиф XLIV
- Станкевич Адам 56
- Станкевич Винцентий 68
- Станулевич Станіслав, Станіслав 186
- Старостюк Адам 256
- Стахник Андрей 366
- Стефановський Роман, Stefanowski Roman* 46
- Стефаняк Болеслав 198
- Стипулковський Збігнев 196
- Стойнюк Василій, Василій 226, 228
- Стома Владимир 96
- Стомблер 206
- Стрековський Теофіль 62
- Стремаус Харитон 184
- Студинський Кирило 44
- Стшембош Томаш, Strzembosz Tomasz* LVI, LX
- Стшембош Томаш LVI, LVI
- Судоль Адам, Sudol Adam* LVIII
- Судоль Адам LVIII
- Сулавка Адам Радовслав, Sulawka Adam Radosław* 266
- Сумовський Л. 130
- Сухомлинов Даниїл 84, 96
- Схабовський Казімеж, Схабовський Казимир 252
- Схабовський Сигизмунд 262
- Талапкепш 94
- Тамосик 324
- Тамосяк Казимир 324
- Тандрик А. 154
- «Танцор» див. Якубович Залман (Залма)
- Тарчинський Марек, Tarczyński Marek* LX, 48
- Татюк Антон 178
- Тачинський Тадеуш 48
- Теодорчук Станіслав, Станіслав 62

- Терещук Иван 178
Тимофеев Петро, Тимофеев 150, 156, 198, 236, 246, 248, 268, 286
Тимошенко Семен 16
Тихонов 220, 232
Ткачук Микола, Николай 250
Тожецький Ришард, Torzecki Ryszard XXVIII
Токарський Василь L
Токарський Василь L
Томкович Антоний 56
«Грек» див. Тищинский Юзеф
Третьяков 390
Третьяков Володимир 200
Троздовский Т. див. Дроздовський Т.
Тромбицкий 204
Трондин 232
Трофимчук Максим 256
Трофимчук Степан 256
Трофімов Борис, Трофимов 158
Троцький Лев 398
Туманов 322
Тухольські Єнджей, Tucholski Jędrzej XLVI, LVIII, 36
Тухольські Єнджей LVIII
Тищинский Юзеф («Грек») 56
Тыц Теофил 258
Тыць Войцех див. Тыч Войцех
Тыць Кароль див. Тыч Кароль
Тыць Станислав див. Тыч Станислав
Тыч (Тыць) Войцех 66
Тыч (Тыць) Кароль 66
Тыч (Тыць) Станислав 66
Убжицкий Леонард 68
Улахов 394
Улановський Віктор, Улановский 76
Урбанський Вінченці Фелікс, Урбанский Виценты 48
Уренюк («Крюк», «Отаман Крюк») 254
Ушинський Казимеж, Ушинский Казимир 64
Фальковский 134, 150, 156, 232, 286
Фальковский Станислав 308
Федотов Петро 380
Фейнер Леон 274
Фітін Павло, Фитин 380
Фольварский Чеслав 64
Франчак Ю. 106
Фублонский Зигмунт див. Яблонский Зигмунт
Фукс Лода 62
Фукс Мар'ян, Fuks Marian 270–274
Фурманская Теофиля 360
Хаджи Анатолий див. Гаджи Анатолий
Хаєт 40, 68, 96, 108, 128, 134, 150, 156, 172, 178, 186, 198, 206, 212, 232, 236, 246, 334
Хазин 276
Хайецкий Александр 56
Хайновский Юльян див. Хойновський Юліан
Хилько Артемий 256
Хмель Ян 308
Хмельовец Піотр, Chmielowiec Piotr LVI
Хмельовец Піотр LVIII
Ховский Артур 186
Ходанович Олексій L
Ходанович Олексій L
Хойновський Анджей, Chojnowski Andrzej 42
Хойновський Юліан, Хайновский Юльян 332
Холмачев 186
Хома Юзеф 306
Хомусяк Василий 330
Хржановский (Хжановский) Андрей 306
Христофоров Василь, Christoforow Wasilij LX
Хроминский Вацлав 306
Хромченков 362
Хроняк Андрей 306
Хруссінський, Хрущинский Юзеф 306
Хрущов Микита 16, 44

- Хуба Антоні, Антон 306
Худый Телесфор 308
Цабановський М., Cabanowski Marek
96
Цанава (Джанджгава) Лаврентій
XXX, 32, 34, 38, 52, 82, 144, 174,
180, 188, 218, 234, 238, 278, 304,
310, 344, 350, 358, 378
Цапалько 324
Цветухін Федір, Цветухин 216, 372,
386, 404, 406, 422
Цвиткевич Гольши 108
Цвіклінський Л., Чвиклинский Л. 16
Целевич Володимир 44
Цешковская Марианна 360
Цесельскі Станіслав, Ciesielski Sta-
nislaw LVIII, LXII
Цесельскі Станіслав LVIII, LXII
Цигельбойм Шмуель див. Зігель-
бойм Шмуель 274
Циприк Едвард, Циприк 324
«Цыбула» див. Богдан Александер,
Александр
Чайківський Владислав, Чайковский
В. 12
Чайківський Еміль, Чайковский
Эміль 46
Чайковский 132
Чапінський Казімеж 194
Чвиклинский Л. див. Цвіклінський Л.
Чеботарів Микола 260
Чебриков В.М. XLII
Чекай Петр 366
Чекальский Иван 164
Чекатовский Ян 56
Червинский (с. Киселевка) 202
Червинский (с. Райск) 332
Черныш Михаил 132
Чернянский Адам 56
Черствая 58, 62, 64, 194, 198
Черченко Юрій LIІ
Черченко Юрій LIІ
Чеховский Генрих 360
Чехурский Прокоп 156
Чечет Владимир 266
Чичерский Михаил 324
«Шалима Григорий» див. Ярмало-
вич Григорий
Шандровский Андрей 44
Шаповал Юрій LIІ
Шаповал Юрій LIІ
Шарота Томаш, Szarota Tomasz
LVIII
Шарота Томаш LVIII
Шатило Леон 168, 170
Шатило Юлиан 168
Шахрай Петр 56
Шбицкий Александр 68
Швагерчик Юзеф 354
Шварц Копель 274
Шевельов Иван, Шевелев 236
Шевцов Євген, Евгений 268
Шевчук Микола, Николай 90
Шевчук Я. 130
Шелуха 230
Шеремета Броніслав, Szeremeta Bro-
nislaw LX
Шеремета Броніслав LX
Шершунов Євгеній, Евгений 88
Шестеркин 308, 314, 348, 356, 362
Шидловський Віктор, Шидловский
264
Шилин Ян 250
Шиманский 186
Широбоков 334
Шихановский 326
Шклярж Владислав, Szklarz Włady-
slaw 48
Шкуринский Адам 172
Шламкович Пинкус 198
Шлюзар Роман див. Слюзар Роман
Шляпніков Олександр 398
Шмачков 146, 150
Шмелевич 322
Шмелевич Август 322
Шмонеvський Едвард, Симонеско
106
Шнехт Юзеф («Доктор») 312

- Шорр Мойсей 272
 Штихлер, Штіхлер Мар'ян Александр, Штыхлер Марьян 354
 Шуберт Владислав («Сокольніцький») 354
 Шубін Олексій, Шубин 72
 Шулік, Шулик Каспер 14
 Шулішов Федір, Шулишов 174
 Щеглов 116
 Щенсны Александр («Костельницький Ян») 314
 Щепчик Ян 178
 Щесьняк Анджея Л., *Szcześniak Andrzej L.* LXII
 Щесьняк Анджея Л. LXII
 Щигель И. 100
 Щорса Микола 132
 Эдельман 186
 Эмма Николай 148, 150
 Юденич Микола 94
 «Юлек» див. Гольцман Абрам
 Юнкевич Михаил («Байда Ян») 314
 Юстинович Мамерт 56
 «Юхневич Болеслав» див. Антонович Владислав
 Юшкевич Францишек 68
 Яблоновський Антоні, Яблоновский Антон 356
 Яблонский (Фублонский) Зигмунт 346
 Яблонский Адам 332
 Яблонский Виктор 362
 Яблонський Генрик 194
 Яворский 186
 Яворский Антон 170
 Яворский Зигизмунд 48
 Яворский Николай 170
 Ягельський Юзеф, Ягельский Юзеф 354
 Ядчак Антоний 62
 Яжемський Антоні, Яжембский Антон 356
 Яжинская Елизавета 192
 Яжинский (Яржинський) Станислав 192
 Язвинский 130
 Язвинский Михаил («Голинский Михаил») 314
 Яковлев 120, 128
 Яконис Кароль 68
 Яконис Станислав 68
 Якубник Михаил 262
 Якубович Залман, Залма («Танцор») 198
 Якубовский 96
 Якубовский Стефан 354
 Якубовський Гжегож, *Jakubowski Grzegorz* 36, 306
 Якум 186
 Ямпольский 150
 Ямрозы Теодор 192
 Янік, Яник Юзеф 356
 Янко 394
 Янковский Станислав 192
 Янковский Юлиан 56
 Янкшевич («Лапинский Ян-Васлав») 314
 Яновский Юзеф 356
 Яноха Андрей 192
 Янушко Болеслав 354
 Ярановський Роман (Яроновский Роман) 356
 Яримовна Янина 46
 Ярмалович Григорий («Шалима Григорий») 314
 Ярнецкий Ян 354
 Яроновский Роман див. Ярановський Роман
 Яроцкий 126
 Ярош Богдан LII
 Ярош Богдан LII
 Ясевіч Кшиштоф, *Jasiewicz Krzysztof* LVI, LVIII
 Ясевіч Кшиштоф LVI, LVIII
 Ясинкевич Григорий («Пушкин») 314
 Ясинский 368

Ясинский Станислав 384
Ясницкий Касьян 156
Ястжембский Владислав 356
Ястрембский Болеслав 192
Яськів, Яськов Степан 170
Яськов Кузьма 170
Ясюкович Станіслав 196

Ясяк (Йоси) Адам 192
Ясяк Ян 192
Яхинская Елена 192
Ященко 130
Ященко М. див. Пулко-Ященко М.
Ящинский Владимир 356

INDEKS GEOGRAFICZNY

- akmolski obw. 281, 283
AKSRS zob. Karelska SRS
Albertyn 87
Aleksandria 263
Ałaska Autonomia zob. Kazachska SRS
Ałma-Ata 145–149, 279
Ameryka zob. Stany Zjednoczone Ameryki Północnej
amurski obw. 91
Angarsk 11
Anglia zob. Wielka Brytania
Antonin 57
archangielski obw. 319
Astrachan 183–187, 399
aszchabadzki obw. 237
Atbasar 283
atbasarski rej. 281
augustowski pow. 57
Augustowskie LVII
Australia 261
Austria 45
Autonomiczna Karelska SRS (AKSRS) zob. Karelska ASRS
Azerbejdżan (Demokratyczna Republika Azerbejdżanu) 401
Azerbejdżan 401
Azierbajdżanskaja Riespublika 401
Babule 361
Bacze Mokre 191
Bacze Suche 191
Bajki-Zalesie (Gaj-Zalisje) 57
Baku 401
Balej 87
baranowski rej. 171
Baturyn 313
Belgrad 265
Benton Harbor 91
Berdyczów 133
berezdowski rej. 125
Berezdów 127
Berlin 265, 273
Biała Cerkiew, st. 325
Biała Cerkiew 325
Biała Podlaska 231
Białoruś LVII, 86
Białoruś Zachodnia LVII, LXI, LXIII
Białoruś, Białoruś Zachodnia, BSRS *passim*
Białostoczczyzna LVII
białostocki pow. 57
białostocki obw. 377, 385
białostockie woj. 191, 193, 309, 331, 333, 353
Białowieska Puszcza 125
Białystok XLV, 131, 313, 385
Bielsk 91
Bielsk (pow. płocki) 193
Bielsk Podlaski 331, 333
bielski pow. 63, 331
Bieriezowka 283
Bierzienckaja zob. Brzeźnica
Biłgoraj 103
Biłka 93
Błachownia 357
Bługowieszczęńsk 227
bobrecki pow. 331
bobrujski pow. 85
Bochki zob. Boćki
Boćki (Bochki) 63
Boholubiwka 207
Bolechów 275
Borowo 309
Boruny 187

Borysław XXXIII
 borysowski okręg 191
 brasławski pow. 95, 315
 Briańsk 93
 Brodnica 347
 Brodny zob. Brody
 Brody (Brodny) 31, 103, 335
 brodzki pow. 335
 Brozniki 313
 Brubies zob. Wróble
 Brześć Litewski (Brześć) 133, 151, 259
 Brzezinka 193
 Brzeżany XXXIX, 29, 47
 brzeżański pow. 49
 Brzeźnica (Bierzienckaja) 197
 Brzozowe 221
buczacki pow. 49
 buczacki pow. 45
 Buczacz 45–49
 Budki Nieznanowskie 49
 Budy 347
 bydgoski pow. 15
 Chanty-Mansyjsk 227
 Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny – Jugra 231
 charkowski obw. XXXIII, 73
Charków LXI
 Charków 265
 Chełmża 361
 chmielnicki obw. 131, 177
 Chodorów 331
 Choruziwka 259
 Ciechanów 191, 193
 Czarny Ostrów, par. 167
 Czaruków, gm. (czarukowska gm.) 155, 157
 Czemiaki zob. Czerwiaki
 Czerce 315
 Czerkawszczyzna 261
 czernihowska gub. 133
 czernihowski obw. 11, 75, 209
 Czernihów 213
 Czernowskie Kopy 95
 Czerwiaki (Czemiaki) 57
 częstochowski pow. 357
 czortkowski pow. 15
 Czortków XLI, 29, 47
 Czyta 83, 85, 89, 91, 95
 czytyjski obw. 83–97, 329
 Dachnowka 283, 285
 Daleki Wschód 265
 Dalekowschodni Kraj 227
 Daniskowice 307
 Demokratyczna Republika Azerbejdżanu zob. Azerbejdżan
 Dermań 361
 Diatłowo zob. Zdzięcioł
 Diesna zob. Dzisna
 Dolina 47
 doliński pow. 275
 Dombroszczyca 335
 doniecki obw. 99, 329
 Dorogoszcz 123
 Doruchów 191
 Driła 191
 drohobycki obw. XXXIII, XLIII, 99
 drohobycki pow. 355
 Drohobycz 317, 337
 Drolniga 63
 dubieński pow. 149, 355
 Dubinsk zob. Dubno
 Dubno (Dubinsk) XXIX, 149, 265
 Dunajowice 167
 Dworzec 57
 Dzikie 331
 Dzisna (Diesna) 95
 dziśnieński (lisiński) pow. 321
 dżalalabadzki obw. 23
 Erewań 399
 Estonia, Estońska Socjalistyczna Republika Sowiecka 11, 265
Europa LV, LVII, LIX
 Europa XXV, XXIX
Europa Środkowo-Wschodnia 87, 265
 Europa Środkowo-Wschodnia XXI
 Fiedorowiczi zob. Fiedorowizna
 Fiedorowizna (Fiedorowiczi) 57
 Filadelfia 45

Finlandia 403, 415
 Fiedorowiczi zob. Fiedorowizna
 Folwark-Feliksowo 55
 Folwark-Kozłowszczyzna 57
 Folwarok 55
 Franciszków Nowy 355
 Francja 265, 399, 403, 415
 Gaj (Gaj-Zalisje) 57
 Gaj-Zalisje zob. Bajki-Zalesie
 Gaj-Zalisje zob. Gaj
 Galicja 267
Gdańsk WM 47
 Gdańsk 85, 87
 Generalne Gubernatorstwo LV
 Głębokie (Głubokaja) 105, 229
 Głubokaja zob. Głębokie
 Głubokoje 229
 gnieźnieński pow. 193
 Goniądz 255
 gorodocki rej. 173
 Goszcza (Roszcza) 281
 Góra Kalwaria 193
 Grajewo 191, 193
 Graz 45
 Grgolskie 57
 grodzieńska gub. 91, 107, 133, 255
 grodzieński obw. 313
 gródecki pow. 43
 Gródek Jagielloński 255
 Gródek 63
 Grójec Mały 197
 Grudziądz 227, 347
 grudziądzki pow. 347
 Gruzzińska SRS zob. Gruzja
 Gruzja (Gruzzińska SRS) 3, 7, 387
 Grzęska 333
 Gultiak, chut. 283
 Guta Mieszkowka 169
 hajsyiński pow. 261
 Hleszczawa 273
 Hołowiesk 331
 Husaki 331
 Ignalino (Isnalino) 315
 Iran 399, 401
 irkucka gub. 133
 irkucki obw. 85
 Isnalino zob. Ignalino
 Iwieniec 55
 Jakubów, gm. 133
 Jamalsko-Nieniecki Okręg Autono-
 miczny 223
 Janczyn 45
 Janów lub Janowo 369
 Japonia 261, 403, 415
 Jarmolińce XXXIX, 5
 jarosławska gub. 229
 jaruński rej. 163, 165, 169
 Jarzyły 57
 Jasień 335
 Jaworze 347
 Jażówka, chut. 315
 Jekaterynburg XXXIII
 Jugosławia (Królestwo Jugosławii)
 265
 Kalinin (Twer) 307, 309, 329–335,
 353–357, 361, 367, 369
 kaliska gub. 89
 Kalisz 261
 Kalmierzycza zob. Skalmierzycze
 kałuski pow. 335
 Kamasze 197
 Kamieniec Podolski XXXIX, 5, 255
 kamieniecki (kamieniecko-podolski)
 obw. XLIX, 31, 167
 kamionecki pow. 49, 307
 Kamionka 163
 Kamionka Strumiłowa 29, 49
 Kamionki 165
 Kangił 89
 Kaniwka 123
 Kańsk 133
 Karbiwka 261
 Karelia 399
 Karelska ASRS (AKSRS, Autono-
 miczna Karelska SRS) 159, 161,
 165, 169
 Karpaniczi zob. Karpanowce
 Karpanowce (Karpaniczi) 57

Karpiwka 171
 Karpowicze 225
 katowicki pow. 193
Katyń XLVII, LIX, LXI, LXIII, 49
 Katyń 49
 Kaukaz Północny 11
 Kazachska ASRS zob. Kazachska SRS
 Kazachska SRS (Kazachska ASRS,
 Alaska Autonomia, Kirgiska ASRS,
 KSRS) 119, 121, 145, 147, 151,
 279, 281, 287, 401
 Kazachstan 283, 285, 287
 Kazań 131
 kieleckie woj. 169, 309, 361
 kijowska gub. 261, 267
 kijowski obw. 163, 173, 209
 Kijów *passim*
 Kirgiska ASRS zob. Kazachska SRS
 Kirowograd 263
 kirowogradzki obw. 237
 kirowski obw. 325
 Kiseliwka 203, 205
 Kisorycze 173, 253
 kiwrecki rej. XLIX
 KK zob. Krasnodarski Kraj
 Klimenty zob. Klimonty
 Klimonty (Klimenty) 319
 Klopka 163
 Koczery (Kożera) 63
 kolneński pow. 55, 193
 Kolno 55, 191
 kolski pow. 355
 Kołodziejówka 45
Kołomyja XLVII, 13
 Kołomyja XXIX, XLI
Kołyma LXIII
 Komarycze 257
 Komi ASRS 133, 171, 255, 259, 263,
 265
 Komsomolske zob. Sobiczyno
 Konin 253
 Kopiec 57
 kopyczyński pow. 47, 255
 korosteński rej. 171
 Korzec 101, 121, 127, 205
 Kosielewo 169
 Koseniwka 267
 Kosin lub Kosina 335
 Kostopol XXXIX, 355
 kostopolski pow. 65
 Kotliny 361
 Kowel XXIX, 155, 289
 Kozielsk LXIII, 49
 Kożera zob. Koczery
 Kożuchowo 45
 krakowskie woj. 361
 Kraków 43, 45, 221, 253, 275
 Krasnodar 175
 Krasnodarski Kraj (KK) 11, 175, 179
Kresy XXIX, LVII, 15
Kresy Południowo-Wschodnie LIX
Kresy Północno-Wschodnie LVII
Kresy Wschodnie LIX, LXI, LXIII
 Kresy Wschodnie LIX
 Krobia 309
 Krotoszyny 347
 krotoszyński pow. 191
 Krowie 127
 Królestwo Jugosławii zob. Jugosławia
 Kryczyna, przys. 89
 Krym 177, 257, 401
 Krzemieniec, dek. 167
 Krzykosy 355
 Krzywicze, gm. 315
 KSRS zob. Kazachska SRS
 Kupiel, par. 167
 Kuwandyk, st. 323
 lachowiecki rej. 121, 123, 161, 163,
 285
 Leningrad (Petersburg, Piotrogród) 87,
 183, 399
 leningradzki obw. XXXI, XXXIII, 11
 Lesko 265
 Lida 313
 lidzki pow. 323
 Ligole zob. Ligota
 Ligota (Ligole) 191
 lisiński pow. zob. dziśnieński pow.

Litewska SRS 11
Litwa LVII
Litwa Wschodnia LVII
 Litwa 193, 265, 315
Londyn LIX
 Lubawa 347
 Lubcza 57
 lubelska gub. 231
 lubelski obw. 11
 lubelskie woj. 309, 353
 Lublin 185, 187, 369
 Ludwipol, gm. 65
 lumberska gm. 187
Lwów XLVII, LIII
 lwowski obw. XXXIII, XLIII, 43, 139,
 245, 307, 377, 385
 lwowskie woj. 307, 331, 333
Lwów XLVII, LIX, LXI, 13–17
 Lwów XXXIII, XXXVII, XXXIX,
 XLI, XLV, LIX, 5, 7, 13, 21, 43, 49,
 93, 131, 237, 245, 261, 267, 271–
 275, 289, 317, 325, 337, 361, 369,
 385
 Łacha (Łachy) 55
 Łachy zob. Łacha
 Łañcut 259
 Łasin 347
 Łomża 59–63, 191
 łomżyński pow. 191
Łomżyńskie LVII
 Łopatyn 253
Łotwa LVII
 Łotwa 265, 403, 415
 Łowcowicze zob. Łowcewicze
 Łowcewicze (Łowcowicze) 225
 łódzkie woj. 195, 353, 361
 Łódź 147, 231, 313, 335, 355
 Łubny 257
 Łuck XXIX, XXXIX, 23, 99, 115, 117,
 125, 153, 259, 269, 273, 317, 337
łucka diec. 167
łucka diec. 167
 łucki obw. zob. wołyński obw.
 łuckie woj. zob. wołyńskie woj.

Łukawic 57
 Łukjanki 165
 Łuniniec 85, 87, 321
 łuniniecki pow. 315
 Łuza st. 325
 Łyse (Zysie), gm. 57
 magadański obw. 163
 makowski pow. 57
 Malety 91
Małopolska Wschodnia LVII, LIX, 13
 Małopolska Wschodnia 275
 Mały Gifajec 193
 Matejkiany (Matejuny) 315
 Matejuny zob. Matejkiany
 Mejszty 95
 Mickiewicze 315
 Middletown 273
 miechowski pow. 315
Miednoje 307, 309, 331–335, 353–357,
 361, 367, 369
 Miedwieżegorsk 159, 161
 mielecki pow. 361
 Miendrzyniec zob. Międzyrzecz
 Mierzvice Nowe (Mieszvice, Mieźwi-
 cy) 63
 Mierzvice Stare (Mieszvice, Mieźwi-
 cy) 63
 Mieszvice zob. Mierzvice Nowe,
 Mierzvice Stare
 Mieźwicy zob. Mierzvice Stare, No-
 we
 Międzyrzecz (Miendrzyniec) 367
 mikołajowski obw. 23, 119, 201
 Mikołajów, par. 167
 Mikołajów 201, 203
 Mikulińce 45
 Mińsk XXXI, 39, 53, 83, 93, 131, 145,
 175, 181, 189, 219, 235, 239, 279,
 305, 311, 313, 345, 351, 359
 mińska gub. 225
 miński pow. 133, 313
 Mohylany 261
 Mohylew 93, 199
 mohylewsko-podolski rej. 171

mołodecki pow. 39, 79, 149, 319
Mołodeczno 85, 95, 107, 149
Mołotow (Perm) 99, 399
mołotowski obw. 99
moniecki pow. 255
Mordary zob. Mordasy
Mordasy (Mordary) 57
Mordowska ASRS 237
Moskwa *passim*
Mosty Wielkie 309, 331
Moszkarowka 165
Motowilicha, osada 399
Mozyrz 85, 95
Murom 399
Myntiska 333
Myszkowce 255
Myszyniec 55, 57, 193
Nagibino 229
Narojki 63
Nerczyńsk 133
Niaszor, przys. 171
Niebyłów 335
Niemcy Zachodnie 265
Niemcy (III Rzesza Niemiecka) XXIX,
 XLI, 93, 211, 265, 289, 291, 387,
 399, 403, 415
Niwy 367
nowogrodzkie woj. LVII, 39, 79
Nowogródczyna LVII
Nowomalin, gm. 367
Nowomalin 367
Nowosybirsk 237
nowozybkowski pow. 133
NY (Nowy Jork), stan 273
Obiechów 309
Obroszyn 43
Odessa 121, 259, 289
Okoniesznikowo 221
Olechnowicze 39, 79
Olewsk XXXIX, 5
olewski rej. 173
Omsk 219–231
omski obw. 219–231
opatowski pow. 361
Opatów 361
orenburski obw. 323
oriniński rej. 165
Oscinkowież 57
Ostapie 45
Ostaszków 307, 353, 355, 357
Ostaszków LXIII, 329
ostrołęcki pow. 57
Ostrowiec 319, 361
Ostróg 273
ostrzeszowski pow. 191
Oszmiana 85
oszmiański pow. 315
oszyński obw. 23
Ottynia, gm. 367
Ottynia 367
Pacholewo 367
Palessie 85
Palestyna 275
Pańkiwce 161
Paryż 47
Pelcowizna 363
Perm zob. Mołotow
Petersburg zob. Leningrad
Petlikowce Nowe 49
Piaski 307
Pielasa (Pielesa) 323
Pielesa zob. Pielasa
Piermyłowo, st. 319
Pietropawłowsk 119
Pietrowsk Zabajkalski 93
Pilugino 231
Pińsk 283
Piotrkowice 315
Piotrków Trybunalski, 333, 353
Piotrogród zob. Leningrad
Piwnice 347
plesiecki rej. 319
płocki pow. 193
Płoskirów (Proskurów) 5, 7, 167
Płoskirów, dek. 167
Płotnica 315
Poczajów, par. 167
Poczajów 167

Podbołotje zob. Podbołocie (Podbołot-
 ce)
 Podbołocie (Podbołotce, Podbołotje)
 315
 Poddębice 367
 Podfilipie 227
 Podhajce 45
 Podkarpacie 43
 Podmichale 335
 Podole 167, 261
 podolska gub. 261
 Podwołoczyska 123, 125
 Pokrowskie zob. Sobiczyno
Pokucie XLVII, LIX, LXI
 Pokucie LIX
Polesie LVII
 Polesie 43, 95
 poleskie woj. LVII
 Polska (II Rzeczpospolita, RP) *passim*
 Połtawa 213
 połtawska gub. 257
 połtawski obw. XXXIII, 209
 Posty 273
 Poznań 89, 307, 309
 poznańskie woj. 191, 193, 307, 309
 północnokazachstański obw. 119, 121,
 127, 281
 Praga 47
 Proskurów zob. Płoskirów
 Prozoroki (prozorowska), gm. 321
 Prużana 105
 Przemyśl 43, 273
 przemysłański pow. 45
 przeworski pow. 333
 Przystajń 357
 Pskowcy 179
 Puchały, gm. 191
 radomska gub. 319
 radomszczański pow. 353
 Radoszkowice (rodomska), gm. 319
 Raduń, gm. 323
 radziechowski pow. 253
 Radziechów 29, 45
 Rajsk 333
 Ratyżbona 93
 Rawa Ruska 335
 rawski pow. 333
 Rejowiec 307
 rodomska gm. zob. Radoszkowice, gm.
 Rohatyn 333
 rohatyński pow. 333
 Rokitno 65, 67, 107, 263
 Roszcza zob. Goszcza
 Rowny zob. Równne
 rówieński obw. XLIII, 23, 217, 265
 Równne, dek. 167
 Równne, par. 167
 Równne (Rowny) XXIX, 103, 105, 167,
 177, 179, 259, 261, 265, 267, 273,
 317, 325, 333, 337
 Rumunia XXIX, 211, 257, 271, 289,
 291, 403, 415
 Ruś Kijowska 265
 Ryga 133
Rzeczpospolita, II Rzeczpospolita XXIX,
 LV–LXV, 15, 43, 45, 49, 107, 267,
 275
 II Rzeczypospolita zob. Polska
 III Rzesza Niemiecka zob. Niemcy.
 Sakowszczyzna 283
 Salechard 223
 Sambor 193
 sandomierski pow. 319
 saratowski obw. 99
 sarneński pow. 65
 Sarny XXXIX, 185, 263
 satanowski rej. 283, 285
 sejneński pow. 193
 Sejny 193
 Sereдня 171
 siedlecki pow. 63
 siemiatycki pow. 63
 Siemiatycze 63
 Siwka 89
 Siwki 65
 Skaje 55
 Skalmierzyce (Kalmierzyca) 87
 skałacki pow. 45, 93

Skazińce, par. 167
 Skurcze (Sykircza) 155, 157
 Słoboda 313
 Słoboda zob. Słoboda Czerniewicka,
 Słoboda Rożnowska
 Słoboda Czerniewicka (Słoboda) 321
 Słoboda Rożnowska (Słoboda) 321
 Słobódka 45
 słonimski pow. 87, 255
 Słowiczyn (Słowiszyn) 63
 Słuck 93
 słucki pow. 85, 91
 Smiła 261
 Smoleńsk 93
 smoleńska gub. 89
 Sobiczyno (Komsomolske, Pokrows-
 ke) 173
 Sobierno zob. Sobiesierne
 Sobiesierne (Sobierno) 307
 Sochaczew 263
 Sokolniki 355
 Sokoły 333
 Sosnowiec 333
 Stalingrad 181
 stalingradzki obw. 181–185
 staliński obw. 23
 Stanisław zob. Stanisławów
 stanisławowski pow. 369
 stanisławowskie woj. 333, 335, 367
 Stanisławów (woj. łódzkie) 195
 Stanisławów (Stanisław) XXIX,
 XXXIX, XLI, 27, 195, 317, 335,
 337, 369
 stanisławski obw. XLIII, 23, 27, 137
 Stany Zjednoczone Ameryki Północ-
 nej (USA, Ameryka) 45, 59, 91, 93,
 265, 273
 Starobielsk LXIII, 263, 265
 Starzynki (Staszynki) 55
 Staszynki zob. Starzynki
 Stawka lub Stawki 231
 Stojman 285
 stoliński pow. 315
 Stołpce 225

Stryj XLVII, 13
 Stryj 49
 Suchenki 55
 Suchowola 335
 Suchowole 123
 suchowolski *sielsowiet* 163
 Sukromla 89
 sumski obw. XXXIII, 259
 Susman 163
 Swobodka 225
 Syberia 133
 Syberia Zachodnia 227
Sybir LXIII
 Sykircza zob. Skurcze
 Sypniewo 57
 Szachrisabz 253
 Szałasza (Szanaszko) 335
 Szanaszko zob. Szałasza
 Szczuczyn, gm. 55
 szczuczyński pow. 57
 Szembruk 347
 Szepetówka XXXIX, 5, 133
 Szestnowka 177, 179
 Szklana Huta 197
 Sztabin, gm. (Sztalin), gm. 57
 Sztalin, gm. zob. Sztabin, gm.
 Szumsk, par. 167
 Szutki 313
 śląskie woj. 193
 Świerkocin 347
 święciański pow. 315
 Taganrog 123
 Tarnopol XXXVII, XXXIX, XLI,
 XLIX, 5, 7, 29, 31, 43, 45, 51, 121,
 125, 239, 317, 337
tarnopolska ziemia LIX
 tarnopolski obw. XLIII, 29, 31, 43–49,
 137
 tarnopolski pow. 45, 47
 tarnopolskie woj. 45, 307, 309, 335
 Tarnoruda, par. 167
 TASRS zob. Tatarska ASRS
 Tatarska ASRS (TASRS) 131, 135
 Teheran 255

Tel-Aviv 275
 teofilowski rej. 127
 Tesłuhów 355
 Tiumeń 225, 309
 tłumacki pow. 367
 Tłumacz 47, 333
 Tłusteńkie 47
 Tobolsk 227, 231
 Toruń 227, 313, 315, 335
 toruński pow. 361
 trembowelski pow. 273
 Trembowla 29
 Turcja 399, 401
Twer LXI
 Twer zob. Kalinin
 tyndyński rej. 91
Ukraina XXI, XXIII, XXXVII, XLVII,
 LI, LV, LVII, LIX, LXIII
 Ukraina, Ukraina Zachodnia, Ukraini-
 ska SRS, USRS *passim*
Ukraine LIII
Ukrajina XXXI, LI, LIII
Ukrajina Zachodnia XXIX, LIII
Ukraina Zachodnia XXXI, LXI, LXIII
 Uniecza 133
 Ural, *góry* 399
 Uralsk 149
 USA zob. Stany Zjednoczone Ameryki
 Uszomierz 171
 Uściług 155, 157
 Uzbekistan 253, 273
 Wandalin 197
 Warszawa XLVII, 39, 53, 79, 87, 91,
 95, 127, 183, 193, 229, 253, 259,
 261, 265, 273, 275, 353, 363
 warszawskie woj. 193, 307, 353
 Wasylkowce 47
 wąbrzeski pow. 347
 Wąbrzeźno 347
Western Ukraine LIII
 Węgry 211, 289, 291
 Wiedeń 45, 223, 273, 275
 Wielka Brytania (Anglia) 59, 403, 415
 Wilezyce (Wilgicy) 319
 wilejski pow. 313
 wileńska gub. 321, 323
 wileńskie woj. LVII, 315
 wileńsko-trocki pow. 313
Wileńszczyzna LVII
 Wileńszczyzna 225
 Wilgicy zob. Wilczyce
Wilno 87
 Wilno 85, 93, 191
 Wina 63
 Wincenta 193
 Winnica 261
 winnicka gub. 227, 229
winnicki obw. LXIII
 winnicki obw. XLIX, 23, 117, 165,
 171, 283, 285
 Wiszniew 283
 Włochy 403, 415
 włodzimierska gub. 399
 Włodzimierz Wołyński XXIX, XLI
 Wołyn 101
 Wołoczyska XXXIX, 5
 wołoczyski rej. 123, 167
 wołożyński pow. 283
Wołyn XLVII, LVII, LXI
 Wołyn 43, 167, 261
 wołyńska gub. 93, 95, 161, 253, 281
 wołyński (łucki) obw. XLIII, XLIX,
 23, 115, 117, 137
 wołyński rej. 167
wołyńskie woj. LIX
 wołyńskie (łuckie) woj. 155, 157, 333,
 355, 359–363, 367
 Workuta 171, 355
 Woroneż 199
 Woroszyłowgrad 99, 101, 103
 woroszyłowgradzki obw. 99, 107
 Wójtowo 313
 Wróble (Brubies) 331
 wrzesiński pow. 307
 Wschód Daleki zob. Daleki Wschód
 Wudzyn 15
 Wylatkowo 193
 Wymysłówka 49

wysokomazowiecki pow. 331
Wysokie Mazowieckie 333
Wyszki, gm. 331
zachodniokazachstański obw. 149
Zakaukaska Federacyjna Socjalistyczna
na Republika Sowiecka (ZFSRS) 7
Zaleszczyki 31
Zalichowo Małe zob. Żelechów Mały
Zambrów 333
Zamość 259
Zapole 91
zaporoski obw. 201
Zapowiednik 197
Zasław 131, 133
Zawalijki, par. 167
Zawalijki 167
Zbrucz, *rzeka* 167
zdołbunowski pow. 361, 367
Zdołbunów, par. 167
Zdołbunów 105, 361, 367
Zdomyszniewo 93, 95
Zdzięcioł (Diatłowo) 107
ZFSRS zob. Zakaukaska Federacyjna
Socjalistyczna Republika Sowiecka
Zgorz 187
Złoczew, gm. 197
Złoczew 195–199
złoczowski pow. 15
Złoczów XLVII, 13
Złoczów XLI, 13–19, 29
Związek Socjalistycznych Republik
Sowieckich, Rosja, Rosja sowiecka,
Związek Sowiecki, ZSRR, ZSRS
passim
Zylicze 255
Zysie, gm. zob. Łyse, gm.
Żabino 229
Żelechów Mały (Zalichowo Małe) 307
Żelibory 333
żółkiewski pow. 309
Żyrardów 229
żytomierski obw. 163, 169, 173
Żytomierz 133, 167, 249–259
Żyżowa 355

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- Августов, уезд див. Аугустовський повіт
Австралія 260
Австрія 44
Австро-Угорщина 46
Азербайджан 400
Азербайджанская республика 400
Азербайджанська Демократична Республіка, Азербайджанська республіка, *Азербайджан* 400
Акмолинська область 280, 282
АКССР див. Карельська АРСР
Алашська автономія див. Казакська АРСР
Александрія 262
Алма-Ата 144–148, 278
Альбертин 86
Америка див. Сполучені Штати Америки
Амурська область 90
Ангарськ 10
Англія, Англия 58, 402, 414
Антонин 56
Архангельська область 318
Астрахань 182–186, 398
Атбарський район 280
Атбасар 282
Аугустовське, Augustowskie LVI
Аугустовський повіт, Августов уезд 56
Ашхабадська область 236
Бабуле 360
Байкі-Залесе, Гай Залисьє 56
Баку 400
Балей 86
Барановський район 170
Батурин 312
Баче-Мокре 190
Баче Сухе 190
Белая Церковь див. Біла Церква
Белгорай 104
Белград 264
Беловежская пуша 124
Бело-Подляска 230
Белосток див. Білосток
Белостокская область 378, 384
Белостокское воеводство 190, 192, 308, 330, 332, 352
Бельск 90
Бельск (Плоцький повіт) 192
Бельск-Подляский див. Більськ-Підляський
Бельск-Подляский уезд див. Більський повіт
Бентон-Гарбор 92
Бердичев 132
Бережанський повіт 48
Бережани, Бережаны XXXVIII, 28, 46
Березово 126
Березовский район 124
Березовка 282
Берзенцкая див. Бжезніца
Берлін 264, 272
Бжезинка 192
Бжезніца, Берзенцкая 196
Бжозове 220
Бидгощський повіт 14
Біла Церква, Белая Церковь 324
Білка 94
Білорусь, Białoruś LVI, 86
Білорусь, Белоруссия, БРСР, БССР, Радянська Білорусь XXII, XL, 84,

- 86, 92, 96, 130, 180, 188, 190, 234, 238, 304, 336, 350, 358, 378, 380, 384, 392
- Білосток, Белосток XLIV, 130, 312, 384
- Білостоцький повіт 56
- Білосточчина, Białostoczczyzna* LVI
- Більський повіт, Бельск-Подляський уезд 62, 330
- Більськ-Підляський, Бельск-Подляський 330, 332
- Благовещенськ 226
- Бляховня 356
- Бобрецький повіт 330
- Бобруйський повіт 84
- Боголюбовка 206
- Болехів 274
- Борислав XXXII
- Борисовський округ 190
- Борово 308
- Боруны 186
- Бохки див. Боцьки
- Боцьки, Бошки 62
- Браславський повіт 94, 314
- Брест-Литовск, Брест 132, 150, 258
- Броди, Броды (Бродны) 30, 102, 334
- Бродівський повіт, Бродский уезд 334
- Бродница 346
- Бродны див. Броди
- Бродский уезд див. Бродівський повіт
- Брозинки 312
- БРСР, БССР див. Білорусь, Белоруссия
- Брубес див. Врубле
- Брянськ 92
- Будкі Незнановске 48
- Буды 346
- Бучач 44–48
- Бучачський повіт, buczacki pow.* 48
- Бучачський уезд 44
- Бучаччина 46
- Вандалин 198
- Варшава XLVI, 38, 52, 78, 86, 90, 94, 126, 182, 192, 228, 252, 258, 260, 262, 272, 274, 352, 362
- Варшавское воеводство 192, 306, 352
- Васильківці 46
- Великі Мости 306, 330
- Венгрия 210, 288, 290
- Вжесінський повіт 306
- Виленская губерния 320, 322
- Вил-Троицкий уезд 312
- Вильгицы див. Вільчице
- Вильно див. Вільно
- Вимислівка 48
- Вина 62
- Винницькая область див. Вінницька область
- Винцента 192
- Вишневецьк 282
- Відень 44, 222, 272
- Вілейський повіт 312
- Віленське воеводство LVI, 314
- Віленський край 224
- Вільєнцина, Wileńszczyzna* LVI
- Вільно, Wilno* 86
- Вільно, Вильно 86, 92, 190
- Вільчице, Вильгицы 318
- Вінницька губернія 228, 230
- Вінницька область, winnicki obw.* LXII
- Вінницька, Винницкая область XLVIII, 22, 116, 164, 170, 282, 284
- Вінниця 260
- ВО див. Ворошиловградська область
- Вогынь 100
- Войтово 312
- Волинська (Луцька, Луцкая) область XL, XLVIII, 22, 114, 116, 136
- Волинська (Волынская) губернія 94, 160, 252, 280
- Волинське воеводство, wołyńskie woj.* LVIII

Волинське (Волинское, Луцкое) воєводство 154, 156, 334, 354, 358–362, 366
Волинь XLVI, LX
 Волинь 42, 166, 260
 Володимир-Волинський XXVIII, XXXVIII
 Володимирська губернія 398
 Воложинський повіт 282
 Волочиськ, Волочиск XXXVI, 4
 Волочиський район 122, 166
 Волинський район 166
 Вомбжезьно 346
 Вомбжезьно уезд 346
 Воркута 170, 354
 Воронеж 198
 Ворошиловград 98, 100
 Ворошиловградська область, ВО 98, 108
 Врубле, Брубес 332
 Вудзин 14
 Вылатково 192
 Высоко-Мазовец 332
 Высоко-Мазовецкий уезд 332
 Вышки, гміна 330
 Гай, Гай Залисьє 56
 Гай Залисьє див. Байкі-Залесе
 Гай Залисьє див. Гай
 Гайсинський повіт 260
 Галичина 266
 Генерал-Губернаторство LIV
 Германия див. Німеччина
 Глембоке, Глубокоє, Глубокая 104, 228
 Глещава 272
 Глибоке 228
 Гнезно повіт 192
 Головеск 330
 Городок-Ягиленский уезд 42
 Городок-Ягеллонський 254
 Городокский район 172
 Гоща (Гощи, Роща) 280
 Граєво 190, 192
 Грільське 56
 Гродненська, Гродненская губ. 90, 106, 132, 254
 Гродненська обл. 312
 Грудек 62
 Грудзендз уезд 346
 Грудзендз див. Грудзьондз
 Грузинська РСР, ГрузРСР 6, 386
 Грузія 2, 6
 Грязка 334
 Гультяк Хутор 282
 Гура-Кальварія 192
 Гусаки 330
 Гута Мешковка 168
Ґданськ, Gdańsk 46
 Ґданськ 86
 Гоніондз 254
 Грац 44
 Грудзьондз, Грудзендз 226, 346, 348
 Далекий Схід 264
 Далекосхідний край 226
 Данисковице 306
 Дахновка 282, 284
 Двожец 56
 Дермань 360
 Десна див. Дісна
 Дзіке 330
 Дісна, Десна 96
 Діснянський повіт (Лисенский уезд) 320
 Долина 46
 Долинський повіт 274
 Домброшица 334
 Донецька область 98, 328
 Дорогощи 122
 Дорухув 190
 Дрила 190
 Дрогобицька область XXXII, XL, 98
 Дрогобицький повіт 354
 Дрогобыч 316, 336
 Дрольнига 62
 Дубенський повіт 148, 354
 Дубинск див. Дубно
 Дубно (Дубинск) XXVIII, 148, 264
 Дунаївці 166

- Дятлово 106
 Естонська РСР 10
 Європа, *Europa* LIV, LVI, LVIII
 Європа XXIV, XXVIII, 274
 Єкатеринбург XXXII
 Єрван 398
 Жабіно 228
 Жалалабатська область 22
 Желехів Малий (Залихово-Мале) 306
 Желибори 332
 Жижова 354
 Жирордоф 228
 Житомир 132, 248–258
 Житомирська область 162, 168, 170
 Жовківський повіт 308
 Завалійки, Завалийки 166
 Закавказька радянська федеративна соціалістична республіка (ЗРФСР) 6
 Залещики 30
 Залихово-Мале див. Желехів Малий
 Замбрув 332
 Замостя 258
 Заповідник 196
 Заполе 92
 Запорізька область 200
Західна Білорусь, Białoruś Zachodnia LVI, LX, LXII
 Західна Білорусія, Білорусь, Западная Белоруссия XXXVIII, XL, 32, 34, 36, 38, 54, 70, 72, 76, 84, 100, 110, 140, 144, 146, 154, 160, 174, 176, 180, 182, 278, 280, 318, 322
Західна Україна XXXVI, XL, XLVIII
 Західна Україна, Западная Украина XXVIII, XXX, XXXII, XL, 2, 4, 8, 10, 32, 34, 36, 38, 54, 70, 72, 76, 84, 98, 100, 108, 110, 120, 128, 130, 136, 138, 140, 144, 146, 154, 160, 174, 176, 180, 182, 278, 280, 318, 322
 Західний Сибір див. Сибір
 Західно-Казахська область 148
- Збруч 166
 Згож 186
 Здолбунів, Здолбуново 106, 166, 360, 366
 Здолбунівський повіт, Здолбуновський уезд 360, 366
 Здомишнево, Здомышнево 94
 Зиличі 254
 Злочев (Лодзинське воєводство) 194, 196, 198
 Злочев волость (Лодзинське воєводство) 196
Золочів XLVI, 12
 Золочів, Злочев XXXVIII, 12–18, 28
 Золочівський повіт 14
 ЗРФСР див. Закавказька радянська федеративна соціалістична республіка
 Зысе, волость див. Лисе, гміна
 Изяславль див. Ізяслав
 Исналин див. Ігналіно
 Італія 402, 414
 Івенець 54
 Ігналіно, Исналин 314
 Ізяслав, Изяславль 130, 132
 Іран 398, 400
 Іркутська губернія 132
 Іркутська область 84
 Казань 130
 Казахстан 282, 284
 Казахська РСР, КазРСР, КССР, Казахская ССР, Алашська автономія, Киргизька АРСР 118, 120 144, 146, 150, 278, 280, 286, 400
 Калінін, Калинин, Твер 306, 328–334, 352–356, 360, 366, 368
 Каліська губернія 90
 Каліш 260
 Калуський повіт, Калушский уезд 334
 Кальмержица див. Скальмежице
 Камаше 196
 Каменка 162
 Каменки 164

Кам'янець-Подільський, Каменец-Подольский XXXVI, 4, 254
 Кам'янець-Подільська область, Каменец-Подольская область XLVIII, 30, 166
 Кам'янка-Струмилова, Каменка Струмилова 28, 48
 Кам'яно-Струмилівський повіт, Каменский уезд 48, 306
 Кангіл 90
 Канівка 122
 Канськ 132
 Карбівка 260
 Карелія 398
 Карельська АРСР, АКССР, КарелАРСР 158, 160, 162, 164, 168
 Карпаничи див. Карпановці
 Карпановці, Карпаничи 56
 Карпівка, Карповка 170
 Карповічі 224
Катинь, Катунь XLVI, LVIII, LX, LXII, 48
 Катинь 48
 Катовицкий повіт 192
 Келецькое воеводство 168, 308, 360
 Київ, Киев 8, 38, 42, 52, 70, 74, 78, 80, 82, 98, 110, 112, 114, 118, 130, 140, 142, 144, 152, 158, 174, 180, 188, 200, 208, 212, 214, 218, 234, 238, 242, 248, 250, 252, 254, 258, 260, 264, 266, 270, 278, 288, 298, 300, 302, 304, 310, 316, 328, 336, 340, 344, 350, 358, 364, 370, 392, 396, 406
 Київська область, Киевская область 162, 170, 208,
 Київська губернія 260, 264
 Київська Русь 264
 Киргизька АРСР див. Казакська АРСР
 Кировоград 262
 Киселевка 202, 204
 Ківерцівський район XLVIII
 Кіровоградська область 236
 Кіровська область 324
 Кісоричі, Кисаричи 172, 252
 КК див. Краснодарський край
 Клепка 162
 Клименты див. Клімонти
 Клімонти, Клименты 320
 Ковель XXVIII, 154, 288
 Коже́ра див. Кочери
 Кожухів 44
 Козельск LXIV
Колима, Кошута LXII
 Колодіївка 44
Коломия XLVI, 12
 Коломия XXVIII, XXXVIII
 Кольно 54, 190
 Кольненський повіт, Кольно повіт 54, 192
 Кольський повіт 354
 Комаричі 256
 Комі АРСР, Комі АССР 132, 170, 252, 258, 262
 Комсомольське див. Собичино
 Конін 252
 Копичинецький повіт, Копычинский уезд 46, 254
 Копец 56
 Корець 102, 120, 126, 204
 Коростеньський район 168
 Коселево 168
 Косенівка 264
 Косін або Косіна 334
 Костополь XXXVIII, 354
 Костопольський уезд 64
 Котлины 360
 Кочери, Коже́ра 62
 Краків, Краков, 42, 44, 220, 252, 274
 Краковское воеводство 360
 Краснодар 174
 Краснодарський край, КК 10, 174, 178
 Кременець 166
 Крим 178, 256, 400
 Крічіна хутор 88
 Кробря 308
 Крове 126

- Кротошинський, Кротошинский повіт 190
- Кротошини 346
- КССР див. Казахська РСР
- Кувандик, ст. 322
- Купель 166
- Кшивиче волость 314
- Кшикоси 354
- Ланцут 258
- Ласин 346
- Латвія, Łotwa* LVI
- Латвія, Łotwa 402, 414
- Лаха, Лахы 54
- Лахы див. Лаха
- Ленінград (Петроград, Санкт-Петербург) 86, 182, 398
- Ленінградська область XXX, XXXII, 10
- Леско 262
- Лигол див. Лігота
- Лисе, гміна, Зысе, волость 56
- Лисенский уезд див. Діснянський повіт
- Литва 192, 314
- Литовська РСР 10
- Лігота, Лигол 190
- Ліда 312
- Лідський повіт 322
- Ловцевічи, Ловцовичи 224
- Ловцовичи див. Ловцевічи
- Лодзинське (Лодзьке) воєводство, Лодзинское воєводство 194, 352, 360
- Лодзь, Лодз 146, 230, 312, 334, 354
- Ломжа 58–62, 190
- Ломжинське, Łomżyńskie* LVI
- Ломжинський повіт, Ломжинский повіт 190
- Лондон, Londyn* LVIII
- Лопатинь 252
- Лубні 254
- Луза, ст. 325
- Лукавиц 56
- Лукьянки 164
- Лунинец уезд 314
- Лунинець, Лунинец 84, 86, 320
- Луцкое воєводство див. Волинське воєводство, Волинское воєводство
- Луцьк, Луцк XXVIII, XXXVIII, 22, 98, 114, 116, 124, 152, 258, 268, 272, 316, 336
- Луцька область, Луцкая область див. Волинська область
- Львів* XLVI, L, LI, LX, 12–16
- Львів, *Львов* XXXII, XXXVI, XXXVIII, XLIV, LVIII, 4, 6, 12, 20, 42, 48, 92, 130, 236, 244, 260, 266, 270–274, 288, 316, 324, 336, 360, 368, 384
- Львівська область, Львовская область XXXII, XL, 42, 138, 244, 306, 378, 384
- Львівське воєводство, Львовское воєводство 306, 330, 334
- Любава 346
- Люблинская область 10
- Люблинское воєводство 308, 352
- Люблін, Люблин 184, 186, 368
- Люблінська губернія 230
- Любча 56
- Людвипольская волость 64
- Люмберская волость 186
- Ляховецкий район 120, 122, 160, 284
- Магаданська область 162
- Маков уезд 56
- Малети 90
- Малий Гифаец 192
- Малый Гроец 198
- Матейкяни, Матеюни 314
- Матеюни див. Матейкяни
- Медвеж'єгорськ, Медвежьегорск 158, 160
- Межвицы див. Межвіце Нове, Межвіце Старе
- Межвіце Нове, Межвицы, Мешвице 62

Межвіце Старе, Межвицы, Мешвице 62
 Мейшти 94
 Мелец уезд 360
 Менджинец див. Мендзижеч
 Мендзижеч, Менджинец 366
Медное, Miednoje 306, 308, 330–334, 352–356, 360, 366, 368
 Мехов уезд 314
 Мешвице див. Межвіце Нове, Межвіце Старе
 Миколаїв, Николаев 166, 200, 202
 Миколаївська область 22, 118, 200
 Микулинці 44
 Минск див. Мінськ
 Минский уезд див. Мінський повіт
 Мицкевичи 314
 Мишковці 254
 Мідлтаун 272
 Мінськ, Минск XXX, 38, 52, 82, 92, 130, 144, 174, 180, 188, 218, 234, 238, 278, 304, 310, 312, 344, 350, 358
 Мінська губернія 224
 Мінський повіт, Минский уезд 132, 312
 Могильов, Могилев 92, 198
 Могилев-Подольский район 170
 Могиляни 260
 Мозиж, Мозырь 84, 96
 Молодечненский уезд див. Молодечно повіт
 Молодечно 84, 94, 108, 148
 Молодечно повіт, Молодечненский уезд 38, 78, 148, 320
 Молотов, Перм 98, 398
 Молотовська область 98
 Монецький повіт 254
 Мордары див. Мордасы
 Мордасы, Мордары 56
 Мордовська АРСР 236
 Москва XXX, XXXII, XLIV, 2, 32, 44, 52, 88, 132, 144, 158, 188, 196, 218, 234, 238, 272, 278, 300, 304, 310, 340, 344, 350, 358, 364, 376, 386, 398
 Мотовіліха 398
 Мошкарровка 164
 Муром 398
 Мынтиска 334
 Мышинец 54, 56, 192
 Нагібіно 228
 Наройки 64
 Небилів 334
 Нерчинськ 132
 Николаев див. Миколаїв
 Ніви 366
 Німеччина, Західна Німеччина, Рейх, Германия XXVIII, XL, 92, 210, 264, 288, 290, 386, 398, 402, 414
 Нові Петликівці 48
 Новгородське, Новогрудское воеводство LVI, 38, 78
Новогрудчина, Nowogródzczyzna LVI
 Новозибківський повіт 132
 Новомалин 366
 Новомалин гміна, Ново-Малинская волость 366
 Новосибірськ 236
 Н.Й. (Нью-Йорк) 272
 Няшор 170
 Обехув 308
 Оброшын 42
 Одеса, Одесса 122, 259, 288
 Оконешніково 220
 Олевск XXXVI, 4
 Олевський, Олевский район 170
 Олехновичи 38, 78
 Омськ 218–230
 Омська, Омская область 218–232
 Опатов 360
 Опатовский уезд 360
 Оренбурзька область 322
 Орининский район 164
 Остап'є, Остапье 44
Осташков, Ostaszków 306, 352, 354, 356
 Осташков LXIV

Остржечув повіт 190
 Островец 318, 360
 Острог 272
 Остроленцький повіт, Остроленцький уезд 56
 Осцинковеж 56
 Оттинія, Отгынія 366
 Отгынія волость 366
 Ошмяни 84
 Ошмянський повіт 314
 Ошська область 22
 Палестина 274
 Паньківці, Паньковці 160
 Париж 46
 Пахалево 366
 Пелеса див. Пеляса
 Пельцовизна 362
 Пеляса, Пелеса 322
 Переворський повіт 334
 Перемишль 42, 272
 Перемишлянський уезд 44
 Перм див. Молотов
 Пермилово, ст. 318
 Петровськ-Забайкальський 92
 Петроград див. Ленінград
 Петропавловськ, Петропавловск 118
 Пивнице 346
 Пинск 282
 Пиотрковице 314
 Пйотркув Трибунальський 332, 352
 Північний Кавказ 10
 Північно-Казахстанська область 118, 120, 128, 282
 Підгайці 44
 Піддубці 366
 Підмихайль 334
 Підпилип'я 228
 Пілугіно 230
 Плесецький район 318
 Плотница 314
 Плоцький повіт 192
 Подболоце (Подболотце), Подболоте 314
 Подволочиск 122, 124
 Поділля, Подольє 166, 260
 Подільська губернія 260
 Познанське воєводство, Познанское воєводство 190, 192, 306, 308
 Познань 88, 306, 308
 Покровське див. Собичино
Покуття XLVI, LVIII
 Покуття LVIII
Полісся, Palessie, Polesie LVI, 86
 Полісся 42, 96
 Поліське воєводство LVI
 Полтава 212
 Полтавська губернія 254
 Полтавська обл. XXXII, 208
 Польща, Польша, П Річ Посполита XX, XXXII, XL, XLII, XLVI, LVI, 14, 16, 22, 42, 44, 46, 48, 52, 66, 74, 82, 88, 94, 96, 104, 106, 110, 120, 124, 126, 130, 146, 148, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 182, 188, 196, 200, 202, 204, 206, 208, 222, 224, 226, 228, 230, 244, 252, 260, 266, 272, 274, 282, 284, 290, 304, 306, 310, 312, 318, 320, 322, 324, 326, 328, 336, 344, 350, 352, 360, 386, 392, 394, 402, 414
 Пости 272
 Почаєв 166
 Прага 46
 Прибалтика 264
 Прикарпаття 42
 Пристайнія 356
 Прозоровская волость 320
 Проскурів, Проскуров 4, 6, 166
 Пружаны 104
 Псковці 178
 Пухалы, гмина 190
 Пяски 306
 Рава-Руська 334
 Равський уезд 334
 Радехів, Радзеухов 28, 44
 Радехівський повіт 252
 Радомская губернія 318
 Радомщанський повіт 352

Радошковіце гміна, Родомская во-
 лость 320
 Радунь, гміна 320
 Радянський Союз, Росія, Совет-
 ская Россия, Советский Союз,
 СРСР, СССР XX, XXXII, XXXVI,
 XXXVIII, XLII, XLVI, 52, 64, 66,
 86, 88, 90, 92, 94, 96, 100, 102,
 104, 106, 108, 110, 120, 122, 132,
 146, 148, 150, 164, 166, 168, 182,
 184, 196, 202, 206, 210, 216, 222,
 224, 228, 230, 232, 234, 248, 250,
 252, 254, 260, 262, 264, 266, 272,
 274, 284, 288, 300, 306, 318, 322,
 324, 390, 396, 398, 400, 418
 Райск 332
 Ракитно 64, 66, 106, 262
 Ратисбона 92
 Рейовец 306
 Рейх, III Рейх див. Німеччина
 Рига 132
 Рівне, Ровно (Ровны) XXVIII, 102,
 104, 166, 176, 178, 258, 260, 264,
 266, 272, 316, 324, 334, 336
 Рівненська область XL, 22, 216, 364
II Річ Посполита 14, 42, 44, 48, 106,
 266, 274
II Річ Посполита див. Польща
 Ровны див. Рівне
 Рогатинский уезд 332
 Рогатинь 332
 Родомская волость див. Радошкові-
 це, гміна
 Роца див. Гоца (Гощи)
 Румунія, Румыния XXVIII, 210, 256,
 270, 288, 290, 402, 414
 Саковщина 282
 Салехард 222
 Самбор 192
 Сандомирский уезд 318
 Санкт-Петербург див. Ленінград
 Саратовська область 98
 Сарненский уезд 64
 Сарни, Сарны XXXVIII, 184, 262
 Сатановский район 282, 284
 Свенцянский повіт, Свенцяны уезд
 314
 Свободка 224
 Седлецький повіт 62
 Сейненский уезд 192
 Сейни 192
 Семятичи див. Сім'ятичі
 Середня 170
Сибір, Sybir LXII
 Сибір, Західний Сибір 132, 228
 Сивки 64
 Силезское воеводство 192
 Сівка 90
 Сім'ятичі, Семятичи 62
 Сім'ятицький повіт 62
 Скае 54
 Сказинці 166
 Скалатський повіт 44, 94
 Скальмежице, Кальмержица 88
 Скурче, Сыкирча 154, 156
 Слобода 312
 Слобода див. Слобода Рожновська,
 Слобода Чернівецька
 Слобода Рожновська, Слобода 320
 Слобода Чернівецька, Слобода 320
 Слободка 44
 Словишин див. Словичин
 Словичин, Словишин 62
 Слонімський повіт 86, 254
 Слуцьк 92
 Слуцький повіт 84, 92
 Сміла 260
 Смоленска губернія 88
 Смоленськ 92
 Соберно див. Собесерне
 Собесерне, Соберно 306
 Собичино, Комсомольське, Покров-
 ське 170
 Советский Союз див. Радянський Со-
 юз
 Соколы 332
 Сокольники 354
 Сосновец 334

Сохачев 262
 Сполучені Штати Америки, Америка, США 44, 58, 92, 264, 272
 Ставка або Ставкі 230
 Стажинкі, Сташинки 54
 Сталинська область 22
 Сталінград 180
 Сталінградська область, Сталинградская область 180–184
 Станислав див. Станиславів
 Станиславское воеводство 332, 334, 366
 Станіславів, Станиславов (Лодзинське воеводство) 194
 Станіславів (Станіслав), Станиславов (Станіслав) XXVIII, XXXVIII, 26, 194, 316, 334, 336, 368
 Станіславівський повіт 368
 Станіславська, Станиславская область XL, 22, 26, 136
 Старобільськ LXIV
 Сташинки див. Стажинкі
 Стойман 284
 Столбцы 224
 Столин уезд 314
Стрий XLVI, 12
 Стрий 48
 Сукромля 88
 Сумська область XXXII, 258
 Сусман 162
 Сухенки 56
 Суховольє 122
 Суховольський с/с 162
 Суховоля 334
Східна Литва, Litwa Wschodnia LVI
Східна Малополяца, Małopolska Wschodnia LVI, LVIII, 12
 Східна Малополяца 274
 США див. Сполучені Штати Америки
 Сыкирча див. Скурче
 Сыпнево 56
 Сьверкоцин 346
 Таганріг 122
 Тарнополь див. Тернопіль
 Тарнопольская область див. Тернопільська область
 Тарнопольский уезд 44, 46
 Тарнопольское воеводство див. Тернопільське воеводство
 Тарноруда 166
 Татарська АРСР, ТАССР 130, 134
Твер, Twer LX
 Твер див. Калінін, Калинин
 Тегеран 254
 Тель-Авів 274
 Теофіпольський район 126
 Тербовлянський повіт 272
 Тернопіль, Тарнополь XXXVI, XXXVIII, XLVIII, 4, 6, 28, 30, 42, 44, 50, 122, 126, 238, 316, 336
 Тернопільська, Тарнопольская область XL, 28, 30, 42–48, 136
 Тернопільське, Тарнопольское воеводство 44, 306, 308, 334
 Теслугов 354
 Тиндинський район 90
 Тлумацький повіт, Тлумач уезд 366
 Тлумач 46, 332
 Тобольськ 228, 230
 Товстенке, Толстенское 46
 Толстенское див. Товстенке
 Торунський повіт, Торунь уезд 360
 Торунь 226, 312, 314, 334
 Трємбовля 28
 Туреччина 398, 400
 Тюмень 224, 306
 Узбекистан 252, 272
 Україна, Украина, Українська РСР, Украинская ССР, УРСР, УССР XII, XIV, XX, XXII, XXX, XXXII, XLII, XLIV, XLVI, LI, 2, 4, 6, 8, 10, 34, 36, 38, 40, 54, 72, 76, 84, 98, 100, 104, 108, 110, 120, 124, 128, 130, 138, 140, 144, 146, 154, 156, 160, 172, 174, 176, 178, 180, 182, 188, 198, 206, 208, 210, 214, 232,

234, 238, 258, 260, 278, 280, 282,
284, 288, 290, 302, 304, 310, 316,
318, 322, 326, 340, 348, 350, 358,
370, 378, 380, 384, 392 394, 406

Унеча 132
Урал 398
Уральськ 148
Устилуг 154, 156
Ушомир 168
Федоровизна, Федоровичи 56
Федоровичи див. Федоровизна
Финляндия 402, 414
Філадельфія 44
Фольварок 56
Фоловарок-Козловщина 56
Фольфарок-Феликсово 54
Франтішків Новий 354
Франція, Франция 264, 398, 402, 414
Ханти-Мансійськ 228
Ханти-Мансійський автономний ок-
руг – Югра 230
Харків, Charków LX
Харків, Харьков 262
Харківська обл. XXXII, 72
Хелмжа 360
Хмельницька область 130, 178
Ходоров 330
Хоружівка 258
Центрально-Східна Європа XX
Центрально-Східна Європа, Europa
ŚrodkowoWschodnia 86, 264
Цеханов 190, 192
Чаруків гміна, Чаруковская волость
154, 156
Чемяки див. Червяки
Ченстоховський повіт 356
Червяки, Чемяки 56
Черкащина 260
Чернигов 212
Чернігівська губернія 132

Чернігівська область 10, 74, 208
Черновські Копі 94
Чертков див. Чортків
Черче 314
Чита 82, 84, 88, 90, 94
Читинська область, ЧО 82–96, 328
ЧО див. Читинська область
Чорний Острів 166
Чортків, Чертков XXXVIII, 28, 46
Чортківський повіт 14
Шалашка, Шанашко 334
Шанашко див. Шалашка
Шахрисабз 252
Шембрук 346
Шепетівка, Шепетовка XXXVI, 4,
132
Шестновка 176, 178
Шкляна-Гута 196
Штабин, Шталин, гміна 56
Шталин волость див. Штабин гміна
Шумськ 166
Шуткі 312
Щучин волость 54
Щучинський повіт 56
Югославія 264
Явоже 346
Яжилы 56
Яжувки хутор 314
Якубів, гміна 132
Ямало-Ненецький автономний ок-
руг 222
Янов або Яново 368
Янчын 44
Японія, Япония 260, 402, 414
Ярмолинцы XXXVI, 4
Ярославська губернія 228
Ярунський район, Ярунский район
162, 164, 168
Ясень 334

